Žiuljeta Benconi

MARIJANA d'ASELNA

I

Romano „Marijana“ tęsinys

Žiuljeta Benconi

MARIJANA d'ASELNA

I

VILNIUS * 1994

Vertė Marija Jakubėnienė

ISBN 9886-444-13-6 (1 tomas)
9886-444-09-8 (3 tomai)

Pirmas skyrius

Fontenblo pasienio punktas

Karieta kaip viesulas prašvilpė po Eko vartų arka ir išnyko siaurų ir tamsių senojo Avinjono gatvių labirinte. Nusileidžianti saulė nuauksino tvirtovės mūrus, išryškindama šviesiame danguje jos dantytas sienas ir kvadratinius bokštus, jos atšvaitai blykčiojo ramiame upės paviršiuje; gelsvi upės vandenys lėtai tekėjo po pusiau sugriautais seno šventojo Benezeto tilto skliautais. Ant aukščiausio didingų popiežiaus rūmų bokšto Dievo Motinos statula spindėjo tarsi ryto žvaigždė. Kad geriau matytų, Marijana nuleido apdulkėjusį stiklą ir su pasimėgavimu gėrė šiltą Provanso orą, kvepiantį kmynais, rozmarinu ir alyvmedžiais.

Prieš penkiolika dienų ji paliko Luką. Iš pradžių važiavo pakrante, paskui Ronos slėniu, trumpam sustodami, nes Marijana ketvirtas mėnuo buvo nėščia, todėl reikėjo laikytis atsargumo, be to, galėjo pervargti arkliai. Dabar į karietą buvo pakinkyti ne paprasti pašto arkliai, o keturi puikūs žirgai iš Sant'Anos arklidžių. Per dieną nuvažiavę ne daugiau kaip dešimt mylių, vakare keliautojai sustodavo pernakvoti kokiame nors viešbutyje arba užvažiuojamuosiuose nakvynės namuose.

Per šią kelionę Marijana galėjo įsitikinti, kaip pasikeitė jos padėtis. Gražūs žirgai, herbai ant karietos durelių ir karūnos virš jų garantavo jai visur ne tik dėmesingumą, bet ir labai pagarbų priėmimą. Ji pajuto, kad gana malonu būti aukštuomenės dama. O dėl Grakcho ir Agatos, tai jie be galo didžiavosi, kad tarnauja kunigaikštienei, ir kiekviena proga stengėsi tai parodyti. Reikėjo pamatyti Grakchą, kai jis kas rytą įeidavo į viešbučio, kuriame jie nakvodavo, salę ir iškilmingai paskelbdavo: “Jos šviesybės karieta jau čia!..” Buvęs Montorgėjaus gatvės pasiuntinukas aiškiai laikė save kone imperatoriaus vežėju.

Marijanai ši lėta kelionė buvo ypač žavi. Grįžimas į Paryžių nežadėjo jai džiaugsmo; mat nors perspektyva vėl pamatyti brangųjį Arkadijų ir įkvėpė, tačiau sostinėje jos laukė ir įvairūs nemalonumai, tarp kurių didžiausi buvo grėsmingas Fransio Kranmerio šešėlis ir, be abejo, imperatoriaus priėmimas. Tiesą sakant, keliaudama ji rizikavo susitikti su plėšikais, bet kol kas, laimei, nė viena grėsminga figūra neišdygo priešais jos karietą. Galiausiai krūmais apsodintas kelias padėjo užmiršti Marijanai Sant'Anos vilos šmėklas ir patamsius, nes jaunoji moteris iš visų jėgų stengėsi neprisiminti kraupaus Matėjo Damianio veido ir fantastiško su balta kauke raitelio, kuris amžiams tapo jos vyru. Vėliau ji visa tai apmąstys, vėliau, kai jai bus aišku, kaip ji turi elgtis tame naujajame gyvenime, kuris bus jos gyvenimas ir kurio ji dabar visai negalėjo įsivaizduoti, nes visiškai priklausė nuo Napoleono. Neseniai jis parodė kelią dainininkei, vardu Marija Stela, bet ką turės daryti kunigaikštienė Sant'Ana? Tiesą sakant, minėta kunigaikštienė kaip reikiant nežinojo, ką veiks jos kilnybė. Ji vėl ištekėjusi... ištekėjusi, tačiau be vyro!

Avinjono panorama pakerėjo Marijaną. Galimas daiktas, dėl saulės arba ramios upės tėkmės, dėl šilto senų akmenų atspalvio arba visuose balkonuose žydinčių snapučių, o gal dėl švelnaus sidabru žvilgančių alyvmedžių šnarėjimo arba dėl dainingos margais sijonais dėvinčių kūmučių tarties ji panoro pasilikti čia keletą dienų prieš išvykdama į Paryžių. Ji pažvelgė pro langelį.

- Pažiūrėk, Grakchai, ar nebūtų galima rasti gero viešbučio. Aš noriu apsistoti dvi tris dienas. Ši vietovė tiesiog žavinga!

- Tai visai paprasta. Aš jau pastebėjau ten didelius nakvynės namus su gražia iškaba, tuo labiau kad mums vis tiek jau metas leisti pailsėti arkliams...

Iš tiesų, netoli Ulo vartų kilo aukštos geltonos, vynuogienojais apipintos sienos po apskritomis romėniškomis čerpėmis. Tai buvo vienas seniausių ir komfortiškiausių miesto viešbučių - "Rūmų viešbutis". Čia pat buvo ir pašto stotis - tai patvirtino ką tik sustojęs didelis dulkėtas diližanas, iš kurio lipo pavargę keleiviai; skambėjo varpelis, rėkavo laiškininkai ir džiaugsmingai šūkčiojo sutinkantieji, kurių pietietiškas akcentas priminė upės ridenamų akmenėlių keliamą triukšmą.

Stovėdamas ant diližano stogo, vienas laiškininkas nutraukė didelį brezentą ir ėmė perdavinėti viešbučio vežėjui lagaminus, kiliminius maišus ir kitus keleivių daiktus. Iškraustęs bagažą, jis pradėjo mėtyti laikraščių paketus. Tai buvo nauji "Monitor" numeriai, perkeliavę visą šalį, kad Provanso gyventojams atneštų paskutines Paryžiaus naujienas. Vienas paketas nukrito ant šono, virvė trūko, ir ant žemės pasklido laikraščiai.

Tarnas puolė jų rinkti, bet atsitiktinai žvilgtelėjo į pirmą puslapį ir tuoj pat suriko:

- Šventoji Mergele! Napoleonas atleido savąjį Fušė! Tai bent naujiena!

Iškart kilo neįtikėtinas triukšmas. Viešbučio tarnai ir jo klientai puolė prie nukritusių laikraščių, ėmė juos graibstyti ir aptarinėti nepaprastą įvykį.

- Fušė atleistas! Bet tai neįmanoma!

- Taip, imperatorius nutarė, kad jam jau gana!

- Svarbu ne tai! Imperatorius nutarė suteikti malonumą jaunajai imperatorienei! Jai nepakenčiama kasdien susitikinėti su buvusiu karaliaus žudiku, dalyvavusiu Revoliucijoje, kuri nuteisė mirti jos dėdę, Liudviką XVI!

- Ar tai nereiškia, kad ims spausti visus kilmingus bajorus, kurie tapo svarbiomis asmenybėmis? Tai būtų per daug gerai!

Kiekvienas reiškė savo nuomonę, ir visi kalbėjo kartu, vieni buvo nustebę, kiti džiūgavo. Provansas niekada nebuvo nuoširdus naujojo režimo šalininkas. Jis tebesilaikė rojalistinių pažiūrų, ir Fušė galas daugiau džiugino negu gąsdino.

Tuo metu Marijana vėl pašaukė Grakchą, kuris, pakilęs nuo sėdynės, spoksojo į šią sceną.

- Eik, atnešk man laikraštį! - šūktelėjo ji. - Tik mikliai!

- Tuoj pat, ponia, aš tik užsakysiu jums numerį...

- Ne, tučtuojau! Jei šie žmonės neklysta, mes, galimas daiktas, neliksime čia.

Naujiena iš tiesų buvo jai labai svarbi. Fušė ją seniai persekiojo; šis žmogus grasinimais privertė ją šnipinėti Taleiraną, jis nesugebėjo ištraukti jos iš Fanšon - Karališkosios Lelijos letenų arba nepanorėjo to padaryti; pagaliau per jo malonę Fransis Kranmeris galėjo nebaudžiamas vaikštinėti po Paryžių ir

šantažuoti ją, pagrobti jos pusseserę Adelaidę d'Aselną, galiausiai pabėgti iš Venseno, grįžti į Angliją ir ten vėl pradėti savo šlykščią veiklą. Štai toks žmogus staiga neteko savo pavojingos galios, kuri leido jam būti slaptu šalies šeimininku! Tai buvo per daug gerai, tuo sunku patikėti...

Tačiau paėmusi į rankas jau pageltusį ir po kelionės apdulkėjusį laikraštį, ji negalėjo nepatikėti savo akimis. "Monitor" ne tik pranešė, kad policijos ministras, Otranto hercogas, atleistas ir jį pakeitė hercogas de Rovigas Savaris, bet ir paskelbė visą tekstą oficialaus laiško, kurį imperatorius nusiuntė Fušė.

"Paslaugos, kurias Jūs suteikėte mums įvairiomis aplinkybėmis, - rašė imperatorius, - leidžia patikėti Jums pasiuntinio pareigas Romoje; Jūsų valdžią ten nustatys 1810 metų vasario 17 dienos Konstitucijos akto aštuntasis straipsnis. Mes tikimės, kad ir eidamas šias naujas pareigas Jūs įrodysite savo uolumą tarnyboje ir atsidavimą mums..."

Nervingu judesiu Marijana sulankstė laikraštį ir davė valią ją apėmusiam džiaugsmui. Tai buvo kur kas daugiau negu tai, apie ką ji galėjo tik svajoti. Tremtis! Fušė ištremtas! Nekėlė abejonių tikroji paskyrimo prasmė: pasiuntinio postas Romoje buvo garbingas, bet ne daugiau. Napoleonas nutarė išguiti Fušė kuo toliau nuo Paryžiaus. Žinoma, laikraštis nieko nepranešė apie tokio sprendimo priežastį, bet vidinis balsas Marijanai kuždėjo, kad čia įpainiotos slaptos derybos su Anglija.

Jos spėjimą patvirtino kita žinutė, beje, visai nesusijusi su Fušė atleidimu ir įdėta pakankamai toli, kad skaitytojams neateitų į galvą sugretinti abu įvykius. Tą pačią dieną, kai buvo "pamalonintas" Fušė, ištikimos imperatoriaus šalininkės, garsios paryžietės salone buvo suimtas bankininkas Uvraras; jis buvo kaltinamas kyšininkavimu ir valstybės saugumo pažeidimu. Marijana iškart pagalvojo apie Fortiunė, apie jos grasinimus meilužiui dėl nepadoraus pasiūlymo, kurį jis drįso pateikti Marijanai. Ar ne ji pakurstė suimti Uvrarą? Jei taip, tai ar ne iš jos Napoleonas sužinojo apie Anglijos reikalus? Gražioji kreolė, taip pat atsidavusi draugams, kaip ir nepakanti priešams, visai galėjo tai padaryti...

- Ką nusprendėte, ponia kunigaikštiene?

Neramus Grakcho balsas nutraukė Marijanos mintis. Po tokios naujienos negalėjo būti nė kalbos apie nerūpestingą, lėtą kelionę. Reikia važiuoti į Paryžių, ir kuo greičiau! Netekęs paramos Fransis nebuvo pavojingas. Ji apdovanojo jaunąjį vežėją akinama šypsena, pirmąja tokia džiaugsminga po to, kai jie išvažiavo iš Lukos.

- Pirmyn, Grakchai! Ir kaip galima greičiau! Reikia nedelsiant pasiekti Paryžių.

- Argi ponia užmiršo, kad jos karietai daugiau nėra pašto arklių?.. Jei mes važiuosime nesustodami, mūsų arkliai kris anksčiau negu mes pasieksime Lioną, o to jau, ponia, leiskite pasakyti, bus labai gaila!

- Aš nė trupučio nenoriu nuvaryti savo arklių, bet noriu, kad sustojimai būtų kuo retesni. Taigi šiandien mes pernakvosime kitoje vietoje. Pirmyn!

Sunkiai atsidusęs, Grakchas Hanibalas Pjošas užlipo ant pasostės, apgręžė karietą - dideliam nusivylimui viešbučio šeimininko, kuris jau buvo pribėgęs prie elegantiško ekipažo su tokiais gerais arkliais, - ir, pliaukštelėjęs botagu, pasuko į Oranžo kelią. Marijanos arkliai buvo nepaprastai ištvermingi, o Grakchas - sumanus vežėjas, todėl kelioninė karieta, - tokia apdulkėjusi ir purvina, kad nebuvo įmanoma nustatyti, kokios ji spalvos ir kokie herbai ją puošia, - vėlai vakare pasiekė Fontenblo pasienio postą. Jaunoji moteris su palengvėjimu atsiduso, pamačiusi degančius muitinės žibintus po genialaus Ledu sukurtų iškilnių paviljonų portalais. Pagaliau ji parvažiavo!

Džiaugsmas, apėmęs ją Avinjone ir privertęs strimgalviais lėkti keliu į Paryžių, artėjant prie sostinės truputį išblėso. Pervažiuodama miestus ir sustodama viešbučiuose, Marijana netrukus pamatė, kad beveik visur Fušė ištrėmimas buvo laikomas katastrofa - ne tiek dėl simpatijos jo asmenybei, kiek dėl didelės antipatijos jo įpėdiniui. Sklido įvairūs gandai, bet dauguma manė, kad Napoleonas savo ministrą ištrėmė norėdamas įtikti žmonai, ir tuoj pat visi, kurie daugiau ar mažiau dalyvavo Didžiojoje revoliucijoje, ėmė būgštauti ir dėl savo gero gyvenimo, ir dėl saugumo. Atrodo, Napoleonas norėjo leisti “Liudviko XVI dukterėčiai” palenkti generolą Bonapartą. Be to, buvo bijomasi

Savario, aklai atsidavusio savo šeimininkui, nes jis buvo ribotas, negailestingas ir nedoras žmogus, kuris galėjo besąlygiškai įvykdyti kiekvieną įsakymą, kad ir koks pasibaisėtinas jis būtų. Žodžiu, Marijana su nuostaba pamatė, kad pasimetę ir įbauginti prancūzai buvo pasirengę kone paskelbti Fušė šventuoju arba bent jau vieningai pagailėti jo.

"Aš jo niekada nepagailėsiu! - nusprendė ji, su pykčiu prisimindama visa tai, ką iškentė per jį. - Be to, aš niekada neturėjau reikalų su tuo Savariu, mes netgi nepažįstami! Vadinasi, aš iš tiesų nematau priežasties bijoti jo paskyrimo".

Tačiau ji negalėjo nuslėpti nerimo matydama, kaip kruopščiai tikrina jos karietą muitininkai.

- Ar aš galiu sužinoti, ko gi jūs ieškote? - nekantriai sviedė ji. - Gal jūs manote, kad aš po pagalvėmis slepiu degtinės statinę?

- Įsakymas yra įsakymas, ponia! - atsakė žandaras, ką tik išėjęs iš muitinės pastato. - Visos atvažiuojančios į Paryžių karietos turi būti apžiūrėtos, ypač jeigu jos atvažiavo iš toli. Iš kur jūs važiuojate?

- Iš Italijos! - atsakė Marijana. - Ir aš prisiekiu, kad savo karietoje nevežu nei kontrabandos, nei sąmokslininkų. Aš grįžtu į namus, štai ir viskas!

- Jūs turite turėti su savimi pasą, - pasakė žandaras ir vylingai nusišypsojo, parodydamas puikius baltus dantis po nedideliais vešliais ūsais, - galbūt pasą, pasirašytą pono Otranto hercogo?

Matyt, tokie pasai kėlė įtarimą, ir ji dėkojo likimui, kurio dėka dabar tapo Toskanos didžiosios hercogienės valdine. Ji išdidžiai parodė pasą, kurį, praėjus trims dienoms po vestuvių, jai pagarbiai įteikė grafas Žerardeska.

- Šis pasirašytas jos imperatoriškosios didenybės princesės Elžbietos, Toskanos didžiosios hercogienės, Lukos ir Pjombino princesės... ir jo didenybės imperatoriaus ir karaliaus sesers, kaip jūs turbūt žinote? - pridūrė ji ironiškai, su piktu pasitenkinimu išvardijusi visus tuos aukštus titulus.

Bet žandaro, matyt, neveikė jokia ironija. Žibinto šviesoje jis sunkiai skaitė skiemenimis vardą, parašytą oficialiame dokumente.

- Mari-jana, d'Asel-na de Vilnev, kunigaikštienė Sarta... ne, San-ta Ana.

- Sant'Ana! - nekantriai pataisė Marijana. - Ar aš galiu važiuoti? Aš labai pavargau... be to, pradeda lyti...

Iš tiesų ėmė kristi stambūs lašai, sunkūs kaip monetos, palikdami ryškius pėdsakus ant dulkėtų karietos sienų. Bet žandaro su trikampe skrybėle tai, matyt, nė kiek nejaudino. Jis įtariamai pažvelgė į Marijaną.

- Jūs galite sėstis į karietą, bet nejudėkite iš vietos! Reikia kai ką patikrinti.

- Norėčiau žinoti - ką? - pasipiktino Marijana ir dar labiau įniršo pamačiusi, kad jis eina į namą su jos pasu. - Negi šis bukagalvis nusprendė, kad mano dokumentai suklastoti?

Jai atsakė senas daržovių pardavėjas, sustabdęs šalia jos karietos savo vežimą, pilną kopūstų.

- Nereikia jaudintis, madam! Taip elgiamasi su visais, ir tie parazitai neduoda ramybės nei dieną, nei naktį. Baisiai kimba! Štai pamatysite, jie išknaisios visus mano kopūstus, ieškos kokio nors šnipo!

- Bet kas gi galų gale atsitiko? Buvo pasikėsinimas? Pabėgo nusikaltėlis? Ieško banditų?

Marijana buvo pasirengusi sutikti net su mintimi, kad Napoleonas įsakė iškrėsti ją bausdamas už tai, kad ji ištekėjo be imperatoriaus leidimo.

- Spjaukite į viską, madam! Dalykas tas,• kad šis prakeiktas Savaris įsivaizdavo esąs vienintelis ištikimas imperatoriaus valdinys! Štai kodėl kiekvieną grabinėja, tardo. Ir kas jį tokį išperėjo? Iš kur jis toks išsirito? Viską nori žinoti...

Daržovių pardavėjas dar būtų ilgai postringavęs, bet pasirodė ūsuotas žandaras, šįsyk lydintis jauną leitenantą, be ūsų, tačiau pasitempusį. Priėjęs prie karietos, jis atsainiai pasisveikino ir, įžūliai peržvelgęs Marijaną vertinančiu žvilgsniu, paklausė:

- Sprendžiant iš visko, jūs esate ponia Sant'Ana?

Marijaną papiktino šio pienburnio tonas, ir ji pajuto, kaip ją apima siutas.

- Aš iš tiesų esu kunigaikštienė Sant'Ana, - skiemenimis ištarė ji, - ir į mane kreipiantis reikia sakyti "jūsų šviesybe"

arba “jūsų skaistybe”, leitenante! Atrodo, žandarmerijoje jūsų nevargina mokydami gero elgesio taisyklių?

- Mes pakankamai išmokyti, kad galėtume atlikti savo pareigą, - atsakė jaunuolis, nė trupučio nesutrikęs dėl išdidaus jaunosios moters tono. - Ir mano pareiga - nedelsiant palydėti jus pas policijos ministrą, jūsų šviesybe, jeigu... jūs malonėsite įsakyti savo kambarinei užleisti man vietą!

Anksčiau negu dusdama iš pykčio Marijana suspėjo atsakyti, leitenantas atidarė dureles ir įlipo į karietą, o Agata nevalingai atsistojo, atlaisvindama vietą šalia šeimininkės. Bet jaunoji moteris ryžtingai sulaikė ją už rankos.

- Likite čia, Agata! Aš neliepiau jums atsistoti ir nesu pratusi leisti bet kam sėstis šalia savęs. O dėl jūsų, pone, tai aš, be abejo, blogai supratau, apie ką kalbama. Pakartokite, ką jūs norėjote man pasakyti.

Priverstas stovėti nepatogiai susilenkęs, leitenantas sumurmėjo:

- Aš pasakiau, kad turiu nedelsdamas palydėti jus pas policijos ministrą. Jūsų vardas jau prieš savaitę praneštas visiems pasienio postams. Toks įsakymas...

- Kieno įsakymas?

- O kieno gi gali būti? Policijos ministro, pono hercogo de Rovigo, vadinasi, imperatoriaus įsakymas!

- Tai dar reikia patikrinti! - sušuko Marijana. - Ką gi, jeigu jūs taip reikalaujate, važiuojame pas hercogą de Rovigą. Tačiau aš būtinai pasakysiu jam viską, ką galvoju apie jį ir jo valdinius. Bet kol tebesu čia šeimininkė, malonėkite sėstis šalia vežėjo, jaunuoli! Ir pasistenkite rodyti jam kelią! Antraip jūs nepriversite manęs pajudėti iš čia.

- Gerai! Einu!

Nusivylęs žandaras nenoriai išlipo iš karietos ir užsiropštė pas Grakchą, kuris sutiko jį pašaipiai šypsodamasis.

- Jūs labai malonus, leitenante, kad sudarote man kompaniją! Pamatysite, kaip čia gerai! Tiesa, truputį drėgna, užtat kiek oro, ne taip, kaip viduje! Kurgi mums važiuoti?

- Nagi, judinkis! Ir be pokštų, brangusis, jei nenori gauti į kailį!.. Pirmyn, - sumurmėjo žandaras.

Nieko neatsakęs Grakchas pajudėjo ir, laikinai užmiršęs kunigaikštienės vežėjo orumą, priemiesčio gameno akcentu visa gerkle užtraukė Austerlico kareivių maršą:

Išsiveršime pro flangą, išsiveršime.
Taram tararam tam tam...
Ir mes linksmai pasijuoksime.
Taram tararam tam tam.

Pasijuoksime? Karietos gilumoje susigūžusi Marijana nė trupučio nenorėjo juoktis, bet šis kovingas maršas, kurį skambiu balsu dainavo jaunas vežėjas, labai atitiko jos nuotaiką. Ji buvo pernelyg supykusi, kad galėtų nors minutę pajusti baimę prieš šitą Savarį ir pagalvoti apie priežastis, dėl kurių jis įsakė visoms pasienio sargyboms saugoti ją. Kai privažiavo prie Žiurinjė vilos, Marijana pamatė, kad čia irgi kai kas pasikeitė. Vyko remontas. Visur mėtėsi rąstai, gipso statinės, dažų dėžutės, kurias čia paliko darbo dieną baigę darbininkai. Nepaisant to ir vėlyvo meto (Sen Žermen de Prė varpinė ką tik išmušė dešimt), po kiemą ir prieškambarius zujo daugybė tarnų su spindinčiomis livrėjomis ir kitų žmonių. Užuot palydėjęs Marijaną į antrą aukštą, į dulkėtą priimamąjį, už kurio buvo nedidelis, kukliai apstatytas Otranto hercogo kabinetas, žandarmerijos leitenantas perdavė ją augalotam vyresniajam liokajui su raudona livrėja ir pudruotu peruku; šis didingu gestu atidarė jai pirmo aukšto salono duris. Salone viskas rodė absoliučią ištikimybę šeimininko skoniui: masyvūs raudonmedžio baldai paauksuotomis bronzinėmis lenktomis kojomis, tamsiai žali apmušalai, ant kurių išaustos auksinės bitės, Pompėjos šviestuvas ir karinių alegorijų lipdiniai, pasikartojantys daugybėje pano. Ant aukšto marmurinio postamento stovėjo didžiulis imperatoriaus biustas su laurų vainiku. Postamentas Marijanai atrodė panašus į gedulingą stelą.

Šiame prašmatniame salone susijaudinusi pirmyn ir atgal žingsniavo kažkokia dama, šnarėdama šilkais. Ji buvo apsirengusi alyvinę suknelę ir užsimetusi nėriniais papuoštą violetinę peleriną. Tai buvo vidutinio amžiaus dama, jos taurus veidas ir aukšta kakta rodė švelnumą ir kartu griežtumą. Marijana pažino ją, nes dažnai susitikdavo pas Taleiraną: kanonisė de Šatenėj, aukšto

rango ir didelio proto dama; apie ją sklido gandai, kad ji kadaise jautė silpnybę jaunam ir liesam generolui Bonapartui.

Įėjus Marijanai, dama liovėsi karštligiškai vaikštinėjusi ir su nuostaba pažvelgė į įėjusią, paskui, džiaugsmingai sušukusi, ištiesė rankas ir nuskubėjo prie jos.

- O, brangioji didžioji artiste!.. Ak, atleiskite! Aš noriu pasakyti, brangioji kunigaikštiene, kokia laimė ir koks palengvėjimas sutikti jus čia!..

Dabar nustebo Marijana. Kaip ponia de Šatenėj galėjo sužinoti apie pasikeitusią jos padėtį? Kanonisė nervingai nusijuokė ir nusivedė jaunąją moterį prie sofos, kuri stovėjo tarp dviejų nesvetingų bronzinių "Pergalių".

- Bet juk Paryžius tik ir kalba apie tokias romantiškas jūsų jungtuves! Apie jas kalbama beveik tiek pat, kiek ir apie vargšo Otranto hercogo nemalonę! Jūs žinote, kad apie jo kaip pasiuntinio misiją Romoje daugiau nė kalbos nėra? Pasakojama, jog imperatorius baisiai užsirūstino ant jo dėl didžiojo autodafė, kurį jis atliko su visais slaptaisiais dosjė ir kitais savo ministerijos dokumentais. Jis išvytas, tikriausia šio žodžio prasme išvytas!.. Tuo sunku patikėti! Bet... apie ką aš pasakojau?

- Jūs sakėte, kad daug kalbama apie mano jungtuves, ponia, - ištarė Marijana, apstulbinta šio žodžių srauto.

- Ak, taip! O... tai taip neįprasta! Žinote, brangioji, juk jūs esate tikrų tikriausia konspiratorė! Po pseudonimu paslėpti vieną garsiausių Prancūzijos vardų! Kaip romantiška!.. Tačiau patikėkite, kad aš niekada nepriėmiau to už gryną pinigą. Aš seniai spėjau, kad jūs tikra aristokratė, ir kai mes sužinojome šią naujieną...

- Atleiskite, bet kaip jūs sužinojote? - nutraukė ją Marijana.

Kanonisė keletą akimirkų patylėjo mąstydama, paskui dar didesne greitakalbe tęsė:

- Kaip tai įvyko? Ak, taip... didžioji Toskanos kunigaikštienė parašė apie tai imperatoriui kaip apie visai neįtikimą įvykį! Ir tokį jaudinantį! Jauna, graži dainininkė sutinka ištekėti už nelaimingojo, tokio nuskriausto gamtos, kad jis niekada nedrįs niekam pasirodyti! Ir svarbiausia, pasirodo, kad ši gražuolė yra iš senos giminės! Mano brangioji, jūsų istorija dabar sklando

po visą Europą! Ponia de Žanlis nori parašyti apie jus romaną, o dėl ponios de Stal, tai ji, kalbama, svajoja susitikti su jumis.

- O... imperatorius? Ką sakė imperatorius? - primygtinai paklausė Marijana. Ją apstulbino ir kartu sukėlė nerimą visas šis triukšmas dėl sąjungos, kurią ji tikėjosi išlaikyti paslaptyje, kadangi sąjunga buvo sudaryta slapta.

Matyt, Toskanos rūmų gandonešiai turėjo labai ilgus liežuvius, jeigu jų plepalai atsklido jau net čia...

- Tiesą sakant, aš nedaug ką galiu jums paaiškinti, - atsakė kanonisė. - Tik žinau, kad jo didenybė kalbėjosi su Taleiranu ir tyčiodamasis šaipėsi iš vargšo kunigaikščio, kad šis buvo priėmęs skaitove savo žmonai tikrą markizo d'Aselnos dukterį.

Tai taip panašu į Napoleoną! Jį tikriausiai apėmė įniršis dėl šių jungtuvių, ir jis nerado geresnės išeities, kaip išlieti savo pyktį ant Taleirano galvos; be abejo, jis tikėjosi tai padaryti ir su pačia Marijana; tuo paaiškinamas šis primygtinis naujojo policijos ministro kvietimas. Norėdama pakeisti pokalbio temą, Marijana paklausė:

- Bet kokiu būdu, ponia, mes susitikome čia ir dar tokį vėlų metą?

Ponia de Šatenėj per vieną akimirką neteko aukštuomenės damai būdingo gyvumo, ir ją vėl apėmė ankstesnis jaudulys.

- Ak, nekalbėkite! Man tai kelia baisų nerimą! Įsivaizduokite, aš buvau Bovezėje pas savo gerus bičiulius, kurie turi ten nuostabų dvarą ir kurie... Gerai! Įsivaizduokite, šiandien rytą pasirodo žandaras, kuris hercogo de Rovigo vardu ieško manęs, kadangi hercogas skubiai reikalauja, kad aš atvykčiau pas jį! Blogiausia, kad aš visiškai nežinau, kodėl ir už ką! Aš palikau savo vargšus bičiulius smarkiai sunerimusius ir leidausi į baisią kelionę, be paliovos klausinėdama save, kodėl mane, galima sakyti, suima. Aš buvau tokia sudirgusi, kad minutei užsukau pas patarėją Realiu, norėdama paklausti, ką jis apie tai mano, o jis tiesiog privertė mane skubėti, kad nepavėluočiau, nes pavėlavimas gali turėti neigiamų padarinių! Ak, mano brangioji, mano tokia būklė... Esu įsitikinusi, kad ir jums atsitiko tas pat.

Ne, tai nebuvo tas pat. Nors Marijana ir stengėsi būti labai šaltakraujiška, bet ji visai pagrįstai galėjo manyti, kad įsakymas

dėl jos turi kitas priežastis, nors ji ir negalėjo įsivaizduoti, jog Napoleonas nueis taip toli, kad suims ją dėl to, jog išdrįso susituokti be jo leidimo. Bet ji neturėjo laiko pasidalyti savo nerimu su pašnekove. Įėjo didingas durininkas ir pranešė poniai de Šatenėj, kad ministras laukia jos.

- Viešpatie! - sudejavo kanonisė. - Kas bus man? Pasimelskite už mane, brangioji kunigaikštiene!

Alyvinė suknelė išnyko ministro kabinete. Kambaryje buvo šilta, nes langai buvo sandariai uždaryti, o dažų ir gipso dėmės ant stiklų aiškiai rodė, kad baldų saugumui geriau langų neatidaryti, kol vyksta remontas. Kad būtų lengviau kvėpuoti, Marijana atsisagstė platų apsiaustą, kurį dėvėjo viršum lengvos žalio šilko suknelės, ir atsiraišiojo atlasinės skrybėlaitės raištelius. Ji jautėsi pavargusi ir nešvari; tokia būsena buvo nelabai maloni laukiant susirėmimo su policijos ministru. Ji ką tik nori atiduotų už vonią... bet kada ji galės išsimaudyti? Ar jai leis grįžti į namus? Kokie kaltinimai bus jai pareikšti? Imperatorius įprato elgtis nesąžiningai, kai rasdavo priežasčių pykti, ir Marijana prisiminė vieną po kitos kai kurias buvusios meilės scenas, kupinas karštos aistros ir kartu kėlusias būsimos audros nuojautą, kuri vertė nerimauti.

Durys vėl atsidarė.

- Ponia, malonėkite eiti su manimi.

Pasirodęs durininkas plačiai atvėrė jai duris, ir ji išvydo didelį, turtingai apstatytą darbo kabinetą, nė trupučio nepanašų į Fušė kabinetą. Ten po didžiuliu, viso ūgio imperatoriaus portretu už raudonmedžio stalo sėdėjo malonios išvaizdos brunetas aksomi- nėmis akimis, bet truputį suglebusių veido bruožų; jis skaitė - arba apsimetė, kad skaito - kažkokį dosjė. Pamačiusi jį Marijana prisiminė, kad jau buvo susitikusi hercogą de Rovigą, bet jis tada nepasirodė jai simpatiškas. Jo veido išraiška - savimi patenkinta ir išdidi - buvo iš tų, kurios visada ją nervino. Jis net nepakėlė akių, jai įėjus, ir dėl to Marijana pajuto jam dar didesnę antipatiją, o jos nuotaika dar labiau pabjuro. Nors šis nepagarbus elgesys nežadėjo nieko gero, bet jaunoji moteris nusprendė, kad reikia priversti jį gerbti jei ne ją pačią, tai bent jos padėtį ir vardą - tiek, kiek ji to verta...

Tvirtu žingsniu ji perėjo kambarį, atsisėdo ant krėslo priešais stalą ir saldžiu balsu pratarė:

- Manimi labai nesirūpinkite, bet... kai turėsite laisvą minutę, pone ministre, gal sutiksite pranešti man, kokia proga aš turiu garbės būti čia?

Savaris krūptelėjo, metė plunksną ir pažvelgė į Marijaną su nuostaba - jei ne nuoširdžia, tai tikrai meistriškai suvaidinta.

- Dieve mano!.. Brangioji kunigaikštiene! Jūs čia!

Jis pašoko nuo krėslo, apibėgo stalą, sugriebė ranką, kurios jam nė nemanyta ištiesti, ir pagarbiai prispaudė ją prie lūpų.

- Atsiprašau! Bet koks džiaugsmas vėl pamatyti jus pagaliau grįžusią į Paryžių! Jūs neįsivaizduojate, kaip nekantriai aš jūsų laukiau!

- Bet... priešingai, aš puikiai tai įsivaizduoju, - pusiau juokais, pusiau rimtai pasakė Marijana, - jei turėsime omenyje, kaip kruopščiai jūsų žandarai apžiūrėjo mano karietą Fontenblo pasienio poste! O dabar, jums leidus, liaukimės žaidę kates ir peles. Aš atleidžiu jus nuo iškalbingo pagarbumo, nes ilgai keliavau ir smarkiai pavargau. Taigi greičiau sakykite, į kokį kalėjimą jūs mane siųsite ir dar - kokiu pagrindu!

Savario akys suapvalėjo, ir šį sykį Marijana galėjo prisiekti, kad nustebimas nebuvo apsimestinis.

- Į kalėjimą?.. Jus?.. Brangioji kunigaikštiene, bet kodėl gi? Tai labai keista, bet šį vakarą aš girdžiu kalbas tik apie tai. Štai ir ponia Šatenėj...

- Buvo tikra, kad jūs rengiatės pasodinti ją už grotų. Kurgi ne! Tokios mintys nevalingai ateina į galvą, kai suima!..

- Bet jūs nesuimta, nei ji, nei jūs! Tiesiog aš pavedžiau savo agentams duoti žinią apie jūsų atvykimą ir pranešti, kad aš būtinai norėčiau matyti jus grįžusią į Paryžių; taip pat aš pareiškiau norą susitikti ir su ponia de Šatenėj... Supraskite mane: palikdamas šiuos namus, mano pirmtakas... hm, sunaikino visus dosjė ir registracijos korteles. Dėl to aš likau be jokios informacijos.

- Sunaikino? - paklausė Marijana, pajutusi padėties komizmą. - Jūs norite pasakyti, kad jis...

- Viską sudegino! - gailiai ištarė Savaris. - Iš naivumo aš patikėjau juo. Jis pasakė man, kad liks čia dar keletą dienų, norėdamas "padaryti tvarką", ir per tris dienas, visas tris dienas, kurias jis čia praleido užsidaręs, jis sudegino savo slaptuosius dosjė, agentų registracijos korteles, savo korespondenciją - viską, net imperatoriaus laiškus! Kaip tik dėl to taip užsirūstino jo didenybė. Dabar ponas Fušė išvytas į Eksą ir turi galvoti, kaip išgelbėti savo gyvybę nuo teisingo imperatoriaus keršto. Aš stengiuosi iš to, kas liko, po dalelę atkurti jo sudaužytą mašiną, todėl nutariau užmegzti kontaktą su tais, kurie kada nors turėjo ryšių su šiais namais.

Marijanos veidą išpylė raudonos dėmės, jame atsispindėjo rūstumas ir kartu gėda. Šis žmogus, dėl sunkaus palikimo atsidūręs varganoje padėtyje, pasiryžęs viskam, kad tik įrodytų savo šeimininkui, jog jis bent jau prilygsta Lapinui Fušė! Bet kadangi jam trūko pirmtako apsukrumo ir sumanumo, tai jis darė klaidas vieną po kitos. Ir jis mano, kad ji vėl paklus policininko nurodymams, netgi ministro... Vis dėlto, norėdama galutinai išsiaiškinti savo padėtį, ji atsargiai paklausė:

- Jūs esate tikras, kad imperatorius niekuo dėtas dėl... pakvietimo, pareikšto man Fontenblo pasienio poste?

- Jokiu būdu, brangioji kunigaikštiene! Vienintelis mano noras - arčiau susipažinti su žymia asmenybe, apie kurią visas Paryžius kalba jau dvi savaitės, todėl aš daviau nurodymą, kuris, kaip matau, yra neteisingai suprastas, bet, aš tikiuosi, jūs man atleisite.

Jis pristūmė savo krėslą prie Marijanos krėslo ir paėmė jos ranką. Tuo pat metu jo aksomines akis užtraukė saldus rūkelis, nežadėjęs nieko gero jaunai moteriai. Ji žinojo, kad Savaris turėjo didelį pasisekimą tarp moterų, bet jis neatitiko jos skonio. Nederėjo leisti jam nueiti pernelyg toli su tuščiu bandymu. Atsargiai ištraukusi ranką, ji paklausė:

- Taigi visi kalba apie mane?

- Absoliučiai visi! Jūs - visų salonų didvyrė.

- Per daug didelė garbė! Ar tai reikia suprasti taip, kad imperatorius irgi tarp "visų"?

Savaris sumišęs atšlijo.

- O, ponia, jo didenybė jokiu būdu negali būti įtrauktas į jų skaičių.

- Tebūnie taip! - suirzusi pasakė Marijana. - Vadinasi, imperatorius nieko nekalbėjo jums apie mane?

- Iš tiesų... ne! O jūs manote kitaip? Aš nepatikėsiu, kad atsiras pasaulyje moteris, galinti patraukti jo didenybės dėmesį. Imperatorius nepaprastai įsimylėjęs savo jauną žmoną ir kiekvieną laisvą minutę skiria jai! Dar niekada nebuvo sutuoktinių poros, kurią sietų tokie švelnūs jausmai. Tai iš tiesų...

Marijana daugiau nepajėgė klausytis ir staigiai pakilo. Ko gero, pokalbis pernelyg užtruko. Jei šis bukagalvis iškvietė ją tik tam, kad papasakotų apie imperatoriškosios poros meilę, vadinasi, jis dar kvailesnis, negu ji įsivaizdavo. Negi jo nepasiekė gandai apie ją ir Napoleoną? Fušė niekada nebūtų padaręs tokio netakto... jei tik tai nebūtų jam naudinga.

- Jeigu jūs leisite, pone ministre, aš važiuosiu. Kaip jau sakiau jums, aš baisiai pavargau...

- Žinoma, žinoma! Tai taip suprantama! Aš įsodinsiu jus į karietą! Brangioji kunigaikštiene, jūs neįsivaizduojate, kiek džiaugsmo aš patyriau...

Jis žarstė visokius pagyrimus, be abejo, labai malonius, bet jie tik didino Marijanos susierzinimą. Ji padarė vienintelę išvadą: ji daugiau nedomina Napoleono, antraip Savaris nebūtų drįsęs meilintis jai. Ji suko galvą, kaip išvengti imperatoriaus rūstybės, nes manė, kad jis pasistengs baisiai atkeršyti jai, kad persekios ją, įmes į kalėjimą... o vietoj viso to - tuštuma! Jis pasitenkino išklausęs - be abejo, neatidžiai - paskalas apie ją. Ir ją atvežė čia tik tam, kad naujų pažinčių arba pokalbio temos ieškantis naujas ministras patenkintų savo smalsumą... Jos širdyje suliepsnojo pyktis ir ją apėmė nusivylimas, ausyse ėmė ūžti taip, kad ji beveik negirdėjo Savario, kuris kalbėjo, kad hercogienė, jo žmona, priiminėja pirmadieniais ir kad ji bus laiminga, galėdama sutikti kunigaikštienę Sant'Aną per pietus artimiausiu laiku. Na štai, to dar betrūko.

- Tikiuosi, jūs pakvietėte ir ponią de Šatenėj? - su pašaipa paklausė ji, kai jis ištiesė jai ranką, norėdamas padėti įlipti į karietą.

Ministras pažvelgė į ją naiviai nustebęs.

- Žinoma!.. Bet kodėl jūs to paklausėte?

- Taip sau... tik iš smalsumo! Jūs manėte, kad atėjo ir mano eilė? Iki susitikimo, brangusis hercoge. Aš irgi sužavėta pažintimi su jumis.

Karietai pajudėjus, Marijana išsitiesė ant pagalvių; ji nežinojo, ar jai šaukti iš pykčio, ar verkti, ar juoktis. Ar kas matė kada nors juokingesnį dalyką? Tragedija baigėsi farsu! Ji manė, kad jos likimas bus dramatiškas, kaip romano herojės, o... gavo kvietimą pietų! Ir ką galvoti apie tokį policijos ministrą, kuris, norėdamas su kuo nors susitikti, siunčia žandarus?.. Ir po to įrodinėja nelaimingam priblokštajam savo ištikimą draugystę?..

- Aš taip džiaugiuosi matydama jus vėl, ponia, - pasakė Agata šalia. - Aš taip bijojau, kai šis žandaras atvežė mus čia!..

Marijana pažvelgė į savo kambarinę ir pamatė, kad ant jos skruostų dar blizgėjo ašaros, o akys buvo užtinusios.

- Ir tu pamanei, kad aš išeisiu iš ten surakinta grandinėmis ir dviejų žandarų lydima į Venseną? Ne, mano vargše Agata! Aš nesu toks svarbus asmuo! Mane privertė atvažiuoti čia tik tam, kad pamatytų, kokia mano figūra! Reikia susitaikyti, brangus vaike, su tuo, kad aš daugiau nesu imperatoriaus mylimoji! Aš tik kunigaikštienė...

Ir, tarsi norėdama parodyti, kaip ji yra pažeminta, Marijana apsipylė gailiomis ašaromis, įstumdama į neviltį nelaimingą Agatą. Kai karieta įvažiavo į erdvų d'Aselnos namų kiemą, ji tebeverkė, bet ašaros kaipmat išdžiūvo išvydus priešais atsivėrusį reginį: senas pastatas nuo pamatų iki iškilnių stogo kontūrų buvo iliuminuotas.

Žvakių šviesa skverbėsi pro visus langus, kurių dauguma buvo atidaryti; pro juos matėsi pilni gėlių ir elegantiškos publikos salonai, kuriuose skambėjo smuikai; Mocarto muzikos garsai atskriejo iki jaunos moters. Marijana priblokšta žiūrėjo nieko nesuprasdama ir klausdama savęs, ar ji nesumaišė adreso. Bet ne, tai iš tiesų buvo jos namas, - jos namas, kuriame švenčiamos

kažkokios iškilmės... tai buvo jos tarnai paradinėmis livrėjomis, su kandeliabrais rankose stovintys priebutyje.

Pritrenktas taip pat, kaip ir jo šeimininkė, Grakchas sustabdė arklius vidury kiemo ir išsproginęs akis dairėsi, visai nesirengdamas privažiuoti arčiau ar bent nušokti ant žemės. Bet geležimi kaustytų ratų dardėjimas kiemo akmenimis nustelbė smuikų garsus. Viduje kažkas sušuko:

- Ji čia!

Per keletą akimirkų priebutį ir langus užtvindė moterys vakariniais tualetais ir frakuoti vyrai, tarp kurių išsiskyrė smailiagalvė Arkadijaus de Žolivalio figūra su barzdele ir žėrinčiomis juodomis akimis... Bet ne jis pirmas priėjo prie karietos. Nuo vyrų grupės atsiskyrė labai aukštas, nepaprastai elegantiškas žmogus; jis truputį šlubavo, todėl rėmėsi į lazdą su auksiniu bumbulu. Išdidžiame jo veide šaltos mėlynos akys maloniai šypsojosi, ir nustėrusi iš nuostabos Marijana stebėjo, kaip monsinjoras de Taleiranas, vienu mostu pašalinęs nuo kelio tarnus, priėjo prie karietos, pats atidarė dureles ir, ištiesęs jai pirštine apmautą ranką, garsiai pareiškė:

- Sveikinu atvykusią į savo protėvių buveinę, Marijana d'Aselna de Vilnev! Jus sveikina jūsų bičiuliai vienminčiai! Jūs grįžote iš labai ilgos kelionės, ir mes visi susirinkome čia šį vakarą, norėdami jums pasakyti, kokie laimingi mes esame!

Staiga išblyškusi, iš susijaudinimo klydinėjančiu žvilgsniu Marijana žvelgė į stovinčius priešais ją aukštuomenės žmones. Pirmoje eilėje ji pamatė Fortiunė Gamelen, kuri juokėsi ir verkė, ji taip pat pamatė baltai apsirengusią Dorotėją de Perigor ir besisveikinančią ponią de Šatenėj su jau pažįstama alyvine suknele, ji išvydo dar daug kitų, kurių iki šiol nebuvo tarp jos artimųjų, - tai buvo garsiausi Prancūzijos žmonės: Šuazel Gufjė, Žokūras, Lamarkas, Lavalis, Monmoransis, Bofremonas, Latūras diu Pinas, Kuanji, visi tie, kuriuos ji dažnai sutikdavo Varen gatvėje, kai buvo paprasta Benevento kunigaikštienės skaitovė. Ji kaipmat suvokė, kad juos čia sukvietė Taleiranas, ir ne tik todėl, kad pasveikintų ją, bet kad pagaliau grąžintų jai tą vietą, kuri pagal prigimtinę teisę priklausė Marijanai ir kuri tik per nelaimę buvo prarasta.

Matydama spalvingus puošnius apdarus, spindinčias brangenybes, Marijana sutriko. Jos pirštai staiga ėmė virpėti. Ji paėmė jai ištiestą ranką ir išlipusi sunkiai atsirėmė į ją.

- O dabar, - sušuko Taleiranas, - kelią, mano bičiuliai, kelią jos aukščiausiajai šviesybei kunigaikštienei Sant'Anai, kuriai jūsų ir savo vardu aš karštai linkiu laimės!

Prieš pasilenkdamas prie jos rankos, jis, visiems susirinkusiems plojant, pabučiavo Marijaną į abu skruostus.

- Aš buvau tikras, kad jūs grįšite pas mus! - sušnibždėjo jis jai į ausį. - Ar prisimenate, ką aš pasakiau jums Tiuilri tą audringą dieną? Jūs viena iš mūsų, ir jūs niekada negalėsite nieko pakeisti.

- Jūs manote, kad imperatorius galvoja taip, kaip ir jūs?

Imperatorius! Visada imperatorius! Marijanai prieš jos valią nepavyko atsikratyti įkyrių minčių apie žmogų, kurį mylėti niekada ir niekas negalės jai sukliudyti.

Taleiranas susiraukė.

- Galbūt jūs turėsite tam tikrų nemalonumų iš šitos pusės, tačiau reikia eiti, jūsų laukia! Mes pasikalbėsime vėliau.

Jis iškilmingai privedė jaunąją moterį prie jos bičiulių. Per akimirksnį ji buvo apsupta, apipilta bučiniais ir sveikinimais, iš gausiai rožių aliejumi iškvėpintų Fortiunė Gamelen rankų perėjo į tabaku ir vilkdalgiais kvepiančias Arkadijaus de Žolivalio rankas, paskui į kažkieno kito. Marijana nevalingai pakluso, negalėdama apie nieką kita galvoti. Jai buvo per daug sunku susikaupti. Tuo metu, kai didžiajame salone Taleiranas sakė tostą jos sugrįžimo garbei, ji pasivedė Arkadijų į šalį.

- Visa tai taip jaudina, labai malonu, mano drauge, bet aš norėčiau suprasti. Kaip jūs sužinojote, kad aš atvažiuoju? Juk viskas paruošta taip, tarytum jūs laukėte manęs?

- O aš ir laukiau jūsų. Aš įsitikinau, kad jūs sugrįšite šiandien, kai atnešė šitą...

"Šitas" buvo didelis užantspauduotas popieriaus lapas; pamačius tą antspaudą, Marijanos širdis ėmė smarkiau plakti. Imperatoriaus antspaudas! Bet labai sausame tekste nebuvo nieko paguodžiančio. "Jo Didenybės Imperatoriaus ir Karaliaus įsakymu kunigaikštienė Sant'Ana turi atvykti į Sen Klu dvarą prisistatyti trečiadienį,

birželio 20 dieną ketvirtą valandą po pietų. Pasirašyta: Diurokas, vyriausiasis rūmų maršalas".

- Trečiadienis poryt, - pasakė Žolivalis, - ir jūsų nebūtų kvietę, jei tiksliai nežinotų, kad tuo metu jūs būsite namuose. Vadinasi, jūs turite grįžti šiandien... Be to, ponia de Šatenėj atskubėjo čionai tiesiai iš hercogo de Rovigo.

- Bet iš kur ji galėjo žinoti, kad manęs nesulaikys?

- Labai paprastai, ji paklausė to Savarį... Tačiau eime, brangioji Marijana. Aš neturiu teisės taip ilgai sulaikyti jūsų. Svečiai reikalauja jūsų. Jūs negalite įsivaizduoti, kokia garsenybe tapote po to, kai iš Florencijos buvo gautas pranešimas apie jūsų vestuves...

- Aš žinau... bet, mano drauge, aš taip norėčiau likti viena su jumis šį vakarą. Man tiek daug reikia papasakoti jums!

- O aš su tokiu įdomumu paklausyčiau, - atsakė Arkadijus, švelniai spausdamas jos pirštų galiukus. - Bet ponas de Taleiranas prašė perspėti jį, jeigu aš ką nors sužinosiu. Jis ketina paversti jūsų sugrįžimą triumfo švente.

- Ir priversti mane vos ne jėga įeiti į jo klaną, ar ne? Bet jam derėtų žinoti, kad aš visai nepasikeičiau. Sunku taip greitai persitvarkyti.

Ji susimąsčiusi žiūrėjo į imperatoriaus įsakymą, mėgindama suvokti, kas slypi už jo žodžių - tokių oficialių, beveik grasinančių. Ji lengvai pamosavo juo priešais Žolivalio veidą.

- Ką jūs pagalvojote, kai gavote jį?

- Atvirai sakant - nieko! Niekada negali žinoti, kas imperatoriaus mintyse. Bet kertu lažybų, kad jis nepatenkintas.

- Nesilažinkite, jūs laimėsite, - atsiduso Marijana. - Be abejo, aš turiu pasiruošti labai nemaloniems išgyvenimams. O dabar, Arkadijau, būkite geras, pasirūpinkite svečiais, kol aš nueisiu atsigaivinti ir persirengti; po to turėsiu pirmą kartą deramai atlikti namų šeimininkės vaidmenį. Aš turiu tai padaryti dėl jų.

Ji pasuko prie laiptų, bet staiga sustojo.

- Sakykite, Arkadijau, ar yra kokių naujienų apie Adelaidę?

- Jokių, - gūžtelėjęs pečiais, atsakė Žolivalis. - Liliputų teatras šiuo metu uždarytas, ir aš galiu pasakyti tik tiek, kad jis persikėlė... į Eks Liašapelio kurortą. Manau, jog ji ten.

- Kokia kvailystė! Nors tai jos reikalas! O...

Marijana truputį užsikirto, bet paskui tęsė:

- ... o Jasonas?

- Dar mažiau naujienų, - ramiai atsakė Arkadijus. - Jis turėjo išvykti į Ameriką, ir jūsų laiškas, be abejo, dar laukia jo Nante.

- Ak taip!..

Tai buvo tarsi lengvas atodūsis, nesugaunamas šūktelėjimas, toks trumpas, kad nebuvo įmanoma pajusti jame kokio nors jausmo, tačiau jis išsiveržė iš pačios širdies gelmių. Žinoma, pas Patersoną paliktas laiškas dabar neturėjo jokios reikšmės, žinoma, korta mesta, ir vilčių daugiau nėra, ir kelio atgal nebėra, bet neišsipildžiusių vilčių savaitės nepraėjo be pėdsako. Marijana suprato, kad jūra neaprėpiama, o laivas joje - tik smiltelė, kad jos pagalbos šauksmas nuskendo amžinybėje, o amžinybė neturi aido. Jasonas daugiau nieko negali padaryti jos labui... tačiau, lėtai lipdama laiptais į savo kambarį, Marijana pajuto ankstesnį norą vėl pamatyti jį. Galbūt todėl, kad rytoj ji pajus Napoleono pyktį, akis į akį su juo turės ištverti vienas iš tų kautynių, kuriose meilė darė ją tokią pažeidžiamą... Taip, jos laukia sunkus išbandymas. Tačiau tai ją nelabai jaudino. Jos mintys vis grįždavo prie jūros, įkandin laivo, taip ir neužsukusio į Nantą. Kaip atkakliai atmintis atgaivindavo jūreivio paveikslą! Tarytum pati Marijanos jaunystė, kupina beprotiškų svajonių ir neįveikiamo nuotykių troškimo, susiliejo su juo, pramuštgalviu avantiūristu, norėdama atmesti dabartį ir pradėti gyvenimą iš naujo.

Tačiau nuotykių metas praėjo. Klausydamasi viską nustelbiančių Mocarto arijos garsų ir pro atvirus langus sklindančių balsų gaudesio, naujai iškepta kunigaikštienė pamanė, kad tai visai kito gyvenimo preliudija - suaugusios moters gyvenimo, kupino ramybės, verto dalytis juo su vaiku. Kai rytoj ji galutinai išsiaiškins su imperatoriumi, teliks leisti dienoms tekėti sava vaga... ir gyventi, kaip gyvena visi! Deja!.. Jei tik, nepaisydamas savo santuokos, Napoleonas nemylės jos taip, kaip mylėjo anksčiau, jei tik jis vėl neprivers savo vaiko motinos grįžti į gyvenimą be properšų... Jei tik Marijana nebus pakankamai tvirta, kad galėtų atsisakyti žmogaus, kurį mylėjo...

Antras skyrius

Pirmasis plyšys

Centriniame Sen Klu rūmų fasade įmontuotas laikrodis išmušė keturias valandas, kai Marijana pakilo praeitame amžiuje pastatytais paradiniais laiptais. Ji jautėsi kaip nesava ne tiek dėl smalsių dvariškių žvilgsnių, kiek dėl minties, kas laukia jos šioje nežinomoje jai vietoje. Po dramatiškos scenos Tiuilri pralėkė du su puse mėnesio, ir dabar ji pirmą kartą nuo to laiko pamatys "jį". To užteko, kad širdis imtų drebėti.

Trumpoje pastaboje, pridėtoje prie imperatoriaus kvietimo, buvo nurodyta, kad puošnūs apdarai nepageidaujami, nes rūmai šiuo metu gedi dėl Švedijos princo mirties, ir ji turi atvykti su "tiesia suknele" ir "fantazi šukuosena". Todėl Marijana išsirinko balto atlaso suknelę be šleifo, su apsiuvais ant plačių rankovių, papuoštą auksine sagtimi ir perlais; ji paryškino jos liekną liemenį. Tokios pat medžiagos skrybėlaitė su juodomis ir baltomis stručio plunksnomis, krintančiomis ant kaklo, dengė purius tamsius plaukus, o didelis juodo, auksu atausto kašmyro šalikas buvo užmestas ant vieno peties ir leidosi nugara žemiau juosmens. Tualetą užbaigė perlų auskarai ir auksinės apyrankės ant baltų pirštinaičių. Visos moterys susižavėjusios ir pavydžiai žiūrėjo į Marijaną. Beje, dėl tualeto Marijanai nebuvo ko jaudintis. Ji apgalvojo kiekvieną detalę, pradedant pabrėžtinai paprasta suknele, kuri išryškino jos kojų linijas, ir baigiant tuo, jog aplink aukštą laibą kaklą nebuvo brangakmenių, kad nepažeistų kaklo ir apvalių pečių harmonijos. Galiausiai - balta kaip sniegas suknelės krašto juostelė ir drąsi dekoltė, leidžianti nekliudomai gėrėtis auksine šilto atspalvio oda, kuriai - Marijana tai gerai žinojo - Napoleonas visada buvo jautrus. Fizine prasme jos sėkmė buvo garantuota, o grožis - be priekaištų. Liko dvasiniai reikalai.

Dėl to, kad šis susitikimas buvo toks netikėtai greitas, ji beveik nemiegojo praeitą naktį ir turėjo pakankamai laiko pagalvoti apie savo elgesį. Galiausiai ji nutarė, kad būtų didžiausia kvailystė pasirodyti esant kalta. Napoleonas galėjo prikišti jai

tik tai, kad ji be jo žinios pasistengė pasirūpinti jų vaiko ateitimi. Ir ta ateitis garantuota deramai prabangi. Ji veikė kaip savo galia pasitikinti mylimoji, nutarusi susigrąžinti mylimąjį, nes jai įgriso pasakojimai apie burkuojančius kaip balandėliai Napoleoną ir Mariją Liudviką. Taip tęsėsi iki tos akimirkos, kai praeitą naktį Taleiranas su seno pasileidėlio šypsena pašnibždėjo jai, kad imperatorius didesnę savo laiko dalį praleidžia jei ne žmonos lovoje, tai užsidaręs su ja.

- Kiekvieną rytą jis dalyvauja jos apsirengimo ceremonijoje, išrenka sukneles, brangenybes. Jam vis atrodo, kad ji nepakankamai puikiai pasipuošusi! Deja, Marsas pavirto Amūru.

Marijana tvirtai nutarė šį meilės karą pakreipti kita linkme. Ji pernelyg daug iškentė nuo to laiko, kai oficialiai buvo paskelbtos jungtuvės, ją pernelyg nualino beveik gyvuliškas pavydas, kai ji įsivaizdavo "jų" naktis, o tuo tarpu "jos" slinko be galo lėtai. Ji jautėsi esanti graži, gražesnė negu "kita", ir sugebanti apsukti galvą kiekvienam vyrui. Šiandien ji nutarė laimėti. Ji eina ne pas imperatorių, o pas vyrą, kurį žūtbūt nori išlaikyti. Gal dėl to jos širdis taip sunkiai plakė, kai ji įėjo į antro aukšto priimamąjį, kur pagal tradiciją nuolat būdavo rūmų prefektas ir keturios imperatorienės rūmų damos, kai priimdavo jų didenybės.

Marijana žinojo, kad šiandien sutiks čia ponią de Monmoransi ir grafienę de Perigor, kurios išvakarėse pasakė jai apie tai.

- Protokolas reikalauja, - pridūrė Dorotėja, - kad viena iš freilinų pristatytų jus vyriausiajai rūmų damai ir prefektui prieš palydint jus į pristatymų salę. Prefektas, markizas de Bosė, žavingas žmogus, bet vyriausioji rūmų dama, hercogienė de Montebelo, mano manymu, baisi ragana. Nelaimei, imperatorienė mato tik ją, myli tik ją ir pasitiki tik ja, galbūt norėdama paguosti ją dėl to, kad nelemtas austrų sviedinys užmušė vargšą Laną. Aš jus pristatysiu jai, ir mano akivaizdoje ponia de Montebelo bus malonesnė.

Marijana mielai tuo patikėjo; ji žinojo jaunosios grafienės charakterį, kuris, žinoma, niekada neleis poniai Lan užmiršti, kad ji iš prigimties yra Kuršo princesė. Todėl Marijana, linksmai

šypsodamasi, priėjo prie savo draugės. Bet vos spėjo jaunos moterys pasisveikinti, kai įsimaišė naujas personažas.

- O štai ir vaiduoklis! - suskambo džiugus Diuroko balsas. - Ir koks vaiduoklis! Mano brangioji, tai bent dovana - vėl matyti jus! Koks grožis! Koks grakštumas! Jūs tokia... bet ne, man trūksta žodžių!

- Sakykite "karališka" - ir beveik nesuklysite, - pasakė Dorotėja savo truputį vyrišku balsu, o tuo metu Diurokas pasilenkė prie Marijanos rankos. - Reikia pripažinti, - pridūrė ji truputį tyliau, - kad mūsų brangioji valdovė nė jos puspadžio neverta! Beje, aš visada laikiausi nuomonės, jog Lerua suknelės sukurtos ne tam, kad jas nešiotų bet kas!

- O! - užprotestavo vyriausiasis maršalas. - Bet kas? Viena iš Habsburgų? Ponia grafiene, jūsų šmaikštus liežuvis gali iškrėsti jums piktą pokštą!..

- Veikiau mano netobulas prancūzų kalbos mokėjimas, - atsikirto Dorotėja ir staiga prapliupo juoktis. - Aš norėjau pasakyti, kad jos tinka ne visoms figūroms. Reikia būti liesoka ir liekna, turėti ilgas kojas, - pridūrė ji, tiriamai nužvelgusi savo atvaizdą artimiausiame veidrodyje, - o jos didenybė per daug mėgsta pyragaičius.

Ponia de Perigor irgi buvo puikaus kūno sudėjimo, ir išvakarėse Marijaną nustebino joje įvykusi permaina: didelių akių mergaitė, kurią kai kas laikė negražia ir per daug liesa, pražydo ir tapo tikra gražuolė. Net Marijana gracingiau nenešiojo daug triūso reikalaujančių Lerua sukurtų drabužių. Suknelė, kurią grafienė šiandien išsirinko, papuošta pakaitomis tankių baltų nėrinių ir juodo aksomo juostomis, galėjo atrodyti neskoninga ant ne tokio grakštaus kūno kaip jos. Ji švelniai paėmė Marijaną už alkūnės.

- Kaip nuostabu, kad jūs vėl tapote pati savimi. Ir iš tiesų, kaip toli dabar ir madmuazelė Malerus, ir sinjorina Marija Stela!..

Nors ir kaip tvardėsi Marijana, tačiau pajuto, kad rausta.

- Matyt, aš atrodau jums panaši į chameleoną, - atsiduso ji. - Man kelia nerimą mintis, ką apie tai sakys paprasti mirtingieji.

Gražūs juodi ponios de Perigor antakiai pakilo aukštyn.

- Paprasti mirtingieji nedrįs jūsų teisti, brangioji! O dėl mūsų aukštuomenės, tai sakysime tiesiai - jie dar ir ne tokių dalykų matė! Ar jums žinoma, kad mano senelis buvo carienės Jekaterinos arklininkas, prieš tapdamas jos meilužiu ir vesdamas Kuršo hercogienę? Tai nė trupučio nekliudo man didžiuotis juo... Kaip tik jį aš išskiriu iš visų savo protėvių!.. O dėl kai kurių jūsų emigrantų, tai aš pažįstu tokių, kurie vertėsi kur kas mažiau garbingesniu amatu negu skaitovės tarnyba pas kunigaikštienę arba dainavimas koncertuose! Liaukitės jaudintis, ir eime prisistatyti mūsų cerberiui.

- Minutėlę! - pasakė Marijana ir atsisuko į Diuroką. - Pone hercoge, ar negalėtumėte paaiškinti, ką reiškia jūsų atsiųstas įsakymas? Kam aš čia pakviesta?

Apskritą, truputį neryškių bruožų vyriausiojo rūmų maršalo veidą nušvietė plati šypsena.

- Bet... kad būtumėte pristatyta jų didenybėms, nieko daugiau... tokia tvarka! Paprastai šitai daroma per balių, bet kadangi mes gedime...

- Nieko daugiau? - nepatikliai paklausė Marijana. - Jūs esate tuo tikras? Jūs įsitikinęs, kad jo didenybė neketina iškrėsti man kokios nors šunybės pagal savo įprotį?

- Žinoma! Imperatorius įsakė man pašaukti jus, ir aš jo vardu pakviečiau jus į pristatymą. Beje, - pridūrė jis, išsitraukdamas laikrodį, - jau metas eiti į salę, o ponia de Montebelo dar nepasirodė. Matyt, ji užtruko pas imperatorienę... Tačiau tai neturi reikšmės. Aš turiu tokią pat teisę pristatyti naujokus. Prašom, gerbiamoji ponia.

Du tarnai žaliomis paauksuotomis livrėjomis atvėrė dvigubas duris į gretimą salę, ir pakviestieji lėtai įžengė ir sustojo išilgai sienų: moterys priekyje, vyrai už nugarų. Diurokas vienas liko šalia Marijanos, kuri atsistojo truputį atokiau nuo visų kitų, netoli durų, pro kurias turėjo išeiti imperatoriškoji pora. Žmonių susirinko daug, bet jaunoji moteris, apimta kartu nerimo ir troškimo greičiau pamatyti žmogų, kurį ji vis taip pat tebemylėjo, net nepažvelgė į visus kitus pakviestuosius. Jie jai buvo beveidė

suknelių ir švytinčių mundurų masė, prancūzai ir užsieniečiai. Ji pasitenkino tuo, kad eidama žvilgtelėjo į vieną iš aukštų veidrodžių, ar tvarkingas jos tualetas ir visa išorė. Jos galvoje kirbėjo vienintelė mintis: kaip jis ją priims?

Iš pradžių ji manė, jog susitiks su juo vienu, jog jis lieps nuvesti ją į savo kabinetą, kad pasikalbėtų be liudininkų. Todėl ji pajuto baisų nusivylimą. Tatai atrodė taip, lyg Napoleonas perspėjo, kad ji jam rūpi ne daugiau negu bet kuri kita moteris! Negi jis taip įsimylėjęs šitą storą austrę? Be to, polinkis į priešiškus išpuolius ir abejotinus komplimentus, kuriais Napoleonas viešai apdovanodavo kai kurias moteris, buvo jai per daug gerai žinomas, todėl ji bijojo tos akimirkos, kai atsidurs akis į akį su juo akivaizdoje visų šių žmonių, kurie stovi godžiai ištempę ausis ir akylai žiūri į ją.

- Jų didenybės imperatorius ir imperatorienė! - garsiai paskelbė ceremonmeisteris.

Marijana krūptelėjo. Jos nervai be galo įsitempė. Aukštos durys atsivėrė, ir jaunos moters širdis ėmė šokinėti. Įprastu greitu žingsniu, laikydamas rankas už nugaros, išėjo Napoleonas.

Truputį toliau Marijana pamatė lėtai išplaukiančią Mariją Liudviką, raudonesnę negu anksčiau, su balta suknele, papuošta tokios pat spalvos rožėmis ir sidabriniu apvadu.

“Ji pastorėjo”, - pagalvojo Marijana ir mintyse apsidžiaugė.

Už jų ėjo grupė favoritų, kurie sustojo salės gale, tuo tarpu imperatorius ir imperatorienė ėjo toliau, priversdami šilko suknias lankstytis nesibaigiančiais reveransais. Dabar Marijana pažino žavingąją princesę Poliną, Napoleono seserį, ir Viurcburgo hercogą, Marijos Liudvikos dėdę. Pakviestųjų eilėje ji buvo trečia po dviejų orių ir gerokai vyresnių už ją damų, bet nepajėgė pasakyti savo kaimynių vardų arba pakartoti to, ką joms pasakė Napoleonas, nes jos ausis užgulė tiršta migla. Tik garsiam Diuroko balsui pavyko pro ją prasiskverbti.

- Jūsų didenybe, teikitės leisti man pristatyti, kaip buvo įsakyta, jos skaisčiausiąją šviesybę kunigaikštienę Korado Sant’Aną, markizę d’Aselną de Vilnev, grafienę Kapanori, Galeno ir...

Ilgas sąrašas titulų, kuriuos ji įgijo ištekėjusi, užgriuvo Marijaną kaip sunkus nuosprendis. Tuo metu jos keliai sulinko ir ji

žemai nusilenkė: reveransą reikėjo padaryti nepaprastai grakščiai, dailiai ir neprarasti pusiausvyros. Marijanos smilkiniuose dusliai tvinksėjo, kai ji klausėsi paskutinių titulų, išsiblaškiusi žiūrėdama į baltu šilku aptemptas kojas lakuotais batais su sidabrinėmis sagtimis. Paskui stojo tyla. Imperatorius buvo taip arti šalia, kad ji girdėjo jo kvėpavimą, bet staiga pradėjusi virpėti, ji nedrįso pakelti akių... Ką jis pasakys?

Staiga gerai pažįstama ranka padėjo jai pasikelti, ir Napoleonas ramiu balsu tarė:

- Stokitės, gerbiamoji ponia! Man atrodo, mes gana ilgai laukėme, kol jūs pasirodysite.

Tada ji išdrįso pažvelgti į jį ir susitiko su pilkai melsvų akių žvilgsniu; tose akyse ji perskaitė ne pyktį, o veikiau tam tikrą žaismingumą, ir staiga ji paklausė savęs, ar tik jis nesišaipo iš jos? Per daug linksma buvo jai skirta šypsena...

- Mes taip pat labai džiaugiamės galėdami pasveikinti jus su jungtuvėmis ir pareikšti, kad jūs nepasikeitėte. Jūs pasilikote tokia pat puiki!

Vargu ar tai buvo komplimentas. Tiesiog konstatavimas! Jis greitu žvilgsniu permetė jos žavų išraudusį veidą, pečius ir atvirą krūtinę, besikilnojančią taip arti jo, bet staiga atsitokėjusi Marijana nieko negalėjo įskaityti jo žvilgsnyje. Be to, jis jau pasisuko į Mariją Liudviką, norėdamas pristatyti jai jaunąją moterį, ir ji norom nenorom turėjo parkartoti reveransą tai, kurios taip neapkentė. Bet prieš nusilenkdama ji spėjo pamatyti nepatenkintą atvėpusią lūpą, garsiąją Habsburgų lūpą.

- Bonžur! - suskambo nemalonus imperatorienės balsas.

Daugiau nieko! Ar ji pažino tą, kuri antrąją vestuvių dieną surengė Tiuilri baisų skandalą, tą, kurią užtiko raudančią prie imperatoriaus kojų ir kurią pavadino "užsispyrusia moterimi"? Marijana galėjo prisiekti, kad pažino... Išsitiesusi ji negalėjo atsisakyti malonumo permesti Mariją Liudviką kupinu laukinio džiaugsmo žvilgsniu. Tarp jų prabėgo nematomos srovės, kurias Marijana fiziškai pajuto. Austrė nekenčia jos, ji tuo tikra, ir ją apėmė svaiginantis triumfo džiaugsmas. Baisi neapykanta buvo apčiuopiama, ji pleveno tarp dviejų moterų kaip karštas oras audringą dieną; gal ta neapykanta atspindėjo jos sukeltą baimę?

Aplink save Marijana jautė prislopintą kvėpavimą, slegiantį laukimą. Ar jie pamatys, kaip per pirmąjį susitikimą susikaus dvikovoje naujoji žmona ir paskutinė meilužė?

Bet ne. Linktelėjusi galva, Marija Liudvika pasitraukė ir prisijungė prie Napoleono, kuris per tas įtemptas akimirkas suspėjo nueiti iki salės vidurio.

- Na na! - sušnibždėjo jai į ausį žemas Diuroko balsas. - Viskas buvo geriau negu aš tikėjausi. Po to, kai tai baigsis, jūs eisite su manimi.

- Ir kam?

- Matote... dabar jūs būsite priimta privačioje audiencijoje. Imperatorius liepė man palydėti jus į jo darbo kabinetą po priėmimo. Negi jūs manote, kad jis pasitenkins keliais pagarbiais žodžiais?

Marijanos širdis suvirpėjo iš džiaugsmo. Vieną! Ji pamatys jį vieną! Visa, kas įvyko, tebuvo etiketo reikalavimas, būtina ceremonija, kuri privaloma jai dėl jos naujos padėties, bet dabar ji bus viena su juo, ir galbūt dar ne viskas prarasta, kaip ji pagalvojo, klausydamasi jo ironiškų pasisveikinimo žodžių.

Pralinksmėjęs Diurokas buvo apdovanotas žėrinčiu žvilgsniu, kuriame tarsi švietė tūkstantis žvaigždžių. Jis nusijuokė.

- Aš puikiai žinau, kad tai jums labiau patiks, bet vis dėlto nepuoselėkite didelių vilčių. Vardas, kurį jūs dabar turite, saugo jus nuo viešo skandalo. Nors tai nereiškia, kad privataus pokalbio metu jums bus sakomi tik švelnūs žodžiai.

- Kas verčia jus taip galvoti?

Diurokas išsitraukė tabokinę, pauostė, paskui nusipurtė tabako dulkes nuo savo puikaus munduro iš sidabru išsiuvinėto violetinio aksomo. Tai padaręs, jis nusijuokė.

- Į jūsų klausimą, mano brangioji, geriausiai galėtų atsakyti vienos iš gražiausių šiuose rūmuose Sevro vazų šukės; vazą jo didenybės rankos sudaužė tą dieną, kai jis sužinojo apie jūsų vestuves.

- Ir jūs manote tuo išgąsdinti mane? - paklausė Marijana. - Priešingai, jūs neįsivaizduojate, kaip mane pradžiuginote. Atrodo, niekas negalėjo suteikti man daugiau džiaugsmo. Aš jutau... taip, baimę, bet tik iki jūsų žodžių...

Iš tiesų taip ir buvo. Baimė išvydus jo apsimestinį pagarbumą, jo dirbtinę šypseną, jo abejingumą... Geriau rūstybė, bet tik ne šitai! Abejingumas - vienintelis dalykas, kurio akivaizdoje Marijana jautėsi bejėgė.

Imperatoriaus kabinetas Sen Klu buvo sujungtas su didele, rožėmis ir snapučiais apsodinta terasa. Ant langų kabančios dryžuotos užuolaidos ir senų liepų šakos už jų metė kabinete jaukų šešėlį, kontrastuojantį su besimaudančiomis saulės šviesoje plačiomis vejomis. Nors iš pirmo žvilgsnio apstatymas buvo toks pat, kaip ir Tiuilri, darbinę atmosferą čia gerokai švelnino vasaros alsavimas ir gyvenimo džiaugsmams sukurtų žalių sodų grožis.

Padėjusi savo šaliką ant krėslo ranktūrio, Marijana pasuko prie vieno iš langų-durų, norėdama pasigrožėti gamta ir sutrumpinti, kaip ji manė, ilgą laukimą. Bet vos ji spėjo prieiti prie slenksčio, kai lauko galerijos plytelėmis nuaidėjo greiti imperatoriaus žingsniai. Durys atsidarė, užsitrenkė... Marijana vėl padarė reveransą.

- Niekas nedaro reveranso taip kaip tu, - pasakė Napoleonas.

Jis liko stovėti prie durų, iš įpročio susidėjęs rankas už nugaros, ir žiūrėjo į ją. Bet jis nesišypsojo. Kaip ir neseniai, jis tik konstatavo faktą, bet nesakė komplimento, kuris suteiktų jai malonumo. Be to, Marijanai dar nespėjus atsakyti, jis perkirto kambarį, atsisėdo už rašomojo stalo ir parodė jai krėslą.

- Sėskis, - kapotai metė jis, - ir pasakok!

Atgavusi kvapą, Marijana mašinaliai atsisėdo, tuo tarpu jis, tarsi užmiršęs, kad ji yra čia, ėmė raustis krūvoje popierių ir žemėlapių, kuriais buvo užverstas jo darbo stalas. Geriau įsižiūrėjusi, jaunoji moteris pamatė, kad jis atrodo papilnėjęs ir nuvargęs. Jo balta matinė oda pagelto, kaip pagelsta sendamas dramblio kaulas. Skruostai labiau paryškino mėlynus ratilus po akimis ir nuovargio raukšles lūpų kampučiuose.

"Matyt, atsiliepia triukšminga kavalkada po Šiaurės provincijas", - pamanė Marijana, ryžtingai atmesdama Taleirano insinuacijas dėl pagrindinės veiklos, kuria užsiima imperatoriškoji sutuoktinių pora. Napoleonas pažvelgė į ją.

- Na?.. Aš laukiu...

- Pasakoti... bet ką? - švelniai paklausė ji.

- Viską... apie šitas stulbinančias jungtuves! Priežasties gali neaiškinti, aš ją žinau.

- Jūsų didenybė žino priežastį?

- Žinoma. Pasirodo, Konstanas jaučia tau silpnybę. Kai aš sužinojau apie tai... apie jungtuves, jis man viską papasakojo, kad tik tu išvengtum didžiausios mano rūstybės!

Staiga Napoleono kumštis smarkiai trenkė į stalą.

- Kodėl tu man nieko nepasakei? Man atrodo, aš turėjau teisę būti perspėtas... ir nedelsiant.

- Be abejo! Bet ar galiu aš paklausti jūsų didenybę, ką tai būtų pakeitę?

- Pakeitę... kuria prasme?

- Sakykime... tolesnę įvykių raidą. Be to, aš iš tiesų nemačiau galimybės po to, kas įvyko tą vakarą, vėl prašyti audiencijos pas jūsų didenybę, kad pasakyčiau naujieną. Aš būgštavau, jog mano pasirodymas bus labai netinkamas jūsų vestuvių šventės metu. Geriau buvo dingti ir rasti išeitį iš padėties savo pačios jėgomis.

- Kaip paaiškėjo, tai didžiulės jėgos, - įgėlė jis. - Sant'Ana! Velniai rautų! Neblogas laimikis paprastai...

- Sustokite, pone! - sausai nutraukė jį Marijana. - Jūsų didenybė pasirengęs užmiršti, kad Marijos Stelos vardas buvo tik kaukė, karnavalo kostiumas. Už kunigaikščio Sant'Anos ištekėjo ne ji, o markizo d'Aselnos duktė. Mūsų luomui tokia sąjunga visai natūrali! Jūsų didenybė, atrodo, vienintelis, kurį ji stebina, sprendžiant iš atsiliepimų, kuriuos esu girdėjusi, kai sugrįžau. Paryžiaus aukštuomenę daug labiau nustebino...

Kumštis vėl trenkė į stalą.

- Gana, ponia! Jūs čia ne tam, kad praneštumėte man, kaip ir į ką reaguoja Sen Žermenas. Aš žinau tai geriau už jus! Aš noriu išgirsti, kaip jums pavyko tapti žmona žmogaus, kurio niekas niekada nematė, kuris gyvena užsidaręs savo valdose ir slepiasi net nuo savo tarnų? Manau, jog ne jis atvažiavo čia, kad surastų jus?

Marijana pajuto, kaip ją apima pyktis. Ji atlošė galvą ir stipriai suspaudė rankas pirštinėse, kaip buvo įpratusi daryti sunkiomis akimirkomis. Iš išorės tiek pat rami, kiek iš tiesų susijaudinusi, ji atsakė:

- Vienas iš mano giminaičių surengė šias jungtuves... kad išgelbėtų šeimos garbę.

- Vienas iš jūsų giminaičių? Bet aš maniau... A, supratau! Kertu lažybų, kad kalba eina apie kardinolą San Lorencą, tą niekšą, kuriam kvailelis Klaris, norėdamas jums patikti, atidavė savo karietą, nepaisydamas mano įsakymo. Intrigantas, kaip ir daugelis kitų!

Marijana leido sau nusišypsoti. Gotjė de Šazėjus buvo už imperatoriaus rūstybės ribų. Jam nė kiek nepakenks jos prisipažinimas.

- Kirskite lažybų, pone, jūs laimėsite! Tai iš tiesų mano krikštatėvis, kadangi jis dabar mūsų šeimos galva, išrinko man vyrą. Tai irgi buvo visai natūralu.

- Tik ne man!

Staiga Napoleonas pašoko ir ėmė nervingai blaškytis po kambarį.

- Visiškai ne man, - pakartojo jis. - Tai man, tėvui, derėjo pasirūpinti savo vaiko ateitimi. Jei tik, - pridūrė jis negailestingai, - aš neklystu dėl savo tėvystės?

Marijana staiga pašoko ir atsuko į jį veidą; jos skruostai degė, akys žybčiojo.

- Aš niekada nedaviau jums dingsties suabejoti manimi, tuo labiau įžeidinėti! Ir dabar aš norėčiau sužinoti, kokių veiksmų jūsų didenybė galėjote imtis šio kūdikio atžvilgiu, išskyrus priverstinę motinos santuoką su bet kuo?

Įsivyravo tyla. Imperatorius kostelėjo ir nusuko akis nuo įsmeigto į jį įžūliai klausiančio žvilgsnio.

- Žinoma! Kitaip nė negalėjo būti, jei aš, nelaimei, negaliu pripažinti vaiko. Bent jau būčiau patikėjęs jus, tave ir jį, vienam iš savo patikimų bičiulių, kam nors, ką aš gerai pažįstu, kuriuo galėčiau pasikliauti... pasikliauti!

- Kam nors, kas būtų sutikęs užmerktomis akimis paimti Cezario mylimąją... ir turtingą kraitį. Nes jūs dosniai būtumėte apdovanojęs mane, ar ne, pone?

- Žinoma.

- Kitaip sakant: vyras - priedanga? Kaip jūs negalite suprasti, - karštai sušuko Marijana, - kad kaip tik to aš negalėčiau ištverti: būti atiduota... tiksliau sakant, jūsų parduota vienam iš jūsų tarnų! Būti priversta priimti vyrą iš jūsų rankų!

- Jūsų aristokratiškas kraujas, be abejo, būtų susidrumstęs, - sumurmėjo jis, - vien nuo minties atiduoti ranką vienam iš tų, kurie pasiekė šlovės viršūnę, vienam iš mano dvariškių, viską pasiekusių savo narsumu, pralietu krauju...

- ... ir jūsų dosnumu! Ne, sere, Marijana d'Aselna nesigėdytų ištekėti už vieno iš tų žmonių, bet aš verčau mirčiau, negu sutikčiau, kad jūs atiduotumėte mane... jūs, kurį aš taip mylėjau, kitam... Paklususi kardinolui, aš tik paklusau bajorų papročiams, kurie reikalauja, kad mergina aklai sutiktų su vyresniųjų išrinktu vyru. Taip aš mažiau kentėjau.

- Štai kokie jūsų argumentai! - šaltai nusišypsojęs tarė Napoleonas. - Dabar paaiškinkite, kokie buvo jūsų... vyro motyvai. Kas galėjo paskatinti Sant'Aną vesti moterį, kuri tapo nėščia nuo kito?

Sąmoningai praleidusi pro ausis tyčia pasakytus šiurkščius žodžius, Marijana aiškiai atsakė:

- Tai, kad kitas buvote jūs! Štai taip, sere, pats to nežinodamas, jūs apdovanojote mane kraičiu. Kunigaikštis Koradas vedė dėl vaiko, kurio gyslomis tekės Bonaparto kraujas.

- Kuo toliau, tuo labiau nesuprantu...

- Tačiau tai taip paprasta, pone! Kalbama, kad kunigaikštis serga kažkokia sunkia liga, kurios nė už ką pasaulyje nesutikų perduoti kaip palikimo. Taigi jis buvo priverstas matyti, kaip kartu su juo gęsta senas garbingas vardas, kol kardinolas San Lorencas papasakojo jam apie mane. Dėl kastinio išdidumo kunigaikštis nė galvoti negalėjo apie atsitiktinį įsūnijimą, bet tas išdidumas buvo nugalėtas, kai jis sužinojo, kad kalbama apie jus. Jūsų sūnus vertas vadintis Sant'Anos vardu ir pratęsti jo giminę.

Vėl tyla. Marijana lėtai pasuko prie atviro lango. Prisiminusi Koradą Sant'Aną, ji staiga pajuto, kaip pasidarė sunku kvėpuoti, nes ją apėmė keisti jausmai dėl priverstinio melo. Nesveikas žmogus, kurį ji matė šuoliuojantį pašėlusiu Ilderimu? Tai neįmanoma! Bet kaip paaiškinti pačiai sau? Tas savanoriškas savęs įkalinimas, ta balta odos kaukė, kurią jis užsidėdavo savo naktinių jodinėjimų metu? Jai staiga pasivaideno saulės nutvieksto imperatoriaus parko gilumoje aukšta galinga figūra su plačiu, vėjo plaikstomu apsiaustu. Nesveikas?.. Ne! Tiesiog paslaptis. O Napoleonui paslapties negalima patikėti.

Jis nutraukė tylą.

- Tebūnie taip, - pasakė jis. - Aš sutinku su jūsų argumentais, jie verti pagarbos, ir aš galiu jus suprasti. Be to, mes niekada negalėjome nieko prikišti kunigaikščiui, kuris, mums paėmus valdžią, visada elgėsi, kaip dera ištikimam valdiniui. Tačiau.. jūs ką tik ištarėte vieną keistą frazę...

- Kokią?

- Štai: kalbama, kad kunigaikštis serga kažkokia sunkia liga. Tad šis "kalbama" leidžia manyti, kad jūs... nematėte jo?

- Tikra tiesa. Pone, aš mačiau tik jo pirštine apmautą ranką, ištiestą man iš po juodos aksominės uždangos bažnytinių apeigų metu.

- Jūs niekada nematėte kunigaikščio Sant'Anos? - nepatikliai šūktelėjo Napoleonas.

- Niekada, - patvirtino Marijana ir pajuto, kad ją vėl ima raizgyti melo voratinklis.

Bet ji nieku būdu nenorėjo, kad jis sužinotų, kas įvyko viloje. Kam pasakoti jam apie vaiduoklį raitelį ir ypač apie keistą jos nubudimą baigiantis paslaptingajai nakčiai jazminų žiedais nubarstytoje lovoje?.. Be to, ji buvo tuoj pat apdovanota už melą, nes Napoleonas pagaliau nusišypsojo. Jis lėtai priėjo beveik prie pat jos ir įsmeigė žvilgsnį į jaunos moters akis.

- Vadinasi, - pasakė jis žemu švelniu balsu,- jis nepalietė tavęs?

- Ne, sere... Jis manęs nepalietė.

Marijanos širdis virpėjo. Imperatoriaus žvilgsnyje staiga pasirodęs švelnumas pakeitė neseniai matytą negailestingą šaltumą.

Pagaliau ji išvydo tokią akių išraišką, kokia buvo Trianono laikais ir kokią ji svajojo vėl pamatyti - tą neišsakomą žavesį, taip sumaniai rodomą, kai jis trokšo jos, tą manierą glostyti žvilgsniu, visada buvusią meilės preliudija. Kiek dienų... kiek naktų ji svajojo apie šį žvilgsnį! Kodėl gi šią akimirką ji nebejaučia džiaugsmo? Staiga Napoleonas nusijuokė.

- Nežiūrėk į mane taip! Iš tiesų galima pamanyti, kad aš keliu tau baimę! Nusiramink, tau nėra ko bijoti. Sveiku protu pamąsčius, ši santuoka nuostabi, ir tau pavyko žengti puikų žingsnį! Aš pats nepadaryčiau geriau! Nepaprastai gera santuoka... ypač dėl to, kad ji fiktyvi! Ar tu žinai, kad aš kankinausi dėl tavęs?

- Kankinotės? Jūs?

- Aš! Argi aš galėjau nepavydėti tos, kurią myliu? Aš tada įsivaizdavau tokius dalykus...

"O aš, - pagalvojo Marijana, piktai prisiminusi tą pragarišką naktį Kompjene, - aš, vos neišprotėjusi, kai sužinojau, kad jis negalėjo iškęsti kelių valandų, prieš pasiguldydamas austrę į savo lovą, aš, be abejo, nieko neįsivaizdavau?"

Tas staigus pykčio priepuolis buvo toks įnirtingas ir visa apimantis, kad ji ne iškart suvokė, jog atsidūrė jo glėbyje, o visai arti pasigirdo jo balsas, žemas ir kupinas aistros.

- Tu, mano žaliaake burtininke, mano paslaptingoji sirena, kito rankose!.. Tavo kūnas atiduotas kito glamonėms, kito bučiniams... Aš beveik neapkenčiau tavęs, įsivaizduodamas tai, kai dabar vėl pamačiau tave tokią gražią! Gražesnę negu savo prisiminimuose... Aš... karštai trokštu tavęs...

Bučinys nustelbė žodžius. Godus, valdingas, beveik šiurkštus bučinys, kupinas egoistinės aistros, glamonė šeimininko, apdovanojusio nuolankią vergę; tačiau tai nesumažino jaunos moters jaudulio. Vien šio žmogaus prisilietimas, žmogaus, į kurį skrido visos jos mintys, kurio ji geidė, visada veikė jos jausmus kaip nepalaužiamas tirono reiklumas. Dabar, Napoleono glėbyje, Marijana pasidarė visiškai bevalė, kaip ir atmintiną naktį Biutare...

Tačiau jis paleido ją, atsitraukė ir pašaukė:

- Rustanai!

Įėjo gražus gruzinas su tiurbanu, nesudrumsčiamai ramus ir nebylus, visada pasirengęs veikti.

- Nieko neleisti čia, kol pašauksiu tave! Atsakai savo galva!

Mameliukas padarė ženklą, kad jis suprato, ir dingo. Tada Napoleonas sugriebė Marijaną už rankos.

- Eime! - tepasakė jis.

Beveik bėgte jis nusitempė ją prie durų, paslėptų už vieno sieninio pano; už jų vedė sraigtiniai laiptai, kuriais jis privertė ją visu greičiu lipti. Laiptai atvedė į nedidelį, bet subtiliai skoningai apstatytą kambarį, kaip ir dera tokioms patalpoms, skirtoms meilei. Vyraujančios spalvos čia buvo šviesiai žalia ir švelniai melsva. Bet Marijana nespėjo apsidairyti, nespėjo pagalvoti apie savo pirmtakes šioje slaptavietėje. Napoleonas mikliai, kaip prityrusi kambarinė, jau ištraukė smeigtukus, prilaikiusius atlasinį diržą, atsegė suknelę, kuri nuslydo ant grindų, o po jos neįtikėtinai greitai nutraukė apatinį sijoną ir marškinius. Šį kartą nė kalbos negalėjo būti apie lėtą ir švelnų pasirengimą, apie sumanų saldžiai aistringą nurenginėjimą, kuris tada Biutare pavertė Marijaną daugiau negu paklusnia visaapimančio geismo auka ir kuris Trianono laikais teikė tiek žavesio jų meilės preliudijoms. Per keletą sekundžių šviesiausioji kunigaikštienė Sant'Ana, likusi vien su kojinėmis, buvo nusviesta ant daigstytos žalios antklodės, grumdamasi su kažkuo, panašiu į skubantį kareivį, kuris suartėjo su ja neištaręs nė žodžio, apibėręs jos lūpas aistringais bučiniais.

Tai buvo taip šiurkštu ir skubota, kad šį kartą ji nesuspėjo pajusti nuostabaus žavesio. Po kelių minučių viskas baigėsi. Pabaigai jo didenybė pabučiavo jos nosies galiuką ir patapšnojo per skruostą.

- Mano miela mažoji Marijana! - pasakė jis su kažkokiu grauduliu. - Iš tiesų tu esi žavingiausia iš visų moterų, kurias esu kada nors sutikęs. Aš smarkiai būgštauju, kad tu priversi mane visą gyvenimą daryti kvailystes. Tu vedi mane iš proto!

Bet šie geri žodžiai negalėjo paguosti “mielos mažosios Marijanos”, kurios lūkesčiai buvo apvilti, todėl ji buvo pikta, be to, nemaloniai jautėsi, kad atrodo truputį juokingai. Ji su įniršiu pastebėjo, kad tą akimirką, kai ji patikėjo, jog iš tiesų vėl turi savo mylimąjį, vėl juos susies brangūs ir svaiginantys

ankstesnės meilės saitai, ji tik patenkino staigų pašėlusį vedusio vyro geismą; vyro, kuris galbūt bijojo, kad jį užtiks žmona, ir, be abejo, jau gailėjosi, kad neteko galvos. Nesivaldydama ji nutraukė nuo lovos antklodę, norėdama prisidengti nuogumą, ir atsikėlė. Palaidi plaukai nuvilnijo iki pat klubų, apgobdami ją juoda blizgančia skraiste.

- Aš nepaprastai laiminga, jūsų didenybe, kad suteikiau jums malonumo, - pasakė ji šaltai. - Ar galiu tikėtis, kad jūs išsaugosite savo palankumą man?

Jis suraukė antakius, padarė grimasą ir taip pat atsikėlė.

- Dar ko! Dabar tu pradedi pūstis? Suprask, Marijana, aš gerai žinau, kad neskyriau tau tiek laiko, kiek anksčiau, bet tu, aš manau, esi pakankamai protinga ir suprasi: čia viskas pasikeitė, ir aš daugiau negaliu elgtis su tavimi kaip...

- Kaip viengungis! Aš žinau! - pasakė Marijana ir staigiai nusisuko nuo jo, norėdama prieiti prie veidrodžio šalia židinio ir susitvarkyti šukuoseną.

Jis nusekė paskui ją, apkabino, prigludo lūpomis prie jos nuogo peties, paskui garsiai nusijuokė.

- Tu pasidarei labai išdidi! Tu vienintelė moteris, kuri sugeba priversti mane užmiršti savo pareigą imperatorienei, - pasakė jis droviai, ir tai tik pablogino padėtį.

- Taip... aš didžiuojuosi, pone, - oriai ištarė ji. - Aš tik gailiuosi, kad priverčiau jus taip trumpai užmiršti ją.

- Ko gi tu nori, pareiga yra pareiga...

- Ir rūpestis kuo greičiau gauti įpėdinį! - užbaigė ji, tikėdamasi įgelti jam.

Bet nieko neatsitiko. Napoleonas pasiuntė jai šviesų šypsnį.

- Tikiuosi, kad jo nereikės ilgai laukti! Aš noriu sūnaus! Savaime suprantama. Ir aš tikiuosi, kad ir tu pagimdysi man storulį berniūkštį. Jei nori, mes pavadinsime jį Šarliu, kaip mano tėvas.

- Ir kaip kažkoks ponas Deni! - įgėlė įsiutusi Marijana.

Štai kaip jis dabar prabilo apie vaiką! Ir taip natūraliai, lyg jie jau seniai vedę. Ją apėmė neįveikiamas noras įskaudinti jį.

- O gal tai bus mergaitė? - pasakė ji, pirmą kartą svarstydama tokią galimybę, nes iki šiol, vienas Dievas žino - kodėl, ji buvo tikra, kad būsimasis kūdikis bus berniukas.

Bet visi jos mėginimai įsiutinti jį šiandien buvo neveiksmingi. Jis džiaugsmingai pareiškė:

- Aš būsiu labai laimingas, jei gims mergaitė. Aš jau turiu du berniukus, tu žinai?

- Du?

- Na taip, mažasis Leonas, gimęs prieš ketverius metus, ir mažylis Aleksandras, praeitą mėnesį išvydęs pasaulį Lenkijoje.

Šį kartą nugalėta Marijana nutilo, ji buvo įskaudinta labiau negu galėjo įsivaizduoti. Ji dar nežinojo apie Marijos Valevskos sūnaus gimimą, ir ją ypač įskaudino tai, kad ji atsidūrė vienoje gretoje su kitomis imperatoriaus meilužėmis ir jos kūdikis - nori ji to ar ne - taps vienu iš nesantuokinių imperatoriaus vaikų.

- Sveikinu! - pasakė ji beveik nejudindama lūpų.

- Jei tu turėsi mergaitę, - tęsė Napoleonas, - mes pavadinsime ją korsikietišku vardu, gražiu! Leticija, kaip mano motina, arba Vanina.. man patinka šie vardai. Dabar skubėk rengtis. Baigsis tuo, kad užsitęsęs šis pasimatymas sukels įtarimą.

Jis sunerimęs dėl to, ką gali pasakyti kiti? Ak, iš tiesų, jis taip pasikeitė. Jis visiškai atsidavė solidaus vedusio vyro vaidmeniui! Sudirgusi, bet vis dėlto greitai Marijana apsirengė. Jis paliko ją vieną, galbūt gailėdamasis jos drovumo, bet veikiausiai skubėdamas grįžti į kabinetą, pasakęs, kad nusileistų pas jį, kai bus pasiruošusi. Beje, Marijana irgi skubėjo: dabar ji norėjo kuo greičiau palikti šiuos rūmus, kur jos didžiajai meilei - ji tai jautė - galėjo būti suduotas pavojingas smūgis. Ji sunkiai galėjo atleisti jam už tokią skubotą meilės intermediją, panašią į miesčionio pigiai pirktą meilę!

Kai ji įėjo į kabinetą, Napoleonas laukė jos su šaliku rankoje. Jis galantiškai apsiautė jos pečius ir netikėtai meiliai, tarsi vaikas, prašantis atleidimo dėl padarytos išdaigos, paklausė:

- Tu kaip ir anksčiau myli mane?

Užuot atsakiusi ji tik gūžtelėjo pečiais ir liūdnokai nusišypsojo.

- Tai paprašyk manęs ko nors! Aš noriu suteikti tau malonumo.

Ji buvo pasirengusi atsisakyti, bet staiga prisiminė, ką išvakarėse pasakojo jai Fortiunė ir kas taip jaudino jos draugę. Dabar - arba niekada - yra galimybė suteikti jai paslaugą ir truputį įpykinti imperatorių. Žiūrėdama tiesiai jam į veidą, ji apdovanojo jį žavinga šypsena.

- Šiaip ar taip, yra kažkas, kam jūs per mane galėtumėte suteikti džiaugsmo.

- Kas gi?

- Ponia Gamelen. Pasirodo, kad kai jos namuose suėmė bankininką Uvrarą, kartu buvo suimtas ir generolas Furnjė-Sarlovezas, kuris buvo ten visai atsitiktinai.

Jei Marijana rengėsi įpykinti Napoleoną, jai tai visiškai pavyko. Maloni šypsena kaipmat dingo po Cezario kauke. Jis pasisuko į savo rašomąjį stalą ir nežiūrėdamas į ją sausai pareiškė:

- Generolui Furnjė nebuvo kas veikti Paryžiuje be leidimo. Jo rezidencija - Sarla! Tegul jis ten ir sėdi.

- Lyg jūsų didenybė nežino, - tęsė Marijana, - kokie švelnūs saitai sieja jį su Fortiunė. Jie dievina vienas kitą ir...

- Nesąmonė! Furnjė dievina visas moteris, o ponia Gamelen iš proto kraustosi dėl visų vyrų. Jie puikiai gali apsieiti vienas be kito. Jeigu jis buvo pas ją, tai, be abejo, dėl kitos priežasties.

- Žinoma, - nesutrikdama sutiko Marijana. - Jis karštai nori atgauti savo vietą Didžiosios Armijos gretose ir... jūsų didenybė tai puikiai žino!

- Aš labai gerai žinau, kas jis toks: maištautojas, skandalistas, pramuštgalvis, kuris nekenčia manęs ir negali man atleisti dėl mano karūnos!

- Bet jis žavisi jūsų šlove! - švelniai suburkavo Marijana, pati stebėdamasi tuo, kad randa argumentų apginti žmogui, kuris yra jai nemalonus. - Ir Fortiunė bus tokia laiminga!

Napoleonui staiga kilo įtarimas, ir jis pažvelgė į ją.

- Šis žmogus... o iš kur, tiesą sakant, jūs pažįstate jį?

Marijaną apėmė velniška pagunda. Kaip jis reaguotų, jeigu jinai pasakytų jam, kad Furnjė jo didenybės vestuvių naktį bandė išprievartauti ją prie kažkokio sodo vartų? Be abejo, jis

įniršų! Ir tas įniršis būtų jai puikus kerštas už viską, bet Furnjė kainuotų gyvybę arba užtrauktų jam amžiną nemalonę, o jis to nenusipelnė, nors ir buvo nepakenčiamas ir įžūlus!

- Pažinoti jį - per stipriai pasakyta! Tiesiog aš mačiau jį kartą vakare pas ponią Gamelen. Jis buvo atvykęs iš savo Perigoro ir maldavo ją užtarti jį. O aš pasistengiau greičiau išeiti, nes man pasirodė, kad generolas ir mano draugė labai nori pasilikti vienu du!

Imperatoriaus juoko protrūkis rodė, kad jai pavyko. Napoleonas priėjo prie jos, paėmė ranką, pabučiavo ir nepaleisdamas jos nuvedė prie durų.

- Gerai! Tu laimėjai! Pasakyk tai pasileidėlei Fortiunė, kad netrukus ji vėl pamatys savąjį kaimo gaidį! Aš paleisiu jį iš kalėjimo, ir rudeniop jis grįš į savo postą. Dabar greičiau bėk. Man reikia dirbti.

Jie atsisveikino prie slenksčio: jis lengvai nusilenkė, ji padarė tradicinį reveransą - taip iškilmingai, taip išdidžiai, tarytum jie už šių uždarų durų tik kalbėjosi saloninėmis temomis. Apolono galerijoje Marijana sutiko Diuroką, kuris laukė jos, norėdamas palydėti iki karietos, ir ištiesė jai ranką.

- Na, kaip? Patenkinta?

- Labai, - vos ištarė Marijana. - Imperatorius buvo... labai mielas!

- Tai tikras pasisekimas, - sutiko vyriausiasis maršalas. - Dabar jūs visiškai įsigijote jo malonę! Ir jūs dar nežinote tos malonės ribų! Bet aš galiu jums tai pasakyti, nes jūs, be abejo, netrukus gausite pranešimą apie jūsų paskyrimą.

- Apie mano paskyrimą? Kokį paskyrimą?

- Rūmų dama, štai taip! Imperatorius nusprendė, kad, kaip Italijos kunigaikštienė, jūs prisidėsite prie kitų užsieniečių freilinų, kurios pagal savo rangą nuo šiol yra paskirtos imperatorienės žiniai: hercogienė de Dalber, ponia de Perigor, kunigaikštienė Aldobrandini, kunigaikštienė Šiži, grafienė Bnakorsi... Tai jums teisėtai priklauso.

- Bet aš nenoriu! - susijaudinusi sušuko Marijana. - Kaip jis drįso tai padaryti? Paskirti mane savo žmonai, įpareigoti mane tarnauti jai, sudaryti jai kompaniją? Jis iš proto išėjo!

- Prašau jus, tyliau! - skubiai ištarė Diurokas, neramiai dairydamasis aplink. - Per daug nepamėgdžiokite ponios de Perigor vertinimų. Ir svarbiausia, nepraraskite savitvardos. Dėl paskyrimo nuspręsta, bet dekretas dar nepasirašytas, nors grafienė Dorotėja jau pradėjo eiti savo pareigas, be to, kiek aš žinau nekantrų ir nepakenčiamą hercogienės de Montebelo charakterį, ta našta neatims jums per daug laiko. Išskyrus didelius priėmimus, kuriuose jūs privalote dalyvauti, jums nereikės suartėti su imperatoriene, būti jos draugijoje, kalbėtis su ja, lydėti ją karietoje... Žodžiu, tai tik garbingos pareigos, bet jų pranašumas tas, kad privers nutilti piktus liežuvius!

- Jei taip reikia, kad aš turėčiau pareigas rūmuose, argi nebuvo galima paskirti manęs kam nors kitam iš imperatoriaus šeimos? Pavyzdžiui, princesei Polinai? Arba, dar geriau, imperatoriaus motinai?

Šį kartą vyriausiasis maršalas iš visos širdies nusijuokė.

- Mano brangioji kunigaikštiene, jūs pati nežinote, ką kalbate! Jūs pernelyg graži žavingajai pašėlusiai Polinai, o dėl ponios Motinos, tai jei norite greitai numirti iš nuobodulio, prisidėkite prie niūrių ir orių damų bataliono, kuris ją supa. Kai hercogienė d'Abrantė grįš iš Portugalijos, paklauskite jos, kaip ji, nuo vaikystės pažįstama su ponia Leticija, ištveria Brijeno viešbučio atmosferą ir nesibaigiantį pilstymą iš tuščio į kiaurą.

- Na, gerai, - nusileisdama atsiduso Marijana, - aš vėl priversta pasiduoti! Taigi aš būsiu rūmų dama! Bet, dėl Dievo, brangusis hercoge, neskubėkite su šio žymaus dekreto pasirašymu! Kuo vėliau jis atsiras...

- O, jei pavyks, aš galiu užvilkinti jį iki rugpjūčio, o gal net ir iki rugsėjo!

Rugsėjis? Marijana iškart nusišypsojo. Rugsėjo mėnesį jos padėtis bus pakankamai pastebima ir jai nereikės rodytis rūmuose, nes, ankstiniais jos paskaičiavimais, vaikas turi gimti pirmomis gruodžio dienomis.

Ji išėjo į priebutį ir nevalingai ištiesė Diurokui ranką pabučiuoti.

- Jūs labai mielas, brangusis hercoge! Ir - tai kur kas brangiau - tikras draugas!

- Man labiau patiktų pirmasis apibūdinimas, - ištarė jis, komiškai išsiviepdamas, - bet aš pasitenkinsiu ir draugyste. Iki greito pasimatymo, mieloji dama!

Oranžinė saulė leidosi už Sen Klu kalvų, kur lengvas brizas lėtai suko vėjo malūnų sparnus. Lonšano promenadoje buvo gausu žmonių, ištisas žėrintis pasaulis: gražūs raiteliai, šviesūs tualetai ir įvairiaspalviai mundurai. Šią pavakario valandą čia buvo galima išvysti tik prašmatnias plunksnas, nėrinius, brangenybes ir paauksinimus. Buvo laikoma geru tonu pasirodyti nesibaigiančioje virtinėje ekipažų, kurie lėtai kilo arba leidosi, dažnai iki vienuoliktos valandos vakaro, ilga alėja. Tai tapo madinga Liudviko XVI valdymo laikais - tokius pasivažinėjimus mėgo senosios turtingos Lonšano abatijos lankytojos, dailios koketės ir dainininkės, ir ne mažiau populiarūs jie buvo tarp Direktorijos dabitų.

Vakaras buvo toks nuostabus, kad Marijana nutarė pratęsti malonumą ir grįžti į namus neskubėdama. Šiandien ji pirmą kartą pasinaudojo nauju ekipažu - atvira puskariete, kurią Arkadijus užsakė karietų meistrui Keleriui. Tai buvo Arkadijaus siurprizas jos sugrįžimo proga. Su žaliomis aksominėmis pagalvėmis ir blizgančiais vario pagražinimais puskarietė atrodė prabangi ir buvo labai patogi. Daugelis žvilgčiojo į puikų ekipažą ir tą, kuri jame sėdėjo: moterys smalsiai, vyrai su neslepiamu susižavėjimu, kurį kėlė tiek atsilošusi ant pagalvių žavinga jauna moteris, tiek ketvertas baltų kaip sniegas žirgų, kuriuos valdė išdidžiai pasipūtęs ir savimi pasitikintis Grakchas su nauja juoda paauksuota livrėja. Kai kurie, pažinę Marijaną, siuntė jai šypsenas arba lenkėsi. Tarp jų buvo madam Rekamjė, baronienė de Žokur, grafienė Kilmanzeg ir kunigaikštienė de Taleiran, kuri, susitikusi jos puskarietę, audringai pasveikino ją su savininkės mina. Matyt, šviesioji dama laikė save pirmąja, atradusia šią naująją Paryžiaus aukštuomenės žvaigždę. Kai kurie vyrai prijodavo

ir nusiėmę skrybėles bučiavo jai ranką, o tuo metu jų žirgai žingine ėjo šalia puskarietės, bet Marijana neturėjo noro pradėti tuščių pokalbių. Ji tenkinosi tik šypsena, pasisveikinimo žodžiais ir nesulaikė jų, net gražuolio kunigaikščio Poniatovskio, kuris buvo pasiryžęs pasukti atgal ir lydėti ją, nors jis ir jojo į Sen Klu, kur jo laukė imperatorius. Ji mieliau atsidavė liūliuojančiam puskarietės sūpavimui ir visa krūtine traukė į save šiltą orą, persmelktą saldaus žydinčių akacijų ir kaštonų aromato. Jos abejingas žvilgsnis klydinėjo margu srautu, pagyvėdamas tada, kai ji išvysdavo pažįstamą veidą.

Tačiau kai judėjimas buvo sustabdytas, kad galėtų pravažiuoti kunigaikštis de Kambaseras, pasipuošęs savo įprastais paauksuotais rūbais, virš kurių kilo trigubas seno bonvivano pagurklis ir išpudruotas 1780 metų perukas, Marijanos dėmesį patraukė vienas raitelis. Jis smarkiai išsiskyrė iš visos šios puošnios minios, beje, ne tiek kostiumu, kiek būdingu įsidėmėtinu veidu ir visa savo išvaizda. Jis artėjo šonine alėja, tvirtai valdydamas gražų auksakartį bėrį ir sveikindamasis su daugybe jam besišypsančių moterų; atrodo, kad susidariusi spūstis jo nė trupučio nejaudino.

Iš apgulusio liemenį tamsiai žalio munduro su raudonais antsiuvais, iš aukštą apykaklę puošusio Šventojo Aleksandro kryžiaus ir savitos formos didelės juodos skrybėlės, papuoštos plunksnomis, Marijana suprato, kad tai rusų karininkas, nors ant jo krūtinės ir švietė raudonas Garbės legiono kryžius. Be abejo, tai buvo vienas iš caro ambasadoriaus atašė; ambasadorių, senąjį kunigaikštį Kurakiną, ji dažnai sutikdavo pas Taleiraną. Bet šio karininko ji niekada nematė, nors kitų, tokių kaip Neselrodė arba Rumiancevas, veidai jau buvo jai pažįstami. Tačiau šis veidas iškart krito į akis.

Pirmiausia jis buvo puikus kavaleristas. Tai matėsi iš to, kaip lengvai, savotiškai grakščiai jis sėdėjo balne, tačiau kartu jautėsi ir jėga - ją liudijo tobulos raumeningų kojų, aptrauktų odinėmis briedkelnėmis, linijos. Jo figūra irgi buvo gana įstabi: labai platūs pečiai ir siauras mergaitiškas stuomuo. Bet nuostabiausias buvo jo - blondino - veidas su siaurais bakenbardais, kurie smygsojo ant skruostų tarsi auksinės drožlės; veido bruožai buvo griežti, kaip graikų skulptūros, o skaisčiai žalios akys - truputį

įkypos, laukinės - išdavė azijietišką kraują. Šiame žmoguje buvo kažkas totoriška. Artėdamas prie puskarietės, jis pristabdė savo arklį.

Galiausiai jis visiškai sustojo per kelis žingsnius nuo Marijanos, bet... tik tam, kad atkreiptų dėmesį į jos arklius. Jis įdėmiai apžiūrėjo kiekvieną arklį nuo ausų iki uodegos, truputį atsitraukė, norėdamas pasigrožėti visu ketvertu, vėl priartėjo... Marijana pagalvojo, jog jis net nušoks nuo arklio, kad geriau apžiūrėtų juos, bet čia jo žvilgsnis užkliudė jaunąją moterį, ir vėl prasidėjo "apžiūra".

Tarsi prikaustytas prie balno, per kokius du metrus nuo Marijanos karininkas ėmė dėmesingai apžiūrinėti ją kaip entomologas, atradęs retą vabzdį. Jo įžūlus vertinantis žvilgsnis nuslydo nuo tankių tamsių plaukų prie veido, kuris jau išraudo nuo pasipiktinimo, paskui prie liauno apskrito kaklo, pečių ir krūtinės, kuri nedelsiant buvo uždengta juodai auksiniu kašmyro šaliku. Pasipiktinusi, nemaloniai pasijutusi, tarsi parduodama vergė, ji deginančiu žvilgsniu nužvelgė storžievį, bet jis, atrodo, net nepastebėjo to - taip buvo pasinėręs į apžiūrinėjimą. Negana to, jis išsitraukė iš kišenės monoklį ir įsidėjo jį į akį, kad būtų patogiau grožėtis.

Marijana greitai pasilenkė į priekį ir skėčio galu bakstelėjo Grakcho petį.

- Daryk ką nori, - pasakė ji jam, - bet važiuojam iš čia! Matyt, šitas subjektas nusprendė riogsoti čia iki Paskutiniojo teismo dienos.

Jaunasis vežėjas pažvelgė į nepažįstamąjį ir nusijuokė.

- Matyt, jūsų skaisčiausioji šviesybė įsigijo naują gerbėją! Pažiūrėsime, ką aš galiu padaryti. Beje, atrodo, kad mes jau važiuosime.

Iš tiesų ilga karietų eilė pajudėjo. Grakchas supliekė arkliams, bet rusų karininkas liko vietoje. Jis tik truputį pasisuko balne, nenuleisdamas akių nuo karietos ir jos šeimininkės. Tada įniršusi Marijana sviedė jam:

- Akiplėša!

- Nereikia pykti, ponia kunigaikštiene! - pasakė Grakchas. - Tai rusas, ir visiems žinoma, kad rusai neišmano taisyklių. Jie

laukiniai! Šitas tikriausiai neištars nė trijų žodžių prancūziškai. Tiesiog jis nemoka kitaip parodyti, kad jūs jam patikote.

Marijana nieko neatsakė. Karininkas, be abejo, kalbėjo prancūziškai. Šios kalbos mokymasis buvo privalomas rusų bajorams, o jis aiškiai gimė ne dūminėje pirkioje. Be abejo, jis buvo kilmingas, nors jo elgesys nedarė garbės jo išsiauklėjimui. Pagaliau svarbiausia buvo atsikratyti jo. Gerai dar, kad jis jojo priešinga kryptimi.

Bet kai jos puskarietė pravažiavo pro Kustu šedevrą - trejus arkinius pynučius, sudarančius Majo vartus į Bulonės mišką, ji išgirdo Grakcho balsą: jis ramiai paskelbė, kad rusų karininkas tebėra čia.

- Ką? Jis seka paskui mus? Bet juk jis jojo į Sen Klu...

- Gal jis ir jojo tenai, bet dabar jau ne, kadangi yra užpakalyje mūsų.

Marijana atsisuko. Grakchas buvo teisus. Rusas taip ramiai sekė paskui juos už kelių metrų, lyg tai buvo jo teisėta vieta. Pamatęs, kad jaunoji moteris žiūri į jį, jis plačiai jai nusišypsojo.

- O! - sušuko ji. - To jau per daug! Paragink arklius, Grakchai! Ir risčia!

- Risčia? - sutriko jaunuolis. - Bet aš galiu ką nors partrenkti!

- Tu pakankamai vikrus ir to išvengsi. Aš pasakiau: risčia! Reikia parodyti, ką gali tokie arkliai ir toks šaunus vežėjas kaip tu!

Grakchas žinojo, kad ginčytis su šeimininke beprasmiška, kai ji kalba tokiu tonu. Ekipažas trūktelėjo į priekį ir nurūko keliu iš Nėjos, perkirto Žvaigždės aikštę, kaip ir anksčiau papuoštą absurdiška Triumfo arka iš spalvotos drobės, ir išlėkė į Eliziejaus laukus. Stovėdamas ant sėdynės, tarsi graikų vežėjas, įsikarščiavęs Grakchas visa gerkle šaukė "saugokis", pamatęs menkiausią kliūtį arba atsitiktinius pėsčiuosius. Tie, beje, sustodavo, priblokšti reginio: elegantiška puskarietė, traukiama vėju skrendančių keturių baltų kaip sniegas žirgų... ir visu greičiu ją besivejantis raitelis. Pamatęs, kad puskarietė pasileido risčia, karininkas paspaudė pentinais savo arklį ir ėmė vytis su tokiu įkarščiu, kuris aiškiai rodė, kokį malonumą jis jaučia. Jo skrybėlė nulėkė, bet jis net neatkreipė į tai dėmesio. Vėjas plaikstė šviesius jo plaukus, o

jis ragino savo arklį laukiniais šauksmais, kurie susiliejo su Grakcho šaukimu. Sunku buvo jiems likti nepastebėtiems, ir daugybė vėpsotojų nustebę lydėjo akimis šį gyvą viesulą.

Griausmingai dardėdama puskarietė pralėkė Santarvės tiltu, aplenkė Įstatymų leidžiamojo korpuso sienas. Rusas baigė pasivyti, ir Marijana buvo kaip nesava.

- Mes taip ir nesugebėjome atsikratyti jo prieš grįždami į namus! - sušuko ji. - Mes jau beveik sugrįžome.

- Tikėkitės! - atsakė Grakchas. - Štai ir pagalba!

Iš tiesų, paskui juos pasileido kitas raitelis. Tai buvo lenkų ulonų kapitonas, kuris, matydamas rusų karininko aiškiai persekiojamą dailią puskarietę, nusprendė, jog reikia įsikišti. Marijana su džiaugsmu pamatė, kaip jis užkirto kelią rusui, kuris norom nenorom buvo priverstas sustoti, kad neišlėktų iš balno. Grakchas instinktyviai įtempė pavadžius. Puskarietė sumažino greitį.

- Dėkoju, pone! - šūktelėjo Marijana, o tuo metu abu raiteliai tramdė savo arklius.

- Jūsų paslaugoms, gerbiamoji ponia! - atsakė tas džiaugsmingai, pakeldamas prie mėlynai raudonos kepurės pirštine apmautą ranką, kuria paskui trenkė rusų karininkui antausį.

- Oho, panašu į nedidelę dvikovą! - pastebėjo Grakchas. - Špagos kirtis už šypseną... nieko sau!

- Na, ko tu kišiesi visur, kur tik ką nors pamatai? - supyko Marijana; ji nepajėgė klausytis Grakcho plepėjimo. - Greičiau nuvežk mane ir grįžk pažiūrėti, kaip viskas baigsis! Ir būtinai sužinok, kas šie ponai! Aš pažiūrėsiu, ką galiu padaryti, kad sukliudyčiau dvikovą.

Netrukus ji išlipo savo namų kieme ir išsiuntė Grakchą į įvykio vietą. Bet kai jaunasis vežėjas po kelių minučių sugrįžo, jis negalėjo pranešti jai nieko naujo. Abu priešininkai jau buvo dingę, o susirinkusi nedidelė minia išsiskirstė. Marijana smarkiai sunerimo dėl šio incidento, nes būgštavo, kad jis nuskambės daug plačiau, negu yra to vertas, ir apie jį sužinos imperatorius. Ji padarė tai, ką visada darydavo panašioje situacijoje: ėmė laukti grįžtančio Arkadijaus, norėdama aptarti su juo šią problemą.

Nuo vakar dienos vikonto de Žolivalio padėtis Marijanos namuose šiek tiek pasikeitė. Po ilgo pokalbio, kurio metu jis buvo supažindintas su naujausiais Italijos įvykiais, dainininkės impresarijus Žolivalis buvo paaukštintas ir gavo iškart dvejas pareigas: naujosios kunigaikštienės reikalų valdytojo ir sekretoriaus; nuo šiol jo rankose buvo visi namų reikalai, ypač finansiniai, ir visa, kas buvo susiję su Luka. Su juo Marijana galėjo daugiau nebijoti klastingų Matėjo Damianio intrigų, tarus, kad Koradas Sant'Ana nusileido ir paliko jį sekretoriumi. O gal vis dėlto kitas užėmė jo vietą?..

- Neabejotina, - padarė išvadą Arkadijus pokalbio pabaigoje, - kad jūs turite gyventi turtingiau negu Marija Stela. Be viso kito, jums reikalinga dama kompanionė ar bent skaitovė...

- Žinau, - nutraukė jį Marijana, - bet aš to nedarysiu. Be to, nemėgstu, kai man skaito; man visiškai nereikalinga dama, kuri mane lydėtų, ypač jei mūsų brangioji Adelaidė staiga išmes iš galvos kvailystes ir prisimins mus...

Čia debatai buvo nutraukti, ir savo veiklos pradžiai Arkadijus gavo slaptą misiją: pamėginti sutrukdyti beprasmišką karininkų dvikovą; šią misiją jis, patenkintas šypsodamasis, sutiko atlikti, prieš tai paklausęs Marijanos, kuriam iš varžovų ji atiduoda pirmenybę.

- Koks čia klausimas! - sušuko ji. - Žinoma, lenkui! Juk jis išgelbėjo mane nuo akiplėšos, be to, rizikavo gyvybe!

- Mano brangioji, - nesutrikdamas pasakė Arkadijus, - patirtis išmokė mane, kad tais atvejais, kai gelbstimos moterys, jų išgelbėtojai ne visada turi teisę į dėkingumą. Viskas priklauso nuo to, ką gelbėjo. Štai kad ir jūsų draugė Fortiunė Gamelen. Galiu duoti ranką nukirsti, kad ji nė už ką pasaulyje ne tik nenorėtų būti "išgelbėta" nuo jūsų persekiotojo, bet ir laikytų savo mirtinu priešu tą lengvabūdį, kuris įsikišo.

Marijana gūžtelėjo pečiais.

- O, aš žinau, Fortiunė apskritai dievina vyrus, o ypač tuos, kurie dėvi mundurus. Rusas būtų jai tikras grobis!

- Galbūt ne visi rusai, bet jau šis - būtinai!

- Iš tiesų galima pamanyti, kad jūs jį pažįstate! - pasakė Marijana, su nuostaba pažvelgusi į jį. - Tačiau jūsų ten nebuvo ir jūs nematėte jo.

- Ne, - draugiškai sutiko Žolivalis, - bet jeigu jūs tiksliai apibūdinote, aš žinau, kas jis. Tuo labiau kad rusų karininkai su Garbės legiono kryžiumi gatvėje nesirodo.

- Tai kas gi jis?

- Grafas Aleksandras Černyšovas, Rusijos imperatoriaus gvardijos kazokų pulkininkas, jo didenybės caro Aleksandro I adjutantas ir jo ryšininkas su Prancūzija. Jis yra vienas geriausių pasaulio kavaleristų ir pats atkakliausias lovelasas abiejuose pusrutuliuose. Moterys dėl jo iš proto kraustosi!

- Taip? Tik ne aš! - sušuko Marijana pasipiktinusi dėl to, kad Žolivalis taip maloniai apibūdino jos pašėlusį persekiotoją iš Lonšano. - Ir jeigu ta dvikova įvyks, aš tikiuosi, kad lenkas nudurs jūsų kazoką taip lengvai, kaip kokį nors Sen Denio gatvės galanterininką!.. Gundantis ar ne, jis man tik storžievis!

- Apskritai pirmą kartą apie jį taip kalba graži moteris. Būtų įdomu sužinoti, ar nepasikeis ši nuomonė ateityje! Gerai, gerai! Nepykite, - pridūrė jis, pamatęs pykčio kibirkštėles savo draugės akyse. - Aš pažiūrėsiu, ar galiu užkirsti kelią kraujo praliejimui. Bet abejoju...

- Kodėl gi?

- Todėl, kad lenkas ir rusas niekada neatsisakys tokios patogios progos sunaikinti vienas kitą. Abipusė, be to, pastovi neapykanta - normali jų būklė!

Kitą rytą Arkadijus, išjojęs dar neišaušus, grįžo apie dešimtą valandą pranešti sode vaikštinėjančiai Marijanai, kad šįryt auštant įvyko dvikova kardais ir kad priešininkai, atsisakę susitaikyti, išsiskyrė lygiosiomis: vienas - Černyšovas - sužeista ranka, kitas - baronas Kozetulskis - prakirstu petimi.

- Labai neapraudokite jo, - pridūrė Žolivalis, išvydęs širdgėlą Marijanos veide, - žaizda visai lengva ir padės jam išvengti kelionės į Ispaniją, kur imperatorius norėtų jį išsiųsti. Aš pranešiu jums, jei bus kokių nors naujienų apie jį, būkite rami. O dėl kito...

- Kitas manęs nedomina! - sausai atrėžė Marijana.

Švelniai ironiška šypsena, kuria Žolivalis apdovanojo ją, užgavo Marijaną ir ji, nepridūrusi nė žodžio, atsuko jam nugarą ir vėl tęsė pasivaikščiojimą. Ar tik kartais nesišaipo iš jos senasis jos draugas? Kokias mintis slėpė jis savo truputį skeptiška šypsena? Gal jis galvojo, kad ji buvo nenuoširdi teigdama, jog šis rusas jos nedomina, jog ji nėra panaši į visas tas moteris, kurias gražuolis kazokas lengvai pavergdavo? O gal tai širdies vienatvė jau nulėmė jai tapti lengvų intrigų auka, tų intrigų, kuriose tiek moterų ieško meilės, bet, deja, randa tik jos šešėlį?

Ji žengė keletą žingsnių smėlėta alėja link baseino, kur tryško fontanas. Sodas buvo nedidelis, jame augo kelios liepos ir daugybė vasaros saulėje kvepiančių rožių. Baseine bronzinis delfinas nešė amūrą su paslaptinga šypsena. Nieko panašaus į Sant'Anos vilos stebuklus - jos didžiulius šniokščiančius vandens krioklius ir aukštai trykštančius fontanus, išpuoselėtas vejas ir pievutes, kur išdidžiai vaikštinėjo kilnūs balti povai, kur viešpatavo pasakiškas vienaragis. O čia žemė nedrebėjo po viesulu skriejančių gražuolių žirgų kanopomis, vienišas šuoliuojantis raitelis netrikdė nakties tylos, nusinešdamas su savimi priešaušry slogią paslaptį, o galbūt beviltišką nusivylimą... Čia buvo švelni, solidi, gerą išsiauklėjimą atitinkanti nedidelio Paryžiaus sodelio ramybė: kaip tik to, ko reikia vienišos moters melancholiškoms svajonėms.

Delfino nešamas amūras šypsojosi po skaidriomis srovelėmis, ir jo šypsenoje Marijanai irgi pasivaideno ironija: "Tu juokiesi iš manęs, - pamanė ji, - bet kodėl?.. Ką padariau tau aš, taip tikėjusi tavimi, kurią tu taip apvylei? Tu šypsojaisi man tik norėdamas atgauti savo pirmykštę išvaizdą! Man, susituokusiai, tarsi priėmusiai vienuolės įžadus. Tu nenorėjai, kad santuoka taptų man kažkuo daugiau negu pasityčiojimu. Ir vis dėlto aš dabar ištekėjau antrą kartą... Bet tebesu tokia pat vieniša! Pirmasis vyras pasirodė esąs niekšas, antrasis - tik vaiduoklis, o žmogus, kurį aš myliu, tapo kitos moters vyru! Negi tu niekada manęs nepasigailėsi?"

Bet amūras tylėjo ir vis tebesišypsojo. Marijana atsidususi nusisuko ir atsisėdo ant samanoto akmeninio suolo, šalia kurio raudonavo vijoklinės rožės krūmas. Ji pajuto tuštumą širdyje.

Širdis tarsi pavirto į vieną iš tų dykumų, kurias viesulas sukuria per vieną naktį, pašėlusiu greičiu nušluodamas viską iki paskutinės nuolaužos, viską, net išbraukdamas iš atminties tai, kas buvo anksčiau. Ir kai Marijana, norėdama įžiebti savyje palengva blėstančią liepsną, prisiminė meilės beprotybę, siautulingą džiaugsmą, aklą nusivylimą, kurį neseniai kėlė jai vien vardas, vien jos mylimojo paveikslas, prislėgta pastebėjo, kad daugiau nejaučia savo pačios pergyvenimo atgarsio. Tai buvo... taip, tai buvo panašu į jai papasakotą istoriją, kurios herojė buvo kita.

Iš toli, tarsi iš milžiniškų tuščių salių anfilados gelmės jai pasivaideno įtikinantis Taleirano balsas: "Tokia meilė ilgai netruks..." Galimas daiktas, jis buvo teisus, jis "jau" buvo teisus? Galbūt iš tiesų jos... didžioji meilė Napoleonui pamažu blėso, pavirsdama tik švelnumu ir susižavėjimu, tais smulkiais skatikais, kurie lieka nuslūgus putojančio didelių aistrų aukso srautui.

Trečias skyrius

Lemtingas balius

Liepos pirmosios vakarą begalinė ekipažų virtinė nutįso Monblano gatve, užpildydama gretimus skersgatvius, net įsibraudama į didelių privačių namų kiemus, kurių dvigubi vartai buvo atdari, kad būtų šiek tiek daugiau erdvės ir galimybė išvengti spūsties. Pas Austrijos ambasadorių, kunigaikštį Švarcenbergą, buvo rengiamas didelis balius. Buvo laukiama atvykstant imperatoriaus ir ypač imperatorienės, kurios garbei rengtos šios iškilmės. Beveik tūkstančiui dviems šimtams pakviestųjų tai buvo didelė privilegija, o tuo tarpu kokiems dviems trims tūkstančiams užmirštųjų teko pasilikti su nepaguodžiama neviltimi.

Lėtai, viena po kitos karietos riedėjo trumpa topolių alėja, vedančia prie paradinės ambasados kolonados, šia proga apšviestos didžiuliais antikos fakelais, kurių liepsna linksmai blyksėjo nakties tamsoje. Namai, anksčiau priklausę madam de Monteson, morganatinei Orleano hercogo žmonai, nebuvo didingi ir negalėjo

prilygti šalia esančiai prabangiai, turtingai Rusijos ambasadai, Napoleono įkurdintai dabartiniuose Teliusono namuose, kuriuos jis išpirko iš Miurato už milijoną, tačiau austrų ambasada buvo puikiai papuošta, o už jos tęsėsi didžiulis parkas, kuriame buvo termos ir Apolono šventykla.

Šis parkas davė ambasadoriui įdomią idėją, kad galėtų priimti visus, kuriuos jis norėjo pakviesti. Jo salonų galimybės buvo ribotos, todėl jis liepė pastatyti iš plonų lentų didžiulę laikinąją balių salę; ji buvo uždengta vaškuotu audeklu ir lengva galerija sujungta su priėmimų salonais. Jau kokią savaitę visas Paryžius tik ir kalbėjo apie pasakišką tos salės grožį.

Sėdėdama Taleirano karietoje - jis manė, kad turi lydėti ją šį vakarą, nes tam tikra prasme jis padėjo jai oficialiai įžengti į Paryžiaus aukštąją visuomenę, - Marijana, kaip ir visi kiti, gana ilgai laukė, įstrigusi tarp bankininko Pergo ir ambasados namų, kol pagaliau įžengė į peristilį, uždengtą didžiuliais raudonais kilimais.

- Prestižiška atvykti sekunde anksčiau iki imperatoriaus, a? - pratarė Benevento kunigaikštis, nepaprastai santūrus ir kaip visada itin elegantiškas su savo juodu fraku, kurį margino tik Austrijos ordinai ir juostelės, iš kurių garbingiausias - Aukso Vilnos - kukliai slėpėsi tarp baltų kaip sniegas jo kaklaraiščio klosčių. - Dauguma visada atvyksta pernelyg anksti, kad būtų pastebėti. O šiandien, aš tuo neabejoju, žiūrės tik į jus.

Ir iš tiesų Marijana šią naktį atrodė tokia gražuolė, kad kvapą gniaužė. Šviesiai auksinę medžiagą jos suknelei po ilgų svyravimų išrinko pats Lerua; suknelė puikiai derinosi prie gintarinio jos odos atspalvio ir brangenybių apsodų, o brangenybės buvo didžiuliai, pasakiški burtininkės Liusindos smaragdai, iš kurių stebuklingoms juvelyro Nilo rankoms pavyko padaryti papuošalą kaip tik šiam vakarui. Jie sužaibavo žaliais žaibais, kai jaunoji moteris paliko karietos prieblandą ir pasirodė žavingoje salonų šviesoje. Jie taip pat įžiebė nuostabą ir pavydą moterų ir net jų kavalierių akyse. Bet aistringi vyrų žvilgsniai krypo taip pat ir į puikiųjų brangenybių šeimininkę. Ji atrodė kaip nepaprasta auksinė statula, ir visi vyrai, žiūrėdami, kaip ji lėtai

artėja lengvai šnarant ilgam šleifui, nežinojo, kuo jiems labiau žavėtis: ar jos tobulu, lyg nutekintu veidu, nepriekaištinga krūtine, ant kurios virpėjo švytinčios žalios ašaros, akių spindesiu, ar nepaprastai jaudinančiu švelniu besišypsančių lūpų išlinkimu. Vis dėlto nė vienas iš jų nebūtų drįsęs aiškiai parodyti jos sukeliamo instinktyvaus geismo, beje, ne tiek dėl to, kad tai buvo imperatoriaus privilegija, kiek dėl didingos šios akinančios jaunos moters laikysenos.

Kiekviena Ievos duktė didžiuotųsi pasipuošusi šiomis neregėtai vertingomis brangenybėmis. Ko gero, tik ponia Meternich, neseniai tapusi kunigaikštiene, galėjo pasigirti panašaus darbo brangakmeniais. Tačiau kunigaikštienė Sant'Ana nešiojo juos abejingai, beveik su liūdesiu. Atrodė, jos nėra po šiais papuošalais, kurie spindėjo kaip ir reto atspalvio jos didelės akys.

Prislopintas šurmulys pakilo pasirodžius nepaprastai, bet įspūdingai porai, kurią sudarė ji ir senas "šlubasis velnias": jo rūstumas ir amžius pabrėžė jos grožį ir spindesį. Taleiranas neabejojo, kad sukels furorą, ir slėpė šypseną po diplomato abejingumo kauke. Tarp pakviestųjų jis pažino gražuoles, garsiausias ir elegantiškiausias imperijos moteris, tokias kaip hercogienė de Ragiuz, kuri buvo pasipuošusi briliantais, padovanotais jai tėvo, bankininko Pergo, arba maršalo Nėjaus žmona su safyrais, tarp kurių, kaip buvo kalbama, kai kurie priklausė Marijai Antuanetei. Čia buvo ir labai aukštos kilmės austrų damos: grafienė Ziči su savo garsiaisiais rubinais ir kunigaikštienė Esterhazi, kurios brangenybių rinkinys buvo laikomas didžiausiu visoje Habsburgų imperijoje. Tačiau nė vienai iš jų nepavyko nustelbti jaunos moters, kuri ėjo įsikibusi į jo parankę ir kurios jis negalėjo nelaikyti savo paties kūriniu. Net senasis kunigaikštis Kurakinas, kuris buvo panašus į skęstantįjį briliantų upėje, net kilmingos rusų damos, kurių nežmoniškai dideli brangakmeniai, sakytum, buvo atvežti tiesiai iš pasakiškos Holkondos, nublanko prieš jaunosios jo palydovės žavesį ir karališką gracingumą. Marijanos triumfas džiugino jį kaip artistą.

Bet Marijana nieko nematė, nieko negirdėjo. Jos veidą tarsi kaukė dengė mechaniška šypsena. Ją apėmė keistas pojūtis, kad tik į Benevento kunigaikščio alkūnę atsirėmusi jos pirštinėta

ranka buvo iš tiesų gyva. Visa kita atrodė tuščia, inertiška: tarsi puošnus fasadas, už kurio niekas negyvena.

Ji niekaip negalėjo suvokti, kodėl yra čia, šioje erdvioje ambasadoje, tarp nepažįstamų žmonių, kurių piktą smalsumą, godumą ji jautė. Ko ji atėjo ieškoti? Apgailėtino pasisekimo tarp šių aukštuomenės žmonių? Jie galėjo iki soties piktžodžiauti apie jos istoriją ir dabar, be abejo, mėgino įsiskverbti į ją gaubiančią paslaptį - paslaptį kilmingos merginos, kuri iš meilės imperatoriui nusileido iki teatro scenos, bet buvo išaukštinta labiau nei kada nors jungtuvėmis, nepaprastesnėmis ir paslaptingesnėmis negu visas jos gyvenimas.

Ji su kartėliu pagalvojo, kaip jie piktdžiugiautų, jei žinotų, kad ši pavydą kelianti moteris jautėsi nelaiminga ir vieniša, nes jos krūtinėje apmirusi širdis spaudė kaip sustingusios lavos krūva. Nebėra meilės! Nėra ugnies! Nėra gyvenimo! Nieko nebėra! Jos moteriškumas, tobulas grožis, žavesys, visa joje, kam reikėjo gyvenimo ir karštos meilės, pavirto išdidžiu šaltumu ir vienatve. Ji su liūdesiu stebėjo nedidelę sceną, vykstančią jos akivaizdoje: džiaugsmingai sušukęs, jaunas husarų leitenantas nuskubėjo prie jaunutės merginos, kuri įėjo lydima įspūdingos, plunksnomis ir briliantais pasipuošusios motinos. Miniatiūrinė mergelė nešvytėjo grožiu: liguista pernelyg apskrito veido spalva, neįtikėtinai nedrąsi išvaizda. Ji buvo rausvo, labai sunkaus gazo suknele, todėl jos eisena buvo nevikri, bet į ją žvelgiančio husaro akys švytėjo kaip žvaigždės, tuo tarpu nei į Marijaną, nei į kitas gražias moteris jis nekreipė dėmesio. Jam ši mažytė mergina, nežymi ir neišvaizdi, buvo gražiausia iš moterų, nes jis mylėjo ją, ir Marijana iš visos širdies pavydėjo šiai mergaitei, kuri neturėjo nė dalelės to, ką turėjo ji, tačiau buvo daug turtingesnė už ją!

Jaunoji pora dingo minioje, ir Marijana su atodūsiu palydėjo juos akimis. Beje, atėjo metas ir jai pasisveikinti su šeimininkais, sutinkančiais svečius didelės salės tarpdury, kur prasidėjo galerija, vedanti į baliaus patalpas.

Ambasadorius, kunigaikštis Karlas fon Švarcenbergas, buvo kokių keturiasdešimties metų amžiaus vyras, augalotas brunetas, apsitempęs baltu munduru, kuris, atrodė, tuoj plyš nuo jo galingų

raumenų. Iš jo dvelkė jėga ir atkaklumas. Šalia stovinti princesė Polina buvo smulki ir grakšti, nepaisant paskutinių nėštumo dienų: savo nėštumą ji sumaniai slėpė po didžiuliu auksinio atspalvio šaliku. Marijana su nuostaba ir susižavėjimu žvelgė į šią aštuonių vaikų motiną, kuri atrodė kaip jauna mergina ir buvo kupina gyvenimo džiaugsmo. Sveikindamasi su šios žavingos moters vyru, princu Juozapu, Marijana vėl pasakė sau, kad meilė yra labai nuostabus jausmas.

Mintimis būdama toli, ji vis dėlto įstengė laisvai atsakinėti į džiaugsmingus austrų sveikinimus ir nuolankiai leido Taleiranui nuvesti ją į galeriją, vedančią į baliaus salę. Ji iš visų jėgų bandė nepasiduoti jos protą apimančiam sąstingiui - nuostabiam nebūties pojūčiui. Žūtbūt reikia rasti čia ką nors, kas ją sudomintų, reikia bent vaizduoti, kad ji jaučia malonumą šioje šventėje, ir tuo nudžiuginti savo draugą Taleiraną, kuris labai tyliai vardijo jai pažįstamus užsienio atstovus. Bet visiems šiems žmonėms ji buvo tokia abejinga!

Pavojingą tamsą, kurioje apgraibomis klydinėjo Marijana, perskrodė skardus balsas, kurio savininkas su stipriu rusišku akcentu pareiškė:

- Aš reikalauju pirmojo valso, brangusis kunigaikšti! Ji man skolinga! Aš jai jau sumokėjau kraujo kaina ir esu pasirengęs sumokėti dar dvigubai brangiau!

Tai buvo žemas bosas, kuris dundėjo tarsi Uralo akmenys, bet jam pavyko pagaliau grąžinti Marijaną ant tvirtos žemės. Ji pamatė, kad šio balso savininkas yra ne kas kitas, o jos pašėlęs persekiotojas, kuris vijosi ją Bulonės miške, tas, kurį ji pati jau pavadino kazoku. Taip, priešais ją stovėjo šis bjaurus Černyšovas!

Su iššaukiama išvaizda jis užstojo jai kelią ir nors kreipėsi į Taleiraną, bet įžūlus mongoliškas jo žvilgsnis įsisiurbė į Marijanos veidą. Jaunoji moteris nežymiai gūžtelėjo pečiais, bet neslėpė niekinamos šypsenos.

- Aš jums skolinga? Bet aš net nepažįstu jūsų.

- Jeigu jūs manęs nepažįstate, tai kodėl suraukėte antakius, pamačiusi mane? Taip daroma išvydus įkyrėjusį pažįstamą.

Pasakykite, kad aš jums nepatinku, gerbiamoji ponia, bet nekalbėkite, kad nepažįstate manęs!

Marijanos akys svaidė žalius pykčio žaibus.

- Jūs stačiai nepakenčiamas, pone, jūs darotės įžūlus. Jūs neabejotinai darote pažangą! Ar aš turiu pasakyti aiškiau?

- Prašom, pamėginkite, tuo jūs nieko nepasieksite! Mano šalyje, kurios žmonės yra ryžtingiausi pasaulyje, mano atkaklumas tapo priežodžiu.

- Į sveikatą! Bet dabar jūs įsitikinsite, kad aš esu ne mažiau atkakli.

Nervingai mosuodama vėduokle, ji norėjo eiti tolyn, bet Taleiranas, su linksma šypsena tylomis stebėjęs šį susikirtimą, atsargiai prilaikė ją.

- Jeigu aš neįsikišiu, gali įvykti diplomatinis incidentas, a? - žaismingai pasakė jis. - O aš pernelyg myliu savo draugus, kad leisčiau jiems neprotingai įklimpti į nesusipratimų liūną.

Marijana nustebusi pažvelgė į jį, jos žvilgsnis buvo tikras atlaidaus išdidumo šedevras.

- Ponas jūsų draugas? O, kunigaikšti!.. Aš žinojau, kad jūs pažįstate visą pasaulį, bet nesitikėjau, jog taip nevykusiai renkątės draugus!

- Brangioji kunigaikštiene, - nusijuokė Taleiranas, - pažabokite truputį savo išdidumą, kad suteiktumėte man malonumo. Aš mielai pripažįstu, kad grafas Černyšovas demonstruoja kovingą galantiškumą, kuris gali atrodyti pernelyg stačiokiškas rafinuotam gražios moters skoniui. Ką padarysi? Tai pagarbos vertas vyras ir kartu... laukinė siela!

- Aš didžiuojuosi tuo! - šūktelėjo rusas, įsmeigęs į jauną moterį nedviprasmišką žvilgsnį. - Tik laukiniai moka sakyti tiesą ir nesigėdi savo troškimų. Karščiausias mano noras - išsikovoti šokį su gražiausia dama iš visų, kurias esu matęs gyvenime, ir jei įmanoma, šypseną! Aš pasiryžęs prašyti to ant kelių, čia ir tučtuojau, jei taip reikia.

Šį kartą Marijanos pyktį pamažu pakeitė nuostaba. Ji nė minutės neabejojo, kad šis keistas žmogus gali tuoj pat įvykdyti savo ketinimą ir pulti prieš ją ant kelių pačiame baliaus įkarštyje, nesibijodamas sukelti naują skandalą. Ji įžvelgė jo pašėlusią

prigimtį; tai buvo vienas iš tų nenuspėjamų ir įnoringų žmonių, kurių ji visada instinktyviai bijojo. Taleiranas tikriausiai jautė tą patį, nes jis vėl paskubėjo įsikišti. Vis tebesišypsodamas jis truputį stipriau suspaudė Marijanos ranką.

- Jūs gausite savo šokį, brangusis grafe. Bent jau aš to tikiuosi, jei kunigaikštienė Sant'Ana teiksis atleisti jūsų totoriškus pokštus, bet neskubėkite ir palikite ją trumpam su manimi. Čia yra daug norinčių pasisveikinti su kunigaikštiene, kol ji neatsidavė šokiams.

Černyšovas tuoj pat pasitraukė iš kelio ir ramiai nusilenkė; tas nusilenkimas Marijanai pasirodė truputį grėsmingas.

- Aš sutinku, - pasakė jis trumpai, - bet aš grįšiu. Iki greito pasimatymo, gerbiamoji ponia.

Pagaliau vėl eidama į baliaus salę, Marijana su palengvėjimu atsiduso ir apdovanojo savo kavalierių dėkingumo kupinu žvilgsniu.

- Dėkoju jums, kad padėjote atsikratyti, kunigaikšti! Šitas rusas per daug įkyrus!

- Kaip tik tai teigia dauguma moterų. Tiesa, jos tai sako su atodūsiu ir visai kitu tonu. Galbūt ir jūs kada nors atsidusite! Jis labai žavus, ar ne?

- Nesitikėkite to. Aš jaučiu silpnybę civilizuotiems žmonėms.

Jis pažvelgė į ją nuoširdžiai nustebęs.

- Ak! - tepasakė jis. - Aš nemaniau...

Nuostabi baliaus salė, pastatyta tik vienai nakčiai, buvo tikras meno stebuklas. Lengvas mėlyno audeklo sienas dengė žibančio gazo klostės, nuo kurių leidosi įvairiausių spalvų tiulio šilko girliandos. Gausybė medinių paauksuotų šviestuvų su neregėta daugybe žvakių sudarė pasakišką apšvietimą. Į salę vedanti galerija buvo papuošta lygiai taip pat. Pro atvirą aukštos arkos angą matėsi iliuminuotas parkas. Iš išorės šią salę - beje, pastatytą didžiulio išdžiūvusio baseino dugne - apšvietė aliejiniai žibintuvėliai originaliuose šviestuvuose.

Kai Marijana įėjo ten už parankės su Taleiranu, daugybė porų šoko grojant Vienos orkestrui; tviskančios suknelės ir mundurai sukosi užburtu valso ritmu - valso, kurio populiarumas per keletą metų pavergė Europą.

- Aš nepakviesiu jūsų šokti, nes tokiam pratimui nesu tinkamas, - pasakė Taleiranas, - bet manau, kad jums nepristigs kavalierių.

Iš tiesų keli jauni karininkai, stumdydami vienas kitą, artėjo prie jaunosios moters, trokšdami įtraukti ją į sūkurį, kuris buvo toks tinkamas mėginimams sugundyti. Ji visiems mandagiai atsisakė, bijodama skandalo, kurį galėjo sukelti rusas; ji visą laiką jautė į save įsmeigtą atkaklų jo žvilgsnį. Marijana pastebėjo savo draugę Dorotėją de Perigor tarp grafienės Ziči ir hercogienės Dalberg ir norėjo prieiti prie jos, bet buvo paskelbta, kad atvyko jų didenybės, ir ji sustingo vietoje, orkestras nutilo, o šokėjai nuolankiai išsirikiavo abiejose salės pusėse.

- Mes atvažiavome kaip tik laiku, - juokdamasis pastebėjo Taleiranas. - Truputį vėliau imperatorius būtų pralenkęs mus. Nemanau, kad jam tai būtų patikę, a?

Bet Marijana nesiklausė jo. Staiga jos dėmesį prikaustė vienas vyriškis; jo galva buvo iškilusi virš kitų pakviestųjų, kurie grūdosi anapus plačios tuščios erdvės, paliktos karališkajai porai praeiti. Akimirką jai pasirodė, kad ji tapo auka neįtikimo panašumo, haliucinacijos, kurią sukėlė troškimas, galbūt taip giliai paslėptas slapčiausiose jos širdies kertelėse, kad ji to net nesuvokė. Bet ne... šis griežtas profilis, šis truputį įžūlus, liesas veidas su drąsos antspaudu, įdegęs, tamsus kaip arabo, šios žėrinčios, giliai įkritusios akys, valingos, truputį pašaipios raukšlės prie burnos, ryškių kontūrų lūpos, tankūs juodi plaukai, sušukuoti truputį netvarkingai - šukuosena atrodė taip, lyg plaukus būtų sutaršiusi audra, - pagaliau šitie platūs pečiai po tamsiais drabužiais, dėvimais taip laisvai... ar gali būti žemėje žmogus, toks panašus į šį? Visai netikėtai, pirma negu dvejojančios Marijanos lūpos ryžosi ištarti jo vardą, iš susijaudinimo virpanti jos širdis sušuko:

- Jasonas!

- O, iš tiesų! - suskambėjo šalia jos ramus Taleirano balsas. - Štai ir mūsų draugas Boforas! Aš žinojau, kad jis turi atvažiuoti, bet nesitikėjau pamatyti jį čia.

Akimirką Marijana atitraukė akis nuo amerikiečio ir su nuostaba pažvelgė į senąjį diplomatą.

- Jūs žinojote?

- Argi yra kas nors, ko aš nežinau? Girdėjau, kad kažkoks pasiuntinys, beje, daugiau oficiozinis negu oficialus, turi šiomis dienomis atvykti į Paryžių neva perduoti Jungtinių Valstijų vyriausybės linkėjimus, ir aš sužinojau, kas jis.

- Jasonas - ambasadorius? Tuo sunku patikėti!

- Aš juk nesakiau - ambasadorius, aš sakiau - pasiuntinys ir pridūriau: daugiau oficiozinis negu oficialus. Dalyko esmę nesunku suprasti. Nuo to laiko, kai jo brolis tapo Ispanijos karaliumi, imperatorius nori pasisavinti Ispanijos kolonijas Amerikoje ir aktyviai ten agituoja; į tai viltingai žvalgosi prezidentas Medisonas. Pirmiausia jis nejaučia jokios pagarbos nuverstajam karaliui, silpnapročiui Ferdinandui VII, o antra vertus, mano, kad laikydamasis protingo neutralumo, galės gauti kaip kompensaciją Floridą; tai Ispanijos valda ir logiškai žiūrint ji turi tapti amerikiečių nuosavybe, kadangi 1803 metais Bonapartas jau pardavė Luizianą amerikiečiams. Bet tyliau! Štai imperatorius...

Pasirodė Napoleonas su savo mėgstamu žaliu gvardijos jėgerių munduru, vesdamas už rankos Mariją Liudviką, pasipuošusią rausva, briliantais nusagstyta atlaso suknia. Juos lydėjo šauni svita, kurioje, be imperatoriaus seserų ir jo karinių vadų, buvo Italijos vicekaralius, žavingasis princas Eugenijus ir jo žmona, Bavarijos princesė Augusta, Viurcburgo hercogas, Ispanijos karalienė ir visas būrys valdininkų.

Kaip ir kiti, Marijana padarė reveransą, bet nesusilaikė ir pasuko galvą. Jos žalių akių žvilgsnis atkakliai smigo į Jasoną, kuris irgi nusilenkė savo aukštu stuomeniu. Jis nematė jos. Jis nežiūrėjo į šią pusę. Visas jo dėmesys buvo nukreiptas į duris, iš kur pasirodė imperatoriškoji pora, paskui į imperatorių. Jis nepaprastai atkakliai ir tiesiai žiūrėjo į blyškų Korsikos Cezario veidą; žvelgdamas į šią romėnišką kaukę, Jasonas tarsi ieškojo atsakymo į kažkokį klausimą.

Bet Napoleonas, šypsodamasis čia jaunajai žmonai, čia šeimininkui, kunigaikščiui Švarcenbergui, ėjo netardamas niekam nė žodžio ir pasisveikindamas tik nežymiai linktelėjo vienam kitam iš pakviestųjų. Atrodė, kad jis skuba išeiti į parką, kur buvo paruoštas didelis fejerverkas. Gal jį vertė tai daryti kas

minutę vis labiau alsinanti kaitra, tvyrojusi po vaškiniu stogu, o parke visur tryško daugybė fontanų. Jis net nepažvelgė į jam paruoštą sostą.

Už imperatoriškosios poros ir jos svitos svečių minia greitai susiglaudė, kaip Raudonoji jūra už izraeliečių nugarų; tai rodė kupiną nusižeminimo norą kuo arčiau prieiti prie valdovų ir daug natūralesnį poreikį nieko nepraleisti iš įdomaus reginio. Vieną akimirką Marijana paskendo nėrinių ir šilko lavinoje, kuri išskyrė ją su jos palydovu, ir, atsidūrusi kudakuojančio ir kirksinčio paukštyno centre, pasijuto neišvengiamai stumiama į lauką. Jasonas išnyko grūstyje, ir visi jos mėginimai vėl pamatyti jį buvo beprasmiai. O dėl Taleirano, tai jinai jį tiesiog užmiršo. Matyt, jis irgi pasimetė minioje.

Ji jautė keistą karštligišką jaudulį, nekantrų priešiškumą visiems šiems žmonėms, kurie įsiterpė tarp jų, kai ji rengėsi bėgti pas savo draugą. Tik vėliau ji suprato, kad visiškai abejingai stebėjo praeinantį imperatorių, žmogų, kuriam dar neseniai buvo skirtos visos jos mintys, ir nusistebėjo tuo. Net tai, kad čia buvo Marija Liudvika, kuri dairėsi į visus susirinkusiuosius patenkintu tuščios savigarbos žvilgsniu, nepadarė jai įprasto erzinančio įspūdžio. Faktiškai ji beveik nematė karališkųjų jaunavedžių. Jos protą ir širdį užplūdo toks netikėtas ir nepaprastai gaivinantis džiaugsmas - vėl pamatyti Jasoną, Jasoną, kurio ji veltui laukė tiek dienų! Ji net nejautė pykčio pagalvojusi, kad jis, be abejo, gavo jos laišką, tačiau neatėjo. Ji nesąmoningai ir lengvai surado jam įvairiausių pateisinimų. Ji jau seniai žinojo, kad Jasonas Boforas gyvena ir elgiasi ne taip kaip visi!

Ir tik kai pirmoji raketa išbarstė juodame danguje tumulą rausvų kibirkščių, kurios lėtai leidosi ant gėlynų, kur moterų brangakmeniai žėrėjo kaip antrasis Paukščių Takas, kai po šiuo spindinčiu lietumi kiekviena smulkmena, kiekviena figūra staiga išryškėjo tarp spindinčių grožybių, Marijana vėl pamatė Jasoną. Jis stovėjo su grupe vyrų, truputį nuošaliai, šalia baliustrados, juosiančios terasą, vedančią į švelniai apšviestą grotą, kurio viduje mirgėjo perlamutriniai atšvaitai. Susidėjęs rankas ant krūtinės, jūreivis žiūrėjo į viršuje spindinčias žvakes, kurias pagaminti broliams Rudžijeriams kainavo daug vargo; jis žiūrėjo į jas taip

ramiai, tarsi stovėtų ant savo laivo denio ir stebėtų mirgančias žvaigždes. Greitu judesiu užsimetusi ant rankos mėlyną savo suknelęs šleifą, Marijana, aplenkdama grupes, pasuko prie jo.

Tai buvo nelengva. Svečių minia grūdosi aplink kilimais ištiestą terasą, kur krėsluose sėdėjo Napoleonas ir Marija Liudvika, ir užtvėrė kelią pas Jasoną. Jai teko gerokai pasistumdyti tarp tų, kurie užrietę nosis, nekreipė į ją jokio dėmesio ir mėgavosi neabejotinai pavykusiu spektakliu. Bet, pati gerai nesuvokdama kodėl, ji jautėsi kaip nusikamavęs plaukikas, staiga palietęs kojų pirštais pakrantės smėlį. Ji norėjo pasiekti Jasoną, tučtuojau pasiekti! Gal todėl, kad pernelyg ilgai laukė jo!..

Kai ji pagaliau užlipo ant laiptų, vedančių į grotą, dangų nušvietė daugybė raketų, kurių šviesa apsiautė Marijaną tokia ryškia aureole, kad visi, kurie buvo mažoje terasoje, nevalingai nukreipė žvilgsnius į šią gražią moterį; ji buvo tokia graži, kad atrodė, jog savo suknelėje ir pasakiškose brangenybėse sukoncentravo visą šventės spindėjimą.

Jasonas Boforas, kuris stovėjo truputį nuošaliai ir svajojo atsirėmęs į didžiulę gėlių vazą, irgi pamatė ją. Vieną akimirką jo abejingu veidu nuvilnijo ištisa jausmų gama: nuostaba, nepasitikėjimas, susižavėjimas, džiaugsmas... Tačiau tai buvo panašu į tuoj pat užgesusį žaibą. Jis buvo absoliučiai ramus, kai priėjo prie jaunos moters ir pagarbiai nusilenkė.

- Labas vakaras, gerbiamoji ponia! Turiu prisipažinti, kad grįždamas į Paryžių tikėjausi patirti susitikimo su jumis džiaugsmą, tik nė nemaniau, jog tai įvyks čia. Nuoširdžiai jus sveikinu! Šiandien jūs nuostabi!

- Bet juk aš...

Išmušta iš vėžių Marijana žiūrėjo į jį ir nieko nesuprato. Koks šaltas, manieringas, beveik oficialus tonas... o juk ji ėjo prie jo ištiesusi rankas, džiaugsmo kupina širdimi, beveik pasiruošusi pulti jam į glėbį... Kas galėjo atsitikti, kad taip pasikeitė Jasonas, jos draugas, vienintelis žmogus, išskyrus Žolivalį, kuriuo ji pasitikėjo šiame niekšiškame pasaulyje? Kaipgi taip? Jis net nenusišypsojo! Nepasakė nieko, išskyrus reikiamus banalius žodžius?

Skausmingomis pastangomis, nes jos išdidumas buvo užgautas, jai pavyko įveikti nusivylimą ir oriai sutikti šią netikėtą likimo grimasą. Pakėlusi galvą ir pradėjusi greitai vėduotis vėduokle, kad paslėptų pirštų virpėjimą, ji įstengė nusišypsoti, o jos balsas skambėjo nerūpestingai, kaip ir dera aukštuomenės damai.

- Dėkoju, - pasakė ji minkštai, - bet man jūsų dalyvavimas čia tikrai netikėtas, - pridūrė ji, pabrėždama žodį "jūsų". - Jūs seniai Paryžiuje?

- Dvi dienos.

- Ak, štai kaip!

Tušti žodžiai, įprastos frazės, kuriomis pasikeičia mažai pažįstami žmonės. Staiga Marijana panoro pravirkti dėl to, kad nepajėgia suprasti, kas atsitiko jos draugui. Ar buvo kas nors bendra tarp šio rafinuoto, mandagaus, šalto užsieniečio ir to žmogaus, kuris Matinjono dvaro paviljone maldavo ją išvažiuoti su juo į Ameriką, išvadavo ją iš Šajo akmenų kirtyklos, pagaliau prisiekė niekada neužmiršti jos ir įpareigojo Grakchą rūpintis ja...

Per tą laiką, kai Marijana veltui ieškojo tinkamos pokalbio temos, jos neapleido pojūtis, kad amerikietis ją atidžiai apžiūrinėja, ir tai slėgė ją. Taip trumpai būdamas Paryžiuje, jis, ko gero, dar nespėjo sužinoti apie naujas jos jungtuves ir, be abejo, manė, kad tai Napoleonas apsupo tokia prabanga savo mylimąją. Spindinčių jo akių žvilgsnis bėgiojo nuo smaragdų prie suknelės aukso ir atgal... negailestingas, kaltinantis...

Jo tylėjimas darėsi slegiantis, nors aplinkui traškėjo fejerverkas. Marijana nedrįso pakelti akių į Jasoną iš baimės, kad jis pamatys jose ašaras. Su kartėliu pamaniusi, kad jie daugiau neturi ką pasakyti vienas kitam, ji lėtai pasisuko, norėdama grįžti į salę, bet jis sulaikė ją.

- Jūs leisite man, gerbiamoji ponia?..

- Ką? - atsiliepė ji, apimta nevalingos vilties, kurią jai suteikė šie penki trumpi ją sustabdę žodžiai.

- Aš norėčiau pristatyti jums savo žmoną.

- Jūsų...

Marijana užsikirto. Staiga ją visiškai apleido jėgos. Ji pasijuto silpna, sutrikusi, bevalė ir karštligiškai ieškojo ko nors, kas

padėtų įveikti jaudinimąsi. Jos rankos nevalingai suglaudė vėduoklę ir taip smarkiai ją suspaudė, kad plonos dramblio kaulo plokštelės sutraškėjo. Tačiau Jasonas, nepastebėdamas jos būsenos, ištiesė ranką ir pakvietė moterį, kurios sutrikusi Marijana nepastebėjo, nes moteris buvo amerikiečio šešėlyje. Su siaubu, tarsi būtų išvydusi šmėklą, Marijana žiūrėjo į atsiradusią iš to šešėlio jauną moterį, neaukštą ir apyliesę, dėvinčią sidabro spalvos suknelę su juodais nėriniais. Pagal ispanų madą jos tamsūs plaukai buvo susegti ant pakaušio į aukštą kuodą, nuo kurio krito mantilija iš tokių pat nėrinių, kaip ir suknelės, o balta rožė virš kuodo ir keletas rožių suknelės iškirptėje užbaigė jos tualetą. Po mantilija Marijana išvydo jauną, rimtą, ryškių bruožų veidą, plonas, dailiai išlenktas lūpas, nuo kurių dvelkė keistas tokio amžiaus būtybei liūdesys, dideles tamsias susimąsčiusias akis ir ryškiai užbrėžtus šviesioje odoje antakius. Visa tai kartu darė fizinio silpnumo, trapumo įspūdį, bet veido išraiška rodė išdidumą ir atkaklumą.

Ar buvo graži ši moteris, staiga atsiradusi vasaros naktį, kad atimtų iš Marijanos džiaugsmą? Net mirties akivaizdoje ji nebūtų galėjusi to pasakyti. Jos sielą, širdį apėmė žiaurus nusivylimas, kuris pamažu pradėjo kelti jai skausmą. Tai buvo panašu į nuobodų, pilką lapkričio rytą pabudus iš kupino šilumos, džiaugsmo ir šviesos sapno, ir Marijana staiga panoro užmerkti akis, užmigti ir vėl pasinerti svajonėse... Tarsi pro tirštą rūką ji girdėjo nepažįstamajai skirtus Jasono žodžius ir, nors ir būdama sutrikusi, suprato, kad jis kalba ispaniškai.

- Aš noriu supažindinti jus su vienu senu draugu. Jūs neprieštaraujate?

- Žinoma, jei tai tikras draugas!

Jos tonas, aiškiai nepagarbus ir nepatiklus, papiktino Marijaną. Staiga kilęs įniršis nustelbė skausmą ir sugrąžino jai savitvardą. Su pašaipia šypsena, kuri panieka atsakė į panieką, ji paklausė:

- Kodėl aš negaliu būti “tikras” draugas?

Gražūs moters antakiai pakilo aukštyn, bet ji atsakė labai rimtai:

- Todėl, kad man atrodo, jog šioje šalyje žodžiui “draugystė” nesuteikiama tokia gili prasmė kaip pas mus.

- Pas jus? Be abejo, jūs ispanė?

Instinktyviai, kaip sugeba jūreiviai, pajuntantys artėjančią menkiausią audrą, Jasonas paėmė žmonos ranką ir stipriai suspaudė ją.

- Pilara kilusi iš Floridos, - pasakė jis minkštai. - Jos tėvas, donas Augustinas de Kintana, valdė didžiules žemes šalia Fernandinos mūsų pasienyje. Nors miestas ir nedidelis, bet šalis didžiulė ir pusiau laukinė. Pilara pirmą kartą mato Europą.

Ispanė sviedė į jį nepatenkintą žvilgsnį.

- Tikiuosi, ir paskutinį! Aš nesiruošiu vėl atvažiuoti čia, o juo labiau pasilikti, nes man čia nepatinka. Mane traukia tik Ispanija, bet, deja, nė kalbos negali būti apie grįžimą tenai dėl baisaus karo, kuris ją alina! O dabar, mano drauge, jūs man pasakysite šios damos vardą?

"Laukinė! - pratrūko viduje Marijana. - Primityvi, perdėm religinga ir pasipūtusi! Ir imperatoriaus priešas, galiu prisiekti! Negi man lemta sutikti šį vakarą tik laukinius? Po mongolo šita... mergšė!"

Ją apėmė įniršis ir ji vos sulaikė pyktį, kuris drebino visas jos sielos kerteles. Kai Jasonas rengėsi pristatyti ją ir nežinodamas apie jos jungtuves būtų pradėjęs kalbėti klaikias nesąmones, ji aplenkė jį ir sausai pasakė:

- Nesivarginkite. Sprendžiant iš jūsų žodžių, ponią Bofor galima pateisinti, kad ji nepažįsta visuomenės. Susitaikykite su tuo, kad aš informuosiu ją pati. Aš - kunigaikštienė Sant'Ana, ponia, ir jei vėl turėsiu malonumą matyti jus, tai žinokite, jog aš turiu teisę, kad į mane būtų kreipiamasi taip: "skaisčiausioji šviesybe!"

Su pasitenkinimu išvydusi, kaip mėlynose Jasono akyse plykstelėjo nuostaba, ji nežymiai linktelėjo ir staigiai atsuko jiems nugarą, norėdama pasitraukti nuo jų ir galbūt susirasti Taleiraną. Tuo metu, aidint audringiems plojimams, fejerverkas jau baigėsi įspūdinga daugiaspalve alegorija, vaizduojančia du erelius - Prancūzijos ir Austrijos, sujungtus ponų Rudžijerių burtais. Bet šis nuostabus pirotechnikos kūrinys susilaukė tik niekinamo Marijanos žvilgsnio.

“Kvaila, - pamanė ji, - kvaila ir pompastiška! Taip pat, kaip ir tai, kad aš užkroviau savo titulą ant šios prasčiokės galvos! Bet tai tik jos kaltė. Kaip aš norėčiau, kad ji skradžiai žemę prasmegtų!.. Mirusią ją pamatyti, mirusią! Tik pamanykit, ji jo žmona, jo žmona!”

Dvi savybinio įvardžio raidės, nuo šiol siejančios Jasoną su Pilara, skausmingai erzino Marijaną, kaip bičių įkandimas. Ją apėmė pažįstamas noras bėgti, kur akys mato. Tai primityvus poreikis, kilęs galbūt iš amžių glūdumos, iš kažkokių protėvių klajoklių; ji pajusdavo jį kiekvieną kartą, kai kančia suspausdavo jos širdį, bet ne dėl nedrąsos ar baimės priešintis, o dėl būtinybės paslėpti nuo svetimų akių savo jausmus ir atsiskyrus nuo visų, vienatvėje, surasti ramybę, kurios jai taip reikėjo.

Ji mašinaliai nusekė paskui minią į baliaus salę, kur laukiant vakarienės vėl ėmė griežti smuikai, turėdama vienintelį tikslą - pasiekti savo karietą, savo namų ir kambario ramybę. Ši ambasada ir visi čia susirinkę žmonės dabar kėlė jai pasidygėjimą. Net tai, kad čia buvo Napoleonas, kuris sėdėjo raudoname paauksuotame soste, pastatytame salės gale jam ir Marijai Liudvikai, negalėjo sulaikyti Marijanos. Ji norėjo išeiti. Bet staiga ji pamatė prie jos einančią grupę damų su Dorotėja ir grafiene Kilmanzeg priešaky, ir šis reginys sukėlė jai nepasitenkinimą. Dabar ji turės šnekėti niekus, keistis tuščiomis frazėmis, kai jai taip reikia tylos, kad išgirstų keistus širdies šauksmus ir pabandytų bent ką nors suprasti. Ne, tai neįmanoma, ji nepajėgs ištverti...

Beveik tuo pat metu ji pamatė šalia savęs Černyšovą ir daugiau nesvarstydama atsisuko į jį:

- Jūs prašėte manęs šokio, grafe. Šis - jūsų, jeigu jūs norite.

- Kaip žiauru, gerbiamoji ponia! Tikinčiojo neklausiama, ar jis nori prisiliesti prie dievybės!..

Ji šaltai pažvelgė rusui į akis.

- Aš noriu tik sušokti šį valsą, ir nebandykite man meilintis, - griežtai atkirto ji.

Šį kartą jis nieko neatsakė, tik nusilenkė ir nusišypsojo. Marijana nusviedė sulaužytą vėduoklę šokių rato pakraštyje, užsimetė ant rankos ilgą šleifą ir atidavė savo liemenį kavalieriaus rankai. Jis čiupo ją kaip plėšrūnas grobį ir įtraukė beveik į

patį šokančiųjų centrą su tokia aistra, kad ji melancholiškai nusišypsojo.

Rusas buvo jai nemalonus, bet jis aiškiai geidė jos, ir Marijana, būdama pasimetusi, negalėjo nepripažinti, kad susitikimas su žmogumi, jaučiančiu bent kokį jausmą, teikia paguodą. Jis šoko nuostabiai, nepaprastai puikiai jausdamas muziką, ir Marijanai, viesulu besisukančiai jo rankose, atrodė, kad ji skrenda oru. Valsas išjudino ją, ji nebejautė kūno sunkumo. Kodėl jis neišjudina ir jos sutrikusios sielos?

Šokio metu kirsdama erdvią salę, ji pamatė imperatorių, kuris sėdėjo soste šalia imperatorienės ir tyliai kalbėjosi su ja, bet jos žvilgsnis nesustojo prie jų. Tie du žmonės jos daugiau nedomino. O Černyšovas jau skraidino ją tolyn. Ji taip pat pamatė Jasoną, šokantį su žmona. Jų žvilgsniai susitiko, bet Marijana sudirgusi nukreipė akis, paskui, staiga pakurstyta grynai moteriško koketavimo demono, to kiekvienai užgautai moteriai būdingo vidinio poreikio atsakyti smūgiu į smūgį, skausmu į skausmą, ji akinamai nusišypsojo rusui.

- Kodėl jūs toks tylus, brangusis grafe? - paklausė ji pakankamai garsiai, kad amerikiečių pora išgirstų ją. - Negi džiaugsmas pavertė jus nebyliu?

- Jūs uždraudėte man meilintis jums, kunigaikštiene, todėl aš nedrįstu duoti valios žodžiams, kad galėčiau išreikšti tai, ką jaučiu...

- Blogai pažįstate moteris, jei tiesiogine prasme suprantate jų draudimą! Argi jūs nežinote, kad mums kartais patinka, kai mums prieštaraujama, su sąlyga, jei tai daroma meiliai?

Žalios ruso akys patamsėjo ir pasidarė beveik juodos. Jis taip godžiai prispaudė ją prie savęs, jog neliko abejonių, kad jam teikia malonumą netikėtas suartėjimas. Jis buvo kaip nesavas iš džiaugsmo dėl netikėto jos meilumo, ir Marijanai pasirodė, kad jis tuoj pradės šaukti laukinius pergalės šauksmus. Bet jis susitvardė ir pasitenkino tuo, kad priglaudė skruostą prie jaunos moters smilkinio ir karštu alsavimu nutvilkė jos kaklą. Stipriai jo prispaustai Marijanai pasivaideno, kad ji šoka su gerai sureguliuotu automatu - tokie kieti buvo jo raumenys.

- Labai neskatinkite mano neklusnumo, - šnibždėjo jis aistringai jai į ausį. - Aš galiu paprašyti daugiau, negu jūs sutiksite, o kai aš ko nors prašau, tai nesustoju, kol negaunu to, ko trokštu.

- Bet... man atrodo, jūs jau gavote tai, ko norėjote? Argi mes nešokame kartu? Aš netgi nusišypsojau jums.

- Tiesa! Tokią moterį, kaip jūs, visada reikia prašyti tik daugiau, visada truputį daugiau.

- Ko gi, pavyzdžiui? - paklausė jaunoji moteris, iššaukiamai šypsodamasi.

Bet, matyt, taip jau buvo lemta, kad ji nesužinotų, kaip toli šį vakarą nueis Černyšovas, pasinaudojęs jos palankumu. Nesuprantamai sušukęs - tas šauksmas privertė krūptelėti ir sustoti šalia šokančias poras, - jis taip staiga paleido Marijaną, kad ji tik per stebuklą išlaikė pusiausvyrą ir nenugriuvo. Paskui, nespėjusi pasipiktinti, ji pamatė, kaip rusų karininkas pasileido bėgti per salę, stumdydamas šokėjus ir versdamas juos iš kojų, puolė prie sienos ir nebijodamas nudegti abiem rankom čiupo dirbtinių rožių girliandą iš lengvos taftos, kuri užsidegė nuo pasvirusios žvakės. Bet buvo jau per vėlu... Liepsna pasiekė sidabro spalvos gazinės drapiruotes ir ėmė greitai plisti. Po akimirkos liepsnojo visa siena.

Išgąstingai šaukdami šokėjai metėsi į kitą salės pusę, kur stovėjo sostas. Marijaną pagavo bėgančiųjų srautas, ir ji atsidūrė visai netoli Napoleono, kuriam princas Eugenijus stengėsi padaryti praėjimą. Ji matė, kad jaunasis vicekaralius kažką šnibždėjo imperatoriui į ausį, o šis pasisuko ir griebė Mariją Liudviką už rankos.

- Eikite! - pasakė jis. - Liepsna artėja, reikia važiuoti iš čia.

Bet jaunoji imperatorienė, tarsi užburta ugnies, nepajudėjo iš vietos ir neatitraukdama akių žiūrėjo į degančią sieną.

- Na, eikite gi, Liudvika! įsakė imperatorius, beveik traukdamas ją nuo sosto.

Jis vargais negalais nusivedė ją į galeriją. Marijana norėjo bėgti jiems iš paskos, bet apdujusi minia nubloškė ją prie durų, vedančių į parką. Šios panikos jau niekas negalėjo sustabdyti.

Bet štai užsidegė lubos. Liepsna siaubingai greitai persimetė prie kitos sienos. Nuo liepsnojančių lubų vienas po kito ant apkvaišusios minios ėmė kristi paauksuoti šviestuvai su degančiomis žvakėmis; jų svoris ' kai ką užmušė, kai kieno suliepsnojo drabužiai. Iškart užsiplieskė vienos jaunos moters mėlyno tiulio suknelė. Pavirtusi gyvu deglu, nelaimingoji, beviltiškai šaukdama, aklai puolė į žmonių srautą, tačiau jai ne tik nepadėjo, bet ir stengėsi laikytis nuo jos toliau. Vis dėlto vienas karininkas, nusimetęs mundurą, pamėgino juo užgesinti ugnį, ir jie išnyko tarp bėgančiųjų.

Labai greitai visus išėjimus, pradedant galerija ir baigiant kiaurymėmis drobėje, vaizduojančiomis langus, apėmė liepsna. Be to, užsidegė ir galerija, ir į ambasados salonus nurūko tikras ugnies vežimas. Liko vienintelis galimas išsigelbėjimo būdas - į parką vedančios aukštos stiklinės durys, ir minia puolė ten taip smarkiai, kaip užtvanką pralaužęs vanduo. Degančią salę pripildė troškūs tiršti dūmai, jie graužė akis ir trukdė kvėpuoti.

Norėdami nuo jų pabėgti, vyrai ir moterys įnirtingai veržėsi prie išėjimo, jie darbavosi alkūnėmis ir kumščiais, gelbėdami savo gyvybę su neslepiamu pirmykščio savisaugos instinkto įniršiu. Moterys griuvo ir tuoj pat atsidūrė galbūt po kojomis tų, kurie visai neseniai lenkėsi bučiuoti jų pirštų; dabar tie piršteliai buvo be gailesčio trypiami, norint gauti vienintelę neįkainojamą dovaną - gryno oro.

Įtraukta į žūtbūtines grumtynes dėl gyvybės, dusdama nuo dūmų ir spaudžiama visų šių sutvėrimų, su nuplėštu šleifu, sukrėsta Marijana matė aplink save tik išsprogusias akis, klykiančius, siaubo iškreiptus veidus. Nuo nepakenčiamo karščio ir salėje tvyrančių dūmų jai atrodė, kad jos plaučiai tuoj plyš. Netikėtai ji pažino Savarį, kuris buvo panašus į nevaldomą laivą audringoje jūroje. Policijos ministras, toks pat žalias kaip ir jo munduras, šaukė kažką nesuprantama, nesėkmingai mėgindamas įvesti tvarką.

Į parką vedančios durys buvo čia pat, visai arti, bet suliepsnojo jas dengusi drapiruotė, ir pasidarė baisi grūstis, nes kiekvienas stengėsi peržengti slenkstį, kol ugnis jo nepalietė. Susidarė kamštis. Įstrigę svečiai nebegalėjo pajudėti nei atgal, nei pirmyn.

Prasidėjo įnirtingos grumtynės. Kaškas įsirėmė alkūne į Marijanos krūtinę, kažkieno rankos įsikibo jai į plaukus. Jos laimei, netoli jos atsirado milžiniškas vyras, gauruotas kaip lokys; ant jo galingų pečių tviskėjo caro gvardijos kavaleristo munduras. Jis stačiai siautėjo, stumdydamas visus priešais save galingomis rankomis. Nukritęs šviestuvas uždegė jo plaukus. Jis šiurkščiai nusikeikė ir taip smarkiai pastūmė susigrūdusius žmones, kad jie šautė iššovė į lauką kartu su dūmų kamuoliais. Su skaudama krūtine, bet išgelbėta Marijana atsidūrė ant laiptų, vedančių į parką. Bet vos ji spėjo įkvėpti į plaučius ne tokio karšto oro, kai iš jos krūtinės išsiveržė skausmingas šauksmas. Šalia sudejavo kita moteris, paskui ėmė šaukti dar viena: dubenėliuose, kuriais taip gražiai buvo papuoštos baliaus salės sienos, degė alyva, ji lašėjo ant apnuogintų pečių, sukeldama baisų skausmą. Marijana puolė pirmyn, prie gaisruojančio baseino vandens; čia subėgo tarnai su kibirais ir dubenimis. Ji laiku spėjo ištrūkti. Baliaus salės duris apgaubė liepsna.

Marijana pamatė, kaip ant kunigaikščio Kurakino, kuris leidosi laiptais, nukrito deganti sija. Podagros kankinamas rusų ambasadorius griuvo riaumodamas kaip sužeistas lokys, bet vienas prancūzų generolas tuoj pat puolė jam į pagalbą.

Atsirėmusi į akmeninę statulą, kuri maloniai gaivino jos apnuogintą nugarą, Marijana plačiai atvertomis akimis žiūrėjo į parką, apmirusi iš siaubo, matydama šį niokojimo ir mirties vaizdą, šiurkščiai pakeitusį šventės žavesį, ir mėgino atgauti kvapą. Jai labai skaudėjo krūtinę, taip pat pečius, kur oda išsipūtė nuo nudegimų. Su dūmais ir suodžiais susimaišiusiu oru buvo sunku kvėpuoti. Baliaus salė, dabar visa apimta ugnies, atrodė kaip milžiniškas laužas, iš kurio liepsnos liežuviai kilo į juodą dangų, ieškodami kito grobio. Iš šio pragaro dar ištrūkdavo neaiškios figūros degančiais rūbais ir vaitodamos raičiojosi žeme, mėgindamos atsikratyti ugnies įkandimų.

Visur sužeisti, mirštantys, panikos apimti žmonės, nesuprantantys, kur jie bėga. Marijana pamatė kunigaikštį Meternichą, kuris su kibiru vandens puolė gesinti gaisro. Ji taip pat pamatė bėgantį vyrą, kuris nešė ant rankų sidabro spalvos suknele

apsirengusią moterį, ir pažino Jasoną. Užmiršęs viską, išskyrus savo žmoną, jis gelbėjo iš pavojaus Pilarą.

"Aš jam daugiau neegzistuoju, - susijaudinusi pamanė Marijana. - Jam rūpi tiktai ji!.. Jis net nepabandė sužinoti, ar aš likau gyva..."

Staiga ji pasijuto tokia silpna ir vieniša, neradusi nieko, kas galvotų apie ją, kad apsikabino Cereros statulą ir graudžiai pravirko.

Šalia pasigirdo širdį veriantis klyksmas:

- Antonija!.. Antonija!..

Atitrūkusi nuo skaudžių išgyvenimų, Marijana pamatė šalia savęs moterį ant muslino skudurų išsidraikiusiais plaukais; nepaisydama nėštumo, ji smarkiai bėgo, ištiesusi rankas į gaisrą. Marijana su siaubu atpažino diplomato marčią ir puolusi įkandin sulaikė ją.

- Ponia!.. Kur jūs? Dėl Dievo...

Jaunoji moteris įsmeigė į ją taip išplėstas iš baimės ir liūdesio akis,. kad vargu ar ji ką nors matė.

- Mano mergaitė! - sumurmėjo ji. - Mano Antonija!.. Ji ten!

Staiga ji ištrūko iš Marijanos rankų ir vėl ėmė bėgti. Šaukdama ji priartėjo prie ugnies. Pasigirdo baisus traškėjimas, baliaus salės lubos griuvo, ir Marijana pamatė, kaip toje ugnies bedugnėje per akimirką dingo nelaimingos motinos figūra.

Alpėdama iš siaubo, jausdama, kaip skrandis kyla į gerklę, Marijana susirietė ir pradėjo vemti. Smilkiniuose tvinksėjo, ją visą išpylė prakaitas. Pakėlusi galvą, ji pamatė, kaip orkestro muzikantai, suspėję išbėgti į parką, puolė prie sužeistųjų ir ėmė plėšti jų brangenybes. Nelaimei, tai darė ne jie vieni: užsiropštę ant ambasados tvoros prasčiokai, kurie džiaugsmingai šūkaudami stebėjo fejerverką, dabar irgi godžiai puolė grobį. Ištisos padugnių gaujos lipo per tvorą į parką žibančiomis tarsi išbadėjusių vilkų akimis ir ėmė plėšti taip tyliai, kaip šliaužiančios gyvatės.

Nors ambasados personalas ir labai stengėsi, bet nepajėgė kovoti su šia šlykščia lavina, kuri buvo ne mažiau pavojinga negu ugnis. Keli vyrai pamėgino apginti užpultas moteris, bet jų buvo pernelyg mažai, kad galėtų pasipriešinti plėšikams.

“Bet juk, - pamanė sukrėsta Marijana, - čia turėjo atsiųsti ugniagesius, kareivius... pagaliau ginkluotą imperatoriaus eskortą...”

Deja, imperatorius išvažiavo, ir jo eskortas nulydėjo jį. Kiek laiko reikės, kad koks nors karinis dalinys ateitų padaryti tvarkos ir priverstų nešdintis banditus? Staiga kažkieno ranka nuplėšė jos diademą kartu su plaukų kuokštu, o paskui, sugriebusi smaragdų vėrinį, patraukė, kad atsikabintų sagtis. Marijana sušuko:

- Gelbėkite! Plėšia!..

Kita ranka, šiurkšti ir bjauriai dvokianti, uždengė jai burną. Ji instinktyviai ėmė grumtis su užpuolėju - pailgo blyškaus veido vyru nuožmiomis akimis, apsirengusio purvina, prakaitu sumirkusia palaidine. Draskydamasi ir kandžiodamasi, ji ištrūko iš jo letenų ir laikydama vėrinį ėmė bėgti, bet jis dviem šuoliais pasivijo ją ir vėl sugriebė. Ji pajuto prie savo kaklo šaltą peilio geležtę.

- Atiduok, - kimiu balsu suurzgė banditas, - jei ne, tai papjausiu!

Jis truputį spustelėjo, ir plienas įsirėžė į švelnią odą.

Sukaustyta baimės, Marijana pakėlė rankas, atsegė vėrinį, kuris nuslydo į plėšiko kišenę, paskui išsitraukė iš ausų tviskančius auskarus... Peilis dingo. Marijana pamanė, kad jis paliks ją ramybėje, tačiau ji apsiriko. Banditas išsiviepė ir palinko prie jos. Tiesiai į jos veidą tvokstelėjo vyno tvaikas, ir ji kone sustaugė iš pasišlykštėjimo, bet drėgna šalta burna jau prisispaudė prie jos lūpų ir nustelbė šauksmą bučiniu, nuo kurio jos širdis apmirė. Tuo pat metu banditas prispaudė ją prie savęs ir šiurkščiai nusitempė į bijūnų klombą šalia įėjimo į giraitę.

- Eikš čia, paukštyte! Nuo tokios gražuolės nepasitrauksi nepabandęs, o juo labiau nuo aristokratės! Retai kada taip sekasi!

Atsikračiusi šlykščios burnos, Marijana ir toliau priešinosi; ji vėl ėmė šaukti šaižiu, beprotišku balsu, ir prievartautojas niekaip negalėjo to šauksmo nutildyti. Tada jis iš visų jėgų smogė jai į veidą ir bloškė ant žemės. Jis jau pasilenkė, norėdamas nutempti ją po šakomis, kai iš giraitę gaubiančios tamsos išniro vyriška figūra, puolė prie bandito ir nusviedė jį per du žingsnius nuo Marijanos. Rausvoje gaisro šviesoje ji pažino Černyšovą.

Jo kaktą kirto kruvinas randas, rūbai buvo apdegę, bet jis atrodė guvus.

- Pasitraukite, prašau jus! - sugriaudėjo jis. - Prisiekiu šventuoju Vladimiru, aš dabar išmėsinėsiu šitą mužiką!

Jis nežiūrėjo į Marijaną. Mirguliuojančioje kraupioje šviesoje ji matė, kaip žaliose jo akyse įsižiebė laukinis džiaugsmas, būsimojo mūšio džiaugsmas. Jo rankos buvo pasiruošusios griebti, jis sukaupė visas jėgas ir neturėdamas ginklo bei visiškai nesirūpindamas neseniai gauta savo žaizda, drąsiai stojo prieš niekšą, apsiginklavusį mėsininko peiliu.

- Jis pavogė mano brangenybes, - sušnibždėjo Marijana ir perbraukė ranka per kaklą, kur peilis paliko kruviną pėdsaką.

- Daugiau nieko? Jis neišprievartavo jūsų?

- Jam neužteko laiko, bet...

- Eikite kur nors ir pasislėpkite. Aš sugrąžinsiu jūsų brangenybes... O dėl šitos padugnės, tai tegul jis dėkoja Kazanės Dievo Motinai! Savo krašte aš negyvai užplakčiau jį rimbu, jei tik jis išdrįstų paliesti jus!

Vyras nusikvatojo ir bjauriai nusikeikė, paskui pasukiojo savo juoda letena peilį.

- Bet jis ginkluotas! - sudejavo Marijana. - Jis užmuš jus.

Primerkęs akis taip, kad jos pavirto dviem siaurais įkypais plyšeliais, įdėmiai stebėdamas priešininką, kazokų pulkininkas niekinamai nusijuokė:

- Jis? Jo peilis neišgelbės jam gyvybės. Aš plikomis rankomis sutramdau laukinius arklius ir užmušu meškas! Per dvi minutes aš pasmaugsiu jį, ar jis bus su peiliu, ar be peilio!

Staigiai prišokęs Černyšovas griebė piktadarį už gerklės ir tasai, iš netikėtumo praradęs pusiausvyrą, sunkiai sudribo ant žemės, nespėjęs pasinaudoti peiliu. Šniokšdamas, pusiau prismaugtas, jis stengėsi ištrūkti iš geležinių ruso gniaužtų. Peilis iškrito iš jo rankos ir Marijana, greitai pasilenkusi, bandė sučiupti jį. Bet banditas, nors ir liesas, buvo labai stiprus. Jis jau susitvardė ir staigiu judesiu išlaisvino kaklą. Abu priešininkai, virsdami vienas per kitą, susikibę vienas su kitu, tarsi dvi įniršusios gyvatės, įnirtingai grūmėsi ant šlapios pievutės žolės.

Rusas gerai išmanė visas muštynių taisykles, ir Marijana dėl jo per daug nesibaimino. Bet staiga ji pamatė dar du su kepurėmis ir palaidinėmis, artėjančius prie besigrumiančiųjų: be abejo, jos skriaudiko draugai ėjo jam į pagalbą. Dabar kautynės tapo nelygios ir Černyšovui reikėjo pagalbos. Greitai apsižvalgiusi, ji pamatė parke didelę grupę kareivių, kurie, perlipę per tvorą nešėsi kibirus, kubilėlius ir medžiagą pirmajai pagalbai. Prisilaikydama savo suknelės liekanas, ji nubėgo prie jų, sustojo prie palinkusių ties sužeistaisiais vyrų žaliomis uniformomis ir sugriebė vieną iš jų už rankos.

- Grafas Černyšovas! - sušuko ji. - Greičiau! Jam pavojus! Jie nužudys jį!..

Tas, į kurį ji kreipėsi, atsisuko, pažiūrėjo į ją... Ši pražūtinga naktis buvo tokia nereali, kad Marijana nė trupučio nenustebo, pažinusi Napoleoną. Pajuodęs nuo suodžių, jis rengėsi išnešti sužeistą moterį, kuri tyliai dejavo ant akmeninio suolo. Be abejo, tai jis, sugrįžęs prie degančios ambasados, atsivedė su savimi pastiprinimą, ir kareiviai dabar darė tvarką parke.

- Kas ruošiasi jį nužudyti? - paklausė jis.

- Žmonės... ten, giraitėje! Jie užpuolė mane, ir grafas atėjo į pagalbą! Greičiau, jų trys, jie ginkluoti, o jis plikomis rankomis...

- Kokie tai žmonės?

- Aš nežinau. Banditai! Jie perlipo per tvorą...

Imperatorius išsitiesė. Po surauktais antakiais jo pilkų akių žvilgsnis pasidarė kietas kaip akmuo. Jis pašaukė:

- Eugenijau! Diurokai! Čionai! Pasirodo, dabar ėmė žudyti.

Ir Prancūzijos imperatorius, lydimas Italijos vicekaraliaus ir Friulio hercogo, kiek įkabindami leidosi gelbėti rusų pulkininko. Nusiraminusi dėl Černyšovo likimo, Marijana mašinaliai sugrįžo prie baseino. Ji nebežinojo, nei ką jai daryti, nei kur eiti. Visiškai abejingai ji pažvelgė į pagaliau pasirodžiusius gaisrininkus ar bent jau tariamus gaisrininkus, nes jų buvo tik šeši... ir, sprendžiant iš eisenos, jie buvo visiškai girti. Pasigirdo įniršusio Savario šauksmai.

- Jūsų tik šeši?.. O kur kiti?

- Ne... nežinia kur, mano... mano generole!

- O jūsų viršininkas? Tas kvailys Ledu, kur jis?

- Kai... kaime, mano generole.

- Šeši! - šaukė nesitverdamas pykčiu Savaris. - Šeši iš trijų šimtų! O kur siurbliai?

- Ten... bet nėra vandens. Garinės Didžiuosiuose Bulvaruose užrakintos, o rakto nėra.

- Kurgi tas raktas?

Gaisrininkas bejėgiškai skėstelėjo rankomis, ir tai dar labiau įsiutino policijos ministrą. Marijana pamatė, kaip jis puolė pirmyn, tempdamas su savimi nelaimingąjį, kuris beviltiškai stengėsi išlaikyti pusiausvyrą, ir ji neabejojo, kad po kelių sekundžių Savario pyktis bus dar grėsmingesnis...

Vis dėlto pagalba atvyko. Tai buvo imperatoriaus atvesta jo gvardija ir visas pėstininkų pulkas; jie dabar bandė išgelbėti ambasadą ir jos gyventojus. Iš bibliotekos Lua gatvėje buvo atneštos didelės kopėčios, ir baseinų vanduo ėmė lietis. Bet Marijanos dėmesys viskam, kas darėsi aplinkui, netrukus visiškai išblėso. Jei ėmėsi vadovauti imperatorius, viskas bus gerai. Ji girdėjo, kaip parke skamba metalinis jo balsas.

Jos sieloje buvo tuščia, galva plyšo iš skausmo. Ji jautė, kad visas jos kūnas apdraskytas, bet neturėjo jėgų pasitraukti iš čia, susirasti karietą ir grįžti į namus. Kažkas sudužo joje ir galbūt dėl to ji abejingai žiūrėjo į klaikiai nusiaubtą parką. Didžiulis gaisras, per kelias minutes pavertęs pelenais elegantišką prašmatnią draugiją, palikęs po savęs tik sielvartą ir mirtį, pernelyg panėšėjo į jos pačios gyvenimą, todėl ji nebuvo per daug sukrėsta. Lemtingas balius smogė jai paskutinį smūgį, kurio ji nesijautė galinti ištverti. Ir nebuvo ko kaltinti, išskyrus save. Kaip ji galėjo būti tokia akla dėl savo pačios jausmų? Reikėjo tiek gudrauti, tiek kovoti su realybe, net su geriausių draugų nuomone, taip nesėkmingai kautis su neregima būtybe, kad pagaliau prieitų šią žiaurią išvadą, kuri įkūnijo nepaneigiamą tikrovę, privertusią ją pripažinti: ji myli vienintelį žmogų - Jasoną, pasirinkusį kitą moterį, mylėjo jį visada, netgi tada, kai manė, jog yra įsimylėjusi kitą, o jis atrodė jai vertas tik neapykantos. Kodėl ji to nesuprato, kai jis jos mergautiniame kambaryje Seltonhole suspaudė ją savo glėbyje, norėdamas pavogti bučinį, nuo kurio jai apsisuko galva? Kaip ji nesuprato savo džiaugsmo priežasties,

kai jis pasirodė Šajo požemiuose, savo nusivylimo, kai jis paliko Paryžių neatsisveikinęs su ja, savo jaudinimosi, kai išvydo puokštę kamelijų, kurios buvo atneštos į jos buduarą prieš tą atmintiną koncertą, savo nekantravimo ir pagaliau baisaus nusivylimo, kai ji veltui laukė jo prieš išvykdama į Italiją, iki paskutinės minutės prieš beprasmiškas jungtuves? Jos ausyse dar tebeskambėjo pilnas dvejonių švelnus Adelaidės balsas: "O jūs esate tikra, kad nemylite jo?"

O, taip! Tada ji neabejojo, kad išgyvena aistringą potraukį, ir didžiavosi karštais kūniškos meilės ryšiais, kurie siejo ją su Europos valdovu. Po ką tik patirto siaubo staiga atsitokėjusi, Marijana suvokė tikrąją jausmo, siejusio ją su imperatoriumi, esmę. Ji mylėjo jį išdidžiai ir baimingai, mylėjo su džiaugsmu, kurį papildė nuostabus uždrausto vaisiaus ir pavojaus pojūtis, mylėjo su visu jaunystės karščiu ir kūno geismu, kuris jo dėka atskleidė jai nuostabius kerus, kylančius visiškai susijungus dviem kūnams. Bet dabar ji suprato, kad jos meilę sukėlė žavėjimasis ir palankumas. Ji atsidūrė nepaprastai šaunaus vyro valioje, kuriai niekas negalėjo atsispirti, ir kai jis paliko ją, sukėlęs tokias kančias, tada patirtas pavydas buvo žiaurus, deginantis, bet tam tikra prasme ir jaudinantis. Pavydas buvo ne toks skausmingas ir liūdnas, kaip šis smūgis, sukrėtęs visą jos esybę, išvydus amžinai susijungusius Jasoną ir Pilarą. Dabar, galutinai praradusi laimę, kurią likimas taip ilgai mėgino patikėti jos rankoms, Marijana pajuto, kad ji prarado ir norą gyventi.

Stipresnis, negu jai atvykus į balių, pojūtis, kad ji yra tik tuščia marionetė, grįžo kartu su suvokimu, kad jos gyvenimas nepasisekė dėl jos pačios kaltės. Dėl išdidumo, būdama neprotinga ir apakusi, ji leido Jasonui mesti ją, grįžti pas kitą ir susieti savo likimą su ta kita. Šita Pilara gyvens su juo šalyje, kur auga medvilnė, kur dainuoja tamsiaodžiai; ji bus kartu su juo kiekvieną gyvenimo akimirką, ji miegos kiekvieną naktį jo glėbyje, ji gimdys jam vaikus.

Aplink Marijaną parkas pavirto tikru mūšio lauku. Kareiviai kovėsi su plėšikais, o tuo pat metu savanoriai sanitarai nešė kūnus, tarp kurių buvo ir lavonų. Kiti, pasiėmę kibirus su vandeniu, bandė užgesinti gaisrą ir išgelbėti ambasados pastatą.

Niekas nekreipė dėmesio į vienišą moterį, kuri krūmo šešėlyje žiūrėjo į visa tai, kas vyksta aplinkui.

Milžiniškas laužas, liepsnojantis netoliese, hipnotizavo ją. Medžiai šalia užsidegė, ir iškilminga liepsna godžiai rijo lapus, šakas ir kamienus. Šauksmai ir dejonės nutilo. Tik rūstus ugnies balsas pripildė naktį. Marijana klausėsi jo, tarsi norėdama rasti atsakymą į ją kankinusį klausimą. Iš atminties gelmių išplaukė Šekspyro eilutė: "Ugnis dega, gesindama kitą ugnį..."

Jos taip staiga įsisąmoninta meilė Jasonui nustelbė meilę imperatoriui, palikdama tik švelnumą ir pasigėrėjimą - žėrinčius akmenis tarp karštų pelenų. Bet šią naktį, kuri nuo šiol kankino ją, - kokia kita ugnis galės ją užgesinti anksčiau, negu neviltis atves Marijaną iki beprotybės slenksčio? Jasonas toli! Jis išnešė jauną žmoną iš šio pragaro ir šią akimirką tikriausiai yra šalia jos, guodžia ją švelniomis glamonėmis ir meilės žodžiais. Jis užmiršo Marijaną, ir ši užmarštis pražudys ją. Praregėjimas atėjo pernelyg vėlai ir, kaip žaibas medį, pražudė Marijaną. Dabar jai nelieka nieko kito, kaip tik nepastebimai pasitraukti.

Atmintis paslaugiai atgaivino prieš jos akis vaizdą motinos, kuri puola į liepsną ieškoti vaiko. Ji įžengė į ugnį, kaip įžengiama į šventovę - nesustodama, nedvejodama, aklai tikėdamasi rasti ten kūdikį. Ir siauri baisios mirties vartai tapo jai šlovės, savanoriškai priimtos kančios, ramybės ir amžinybės vartais. Tereikia tik trupučio... visai nedaug drąsos.

Plačiai išplėstomis akimis Marijana paliko savo slėptuvę po lapais ir patraukė liepsnojančio laužo link. Ji nedvejojo. Sielvartas labiau už opiumą nustelbia baimę, ir kančia stipresnė negu indų kanapės, kuriomis žyniai bado indusų našles, kad jos nevalingai eitų į laužus, kuriuose deginami jų vyrų palaikai. Ji norėjo padaryti taip, kad niekas nenukentėtų dėl jos mirties. Nelaimingas atsitikimas, tik nelaimingas atsitikimas!.. Ir Marijana nubėgo prie gaisro. Suklupusi ant akmens, ji nugriuvo ir pajuto smarkų skausmą, bet ir skausmas neišplėšė jos iš savotiško transo. Jauna moteris pakilo ir ėjo toliau, įsiklausydama į didžiulį triukšmą, iš kurio aiškiai skambėjo jos vardas. Tai juo labiau nesustabdė jos. Kad ir kas buvo tas, kuris ją šaukė, jis tik norėjo išvaduoti ją iš gyvenimo monotonijos, iš ilgo vegetavimo šalia tikrojo

gyvenimo, kuris, turėdamas mirties užuomazgų, lėtai griautų jos vienatvę... Jos pasirinkta mirtis, baisi, bet greita, žadėjo amžiną ramybę be prisiminimų ir apgailestavimų.

Liepsna buvo tokia karšta, kad Marijana, prie slenksčio pajutusi jos ugninį alsavimą, instinktyviai užsidengė veidą rankomis ir pasitraukė atgal. Ji tuoj pat susigėdo dėl to, sumurmėjo pirmus maldos žodžius ir norėjo pulti į priekį. Suplėšyta suknelė užsidegė. Ugnies liežuvis lyžtelėjo jos kūną, ir ji pajuto nepakeliamą skausmą, o iš jos krūtinės išsiveržė baisus klyksmas. Bet tą akimirką, kai ji puolė į ugnies bedugnę, ją užgriuvo tamsi masė, apglėbė ją ir nusirito su ja ant žemės. Paskutinę akimirką kažkas išplėšė ją iš mirties nagų ir pasmerkė gyventi...

Jausdama ant savęs kūno sunkumą, ji gynėsi, mėgino išsivaduoti iš stipraus glėbio ir nesitverdama įniršiu suleido dantis į vieną iš ją laikančių rankų. Nepažįstamasis atšlijo, atsiklaupė ir staiga du kartus smogė jai antausį. Raudonoje gaisro pašvaistėje ji matė tik tamsią figūrą, kurią įniršusi norėjo pulti, kad atsilygintų už smūgius. Bet vyras sugriebė ją už pažastų ir stipriai suspaudė. Tuoj pat suskambo ledinis balsas:

- Elkitės ramiau, arba aš dar pridėsiu! Velniai griebtų, jūs visai išėjote iš proto! Dar akimirka, ir iš jūsų būtų likę tik pelenai! Kvailė! Prakeikta kvailė! Negi jūsų kvailoje galvoje nėra nieko, išskyrus vėją, egoizmą ir bukumą?

Staiga nusilpusi, kaip atleista lanko templė, Marijana klausėsi jai skirtų Jasono įžeidinėjimų, lyg tai būtų rojaus muzika. Jos nedomino, kokiu stebuklu jis atsirado čia, kaip jis ištraukė ją iš ugnies, kai ji visai neseniai matė, kad jis išėjo. Jai turėjo reikšmę vien tai, kad jis buvo čia. Jo pyktis rodė, jog jis nėra jai abejingas, ir Marijana buvo pasiruošusi per visą naktį klausytis jo įžeidinėjimų, kad tik jis klūpėtų priešais ją. Net skausmas suspaustose pažastyse kėlė džiaugsmą.

Su palengvėjimu atsidususi, nekreipdama dėmesio į savo žaizdas, ji vėl atsigulė ant žolės ir iš visos širdies nusišypsojo tamsiam savo draugo siluetui.

- Jasonai! - sušnabždėjo ji. - Jūs čia... jūs grįžote.

Jis staigai paleido ją ir nutilo, kažkaip bukai žiūrėdamas į gulintį priešais jį gražų kūną, vos pridengtą suknelės skiautėmis,

pro kurias matėsi kruvinos žaizdos. Jis nusibraukė nuo kaktos sulipusius plaukus, stengdamasis atsikratyti su pykčiu sumišusios baimės, kuri apėmė jį, kai jis pažino, jog pašėliškai bėganti į ugnį moteris buvo Marijana. Dabar ji žiūrėjo į jį didžiulėmis, nuo ašarų blizgančiomis akimis, žiūrėjo į jį šypsodamasi, tarytum skausmingi nudegimai nekankino jos kūno, tarytum ji nejautė jų... Bet ir jis nejautė nudegimų ugnies, kurią užgesino savo kūnu, apimtas džiaugsmo, kad atėjo laiku. Dar niekada jis nejautė tokio neįtikėtino nuovargio. Tarsi šios paskutinės minutės sugėrė visą jo energiją...

O Marijaną apėmė tikras entuziazmas. Jai visiškai neegzistavo aplink juos siautėjantis pasaulis. Liko tik šis žmogus, tyliai žiūrintis į ją; jis sunkiai kvėpavo, nes jo širdis pernelyg smarkiai daužėsi krūtinėje. Ji panoro prisiliesti prie jo, surasti jo jėgoje taip ilgai lauktą prieglobstį, ir ištiesė rankas, norėdama prisitraukti jį prie savęs. Bet šis mėginimas baigėsi agonijos šauksmu. Smarkus skausmas pervėrė jos vidurius.

Jasonas staigiai pašoko ir nieko nesuprasdamas žiūrėjo, kaip Marijana raitosi prie jo kojų.

- Kas... kas jums? Jūs sužeista?

- Nežinau... man skauda... Man... O!..

Jis vėl palinko prie jos, norėdamas prilaikyti galvą, bet ilga dejonė išsiveržė iš pabalusių lūpų, o kūnas išsilenkė lanku nuo naujo skausmo priepuolio. Kai skausmas nurimo, papilkėjusi Marijana alsavo lyg nuvarytas gyvulys. Ji priblokšta pažvelgė į Jasoną, tokį pat baltą, kaip ir ji. Kažkas šilta nutekėjo jos kojomis, ir ją kaip žaibas nušvietė mintis apie tai, kas darosi.

- Mano... mano kūdikis! - sudejavo ji. - Aš... netenku jo!..

- Ką?.. Jūs... nėščia?

Ji patvirtindama nuleido akis taupydama jėgas, nes jos įsčiose kilo nauja skausmo banga.

- Iš tiesų! Juk jūs ištekėjusi! O kur jūsų kunigaikštis, skaisčiausioji šviesybe?

Kaip jis gali tyčiotis, matydamas jos kančias? Ji iš visų jėgų įsikibo į jo ranką, kad būtų lengviau iškęsti skausmą, paskui sudejavo:

- Aš nežinau! Labai toli! Italijoje... Pasigailėkite... pašaukite ką nors į pagalbą! Vaikas... imperatorius... aš norėčiau...

Žodžius nustelbė šauksmas. Jasonas mikliai išsilaisvino, pašoko ir nubėgo prie grupės žmonių, kurie sustingę žiūrėjo į baigiamą naikinti salę ir galeriją. Pro blėstančią liepsną dabar matėsi pajuodusios ambasados sienos, tuščios langų kiaurymės ir kareiviai, susimaišę su tarnais, mėginančiais užgesinti persimetusią į pastatą ugnį. Pastebėjęs Napoleoną, Jasonas nuskubėjo prie jo. Juk Marijana kalbėjo apie imperatorių tuo pat metu, kaip ir apie vaiką...

Truputį vėliau eilinę kančios bangą išgyvenanti Marijana pamatė palinkusių prie jos Napoleono ir Jasono veidus. Ji išgirdo įtemptą imperatoriaus balsą:

- Velniai griebtų! Ji persileido! - nusikeikė jis. - Greičiau! Neštuvus! Reikia išnešti ją iš čia! Ir suraskite Korvisarą! Jis turi būti prie sužeistųjų. Ei, vaikinai! Čionai!..

Daugiau Marijana nieko negirdėjo, nematė, į ką jis kreipėsi. Jai pasirodė, kad Jasonas nueina, ir ji truputį pasikėlė, norėdama jį pašaukti. Napoleono ranka atsargiai privertė ją vėl atsigulti, paskui jis greitai nusivilko surdutą, suvyniojo jį ir pakišo po jaunos moters galva.

- Atsargiai, carissima mia!.. Nejudėk! Tuoj ateis, padės, pasirūpins tavim! Svarbiausia, nebijok!.. Aš čia!

Jis surado jos drėgną ranką ir paspaudė. Marijana pakėlė į jį dėkingumo kupinas akis. Galbūt jis dar mylėjo ją truputį? Vadinasi, ji neliko visiškai vieniša pasaulyje su nelaiminga širdimi ir sudraskytu kūnu. Ši stipri, šilta ranka buvo tokia gera ir raminanti. Užmiršusi, kad norėjo numirti, Marijana sugriebė ją kaip paklydęs vaikas, kaip ji būtų sugriebusi tėvo ranką... skirtumas galbūt būtų tik tas, kad šaunus Generalinio štabo karininkas vargu ar būtų toks meilus, net švelnus, savo žūstančiai dukteriai.

Ją vėl surėmė skausmai, bet vis dėlto ji pajuto, kad ją atsargiai pakėlė ir taip greitai, kaip buvo galima, nunešė per nuniokotą parką, po kurį nakties vėjas nešiojo karštus pelenus. Kai skausmas nurimo, ji akimis paieškojo Jasono, sušnibždėjo

jo vardą. Imperatorius buvo šalia jos; jo ranka stipriai suspaudė jos ranką. Jis palinko prie jos.

- Aš leidau eiti jam pas žmoną. Kadangi čia esu aš, jis tau nereikalingas... Juk jis tik tavo draugas.

Draugas!.. Žodis, kurį ji iš tyros širdies ištarė tik vakar, sukrėtė ją... Draugas... ir nieko daugiau, o galbūt dar mažiau, jeigu šita Pilara pasipriešins jų draugystei! Tačiau ji ką tik patikėjo jo sugrįžimu! Bet ne! Viskas buvo baigta! Jasonas grįžo pas savo žmoną, ir daugiau nebėra ko tikėtis, gal tik išskyrus mirtį, kuri dabar negalėjo pasiimti jos. Iš jos sužaloto kūno pamažu tekėjo kraujas. Kartu su juo užges ir gyvybė...

Ji konvulsiškai atsiduso ir neteko sąmonės.

Ketvirtas skyrius

Pono Karemo šokoladas

Baronas Korvisaras nuleido paraitotas marškinių rankoves, rūpestingai pritvirtino gofruotus rankogalius, apsivilko Fortiunė Gamelen paduotą mėlyną surdutą, paskui, greitai žvilgtelėjęs į veidrodį ir įsitikinęs, kad jo gražūs žili plaukai visiškai tvarkingi, skubiai sugrįžo prie Marijanos lovos. Kurį laiką jis įdėmiai žiūrėjo į išsekusį jaunos moters veidą, paskui nukreipė žvilgsnį į jos rankas, kurios ant baltutėlės antklodės atrodė kaip trapūs dramblio kaulo dirbiniai.

- Štai jums pavojus jau ir nebegresia, jaunoji dama! - pagaliau tarė jis. - Dabar reikia atstatyti jėgas, daugiau valgyti, pradėti keltis... Jūs išgelbėta, bet man nepatinka jūsų nuotaika! Ją reikia keisti!

- Patikėkite, brangusis daktare, kad mane tai labai liūdina ir aš labai norėčiau suteikti jums malonumo. Jūs rūpinotės manimi taip kantriai ir su tokiu atsidavimu! Bet aš nieko nenoriu... ypač... valgyti! Aš jaučiuosi tokia pavargusi...

- Jeigu jūs nepradėsite daugiau valgyti, tai kasdien jausitės vis blogiau, - subumbėjo imperatoriaus gydytojas. - Jūs netekote

daug kraujo, jį reikia atstatyti! Jūs gi jauna, velniai griebtų! Ir labai stipri, palyginti su jūsų švelnia išore! Jūsų amžiaus moterys nemiršta dėl persileidimo ir kelių nudegimų! Kaip, jūsų manymu, sutiks mane imperatorius, kai aš pasakysiu jam, kad jūs nepaklusote mano nurodymams ir atsisakote grįžti į gyvenimą?

- Bet juk tai ne jūsų kaltė.

- Niekai! Jūs manote, kad jo didenybė tuo pasitenkins! Kai jis duoda įsakymus, tai neabejoja, kad jie bus įvykdyti, o kiekvienas iš mūsų gavo įsakymą: aš - išgydyti jus, jūs - greičiau pasveikti. Mes neturime pasirinkimo. Ir aš primenu jums, kad kiekvieną rytą, kai būnu prie imperatoriaus jam keliantis, jis klausinėja apie jus .

Marijana pasuko galvą ant pagalvės, kad jis nematytų ištryškusių ašarų.

- Imperatorius labai geras, - pasakė ji kimiu balsu.

- O ypač tiems, kuriuos jis myli! - patvirtino Korvisaras. - Šiaip ar taip, aš ketinu pasakyti jam rytoj rytą, kad jūs išgijote. Pasistenkite elgtis gerai, brangioji kunigaikštiene, kad aš nepasirodyčiau esąs melagis!

- Aš pamėginsiu, daktare, aš pasistengsiu...

Gydytojas nusišypsojo, paskui impulsyviai paplekšnojo jai per skruostą.

- Geros kloties, dukrele! Tokie žodžiai man labiau patinka. Iki rytojaus! Aš duosiu nurodymų jūsų žmonėms, o kai grįšiu, patikrinsiu, kaip jūs jų laikėtės! Ponia Gamelen, visada jūsų paslaugoms!..

Nusilenkęs puikiajai kreolei, Korvisaras paėmė skrybėlę, lazdelę bei pirštines ir išėjęs iš kambario atsargiai uždarė paskui save duris. Tada Fortiunė lėtai pakilo nuo krėslo, priėjo prie savo draugės ir atsisėdo ant jos lovos krašto, padvelkdama į ją rožės aromatu. Jos lengvo batisto gėlėta suknelė buvo kaip tik tinkama karštą vasaros dieną, ir su ja ji atrodė labai jauna. Baltomis puspirštinaitėmis apmautais pirštų galais ji sūpavo ant kaspino didelį šiaudinį gaubtuvą. Šalia jos Marijana jautėsi baisiai pasenusi ir nepaprastai pavargusi. Ji pažvelgė į Fortiunė tokiu liūdnu žvilgsniu, kad ši suraukė antakius.

- Aš nesuprantu tavęs, Marijana, - pasakė ji pagaliau. - Štai jau beveik savaitė, kai tu sergi ir elgiesi taip, lyg norėtum bet kokiomis priemonėmis nutraukti savo gyvybę! Tai nepanašu į tave.

- Tai nebuvo panašu į mane. Dabar tai tiesa, aš daugiau nenoriu gyventi. Kam? Dėl ko?

- Tau buvo taip svarbu... kūdikis?

Marijanos akyse vėl pasirodė ašaros, ir šį kartą ji nebandė jų sulaikyti. Ji leido joms riedėti...

- Žinoma, labai svarbu! Jis būtų viskas, kas nuo šiol dar galėjo likti mano gyvenime, vienintelis mano egzistavimo pagrindas. Aš būčiau gyvenusi dėl jo, su juo. Aš siejau su juo visas savo viltis... ir ne tik savo...

Nuo to laiko, kai atsikvošėjusi baigiantis tragiškai nakčiai Marijana sužinojo, kad neteko kūdikio, ji, apimta baisios nevilties, be paliovos kaltino save. Pirmiausia dėl to, kad tomis baisiomis valandomis visiškai užmiršo savo būsimąją motinystę. Nuo tos akimirkos, kai ji vėl pamatė Jasoną, visa tai, kas iki tol turėjo jai kokią nors reikšmę, staiga nublanko netikėtai atrastos meilės akivaizdoje, ir ji suprato, jog daug mėnesių, net to neįtardama, nešiojo savyje didžiulę meilę. Fejerverko ugnies nušviestas parkas tapo jai keliu į Damaską, ir ji, kaip kitados Saulius iš Tarso, išklydo iš jo akla, akla viskam, kas ją supo, visam pasauliui, savo pačios gyvenimui, akla tam, kuo buvo jos meilė, atskleidusi tokią gelmę, kad Marijanai galva svaigo palinkus virš jos. Ir ji neprotingai pastatė į pavojų vaiko gyvybę, žaisdama savo pačios gyvenimu, mėgindama jį pražudyti! Ji nė minutės nepagalvojo apie jį... nei apie tą kitą Toskanos viloje, nekantriai laukiantį žinios apie gimimą vaiko, su kuriuo jis susiejo visą savo nelaimingą atsiskyrėlio gyvenimą!

Koradas Sant'Ana vedė ją tikėdamasis turėti vaiką, kurio gyslomis tekės imperatoriaus kraujas ir kuriam jis galės perduoti savo vardą. Ir štai dabar dėl savo pačios kaltės Marijana neteko vilties įvykdyti savąją jungtuvių sutarties dalį. Kunigaikštis sudarė nevykusią sutartį!

- Tu galvoji apie savo paslaptingąjį vyrą, ar ne? - tyliai paklausė Fortiunė.

- Taip. Ir man gėda dėl savęs, man gėda, tu girdi, nes vardas, kurį aš nešioju, man dabar atrodo pavogtas.

- Pavogtas? Kas per kvailystės!

- Aš tau jau aiškinau, - sunkiai pasakė Marijana, - kad kunigaikštis Sant'Ana vedė mane dėl vaiko,kuris turės imperatoriaus kraujo, ir kunigaikštis galėjo nesvyruodamas sutikti su tėvyste.

- Taigi, jei tu netekai jo, tau atrodo, jog tau neverta gyventi ir, jei aš gerai supratau dabartinius tavo planus, tu tiesiog nutarei nuolankiai laukti, kol senė su dalgiu pasiims tave?

- Ko gero, taip... Bet nemanyk, kad aš, trokšdama mirties, noriu nubausti save. Ne, aš tiesiog nenoriu gyventi.

Fortiunė pakilo, nervingai žengė keletą žingsnių per kambarį, priėjo prie lango, plačiai jį atidarė, paskui grįžo ir atsisėdo šalia lovos.

- Jei tavo noras gyventi ar negyventi susijęs vien tik su Napoleono kūdikiu, tai šitą reikalą, man atrodo, galima nesunkiai sutvarkyti: Napoleonas užtaisys tau kitą, štai ir viskas.

- Fortiunė!..

Dusdama iš pasipiktinimo, Marijana pažvelgė į draugę. Bet kreolė apdovanojo ją kritiška šypsena.

- Ką, Fortiunė! Tik pamanyk! Žodis nepatiko? Man atrodo, veiksmas nedarė tau tokio efekto? Ir jei yra... prietaras, kuriuo aš šlykščiuosi, tai veidmainystė, nors jį veikiau būtų galima pavadinti dorybe. Palikime tai šio žanro specialistėms, tokioms kaip madam Žanlis arba madam Kampan ir jų apkvaišėlių eskadronui, jei tik tu nenori greičiau prisidėti prie spygaujančios grįžusių našlaujančių emigrančių minios - jos leidžia laiką tikėdamosi, kad sugrįš buvę gerieji papročiai! Man patinka daiktus vadinti tikraisiais vardais ir žiūrėti tiesai į akis! Jei tu nori būti dora savo vaiduoklio vyro akyse, tai turi pagimdyti jam vaiką, ir tas vaikas turi būti nuo Napoleono. Išvada: Napoleonas turi padaryti tau kitą. Man atrodo, kad tai labai paprasta. Beje, kalbama, kad austrė pastojo! Vadinasi, šia prasme jis gali nusiraminti ir visiškai atsiduoti tau!

- Bet, Fortiunė, - pralemeno priblokšta Marijana, - ar tu bent žinai, kokia nedora esi?

- Žinoma, žinau! - džiugiai sušuko ponia Gamelen. - Ir tu neįsivaizduoji, kaip man patinka tokia būti! Tas padorumas, kurį aš matau aplink save, mane gerokai pykina! Tegyvuoja meilė, mano gražuole, ir velniop surambėjusius principus!

Tarsi patvirtindamas šį savotišką karo paskelbimą nustatytiems principams, lauke staiga nuskambėjo patrankos šūvis, paskui antras ir trečias. Tuo pat metu šiltas vėjas atnešė muzikos garsus, - tarsi kautynių, tarsi gedulo muzikos, - ir didžiulės minios gaudesį.

- Kas tai? - paklausė Marijana.

- Ak, tiesa, juk tu nežinai! Tai valstybės maršalo Lano laidotuvės. Šiandien, liepos šeštą dieną, imperatorius iškilmingai perveža savo seno kovos draugo palaikus iš Invalidų namų į Panteoną. Matyt, kaip tik kortežas pajudėjo nuo Invalidų namų.

Dabar patranka griaudėjo be paliovos. Sielvartingas fanfarų šauksmas ir būgnų dundėjimas artėjo, pamažu skverbdamasis pro sodą į tylų kambarį kartu su visų Paryžiaus varpų skambėjimu.

- Nori, aš uždarysiu? - rodydama į langą, paklausė Fortiunė, sujaudinta iškilmingo šios gedulo šventės aido, šventės, kuri vienai dienai paklupdė sostinę prie, ko gero, šauniausio Napoleono epopėjos didvyrio karsto.

Marijana mostu parodė, kad nereikia. Ji klausėsi, ji irgi klausėsi, gal net įdėmiau negu apsimestinio džiaugsmo vestuvių šventės metu, suvokdama didingumą žmogaus, kuris nugalėjo likimą, kuris, nors ir kaip aukštai buvo iškilęs, vis dėlto rado laiko pasirūpinti ja. Ji jaudindamasi prisiminė ją prilaikančią ranką, kai ji kentėjo pragaro kančias. Jis žadėjo nepalikti jos ir savo žodį ištesėjo. Jis visada laikėsi žodžio.

Iš Fortiunė ir Arkadijaus ji sužinojo, kad jis, negailėdamas savęs, liko austrų ambasadoje, kol gaisras buvo visiškai užgesintas, ir net išgelbėjo paprastą kambarinę, kurią ugnis buvo apsiautusi mansardoje. Ji taip pat sužinojo apie jo rūstybę kitą dieną ir apie jo įvykdytą teisingumą: policijos prefektas Diubua ištremtas, Savaris gavo neregėtos pylos, nevykėlis architektas, pastatęs pokylių salę, suimtas, gaisrininkų komandos viršininkas atleistas iš pareigų, o pati komanda visiškai reorganizuota. Taip, gera būti jo rūpesčio objektu, tai paguodžia, bet Marijana gerai

žinojo, kad jos aistra jam užgeso kaip užpūsta žvakė, palikusi galbūt gilesnius, bet ne tokius audringus jausmus. Garsiai dėstydama savo slaptas mintis, Marijana sušnibždėjo:

- Aš niekada negalėsiu priklausyti jam, daugiau niekada.

- Ką tu nori pasakyti? - susijaudino Fortiunė. - Apie ką tu kalbi? Apie... imperatorių? Tu daugiau nenori...

- Ne, - atšovė Marijana. - Dabar tai neįmanoma.

- Bet kodėl gi?

Marijana nespėjo atsakyti. Į duris tyliai pasibeldė. Pasirodė Agata su puošnia suknele iš dryžuoto kolenkoro ir iškrakmolyta prijuoste.

- Čia atėjo kažkoks ponas Boforas, jūsų šviesybe. Jis klausia, ar ponia kunigaikštienė pakankamai gerai jaučiasi, kad galėtų jį priimti.

Į Marijanos veidą plūstelėjo kraujo banga, ir ji skaisčiai nuraudo.

- Jis? Čia? Bet aš negaliu...

- Ponia turbūt nežino, kad šis ponas po to, kas įvyko, ateidavo kiekvieną rytą ir kad šiandien aš jam pasakiau, jog ponia jaučiasi geriau...

Fortiunė, kurios akys įdėmiai stebėjo jausmų kaitą Marijanos veide, nutarė, kad pats laikas paimti valdžios vairą į savo rankas.

- Pasakykite tam ponui, kad jis truputį palauktų, Agata, ir sugrįžkite padėti man sutvarkyti šeimininkę. Eikite, bėgte!

Sutrikusi vien dėl minties, kad staiga gali pamatyti žmogų, apie kurį visą laiką galvojo, Marijana norėjo protestuoti. Ji baisiai atrodo, tokia išblyškusi, išsekusi. Kiekvienas normalus žmogus trauksis nuo apgailėtino reginio, o ji kaip tik ir atrodo apgailėtinai! Ponia Gamelen nenorėjo nieko klausyti ir, laimei, susilaikė nepasakiusi savo draugei pastabos, kad moteriai, kuri nuolankiai pasiduoda savęs žeminimui, reakcija prieš vyriškio vizitą buvo daugiau negu nepaprasta. Ji tik pasiteiravo, ar anksčiau minėtas Boforas yra kaip tik tas amerikietis, kuris staiga dingo iš jos draugės gyvenimo, paskui ėmėsi darbo.

Per vieną akimirką Marijana buvo papuošta gundančiais rausvais kaspinais ir baltais kaip sniegas nėriniais, gražiai sušukuota, kukliai padažyta ir taip gausiai papurkšta pono Žano

Farino odekolonu, kad ėmė čiaudėti. Kambarys svaiginamai pakvipo levanda, rozmarinu, citrina, alyvomis...

- Nėra bjauresnio dalyko kaip tie nepaaiškinami kvapai, kurie visada tvyro ligonių kambariuose, - pažymėjo Fortiunė, mikliai suglostydama pirštais neklusnią garbaną... - Dabar viskas gerai.

- Bet galų gale, Fortiunė, kam tai?

- Šiaip sau... taip aš panorėjau!.. Dabar palieku tave.

- Ne! - sušuko Marijana. - Ne! Nedrįsk!

Fortiunė neprieštaravo ir įsitaisė krėsle prie lango taip skubiai, kad galėjai suabejoti, ar ji tikrai ketino išeiti. O iš tikrųjų ji degė smalsumu ir kai Agatos lydimas Boforas peržengė slenkstį, nepailstanti vyrų medžiotoja laukė jo, prisidengusi pirma pasitaikiusia po ranka knyga, ir buvo panaši į uolią slaugę. Bet vertinantis jos juodų akių žvilgsnis nuo atverstų knygos lapų kaipmat peršoko prie aukštos svečio figūros.

O tasai, greitai nusilenkęs nepažįstamajai, pasuko prie lovos, iš kur, sujaudinta naujo jausmo, žiūrėjo Marijana. Energingo kūno, įdegusio veido ir šviesių akių Jasonas tarsi atnešė į šį kambarį okeano vėją.

Marijanai pasivaideno, kad nuo jo žingsnių persiskyrė sienos ir dabar pro jas veržiasi jūros oro srautai. Tačiau jis absoliučiai ramiai perėjo per kambarį ir palinko prie jos, pagarbiai išreikšdamas pasitenkinimą, kad ji pajėgia priimti jį bent kelioms minutėms. Dusdama nuo susijaudinimo, Marijana vargais negalais suvaldė balsą ir įstengė ramiai atsakyti.

- Aš noriu padėkoti jums už tai, kad mane išgelbėjote, - pradėjo ji, stengdamasi žūtbūt išlaikyti saloninio pokalbio toną.- Jei ne jūs, aš nežinau, kas būtų atsitikę...

- Užtat aš žinau, - ramiai atsakė Jasonas, - jums būtų atsitikę tas pats, kas kunigaikštienei Lejen ar kai kurioms kitoms. Aš norėčiau sužinoti, pavyzdžiui, ko jūs rengėtės ieškoti tame lauže? Ten negalėjo būti imperatoriaus, šiaip ar taip, jo didenybė buvo parke, padėjo gelbėti žmones.

- Negi visame pasaulyje nėra nieko, išskyrus imperatorių, ko aš galėjau ieškoti net ugnyje? Iš tiesų, man atrodo, aš ten ieškojau kažko visai kito.

- Kažko, kas jums brangus, be abejo? Galbūt savo naujojo vyro giminaičio? Beje, - jo lūpomis šmėkštelėjo kandi šypsena, nors mėlynos akys tebebuvo ledinės, - papasakokite man savo netikėtų jungtuvių istoriją! Kur jūs radote šį vardą ir tokį įspūdingą titulą? Nauja imperatoriaus dovana? Šį sykį jis pasirodė dosnus, bet, turint galvoje viską, jis tik atidavė jums skolą: jums labiau tinka būti kunigaikštiene negu dainininke!

- Imperatorius čia niekuo dėtas. Šios jungtuvės - mano šeimos reikalas. Galbūt jūs prisimenate abatą de Šazėjų, mano krikšto tėvą, kuris Seltone...

- Štai kaip! Vadinasi, ir šį sykį jis pasirūpino parinkti jums kitą vardą? Žinote, mano brangioji, jūs iš tiesų esate labiausiai nesuprantama iš visų moterų, kurias aš pažįstu! Kai palieki jus, niekada neįspėsi, kokioje civilinėje būklėje rasi jus, kai vėl sutiksi.

Jis nutraukė savo kalbą ir pažvelgė į Fortiunė, kuri, patenkinusi savo smalsumą, nutarė, kad reikalai klostosi gana keistai ir, ko gero, verčiau pasišalinti. Ji pakilo ir oriai nužingsniavo durų link. Marijana pakėlė ranką, norėdama ją sustabdyti, bet apsigalvojo. Jeigu Jasonas atėjo tik tam, kad padarytų jai nemalonumą, ji ir pati susidoros su juo. Fortiunė turi suprasti, kad ji veltui sugaišo laiką, mėgindama padėti jai. Pakėlęs antakius, Jasonas stebėjo išeinančiąją, paskui kreipėsi į Marijaną, grobuoniškai nusišypsojęs:

- Labai graži moteris! Apie ką aš kalbėjau?.. Ak, taip, kad niekada nežinai, kokį vardą jūs išsirinksite. Aš pažinau jus kaip madmuazelę d'Aselną, ir jūs kaipmat tapote ledi Kranmer. Kai mes vėl susitikome pas Benevento kunigaikštį, jūs pavirtote madmuazele Malerus. Tiesa, neilgam. Prieš man išvažiuojant stebuklinga imperatoriaus lazdelė pavertė jus nuostabia italų dainininke, kurios vardas, man regis, Marija Stela? Dabar jūs vėl italė, bet jau kunigaikštienė ir, kaip jūs sakėte, skaisčiausioji šviesybė? Titulas, kurį sunku įsivaizduoti tokiam kaip aš laisvosios Amerikos piliečiui.

Marijana nepatikliai klausėsi šių kandžių žodžių srauto; jie buvo sakomi lygiu rafinuoto pokalbio tonu. Ji klausė savęs, kokio nesuprantamo tikslo siekia jos svečias. Ar tai buvo paprasta

pašaipa, ar jis mėgino priversti ją suprasti, kad Šajo požemiuose gimusi karšta draugystė pavirto šaltai besišypsančia panieka?.. Jeigu yra taip, ji tikriausiai negalės to ištverti, bet pirma reikia įsitikinti. Sunkiai padėjusi galvą ant nėrinių pagalvės, Marijana užmerkė akis ir atsiduso:

- Man sakė, kad po baliaus jūs kiekvieną rytą ateidavote pasiteirauti, kokia mano sveikata, ir aš iš naivumo tokį uolumą priskyriau draugystei. Manau, kad yra ne taip, ir jūs tik norėjote įsitikinti, kada aš būsiu sustiprėjusi ir galėsiu tapti jūsų ironijos taikiniu. Nelaimei, kaip jūs matote, aš dar nesu tokia stipri ir negaliu su jumis kovoti. Atleiskite!

Stojo trumpa tyla, kuri užsimerkusiai Marijanai pasirodė amžinybe. Akimirką ji pamanė, kad jis išėjo. Sunerimusi ji atsimerkė, bet tuoj pat išgirdo juoką. Pasipiktinusi ji atsisuko ir nutvilkė jį žvilgsniu.

- Jūs juokiatės?

- Deja, taip! Jūs puiki aktorė, Marijana, ir aš užkibau ant jauko, patikėjęs jūsų silpnumu. Bet pakanka pažvelgti į jūsų švytinčias akis, kad įsitikintum, jog yra priešingai...

- Vis dėlto tai tiesa. Baronas Korvisaras...

- Ką tik išėjo. Aš žinau, aš jį mačiau. Jis man pasakė, kad jūs išsekusi, bet dabar aš žinau, jog nusilpo tik jūsų kūnas. Dvasia, ačiū Dievui, nepalaužta, ir tai viskas, ką aš norėjau žinoti. Atleiskite man už ironiją. Ji turėjo tik vieną tikslą: sukelti jūsų priešinimąsi. Nuo tos nakties mane kankino mintis, kad jūs to nesugebėsite.

- Bet... kodėl?

- Todėl, - pasakė jis rimtai, - kad moteris, kurią aš mačiau baliuje ir gaisro metu, jau nebuvo ta, kurią aš pažinojau. Tai buvo šalta, tolima moteris tuščiu žvilgsniu... Moteris, kuri norėjo mirti. Nes, turėdama viską, ko žmogus gali trokšti: grožį, turtą, pagarbą, pagaliau neeilinio žmogaus meilę... ir galiausiai besiruošianti tapti motina, jūs nutarėte mirti baisia mirtimi. Kodėl, Marijana?

Karšta banga nuvilnijo jaunos moters kūnu, paliesdama slapčiausias jos sielos stygas, apmirusias iš nevilties ir fizinių kančių. Vadinasi, jis vaidino abejingumo ir patyčių komediją? Ji

matė jį čia, priešais save, su įtempta veido išraiška, kuri išdavė jo nerimą, ir ją apėmė dar stipresnis meilės jam jausmas. Tas jausmas buvo toks galingas, kad ji vos ne vos sutramdė neįveikiamą norą atskleisti jam visą tiesą, pasakyti, kodėl ji norėjo nusižudyti. Šią akimirką ji buvo pasiryžusi prisipažinti, kaip jinai myli jį ir kaip ta meilė ją užvaldė. Bet ji laiku susitvardė. Priešais ją stovintis žmogus jau vedęs. Be abejo, jis daugiau neturėjo nei teisės, nei noro išgirsti meilės prisipažinimą, nes jį čia atvedė tik draugystė. Ir Marijana turėjo pakankamai įgimto padorumo, kad gerbtų kito santuoką, net jeigu ji tapo jai nepataisoma nelaime.

Vis dėlto ji surado savyje jėgų nusišypsoti nenutuokdama, kad jos šypsena buvo liūdnesnė už ašaras ir, jam pakartojus "kodėl", ji pagaliau atsakė:

- Galbūt dėl viso to, bent jau dėl to, kas iš tiesų buvo tik apgaulė. Imperatorius vedęs, laimingas, kad vedė... ir aš jam tik draugė, švelni ir atsidavusi. Aš manau, kad jis myli savo žmoną. O dėl manęs...

- Jūs mylite jį kaip ir anksčiau, ar ne?

- Taip, aš myliu jį ir žaviuosi juo.

- Bet kūdikis, negi ir kūdikis buvo apgaulė?

- Ne, jis buvo vienintelė mus tvirtai siejanti grandis. Gal taip ir geriau, bent jam, nes man tai nepaprastai komplikuoja santykius su kunigaikščiu Sant'Ana... palaukite, - netikėtai sušuko Marijana, - jeigu jūs ateidavote čia visas tas dienas, tai be abejo, buvote sutikęs Arkadijų?

- Žinoma.

- Tuomet nesakykite, kad jis nieko nepasakojo! Aš esu tikra, kad jis pasakė jums viską apie mano jungtuves.

- Iš tiesų, - ramiai tarė Jasonas. - Jis man viską papasakojo, bet aš norėjau sužinoti jūsų versiją. Jis pirmiausia pasakė, kad Nante pas Patersoną manęs laukia laiškas. Nante, kur mano koja nebuvo įžengusi, nes mane vijosi anglų korvetė, ir aš turėjau dingti, kad išvengčiau mūšio.

- Išvengtumėt mūšio, jūs?..

- Jungtinės Valstijos nekovoja su Anglija, bet man reikėjo nepaisyti to, sutriuškinti anglą ir grįžti į Nantą. Viskas būtų

buvę kitaip! Jūs neįsivaizduojate, kaip aš priekaištauju sau, kad paklūstu įstatymams.

Jis pakilo ir, kaip neseniai Fortiunė, lėtai priėjo prie lango. Jo griežtas profilis ir platūs pečiai ryškiai išsiskyrė žaliuojančio sodo fone. Marijanai užgniaužė kvapą; ji susijaudino, kartu nudžiugo ir išsigando, išgirdusi Jasono balse nuoširdų sielvartą.

- Jūs nusiminėte, negavęs to laiško? O jūs būtumėt sutikęs su mano pasiūlymu?

Trimis žingsniais jis sugrįžo prie jos, paslėpė jos rankas savosiose ir priklaupė ant kelio, kad jų veidai būtų šalia.

- O jūs? - rūsčiai paklausė jis. - Ar jūs būtumėte sąžiningai įvykdžiusi savo pareigą man? Ar būtumėte ėjusi su manimi? Ar būtumėte viską metusi ir tikrai tapusi mano žmona be priekaištų ir apgailestavimų?

Sukrėsta Marijana įsisiurbė akimis į savo draugo akis, bandydama atskleisti nuostabią tiesą, kurią ji jau pajuto, bet kuria dar bijojo patikėti.

- Be priekaištų, be apgailestavimų, Jasonai, ir net su džiaugsmu, kurį aš visai neseniai suvokiau. Jūs niekada nesužinosite, kaip aš jūsų laukiau... iki paskutinės sekundės, iki pačios paskutinės sekundės, Jasonai. Ir kai jau buvo per vėlu...

- Nutilkite!

Staiga jis paslėpė veidą baltoje antklodėje, ir Marijana pajuto ant rankos jo burnos šilumą. Labai švelniai ji nuleido laisvą ranką ant tankių jūreivio plaukų ir paglostė neklusnias garbanas, laiminga dėl jo parodyto netikėto silpnumo, jo, nesudrumsčiamai ramaus žmogaus, dar laimingesnė pajutusi, kad jis susijaudinęs taip, kaip ir ji.

- Dabar jūs suprantate, - visai tyliai ištarė ji, - kodėl tą naktį aš norėjau mirti. Kai aš pamačiau jus drauge su... O, Jasonai! Kodėl jūs vedėte?

Taip pat staigiai jis atšlijo nuo jos, atsistojo ir nusisuko.

- Man atrodė, kad aš jus galutinai praradau, - dusliu balsu pradėjo jis. - Beprasmiška kovoti su Napoleonu, ypač kai jis myli! O aš žinojau, kad jis myli jus... Pilarai reikėjo pagalbos. Jai grėsė mirtinas pavojus. Jos tėvas neslėpė simpatijų Jungtinėms Valstijoms. Po jo mirties praėjus kelioms savaitėms Fernandinos

ispanų gubernatorius iškart ėmėsi Pilaros, vienintelės įpėdinės. Jis konfiskavo jos žemes, o ją uždarė į kalėjimą be jokios vilties išeiti iš ten. Vienintelė galimybė išgelbėti ją ir visam laikui garantuoti saugumą buvo tik tokia: priimti Amerikos pilietybę. Ir aš vedžiau ją.

- Negi nebuvo galima rasti kitos išeities? Argi jūs negalėjote išvežti jos į savo šalį, apgyvendinti ten, pasirūpinti ja?

Jasonas gūžtelėjo pečiais.

- Ji ispanė. Su tokiais žmonėmis viskas ne taip paprasta net pas mus! O aš už daug ką esu dėkingas jos tėvui. Po mano tėvų mirties jis vienintelis teikė man pagalbą. Su Pilara mes susipažinome labai seniai.

- Ir ji, žinoma, myli jus... irgi seniai?

- Man atrodo... taip!

Marijana nutilo. Priblokšta savo meilės atradimo, ji tik dabar suprato, kad nieko arba beveik nieko nežinojo apie tai, koks buvo Jasono Boforo gyvenimas iki tol, kai jis rudens vakarą pasirodė Seltonholo salone. Jis tiek metų gyveno be jos, net neįtardamas jos buvimo! Iki šiol Marijana apie Jasoną galvojo tik siedama jį su savimi ir su tuo vaidmeniu, kurį jis vaidino jos gyvenime, tačiau už jo, toje milžiniškoje šalyje, paslaptingoje ir net keliančioje jai nesuprantamą nerimą, liko nematomi, bet tvirtai jį laikantys ryšiai. Jo atmintyje buvo kraštovaizdžiai, kurių Marijana negalėjo įsivaizduoti; buvo įvairūs veidai žmonių, kurių ji niekada nebuvo sutikusi, tačiau kurie kėlė Jasonui įvairius jausmus, galbūt neapykantą ar meilę. Tam pasauliui - ar bent nedidelei jo daliai - atstovavo taip pat ir Pilara. Jis buvo artimas jiems, tas pasaulis, o panašūs skoniai ir bendri prisiminimai dažnai susieja tvirtesniais ryšiais negu karščiausia aistra. Ir Marijana trumpa fraze išreiškė visa tai, ką ji jautė:

- Aš myliu jus, tačiau visiškai nepažįstu jūsų!

- O man atrodo, kad aš visada pažinojau jus, - sušuko jis, pažvelgęs į ją kupinu kančios žvilgsniu, - bet tai nieko nepadės. Mes pražiopsojome likimo skirtą valandą... Dabar jau pernelyg vėlu!

Marijana staiga plykstelėjo.

- Kodėl pernelyg vėlu? Juk jūs sakėte, kad nemylite Pilaros.

- Ne daugiau, negu jūs nemylite žmogaus, kuris davė jums vardą, bet dėl to lengviau nepasidarys. Jūs turite jo vardą, kaip Pilara turi mano. Dievas mato, kaip man bjauru vaidinti moralistą. Ir mane ima siaubas, kad jūsų akivaizdoje esu kaip tik toks. Bet, Marijana, mes neturime pasirinkimo. Mes turime gerbti tuos, kurie parodė mums pasitikėjimą... ar bent nedaryti nieko, kas priverstų juos kentėti.

- Ak, - atsiduso Marijana. - Ji pavydi...

- Kaip kiekviena ispanė. Ji žino, kad aš nemyliu jos kaip reikia, bet tikisi pagarbos, prieraišumo ir to, kad aš bent vaizduosiu, jog mūsų santuokoje jei ir nėra meilės, tai bent yra visiškas tarpusavio supratimas.

Vėl stojo tyla: Marijana galvojo apie Jasono žodžius. Neseniai patirtą džiaugsmą nustelbė rūsti tikrovė. Nuotykių mėgėjas, įžūliai drąsus, nevengiantis jokios rizikos Jasonas niekada nedarys sandėrio su sąžine, ir jis tikisi, kad mylima moteris bus tokia pat ištverminga... Ir jokie įkalbinėjimai neįstengs palaužti jo ryžto. Marijana atsiduso.

- Jei aš teisingai supratau, jūs atėjote atsisveikinti su manim... Manau, jūs greitai išvažiuosite. Matyt, buvimas čia neteikia jūsų žmonai didelio pasitenkinimo.

Amerikiečio akys akimirką linksmai nušvito.

- Jai atrodo, kad moterys čia pernelyg gražios ir per daug laisvai elgiasi. Žinoma, ji pasitiki manimi, bet kai manęs nėra šalia, jai šimtą kartų geriau būtų žinoti, kad aš esu jūroje, o ne kokiame nors salone. Vienas iš mano tėvo draugų, bankininkas Bagenas, mus svetingai priėmė savo namuose Senos gatvėje Pasyje... tai labai gražus namas didžiuliame sode, kuris anksčiau buvo vienos Marijos Antuanetės draugės nuosavybė. Pilarai ten patinka - su sąlyga, kad ji niekur nevaikščios, o man reikia tvarkyti kai kuriuos reikalus. Paskui mes grįšime į Ameriką. Mano laivas laukia Morlėje.

Tai buvo pasakyta jau ramiu saloninio pokalbio tonu, ir Marijana savo giliame nėrinių lizde su apgailestavimu atsiduso. Neseniai patirtą aistros protrūkį užgesino nepalenkiama Jasono valia. Be abejo, jie jau niekada nesusitiks. Jo valia išskirs juos taip pat patikimai, kaip bekraštis okeanas, kuris netrukus

sutyvuliuos tarp jų. Laivas, apie kurį ji taip dažnai svajojo, išsiveš kitą. Baigsis kažkas, kas niekada nebuvo prasidėję, ir Marijana pajuto, kad ji daugiau negalės sulaikyti ašarų. Akimirką ji prisimerkė, sukando dantis ir giliai atsiduso, paskui sušnibždėjo:

- Tuomet atsisveikinkime, Jasonai! Linkiu jums... būti laimingam.

Jis pakilo, paėmė lazdelę ir skrybėlę ir nusuko akis į šalį.

- Aš tiek nereikalauju, - netikėtai griežtai pasakė jis. - Palinkėkite man tik dvasinės ramybės! To visiškai užteks. O dėl jūsų...

- Ne... susimildamas, nelinkėkite man nieko.

Jis pasisuko ir nuėjo durų link. Marijana sutrikusiu žvilgsniu lydėjo aukštą jo figūrą. Jis išeina, išeina iš jos gyvenimo, grįžta į Pilaros pasaulį, o jų bendrų prisiminimų buvo dar tiek nedaug! Ją apėmė panika, ir kai jis paėmė durų rankeną, ji neištvėrė ir sušuko:

- Jasonai!

Lėtai, labai lėtai mėlynų jo akių žvilgsnis vėl surado ją, ir jose buvo matyti toks nuovargis, kad Marijanai užgniaužė kvapą. Jasonas atrodė iškart pasenęs.

- Taip? - paklausė jis prislėgtu balsu.

- Jeigu mes jau niekada nepasimatysime, ar nenorėtumėte prieš išeidamas pabučiuoti manęs?

Jai pasirodė, kad jis tuoj puls prie jos. Jį apėmęs įkarštis buvo aiškiai matomas. Bet jis susitvardė didelėmis pastangomis - tai buvo matyti iš to, kaip pabalo jo įdegusios rankos pirštai, kuriais jis laikė lazdelę, o akyse blykstelėjo įniršis.

- Jūs taip nieko ir nesupratote? - iškošė jis pro sukąstus dantis. - Kaip jūs manote, kas atsitiks, jei aš dabar bent piršto galiuku paliesiu jus? Po kelių akimirkų jūs tapsite mano meiluže, ir aš jau negalėsiu ištrūkti iš jūsų. Išeidamas iš šio kambario, aš netrukus jau nebegerbčiau savęs ir galbūt jūsų. Aš tiesiog tapčiau jūsų vergu... ir niekada jums to neatleisčiau!

Netekusi jėgų, Marijana, kuri buvo pakilusi, norėdama ištiesti jam ranką, krito ant pagalvių.

- Tuomet išeikite! Išeikite greičiau, nes aš tuoj pravirksiu ir nenoriu, kad jūs matytumėte mano ašaras.

Ji atrodė tokia bejėgė, tokia pasigailėtina, kad Jasonas, nenuoseklus kaip ir visi įsimylėjėliai, žengė prie jos kaip tik tą akimirką, kai ji paprašė jį išeiti.

- Marijana...

- Ne! Maldauju jus! Išeikite, jeigu jūs iš tiesų bent truputį mylite mane! Juk jūs puikiai matote, kad aš daugiau negaliu ištverti jūsų buvimo! Aš ir pati žinau, kad buvau kvailutė, kad turėjau anksčiau suprasti, anksčiau suvokti savo jausmus, bet kadangi viskas galutinai prarasta, geriau kuo greičiau visa tai baigti. Grįžkite pas savo žmoną, jei manote, kad turite visiškai jai priklausyti, ir palikite mane!

Kai Jasonas, apstulbintas skausmo, sumišusio su pykčiu, priepuolio, prie slenksčio susvyravo, ji sušuko:

- Išeikite! Ko jūs laukiate? Kad tragedija baigtųsi farsu?

Šį kartą jis puolė iš kambario, net neuždaręs paskui save durų. Marijana girdėjo nutolstančius jo žingsnius laiptų pakopomis. Ji sunkiai atsiduso, užsimerkė ir davė valią taip ilgai tramdytoms ašaroms. Jos sielvartą didino supratimas, kad tai, kas įvyko, yra absurdiška; tai stebino ją ir net truputį baugino. Norėdama būti sąžininga pati sau, ji turėjo prisipažinti, kad moralinės aukštumos, į kurias įkopė Jasonas, pasirodė jai nepasiekiamos, ir kad ji nejaustų nei gėdos, nei sąžinės graužimo, jei būtų jam atsidavusi. Argi nebuvo kvaila amžinai atsisveikinti kaip tik tą akimirką, kai jie sužinojo, kad myli vienas kitą? Bent taip atrodytų Fortiunė. Dorovės atžvilgiu lanksčiai kreolei, aistringai siekiančiai meilės bet kokia kaina, scena, panaši į tą, kuri vyko tarp Jasono ir Marijanos, atrodytų nepaprastai komiška. Ji kvatotų iki ašarų ir, Marijanos požiūriu, visai teisingai. Marijana instinktyviai pajuto slegiantį apgailestavimą, kad Jasonas širdies ryšio nepanoro sustiprinti kūniška meile ir verčiau išbėgo - tas bėgimas buvo didingas ir visai atitiko jo amerikietišką išsiauklėjimą ir protestantišką kraują; jis pasirinko bėgimą vietoj neįkainojamo stebuklo, kuriuo dviem įsimylėjėliams yra kartu praleistos džiaugsmo valandos. Negi Fortiunė įtaka taip paveikė Marijaną, kad ji ėmė pritarti jos požiūriui į gyvenimą? O gal Marijana buvo iš tų moterų, kurios nesivargino sudėtingais kompleksais - to ji iki šiol nė nenumanė, - ir kurioms mylėti ir priklausyti

mylimam žmogui - vienintelis, labai paprastas ir visai natūralus dalykas?

Be abejo, nepaprastai maloni buvo slapta valdžia vyro širdžiai ir pavydėtina padėtis neliečiamos dievybės, galutinai užkeltos ant pjedestalo, bet Marijana pasakė sau, kad ji verčiau norėtų daugiau aistros ir mažiau garbinimo. Prisiminusi savo nevykusią vestuvių naktį, ji pagalvojo, kad Jasonas smarkiai pasikeitė. Seltone jis buvo visiškai pasirengęs tapti jaunos moters meilužiu praėjus kelioms valandoms po vestuvių ir net pasiryžęs užimti vyro vietą. Kokia šio keisto, staiga plykstelėjusio puritonizmo priežastis, dėl kurios - mažiausia, ką galima pasakyti, - ją ištiko nesėkmė? Ir jei, kaip teigia Napoleonas, didžiausia meilės pergalė yra bėgimas, tai Jasonas, be abejo, visiškai laimėjo, bet Marijana norėtų, kad ši pergalė nepaliktų jai tokio nemalonaus pralaimėjimo pojūčio. Ji ėmė klausinėti save, ar jis tik nebėgo norėdamas išaukštinti jų meilę, o gal jis bėgo dėl visiems vedusiems vyrams būdingo poreikio išsaugoti pirmiausia taiką ir ramybę šeimyniniame gyvenime, kuriame trūksta jaudinančių akimirkų. Matyt, šita Pilara buvo pavydi kaip pantera, ir Jasonas, nenorėdamas sukelti jos nepasitenkinimo, tikriausiai padarė išvadą, kad paprasčiausiai reikia palikti moterį, kurią jis neva dievino. Ir ji sutiko su tuo! Ji kurį laiką net žavėjosi tokiu jausmų išaukštinimu! Ji leido, kad jis atsisakytų nekalto bučinio, kurį ji pasiūlė jam su tokia baime, lyg tai būtų klastingiausias meilės gėrimas! Ar jis galvoja apie tai, ką ji dabar padarys? Įsiraus po patalais ir lauks mirties, kad išsikovotų amžiną vietą metraštyje didžiųjų mylimųjų, tapusių savo meilės aukomis, ir paliktų Jasono atmintyje lengvą nuvytusių gėlių aromatą? Ar tai nebus per daug kvaila ir per daug...

Tvirta ponios Gamelen ranka atidarytos durys nutraukė monologą, kuriuo Marijana kurstė savo didėjantį pyktį.

- Na? - paklausė kreolė, vylingai šypsodamasi. - Laiminga?

Labiau netinkamą žodį sunku buvo rasti! Marijana niūriai pažvelgė į draugę.

- Ne! Jis per daug myli mane, kad būtų neištikimas žmonai. Mes amžinai atsisveikinome!

Akimirką sutrikusi, Fortiunė iškart reagavo būtent taip, kaip tikėjosi Marijana. Beprotiškai kvatodamasi - tokį juoko priepuolį galėtų sukelti tik pats Moljeras, - ji griuvo ant sofutės, kuri suvaitojo nuo jos svorio. Ji kvatojo, kvatojo taip nuoširdžiai, kad Marijana pagaliau nusprendė, jog ji peržengia padorumo ribas.

- Negi tai taip juokinga? - priekaištingai tarė ji.

- O!.. O!.. Taip!.. O, kaip komiška! Be to... taip kvaila!

- Kvaila?

- Būtent kvaila! - sušuko Fortiunė, ir jos linksmumą staiga pakeitė pasipiktinimas. - Daugiau negu kvaila: juokinga, beprotiška, absurdiška! Iš kokios tešlos jūs abu nulipdyti? Vyras, puikus, viliojantis, patrauklus - tu juk žinai, kad aš išmanau tokius dalykus, - kuriam, kaip iš visa ko matyti, tu esi vienintelė, moteris didžiąja raide, ir kuris taip karštai trokšta tavęs, kad nesiryžta tau to prisipažinti. Ir tu, jį mylinti - juk tu myli jį, ar ne?

- Aš tai sužinojau visai neseniai, - išraudusi prisipažino Marijana, - bet tai tiesa: aš myliu jį... labiau už visus pasaulyje.

- Aš iškart galėjau duoti ranką nukirsti, kad taip yra, o tu sugaišai daug laiko, kol tuo įsitikinai! Taigi jūs mylite vienas kitą... ir vienintelis sprendimas, kurį jūs priėmėte, tai... kokius kvailus žodžius tu ištarei?.. Atsisveikinimas amžinai? Taip?

- Kaip tik taip!

- Tada nėra ko rinktis: arba jūs nemylite vienas kito taip, kaip jums atrodo, arba jūs neverti gyvenimo!

- Bet jis vedęs... ir aš ištekėjusi!

- Na ir kas? Aš irgi ištekėjusi, tiesa, tam tikra prasme, bet vis dėlto tai faktas. Kažkur yra tas Gamelenas, taip pat kažkur yra toks kunigaikštis Sant'Ana. Ir tu norėtum...

- Tu negali suprasti, Fortiunė, - nutraukė ją Marijana. - Tai ne vienas ir tas pats.

- O kodėl gi ne? - paklausė Fortiunė švelniai, ir tas švelnumas trikdė. - Matyt, tu manai, kad aš esu prieinama moteris, kažkokia Merė, kuri miega su kiekvienu, nes kai aš noriu vyro, tai pasiimu jį, nieko savęs neklausdama? Aš visai neslepiu, kad man negėda. Matai, Marijana, - pridūrė ji netikėtai

rimtai, - jaunystė - palaimingas metas, pernelyg nuostabus ir trumpas, kad jį paleistum vėjais. Be to, meilė didelė, tikra meilė, ta, kurios visi tikisi, tačiau kuria niekas nesiryžta patikėti, tokia meilė vargu ar verta būti išgyvenama kitaip: spekuliatyviai, sieloje, abipus okeano ir amžinai apgailestaujant dėl to, kas galėjo būti. Kai mes pasensime, daug maloniau bus knaisiotis prisiminimuose negu dūsauti. Tik nesakyk, kad tu manai kitaip. Tavo veide didžiosiomis raidėmis parašytas apgailestavimas.

- Tai tiesa, - sąžiningai prisipažino Marijana. - Aš ką tik paprašiau, kad jis prieš palikdamas mane pabučiuotų. Jis atsisakė - todėl, kad... kad jautėsi negalėsiąs susivaldyti, jei palies mane. Tiesa ir tai, kad aš gailiuosi to dar ir todėl, jog sielos gilumoje man visai nesvarbu, kad kažkur yra Pilara ar Sant'Ana. Aš noriu jo ir myliu tik jį. Ir nieko kito... net imperatoriaus! Bet... po poros savaičių Jasonas išvyks! Jis paliks Prancūziją kartu su savo žmona... ir galbūt niekada negrįš.

- Jei tu būsi sumani, jis gal ir išvažiuos, bet prižadu tau, kad grįš... ir greitai! Grįš palydėjęs madam į namus.

Marijana abejodama palingavo galvą.

- Ne, Jasonas ne toks! Jis labiau nepalenkiamas ir griežtas, negu aš jį įsivaizdavau. Ir...

- Meilė nuverčia kalnus ir susuka tvirčiausias galvas.

- Tad ką gi man daryti?

- Pirmiausia pagaliau išlipti iš lovos.

Fortiunė guviai pakėlė ranką, griebė skambučio juostą ir smarkiai trūktelėjo. Atbėgusios Agatos ji paklausė: "Ar paruošta?" - ir, merginai teigiamai atsakius, liepė tuojau keltis.

- Pirmiausia reikia atstatyti jėgas! - pareiškė ji, atsisukusi į Marijaną. - Apačioje kaip tik yra viskas, ko reikia. Tuo pasirūpino brangusis Taleiranas.

Marijana nesuspėjo paklausti, ką tai reiškia. Į kambarį įžengė nepaprasta procesija. Plačiai atidariusi duris priekyje ėjo Agata, paskui vyresnysis liokajus Žeromas, nepaprastai niūrus, lyg būtų lydėjęs numirėlį, o ne du tarnus, kurie ant didelio sidabrinio padėklo nešė puodukus, dėžutes ir lėkštes, ir dar vieną tarną, kuris tempė nedidelę kilnojamąją krosnelę. Už jų žengė du virėjo parankiniai, jie iškilmingai pagarbiai laikė mažą aliuminį

katiliuką, kuris atrodė labai karštas. Pagaliau eisenos gale didingas ir orus kaip žynys, einantis prie altoriaus atlikti nepaprastai svarbių apeigų, pasirodė garsusis Antonenas Karemas, Benevento kunigaikščio asmeninis virėjas, nepaprastas žmogus, kurio pavydėjo visa Europa, taip pat ir imperatorius.

Marijana ne visai suprato, ką rengiasi daryti įžymusis virėjas jos kambaryje su visa ta įranga, bet ji pakankamai ilgai gyveno Taleirano namuose ir suvokė, jog Karemo pasirodymas yra didžiausia garbė ir jog gero tono taisyklės reikalauja, kad ji parodytų atitinkamus jausmus... Karemas buvo baisiai jautrus - kaip visi tikri artistai.

Tad ji meiliai atsakė į virėjų karaliaus pasveikinimą ir dėmesingai išklausė jo iškilmingą kalbą, kurią jis adresavo jai, stovėdamas kambario viduryje. Baigdamas kalbėti, Karemas pareiškė, kad ponas de Taleiranas, nepaprastai susirūpinęs šviesiausiosios kunigaikštienės sveikata ir su dideliu apgailestavimu sužinojęs, kad ji atsisako maisto, ilgai tarėsi dėl to su juo, Karemu, ir kad jie abu padarė išvadą, jog reikia patiekti šviesiausiajai kunigaikštienei nepaprasčiausius patiekalus, kad greičiau grįžtų jos jėgos ir pasitaisytų sveikata, ir padaryti tatai taip, kad ji negalėtų atsisakyti.

- Tad aš užtikrinau jo šviesybę, jog pats ateisiu pas ponią kunigaikštienę ir savo rankomis pagaminsiu jai nuostabų gėrimą, kuris neabejotinai turi galią atstatyti net visai gęstančias jėgas... Drįstu tikėtis, jog ponia kunigaikštienė teiksis priimti tai, ką aš turėsiu garbę jai paruošti.

Savaime suprantama, negalėjo būti nė kalbos apie atsisakymą, nes tai būtų turėję nepataisomų padarinių!

Marijana, pralinksmėjusi nuo pompastiškos garsiojo virėjo kalbos, tokiais pat įmantriais žodžiais padėkojo ir pasakė, kad ji bus labai laiminga, galėdama paragauti vieną iš neprilygstamai stebuklingų gėrimų, kurie atsiranda tarsi iš pasakų šaltinio pono Karemo išradingo proto ir stebuklingų rankų dėka. Po to ji pagarbiai pasiteiravo, ką būtent ji turės paragauti.

- Šokolado, gerbiamoji ponia, paprasto šokolado, kurio receptą parengė ponas patarėjas Brila-Savarenas, bet aš turėjau garbę patobulinti jį. Drįstu tvirtinti, kad išgėrusi tik vieną puoduką

šio stebuklingo gėrimo, ponia kunigaikštienė tapsite visai kita moterimi!

Marijana kaip tik to ir norėjo! Pasijusti kita moterimi - tiesiog svajonė! Ypač jei ta kita moteris galės turėti visiškai laisvą ir nerūpestingą širdį. Tuo metu, nutraukęs pokalbį, Karemas, kuriam vienas iš jo padėjėjų ant jo gražaus aksominio kostiumo užrišo didžiulę, akinamai švytinčią prijuostę, pradėjo iškilmingas apeigas. Mažas katiliukas buvo pastatytas ant krosnies, ir iškilmingai nuėmus nuo jo dangtelį, išsiveržė aromatingi garai, kurie tuoj pasklido po kambarį. Paskui auksiniu šaukšteliu Karemas ėmė dėti kažką į katiliuką iš įvairių puodelių, kuriuos pagarbiai atidarinėjo jo pagalbininkai, ir tai darydamas aiškino:

- Drįstu teigti, kad šis šokoladas, daugelio labai garbingų asmenų kūrybos produktas, jau pats savaime yra tikras meno kūrinys. Taigi šiame katilėlyje putojantis šokoladas yra išvirtas dar vakar, kaip rekomenduoja šio reikalo žinovė ponia d'Arestrel, Belvju vienuolyno viršininkė, kad paros poilsis suteiktų jam maksimalų švelnumą. Jis pagamintas iš trijų rūšių kakavos: Venesuelos, Brazilijos, ir Šventosios Madlenos salos. Bet norint pagaminti tai, ką ponas patarėjas Brila-Savarenas pagrįstai vadina "sveikstančiųjų šokoladu", reikia ypatingo kinų tikslumo ir pridėti į jį vanilės, cinamono, truputį muskato riešuto, nendrių cukraus pudros ir ypač keletą grūdelių ambros, kuri yra svarbiausias šio beveik stebuklingo gėrimo elementas. O dėl mano asmeniško indėlio, tai aš pridedu Narbonos medaus, smulkiai sugrūstų pakepintų migdolų, šviežios grietinėlės ir keletą lašų gero konjako. Jei ponia kunigaikštienė pasirengusi suteikti man didelę garbę...

Kalbėdamas Karemas maišė į šokoladą įvairius prieskonius, paskui, truputį pavirinęs, nepaprastai atsargiai pripylė plono porceliano puoduką, pastatė jį ant padėklo ir iškilmingai nunešė prie ligonės lovos. Malonus šokolado aromatas pasklido po melsvai žaliu baldakimu ir padvelkė į Marijaną.

Suprasdama, kad atlieka savotišką ritualą, jaunoji moteris lūpomis prisilietė prie tiršto karšto gėrimo, stebima Karemo. Griežtas jo žvilgsnis įspėjo, kad ji nedrįstų sakyti, jog gėrimas prastas. Gėrimas buvo labai saldus, labai malonus, bet toks

karštas, kad Marijana negalėjo pajusti jo skonio, nors pastebėjo, kad ambros kvapas nieko jam nepridėjo.

- Tai labai skanu, - ryžosi ji pasakyti, skausmingai nurijusi du tris gurkšnius.

- Reikia išgerti visą! - pareikalavo Karemas. - Toks kiekis būtinas, norint pajusti jo poveikį.

Marijana įsidrąsino ir nusidegindama išgėrė visą puoduką. Karšta srovė nuvilnijo jos kūnu. Jai pasirodė, kad per ją ritasi ugnies upė. Raudona kaip virtas vėžys, visa išprakaitavusi, bet nuostabiai sustiprėjusi, ji krito ant pagalvių ir dėkinga nusišypsojo Karemui.

- Aš jaučiuosi jau geriau, - pasakė ji. - Jūs burtininkas, pone Karemai!

- Aš - ne, ponia kunigaikštiene, bet virimo menas - taip! Aš paruošiau porciją trims puodeliams ir tikiuosi, kad ponia kunigaikštienė mielai viską išgers. Aš grįšiu rytoj tuo pat laiku ir paruošiu jums tiek pat! Ne ne, joks rūpestis, tik malonumas!

Taip pat didingai Karemas nusirišo prijuostę, atsainiai numetė ją savo padėjėjams ir nusilenkęs - tokio nusilenkimo pavydėtų kiekvienas dvariškis - išėjo iš Marijanos kambario.

- Kaip tu jautiesi? - juokdamasi paklausė Fortiunė, likusi viena su drauge.

- Aš visa degu, bet buvusio silpnumo jau nėra! Tačiau truputį skauda galvą.

Fortiunė tylėdama įsipylė į puodelį kelis lašus pono Karemo šokolado ir išgėrė su aiškiu pasimėgavimu, užsimerkusi, kaip pienu smaguriaujanti katė.

- Tau patinka? - paklausė Marijana. - Jis tau neatrodo per daug saldus?

- Kaip visos kreolės, aš dievinu saldumynus, - nusišypsojo ponia Gamelen. - Net jei šis šokoladas būtų kartus, aš išgerčiau, kiek širdis trokšta. Žinai, kad Brila-Savarenas pavadino savo gėrimą "sveikstančiųjų šokoladu"? Tai, mano brangioji, todėl, kad ambra suteikia jam neįkainojamą savybę žadinti geismą, o aš dabar einu vakarieniauti su vienu galingu rusu!

- Geismą? - sušuko apstulbinta Marijana. - Bet man to nereikia!

- Tu taip manai?

Išsiblaškiusi Fortiunė nuėjo prie savo draugės tualetinio stalelio. Iš ten buvusių daugybės buteliukų, stiklainėlių, dėžučių, auksinių ir sidabrinių daiktų ji paėmė didelį futliarą ir atidarė jį. Nusileidžiančios saulės spinduliuose sužėrėjo smaragdai, puošę Marijanos krūtinę per balių ambasadoje; juos Černyšovas grąžino kitą dieną. Ponia Gamelen ištraukė vėrinį ir ėmė žaisti juo prieš šviesą, gėrėdamasi sklindančiais iš žalių akmenų žėrinčiais spinduliais.

- Taleiranas - senas gudruolis, Marijana, ir jis puikiai suprato, kad grąžinti tau meilės skonį - tai geriausias būdas grąžinti ir gyvenimo skonį.

- Meilės skonį? Tu ką tik matei, kur mane nuvedė meilė.

- Visiškai teisingai! Argi tu nesakei man, kad tavo puikusis korsaras dar lieka čia dvi savaites?

- Iš tiesų, bet tai taip mažai... Ką aš galėsiu padaryti?

Fortiunė tiesiai neatsakė, ji tebežaidė su smaragdais ir kartu plėtojo savo mintį:

- Neigiamai atsakyti vos gyvai, vienišai, prie lovos prikaustytai moteriai apskritai gana lengva, bet atsakyti žavingai būtybei, valdančiai rūstų Europos suvedžiotoją, ne taip paprasta. Kodėl tu negali leisti šitam šauniam Černyšovui lydėti tave visur, kur galima pasirodyti visų akivaizdoje? Jis visiškai nusipelnė tokios dovanos bent dėl to, kad sugrąžino šį stebuklą! Štai aš negaliu sakyti, kad įveikčiau pagundą! Tiesa, jei dėl moters lengvai sutinkama iškęsti špagos dūrį, o netrukus ir peilio smūgį...

Brangakmeniai išslydo iš tamsios Fortiunė rankos ir minkštai nusileido į aksominį lizdą. Paskui, tarsi visai nesidomėdama jais, gražuolė kreolė atsisėdo priešais stalelį, pasitaisė juodas garbanas, truputį pasipudravo, pagyvino švelnius lūpų kontūrus ir galiausiai išbandė visus kvepalus. Aistringai liepsnojančiu veidu, žydinčiu, švelnumo kupinu kūnu, kuris su vasarine suknele atrodė visai mergaitiškas, Fortiunė buvo toks nuostabus moteriškumo įsikūnijimas, kad Marijana buvo priblokšta. Nesąmoningai, o gal tyčia Fortiunė rodė jai svarbiausią savo ginklą, prieš kurį bejėgiai dievobaimingiausi ir kategoriškiausi vyrų sprendimai.

Pasirėmusi alkūne, Marijana įdėmiai žiūrėjo į savo draugę, kuri pirštu atsargiai kvėpino šiltą duburėlį tarp krūtų.

- Fortiunė! - pašaukė ji.

- Taip, mano širdele?

- Aš noriu, kad tu... duotum man likusį šokoladą. Po viso to... aš manau, kad reikia jį visą išgerti!

Penktas skyrius

"Britanikas"

Po šešių dienų Marijana, pasipuošusi ugnies spalvos muslino suknele ir tokio par atspalvio plunksnų skrybėlaite, sukėlė sensaciją, pasirodžiusi Prancūzų teatro antro aukšto ložėje. Ją lydėjo grafas Aleksandras Černyšovas.

"Britaniko" antras veiksmas jau buvo prasidėjęs, bet šie du, nekreipdami dėmesio į pjesę ir aktorius, priėjo prie ložės barjero ir ėmė be ceremonijų žvalgytis po salę, atkreipdami į save visų dėmesį. Be jokių papuošimų, išskyrus blizgančią lakuotą nuostabią kinų vėduoklę, Marijana, apsirengusi raudona suknele, kuri taip tiko prie auksinio jos odos atspalvio ir švytinčių įkypų akių, buvo nepaprasta ir puiki, kaip egzotiška gėlė. Viskas joje atrodė iššaukiama, pradedant plačia iškirpte drąsiai apnuoginta krūtine ir baigiant uždrausta suknelės medžiaga - šilkiniu, lengvu kontrabandiniu muslinu, kurį Lerua prilygino aukso vertei ir kuris smarkiai kontrastavo su kitų moterų tankiu atlasu ir brokatu, pabrėždamas kiekvieną Marijanos kūno liniją. Šalia jos apsitempęs ordinais švytinčiu žaliu paauksuotu munduru Černyšovas, išdidus, atstatęs krūtinę, vos nesprogo iš puikybės, valdingu žvilgsniu klaidžiodamas žiūrovų eilėmis.

Pora iš tiesų buvo patraukli. Talma, kuris atliko Nerono vaidmenį ir kaip tik ištarė:

- "Taip jau atsitiko, kad sujaudintas tokio grožio, aš norėjau kreiptis į ją, bet negalėjau ištarti nė žodžio. Stovėjau nejudėdamas iš nuostabos..." - pats Talma nutraukė savo tiradą, o visa salė

pratrūko plojimais, priblokšta sutapimo, nes šios eilės taip tiko ką tik atvykusiai moteriai. Maloniai nustebinta Marijana nusišypsojo žymiam tragikui, kuris tuoj pat, prispaudęs ranką prie širdies, priėjo prie ložės ir nusilenkė, kaip būtų nusilenkęs pačiai imperatorienei. Paskui grįžo ir tęsė dialogą su Narcizu, o Marijana ir jos palydovas nutarė, kad jau metas atsisėsti.

Bet jaunoji moteris, kuri jautėsi dar nevisiškai sveika, atėjo į teatrą ne dėl malonumo pasiklausyti žymiausio imperijos tragiko. Pusiau prisidengusi veidą virpančia vėduokle, ji įdėmiai žvalgėsi po salę ieškodama to, kurį tikėjosi rasti. Į spektaklį su didžiuoju Talma buvo sunku pakliūti, ir Marijana leido Taleiranui suprasti, kad bus labai dėkinga jam už dvi vietas Boforams jo ložėje per “Britaniką”.

Ir iš tiesų jie jau buvo ten, ložėje, beveik priešais Marijaną. Pilara, vilkinti juoda mezginių suknele, sėdėjo priekyje, šalia kunigaikščio, kuris, atrodo, snaudė, nuleidęs galvą ant krūtinės ir abiem rankomis remdamasis į lazdą, su kuria niekur nesiskyrė. Jasonas buvo užpakaly jos, rankomis atsirėmęs į krėslo atkaltę. Be jų ložėje įsitaisė dar du: solidaus amžiaus moteris ir visai pagyvenęs vyriškis. Moteris išsaugojo buvusio grožio liekanas; ji turėjo būti nepaprastai graži: jos juodose žėrinčiose akyse dar degė jaunystės ugnis, o išlenktos raudonos lūpos tebebuvo šviežios ir jausmingos. Ji vilkėjo griežta, bet prabangia juoda suknele. Vyras praplikusiais rausvais plaukais buvo išpurtusio ryškiai raudono veido, kuris rodė jį esant mėgėją išgerti, bet, nepaisant nulinkusių pečių, buvo galima spėti, kad šis vyras yra galingo kūno sudėjimo ir gana stiprus. Jis nevalingai priminė seną ąžuolą, į kurį trenkė žaibas, bet kuris atkakliai nenori griūti.

Išskyrus Jasoną, kurį, atrodė, visiškai užbūrė scena, visų kitų akys buvo nukreiptos į Marijaną ir jos palydovą, o Pilara apsiginklavo lornetu, kuris atrodė kaip parengto šauti pistoleto vamzdis. Taleiranas kaip paprastai nežymiai nusišypsojo, pasveikino Marijaną santūriu gestu ir, atrodo, vėl užsnūdo, nors kita jo kaimynė, moteris juodomis akimis, ir stengėsi jam to neleisti. Matyt, ji apipylė jį klausimais apie atėjusiuosius. Šalia savęs Marijana išgirdo Černyšovo kikenimą.

- Atrodo, kad mes sukėlėme sensaciją.

- Tai jus stebina?

- Jokiu būdu.

- Tad kas jums nepatinka?

Šį kartą rusas atvirai nusijuokė.

- Man nepatinka? Brangioji kunigaikštiene, žinokite, kad man niekas taip nepatinka, kaip daryti sensacijas, bent jau tada, kai tai nekenkia mano oficialioms pareigoms. Ir aš norėčiau ne paprastos sensacijos, jums dalyvaujant... aš norėčiau sukelti skandalą!

- Skandalą! Jūs nusišnekate?

- Nė kiek! Kartoju: skandalą, kad jūs būtumėte galutinai ir visiškai susieta su manimi be jokios vilties išsivaduoti.

Iš pirmo žvilgsnio nekaltuose žodžiuose skambėjo lengvas grasinimas, kuris nemaloniai nustebino Marijaną. Sausai trekštelėjusi, vėduoklė užsiskleidė jos rankose.

- Taigi, - lėtai pradėjo ji, - tai ir yra ta didžioji meilė, su kuria jūs persekiojate mane nuo mūsų pirmojo susitikimo. Jūs norite prikaustyti mane prie savęs, padaryti mane savo nuosavybe... ir, kaip aš manau, tokia nuosavybe, kuri yra patikimai apsaugota. Kitaip sakant, anot jūsų, man geriausias gyvenimo būdas - kalėjimas.

Černyšovo lūpas iškreipė nirtulinga šypsena, bet balsas tebebuvo švelnus kaip aksomas.

- Jūs puikiai žinote, kad aš esu totorius! Kartą ant kelio į Samarkandą, kur žolė neauga nuo to laiko, kai ją ištrypė Čingischano kavalerija, vargšas kupranugarių vadovas rado nuostabiausią smaragdą, be abejo, iškritusį iš kažkokio plėšiko grobio. Varovas buvo neturtingas, kentė alkį ir šaltį, o akmuo žadėjo didžiulį turtą. Tačiau užuot pardavęs jį ir nuo šiol gyvenęs pertekliuje ir džiaugsme, vargšas varovas pasiliko smaragdą sau, paslėpė jį tarp sušiurusio tiurbano klosčių, ir nuo tos dienos nebejautė daugiau nei alkio, nei troškulio, nes jis visiškai prarado apetitą. Tik smaragdas turėjo jam reikšmę. Tada, norėdamas būti tikras, kad jo niekas nepagrobs, jis pasitraukė į dykumą, ėjo vis tolyn ir tolyn, kol pasiekė neprieinamas uolas,

kur jam teliko laukti mirties. Ir mirtis atėjo... lėta, baisi mirtis, bet jis sutiko ją su šypsena, nes smaragdas liko prie jo širdies.

- Graži istorija, - ramiai pasakė Marijana, - ir palyginimas labai malonus, bet brangusis grafe, ji verčia mane džiaugtis dėl to, kad jūs netrukus išvažiuosite į Sankt Peterburgą! Jūs pernelyg pavojingas draugas!..

- Jūs klystate, Marijana, aš nesu jūsų draugas. Aš myliu jus ir noriu jūsų, nieko daugiau. Ir per daug nesidžiaukite, kad išvažiuoju; aš greitai grįšiu. Be to...

Jam nepavyko baigti. Iš visur pasigirdo pasipiktinę tildantys balsai, o scenoje Talma priekaištingai pažvelgė į jų ložės pusę. Marijana vėduokle paslėpė šypseną ir pasirengė klausyti. Patenkintas Talma-Neronas kreipėsi į Juniją:

- "Prašau, pagalvokite ir nuspręskite pati,

Ar šis pasirinkimas vertas jus mylinčio kunigaikščio,

Ar vertas nuostabių akių, užgesusių nelaisvėj,

Ar vertas laimės, kuri laukia jūsų..."

- Ne, jūs tik paklausykite! - visai tyliai juokėsi rusas. - Šiandien vakare Neronas kalba kaip iš rašto! Jis tarytum išgirdo mane.

Marijana tik gūžtelėjo pečiais; ji puikiai žinojo, kad menkiausias atsakymas pratęs dialogą ir sukels žiūrovų nepasitenkinimą. Bet šiandien Rasinas kėlė jai nuobodulį ir ji nenorėjo klausyti jo. Be to, ji atėjo į teatrą ne dėl "Britaniko", o vien dėl to, kad pamatytų Jasoną ir ypač kad jam pasirodytų. Ji ėmė atsargiai dairytis aplink.

Kadangi imperatorius su imperatoriene grįžo į Kompjeną, dvariškių buvo mažai, ir imperatoriaus ložė, be abejo, būtų buvusi tuščia, jei ne princesė Polina. Jauniausią Napoleono seserį nelabai traukė Kompjeno linksmybės, ir ji nutarė praleisti vakarą savo pilyje Neji, kur ji dabar baigė įsikurti. Šį vakarą ji tryško gyvenimo džiaugsmu tarp Meternicho, puikiai atrodančio su tamsiai mėlynu kostiumu, kuris labai tiko prie jo grakščios figūros ir šviesių plaukų, ir jauno vokiečių karininko, Konrado Frydricho - paskutinio gražiausios Bonapartų moters meilužio.

Be Marijanos, princesė buvo vienintelė iš čia susirinkusiųjų, išdrįsusi pažeisti imperatoriaus nurodymus. Jos beveik nepadoriai

dekoltuota balto kaip sniegas muslino suknelė tarsi buvo skirta vien tam, kad tyčia apnuogintų iš tiesų nuostabų kūną ir parodytų puikų papuošalą iš žėrinčio mėlyno turkio - paskutinę Napoleono dovaną Papuošalėlių Dievo Motinai, kaip ji buvo vadinama aukštuomenės salonuose.

Marijanos nė trupučio nenustebino akinanti šypsena, kuria Polina apdovanojo Černyšovą. Šaunusis caro kurjeris nemaža laiko praleido princesės alkove. Tiesa, ta šypsena išmušė iš vėžių Talmą, ir jis iš susijaudinimo praleido kelias eilutes. Polina ateidavo į teatrą visai ne dėl spektaklio, o norėdama duoti galimybę žavėtis ja ir stebėti poveikį, kurį ji darė vyrams.

Netoli paauksuotos imperatoriaus ložės kunigaikštis Kambaseras snaudė savo krėsle, mėgaudamasis popiečio poilsiu. Šalia jo sėdėjo finansų ministras Godenas, grakštus ir senamadiškas, apsirengęs šiuolaikiniu kostiumu, bet užsidėjęs peruką su kasyte; atrodo, jo tabokinė teikė jam kur kas daugiau pasitenkinimo negu scena. Vienoje pusiau aptemdytoje ložėje Marijana pastebėjo Fortiunė Gamelen, ji gyvai kalbėjosi su kažkokiu husaru, kurio ji neįstengė pažinti, bet matė, kad nutaisiusi abejingą miną jį įdėmiai stebi žavingoji madam Rekamjė. Truputį toliau, vyriausiojo armijos intendanto ložėje, susimąsčiusi sėdėjo jo žmona, gražuolė grafienė Dariu, pasipuošusi mėlyno atlaso raštuota suknele. Šalia jos buvo pusbrolis, jaunas Valstybės Tarybos auditorius, vardu Anri Beilis; platus jo veidas būtų atrodęs vulgarus, jei ne puiki kakta, gyvas, skvarbus žvilgsnis ir burna su ironiškomis raukšlėmis lūpų kampučiuose. Pagaliau erdvioje ložėje priešais sceną maršalas Bertjė, Vagramo kunigaikštis, kaip įmanydamas stengėsi vienodai skirti dėmesio savo žmonai, Bavarijos kunigaikštienei, negražiai, gerai ir kilniai, ir savo meilužei, veržliai, daug apkūnesnei, kandžiai Viskončio markizei; šis senas ryšys nuolat vedė iš kantrybės Napoleoną. Dauguma kitų žiūrovų buvo atvykę į Paryžių dalyvauti vestuvių iškilmėse užsieniečiai: austrai, rusai, lenkai, vokiečiai, kurių dauguma, matyt, visai nesuprato Rasino. Tarp jų pirmoji gražuolė buvo blondinė grafienė Potocka, naujausias gražuolio Flavo laimėjimas. Jiedu sėdėjo kuklioje ložėje, ji - džiaugsmingai švytinti, jis - po ligos dar išblyškęs, ir nenuleido vienas nuo kito akių.

“Talmai nepasisekė! - pagalvojo Marijana, kai veiksmas pasibaigė ir pratrūko plojimai tų, kurie nesiklausė arba nesuprato, bet aiškiai norėjo plojimais išpirkti savo kaltę. - Reikia, kad būtų imperatorius, tada žiūrovai domėtųsi spektakliu. Kai jis čia, niekas nesujuda”.

Per pertrauką teatro salę pripildė triukšmingas juokas ir kalbų gaudesys. Pagal gero tono taisykles vyrai turėjo eiti pas savo draugus ir pasveikinti jų žmonas taip ceremoningai, lyg tai vyktų jų namuose. Kai kuriose ložėse smaguriavo saldainiais, traiškė riešutus, gėrė šerbetą ir likerį. Teatras buvo tik dingstis maloniai paliežuvauti, įprastas aukštuomenės gyvenimo reiškinys.

Marijana gerai žinojo šį paprotį, ir kai uždanga priešais nusilenkiančius artistus nusileido, ji karštligiškai laukė, kas bus toliau. Ar ateis Jasonas su ja pasisveikinti, ar liks ložėje kartu su Taleiranu ir kitais kunigaikščio svečiais? Ji troško pamatyti jį visai arti, paliesti jo ranką, pamėginti rasti jo akyse tą pačią išraišką, kurią matė neprotingo išsišokimo Malmezone metu. O jeigu jis paliks ložę, tai ar ateis pas ją... ar paskirs tą trokštamą vizitą kitai damai? Gal jį trikdo tai, kad šalia jos yra Černyšovas? Gal nereikėjo leisti šiam įkyriam žmogui lydėti ją? Bet ji be reikalo jaudinosi.

Sekdamas kitų pavyzdžiu, Černyšovas pakilo. Jis su apgailestavimu atsiprašė Marijaną, kad turi ją laikinai palikti: jį įsakmiu judesiu pakvietė princesė Polina.

- Eikite! - pasakė jaunoji moteris, stengdamasi paslėpti savo džiaugsmą.

Ji stebėjo Taleirano ložę. Kunigaikštis sunkiai pakilo ir rengėsi eiti kartu su Jasonu. Marijanos akys nekantriai blizgėjo. Jeigu Jasonas lydi Taleiraną, tas būtinai atves jį pas kunigaikštienę Sant’Aną. Vis dėlto ji pasimatys su juo!.. Tačiau pamatęs, kad Marijanos nenuliūdino jo pasitraukimas, Černyšovas suraukė antakius. Marijana pastebėjo jo sutrikimą ir nekantriai pasakė:

- Aš nepasiliksiu ilgai viena. Eikite gi! Princesė nekantrauja...

Iš tiesų Polina Borgezė dar kartą pamojo rusui. Užgniaužęs nepasitenkinimą, Černyšovas pasuko durų link ir prie slenksčio sustojo, praleisdamas Fortiunė Gamelen. Gaivi, švytinti, su perlais

išsiuvinėta žalio brokato suknele kreolė valiūkiškai nusišypsojo ir pasišaipė iš ruso:

- Matyt, jos šviesybei nepatinka, kad vienas iš jos mylimų eržilų laigo gretimoje pievoje! - linksmai pasakė ji. - Bėkite, brangusis grafe, antraip jūs rizikuojate būti labai blogai priimtas!

Gražuolis pulkininkas skubiai pasinaudojo proga ir pasišalino. Visa švytėdama Fortiunė priėjo prie draugės, kuri pasistengė šypsena paslėpti nepasitenkinimą, kad ji vėl nebus viena. Ložė per vieną akimirką pakvipo rožių aromatu.

- Garbės žodis, - atsiduso ponia Gamelen, įsitaisydama šalia Marijanos, - aš negalėjau įveikti noro geriau viską sužinoti, kai pamačiau mūsų amerikietį brangiojo kunigaikščio ložėje.

- O tavo husaras? - pašaipiai paklausė Marijana. - Ką tu su juo padarei?

- Aš išsiunčiau jį gerti kavos. Jam labai norėjosi miego, o aš nepakenčiu miegalių, kai esu šalia! Tai įžeidžiama... Bet pasakyk, širdele, ar šita Murilja su juodais mezginiais tikrai teisėta mūsų įdomaus pirato žmona? Nuo jos už dešimt mylių dvelkia katalikiška Ispanija, ir aš galiu eiti lažybų, kad ji kvėpinasi ladanu.

- Taip, tai senjora Pilara. Bet Jasonas ne piratas.

- Leisk man pareikšti apgailestavimą dėl to. Tada jis nebūtų paskendęs pasenusiuose ir dulkėtuose prietaruose. Bet, šiaip ar taip, aš tikiuosi, kad jis dabar eina į šią ložę...

- Galbūt, - blankiai šypsodamasi, atsiliepė Marijana, - bet nelabai tikėtina.

- Pakaks! Taleiranas pažįsta pasaulį, ir jeigu jis paėmė jį į savo rankas, aš esu tikra, kad mes išvysime jį po minutės kitos! Nebijok, - pridūrė ji, raminamai uždėjusi ranką ant draugės kelio, - aš gerai išmanau savo - paslapčių patikėtinės - vaidmenį ir turiu daugybę klausimų kunigaikščiui. Jūs galėsite ramiai pasikalbėti.

- Atkakliai stebint mus porai tų juodų akių? Tu neatkreipei dėmesio, kaip žiūri į mane sinjora?

- Juodos akys visada yra juodos, - gūžtelėjusi pečiais, filosofiškai baigė kreolė. - Asmeniškai man tai būtų netgi įdomu! Tu nežinai, koks malonumas patirti, kad sukeli pavydą.

- Beje, apie juodas akis: kas ta kita Parka juoda suknele, ta solidi, bet dar patraukli moteris?

- Kaip? Tu jos nepažįsti? - nuoširdžiai nustebusi sušuko Fortiunė. - Ji ir jos vyras, senas rusvaplaukis škotas, panašus į snaudžiančią ant vienos kojos gervę, geriausi Taleirano draugai. Negi tu niekada negirdėjai apie misis Siuliven, gražiąją Eleonorą Siuliven, ir apie Kventiną Kroufordą?

- Ak, tai ji...

Marijana iš tiesų prisiminė graudų ponios de Taleiran prisipažinimą tuo metu, kai ji buvo jos skaitovė. Kunigaikštienė piktai pasakojo apie kažkokią misis Siuliven, intrigantę, kuri, pabuvusi morganatine Viurtembergo hercogo žmona ir prisidėjusi prie visokiausių sąmokslų ir intrigų, ėmė gyventi su anglų agentu Kventinu Kroufordu ir galiausiai ištekėjo už jo dėl didelio turto. Marijana taip pat prisiminė, kad šią antipatiją ypač sukėlė tai, kad misis Siuliven-Krouford, nepaisant jos didesnio negu vidutinis amžiaus, tebeturi nepaprastą įtaką vyrams. Konkrečiai, žinoma, Taleiranui, ir su juo ji palaikė santykius, kurie kunigaikštienei atrodė pernelyg įtartini, susiję su fiziniu potraukiu ir nekilnojamojo turto reikalais. Kaip tik Kroufordai pardavė kunigaikščiui Matinjono namą, o jie dabar gyveno jo sename name Anžu gatvėje.

“Nepakenčiu, kai ši moteris pasirodo čia! - baigė ponia de Taleiran. - Nuo jos taip ir dvelkia nešvariais dalykais.”

Tuo metu Fortiunė netrukdė draugei apžiūrinėti misis Krouford, kuri tarsi hipnotizavo ją.

- Kaip tau ji atrodo? - tyliai paklausė ji.

- Keista! Žinoma, dar graži, bet ji geriau atrodytų su ne tokios niūrios spalvos suknele.

- Bet juk jai gedulas, - nusijuokusi pasakė kreolė, - gedulas dėl mylimojo. Maždaug prieš mėnesį švedai nukankino grafą de Fersaną, tu tikriausiai pažįsti vargšės Marijos Antuanetės meilužį.

- Jis buvo ir šitos moters meilužis?

- Žinoma. Nelaimingoji karalienė turėjo varžovę, o ji to nežinojo. Turiu pasakyti, kad buvo metas, kai jie - Eleonora, Fersanas ir Kroufordas - gyveno šeimyninį gyvenimą trise, bet tai buvo trijų sąmokslininkų šeimyninis gyvenimas, ir Kventinas,

kaip ir Eleonora, padarė viską, kad karaliaus šeima galėtų pabėgti iš Paryžiaus. Galima tau nesakyti, bet Anžu gatvėje imperatorius nelabai mylimas!

- Ir jis pakenčia juos? Nepaisant to, kad šis žmogus - anglas? - pasipiktino Marijana.

- Ir kad jis ilgą laiką buvo paties Pito agentas! Žinoma, širdele, jis pakenčia juos: tai mūsų brangaus kunigaikščio asmeniško žavesio rezultatas. Jis laidavo už juos. Tiesą sakant, dabar jam labai reikės, kad kas nors laiduotų ir už jį! Štai taip! Pagaliau!..

Marijana, atrodo, daugiau negalėjo atplėšti akių nuo ložės, kur dvi juodai apsirengusios moterys abipus tuščio krėslo tarsi ėjo kažkuo jai grėsmingą sargybą. Pagaliau ji sušnibždėjo:

- Kaip ji žiūri į mane, šita misis! Atrodo, kad ji nori visiems laikams įsiminti mano bruožus. Kodėl aš taip dominu ją?

- O, - pasakė Fortiunė, atsisegė rankinuką ir išsitraukė šokolado pastilių, dėl kurių ėjo iš proto, - man atrodo, kad ją domina būtent kunigaikštienė Sant'Ana. Tu žinai, jos mergautinė pavardė Eleonora Franči ir ji gimė Lukoje? Ji tikriausiai daug žino apie tavo paslaptingojo vyro šeimą...

- Galimas daiktas, taip ir yra...

Staiga keistą moterį ji išvydo visai kitoje šviesoje. Jeigu ji kažką žino apie jaudinančią paslaptį, gaubiančią Koradą Sant'Aną, tai ji dabar Marijanai kėlė ne įtarimą, o nepaprastą smalsumą. Netekusi vaiko, ji gana dažnai klausinėjo savęs, kaip elgtųsi kunigaikštis, jei kas nors atskleistų jo paslaptį. Buvo akimirkų, kai, nepaisant privertusios ją palikti vilą šlykščios baimės, ji priekaištaudavo sau dėl siplnadvasiškumo. Ilgainiui šventovės griuvėsiuose patirtas siaubas nublanko. Ilgos ligos valandomis, ypač bemiegėmis naktimis ji kartais prisimindavo fantastišką raitelio su balta kauke figūrą. Jis nenorėjo padaryti jai nieko blogo. Dar daugiau, jis išgelbėjo ją nuo nusikalstamos Matėjo Damianio beprotybės, nunešė ją į kambarį, galimas daiktas, slaugė ją ir prisiminus nubudimą gėlėmis nubarstytoje lovoje Marijanos širdis imdavo smarkiau plakti. Galbūt jis pamilo ją, o ji pabėgo kaip išgąsdintas vaikas, užuot pasilikusi ir išplėšusi iš pasislėpusio už kaukės kunigaikščio Sant'Anos jo atsiskyrimo

paslaptį. Ji turėjo... taip, ji turėjo pasilikti! Gal ji ten galėjo rasti ramybę ir, kas žino, tam tikrą laimę?

- Tu svajoji? - suskambėjo pašaipus Fortiunė balsas. - Apie ką tu galvoji? Tu taip žiūri į Siuliven, lyg norėtum užhipnotizuoti ją.

- Aš norėčiau susipažinti su ja.

- Nėra nieko paprasčiau! Tuo labiau, kad tai, be abejo, abipusis noras. Tačiau...

Ložės durys atsidarė, nutraukdamos jaunos moters žodžius. Pasirodė Jasono lydimas Taleiranas. Toliau sekė nusilenkimai, reveransai, rankų bučiavimas, paskui nepataisomoji kreolė, apdovanojusi Boforą koketiška ir akinama šypsena, paėmė už rankos kunigaikštį ir išsivedė jį iš ložės, neleidusi jam ištarti nė žodžio; ji pareiškė, kad turi pasakyti jam kažką labai svarbaus su sąlyga, jog paslaptis bus išsaugota. Marijana ir Jasonas liko dviese.

Jaunoji moteris instinktyviai atitraukė savo krėslą, norėdama, kad ant jos kristų šešėlis. Pasitraukusi iš ryškios šviesos, ji jautėsi saugesnė nuo įsmeigto į ją niūraus Pilaros žvilgsnio. Juk tai toks menkniekis: trumpas pasišalinimas iš šios didžiulės tarškančios ir kunkuliuojančios paukštidės, bet Marijanai visa, kas buvo susiję su Jasonu, visa, ką jis sakė, nuo šiol turėjo neįkainojamą vertę. Vieną akimirką viskas aplinkui dingo: raudoni paauksuoti salės apmušalai, švytinti minia su savo tuščiu plepėjimu, nenatūralia rafinuota atmosfera. Jasonas tarsi turėjo nepaprastą sugebėjimą laužyti įprastus rėmus ten, kur jis pasirodydavo, ir įtvirtinti savo paties pasaulį su jam būdingu žmonių vertinimu ir aitriu jūros nuotykių kvapu.

Nepajėgdama ištarti nė žodžio, Marijana tik žiūrėjo į jį švytinčiomis iš džiaugsmo akimis. Ji užmiršo viską, net tai, kad šioje salėje yra Černyšovas, kurį pati savo noru išsirinko palydovu. Jeigu Jasonas čia, šalia jos, vadinasi, viskas gerai. Laikas gali sustoti, pasaulis sugriūti - visa tai dabar neturėjo jokios reikšmės.

Žvelgdama į jį, ji jautė didžiulį džiaugsmą ir veltui mėgino suprasti, kaip galėjo nesusiprotėti, nepajusti tų vos pastebimų požymių, kurie slaptomis gijomis susieja dvi viena kitai skirtas būtybes, kaip galėjo nesuprasti, kad ji visada mylėjo tik jį. Šio

džiaugsmo nepajėgė užgesinti net supratimas, kad nuo šiol jis priklauso kitai; atrodė, jog meilė Jasonui buvo iš tų, kurių jokio žmogiška jėga nepajėgs sunaikinti.

Tačiau amerikietis tarsi nesirengė dalytis su Marijana tyliu jos džiaugsmu. Jo žvilgsnis vos slystelėjo ja, kai jis sveikinosi. Paskui Jasonas įbedė žvilgsnį į salės gilumą, tarytum iš tiesų neturėjo ką pasakyti. Susidėjęs rankas ant krūtinės, veidu atsisukęs į imperatoriaus ložę, jis lyg bandė ten atskleisti paslaptį, kuri šiurkštino jo bruožus ir temdė žvilgsnį.

Ši tyla Marijanai darėsi nepakeliama ir žeidė ją. Negi Jasonas atėjo į jos ložę tik norėdamas viešai parodyti, kaip mažai ji jam terūpi? Su nevalingu liūdesiu ji sušnibždėjo:

- Kodėl jūs atėjote čia, Jasonai, jei nerandate man pasakyti nė žodžio?

- Aš atėjau todėl, kad kunigaikštis paprašė mane palydėti jį.

- Tik todėl? - paklausė Marijana jausdama, kaip suspaudė širdį. - Vadinasi, be pono de Taleirano jūs nebūtumėte suteikęs man garbės savo vizitu?

- Kaip tik taip!

Sausas tonas įskaudino Marijaną, ir ji ėmė nervingai mosuoti vėduokle.

- Labai miela! - pasakė ji su lengva pašaipa. - Man atrodo, jūs bijote sukelti savo žmonos nepasitenkinimą, nes ji dabar nenuleidžia nuo mūsų akių? Na, gerai, mano drauge, aš nelaikau jūsų, grįžkite pas ją!

- Liaukitės kalbėti nesąmones! - iškošė pro dantis Jasonas. - Misis Bofor nė į galvą neateis leisti ar drausti man ką nors! Aš nebūčiau atėjęs, nes jums visai nereikia, kad būčiau su jumis. Man atrodo, jūs pakankamai aiškiai leidote suprasti šį vakarą, kam atiduodate pirmenybę ir ką mylite.

- Nesąmonė! - pasipiktinusi užprotestavo Marijana. - Jūs tikite paskalomis? Kas gali priekaištauti man, kad bendrauju su žmogumi, kuris išgelbėjo man gyvybę?

Šį kartą patamsėjusiomis iš pykčio ir paniekos akimis Jasonas įsisiurbė į žibančias iš įniršio Marijanos akis. Jis sausai nusijuokė.

- Taip? O jūsų vyras? Naujasis... Toskanietis... Kunigaikštis, kuris, atrodo, yra tik nemalonus jūsų gyvenimo epizodas! Jūs ištekėjusi tik trys mėnesiai ir, užuot pasilikusi savo žemėse, kaip verčia pareiga, jūs afišuojatės su beprotišku pusnuogiu tualetu šalia garsaus mergišiaus, žmogaus, kuris esą nežino pralaimėjimo!

- Aš dar abejojau, kad Amerika nėra laukinė šalis, - atrėžė Marijana, paraudusi kaip jos skrybėlaitės plunksnos, - bet dabar viskas išaiškėjo. Negi po to, kai jūs buvote piratas, jūrų nugalėtojas ir dar nežinau kas, paskui oficialus ambasadorius, jūs rengiatės tapti pastoriumi? Šventasis Boforas! Kaip puikiai skamba! Patikėkite manimi, jei truputį pasistengsite, jūsų pamokslai turės pasisekimą! Nors, tiesa, jei tarp jūsų protėvių buvo...

- Buvo pirmiausia padorios moterys. Ir moterys, kurios žinojo savo vietą.

Jasono veido bruožai pasidarė kieti kaip akmuo, o ironiška šypsena lūpų kampučiuose sukėlė Marijanai neįveikiamą norą trenkti jam.

- Klausant jūsų galima pamanyti, kad aš pati pasirinkau savo likimą. Lyg jūs nežinote...

- Aš viską žinau, tai tiesa! Kadangi jūs buvote priversta kovoti dėl savo gyvybės ir laisvės, jūs turėjote visas teises ir aš žavėjausi jumis! O dabar jūs turite atsilyginti žmogui, kuris davė jums savo vardą, bent iš pagarbos šiam vardui.

- Iš ko jūs sprendžiate, kad aš negerbiu jo?

- Štai iš ko: nepraėjo nė trys mėnesiai, kai jus laikė imperatoriaus meilužė, dabar jus laiko meilužė kazoko, kurio reputacija buvo kuriama daugiausia tarp sulamdytų paklodžių, o ne kautynių laukuose.

- Ar jūs truputį neperdedate? Turiu priminti, kad pats imperatorius įteikė jam ordiną prie Vagramo, o Napoleonas nėra pratęs dalyti savo kryžių dėl menkniekių.

- Žaviuosi, kaip karštai jūs jį ginate! Iš tiesų, kokį didesnį meilės įrodymą galėtų jis pateikti?

- Meilės? Aš myliu Černyšovą?!

- Gal jūs ir nemylite jo, tačiau jūsų elgesys toks, kad labai panašu, jog mylite. Bet aš pradedu tikėti, kad tas "panašumas" jums artimas... Jūs taip elgiatės ir su savo paslaptingu vyru!

Marijana sunkiai atsiduso.

- Aš maniau, kad jums viskas žinoma apie mano santuoką! Ar reikia kartoti, kad, išskyrus kapelą, kur mes buvome sutuokti ir kur aš mačiau tik jo pirštinėtą ranką, aš niekada nebuvau priartėjusi prie kunigaikščio Sant'Anos? Ar reikia kartoti ir tai, kad jeigu jūs būtumėte laiku gavęs mano laišką, aš nebūčiau ištekėjusi už kunigaikščio?

Šį kartą Jasonas nusijuokė, tačiau taip šiurkščiai, kad tas juokas sukėlė skausmą, panašų į neprityrusio smuikininko rankose šokinėjančio smičiaus garsą.

- Po to, ką pamačiau čia, manau, jog turiu dėkoti Dievui už tai, kad tas laiškas nepasiekė manęs. Dėl to aš galėjau išgelbėti Pilarą nuo nepelnytos lemties ir, atrodo, daug geriau padariau patikėjęs jus likimui, kuris neatrodo jums nemalonus ir, matyt, visai pelnytas, sprendžiant iš to, kaip lengvai jūs keičiate simpatijas!

- Jasonai!..

Marijana pakilo. Jos veidas išblyško lyg kreida, o pirštai mėšlungiškai suspaudė plonas brangios vėduoklės plokšteles, kurios traškėdamos lūžo. Ji iš visų jėgų stengėsi sulaikyti į akis plūstančias ašaras. Nė už ką negalima parodyti, kad jis suteikė jai skausmo!.. Ji buvo per daug įskaudinta, kad suprastų, jog įžeidžiamus žodžius padiktavo tik kartėlis ir... raminantis pavydas! Ji veltui mėgino rasti pritrenkiančią repliką, kad smūgiu atsakytų į smūgį, žaizda į žaizdą... Tačiau tam jau nebebuvo laiko. Tarp jos ir Jasono iškilo aukšta figūra su žaliu munduru.

Smarkiau nei paprastai grebluodamas, panašus į peštynių gaidį, Černyšovas pareiškė, aiškiai stengdamasis likti ramus:

- Jūs įžeidžiate jos skaisčiausiąją šviesybę ir kartu mane. To per daug, pone, ir aš apgailestauju, kad galėsiu užmušti jus tik vieną kartą!

Jasonas peržvelgė rusą taip niekinamai šypsodamasis, kad Černyšovo pyktis pasiekė ribą:

- O jums neateina į galvą, kad ir aš galiu jus užmušti?

- Aišku, ne! Mirtis - moteris, ir ji paklausys manęs.

Jasonas nusijuokė.

- Pasikliauti moterimi - reiškia pasiruošti karčiam nusivylimui. Kad ir kaip būtų, pone, aš neatsisakau nė vieno savo žodžio ir esu jūsų paslaugoms! Bet aš nežinojau jūsų įdomaus sugebėjimo klausytis už durų!

- Ne, maldauju! - sudejavo Marijana, įsmukusi tarp dviejų vyrų. - Aš draudžiu jums kautis dėl manęs.

Černyšovas paėmė instinktyviai ištiestą Marijanos ranką ir greitai pabučiavo ją.

- Šį kartą, gerbiamoji ponia, leiskite man nepaklausyti jūsų.

- O jeigu ir aš to paprašysiu, a? - pasigirdo pavargęs įėjusio į ložę Taleirano balsas. - Man nepatinka, kai mano draugai žudo vienas kitą.

Dabar atėjo Jasono eilė atsakyti.

- Tiesa. Bet jūs pakankamai gerai pažįstate mus, kunigaikšti, kad galėtumėte abejoti, jog anksčiau ar vėliau tai turi įvykti.

- Galimas daiktas, bet aš esu linkęs, kad tai įvyktų vėliau! Eime, gerbiamoji ponia, - pridūrė jis, atsisukdamas į Marijaną. - Man atrodo, kad jūs nenorite ilgiau čia likti. Aš palydėsiu jus iki karietos.

- Jūs palauksite manęs truputį? - paklausė rusas. - Aš susitvarkysiu čia ir ateisiu pas jus.

Marijana tylėdama leido jam apgobti jos pečius raudono aksomo apsiaustu, kuris kabėjo ant krėslo atkaltės, įsikibo Benevento kunigaikščiui į parankę ir nežvilgtelėjusi į konkurentus išėjo iš ložės. Tą akimirką prieš eilinį veiksmą pakilo uždanga.

Lėtai leisdamasi tuščiais laiptais, kur sustingę liokajai budėjo šalia aukštų šviestuvų, Marijana davė valią pykčiui ir nevilčiai.

- Ką aš jam padariau? - sušuko ji. - Kodėl Jasonas persekioja mane su tokia panieka ir pykčiu? Aš maniau...

- Reikia būti gerokai pagyvenusio amžiaus arba pasiekti didžiausias filosofines aukštumas, kad nepasiduotum pavydo jausmui. Tarp mūsų kalbant, jūs juk pavydą turėjote galvoje? Priešingu atveju, kas galėjo priversti jus ateiti čia tik su Černyšovu?

- Iš tiesų, - prisipažino Marijana, - aš norėjau sukelti Jasono pavydą... Ta beprasmiška santuoka su Pilara taip pakeitė jį...

- Man atrodo, kad ir jus pakeitė! Ir liaukitės taip jaudintis, Marijana! Reikia susitaikyti su galimais padariniais, a? Be to, jei Černyšovas moka kautis, jis turės savęs vertą priešininką, kuris gali pateikti jam nemalonų siurprizą.

Liautis jaudintis! Taleiranui lengva pasakyti! Tamsioje ir tvankioje karietoje Marijaną vėl apėmė pyktis. Ji keikė visus: Černyšovą, įsikišusį ne į savo reikalus, Jasoną, kuris nepagarbiai pasielgė su ja, sugriovęs visas jos viltis, žiūrovus salėje, kurie, žinoma, godžiai sekė kivirčą, ir daugiausia save, kam dėl vaikiškai tuščios savimeilės sukėlė šį skandalą.

"Matyt, aš išėjau iš proto, - liūdnai pagalvojo ji, - bet aš dar nežinojau, kad meilė gali sukelti tiek skausmo. Jei kada nors Černyšovas sužeis Jasoną arba..."

Ji net mintyse neišdrįso ištarti baisaus žodžio, bet staiga pagalvojo, kad ji čia kvailai laukia ruso, nors, švelniai pasakius, visa širdimi nekenčia jo ir pasilenkusi įsakė:

- Namo, Grakchai! Ir greičiau!

Karieta jau važiavo, kai iš už teatro kolonados pasirodė Černyšovas, užšoko ant laiptelio ir veikiau įgriuvo negu atsisėdo į karietą.

- Jūs išvažiuojate be manęs, kodėl?

- Todėl, kad aš daugiau nenoriu jūsų matyti. Prašau jus išlipti. Grakchai, sustok! - šūktelėjo ji.

Beveik klūpėdamas prie jos kojų, Černyšovas sunerimęs pažvelgė į ją.

- Jūs norite, kad aš išlipčiau? Bet kodėl? Jūs pykstate?.. Tačiau, iškviesdamas į dvikovą tą padūkėlį, kuris įžeidinėjo jus, aš tik vykdžiau savo pareigą.

- Jūsų pareiga - nesikišti į privatų pokalbį! Aš visada sugebėsiu apsiginti pati! Bet kuriuo atveju įsidėmėkite vieną dalyką: jei tik Jasonas bus sužeistas, aš jums to neatleisiu ir jūs niekada daugiau manęs nepamatysite.

- Iš tiesų?

Černyšovas nepajudėjo, bet karietos tamsoje Marijana pamatė, kaip sublizgo jo akys, pavirtusios siaurais žaliais plyšeliais. Jis

lėtai pakilo, ir Marijanai pasivaideno, kad milžiniško plėšraus paukščio šešėlis užtemdė ankštą, prikvėpuotą, atlasu išmuštą karietą ir rengiasi pulti ją. Bet rusas jau atidarė dureles ir nušoko ant grindinio. Kurį laiką jo rankos su baltomis pirštinėmis laikėsi įsikibusios durelių ramsčio ir jis pusiau šypsodamasis žvelgė į jaunąją moterį. Paskui nepaprastai švelniu balsu jis ištarė:

- Jūs teisingai padarėte, kad mane įspėjote, Marijana! Aš prižadu jums nesužeisti pono Boforo...

Jis atšoko atgal, nusiėmė trikampę skrybėlę, juokais nusilenkė taip, kad jos plunksnos palietė grindinį, ir dar švelniau užbaigė:

- Aš turėsiu garbę jį rytoj užmušti.

- Jeigu jūs išdrįsite...

- Išdrįsiu... nes, matyt, tai vienintelis būdas išmušti jį iš jūsų atminties. Kai šis žmogus mirs, aš lengvai galėsiu priversti jus pamilti mane.

Nors Marijanos širdį spaudė baimė, ji išsitiesė, atlošė galvą ir iš aukštos karietos triuškinamai nužvelgusi Černyšovą įstengė išspausti ledinę šypseną.

- Nesitikėkite to! Jūs neturėsite laiko, brangusis grafe, nes jei rytoj Jasonas Boforas... žus nuo jūsų rankos, žinokite, kad prieš baigdama gyvenimą, kuris neteks man jokios prasmės, aš savo rankomis nužudysiu jus. Jūs gal nežinote, bet aš ne blogiau už vyrus valdau bet kokį ginklą... Linkiu jums labos nakties. Važiuok, Grakchai!

Jaunasis vežėjas šmaukštelėjo botagu, ir arkliai kaipmat nurisnojo. Karieta išnyko Sent Onorė gatvės gilumoje kaip tik tuo metu, kai Sen Rošo varpinės laikrodis išmušė pirmą valandą nakties, bet Marijana neišgirdo skambėjimo. Jau pasiekė Tiuilri tiltą, o ji vis dar negalėjo nusiraminti ir ieškojo būdo, kaip išgelbėti Jasoną nuo ruso ginklo. Su tikrai meilei būdingu taurumu ji prisiėmė visą atsakomybę dėl būsimos dramos. Ji net ėmė kaltinti save dėl Jasono šiurkštumo, remdamasi tuo stebuklingu, jaudinančiu ir paguodžiančiu žodžiu, kurį ištarė Taleiranas: pavydas. Jeigu Jasonas pavydėjo, taip pavydėjo, kad net viešai įžeidė ją, vadinasi, toli gražu dar ne viskas prarasta.

“Ką daryti, - galvojo ji nusiminusi, - kaip sutrukdyti šią dvikovą?”

Karieta riedėjo tuščiomis naktinio Paryžiaus gatvėmis, ir jos bildėjimas Marijanai atrodė grėsmingas. Jos žvilgsnis klydinėjo praslenkančiais namų fasadais, už kurių ramiai miegojo padorūs miestiečiai; širdies audros jiems nekėlė rūpesčių.

Jau beveik pasiekus Lilio gatvę, Marijanai kilo nauja idėja. Ji truktelėjo virvutę, kuri buvo pririšta prie vežėjo mažojo piršto. Tas atsisuko.

- Sustok, Grakchai, - pasakė ji, - dabar mes nevažiuosime namo.

- Klausau, gerbiamoji ponia. Kur įsakysite važiuoti?

- D'Anteno plentas, Rusijos ambasada. Tu žinai, kur tai yra?

- Senasis Feliusono dvaras? Žinoma, koks paryžietis nežino!

Grakščiai apsisukusi, karieta vėl nulingavo Senos pakrante, bet šį sykį jau risčia, nes gatvės buvo tuščios. Užteko kelių tokio greito lėkimo minučių, ir visas kelias buvo įveiktas. Netrukus pasirodė didžiulė Triumfo arka - kokių dešimties metrų aukščio ir pločio, tai buvo Rusijos ambasados portalas. Už jos matėsi erdvus sodas su kolonomis ir statulomis, o pačioje jo gilumoje daugybe žiburių, tarsi per šventę, švietė namas. Bet įėjimą griežtai saugojo ūsuoti kazokai su ilgais apsiaustais. Marijana veltui vardijo savo vardus ir titulus ir kartojo, kad ji nori matyti ambasadorių, kunigaikštį Kurakiną, - sargybiniai buvo nepalenkiami: nėra leidimo, todėl negalime praleisti! Maža kas gali panorėti įeiti į ambasadą, ypač naktį...

- Tfu! - sumurmėjo Grakchas. - Tai bent apsauga! Įdomu, kas ten slepiama, kad šie ūsočiai tokie nepatiklūs? Pas imperatorių lengviau pakliūti negu čia! Ką dabar įsakysite daryti, ponia kunigaikštiene?

- Aš nežinau! - liūdnai atsakė Marijana. - Tačiau man būtinai reikia įeiti ar bent... Klausyk, Grakchai, nueik pas juos ir sužinok, ar dar negrįžo grafas Černyšovas. Jeigu jo nėra, mes palauksime, antraip...

- Antraip?

- Eik. Galų gale ką nors sugalvosime.

Grakchas klusniai nulipo nuo sėdynės ir nuėjo prie kazoko, kuris jam nežinia kodėl patiko labiau nei kiti. Dialogas buvo trumpas, po to Grakchas grįžo ir pranešė šeimininkei, kad grafas dar negrįžo.

- Gerai, - pasakė Marijana, - lipk ir apsuk karietą. Lauksime jo.

- Jūs manote, tai gera mintis? Man atrodo, jog jis ne toks jau geras draugas, kad...

- Nuo kada tu aptarinėji mano įsakymus? Apsuk karietą ir palauksime.

Bet Grakchas nespėjo atlikti reikalaujamo manevro. Pasigirdo per sodą važiuojančios karietos dardėjimas, ir Marijana tuoj pat įsakė vežėjui nejudėti iš vietos. Jeigu jie nepasitrauks, kita karieta negalės sustoti prie įvažiavimo į ambasadą. Gal Marijanai pasiseks, ir artėjantis ekipažas pasirodys esąs kaip tik tas, kurio ji laukia.

Bet tai buvo Taleirano karieta. Marijana iškart pažino puikius Anglijos arabų veislės žirgus, kuriais taip didžiavosi kunigaikštis, ir jo livrėjos spalvas. Taleiranas irgi pažino jaunosios moters karietą ir paliepė vežėjui sustoti šalia jos. Langelyje pasirodė jo blyškus veidas su mėlynomis akimis.

- Aš važiavau pas jus, - šypsodamasis pasakė jis, - bet kadangi jūs čia, galiu ruoštis miegoti patenkintas, kad atlikau savo pareigą... taip pat, kaip ir jūs, nes aš nemanau, kad jūs čia dar turite daug reikalų, a?

- Iš tiesų nežinau. Aš norėjau...

- Pamatyti ambasadorių? Juk taip? Ar bent susitikti Černyšovą? Tuomet aš teisus. Jūs galite ramiai keliauti miegoti ir nebijoti blogų sapnų: grafas Černyšovas šiąnakt išvyksta į Maskvą... su... hm... skubiomis depešomis.

- Jis turi važiuoti rytoj.

- Jis išvažiuos po valandos... Kunigaikštis Kurakinas puikiai suprato, kad kai kurių misijų negalima atidėlioti... ir kad jomis negalima rizikuoti dėl atsitiktinės dvikovos kardais. Šiuo ginklu mūsų draugas Boforas fechtuojasi taip pat gerai, kaip ir šaunusis pulkininkas, ir abiejų galimybės laimėti vienodos. Tai štai,

ambasadorius mano, kad šiuo momentu carui skubiai reikia jo mylimo kurjerio... Nesirūpinkite, Černyšovas paklus.

- O... dvikova?

- Atidėta neribotam laikui... arba bent iki pirmos progos, kai šie ponai vėl susitiks, tačiau tai nelabai įtikima, kadangi po savaitės Boforas grįžta į Ameriką.

Sustingusią Marijanos širdį užliejo karšta banga. Jai taip palengvėjo, kad jos akyse sublizgėjo ašaros. Pro nuleistą langą ji nevalingai ištiesė ranką senajam draugui.

- Kaip jums atsidėkoti? Jūs - mano gerasis genijus.

Bet Taleiranas staiga paniuro ir palingavo galvą.

- Bijau, kad ne! Jeigu jūs murdotės šioje baisioje košėje, kuri vadinama gyvenimu, aš jaučiu dėl to didelę dalį atsakomybės! Aš jau seniai apgailestauju, kad pristačiau jus... jūs žinote kam! Jei ne ta pražūtinga idėja, jūs dabar gal būtumėte laiminga. Aš turėjau suprasti.... tą vakarą, kai jūs susitikote mano namuose su Jasonu Boforu. Dabar per vėlu, jūs abu esate vedę...

- Aš niekada neatsisakysiu jo! Aš irgi turėjau suprasti anksčiau, bet nenoriu girdėti, kad jau per vėlu. Mylėti niekada nevėlu.

- Deja, brangioji... esant mano amžiaus!

- Visai ne! - taip karštai sušuko Marijana, kad, nepaisant viso jo skeptiškumo, valstybės vyras krūptelėjo. - Jeigu jūs iš tiesų panorėtumėte, jūs dar galėtumėte mylėti! Ir galbūt, kas žino, pažintumėte didžiausią, vienintelę meilę savo gyvenime.

Kunigaikštis patylėjo. Smakru atsirėmęs į rankas, sudėtas ant paauksuoto lazdelės bumbulo, jis, atrodė, paniro į svajingą snaudulį. Marijana matė, kaip blykčioja jo paprastai šaltos akys, ir paklausė savęs, ar jis neįsivaizdavo, klausydamas jos, kažkieno veido, figūros, galbūt meilės, apie kurią nedrįso galvoti, manydamas, jog ji neįmanoma. Tyliai, tarsi atsakydama pati sau, Marijana sušnibždėjo:

- Neįmanoma meilė - vienintelė, kuria aš tikiu, nes tik ji sudaro gyvenimo tikslą, tik dėl jos verta kovoti...

- Ką jūs laikote neįmanoma meile, Marijana? Jūsų meilė Jasonui - ne iš tų, kurią būtų galima taip pavadinti. Tiesiog sunki meilė.

- Bijau, kad ne. Jos įkūnijimas atrodo man toks pat neįmanomas, kaip... - akimirką ji užsikirto, paskui skubiai tęsė: - ... kaip jeigu, pavyzdžiui, jūs įsimylėtumėte savo dukterėčią Dorotėją ir norėtumėte paversti ją savo mylimąja.

Taleirano akys susitiko su Marijanos akimis. Jų žvilgsnis buvo šaltesnis ir dar labiau neįžvelgiamas nei paprastai.

- Jūs teisi, - rimtai pasakė jis. - Iš tiesų, tai geras neįmanomos meilės pavyzdys! Labos nakties, brangioji kunigaikštiene... Neatsimenu, ar jau sakiau jums, kad aš jus labai myliu.

Abi karietos tuo pat metu pajudėjo, ir laiminga Marijana atsidususi atsilošė ant pagalvių ir užsimerkė, norėdama geriau pasimėgauti vėl atgauta ramybe.

Grįžusi namo ir įėjusi į savo kambarį, ji atkreipė dėmesį į išblizgintus štibletus, be abejo, vyriškus, kurie gulėjo ant žalia tafta aptrauktos taburetės.

- Arkadijau! - sušuko ji pamaniusi, kad batų savininkas gali būti tik jos draugas Žolivalis, netikėtai grįžęs iš kelionės. - Aš taip noriu miegoti...

Žodžiai apmirė jos lūpose. Visai atidariusi duris, ji išvydo vyrą, kuris laukė jos, išsitiesęs dideliame krėsle. Ir Marijana suprato, kad miego valanda dar neatėjo, nes tingiai pakilęs žmogus, žemai ir kartu ironiškai jai nusilenkęs, buvo Fransis Kranmeris.

Šeštas skyrius

Nakčiai atvertas langas...

Šį vakarą Marijanos nervai buvo jau taip ištampyti, kad pamačiusi savo pirmąjį vyrą ji nepajuto nieko kito, tik liūdesį. Nors šis žmogus buvo pavojingas ir ji pagrįstai turėjo bijoti jo, tačiau dabar ji buvo tokia viskam abejinga, kad net nepajuto baimės. Todėl, nė trupučio nesijaudindama, ji uždarė paskui save duris. Paskui, neapdovanojusi nelaukto svečio niekuo, išskyrus ledinį žvilgsnį, ji nuėjo prie tualetinio stalelio, nusimetė apsiaustą

ir ėmė mautis savo ilgas pirštines, kartu visą laiką stebėdama anglą, kuris atsispindėjo aukštame veidrodyje.

Ji pajuto tam tikrą pasitenkinimą pastebėjusi, kad jis atrodo nusivylęs. Be abejo, jis tikėjosi išgąstingo blaškymosi, gal net šauksmo. Šis šaltumas ir tyla buvo jam visai netikėti. Tęsdama žaidimą iki galo, Marijana patikrino, ar tvarkinga jos šukuosena, paėmė nuo stalelio vieną iš daugelio flakonų ir lengvai pasišlakstė kvepalais kaklą ir pečius. Po to ji paklausė:

- Kaip jūs įėjote? Be abejo, mano tarnai nematė jūsų, antraip jie būtų įspėję...

- Kodėl gi? Vienas tarnas žino.

- Tik ne mano. Dėl keleto ekiu jie nerizikuos savo vieta. Taigi?

- Žinoma, langas! - atsiduso Fransis, vėl įsitaisydamas krėsle. - Jūsų sodo sienos ne tokios jau aukštos... ir paaiškėjo, kad aš jau trys dienos esu jūsų kaimynas.

- Mano kaimynas?

- Argi jūs nežinote, kad jūsų kaimynė anglė?

Taip, Marijana tai žinojo. Ji net palaikė pakankamai gerus santykius su madam Atkins, pas kurią Adelaidė rado prieglobstį, kai jos ieškojo Fušė policija. Ji kadaise buvo teatro aktorė, tada ji vadinosi Šarlotė Volpol, bet ji įsigijo teisę būti gerbiama ir kartu teisę tapti paryžiete, nes mėgino, rizikuodama gyvenimu ir turtu, išgelbėti iš Templio karaliaus šeimą po Liudviko XVI mirties. Imperatoriaus policija ją pakentė. Marijaną ypač nustebino tai, kad ši šauni moteris, puikiai išauklėta ir geros širdies, sugebėjo užmegzti draugiškus santykius su tokiu žmogumi kaip Fransis Kranmeris. Ji neslėpė savo dvejonių. Lordas Kranmeris nusijuokė.

- Aš net galiu pasakyti, kad brangioji Šarlotė mane labai myli. Žinote, Marijana, jūs viena iš nedaugelio moterų, kuriai aš atrodau atstumiantis ir vertas neapykantos! Dauguma jūsų amžininkių laiko mane žavingu, maloniu, pagarbiu...

- Matyt, jos neturėjo laimės ištekėti už jūsų! Todėl toks skirtumas... Tai pasakiusi aš norėčiau tikėtis, kad mūsų pokalbis neužtruks. Aš... labai pavargau.

Fransis Kranmeris sunėrė abiejų rankų pirštų galus ir ėmė apžiūrinėti ją.

- Turiu pasakyti, kad jūs nelabai ilgai užsibuvote teatre. Jums nepatiko "Britanikas"?

- Vadinasi, ir jūs buvote teatre?

- Žinoma. Ir kaip žinovas galėjau žavėtis jūsų pasirodymu kartu su tuo puikiu gyvuliu, koks yra gražuolis Černyšovas. Tiesą sakant, sunku įsivaizduoti geriau vienas kitam tinkančią porą... jei tik jis nebūtų pakeistas Boforu! Bet, atrodo, šiuo atžvilgiu ne viskas gerai klostosi. Tikriausiai jūs su juo pjaunatės kaip ir anksčiau? Vis dėl tos senos Seltono istorijos? O gal jums nepatinka jo žmona ispanė?

Šis įžūlus plepėjimas ėmė erzinti Marijaną. Staigiai pasisukusi, ji atsigręžė veidu į Fransį ir sausai atšovė:

- Gana! Jūs atėjote čia ne tam, kad paliežuvautumėte, o, be abejo, su tam tikru tikslu. Tad sakykite ir nešdinkitės! Ko jums reikia? Pinigų?

Lordas Kranmeris linksmai nužvelgė jauną moterį ir atvirai nusikvatojo.

- Aš žinau, kad jūs dabar turite jų pakankamai ir neteikiate jiems didelės reikšmės. Mielai prisipažinsiu, kad man klostosi atvirkščiai, bet mes dar grįšime prie to...

Jis liovėsi šypsotis, pakilo ir žengė keletą žingsnių prie Marijanos. Jo gražus veidas surimtėjo, tokios išraiškos jauna moteris anksčiau nebuvo pastebėjusi.

- Tiesą sakant, Marijana, aš atėjau norėdamas pasiūlyti jums sudaryti taikos sutartį, jeigu jūs neprieštarausite.

- Taikos sutartį? Su jumis?

Fransis lėtai priėjo prie mažojo stalelio, kur Agata paruošė vakarienę tam atvejui, jeigu jos šeimininkė grįžusi iš teatro panorės pasistiprinti. Jis pripylė į taurę šampano, pusę nugėrė ir patenkintas atsidusęs tęsė:

- Žinoma. Aš manau, kad tokiu atveju mes abu laimėsime. Paskutinių mūsų susitikimų metu aš elgiausi ne per geriausiai. Aš turėjau būti pagarbesnis ir taktiškesnis. Tai man nepavyko.

- Iš tiesų, ir neslėpsiu, aš laikiau jus jau mirusiu!

- Vėl! Mano brangioji, - pasakė jis raukydamasis, - atsikratykite įpročio nuolat priskirti mane prie numirėlių! Tai galų gale nusibosta! Bet jeigu jūs turite galvoje sarginį šunį, kurį policija paskyrė mane saugoti, tai žinokite, aš pakeliui tiesiog pabėgau nuo jo! Ką padarysi, geriausi pėdsekiai suklysta, kai žinai medžioklės taisykles. Bet kur aš sustojau? Ak taip! Aš sakiau, kad gailėjausi būdamas toks šiurkštus su jumis. Būtų buvę daug geriau susitarti.

- Kokį susitarimą jūs siūlote? - paklausė Marijana, nuliūdusi ir kartu nusiraminusi, kai buvo paminėtas persekiojimas, kurio ėmėsi jos draugas Blekas Fišas.

Nuliūdusi, nes, matyt, policininkas paleido savo grobį iš rankų, ir nusiraminusi, nes jei Blekas Fišas paprasčiausiai pražiopsojo Fransį, tai jis bent dar gyvas. Kai ji pamatė krėsle sėdintį anglą, jai pasivaideno įsiutęs bretono balsas: “Aš jį pribaigsiu arba pats neteksiu kailio”, - ir jos širdį suspaudė pagalvojus, ką gali reikšti gyvo Fransio buvimas čia. Pasirodo, būgštauta be reikalo, ir ačiū Dievui!

Tuo metu Fransis ramiai baigė gerti šampaną ir priėjo prie nedidelio sekretero, kuris stovėjo tarp dviejų į nakties sodą atidarytų langų. Tarp gulėjusių ten dokumentų jis surado antspaudą iš nefrito ir aukso; juo Marijana užantspauduodavo laiškus. Keletą sekundžių jis apžiūrinėjo išgraviruotą herbą.

- Draugiškas susitarimas, žinoma, - lėtai pasakė jis, - taip pat gynybinis susitarimas. Jums daugiau nėra ko manęs bijoti, Marijana. Mūsų santuoka nutraukta, jūs vėl ištekėjusi ir nuo šiol turite vieną iš garsiausių vardų Europoje. Aš galiu tik pasveikinti jus, nes man likimas nebuvo toks palankus. Aš esu priverstas gyventi slapta, man gresia nesėkmė, ir visa tai dėl to, kad tarnauju savo šaliai, kuri, beje, labai mažai moka tokiems kaip aš. Mano gyvenimas...

- Normalus šnipo gyvenimas! - atšovė Marijana; neįprastas Fransio draugiškumas sukėlė jai įtarimą.

Jo lūpomis nuslydo šypsena, nepalietusi akių.

- Jus nelengva apmulkinti, a? Gerai, tebūnie taip! Šnipo gyvenimas! Tačiau jis leidžia man sužinoti daug dalykų, priartėti prie tokių paslapčių, kurios sudomins jus.

- Politika manęs nedomina, Fransi, ir aš stengiuosi būti nuošalyje nuo jos. Jums bus geriau kuo greičiau palikti šiuos namus, kol aš užmiršiu, kad turėjau jūsų vardą, ir minėsiu tik tai, kad jūs esate mano šalies ir mano valdovo priešas!

Fransis iškėlė rankas į viršų.

- Neįtikėtina! Dabar jūs Bonaparto šalininkė? Jūs, aristokratė! Tiesą sako, kad pagalvė - geriausias būdas nugalėti priešiškus įsitikinimus. Bet nusiraminkite, aš su jumis norėjau pasikalbėti ne apie tokio žanro politiką. Jūsų ji nedomina, ir gerai, bet ar gali jūsų nedominti tai, kas yra susiję su Boforu?

- O kas verčia jus manyti, kad ponas Boforas domina mane? - gūžtelėjusi pečiais, paklausė Marijana.

- Ne, Marijana, ne mane! Aš gerai pažįstu moteris, o jus - geriau, negu jūs manote. Boforas ne tik domina jus, jūs mylite jį, ir jis myli jus, nepaisant šitos vaidingos moters, kurią vesti jis laikė savo pareiga. Visai neseniai jūs žiūrėjote į ją su slaptu pykčiu, matomu įdėmiam stebėtojui. Bet gana išsisukinėti! Žodžiu, Boforui rytoj gresia didelis pavojus. Klausimas toks: norite jūs jį išgelbėti ar ne.

- Jeigu jūs turite galvoje dvikovą, tai...

- Ne! Velniai griebtų! Aš nesirūpinčiau dėl dvikovos. Boforas, be abejo, geriausiai Amerikoje kaunasi kardu. Jei aš sakau, kad jam gresia pavojus, tai yra tikras pavojus.

- Kodėl tad nepasakius jam pačiam?

- Todėl, kad jis nenorės manęs klausyti ir nesumokės sužinojęs, nuo kokio pavojaus jis turi būti išgelbėtas. O jūs, jūs sumokėsite! Ar ne?

Marijana neatsakė, ji neteko žado iš nuostabos ir pasipiktinimo. Kartu ji pajuto keistą palengvėjimą. Naujas Fransio paveikslas ją trikdė. Jame atsirado kažko, kas nesiderino su jo sunkiai suvokiama prigimtimi. O dabar viskas atsidūrė savo vietose. Jis vėl tapo toks, koks buvo anksčiau, ir tik jam galėjo šauti į galvą ateiti pas ją ir paimti pinigų už draugo išgelbėjimą. Ji negalėjo susilaikyti nepasakiusi jam to.

- Aš maniau, kad jis jūsų draugas! - su panieka sviedė ji. - Nors tokiems, kaip jūs, draugystė neturi didelės reikšmės.

- Draugas? Per daug stipriai pasakyta. Tai, kad jūsų turtas išslydo iš jo rankų, nepadėjo užmegzti tvirtų ryšių. Ir laikai dabar pernelyg sunkūs, kad būtų galima atsiduoti jausmams. Taigi kiek jūs man duosite mainais už tai, ką aš žinau?

Už laisvai tariamų žodžių slypėjo godumas. Marijana su pasidygėjimu žvelgė į šį jauną žmogų - aukštą, neginčijamai gražų, labai gracingą su tamsiai žaliu aksomo fraku. Šviesūs plaukai buvo sušukuoti taip, kad ta šukuosena nepaprastai tiko prie jo beveik tobulų bruožų veido, o išpuoselėtos rankos buvo tokios pat gražios ir baltos, kaip kardinolo San Lorenco. Jo šypsena, nepaisant šalto ir abejingo pilkų akių žvilgsnio, buvo labai žavinga. Tačiau šio bajoro siela buvo tarsi ledinė bala; joje susipynė baisus egoizmas, niekšiškumas, žiaurumas ir klastingumas. Siela, kurią jos šeimininkas nesvyruodamas būtų pardavęs už saują aukso... "Ir aš mylėjau jį, - su pasišlykštėjimu pagalvojo Marijana. - Ištisus mėnesius jis man buvo įkūnijęs visus romanų herojus, visus Apskritojo Stalo riterius! Ir tetulė Elisė laikė jį visų dorybių pavyzdžiu! Koks nusivylimas!.."

Bet pirmiausia reikia išsaugoti ramybę, nes ją iš tiesų pradėjo imti baimė. Ji dabar per daug gerai pažino Kranmerį ir įsitikino, kad jis niekada negrasina tuščiai. Žinoma, jo šantažas pagrįstas baisia tikrove, ir Jasonas nukentės, jeigu ji nesumokės. O dabar, kai Fransis įsitikino, kad ji myli Boforą, jis taip lengvai neatsitrauks. Norėdama nuraminti nervus ir neišsiduoti, Marijana susidėjo rankas už nugaros ir iš visų jėgų jas suspaudė. Jos veidas buvo visiškai ramus, kai ji paklausė:

- O jeigu aš atsisakysiu sumokėti?

- Tuomet aš pasilaikysiu savo paslaptis, bet aš netikiu, kad mes iki to prieisime, ar ne tiesa? Sakysime... dvidešimt penki tūkstančiai livrų? Man atrodo, kukli kaina?

- Kukli? Bet jūs iš tiesų ne šios žemės žmogus! Kuo jūs mane laikote? Prancūzijos banku?

- Nebūkite smulkmeniška, Marijana! Aš juk žinau, kad jūs ištekėjote už labai turtingo žmogaus ir jums tokia suma - vieni niekai! Beje, jeigu man taip nereikėtų pinigų, aš galėčiau būti nuolaidesnis, bet auštant turiu išvykti iš Paryžiaus. Taigi gana išsisukinėjimų! Ar jūs norite sužinoti, kas gresia Boforui? Taip

ar ne? Prisiekiu jums, kad jeigu jūs nesutiksite, rytoj šiuo metu jis bus negyvas!

Marijanos nugara iš baimės pašiurpo. Ji įsivaizdavo pasaulį, kuriame daugiau nėra Jasono, ir suprato, kad tada jau niekas nesutrukdys, negalės sutrukdyti jai nusekti paskui jį. Ką reiškė pinigai šalia tokios nelaimės, pinigai, kurie Kranmeriui buvo didžiausia palaima, o Marijanai mažiau negu niekas. Po jos vestuvių kunigaikščio valdytojas iš tiesų pervesdavo jai dideles sumas. Ji su pasišlykštėjimu pažvelgė į anglą.

- Truputį palaukite! Aš atnešiu pinigų.

Kai ji pasuko prie durų, Kranmeris suraukė antakius ir ištiesė ranką, tarsi norėdamas ją sulaikyti. Tada ji šaltai nusišypsojo jam.

- Ko jūs bijote? Kad aš pašauksiu žmones ir jus sučiups? Tokiu atveju, man atrodo, niekas negalės išgelbėti Jasono Boforo!

- Iš tiesų niekas! Eikite, aš laukiu.

Marijana niekada nelaikė pinigų savo kambaryje. Tai buvo Žolivalio pareiga. Seife, kuris buvo įmūrytas vienoje jo kambario sienoje, visada būdavo gana didelė pinigų suma, ten gulėjo ir Marijanos brangenybės. Tik Arkadijus ir ji žinojo, kad toks seifas yra. Taigi Marijana pasuko į jo kambarį, prieš tai įsitikinusi, kad Fransis neseka įkandin jos.

Arkadijaus tuo metu nebuvo. Jis buvo išvažiavęs į Eks Liašapelį neva gydytis karštuose mineralinuose vandenyse, kurie pelnė šlovę senajai Karolio Didžiojo sostinei ir sutraukdavo svečių iš visos Europos. Kai Marijana, truputį nustebinta, kad staiga prireikė tokio gydymo, išreiškė susirūpinimą dėl Arkadijaus sveikatos, jis jai pasakė, jog reumatas susuko jam du pirštus ir dėl nuolatinio peršalimo dingsta balsas. Marijana nusprendė, kad čia juokauti negalima, ir palinkėjo laimingo kelio, o po to pridūrė:

- Pabučiuokite nuo manęs Adelaidę ir pasakykite jai, kad man jos labai trūksta. Jeigu ji galės grįžti...

Išvydusi, kaip staiga nušvito seno jos draugo veidas, ji suprato, kad pasielgė teisingai, ir jai malonu buvo matyti Arkadijų turint kažką, kas labai priminė slaptą švelnumą.

Marijana skubiai įėjo į tuščią kambarį, rūpestingai uždarė duris, net užkišo skląstį ir atsirėmė į jį, norėdama atsipūsti. Jos širdis smarkiai daužėsi lyg tai būtų svetimas kambarys, kurį ji rengėsi apiplėšti. Ji pajuto baimę, nors gerai nesuprato, kodėl. Gal tiesiog todėl, kad visur, kur pasirodydavo Fransis Kranmeris, jį gaubdavo įtarumo ir pavojaus atmosfera. Ji norėjo tik vieno: greičiau pamatyti jį išeinantį. Tada ji galės nuvažiuoti pas Jasoną ir perspėti jį apie slaptą pavojų, kurio pašalinimas taip brangiai kainavo.

Truputį nusiraminusi, Marijana išsitraukė seifo raktą iš mažytės slėptuvės masyvioje raudonmedžio lovos kojoje; slėptuvė buvo tarp bronzinių papuošimų. Paskui ji nuėmė žaliu šilku aptrauktą pano, imituojantį sienos apdailą, ir pagaliau atidarė seifą. Jame buvo daugybė stalčiukų, pluoštai Prancūzijos banko banknotų ir du maišai aukso. Marijana nesvyruodama atskaičiavo reikalingą sumą, kruopščiai užrakino seifą, pastatė į vietą pano ir padėjusi raktą į slėptuvę išėjo iš Arkadijaus kambario, spausdama prie krūtinės tai, ką ji laikė Jasono išpirka. Namuose kaip ir anksčiau buvo tylu. Tarnai šeimyninėje ir Agata savo mažame kambarėlyje šalia šeimininkės miegamojo ramiai miegojo, neįtardami vykstančios dramos. Marijana nė už ką pasaulyje nenorėjo, kad tarnai įsipainiotų į šią istoriją.

Pamatęs Marijanos rankose banknotus, anglas nepatenkintas susiraukė:

- Aš norėčiau aukso!

- Tokios sumos auksu aš neturiu. Ir nešnekėkit nesąmonių, Fransi, jūs, be abejo, turite pažįstamą bankininką, kuris iškeis juos... sakykime, jūsų draugas Londone Baringas.

- Velniai rautų! Iš kur jūs žinote?

- Aš daug žinau. Pavyzdžiui, kodėl jūs galėjote taip laisvai vaikštinėti po Paryžių, kai Fušė buvo policijos ministru. Bet Fušė daugiau ne ministras.

- Todėl aš ir negaliu gaišti. Duokite šiuos banknotus, aš paslėpsiu juos.

Jaunoji moteris padėjo pinigus ant stalelio ir greitai susidėjo rankas už nugaros.

- Minutę! Jūs paimsite juos prieš išeidamas. Iš pradžių turite viską papasakoti.

Jos širdis ėmė šokinėti. Fransio akys ieškojo banknotų ir taip susiaurėjo, kad pavirto dviem pilkais plyšeliais. Jis išraudo, ir ji suprato, kad jį apėmė pinigų karštligė. Niekas nekliudė jam pulti ją, apsvaiginti, paimti pinigus ir pabėgti. Galimas daiktas, jis tiesiog neturėjo ką papasakoti.

Staiga apimta pykčio, Marijana pribėgo prie brangios juodmedžio komodos, atidarė ant jos stovėjusią dėžutę ir ištraukė vieną iš gulėjusių raudono aksomo įdėkle dvikovos pistoletų, kuris buvo užtaisytas, atsisuko į Fransį ir nutaikė į jį ginklą.

- Jeigu jūs paliesite pinigus, nieko nepapasakojęs, nežengsite nė žingsnio durų link. Jūs juk žinote, kad aš šaudau taikliai!

- Kokia musė jus įkando? Aš neketinu jūsų apiplėšti, juo labiau, kad viską galima paaiškinti keliais žodžiais.

Iš tiesų jo pasakojimas buvo trumpas. Jasonas Boforas turi ateiti rytoj vakare pas Kventiną Kroufordą į Anžu gatvę neva pasižiūrėti jo garsiojo paveikslų rinkinio, o iš tiesų sutikti emisarą Fušė, kuris šiuo metu yra išvytas, bet nė trupučio neišsigydęs nuo valdžios troškimo; jis nusprendė susigrąžinti ją bet kuriomis priemonėmis, net išduodamaus valstybę. Ten bus dar du fanatiški karaliaus šalininkai emigracijoje: ševaljė de Briuslaras, gerai pažįstamas Marijanai, ir baronas de Vitrolis.

- Savaris įspėtas, - pridūrė Kranmeris. - Keturi vyrai bus patyliukais suimti net nespėję peržengti Kroufordo slenksčio, nuvesti į Venseną ir sušaudyti dar neišaušus.

Marijana suvirpėjo.

- Jūs iš proto išsikraustėte! Nužudyti keturis žmones be teismo, be imperatoriaus įsakymo?

Gražų Fransio veidą iškreipė pašaipi šypsena.

- O jūs užmiršote, kad Savaris - tai žmogus, kuris nužudė Engijeno hercogą? Bonapartas Kompjene, o čia kalba eina apie priešo agentus.

- Jasonas - priešo agentas? Kas jumis patikės?

- Ogi kad ir jūs, mano brangioji. Kaip daugelis blaiviai mąstančių žmonių, jis pripažins, kad taika su Anglija reikalinga dėl daugelio priežasčių, iš kurių svarbiausia - prekybos plėtojimas.

O argi Bonis sutiks sudaryti taikos sutartį? Užtat Liudvikas XVIII padarys tai nedelsdamas.

Marijaną apėmė beprotiškas įniršis. Ji kaip asmenišką įžeidimą priėmė teiginį, kad Jasonas yra vienas iš tų apsukrių ir nesąžiningų politikų, kurie dėl savo interesų buvo pasirengę sugriauti imperiją ir pasodinti į krauju apšlakstytą sostą kokią nors pasigailėtiną marionetę.

- Yra kai kas, ko jūs tikriausiai nežinote. Jasonas žavisi Napoleonu, net myli jį. Jūs užmiršote, kad jis yra savo vyriausybės pasiuntinys pas jį?

- Oficiozinis pasiuntinys - tai grynai praktiškas reikalas. O ar jūs neužmiršote, kad Jasonui visada reikia pinigų? Man atrodo, mes pakankamai daug sumokėjome - jūs ir aš, - kad sužinotume tai!

- Ne tik jam!

- Jūs neužmiršote, - tęsė Fransis, praleidęs negirdomis Marijanos repliką, - kokiomis aplinkybėmis susipažinote su juo? Seltone, Anglijoje... be to, Velso princo favoritų grupėje! Norite dar vieno įrodymo? Tas anglų korsaras, kuriam jis visai neseniai taip laiku leido išsinešdinti ta dingstimi, kad Amerika nekariauja su Anglija, tas korsaras iš tiesų buvo labai svarbus Boniui, nes jis grįžo iš Ispanijos ir vežė Velingtono depešas, kurias pastarasis patikėjo tokiam greitam laivui. Tai štai, prekybinis laivas “Jūrų burtininkė” yra labai smarkiai ginkluotas, kur kas labiau negu “Revanšas”, be to, jis greitesnis. Įsitikinote?

Marijanai pritrūko drąsos atsakyti. Ji nusigręžė. Žinoma, ji negalėjo priekaištauti Jasonui, kad jam savos šalies interesai yra svarbesni už Prancūzijos, bet mintis, kad jis grįžo čionai draugystės dingstimi, tikėdamasis būti priimtas imperatoriaus, naudotis pagarba ir kartu susiuostyti su didžiausiais Prancūzijos monarcho priešais, - ši mintis jai buvo nepakeliama. Tačiau nebuvo galima neigti ir to, kad Fransio argumentai atrodė pakankamai svarūs. Iki to laiko, kai priartėjo prie Napoleono, Jasonas Boforas iš tikrųjų buvo Anglijos princo draugas, vienas iš artimiausių.

Truputį pamąsčiusi ji pasakė:

- Čia esama kažko, ko aš negaliu suprasti. Jūs atėjote parduoti žinių, kurios gali išgelbėti poną Boforą. Bet tos žinios liečia ne tik jį? Dar yra Kroufordas... trys kiti.

- Jei Kroufordas turės nemalonumų, jis pats su jais susidoros, · sausai nusijuokęs, pasakė Fransis. - Nes jei Savaris viską žino, informacijos šaltinio nereikia toli ieškoti.

- Jūs norite pasakyti...

- Kad Kroufordas seniai gyvena Paryžiuje ir sulaukęs tokio amžiaus daugiau galvoja apie savo ramybę negu apie įsitikinimus, už kuriuos pakankamai sumokėjo ir pinigine, ir sveikata. Nusiraminkite, Kroufordui nėra ko bijoti. O dėl kitų, tai jais pasirūpinsiu aš.

- Negi niekas iš jų negalės perspėti Boforo?

- Jie neturės laiko pasirūpinti net savo pačių saugumu. Aš vertas pinigų?

Marijana galvos linktelėjimu patvirtino tai. Jos ginkluota ranka nusviro, ir ji padėjo pistoletą į dėžutę, o tuo metu Fransis lėtai priėjo prie stalelio. Jis tylėdamas paslėpė pinigus savo plačiose kišenėse, žemai nusilenkė ir nuėjo prie lango. Marijana nekantriai laukė, kada jis išeis. Jų sudarytas sandėris gal ir nepadidino jos neapykantos šiam žmogui, bet ji jau nebejautė baimės, kurią jis sukėlė jai tą atmintiną vakarą Feido teatre, ir dar labiau jį niekino. Dabar ji žinojo, kad su nedideliu aukso kiekiu visada galės pažaboti Kranmerį ir sukliudyti jo intrigoms. O nuo šiol aukso jam kaip tik labiausiai ir trūks. Daug sunkiau buvo suvokti Jasoną liečiančius demaskavimus. Nepaisant pateiktų įrodymų, Marijana negalėjo sutikti, kad jos draugas - šnipas. Ir vis dėlto...

Anglas išėjo į balkoną, norėdamas iš ten nušokti į sodą, bet paskutinę akimirką susigriebė.

- Aš visai užmiršau! Kaip jūs ketinate įspėti Boforą? Jūs jam parašysite?

- Mano manymu, jums tai neturi rūpėti. Aš padarysiu taip, kaip man atrodys geriau.

- Jo adresas jums žinomas?

- Jis sakė, kad gyvena Pasyje, savo draugo bankininko Bogeno namuose.

- Iš tikrųjų. Tai didelis, gražus namas Senos pakrantėje, apsuptas terasomis kylančio parko. Iki Revoliucijos jis priklausė kunigaikštienei Lambol ir kaip tik šiuo pavadinimu dar žinomas aplinkinėse vietovėse. Bet jeigu jūs leisite man duoti jums patarimą...

- Patarimą? Jūs?

- O kodėl gi ne? Jūs parodėte dosnumą, ir iš dėkingumo aš noriu sutrukdyti jums padaryti kvailystę. Nerašykite! Iškilus tokiems reikalams, niekada nežinai, kas gali atsitikti, ir jeigu policija sugalvos padaryti kratą pas Boforą, jums gali grėsti nemalonumai, kai ten suras jūsų laišką. Jei nėra pėdsakų, nėra ir įrodymų, Marijana, ir tam tikromis aplinkybėmis jūsų artimi ryšiai su imperatoriumi gali jums pakenkti. Geriausia, kad jūs pati nuvažiuotumėte pas Boforą... sakykime, rytoj vakare devintą valandą. Susitikimas pas Kroufordą paskirtas vienuoliktą. Boforas dar bus namuose.

- Iš kur jūs žinote? Jo gali nebūti visą dieną.

- Taip, bet iš patikimo šaltinio aš žinau, kad rytoj vakare, aštuntą valandą, jo namuose bus labai svarbus susitikimas. Tad jis niekur nebus išėjęs.

Marijana smalsiai pažvelgė į Kranmerį.

- Kaip jums pavyksta gauti tiek informacijos? Galima pamanyti, kad prieš paskirdamas pasimatymą arba priimdamas kokį nors sprendimą, Jasonas iš pradžių tariasi su jumis.

- Brangioji, mano verslo žmogui žinojimas visko, kas liečia draugus ar priešus, labai dažnai yra tiesiog gyvenimo ar mirties klausimas. Jūs galite netikėti manimi ir veikti savo nuožiūra, bet nekaltinkite manęs, jeigu jūsų lengvabūdiškumas pavirs katastrofa...

Marijana nekantriai mostelėjo. Ji galvojo tik viena: pamatyti, kaip jis išeis, o paskui, nedelsiant nė minutės, kuo greičiau lėkti pas Jasoną ir įsitikinti, kad jis neis į tą beprotišką pasimatymą. Bet tai, apie ką ji galvojo, taip aiškiai atsispindėjo jos veide, kad Kranmeriui nebuvo sunku viską suprasti. Atsainiai, tarsi būtų kalbama apie kažką visai nereikšminga, jis pasakė, išsiblaškęs taisydamasis pirštais savo aukštą kaklaraištį:

- Važiuoti dabar į Pasį vargu ar protinga, nes jūsų ten dabar laukia ne itin malonus priėmimas... Sinjora Pilara - juk toks jos vardas - saugo savo šeimyninę laimę taip pat uoliai, kaip pirmasis Jasonas garsiąją aukso vilną. Jūs pamatysite tik ją vieną, o rytoj vakare, patikinu jus, mūsų gracingoji dama bus Mortfontene pas tą keistą Ispanijos karalienę, kurią sukūrė smulkiaburžuazinė pseudorevoliucija. Tad štai, nelaimingoji karalienė Julija, jeigu jau reikia ją taip vadinti, laiko savo pareiga telkti aplink save visus, kurie bent kiek susiję su Ispanija, kur, beje, niekada nebuvo įžengusi jos koja, nes jos kilnusis vyras yra linkęs palikti ją savo kamaroje. Apie ką aš kalbėjau?..

- Apie tai, kad ruošiatės išeiti! - sudirgusi metė Marijana.

- Truputį kantrybės! Aš pasirengęs pasielgti riteriškai, o tam reikia kelių akimirkų. Taigi aš sakiau... ak taip! Kad rytoj jos nebus namie, tad jums, brangioji kunigaikštiene, kelias bus laisvas, ir kad jei Boforas nevisiškas kvailys, jis neleis jums grįžti čia anksčiau negu rytą.

Marijanos skruostai užsidegė, o širdis ėmė šokinėti. Tai, ką turėjo galvoje Kranmeris, sakydamas paskutinius žodžius, buvo daugiau negu aišku! Nors jais išreikšta perspektyva vertė ją virpėti iš laimės, tačiau ciniškose jo lūpose jie nevalingai nuskambėjo dviprasmiškai, ir tai buvo jai nemalonu. Toks Fransio palaiminimas, atrodė, įžeidė jos meilę.

- Koks rūpestingumas! - karčiai šyptelėjo ji. - Garbės žodis, galima pamanyti, kad jūsų gyvenimo tikslas yra bet kokia kaina įstumti mane į pono Boforo glėbį!

Kranmeris pačiupinėjo kišenėje banknotus.

- Dvidešimt penki tūkstančiai livrų - apvali suma, - atsainiai pastebėjo jis.

Po to jo elgesys staiga pasikeitė. Jis puolė prie Marijanos, sugriebė ją už pažastų ir skausmingai suspaudė, įniršusiu balsu šaukdamas:

- Veidmainė! Maža bjauri veidmainė! Tau net neužtenka drąsos prisipažinti savo meilę! Bet užteko pažiūrėti į tavo veido išraišką teatro ložėje, kad suprastum, jog tu vos nesprogsti iš noro priklausyti jam. Tik būtų pernelyg žema pripažinti, kad

po Seltono farso, po puikavimosi ir dorybingo piktinimosi tu galiausiai pamilai jį! Kiek bemiegių naktų tu praleidai gailėdamasi to, kas neįvyko? Pasakyk! Kiek?

Staigiu judesiu Marijana ištraukė ranką, pribėgo prie lovos ir sugriebė paauksuotą varpelio bumbuliuką.

- Išeikite! Jūs gavote savo pinigus, tad nešdinkitės! Ir greičiau, antraip aš pašauksiu žmones!

Fransis kaipmat susitvardė. Jis giliai atsiduso, gūžtelėjo pečiais ir lėtai nuėjo prie lango.

- Nereikia! Aš išeinu! Dabar jūs pasakysite, kad kišu nosį ne į savo reikalus, ir apskritai būsite teisi. Bet aš negaliu atsikratyti minties, kad viskas galėjo būti visiškai... kitaip, jeigu jūs nebūtumėte tokia kvaila.

- O jūs nebūtumėt toks niekšas! Klausykite, Fransi, aš niekada nesigailėjau dėl to, kas įvyko, ir dabar dėl nieko nesigailiu.

- Kodėl? Todėl, kad Napoleonas išmokė jus mylėti ir padarė kunigaikštiene?

Marijana nieko neatsakė, tik palingavo galvą.

- Seltone jūs suteikėte man neįkainojamą paslaugą - aš pajutau laisvės skonį. Vienintelis atsiprašymas, jeigu jūs jo nusipelnėte, gali būti tai, kad jūs nieko nežinojote apie mane. Jūs manėte, kad aš esu iš tokio pat molio, kaip jūs ar jūsų draugai, ir tai buvo klaida. O dėl Jasono - aš pasiruošusi visam pasauliui šaukti, kad myliu jį, ir už tai galiu padėkoti jums, nes iki to šlykštaus sandėrio su jumis aš nemylėjau jo, taip! Pagaliau jei aš ko ir gailiuosi, tai tik to, kad iškart nesupratau šio žmogaus ir nenuėjau paskui jį, kaip jis siūlė man pirmąją naktį... bet, ačiū Dievui, aš pakankamai myliu jį ir esu pakankamai jauna, kad galėčiau laukti laimės tiek, kiek reikės! Nes aš žinau, aš jaučiu: kada nors jis bus mano!

- Na gerai, bet... nieko blogesnio aš nenoriu jums palinkėti.

Ir nepridūręs nė žodžio jis išėjo į balkoną, perlipo turėklą ir nuslydo žemyn. Priėjusi prie lango, Marijana suspėjo pamatyti jo baltas rankas, įsikibusias į geležimi kaustytus turėklus. Paskui ji girdėjo, kaip jis nušoko ir lengvais greitais žingsniais nuėjo prie gretimo namo sienos. Marijana išėjo į balkoną, mėgindama

nuraminti iš susijaudinimo smarkiai plakančią širdį ir apmąstyti, kas įvyko.

Jos pirmas impulsas buvo pašaukti Grakchą, liepti pakinkyti arklius ir nuvežti ją į Pasį, bet Fransio žodžiai rado kelią į jos sielą, ir ji turėjo pripažinti, kad jis teisus. Kas gali pasakyti, kaip elgsis ispanė, kai ji pasirodys jai vidurnaktį? Ar ji sutiks įspėti vyrą? O gal jos antipatija Marijanai bus puiki dingstis nepatikėti nė vienu jos žodžiu? Jei Marijana ims protestuoti, kils skandalas, kuris niekam neduos nieko gero. Idėja pasiųsti su rašteliu vieną Grakchą jos netraukė, nes ji žinojo, kad neturės nė minutės ramybės, kol įsitikins Jasono saugumu. Pagaliau sunku tikėtis, kad Jasonas, gavęs jos raštelį, atsisakys vykti į susitikimą, kuris, galimas daiktas, jam daug žadėjo... Be abejo, geriausia sulaukti ryto ir išsimiegojus vykti pas Jasoną.

Jausdama, kaip spaudžia krūtinę, Marijana drebančia ranka perbraukė per kaktą ir kelis kartus giliai atsiduso, mėgindama nuraminti nežmonišką širdies plakimą. Naktis buvo tyli ir šilta. Beribėje dangaus gilumoje mirgėjo žvaigždės, o iš sodo kartu su sidabriniu fontano čiurlenimu, skverbėsi rožių ir sausmedžio aromatas. Tokią naktį gera būti dviese, ir Marijana atsiduso, pagalvojusi apie keistą ir atkaklų likimo kaprizą, kad ji, kurios trokšta tiek vyrų, yra pasmerkta amžinai vienatvei. Žmona be vyro, meilužė be meilužio, motina, netekusi kūdikio, kurį ji iš anksto švelniai mylėjo ir kurio smulkų veidelį taip dažnai įsivaizdavo, - ar tai nebuvo neteisinga lemtis? Ką šiuo metu veikia vyrai, kurie jos gyvenime vaidino jiems skirtą vaidmenį? Ką veikia tas su keista nuovargio išraiška akyse, kuris nori kuo greičiau išvažiuoti, ką jis dabar veikia pas madam Atkins, tą tylią romantišką moterį, kurios visas gyvenimas buvo tik ilgas laukimas grįžtant mažylio Liudviko XVII? Ką veikia kentauras su balta kauke iš Sant'Anos vilos, kurios gąsdinanti vienatvė, atrodo, persidavė jo simboliškai žmonai? O ką gali daryti Napoleonas po paauksuotais Kompjeno papuošalais, būdamas savo austrės draugijoje, jeigu jam nekelia rūpesčio sutrikęs pernelyg mėgstančios pyragaičius jo žmonos virškinimas, - taigi ką gali veikti Napoleonas, Marijana nesunkiai įsivaizdavo, bet tai jos nė trupučio nejaudino. Imperatoriaus saulės spindėjimas

ir kaitra vienu metu buvo ją apakinusi, bet saulė nusileido į paprastą sutuoktinių guolį ir neteko dalies savo švytėjimo.

Daug skaudžiau buvo įsivaizduoti Jasoną, kuriam iškilęs mirtinas pavojus, bet jis šią akimirką yra su Pilara nuostabiame būste ant Senos kranto; juo Marijana ne kartą grožėjosi. Didžiulis sodas, išsidėstęs terasomis, šią nakties valandą tikriausiai nuostabiai žavus, bet... ar gali pajusti seno parko kerus rūsti Pilara, kuri nemyli Prancūzijos? Tikriausiai ji, užsidariusi maldykloje, meldžiasi Dievui ir prašo neišmeldžiamo teisingumo!..

Staiga Marijana piktai nusisuko nugara į šią per daug liūdesio keliančią naktį ir įėjo į kambarį. Kandeliabre prie židinio viena žvakė jau baigė degti, ir jaunoji moteris užpūtė kitas. Dabar kambarį apšvietė tik maža naktinė lemputė lovos galvūgalyje, kuri skleidė paslaptingą rausvą šviesą. Bet nei kambario jaukumas, nei viliojanti minkšta lova nepaveikė Marijanos. Ji nutarė tuoj pat vykti į Pasį - nesvarbu, kokių padarinių tai turėtų. Ji žinojo, kad negalės nusiraminti, kol pamatys Jasoną, net jei dėl to reikės susiremti su neapkenčiamąja Pilara... net jei reikės sukelti visą kvartalą! Bet pirmiausia reikia persirengti.

Marijana ėmė nusirenginėti; pirmiausia ji nusiėmė plunksnų skrybėlaitę ir išskėstais pirštais sušiaušė plaukus, kurie juodomis bangomis nuvingiavo nugara žemiau klubų. Nusirengti muslino suknelę pasirodė sunkiau. Susinervinusi dėl daugybės kabliukų, ji norėjo pašaukti Agatą, bet netikėtai prisiminusi, kad ši suknelė nepatiko Jasonui, Marijana piktai trūktelėjo ploną medžiagą - ir visas Lerua triūsas nuėjo perniek. Likusi su trumpais batisto marškinėliais, ji atsisėdo, norėdama pasikeisti batelius. Ir tą akimirką pojūtis, kad čia kažkas yra, privertė ją pakelti akis. Iš tikrųjų lango angoje pasirodė vyras ir apmirė, įdėmiai žvelgdamas į ją.

Su pasipiktinimo kupinu šauksmu Marijana puolė prie žalio palaidinio, kuris gulėjo ant krėslo ir skubiai užsimetė jį ant pečių. Tamsoje jai iš pradžių pasirodė, kad grįžo Fransis. Ji tik pastebėjo šviesius plaukus. Bet geriau įsižiūrėjusi pamatė, kad panašumas tuo ir baigiasi, ir suprato, kas priešais ją. Tai buvo Černyšovas! Nejudėdamas, kaip niūri skulptūra su savo griežtu munduru, caro kurjeris rijo ją akimis... Jo akys buvo

tokios sustingusios ir taip blizgėjo, kad jaunai moteriai kažkas užgniaužė gerklę. Matyt, ruso būsena nebuvo normali. Galbūt jis girtas?.. Ji jau žinojo, kad jis sugeba išgerti neįtikimai daug alkoholio, neprarasdamas orumo.

Žemu balsu, kuris iš susijaudinimo skambėjo minkštai, Marijana įsakė:

- Nešdinkitės! Kaip jūs drįsote įsiveržti pas mane?

Jis neatsakė, tik žengė porą žingsnių į priekį ir apsisukęs greitai uždarė langą. Pamačiusi, kad jis rengiasi uždaryti ir kitą, Marijana puolė prie jo ir įsikibo į lango rėmą.

- Aš juk įsakiau jums išeiti! Jūs apkurtote, ar ką? Jei tuoj pat nedingsite, aš pašauksiu žmones!

Tebetylėdamas Černyšovas griebė Marijaną už peties ir taip trūktelėjo, kad ji nugriuvo ant kilimo ir stuktelėjusi į kanapos koją sušuko iš skausmo. Tuo metu rusas ramiai uždarė antrą langą, paskui nuėjo prie Marijanos. Jis judėjo kaip automatas, ir jai neliko abejonių, kad jis mirtinai girtas. Kai jis priėjo visai arti, į ją padvelkė alkoholio tvaikas.

Norėdama ištrūkti iš jo, ji mėgino palįsti po kanapa, bet veltui... Su tokia pat neįveikiama jėga jis pakėlė ją ir nunešė ant lovos, nepaisydamas įnirtingo jos priešinimosi. Marijana bandė šaukti, bet nesėkmingai: šiurkšti ranka užspaudė jai burną, o išvydus įkypose žaliose ruso akyse degančią niūrią ugnį, jaunos moters gyslose ėmė stingti kraujas.

Jis akimirką paleido ją ir patraukė už auksinių virvelių, kurios laikė baldakimą. Griūdamas baldakimas uždengė lovą aklina uždanga, pro kurią vos skverbėsi naktinės lempelės šviesa, ir Marijana net nespėjo pasipriešinti. Per vieną akimirką ji už pažastų buvo pririšta prie lovos galvūgalio. Ji norėjo sušukti, bet šauksmas įstrigo gerklėje: nepermaldaujama ranka sugrūdo jai į burną susuktą skarelės gniužulą.

Pasijutusi beveik visai bejėgė, Marijana raitėsi kaip žaltys, neprarasdama vilties išsivaduoti iš savo kankintojo, bet nuo to ėmė nepakenčiamai skaudėti pririštas rankas. Jos pastangos buvo tuščios. Černyšovas be vargo išskėtė jos kojas ir per kulkšnis pririšo jas prie lovos kojų... Dabar Marijana, tarsi paruošta

nuketvirčiuoti, negalėjo net pajudėti. Rusas pakilo ir patenkintas pažiūrėjo į savo auką.

- Tu gerai pasijuokei iš manęs, Anuška! - pasakė jis tokiu šiurkščiu balsu, kad buvo sunku suprasti žodžius. - Bet tu matai, juokai baigti! Tu per toli nuėjai! Priversti mane atsisakyti minties nužudytį tą ilgšį, kurį tu myli, buvo per didelė kvailystė, nes aš niekada nepalieku iššūkio be atsako. Tu palietei garbę, pasinaudojusi mano ištikimybe pareigai, kad išgelbėtum savo meilužį, ir už tai aš dabar nubausiu tave...

Jis kalbėjo lėtai, spausdamas žodį po žodžio, monotoniškai tarsi kalikas, kartodamas išmoktą pamoką.

"Jis išėjo iš proto!" - pagalvojo Marijana; jai nebuvo sunku įspėti, kaip Černyšovas rengiasi nubausti ją. Ji pagalvojo, kad jis išprievartaus ją. Ir iš tiesų nė trupučio nedvejodamas, rusas atsegė palaidinę, perplėšė marškinius nuo viršaus iki apačios ir numetė šalin, net pirštu neprisilietęs prie apnuoginto Marijanos kūno. Paskui, visu ūgiu išsitiesęs, jis ėmė nusirenginėti taip ramiai, lyg būtų savo miegamajame.

Pusiau prismaugta skarele, kuri buvo taip giliai įgrūsta į gerklę, kad net pykino, Marijana su siaubu žiūrėjo, kaip apsinuogina baltas ir gerai sudėtas, kaip marmurinio graikų dievo, kūnas, bet apaugęs vilna, lyg rudos lapės. Ir šis kūnas be jokios preliudijos griuvo ant jos. Tai, kas vyko po to, buvo neįtikimai siautulinga, veržlu ir Marijanai taip pat šlykštu, kaip ir beprasmiška. Šis girtas kazokas meilės aktą atliko taip stropiai ir įnirtingai, lyg būtų bizūnu plakęs aikštingą mužiką. Jis ne tik nemėgino suteikti savo partnerei bent kokio malonumo, bet, atrodė, iš visų jėgų stengėsi suteikti jai kuo daugiau kančios. Laimei, gamta atėjo Marijanai į pagalbą ir jos kančios, kurias ji ištvėrė nė nesudejavusi, greitai baigėsi.

Kai jos budelis pakilo, išsekinta, pusiau prismaugta, ji pajuto palengvėjimą, nes manė, kad jis dabar išlaisvins ją ir pagaliau iškeliaus į savo Maskvą. Bet Černyšovas pasakė vis tuo pačiu monotonišku balsu:

- Dabar tu niekada negalėsi manęs užmiršti. Daugiau nė vienas vyras negalės suartėti su tavimi nesužinojęs, kad tu - mano nuosavybė.

Matyt, jis dar nesusidorojo su ja, ir Marijana, visiškai prarasdama drąsą, pamatė, kad jis ramiai nusimovė nuo piršto masyvų aukso žiedą su herbu - tokiais žiedais užantspauduojami laiškai - ir nuleido jį į naktinės lempelės liepsną. Tuo metu jis įdėmiai apžiūrėjo jaunos moters kūną, tarsi ko ieškodamas ant blizgančios nuo prakaito odos. Bet Marijana, jau supratusi, ką jis nori daryti, ėmė dejuoti ir su tokia pašėlusia jėga rangytis tarp savo pančių, kad rusas nepataikė į numatytą vietą, nes jo ranka, galimas daiktas, ir nebuvo labai stipri. Jis taikė į pilvą, bet jam nepavyko, ir jis užspaudė degančią žymę ant Marijanos klubo.

Skausmas buvo toks nepakenčiamas, kad nepaisant skuduro, iš Marijanos gerklės išsiveržė agonijos šauksmas. Aidu į jį atsiliepė patenkintas girtas krizenimas ir ... dūžtančio stiklo skambėjimas. Pusiau negyva Marijana išgirdo, kaip plačiai atsidarė langas ir tarsi per stebuklą vietoj vienu kirčiu nutrauktų užuolaidų prie lovos išdygo tamsi figūra su husaro munduru ir su apnuogintu durklu dešinėje rankoje. Išvydęs netikėtą reginį, atėjūnas pratrūko keiktis.

- Velniai griebtų! - sušuko jis būdingu Perigoros gyventojams akcentu, kuris Marijanai nuskambėjo kaip gražiausia pasaulio muzika. - Per savo šunišką gyvenimą aš visko prisižiūrėjau, tačiau to...

Marijanai nežmoniškai skaudėjo nuogą klubą, ir ji per daug visko patyrė šią neįtikimą naktį, kad dar kuo nors nusistebėtų. Todėl jai atrodė visai natūralu, kad prie jos lovos su kardu rankoje atsirado smarkusis Furnjė Sarlovezas, mylimiausias Fortiunė Gamelen meilužis... Pasiūlęs iš nuostabos atsisėdusiam ant lovos rusui apsirengti, ir greičiau, kad pamatytų, kur vėžiai žiemoja, gražuolis Fransua skubiai puolė padėti Marijanai: ištraukė ją smaugusią skarelę, perpjovė paauksuotus pančius ir droviai pridengė suplėšytais marškiniais išniekintą kūną, visą laiką be paliovos kalbėdamas:

- Tik pamanykit: man šovė į galvą tokia gera mintis eiti Universiteto gatve! - linksmai kalbėjo jis. - Beje, aš galvojau apie jus, puikoji dama, ir sakiau sau, kad man reikia kuo greičiau padaryti vizitą jums ir padėkoti, kad išvadavote mane

iš kalėjimo, kai staiga matau, kaip šitas tipas lipa per jūsų sodo tvorą. Iš pradžių aš pamaniau, kad tai nekantrus meilužis. Bet meilužiui, kurio laukia dama, gyvenanti viena, nėra jokio reikalo plėšyti savo drabužių lipant per tvorą. Eidamas pas Fortiunė, aš einu kaip visi: pro duris. Taigi jo elgesys mane suintrigavo. Be to, neslėpsiu, kad aš nemėgstu rusų, o šio - dar labiau negu kitų jo tėvynainių. Šiek tiek pasvyravęs aš nutariau pasinaudoti tuo pat keliu. Patekęs į sodą, aš pasisukiojau tenn ir norėjau grįžti. Nieko nesimato, visi langai uždaryti. Bet paskui, pats velnias žino, kodėl, aš užlipau čia. Gal iš smalsumo! Man baisiai patinka kištis ne į savo reikalus! - baigė jis, o tuo metu Černyšovas kaip ir anksčiau automatiškai rengėsi, visiškai nekreipdamas dėmesio į tai, kas vyksta priešais.

Bet jis buvo šiurkščiai sugrąžintas į tikrovę. Vos pasijutusi laisva, nekreipdama dėmesio į skausmą, Marijana pašoko nuo lovos. Pripuolusi prie savo budelio, ji skėlė jam du skambius antausius, paskui, sugriebusi brangią kinišką vazą, kuri kartu su bronziniu pastovu buvo gana įspūdingo svorio, iš įniršio nesitvardydama pakėlė ją ir tvojo jam per galvą.

Vaza suskilo į tūkstančius šukių, bet rusas nenugriuvo. Jis tik truputį susvyravo ir iš nuostabos išplėtė akis. Paskui jis sunkiai nusileido ant lovos krašto, o tuo metu Furnjė pratrūko skardžiu juoku, sumišusiu su srautu įžeidžiamų žodžių, kuriais Marijana apipylė savo priešininką. Tačiau kai ji puolė prie kitos vazos, ruošdamasi padaryti tą patį, ką ir su pirmąja, įsikišo husarų generolas.

- Gana, gana! Ramiau, jaunoji dama! Tokie puikūs daiktai nenusipelno tokios liūdnos lemties!

- O aš? Argi aš nusipelniau to, ką šis netašytas laukinis privertė mane iškęsti?

- Tiesa! Nėra jokio pagrindo neleisti jums bent kiek atsiskaityti su šiuo subjektu! Bet ar ne geriau bus paimti žarsteklį arba židinio žnyples?.. Ne ne! - skubiai pridūrė jis, pamatęs, kaip Marijana žėrinčiu žvilgsniu pažvelgė į sunkų bronzinį žarsteklį. - Palikite jį! Atsižvelgdamas į visa tai, aš verčiau pats pribaigsiu jį.

Su dideliu vargu, nes nudegimas ant klubo kėlė baisų skausmą, Marijanai pavyko nusišypsoti šiam netikėtam paladinui. Dabar ji nesuprato, kaip iki šiol Fransua Furnjė galėjo atrodyti jai nesimpatiškas.

- Nežinau, kaip jums atsidėkoti! - ištarė ji.

- Tuomet nė nemėginkite, antraip mes niekada nebaigsime vienas kitam dėkoti. Kaip pašaukti jūsų kambarinę? Atrodo, ji kurčia!

- Ne ne, kaip tik to aš nenoriu!.. Ji iš tiesų taip kietai miega, kad prisiriša prie piršto skambučio raištelį, jei kartais man jos prireiktų. Bet dabar ji nereikalinga. Aš... aš nematau priežasčių didžiuotis tuo, kas vyksta.

- Nesuprantu, kodėl! Tai visiškai prilygsta sužeidimui kare! Su tokiais žmonėmis visada jautiesi esąs truputį kare. Aš visam laikui išmušiu jam norą vėl lįsti čia. Ei, jūs pasiruošęs? - šūktelėjo jis, kreipdamasis į rusą.

- Vieną minutę, - atsakė tas.

Jis iškilmingai priėjo prie stalo, ant kurio stovėjo pilnas vandens grafinas, ir nesvyruodamas išpylė jį sau ant galvos. Vanduo nutekėjo gražiu žaliu munduru ir ėmė lašėti ant kilimo, bet Černyšovo akys kaipmat pasikeitė - jos jau nebuvo taip gluminamai nejudrios. Jis pasipurtė lyg didelis šuo, paskui nusibraukė šlapius plaukus, išsitraukė kardą ir piktai nusišypsojo Furnjė:

- Jūsų paslaugoms! - pasakė jis šaltai. - Aš nemėgstu, kad man trukdytų linksmintis.

- Geri pasilinksminimai! Bet jeigu jūs iš tiesų sutinkate, mes sutvarkysime šį reikalą sode. Man atrodo, - pridūrė jis, kardo galu rodydamas į nutrauktas užuolaidas, išdaužtą langą, vazos šukes ir lėtai susigeriančią į kilimą vandens balą, - kad šiai nakčiai nuostolių užtektinai!

Niekinamai šypsodamasi, Marijana šaltai pasakė:

- Grafas neturi teisės kautis! Jis jau turi būti pakeliui į savo šalį. Jis siunčiamas su pavedimu.

- Aš vis tiek vėluoju, - suburbėjo Černyšovas, - tad daugiau ar mažiau, nesvarbu... Beje, man nereikės daug laiko užmušti šiam niekšui... vienam iš jūsų meilužių, be abejo!

- Ne! - pataisė Furnjė grėsmingai maloniai, - bet jos geriausios draugės meilužis! Eime, Černyšovai, gana kvailioti! Jūs puikiai žinote, kas aš. Negalima užmiršti pirmojo imperijos kautynininko, jei esi su juo susitikęs mūšio lauke, - pridūrė jis su naiviu pasididžiavimu. - Prisiminkite Austerlicą!

- O jūs, - įsikišo Marijana, - prisiminkite dabartinę savo padėtį! Prisiekiu savo tėvo atminimu, aš atiduočiau dešimt gyvenimo metų, kad pamatyčiau šį storžievį kareivą negyvą, bet ar jūs pagalvojote apie tai, kas bus, jeigu jūs jį nužudysite? Jūs išėjote iš kalėjimo. Imperatorius tuoj pat vėl nusiųs jus tenai.

- Ir su džiaugsmu, - patvirtino Furnjė. - Jis neapkenčia manęs.

- Aš nežinau, ar jis apsidžiaugs, bet jis tai padarys... Šiam žmogui tikriausiai galioja diplomato neliečiamybė. Ir tai bus jūsų karjeros galas, o aš per daug jums dėkinga, kad leisčiau tai padaryti, net jei mirtinai noriu, kad tai įvyktų.

Furnjė nerūpestingai gūžtelėjo pečiais ir keletą kartų mostelėjo nuogu kardu.

- Aš pabandysiu nenužudyti jo visai! Tikiuosi, kad užteks jį gerai pamokyti ir kadangi jo rankos irgi nešvarios, aš manau, kad jis laikys liežuvį už dantų! O dėl jūsų, kunigaikštiene, tai jūs be reikalo prieštaraujate: jokia jėga pasaulyje nesukliudys man susikauti su rusu, kai jis man pakliūna! Supraskite pagaliau, jog tai dovana man... Jūs einate?

Paskutiniai žodžiai buvo skirti Černyšovui, ir tas net neturėjo laiko atsakyti. Furnjė žaibo greitumu perlipo per balkono turėklus ir nušoko į sodą. Jo priešininkas neskubėdamas nusekė paskui jį, bet sustojo šalia Marijanos, kuri, sukryžiavusi rankas ant krūtinės, žiūrėjo į jį neapykanta degančiomis akimis.

- Jis manęs nenužudys, - jo balse dar girdėjosi girtumo gaidelės, - ir aš grįšiu.

- Nepatariu!

- Aš vis tiek sugrįšiu, ir tu pasiduosi man. Aš tave pažymėjau savo antspaudu.

- Nudegimas pašalinamas... prireikus - kitu nudegimu! Aš verčiau išpjausiu odą, - griežtai metė Marijana, - negu išsaugosiu

bent mažiausią jūsų pėdsaką! Nešdinkitės! Kad čia jūsų nė kvapo daugiau niekada nebūtų! O jeigu jūs surizikuosite nepaklausyti mano draudimo, imperatorius po valandos sužinos apie tai, kas atsitiko, net jei man reikės parodyti jam, ką jūs išdrįsote padaryti.

- O man kas? Mano vienintelis šeimininkas - caras.

- Taip pat, kaip ir aš neturiu kito, išskyrus imperatorių! Ir galimas daiktas, kad jūsiškis kapituliuos prieš manojo pyktį.

Černyšovas aiškiai rengėsi atsakyti, bet iš sodo pasigirdo nekantrus Furnjė balsas:

- Jūs nusileisite, ar jus reikės ištempti už pakarpos?

- Eikite, pone, - pasakė Marijana, - ir įsidėmėkite štai ką: jeigu jūs išdrįsite vėl peržengti šio namo slenkstį, aš nudėsiu jus kaip šunį.

Užuot atsakęs, Černyšovas gūžtelėjo pečiais, paskui išskubėjo į balkoną ir dingo sode. Netrukus abu vyrai pasirodė nedidelėje apvalioje pievelėje sodo centre. Geriau susisagsčiusi palaidinę, Marijana išėjo į balkoną, norėdama stebėti dvikovą. Ją apėmė sudėtingi jausmai. Pyktis besąlygiškai vertė ją geisti niekingo skriaudėjo mirties, tačiau dėkingumas, kurį ji jautė generolui, paliko viltį, kad jos išgelbėtojui nereikės galutinai pražudyti savo karjeros, nubaudus žiaurų sadistą.

Šviesa kambaryje, kurią Marijana prieš išeidama vėl uždegė, krito ant dvikovininkų, atsispindėdama nuo kibirkštis žeriančių sukryžiuotų kardų, Abiejų varžovų jėgos buvo apylygės. Rusas buvo stambesnis už prancūzą ir atrodė galingesnis, bet pietiečio Furnjė fizinis menkumas slėpė baisią jėgą ir nepaprastą miklumą. Jis tuo pat metu buvo visur, šoko aplink savo priešininką mirties šokį, apipildamas jį žybčiojančių smūgių lavina.

Marijana kaip pakerėta jaudindamasi sekė dvikovos dalyvius, kai staiga virš sienos, kuri ribojosi su Universiteto gatve ir prie kurios pamažu artėjo besikaunantieji, pasirodė galva su nerimą keliančią trikampe kepure, po jos antra, trečia...

“Žandarai! - pagalvojo Marijana. - Tik jų čia ir trūksta”.

Ji jau pasilenkė per balkoną, norėdama įspėti, bet pavėlavo. Nugriaudėjo griežtas balsas.

- Dvikovos uždraustos, ponai! Jūs turite tai žinoti! Imperatoriaus vardu aš suimu jus.

Furnjė ramiai pasikišo kardą po pažastimi ir apdovanojo žandarą, kuriam aiškiai buvo sunku perlipti sieną, nuginkluojančia nekalta šypsena.

- Dvikova? Kas jums šovė į galvą, brigadieriau? Mes su draugu tik tobuliname kai kuriuos kovos būdus, nieko daugiau.

- Ketvirtą valandą ryto? Ir matant damai, kuriai - sprendžiant iš jos išvaizdos - tai neatrodo taip linksma? - pasakė brigadierius, pakeldamas akis į sutrikusią Marijaną.

Ji labai greitai suprato, kad žandarų pasirodymas gresia tikra katastrofa: dvikova pas ją, naktį, tarp Černyšovo ir Furnjė, po to, kas jau įvyko teatre, - tai garantuotas skandalas, imperatoriaus rūstybė, nes jis griežtai stebi savo aplinkos respektabilumą nuo to laiko, kai vedė, bausmė kaltininkams ir galutinai sugadinta Marijanos reputacija. Be to, dalyvavimas šioje istorijoje ruso, caro kurjerio, grėsė diplomatinėmis komplikacijomis. Reikia pamėginti sutvarkyti šį reikalą, ir kuo greičiau! Kadangi brigadierius, pagaliau nušokęs nuo sienos, pareikalavo, kad varžovai eitų kartu su juo į artimiausią policijos komisariatą, ji pašaukė jį:

- Minutę, brigadieriau! Aš nusileidžiu! Mums bus patogiau pasikalbėti salone.

- Aš nežinau, apie ką mes galime kalbėtis, ponia. Dvikovos oficialiai uždraustos. Ir, šitų ponų nelaimei, apeidami kvartalą, mes išgirdome ginklų žvangesį. Viskas aišku!

- Galbūt mažiau, negu jūs manote! Bet vis dėlto malonėkite manęs išklausyti. Be to, reikia atidaryti išėjimą, jeigu jūs nesiruošiate išvesti šių ponų, vėl ropšdamasis per sieną.

Leisdamasi laiptais taip greitai, kaip leido nudegimas ant klubo, Marijana stengėsi ką nors sugalvoti. Aišku, kad brigadierius nepatikėjo gana naiviu Furnjė aiškinimu. Reikia rasti kitą išeitį, bet Marijanai buvo sunku pakeisti minčių tėkmę - ji galvojo vien apie Jasoną ir jam gresiantį pavojų. Ji karštai troško lėkti pas jį ir įspėti, o ši kvaila dvikovos istorija sulaikė ją Dievas žino kuriam laikui!

Kai ji išėjo į sodą, naktis jau nebuvo tokia tamsi, horizonte iškilo šviesi juosta, o susirėmimas tarp žandarų ir teisės pažeidėjų

darėsi vis smarkesnis. Furnjė įnirtingai stengėsi ištrūkti iš dviejų tvarkos saugotojų rankų, šie niekaip negalėjo su juo susidoroti, o tuo metu brigadierius jaudinamai stengėsi įveikti sieną, tačiau kadangi nebuvo arklio, kuris pirma padėjo tai padaryti, paaiškėjo, kad tai pernelyg sunku tokios kompleksijos žmogui, o dar apsiavusiam didžiuliais auliniais batais... Černyšovas dingo, ir iš gatvės girdėjosi tolstančių kanopų caksėjimas.

Matydamas, kad jo pastangos tuščios, brigadierius grįžo prie Furnjė, kuris vis dar šauniai priešinosi. Žandaras tiesiog siuto.

- Gana vargintis! Jūsų bendrininkas jau toli! Bet mes surasime jį, o jūs, vaikine, atsakysite už abu!

- Aš jums ne vaikinas! - pratrūko Furnjė. - Aš generolas Furnjė-Sarlovezas ir būsiu jums dėkingas, jeigu jūs tai įsiminsite!

- Atleiskite, mano generole, aš negalėjau žinoti! Bet didžiausiam mano apailestavimui, jūs vis tiek liekate mano belaisvis! Aš verčiau sulaikyčiau kitą ir negaliu suprasti, kodėl jūs padėjote jam pabėgti, staiga puolęs mano žmones.

Furnjė su pašaipa nusišypsojo žandarui.

- Aš juk sakiau, kad tai mano draugas! Kodėl jūs nenorite manimi patikėti!

- Todėl, kad jūs nedrįsite duoti karininko garbės žodžio, kad nesikovėte dvikovoje, mano generole!

Furnjė nutylėjo. Marijana nusprendė, kad atėjo metas įsikišti jai. Ji paėmė brigadierių už rankos.

- O jeigu aš paprašysiu jus, gerbiamas pone, pavaizduoti, kad nieko neįvyko? Aš - kunigaikštienė Sant'Ana, ištikima imperatoriaus draugė. Mano patys geriausi santykiai su hercogu de Rovigu, - pridūrė ji, prisiminusi Savario pakvietimą, - be to, juk nėra nei užmuštų, nei sužeistų. Mes galėtume...

- Tūkstantį kartų apgailestauju, ponia kunigaikštiene, bet aš esu priverstas atlikti savo pareigą. Nepaisant to, kad mano žmonės nesupras ir aš būsiu priverstas įtikinėti juos abejotinais įrodymais, aš nenorėčiau sulaukti tokio likimo, koks ištiko vieną iš mano kolegų, kuris panašioje situacijoje elgėsi atlaidžiai... Tai paaiškėjo, ir jis buvo pažemintas tarnyboje. Ponas hercogas de Rovigas drausmės klausimais yra nepaprastai griežtas. Bet... juk

tai ne paslaptis poniai kunigaikštienei, jeigu ji gerai pažįsta jį! Mano generole, jūs pasirengęs eiti su manimi?

Nenorėdama prisipažinti esanti pralaimėjusi, Marijana norėjo toliau įkalbinėti brigadierių ir galbūt būtų padariusi didelę kvailystę, jei būtų pasiūliusi šiam žmogui pinigų, nes ją varė į neviltį mintis, kad generolas vėl pateks į kalėjimą dėl to, kad gynė ją. Furnjė įspėjo jos ketinimus ir įsikišo.

- Aš einu su jumis! - pasakė jis garsiai, paskui, atsisukęs į Marijaną, tyliau: - Nesijaudinkite, kunigaikštiene! Aš ne pirmą kartą kaunuosi dvikovoje, ir imperatorius gerai žino mane. Aš leidau pabėgti kazokui. Jam visa tai būtų turėję nepageidaujamų padarinių. Blogiausiu atveju aš keletą dienų praleisiu kalėjime ir truputį pailsėsiu savo mieloje gimtinėje.

Marijanos klausa buvo labai gera, ir ji husaro balse išgirdo lengvą apgailestavimą. Galbūt gimtasis kraštas ir buvo jam mielas, tačiau tai reiškė ir dykinėjimą, nutolimą nuo mūšių laukų, kuriems jis buvo sukurtas ir į kuriuos jis netrukus turėjo patekti Ispanijoje, jei ne ši kvaila istorija. Žinoma, Marijana taip pat prisiminė ir tai, ką jai pasakojo Žanas Ledriu apie beviltiško karo baisumus toje šalyje, bet ji žinojo, kad jokie išmėginimai negalėtų atšaldyti pirmojo imperijos kautynininko įkarščio, o priešingai, tik pakurstytų jo neįveikiamą kovos aistrą.

Nevalingai ji ištiesė jam rankas.

- Aš pasistengsiu pamatyti imperatorių, - pažadėjo ji. - Aš jam papasakosiu, kas atsitiko ir už ką aš esu jums dėkinga. Jis supras. Aš taip pat pranešiu Fortiunė. Bet aš klausiu savęs: ar ji supras visa tai teisingai?

- Jei tai būtų susiję su kita moterimi, be abejo, ne! - juokdamasis pasakė Furnjė. - Tačiau šiuo atveju ji ne tik supras, bet ir pritars mano veiksmams. Dėkoju už jūsų žadėtą protekciją. Galimas daiktas, man jos reikės.

- Tai aš turiu jums dėkoti!..

Po kelių minučių Furnjė-Sarlovezas, įsikišęs rankas į kišenes, peržengė d'Aselnos namų slenkstį lydimas nustebusio ir pasipiktinusio vyriausiojo liokajaus Žeromo žvilgsnio; Žeromas, dar ne visai nubudęs, su kažkokiu šventu jauduliu žvalgėsi į žandarus. Vienas iš jų atvedė arklį, kurį Furnjė buvo palikęs

gatvėje. Generolas taip laisvai įšoko į balną, lyg rengtųsi joti į paradą, paskui pirštų galiukais pasiuntė oro bučinį stebinčiai jo išvykimą Marijanai.

- Iki pasimatymo, kunigaikštiene! Labai nesisielokite. Jūs neįsivaizduojate, kaip svaigina žinojimas, kad eini į kalėjimą dėl tokios puikios moters!

Nedidelė grupė nutolo pasitikti auštančios dienos. Rausvi aušros spinduliai sublykčiojo ant baltų akmenų, o iš gretimų sodų kartu su pragydusių paukščių balsais pasklido gaiva ir lengvas rūkas. Marijana mirtinai pavargo, ir jai baisiai skaudėjo klubą. Už jos nugaros tarnai su naktinėmis kepuraitėmis ir kykais protingai tylėjo. Tik Grakchas, atėjęs paskutinis, basas ir vien su kelnėmis, išdrįso paklausti savo šeimininkę:

- Kas jums atsitiko, mademu... ponia kunigaikštiene?

- Nieko, Grakchai! Eik, apsirenk ir kinkyk arklius į karietą. Man reikia važiuoti. O jūs, Žeromai, užuot žiūrėjęs į mane taip, lyg aš rengčiausi pasiųsti jus ant ešafoto, greičiau pažadinkite Agatą! Ant jos gali namas užgriūti, o ji nė nepastebės!

- Ir... ką aš turiu jai pasakyti?

- Kad jūs negrėbša, Žeromai, - netekusi kantrybės, sušuko Marijana, - ir kad aš ateityje atsisakysiu jūsų paslaugų, jeigu po penkių minučių jos nebus mano kambaryje!

Grįžusi į savo nusiaubtą kambarį ir nekreipdama dėmesio į nutrauktas užuolaidas bei ant grindų pažirusias porceliano šukes, Marijana patepė nudegimą perujietišku balzamu, išgėrė stiklinę šalto vandens ir įsakė atbėgusiai Agatai paruošti labai stiprios kavos. Bet išvydusi jos akims atsivėrusį reginį, mergina sustingo ant slenksčio.

- Na? - netekdama kantrybės paklausė Marijana. - Tu negirdi?

- Po... ponia! - sumurmėjo Agata, grąžydama rankas. - Kas čia buvo atėjęs šią naktį? Atrodo, kad... kad pats velnias buvo čia!

Marijana nelinksmai šyptelėjo, paskui priėjo prie spintos paimti suknelės.

- Kaip tik taip! - pasakė ji. - Pats velnias! Arba veikiau... velnias trimis pavidalais! O dabar kavos, ir greičiau.

Agatą lyg vėjas nupūtė.

Septintas skyrius

Vaiduoklių namas

Vakaras uždegė kruviną gaisro pašvaistę už Šajo kalvos, kai Marijanos karieta vėl pervažiavo Santarvės tiltą ir nuriedėjo Pasio link. Artėjo naktis; vakarėjant Paryžiaus dangų užtraukę tiršti debesys, atrodo, norėjo pilka skraiste užtemdyti nusileidžiančios saulės spindulius. Slogi drėgna kaitra buvo nepakenčiama. Oras sunkiai skverbėsi pro nuleistus karietos langus, ir Marijana, atsilošusi į karštas aksomines pagalves, sunkiai alsavo ir stengėsi bent kiek nuraminti nepaprastai įtemptus nervus.

Antrą kartą ji važiavo į Pasį... Kai ji buvo atvažiavusi rytą, pasiryžusi viskam, kad tik nors akimirką pamatytų Jasoną ir jį įspėtų, rado užrakintas duris. Pasirodė tik durininkas šveicaras su šlepetėmis, niurzglus ir mieguistas, kai Grakchas užgulė skambutį prie vartų. Laužyta prancūzų kalba kantonietis pranešė jam, kad namie nieko nėra. Ponai Boforai buvo Mortfontene, ten jie nuvyko grįždami iš teatro. Išvydęs aukso monetą, geraširdis žmogus vis dėlto pasakė, kad amerikietis vakare bus namie. Ir nusivylusi Marijana turėjo grįžti apgailestaudama, kad nesiryžo nors kartą paklausyti Fransio patarimo. Bet taip sunku buvo patikėti, kad jis sako tiesą!..

Nepaisant nuovargio po bemiegės nakties, nepaisant skaudėjusios žaizdos ant klubo ir dėl to prasidėjusio lengvo karščiavimo, jaunoji moteris negalėjo rasti ramybės. Kaip siela be vietos, ji klaidžiojo po sodą ir vis bėgiojo į saloną žvilgtelėti į laku ir bronza žvilgantį sieninį laikrodį. Vienintelė šios be galo ilgos dienos pramoga buvo policijos komisaro vizitas; jis atėjo užduoti kelių primygtinių ir klastingų klausimų apie priešaušrio dvikovą. Marijana patvirtino Furnjė versiją: jokios dvikovos nebuvo. Bet valdininkas išėjo aiškiai nepatenkintas.

Karieta pervažiavo Karalienės alėją ir dabar greitai lėkė medžiais apsodintu Didžiuoju Versalio keliu, kuris, vingiuodamas Senos pakrantėmis, vedė į Konferanso pasienio punktą. Jie užtruko tik didelių Jenos tilto - beje, beveik baigto - statybos darbų vietoje: dieną čia apvirto vežimas su akmenimis, kurie

užvertė dalį kelio. Bet Grakchui po kvaitulingų posūkių pavyko įveikti kliūtį ir jis, keikdamasis kaip tamplierius, šuoliais nurūko prie pasienio punkto.

Kai jie pasiekė pirmuosius Pasio kaimo namus, visai sutemo; dangumi plaukė audros debesys ir nakties tamsa buvo neįžvelgiama. Pro sodybas dengusią tirštą žalumą neprasiskverbė nė vienas žiburėlis, išskyrus geltoną šviesą, sklindančią iš būdelės prie geležinių vartų; ji rodė, kad bankininko Benmžamino Delsero cukraus fabriko šveicorius yra savo poste. Toliau tęsėsi Pasio vandens gydyklos parkas, paprastai triukšmingas ir judrus, bet dabar jame tvyrojo tyla, medžiai stovėjo tarytum suakmenėję ramiame ore.

Grakchas pasuko arklius į dešinę ir ėmė kilti nedideliu šlaitu tarp parko ir didžiulės dvarą juosiančios akmeninės sienos. Šios gatvės gale ant juodų geležinių kronšteinų kabantys grakštūs paauksuoti žibintai apšvietė aukštus pynučių vartus ir dvi sargybinės būdeles, kurios saugojo įėjimą į Lambelio dvarą. Tačiau Marijana liepė Grakchui sustabdyti karietą nuokalnėje, neprivažiavus vartų, ir pastatyti ją taip, kad būtų kuo mažiau matoma. Jaunasis vežėjas sutriko, ir ji pridūrė:

- Aš noriu įeiti į šį namą nepastebėta.

- Tačiau rytą...

- Rytą buvo šviesu, todėl buvo neįmanoma išsaugoti paslapties. Dabar - tamsi naktis, ir aš nenoriu, kad kas nors sužinotų, jog esu čia... Tai nieko neduotų, išskyrus nemalonumus mums, o ypač ponui Boforui, - pasakė ji, pagalvojusi apie tai, kokia būtų pavydžiosios Pilaros reakcija, jeigu ji sužinotų, kad jai nesant naktį Jasonas priėmė moterį, ir ne bet ką, o būtent Marijaną.

Matydama, kaip sutrikęs nusigręžė Grakchas, ji suprato, kad jis klysta manydamas, jog tai - meilės pasimatymas. Todėl ji iškart uždėjo taškus ant “i”.

- Šią naktį Jasonui gresia didelis pavojus, Grakchai. Aš vienintelė galiu jį išgelbėti. Štai kodėl man reikia įeiti tenai. Tu nori padėti?

- Išgelbėti poną Jasoną? Kas per klausimas! - atsakė vaikinas džiaugsmingu tonu, įrodančiu, kokį palengvėjimą jis pajuto. -

Tik tai ne taip paprasta: sienos aukštos, grotos tvirtos. O įėjimas iš Versalio kelio...

- Rytą aš pastebėjau sienoje nedidelius vartelius, jie turi būti ne taip toli nuo čia. Ar galėsi juos atidaryti?

- Kuo? Aš turiu tik rankas, o jei pamėginsiu juos išlaužti...

- Štai tuo.

Marijana išsitraukė iš po savo šilkinės pelerinos visraktį ir padavė jam.

Pirštais apčiuopęs instrumento formą, Grakchas negarsiai šūktelėjo:

- Oho! Tai bent!.. Bet iš kur...

- Ts-s! Tai mano reikalas, - sušnibždėjo Marijana; ji rado šį įrankį Žolivalio šaltkalvystės įrankių rinkinyje. (Panašiai kaip velionis Liudvikas XVI, vikontas Arkadijus visada jautė silpnybę šaltkalvystei ir laikė savo kambaryje didelį krepšį įrankių; jų buvimas mažiau gerbiamo žmogaus kambaryje būtų sukėlęs abejonių dėl jo valyvumo.) - Kaip tau atrodo, ar galėsi su juo atidaryti vartelius?

- Jeigu jie iš vidaus neužstumti skląsčiu, tai vaikų žaidimas, - patikino ją Grakchas. - Pamatysite!

- Minutę! Tyliai nueik prie vartų ir pažiūrėk, ar nematyti name šviesos. Taip pat pažiūrėk, ar nėra kieme karietos arba arklių. Man žinoma, kad ponas Boforas kažko laukė aštuntą valandą, - pridūrė ji. - Galimas daiktas, lankytojas dar ten.

Vietoj atsakymo Grakchas davė ženklą, kad suprato. Jis nusiėmė skrybėlę ir padėjo ją kartu su livrėja į karietą, kurią pastatė vandens gydyklos parko gilumoje po tankiomis seno medžio šakomis, paskui nuėjo prie vartų, keldamas ne daugiau triukšmo kaip katė. Kai Marijanos akys pakankamai apsiprato tamsoje, kad pamatytų vartelius, ji nuėjo prie jų ir įsitikinusi, jog jie užrakinti, pasislėpė sienos nišoje ir ėmė laukti sugrįžtančio Grakcho.

Buvo karšta ir tvanku, bet jau artėjo audra. Pietų pusėje girdėjosi duslus griaustinio dundėjimas, ir horizonte švystelėjo tolimas žaibas, akimirką apšviesdamas Senos juostą. Kažkur netoliese, matyt, nedidelėje Notr Dam de Graso bažnytėlėje, laikrodis išmušė devynias, ir Marijanos širdis ėmė neramiai

daužytis krūtinėje. Ją kamavo neaiškūs, nesuprantami būgštavimai. Kas bus, jei Jasonas negrįš iš Mortfonteno prieš susitikimą su Kroufordu? Kas bus, jei susitikimas, apie kurį kalbėjo Fransis, atšauktas... arba Jasonas, priešingai toms žinioms, kurių neva turėjo Kranmeris, jau nuvyko ten?.. Jeigu rytoj auštant, Venseno griovyje...

Marijanos vaizduotės sukurtas paveikslas buvo toks aiškus ir baisus, kad ji vos sulaikė dejonę. Visa drebėdama ji prisispaudė prie vėsių sienos akmenų, norėdama įveikti kylantį karštį, kuris kalė smilkiniuose. Ji dar nevisiškai atsigavo po nesenos ligos, o egzekucija, kurią praeitą naktį jai surengė Černyšovas, dar pablogino jos būklę. Bet prisiminusi žmogų, kurio dabar nekentė visomis sielos galiomis, ji pajuto naują jėgų antplūdį, išsitraukė naują nosinaitę ir ėmė mechaniškai šluostytis šlapius nuo ašarų skruostus. Nuo gaiviai kvepiančio odekolono, kuriuo ji prieš išeidama gausiai apšlakstė nosinę, jai pasidarė geriau. Tuoj pat atsirado Grakchas.

- Na, ir kaip?

- Name dega šviesa, - sušnibždėjo jaunasis vežėjas, - o kieme stovi karieta, man atrodo, pasiruošusi išvažiuoti. Aš gerai neįžiūrėjau kas, bet kažkas greitai išėjo iš namo ir įlipo vidun. Klausykite...

Pasigirdo važiuojančios karietos bildėjimas, paskui sužvangėjo pynučiai, garsiai sukaukšėjo kanopos ir didelė karieta nuriedėjo gatve žemyn. Marijana ir Grakchas žaibiškai prigludo prie vartelių įdubimo. Tiesa, buvo taip tamsu, kad karietos vežėjas vargu ar galėjo juos pamatyti. Nusileidusi žemyn, karieta pasuko į kairę. Vežėjas šmaukštelėjo botagu, ir arkliai nurūko keliu.

- Metas imtis darbo, - atsiduso Grakchas, - pažiūrėsime, ko vertas jūsų įrankis!

Jis apčiuopė rakto skylutę ir įkišo į ją visraktį. Geležis atsidaužė į geležį, iš pradžių besipriešinančią, paskui pasiduodančią. Užraktas gana lengvai pasisuko, bet varteliai, matyt, labai seniai neatidarinėjami, nepasidavė. Grakchui teko gerokai pasidarbuoti petimi, kad jie atsidarytų. Pasirodė parko kampas, ir tarp gebenėmis apsivijusių medžių kamienų šviesia dėme subolavo didelis baltas namas su aukštais langais; jį sudarė trys terasomis

nusileidžiančios dalys. Priešais aukščiausią ir labiausiai išpuoštą, esančią centre, lengvi raštuoti kaltos geležies turėklai harmoningai derinosi su nuožulniais akmeniniais laiptais, kurių papėdėje stovėjo marmurinės nimfos.

Marijanos krūtinėje širdis ėmė daužytis dar prieš jai žengiant pirmą žingsnį į šviesą, kuri geriau negu žodžiai sakė, kad Jasonas yra ten. Trenkė dar smarkesnis griaustinis, ir Grakchas, pakėlęs galvą į dangų, pasakė:

- Audra artėja! Ožkai aišku, kad tuoj pradės lyti, ir aš...

- Lik čia! - įsakė jaunoji moteris. - Tu man nereikalingas. Arba geriau lauk karietoje, bet nenuleisk akių nuo vartelių.

- O gal man eiti su jumis?

- Ne. Pasislėpk, juo labiau, jei pradės lyti. Man čia negresia joks pavojus, o.. jei grėstų, - pridūrė ji, nevalingai nusišypsojusi nakties tamsoje nematoma šypsena, - tu niekuo negalėtum man padėti. Iki greito pasimatymo.

Daugiau nedelsdama ji suėmė sijono padurkus ir lengvais žingsniais nuėjo prie namo. Kuo labiau ji artėjo, tuo aiškiau matė nepaprastą namo grožį ir santūrų grakštumą. Tai iš tiesų buvo žavingos ir subtilaus skonio moters būstas, o kiek tokių buvo sunaikinta kruvino teroro metu! Nuolaidūs laiptai, kuriais Marijana lipo aukštyn lengvai tarsi silfidė, atrodė, buvo sukurti tam, kad jais slystų lengvučiai muaro šleifai ir atlasiniai bateliai.

Užlipusi į aukštą priebutį, ji turėjo prispausti ranką prie širdies, kuri daužėsi tarsi po ilgo kopimo aukštyn... Plačios stiklinės lauko durys buvo praviros, ir Marijana sietynuose degančių žvakių šviesoje pamatė dalį didelio salono, kurio restauruota lubų tapyba ir drapiruotės aiškiai liudijo praūžusią Revoliucijos audrą. Iš baldų buvo keletas krėslų, aukšta knygų spinta, kurioje eilėmis buvo sudėtos knygos išblukusiomis nugarėlėmis, ir nebylus klavesinas sutrūkinėjusiu lakuotu paviršiumi.

Ji ištiesė ranką ir atsargiai atidarė duris, sielos gilumoje būgštaudama, kad kambarys bus tuščias, o šviesa tik laukia sugrįžtant to, kurio čia nėra. Bet ji tuoj pat pamatė Jasoną, ir ją nutvilkė džiaugsmo banga, nušlavusi nuovargį, baimę, skausmą ir karščiavimą.

Jis rašė laišką. Sėdėdamas truputį šonu prie rašomojo stalo, kurį apšvietė žvakė sidabrinėje žvakidėje, jis greitai vedžiojo ilga žąsies plunksna per popierių. Žvakės šviesa švelnino jo nepaprastą sakališką profilį, išryškindama plonas šnerves ir valingą smakrą, o raukšlės sučiauptų lūpų kampučiuose ir gilios akiduobės su pusiau nuleistais vokais buvo šešėlyje. Liesos rankos, stiprios ir gražios, atrodė nuostabiai išraiškingai: viena spaudė plunksną taip pat tvirtai, kaip ir ginklą, kita dviem pirštais prilaikė popieriaus lapą...

Dėl alinančio karščio amerikietis, be pantalonų ir jodinėjimui skirtų batų, buvo apsivilkęs tik baltais batisto marškiniais, kurių plačiai atsegta apykaklė atidengė galingą sprandą. Paraitotos rankovės apnuogino rankas, tarsi išdrožtas iš raudonmedžio. Šiame dailiame salone, ko gero, pernelyg prabangiame su jo sidabriniais niekučiais ir porcelianu, su klavesinu, kuris teikė moteriškumo, Jasonas atrodė taip nepaprastai, kaip ir abordažinis kardas ant tualetinio stalelio, bet prie slenksčio sustojusi Marijana užgniaužė kvapą ir užmiršo viską, kas atvedė ją čionai; ji tik žiūrėjo į jį, nuo šiol įsitikinusi, kad jis neis į pavojingą susitikimą, ir naiviai gėrėjosi juodų plaukų garbana, kuri nuolat krito ant korsaro nosies.

Gal ji būtų ir stovėjusi taip nejudėdama keletą valandų, jei beveik gyvuliškas Jasono instinktas nebūtų jam pakuždėjęs, kad čia kažkas yra. Jis pakėlė akis, pasuko galvą ir pašoko taip staigiai, kad kėdė apvirto ir su triukšmu nugriuvo. Suraukęs antakius, jis įsižiūrėjo į juodą šešėlį durų angoje ir iškart pažino ją.

- Marijana! - sušuko jis. - Ką jūs čia veikiate?

Jo tonas visiškai nebuvo švelnus, ir Marijana, šiurkščiai nublokšta iš aukštybių, į kurias neseniai buvo pakilusi svajonėse, sunkiai atsiduso.

- Anksčiau aš tikėjausi, kad mano vizitas suteiks jums džiaugsmo, o dabar man viskas aišku, - pasakė ji karčiai.

- Svarbu ne tai! Jūs atsiradote prie namo slenksčio neįspėjusi, paslapčia, ir dar stebitės, kai aš paklausiau, ko jums čia reikia? Pamatęs jus čia, kiekvienas tarnas pabėgtų nežmoniškai šaukdamas.

- Visai nesuprantu, kodėl?

- Todėl, kad jus palaikytų ponios de Lambal šmėkla, kuri dažnai pasirodo šiuose namuose... bent taip kalbama, nes aš jos dar nė sykio nemačiau. Nuo to laiko, kai giljotina ėmė darbuotis be perstojo, jie mato šmėklas visur.

- Šiaip ar taip, tikiuosi, kad aš jūsų neišgąsdinau?

Jasonas gūžtelėjo pečiais ir priėjo prie viešnios, kuri apmirė vietoje.

- Taigi aš dar kartą klausiu: ko jums čia reikia? Pamatyti, ar nenukovė manęs rusas? Dvikovos nebuvo. Kunigaikštis Kurakinas liepė jūsų išrinktajam laikinai atsisakyti jos ir įvykdyti skubų pavedimą. Aš to labai gailiuosi!

- Kodėl? Jūs taip norite mirti?

- Jūs iš tiesų laikote mane visišku menkysta! - karčiai šypsodamasis pasakė Jasonas. - Tačiau atsiminkite, jūsų kazokas išvengė didesnio pavojaus negu aš, nes aš būčiau padaręs viską, kas įmanoma, kad nukaučiau jį. Beje, ar kartais ne jums mes turime būti dėkingi už atidėtą dvikovą? Aš manau, kad jums nieko nereiškia ištraukti Kurakiną vidury nakties iš lovos ir paprašyti "sutrukdyti tam"?

Marijana paraudo. Žinoma, ji galvojo apie tai ir, jei ne Taleiranas, kaip tik tai rengėsi padaryti, susiruošusi naktį į Feliusono namus. Kadangi įsikišo Benevento kunigaikštis, tai ji buvo išgelbėta - jai nereikia prisipažinti dėl poelgio, kurį - vienas Dievas težino, kaip - įspėjo Jasonas. Ji palingavo galvą.

- Ne. Tai ne aš. Duodu jums žodį!

- Gerai. Aš jumis tikiu. Tad ar galiu trečią kartą...

- Paklausti, ko man čia reikia? Tuoj pasakysiu: aš atvykau norėdama išgelbėti jus nuo pavojaus, kuris yra daug didesnis negu Černyšovo kardas.

- Pavojus? Dieve mano, apie ką jūs kalbate?

Baisus perkūno trenksmas nustelbė žodžius; sugriaudėjo taip smarkiai, kad, atrodo, perkūnas trenkė tiesiai į namo stogą. Tuo pat metu pro duris ir atvirą langą įsiveržė vėjo gūsis, pakeldamas į orą užuolaidas ir popierius nuo stalo. Sutrinksėjo langų sąvaros. Jasonas skubiai uždarė langą ir duris, surinko išmėtytus popierius, uždegė keletą užgesusių žvakių, paskui sugrįžo prie Marijanos, kuri žengė keletą žingsnių į kambario vidurį;

kambaryje staiga pasidarė tvanku. Lengva šilko pelerina viršum baltos batisto suknelės, išsiuvinėtos saulutėmis, pasirodė jai nepakenčiamai karšta, ir ji nusiėmė ją ir padėjo ant krėslo. Atsisukusi į Jasoną, ji pamatė, kad jis nustebęs žiūri į ją, ir sutriko.

- Kodėl jūs taip žiūrite į mane? - paklausė ji, nesiryždama pažvelgti jam į akis.

- Nežinau. Nors... taip! Su šia suknele, su kaspinu plaukuose jūs priminėte man mergaitę iš Seltono, kokią aš jus pirmą kartą pamačiau vos prieš metus! Toks trumpas laiko tarpas visam tam, ką jūs išgyvenote! Tik pamanykite, jūs jau antrą kartą ištekėjusi, Napoleonas jūsų meilužis... ir galbūt ne vienintelis! Neįtikėtina!

- Turint galvoje, kad nė vienas iš teisėtų vyrų nepadarė manęs moterimi, tuo lengva patikėti? - karčiai paklausė Marijana.

- Aš žinau! Tai padarė imperatorius.

Jo tonas buvo ironiškas, kandžiai šaltas ir niekinamas. Staiga plykstelėjęs pyktis privertė Marijaną tankiau kvėpuoti, užliejo raudoniu jos skruostus ir kaklą, akyse įžiebė žaibus. Ji atėjo pas jį kankinama baimės, beveik išprotėjusi nuo minties, kad auštant jis gali žūti nuo budelių kulkos, ji pasirengė šaukti, kad jam gresia pavojus, o tuo metu viskas, ką jis galėjo jai pasakyti - vien sarkazmas ir žeminantys klausimai, kaip ji tapo moterimi... Nusivylimas buvo toks didelis, kad ji neteko galvos ir sviedė jam į akis tai, ką būtų norėjusi visiems laikams nuslėpti.

- Aš niekada to nesiekiau! - sušuko ji drebančiu balsu. - Jeigu jau jūs norite viską žinoti, tai žinokite, kad imperatorius buvo tik antrasis mano meilužis. O pirmuoju tapo išlaisvintas nuo Plimuto pontonų bretonų jūreivis, su kuriuo aš bėgau iš Anglijos. Skęstant laivui, jis išgelbėjo mane nuo mirties ir nuo plėšikų, ir kaip tik jis mylėjosi su manimi ant šiaudų kluone. Aš leidau jam tai padaryti, nes jis man dar buvo reikalingas, be to, jis degė geismu! Norite žinoti jo vardą? Jis va...

Skambus antausis nutraukė jos žodžius ir išsklaidė pykčio sukeltą svaigulį. Kaip nubaustas vaikas, ji prispaudė ranką prie degančio skruosto ir pakėlė į Jasoną pilnas ašarų akis. Išvydusi

jo iš įniršio perkreiptą veidą, ji nevalingai pasitraukė atgal. Pykčio apimtas Jasonas buvo toks baisus, kad ji norėjo bėgti, bet jis sugriebė ją ir vėl užsimojęs trenkė.

- Šlykšti maža kekšė! Ir kiek jų turėjai nuo to laiko? Kam tu dar atsidavei? A?.. Tik pamanyt reikia, kad aš tave mylėjau! Ką aš sakau? Mylėjau? Aš dievinau tave... krausčiausi iš proto dėl tavęs... buvau taip netekęs galvos, kad nedrįsau tavęs paliesti... buvau pasiryžęs užmušti žmogų, kuris mylėjosi su tavimi ir kurį aš iš visos širdies gerbiau!.. Bet jį, kiek kartų tu jį apgavai? Ir su kuo?.. su šiuo rusu, be abejo!

Jis stačiai duso, jo balse skambėjo laukinis įniršis. Pakvaišusi iš baimės ir nevilties tokio pykčio akivaizdoje, Marijana suprato, kad ji pažadino slapčiausias baisias šio žmogaus aistringos sielos jėgas, kurias jis paprastai mokėdavo sutramdyti nepalenkiama valia, ir norėjo pamėginti nuraminti jį. Ji įsikibo į geležines rankas, kurios laikė ją už pečių ir be gailesčio purtė.

- Jasonai! - sudejavo ji. - Nurimkite! Bent išklausykite mane.

Bet jis ėmė purtyti ją dar smarkiau.

- Žinoma, aš išklausysiu tave! Tu atsakysi. Taigi, šitas rusas? Ar gali prisiekti savo motinos atminimu, kad jis niekada neprisilietė prie tavęs?

Marijanos atmintyje iškilo šlykštus praeitos nakties vaizdas, ir ji gailiai sudejavo:

- Ne, ne!.. Tik ne tai!.. Ne tai!..

- Tu atsakysi man, sakyk! Tu pasakysi man... tu... - Vietoj atsakymo pasigirdo švogždimas. Iš įniršio netekdamas proto, Jasonas sugriebė Marijaną už gerklės ir ėmė smaugti, smaugti... Ji užsimerkė, liovėsi priešintis. Ji mirs, mirs nuo jo rankos! Taip bus daug paprasčiau! Reikia tik leisti jam veikti, o rytoj Savario žmonės sujungs juos aname pasaulyje... Ją apleido paskutinės jėgos. Akyse ėmė suktis raudoni ratai. Ji suglebo ją smaugusiose rankose, ir Jasonas staiga suvokė, kad jos gyvybės siūlelis tuoj nutrūks... Jis taip staiga paleido ją, kad ji susvyravo ir būtų nugriuvusi ant grindų, jei už jos nebūtų stovėjęs tuščias krėslas. Per keletą sekundžių ji atsirėmė į minkštas pagalves, gaudydama orą, kuris pamažu pripildė jos plaučius. Ji lengvai patrynė suspaustą gerklę. Tarsi ugnies kamuolys ją nudegino

išsiveržęs kūkčiojimas. Dabar visu smarkumu aplink šėlo audra, apsiausdama juos pragariška liepsna, bet dar baisesnė liepsna degino jų sielas. Visiškai apimta nevilties, ji gailiai sušnibždėjo:

- Aš myliu tave... Prieš Dievą, kuris mane girdi, prisiekiu, kad myliu tave ir niekam nepriklausau!

- Nešdinkis!..

Atsimerkusi ji pamatė, kad jis nusisuko į ją nugara ir nuėjo prie tolimiausios sienos. Bet ji taip pat matė, kad jis dreba ir kad marškiniai prilipo prie jo tamsios odos. Ji sunkiai pakilo nuo krėslo, jausdama, kad ją krečia šaltis ir viskas aplinkui sukasi. Bet ji negalėjo išeiti nepasakiusi, ko ji čia atėjo, neperspėjusi jo. Kadangi jis paliko ją gyvą, ji nebenori, kad jis mirtų!.. Jis turi gyventi, gyventi! Net jeigu ji turės praleisti likusias dienas, netekusi jo, lėtai smilkdama. Po to, kai ji, apimta aklo pykčio, padarė tokią kvailystę, teisinga, kad atkentės už tai.

Nepaprastomis valios pastangomis ji ėjo prie jo kaip per šimtus mylių nusidriekusią dykumų stepę - toks jai atrodė šis salonas.

- Aš negaliu išvažiuoti, - sumurmėjo ji, - dar negaliu! Tu turi sužinoti...

- Man nėra ko sužinoti! Aš daugiau nenoriu tavęs matyti, niekada! Nešdinkis!

Nors žodžiai buvo šiurkštūs, bet Jasono balsas skambėjo ne taip griežtai. Jis buvo niūrus ir liūdnas, staiga nepaprastai panašus į tą balsą, kurį Marijana kartą vakare išgirdo iš veidrodžio.

- Ne... Klausyk! Šį vakarą tau negalima išeiti! Aš atėjau pasakyti tau tai. Jei tu nuvažiuosi pas Kventiną Kroufordą, pražūsi! Tu nepamatysi tekančios saulės!

Jasonas staiga atsisuko ir šį kartą su neapsimestine nuostaba pažvelgė į Marijaną.

- Pas Kroufordą? Kokia čia dar nesąmonė?

- Aš žinau, kad tu nenorėtum to prisipažinti, bet neigti beprasmiška, nes tai tik laiko gaišimas. Aš žinau, kad škotas laukia tavęs vienuoliktą valandą vakaro kartu su kitais žmonėmis;

priežasties aš nenoriu žinoti todėl, kad ji liečia tik tave... ir todėl, kad mano akyse tu nesi visiškai neteisus.

- Kokius žmones tu turi galvoje?

Marijana nuleido galvą, nesiryždama pasakyti sąmokslininkų vardų.

- Baronas de Vitrolis, ševaljė de Briuslaras.

- Aš nepažįstu jokio Vitrolio, bet žinau, kas yra ševaljė de Briuslaras, beje, tai žinote ir jūs, jei atmintis manęs neapgauna. Ar nepasakytumėte, kas bendra tarp manęs ir šių sąmokslininkų? Gal jūs tikitės priversti mane patikėti, jog teikiate man garbę, laikydama mane vienu iš jų?

- O kas man lieka? Argi jūs neturite nuvykti pas Kroufordą į Anžu gatvę? - paklausė Marijana, truputį išmušta iš vėžių Jasono absoliutaus šaltakraujiškumo.

- Visai teisingai! Aš turiu vykti pas Kroufordą... rytoj rytą, pusryčių. Taip pat pasigrožėti nuostabia jo paveikslų kolekcija. Bet, jei aš teisingai jus suprantu, aš turiu vykti ten šį vakarą susitikti su tais keistais subjektais? Galbūt pasakysite man, kuriuo tikslu?

- Argi aš žinau! Man tik žinoma, kad jūs esate įpainiotas į rojalistų sąmokslą - jie siekia, kad žūtbūt būtų sudaryta taikos sutartis su Anglija; sąmokslininkai turi susirinkti šiąnakt pas Kroufordą, kuris, matyt, žaidžia dvigubą žaidimą. Savaris pasiruošė suimti visą gaują, kuri tuoj pat bus nuvesta į Venseną ir auštant sušaudyta be teismo. Štai kodėl aš atėjau čia: maldauti jūsų, kad neitumėte ten... norėdama išgelbėti jums gyvybę. Net jeigu jūsų gyvybė priklauso kitai...

Jasonas tiesiog griuvo ant krėslo, alkūnėmis įsirėmė į kelius ir pažvelgė į Marijaną; jo akyse nuostaba grūmėsi su palankumu.

- Vis dėlto norėčiau žinoti, iš kur jūs ištraukėte šitą bobučių pasaką? Prisiekiu jums, kad aš niekur nesu įpainiotas! Aš - sąmokslininkas, kartu su rojalistais, pabėgusių princų žmonėmis, kurie galvojo tik apie tai, kaip išgelbėti savo kailį, palikę karalių mirti ant ešafoto, o mažylį Liudviką XVII - džiūti iš skurdo Templyje? Aš anglų pusėje?

- O kodėl ne? Argi mes susipažinome ne Anglijoje? Argi jūs nebuvote Velso princo draugas?

Jasonas gūžtelėjo pečiais, pakilo ir žengė keletą žingsnių prie knygų spintos.

- Princo “draugu” gali tapti bet kas, jei tik jis yra kuo nors originalus, kuo nors skiriasi nuo įprastų žmogaus standartų. Iš tiesų, jis priėmė mane į savo būrį, nes aš buvau Orlando Bridžmeno, vieno iš jo favoritų, draugas. Tai tas Orlandas, kuris padėjo man atsikvošėti po to, kai prie Kornuelso krantų sudužo mano laivas. Mes su juo seniai pažįstami. Vadinasi, aš turėjau draugą anglą. Bet, man atrodo, tai nereiškia, kad aš visur kur turiu paremti Angliją! Ypač dabar, kai mūsų šalių santykiai kasdien blogėja ir darosi vis labiau įtempti. Aiškiai artėja karas...

Tai sakydamas jis ištraukė apatinį knygų spintos stalčių, išėmė iš ten grafiną, lėkštę ir dvi taures ir tuoj pat jas pripildė. Audra, matyt, nutolo. Girdėjosi tik duslus griaustinis ir šniokščianti liūtis, kuri prapliupo virš kaimo, plėšydama medžių lapus ir pašėlusiai barbendama į stiklus ir stogus. Pajutusi neapsakomą palengvėjimą, Marijana prisėdo prie klavesino ant banketės ir leido nurimti nežmoniškai besidaužančiai širdžiai... Ji nieko nenutuokė apie beprasmišką šio vakaro avantiūrą, išskyrus tai, kad Jasonui negresia pavojus, niekada negrėsė, kad jis nė minties neturėjo dalyvauti sąmoksle prieš Napoleoną. Priešingu atveju jo elgesys jos atžvilgiu nebūtų taip staigiai pasikeitęs. Karštis spaudė jai smilkinius ir giženo gerklę. Niekada Marijana nesijautė tokia iškankinta, bet atkakliai stengėsi suprasti kvailą galvosūkį, kurį jai iškėlė paskutiniai jos gyvenimo įvykiai.

- Galų gale, - pradėjo ji lėtai, veikiau garsiai galvodama negu kreipdamasi į Jasoną, - galų gale jūs juk buvote Mortfontene su savo... su sinjora Pilara, ir jūs iš tiesų grįžote be jos?

- Taip! Aš buvau ten ir grįžau vakare vienas.

- Grįžote, nes laukėte svečio, kurį aš mačiau išvažiuojantį iš čia.

- Iki šiol neturiu ko prieštarauti! - pasakė Jasonas. - Jūs puikiai informuota, bet, kartoju, tik iki šiol! Susitikimas pas Kroufordą yra nuostabi išmonė, ir aš manau, kad šia tema metas pateikti klausimus man. Imkite. Jums tai būtina.

"Tai" buvo viena iš taurių su ispanišku vynu. Marijana paėmė ją, mašinaliai prarijo kelis gurkšnius, kurie lengvai nudegino gerklę, bet pagerino nuotaiką.

- Ačiū, - pasakė ji, pastačiusi taurę ant klavesino krašto. - Jūs galite klausti, o aš pasistengsiu atsakyti.

Tikėdamasi naujo priešiško išpuolio, kai ji pasakys, kas buvo jos informatorius, ji nuleido akis, iš anksto su tuo susitaikydama, ir atsidususi sudėjo rankas ant kelių. Stojo trumpa tyla; Marijana nedrįso pakelti galvos, ji manė, kad jis rengia klausimus. Bet jis tik žiūrėjo į ją.

- Gerai! - tarė jis pagaliau. - Tokiu atveju aš noriu išgirsti iš jūsų vardą žmogaus, kuris jums papasakojo šią fantastišką istoriją. Juk jūs negalėjote pati viską išgalvoti. Taigi, kuo jis vardu?

- Fransis...

- Fransis? Jūs, norite pasakyti - Kranmeris?.. Jūsų vyras?

- Pirmasis vyras! - piktai patikino ji.

- Nekibkite prie žodžio! - nekantriai atšovė Jasonas. - Bet iš kur jis atsirado? Kur ir kada jūs matėte jį?

- Vakar vakare mano namuose. Kai aš grįžau iš teatro, jis jau laukė mano kambaryje... Norėdamas ten patekti, jis perlipo per sieną ir užlipo į balkoną.

- Neįtikėtina! Kažkokia kvailystė! Tačiau pasakokite. Aš noriu žinoti viską... Kai šis žmogus kur nors įsikiša, galima visko laukti.

Įtemptame Boforo veide neliko nė pėdsako palankumo. Delnais atsirėmęs į klavesiną, jis slėgė sėdinčią Marijaną ne tik savo ūgiu, bet ir primygtiniu žvilgsniu, prikaustytu prie nulenkto gražaus veido. Jis rūsčiai ištarė:

- Visų pirma pažvelkite man į akis. Aš turiu žinoti, ar jūs sakote tiesą.

Vėl, kaip ir anksčiau, įtarinėjimai, sumišę su panieka! "Ką reikia padaryti, - liūdnai pagalvojo Marijana, - kad jis pagaliau patikėtų, kad aš myliu jį ir be jo neturiu nieko pasaulyje?" Vis dėlto ji klusniai pakėlė galvą. Jos žalių akių žvilgsnis, nepaprastai ramus ir tyras, susikryžiavo su skvarbiu prie jos palinkusio vyro žvilgsniu.

- Aš papasakosiu jums viską, - pasakė ji paprastai. - Ir spręskite pats.

- Pasistengsiu...

Jai reikėjo ne tiek jau daug žodžių, kad nupieštų sceną su Fransiu. Pasakodama ji stebėjo, kaip greitai keičiasi sugriežtėjusio korsaro veido išraiška: nuostaba, pyktis, panieka, net kančia, tačiau Jasonas tebetylėjo. Bet kai Marijana baigė, ji su džiaugsmu pastebėjo, kad mėlynos jūreivio akys jau nebuvo rūsčios.

Kurį laiką jis tylėdamas žiūrėjo į ją, paskui atsidusęs gūžtelėjo pečiais, nusisuko ir žengė keletą žingsnių į šalį.

- Ir jūs sumokėtoje! - pasipiktinęs pasakė jis. - Gerai jį pažindama, jūs pasielgėte visiškai kvailai. Ir jums neatėjo į galvą, kad jis meluoja, kad tai tik dingstis išspausti iš jūsų pinigų?

"O tu, - liūdnai pagalvojo Marijana, - tau neatėjo į galvą, jog aš myliu tave taip, kad visa kita neturi reikšmės, kad norėdama tave išgelbėti aš būčiau atidavusi jam viską?.."

Bet ji žodžiais neišreiškė šios skaudžios minties ir melancholiškai atsakė:

- Jis davė tokių tikslių žinių, kad aš negalėjau nepatikėti. Juk tai jis pasakė, kad jūs visą dieną būsite Mortfontene, grįšite iš ten vienas, vakare lauksite svarbaus lankytojo... ir, pasirodo, kaip tik taip ir buvo, nes anksti rytą aš buvau čia atvažiavusi, norėdama iš jūsų konsjeržo lūpų išgirsti patvirtinimą. Viskas buvo tiesa, išskyrus svarbiausią dalyką, bet argi aš galėjau suprasti?..

- Aš sąmokslininkas! - sušuko Jasonas. - Ir jūs patikėjote tuo? Negi jūs taip nepažįstate manęs?

- Ne, - rimtai pasakė Marijana, - tiesą sakant, aš negaliu jūsų visiškai suprasti. Prisiminkite, kad iš pradžių jūs buvote mano priešas, paskui draugas ir išgelbėtojas, kol tapote... abejingas!

Prieš pasakydama paskutinį žodį, Marijana užsikirto, tačiau tvirtai jį ištarė. Paskui jau švelniau pridūrė:

- Kuris iš tų žmonių yra tikrasis Jasonas, kadangi jūsų abejingumą, atrodo, pakeitė aktyvus veikimas, o gal ir neapykanta?..

- Nekalbėkite nesąmonių! - sausai pasakė jis. - Kas gali būti abejingas tokiai moteriai kaip jūs? Jumyse esama kažko, kas skatina nenuspėjamus poelgius... Jus galima tik aistringai mylėti arba norėti nužudyti!.. Vidurio nėra...

- Matyt, jūs pasirinkote antrą poziciją! Ką gi, aš negaliu dėl to jums priekaištauti. Bet prieš palikdama jus aš norėčiau sužinoti vieną dalyką.

Jis nusisuko nuo jos ir įsižiūrėjo į pliaupiantį už langų lietų bei tamsų sodą.

- Kokį?

- Šis vizitas, toks svarbus, kad privertė jus grįžti iš Ispanijos karalienės, aš norėčiau žinoti... atleiskite! Aš norėčiau žinoti, ar tai buvo moteris?

Jis vėl atsisuko ir nužvelgė ją nuo galvos iki kojų, bet šį kartą Marijana jo akyse pamatė švelnumą.

- Ar tai labai svarbu?

- Labiau negu jūs manote. Aš... aš jau nieko neklausiu jūsų! Jūs niekada neišgirsite iš manęs nė žodžio.

Tai buvo pasakyta tokiu nusižeminusiu, tokiu skausmingai nuolankiu balsu, kad apsauginiai jo šarvai neišlaikė. Nebepajėgdamas susivaldyti, korsaras staiga puolė ant kelių prieš jaunąją moterį ir sugriebė jos rankas.

- Kvailute! Šis vizitas buvo tik komercinis, o pas mane apsilankė vyras, amerikietis, kaip ir aš: mano vaikystės draugas Tomas Samteris, jis išvyksta rūpintis mano laivo kroviniu. Tu tikriausiai žinai, kad dėl blokados kai kurie stambūs Prancūzijos verslininkai pasinaudoja amerikiečių laivais savo prekėms išvežti. Nuo to laiko, kai plaukioju, aš turiu reikalų su viena malonia dama, ji valdo didžiules šampano saugyklas Reimse; tai našlė Nikolė Kliko-Ponsarden. Tomas sudarė man paskutinį kontraktą ir šiąnakt turi išvesti mano laivą iš Morlės už imperijos ribų. Štai ir visas sąmokslas! Tu patenkinta?

- Šampanas! - sušuko Marijana, juokdamasi ir kartu verkdama. - Viskas susiję tik su šampanu! O aš maniau... O Dieve! Tai per daug gerai, per daug nuostabu! Net juokinga!.. Aš buvau teisi sakydama, kad visai nepažįstu tavęs!

Bet Jasonas tik nusišypsojo matydamas jaunos moters džiaugsmą. Jo liūdnos, rimtos akys godžiai rijo iš laimės švytintį jos veidą.

- Marijana, Marijana! Kas tu esi - naivus vaikas ar principų neturinti patyrusi moteris? Čia tu aiški kaip diena, čia paslaptinga kaip sutemos, ir aš turbūt niekada nesužinosiu, kas tavyje yra tikra.

- Aš myliu tave. Tai ir yra tikriausias dalykas.

- Tu turi galią versti mane kentėti pragariškas kančias arba mane patį paversti demonu. Kas gi tu, moteris ar burtininkė?

- Aš myliu tave, aš tik ta, kuri myli...

- O aš vos nenužudžiau tavęs! Ir aš norėjau tave nužudyti...

Jų akys susitiko, ir jų veiduose tarsi veidrodyje atsispindėjo neapsakomas švelnumas ir aistra. Jasonas pakėlė ją ant rankų kaip vaiką ir ėmė bučiuoti veidą, akis, kaklą...

"Jis myli mane, kokia laimė!" - pagalvojo Marijana. Jos galva ūžė, ir šiltos korsaro rankos negalėjo sušildyti jos.

- Tu visa drebi... Tau reikia priežiūros! Dieve mano! O aš elgiausi kaip...

Jis norėjo nusivesti ją, bet ji priešinosi, plačiai atmerktomis akimis įsistebeilijusi į tamsą, kuri dabar atrodė jau ne tokia neįžvelgiama.

- Ne... Klausyk! Tarsi kažkas verkia. Tai moteris... Ji verkia, norėdama perspėti...

- Po minutės tu irgi pasakysi, kad matei vargšės kunigaikštienės šmėklą! Liaukis, Marijana! Tu pati kenki sau, ir aš bijau, kad tau nepasidarytų visai blogai! Eime iš čia.

Daugiau neįkalbinėdamas Jasonas paėmė Marijaną ant rankų ir nunešė į didįjį saloną. Ten, rūpestingai uždaręs už savęs duris, padėjo savo švelnią naštą ant sofutės. Pirmiausia jis apsiautė Marijaną jos šilkine pelerina ir pakišo jai po galva pagalvę, paskui pareiškė, jog pažadins virėją, kad užvirintų pieno. Jis nuėjo į kambario kampą ir trūktelėjo ten kabantį skambaliuką. Iki nosies užklota žaliu šilku, Marijana stebėjo jį.

- Tai beprasmiška! - atsiduso ji. - Man geriau grįžti į namus. Bet tu žinai... Aš nemačiau šmėklos, aš ją girdėjau! Esu tuo tikra!

- Tu iš proto išėjai! Jeigu ir yra šmėklų, tai tik tavo vaizduotėje!

- Taip... ji sakė, kad reikia saugotis.

Staiga pasirodė, kad nubudo visas namas. Smarkiai sutrinksėjo durys, pasigirdo skubiai artėjantys žingsniai. Jasonui nespėjus prieiti prie durų, jos atsidarė, praleisdamos visai pasimetusį pusnuogį tarną.

- Policija! Pone! Tai policija!

- Čia? Šią valandą? Ko jiems reikia?

- Aš... aš nežinau! Jie privertė konsjeržą atkelti vartus, ir jie jau parke.

Apimta baisios nuojautos, Marijana pakilo ir atsisėdo. Drebančiomis rankomis ji karštligiškai užsimetė ant pečių peleriną, užsirišo kaspinus ir išsigandusi pažvelgė į Jasoną. Jai blykstelėjo mintis, kad Fransis pasijuokė iš jos ir be jokių įrodymų išdavė Jasoną kaip sąmokslininką.

- Ką tu rengiesi daryti? - baimingai sušnibždėjo ji. - Tu matai, kad aš ne be reikalo baiminausi.

- Man nėra ko bijoti, - tvirtai pasakė jis. - Man nėra dėl ko priekaištauti, ir aš nesuprantu, ko jiems čia reikia.

Paskui, atsisukęs į tarną, jis pridūrė:

- Pasakykite tų ponų viršininkui, kad aš laukiu jų. Čia aiškus nesusipratimas. Bet pasistenkite juos truputį sulaikyti.

Tai sakydamas, jis užsisegė marškinių apykaklę, užsirišo kaklaraištį ir užsivilko surdutą, paskui priėjo prie Marijanos ir padėjo jai atsistoti.

- Pro kur jūs įėjote?

- Pro vartelius iš Senos pusės. Grakchas laukia ten su karieta, paslėpta šalimais.

- Tuomet reikia tuoj pat eiti pas jį... Tikiuosi, kad kelias dar laisvas. Ir, laimei, lietus liovėsi! Eik... Policija turi ateiti per kiemą.

Bet ji desperatiškai puolė jam ant kaklo.

- Aš nenoriu palikti tavęs! Jei tau pavojus, aš noriu sutikti jį kartu.

- Nekalbėk kvailysčių, joks pavojus man negresia! Bet jeigu policininkai užtiks tave čia, tau arba bent tavo reputacijai iškils grėsmė. Nereikia, kad žinotų...

- O man vis vien! - karštai sušuko Marijana. - Verčiau sakyk, jog tu nenori, kad Pilara žinotų...

- Dėl Dievo, Marijana, liaukis kalbėti nesąmones! Prisiekiu, kad maldaudamas tave bėgti aš galvoju tik apie tave.

Staiga jis nutilo ir paleido jauną moterį, kurią iki šiol laikė glėbyje. Buvo per vėlu... Durys atsidarė ir įėjo aukštas, tvirto kūno sudėjimo žmogus, visas apsirengęs juodai, užsisagstęs iki pat smakro, su ilgais ūsais. Rankoje jis laikė skrybėlę su aukštu viršumi, irgi juodą, ir žvakių šviesoje Marijana atkreipė dėmesį į tai, kad jo žvilgsnis toks žiaurus ir šaltas, kokio ji dar niekada nematė. Atvykėlis trumpai pasisveikino ir prisistatė:

- Inspektorius Pakas! Apgailestauju, kad trukdau jus, pone, bet mes šį vakarą gavome žinių, kad šiame name įvykdytas nusikaltimas ir mes rasime čia lavoną.

- Tai kažkoks nesusipratimas, - pasakė Jasonas. - Jūs galite apžiūrėti namą.

Inspektorius tylėdamas linktelėjo galvą ir išėjo. Marijana sutrikusi pažvelgė į Jasoną.

- Jums neatrodo, kad Kranmeris išsirinko tinkamą būdą suteikti man sielvarto - tai smogti jums! - pasakė jaunoji moteris, karštai trokšdama pasidalyti su draugu jos sąmonėje tvirtėjančiu įsitikinimu.

Viskas kėlė jai tokią mintį, net keisti garsai name, kuriuos ji viena išgirdo, nes jos nervų sistema buvo labai jautri, kaip būdinga anglams - jautri antgamtiškiems dalykams.

- Pagalvokite, Jasonai! Argi jūsų nestebina, kaip klostėsi įvykiai po to, kai praeitą naktį aš pamačiau tą žmogų savo namuose? Tas vientisas tiesos ir melo mišinys?

- Tiesos, - pasipiktino amerikietis. - Kokia gi to anoniminio laiško tiesa, išskyrus tai, kad jūs esate čia?

- Tik Kranmeris žinojo, kad aš atvažiuosiu čia.

- Galbūt, bet tai ir viskas! Jūs, atrodo, ne mano meilužė, o dėl išgalvoto nusikaltimo ir lavono, esančio tik vaizduotėje...

Jo kalbą nutraukė staiga grįžęs inspektorius Pakas. Šį kartą policininkas įėjo pro stiklines duris, kuriomis neseniai pasinaudojo Marijana, ir jo išvaizda buvo dar šaltesnė negu pirma.

- Malonėkite eiti kartu su manimi, pone! Ir jūs, gerbiamoji ponia!

- Kur? - paklausė Jasonas.

- Į biliardinę, kuri yra parko paviljone.

Neišvengiamos katastrofos nuojauta Marijanai pavirto įsitikinimu. Ji ne tik perskaitė nelaimę uždarame policininko veide, bet jai pasivaideno grėsmė jo žvilgsnyje. Jasonas irgi su nuostaba akylai žvelgė į neperprantamą Pako veidą, tačiau neatrodė susirūpinęs. Gūžtelėjęs pečiais, jis ištiesė Marijanai ranką ir sumurmėjo:

- Eime, jei reikia.

Jie nusileido į sodą. Po nepakenčiamo karščio, tvyrojusio dienos pabaigoje, dabar oras buvo lengvas ir šviežias, kvepėjo drėgna žemė ir šlapi medžių lapai. Tačiau tarp rožių, kurios dengė visas tris terasas, matėsi juodi, niūrūs policininkų siluetai. Iš baimės virpėdama Marijana pagalvojo, kad čia jų tiek daug, jog galėtų apsupti visą kaimą. Matyt, inspektorius Pakas nusprendė, kad ras didelę gaują, ir norėjo žūtbūt sutrukdyti pabėgti didžiuliame parke. Šie žmonės stovėjo nejudėdami. Kai kurie laikė užmaskuotus žibintus, ir visų išvaizda buvo labai grėsminga. Matyt, Jasonas pajuto, kaip ji dreba, nes jo pirštai tvirčiau suspaudė jos ranką, ir šis šiltas prisilietimas truputį nuramino ją.

Nedidelis paviljonas stovėjo į dešinę nuo namo. Jis buvo apšviestas iš vidaus ir atrodė tarsi naktį uždegtas didžiulis žibintas. Duris saugojo du žmonės, jie buvo sunkiai atsirėmę rankomis į gumbuotus vėzdus, kurie panėšėjo į grėsmingus ginklus. Jie stovėjo tylūs ir niūrūs, juodi kaip mirties sargai, ir Marijana nervingai įsikibo į Jasono ranką. Pakas atidarė duris ir pasitraukė į šalį, praleisdamas porą.

- Įeikite! Ir pažiūrėkite!

Jasonas įėjo pirmas, krūptelėjo ir instinktyviai pabandė užtverti praėjimą savo bendrakeleivei, kad paslėptų nuo jos baisų reginį

ir sukliudytų žengti į kraujo klaną, telkšantį ant grindų. Bet buvo jau vėlu... Ji pamatė...

Iš jos gerklės išsiveržė siaubingas riksmas. Ji susvyravo, staiga apsisuko, norėdama bėgti nuo šio košmaro, ir griuvo prie slenksčio stovėjusiam inspektoriui ant krūtinės.

Vidury kambario gulėjo didžiulis lavonas perpjauta gerkle, jo plačiai atmerktos akys žiūrėjo į amžinybę. Kojos buvo po biliardo stalu. Tačiau, nepaisant negyvo veido blyškumo, nepaisant siaubingai sustingusio nuostabos kupino žvilgsnio, jį buvo lengva pažinti: žmogus, gulėjęs ten, toje vietoje, kuri kadaise buvo sukurta poilsiui ir taip tragiškai paversta skerdykla, tas žmogus buvo Nikola Malerusas, netikras Marijanos dėdė, jūreivis Blekas Fišas, gelbėjęs iš anglų pontonų bėgusius karo belaisvius, žmogus, gyvybe prisiekęs sunaikinti Fransį Kranmerį.

- Kas šis vyras? - paklausė Jasonas nupuolusiu balsu. - Aš jo nepažįstu.

- Ak! Iš tiesų? - sušuko inspektorius.

- Inspektoriau, prašau jus leisti damai išeiti ir nebūti jai šio baisaus reginio liudininke.

- Madam turi likti ir duoti būtinus parodymus, - tvirtai atsakė inspektorius.

- Jūs teisingai pasielgėte, pone, pareikalavęs, kad aš likčiau čia. Niekas geriau už mane negalės papasakoti šios šlykščios istorijos. Aš taip pat papasakosiu jums, kaip susipažinau su Nikola Malerusu, kokių paslaugų jis man suteikė ir kodėl aš mylėjau jį.

- Ponia, - pradėjo inspektorius nekantriai.

Marijana iškėlė ranką ir sustabdė jį. Į policininką įsmigo toks išdidus ir kartu tyras jos žvilgsnis, kad jis nevalingai nusuko akis.

- Palaukite, pone! Kai aš baigsiu, jūs įsitikinsite, kad pono Boforo daugiau neįmanoma kaltinti, nes mano pasakojime išgirsite tikrųjų nusikaltėlių vardus...

Jos balsas sudrebėjo, o tuo metu neklystantis registratorius - atmintis - priminė jai tai, ką ji ką tik matė. Jos draugas Nikola, toks geras, toks drąsus, niekšiškai papjautas kaip tik tų, kuriuos jis būtų turėjęs nužudyti. Marijana negalėjo paaiškinti,

kaip nusikaltimas galėjo įvykti tame name, kur gyveno Jasonas, name, kuris priklauso labai gerbiamam žmogui. Bet ji tvirtai žinojo, kas tai padarė - jai tai aiškiai pasakė jos sielvartas, pyktis ir neapykanta. Jeigu jai reikėtų šaukti apie tai visam Paryžiui ir visiems laikams prarasti savo reputaciją, ji vis tiek demaskuotų tikruosius kaltininkus ir pasiektų teisingumą!.. Tačiau inspektorius Pakas pastebėjo jaunos moters veide vos žymų svyravimą, tam tikrą neryžtingumą, nors ji kalbėjo taip įtikinamai ir tvirtai.

- Visa tai labai puiku, ponia kunigaikštiene, bet juk nusikaltimas įvyko ir lavonas rastas čia...

- Nusikaltimas įvyko, bet ponas Boforas čia niekuo dėtas! Tikrasis žmogžudys - šio paskvilio autorius, - sušuko Marijana, rodydama į geltoną lapelį Pako rankoje. - Tai žmogus, kuris persekioja mane su baisia neapykanta nuo tos lemtingos dienos, kai aš ištekėjau už jo. Tai mano pirmasis vyras lordas Fransis Kranmeris, anglas ir... šnipas.

Marijana iškart pajuto, kad Pakas netiki ja. Jis įtariai pažvelgė į Marijaną, paskui į geltoną lapelį ir galiausiai įsmeigė žvilgsnį į jaunos moters veidą.

- Kitaip sakant: žmogus, kurį jūs nužudėte? Jūs laikote mane visišku idiotu, ponia?

- Bet jis nemirė! Jis Prancūzijoje, jis slapstosi vikonto vardu...

- Sugalvokite ką nors kita, ponia, - piktai nutraukė ją inspektorius, - ir apskritai liaukitės sukusi man galvą pasakomis! Lengviausia kaltinti šmėklas! Primenu jums, kad šiame name neva seniai gyvena vaiduokliai; matyt, tai ir pakišo jums tokią mintį. Aš tikiu tik realybe ir...

Pasipiktinusi Marijana galbūt ir toliau būtų gynusis, priminusi šiam nepatikliam valdininkui savo įtaką imperatoriui, aukštą visuomeninę padėtį, savo pažintis, gal net būtų papasakojusi apie vieno iš patikimų Fušė agentų vaidmenį, nepaisydama gėdos, kurią tebejautė prisimindama tas baisias savo gyvenimo dienas.., bet pasirodė keturi policininkai: du su žibintais, o kiti du tvirtai laikė stambų žaliūką, sprendžiant iš rūbų - jūrininką.

- Viršininke! Šį vaikiną rado krūmuose prie sienos Versalio kelio pusėje. Jis norėjo peršokti per sieną ir pabėgti, - pasakė vienas iš jų.

- Kas jis? - burbtelėjo Pakas.

Bet visai netikėtai į klausimą atsakė Jasonas... Jis ištraukė iš policininko rankų žibintą ir prinešė jį prie sulaikytojo galvos. Nakties tamsoje virš purvinos apykaklės iškilo kaulėtas veidas su kreiva nosimi ir juodomis kaip anglis akimis.

- Perecas? Ką tu čia darai?

Vaikinas atrodė kaip pakvaišęs. Nepaisant tvirto kūno sudėjimo, jis taip drebėjo, kad tikriausiai būtų nugriuvęs ant žemės, jeigu jo nelaikytų policininkai.

- Jūs pažįstate šį žmogų? - suraukęs antakius, paklausė Pakas.

- Tai vienas iš mano žmonių! Tiksliau sakant, jis buvo mano ekipažo narys, bet aš išvijau jį, kai mes nuleidome inkarą Morlėje. Tai užkietėjęs palaidūnas! - piktai sušuko Jasonas. - Aš nesuprantu, ką jis čia daro.

Vyras suriaumojo lyg skerdžiamas jautis ir puolė ant kelių prieš inspektorių.

- Pone, aš viską pasakysiu! Aš nekaltas. Jis mane privertė, - ir Perecas pirštu parodė į Boforą. - Jis sakė, kad atiduos mane policijai ir papasakos, kas man buvo, o dar daugiau - ko nebuvo. Aš neturėjau išeities. Aš nužudžiau Nikolą Malerusą, man padėjo jūrininkas Džonas, kurį Boforas irgi privertė padaryti nusikaltimą.

Boforas ir Marijana prisiglaudė vienas prie kito, apstulbinti šio šmeižto. Jie negalėjo ištarti nė žodžio.

- Niekšas, - tik tiek galėjo išspausti Jasonas.

- Taip, - inspektorius Pakas lediniu žvilgsniu permetė visą grupę. - Jūs suimti, ponai, ir prašau eiti su manimi.

Policininkai atplėšė nuo Boforo iš siaubo sustingusią Marijaną ir, glaudžiu ratu apsupę Perecą ir Jasoną, nusivedė juos prie išėjimo. Nelaimingąjį Nikolą Malerusą perguldė ant apsiausto. Suakmenėjusi Marijana žiūrėjo, kaip jie praeina pro ją, nebežinodami, ar jos nevilties kupinos ašaros skirtos drąsiam ir geram žmogui, du kartus išgelbėjusiam jos gyvybę, kurį dabar nunešė negailestingai papjautą, ar kitam, kurį ji myli visa savo

esybe ir kuris yra neteisingai apkaltintas. Ji neabejojo, kad kaltas yra Kranmeris. Tai jis viską sugalvojo, jis įtempė kiekvieną ploną ir lipnų mirties voratinklio siūlą, kaip tik jis nužudė Nikolą Malerusą ir vienu smūgiu paguldė du: atsikratė pavojingo priešo ir krauju pažymėjo Marijanos gyvenimą, taip pat atsikratė Jasono. Kaip ji galėjo būti tokia kvaila, tokia akla, kad patikėjo jo žodžiais? Iš meilės ji tapo bandito bendrininke ir mirties pranaše tų, kuriuos taip mylėjo.

Ji lėtai pakilo ir tarsi lunatikė nuėjo paskui neštuvus; su balta suknele ji buvo panaši į neapčiuopiamą šmėklą. Retkarčiais iš jos krūtinės išsiverždavo rauda ir silpnai nuskambėdavo naktyje, kuri dabar buvo tyli ir kvepėjo. Inspektorius Pakas irgi pasuko į namo pusę; jis tylėdamas ėjo paskui šią gedulingą procesiją, galbūt sukrėstas moters sielvarto, moters, kuria dar tik vakar žavėjosi Paryžius, pavydėdamas jos grožio ir turto, ir kuri dabar buvo panaši į našlaitę, priėjusią prie paskutinės skurdo ribos.

Didelis baltas namas, pastatytas laimei ir gyvenimo džiaugsmui, kuriame tačiau Marijanai pasivaideno nepaguodžiamos šmėklos verksmas, iškilo tarp medžių apšviestas tarsi šventei, bet Marijana matė tik krauju suteptą audeklą priekyje, girdėjo tik sielvarto ir nevilties balsus. Vis tokia pat automatiška eisena ji praėjo pro grupę pilkai apsirengusių policininkų, kurie buvo susirinkę terasoje, pakilo laiptais jausdama, kad šie laiptai veda į ešafotą, įėjo į saloną, kur ji patyrė tokias trumpas ir tokias nuostabias laimės akimirkas, ir išėjo į vestibiulį, mašinaliai paklusdama inspektoriui, kurio balsas, atsklidęs tarsi iš tolimiausių tolių, pranešė, kad kieme jos laukia karieta.

Ji buvo tokia priblokšta, kad net nesuvirpėjo, kai priešais ją išdygo juoda figūra, dar viena, bet ji jau tiek daug matė jų pastarąją valandą! Visai nesijaudindama, net nepaklaususi savęs, kaip Jasono žmona ispanė irgi atsirado čia, ji atlaikė neapykanta degantį Pilaros žvilgsnį ir kaip kažką visai dėsninga priėmė ispanės žodžius, pašnibždom ištartus šnypščiančiu balsu:

- Mano vyras nužudė dėl tavęs! Bet ne dėl to jis mirs! Dėl tavęs! Dėl to, kad mylėjo tave, prakeiktoji!

Nežiūrėdama į Pilarą, Marijana pavargusi gūžtelėjo pečiais ir vangiai mostelėjo ranka, norėdama atsikratyti įkyraus šešėlio. Ši

moteris šneka nesąmones! Jasonas nemirs! Jis negali mirti!.. Bent jau be Marijanos. Tada ir pats žodis "mirtis" įgis jai gilesnę prasmę.

Policininkų, tarnų ir smalsuolių minioje Marijana pastebėjo apvalią sunerimusio Grakcho figūrėlę ir aukštai iškilusį savo karietos stogą. Ji instinktyviai ištiesė ranką draugiškam veidui, šiai išsigelbėjimo salelei priešiškame vandenyne, ir silpnu balsu pašaukė:

- Grakchai!..

Vienu šuoliu įveikęs juos skyrusį nuotolį, jaunuolis atsidūrė šalia jos.

- Aš čia, madmuazele Marijana.

Ji sugriebė jo ranką šnibždėdama:

- Išvešk mane, Grakchai!.. Išvešk!..

Viskas aplink ją ėmė suktis viesulu, dingo veidai, medžiai, namas ir jo šviesos. Visiškai netekusi jėgų, Marijana paskendo saldžiame alpulyje. Ji jau negirdėjo, kaip įnirtingai pro ašaras keikiasi Grakchas, kuris, prieš pakeldamas ją nuo žemės, išplūdo inspektorių Paką savo gimtuoju gatvės žargonu:

- Jeigu tu ją nužudei, smirdanti šiukšle, aš išprašysiu iš Mažojo Kapralo, kad man atiduotų tavo ratus* ir sugrūsiu tau juos į gerklę!

Aštuntas skyrius

Gniaužtai susispaudžia

Po nepaprastai rūsčia inspektoriaus Pako išore - tokia ji buvo dėl nuolatinio bendravimo su visokiausio plauko nusikaltėliais - slypėjo tam tikra dozė jautrumo. Jasono Boforo suėmimas nesukėlė tokio triukšmo, kokio buvo galima tikėtis. Jo liudininkai buvo tik keli kaimiečiai, kuriuos priviliojo triukšmas; nė vienas iš keturių imperijos laikraščių, buvusių policijos ir negailestingos

* Kojas (*pr., argo*)

cenzūros gniaužtuose, neparašė apie tai nė žodžio. Be to, didesnė dalis aukštuomenės paliko Paryžių ir išsivažinėjo į savo pilis arba madingus kurortus su gydomaisiais vandenimis, todėl naujieną sužinojo daug vėliau. Išskyrus policijos ministrą, Ispanijos karalienę, pas kurią Pilara tuojau surado prieglosbtį, Taleiraną, kurį auštant perspėjo galvos netekusi Marijana, ir, žinoma, imperatorių, niekas nežinojo apie įvykį.

Beje, dėl Marijanos įsakymas tylėti buvo duotas tuoj pat ir kategoriškai. Kitos dienos vakarą atskubėjęs pas jaunąją moterį Savaris pranešė jai, kad Napoleono nutarimu visos jo tarnybos gavo įsakymą jokiomis aplinkybėmis neminėti kunigaikštienės Sant'Anos vardo. Šią malonę Marijana priėmė sunkiai.

- Kaip galima nekalbėti apie mane, kai anoniminis skundas kaltina poną Boforą tuo, kad jis nužudė dėl manęs?

Hercogas de Rovigas kostelėjo ir pasimuistė ant kėdės, jis aiškiai jautėsi ne savo vietoje. Imperatoriaus kabinete jis praleido kankinamai sunkias penkiolika minučių; tai buvo vienas iš tų ketvirčių valandos, kuriuos Napoleonas laikė paslaptyje, ir jo ausyse dar tebeskambėjo suirzęs imperatoriaus balsas.

- Jo didenybė mano, kad kaltinamasis visai galėjo nužudyti dėl jūsų, kunigaikštiene, bet jis labai norėjo, kad aš surinkčiau žinių apie... hm... draugiškus ryšius, kurie, galimas daiktas, siejo jus su auka, ir jis pasakė man, kad laikyti jus atsakinga dėl jo mirties būtų visiška kvailystė!

Iš tiesų Napoleonas pavartojo daug stipresnius, grynai kareiviškus posakius, bet Savaris buvo tos nuomonės, kad damos salone negalima pakartoti tų žodžių, net ištartų imperatoriaus lūpomis. Marijana nustebusi paklausė:

- Kad jūs surinktumėte žinių? Palaukite, pone hercoge, juk jūs policijos ministras! Kaip pono Fušė įpėdinis, ar jūs galite nežinoti, kad atvykusi į Paryžių Marijanos Malerus pavarde aš tapau ponios de Taleiran skaitove ir kad policijos kartotekoje aš buvau užrašyta... "Stelos" pseudonimu?

- Atrodo, kad jūs, gerbiamoji ponia, užmiršote, - deja, kaip ir imperatorius, - kad Otranto hercogas nepaliko man duomenų, tinkamų tolesniam apdorojimui, ir kad jis degino savo dosjė ir agentų asmens korteles ištisas tris dienas... tris dienas! - atsiduso

jis prislėgtas. - Imperatorius priekaištauja man dėl to, lyg aš būčiau galėjęs numatyti tokią klastą! Man reikia viską pradėti nuo nulio ir kantriai ieškoti tų, kurie dirbo mums ir kuriais aš dar galiu pasikliauti.

- Šiaip ar taip, ne manimi! - nutraukė Marijana; ją nelabai domino ministro nesėkmės, ir ji per daug gerai pažinojo Fušė, tad nesunkiai įsivaizdavo, su kokiu piktu džiaugsmu jis paliko savo įpėdiniui tuščią vietą. - Bet svarbu ne tai: man reikia pamatyti imperatorių, ir nedelsiant! Tiesiog neįmanoma, kad aš galėčiau leisti tokį aiškiai neteisingą dalyką, kaip pono Boforo apkaltinimas. Priskirti jam šlykščią žmogžudystę, kai jis visada laikė save nuoširdžiausiu mūsų šalies draugu, tai siaubinga! Ponas de Taleiranas, kuris pažįsta jį taip pat gerai, kaip ir aš, gali jums pasakyti...

- Beprasmiška, ponia! - nutraukė ją Savaris ir liūdnai palingavo galvą. - Jo didenybė numatė, kad jūs norėsite jį pamatyti, ir... liepė man pasakyti jums, kad apie tai negali būti nė kalbos!

Nuo šio netikėto smūgio, smogto užjaučiamu, bet tvirtu balsu, Marijana pabalo.

- Imperatorius atsisako matyti mane?

- Taip, gerbiamoji ponia. Jis man pasakė, kad pakvies jus, kai reikės, bet dabar tai neįmanoma, nes, sprendžiant iš kai kurių pranešimų, ponas Boforas yra kur kas mažesnis mūsų draugas, negu jums atrodo!

- O jeigu ir taip! - karštai sušuko Marijana. - Net jeigu jis ir nekenčia mūsų! Argi tai pakankama priežastis kelti jam neteisingą ir absurdišką kaltinimą?

- Brangioji kunigaikštiene, kalbama apie labai tamsų reikalą, kurį reikia nušviesti. Leiskite teisingumo organams ištyrinėti ir visiškai išaiškinti Pasyje įvykdytą nusikaltimą!

- Būtent! Teisingumas tik laimės, išklausęs manęs. Aš buvau su ponu Boforu tuo metu, kai buvo įvykdytas nusikaltimas, dar daugiau, aš žinau, kas yra tikrasis, tiksliau sakant, tikrieji Nikolos Maleruso žudikai. Vadinasi, net jėi imperatorius atsisako priimti mane, jūs, pone hercoge, jūs turite išklausyti tai, ką žinau aš. Žmogus, įvykdęs žmogžudystę ir kruopščiai padaręs visa tai taip, kad įtarimas kristų ant kito, yra...

Matyt, likimo buvo taip lemta, kad niekas nenorėjo išklausyti Marijanos. Raminamu gestu Savaris nutraukė jos žodžius.

- Brangioji kunigaikštiene, aš juk sakiau, kad imperatorius uždraudė painioti jus į šį reikalą! Pasikliaukite mano tarnybomis, kurios suras tikrąjį žudiką, jeigu... tai ne tas, kurį mes įtariame!

- Tačiau bent išlausykite manęs!.. Jūs turite pripažinti, kad aš esu patikima liudininkė, nes buvau ten ir viską žinau! Net jei viskas turi likti tarp mūsų, tai padės jums išvengti klaidingo kelio!

- Patikima - galbūt, bet... be abejo, ne bešališka... Ponia, - labai skubiai pridūrė Savaris, iškart nutraukdamas naują jaunos moters protestą, - aš dar nebaigiau sakyti imperatoriaus įsakymų, liečiančių jus!

- Į-sa-ky-mų? - nemaloniai nustebinta, skiemenimis ištarė ji.

Hercogas de Rovigas išsisuko nuo šio pusiau klausimo, kuris, galimas daiktas, būtų pareikalavęs nemalonių paaiškinimų, ir tik įvykdė savo misiją, kaip ir anksčiau stengdamasis sušvelninti žodžius.

- Jo didenybė pareiškė norą, kad jūs artimiausiomis dienomis apleistumėte Paryžių ir vyktumėte į bet kurią vietą, kuri atrodys jums maloni.

Šį kartą Marijana pakilo nepajutusi, kad ministras mėgino sušvelninti rūstų įsakymą, nes tai iš tiesų buvo įsakymas.

- Užteks nutylėjimų, pone hercoge! Imperatorius ištremia mane? Tad sakykite tiesiai...

- Jokiu būdu, gerbiamoji ponia, - pasakė Savaris, sunkiai išspaudęs šypseną, kuri aiškiai rodė, kad jis norėtų būti kitoje vietoje, - jokiu būdu! Tiesiog jo didenybė nori, kad jūs praleistumėte vasarą ne Paryžiuje, kur tik panorėsite, bet ne arčiau kaip už penkiasdešimt mylių. Vasarą ir galbūt taip pat ir rudenį! Beje, nėra nieko suprantamesnio: dauguma mūsų gražuolių palieka Paryžių ir iškeliauja į kurortus, mano paties žmona šiomis dienomis važiuoja į Plombjero kurortą, ir jūs tik įsiliesite į visuotinį judėjimą... Žodžiu, tai visai natūralus persikėlimas, turint galvoje, kad jūs pavojingai sirgote po dramos Austrijos ambasadoje... Visiškai atgavusi sveikatą, jūs grįšite,

kunigaikštiene, dar gražesnė, ir nebus laimingesnio žmogaus, vėl matančio jus, kaip jūsų nuolankus tarnas.

Suraukusi antakius, nekreipdama dėmesio į tuščią galantiškumą, Marijana įdėmiai klausėsi kiekvieno svečio žodžio. Ji nesuprato, kodėl staiga būtinai prireikė išsiųsti ją į kurortą ir tik santykinai neilgam laikui, tarus, kad ji užsitraukė imperatoriaus rūstybę. Kai imperatorius ištremdavo kurį nors iš nusikaltusių favoritų, paprastai tremties laikas būdavo daug ilgesnis. Kadangi ji nemėgo palikti neatsakyto klausimo, kai buvo galima gauti atsakymą, tai tiksliai suformulavo klausimą:

- Pasakykite tiesą, pone ministre, prašau jus! Kodėl jo didenybė taip reikalauja, kad aš išvažiuočiau?

Žalios akys ne tik įsakmiai reikalavo, bet ir maldavo, ir Savaris vėl atsidusęs pasidavė:

- Tiesa štai tokia: imperatorius - aš jums jau sakiau - nenori, kad jūsų vardas būtų įpainiotas į šią bylą. Atsižvelgiant į tai, kaip ji bus tiriama, ponas Boforas bus patrauktas į teismą arba ne. Jei įvyks teismo procesas, jis tęsis iki spalio arba lapkričio, ir imperatorius nenori jūsų matyti Paryžiuje, kol viskas baigsis!

- Imperatorius nori, kad aš mesčiau savo geriausią draugą? Dar daugiau, ir jūs galite jam pasakyti, pone hercoge, nes aš manau, kad jis turi žinoti ir šią tiesą: žmogų, kurį aš myliu!

- Jo didenybė numatė, kad jūs priešinsitės, todėl jis ir įsakė... ir atsisakė matyti jus!

- O jeigu ir aš atsisakysiu paklusti? - drebėdama sušuko jaunoji moteris. - Jeigu aš vis dėlto noriu likti?

Ramus ir švelnus Savario balsas staiga pasikeitė ir jame suskambo griežtos gaidelės. Jis tapo santūriai grėsmingas.

- Nepatariu to daryti! Jums nėra jokios prasmės versti imperatorių pripažinti, kad esate įpainiota į šią bylą. Skirdamas jums lengvą bausmę, jis ypač galvoja apie tai, kaip apsaugoti jus nuo skandalo, kuriame jūsų vardas nebus paminėtas! Ar aš turiu priminti, kad, išskyrus poną Boforą, dar vienas žmogus dėl jūsų buvo kalėjime? Jei garsią pavardę turinti moteris gyvena toli nuo vyro, kaip galima įvertinti tai, kad per dvidešimt keturias valandas du vyrai dėl jos atsiduria kalėjime: vienas, apkaltintas žmogžudyste, kitas - dėl skandalingos dvikovos su

karininku užsieniečiu, kurį keistai susiklosčiusiomis aplinkybėmis tik prieš tai iškvietė į dvikovą pirmasis iš tų dviejų. Be to, - baigė ministras, - viešumas, kuris verstų imtis prieš jus ypatingai griežtų priemonių, visai nepadėtų jums priartėti prie savo draugo: atstumas labai didelis tarp San Lazaro moterų kalėjimo ir Laforso, kur išsiųstas ponas Boforas! Ar ne geriau likti laisvai, net už penkiasdešimt mylių - ir jam, ir jums? Patikėkite, gerbiamoji ponia, geriausia paklusti net ir jūsų draugo labui.

Dabar nugalėta Marijana nuleido galvą. Pirmą kartą Napoleonas elgėsi su ja kaip su valdine, ir neklusnia valdine. Reikėjo paklusti ir išvažiuoti, nors ji visa širdimi troško likti Paryžiuje, kuo arčiau pajuodusių seno kalėjimo sienų, už kurių Jasonas kamuosis tiek daug savaičių. Ją išsiunčia į kaimą, kaip sunegalavusią mergaitę, kuriai reikia oro permainos, nors vien mintis apie įkalintą Jasoną pavertė ją ligone, ir ji net nenorėjo kvėpuoti šiltu puikaus liepos mėnesio oru. “Keturių jūrų ir keturių horizontų Jasonas”, kaip ji dabar, apimta švelnaus ir išdidaus meilės jausmo, mintyse jį vadino, Jasonas, kuris buvo galingas albatrosas ir kartu guvi kregždė, Jasonas, šlykštaus kalėjimo, bukų kalinių ir nešvarios ankštumos belaisvis, - tai buvo Marijanai kaip purvo dėmė dangaus žydrynėje, kaip barnis maldos metu, kaip spjūvis į Mergelės Marijos paveikslą.

- Taigi, gerbiamoji ponia? - paklausė Savaris.

- Aš paklūstu, - nenoriai atsakė ji.

- Na, ir gerai. Išvyksite... sakysime, po dviejų dienų!

Štai kaip! Menkiausias pasipriešinimas buvo beprasmiškas, kai įsakinėjo Šeimininkas. Sunki imperatoriaus ranka jam galbūt atrodė lengva ir globojanti, bet Marijana jautė, kaip nuo jos paspaudimo traška kaulai ir plyšta visi jos viduriai ne mažiau skausmingai negu ant viduramžių kankinimų suolo. Nepajėgdama daugiau iškęsti iškilmingos ministro minos ir jo dirbtinės užuojautos, ji greitai nusilenkė ir išėjo iš kambario, paliepusi Žeromui, niūriam namų mažordomui, palydėti aukštąjį valdininką iki karietos. Jai būtinai reikėjo pabūti vienai ir viską apmąstyti.

Savaris teisus. Atviras priešinimasis nieko gero neduos. Geriau vaizduoti, kad paklūsti, bet jokia žmogiškoji jėga neprivers jos atsisakyti kovos!

Po poros dienų Marijana su Agata ir Grakchu paliko Paryžių, pasirinkusi paskyrimo vieta Burboną-Laršambo. Jos pirma mintis buvo prisidėti prie Arkadijaus de Žolivalio Eks Liašapelyje, bet nedidelis miestas kurortas ant Reino krantų šiais metais buvo madingas, ir jaunajai moteriai nesinorėjo matyti daug žmonių dėl dramos, kurią ji išgyvena ir dėl kurios sielosis tol, kol Jasoną pripažins nekaltu ir galutinai paskelbs neturintį ryšio su byla. Be to, Taleiranas, atvažiavęs pas ją įkandin Savario, kategoriškai atkalbėjo ją nuo senosios Karolio Didžiojo sostinės.

- Žmonių ten daug, bet dauguma nepatenkintųjų ir išvytųjų telkiasi ten aplink Olandijos karalių, kurį imperatorius tam tikra prasme siunčia į atsargą, aneksuodamas jo karalystę. Luji Bonapartas yra didžiausias bambeklis iš visų, kuriuos aš pažįstu, ir elgiasi taip, tarytum žiaurus nukariautojas atėjo išvyti jo iš protėvių žemės. Su juo taip pat Ponia Motina, kuri daugelį kviečiasi ir pati tvarko ūkį. Žinoma, mano brangus draugas Kazimieras de Montronas gavo leidimą ten važiuoti, ir aš esu prie jo be galo prisirišęs, bet šis žmogus lengvai palieka po savęs nelaimingas širdis ir šeimynines dramas, ir Dievas žino, ar jums reikia papildomų tokio pobūdžio nemalonumų. Ne, verčiau pasekite mano pavyzdžiu.

Iš tiesų jau aštuoneri metai Benevento kunigaikštis pavydėtinai pastoviai ilsėjosi Burbono kurorte. Jo nesveikai kojai ir reumato sukamiems sąnariams čia buvo jeigu ir ne geriau, tai bent ir ne blogiau, ir jokia gyva būtybė, joks Europos sukrėtimas negalėjo sukliudyti jam liepos mėnesį važiuoti gydytis į Burboną. Jis išgyrė savo jaunajai bičiulei šio nedidelio, ramaus ir koketiško miestelio žavesį, savo argumentus sutvirtindamas tuo, kad jis daug arčiau Paryžiaus negu Eks Liašapelis, kad septyniasdešimt penkias mylias lengviau nuvažiuoti negu šimtą penkiasdešimt, kad paprasčiau parašyti Žolivaliui ir pakviesti jį ten atvažiuoti, kad ten daug lengviau užsimiršti, kad nedideliame miestelyje paprasčiau negu dideliame mieste įsigyti bent kiek laisvės, pagaliau kad iš patekusių į nemalonę visada sulauksi pagalbos ir paramos.

- Jūs padėsite man lošti vistą, aš skaitysiu jums ponios Defan kūrinius, išnarstysime visos Europos kaulelius ir išplūsime tuos, kurie plūsta mus! Kaip matote, mes turėsime kuo užsiimti, a?

Marijana sutiko. Kol Agata krovė jos lagaminus, o Grakchas ruošė kelioninę karietą, ji parašė Žolivaliui ilgą laišką, kuriame išdėstė naujausius įvykius. Pabaigoje ji prašė jį kiek galima greičiau - su Adelaide ar be jos - atvažiuoti pas ją į Burboną. Nors Marijana ir suprato, kad vikontas negali rimtai padėti Jasono reikalu, jos neapleido nuojauta, kad jeigu jis būtų čia, viskas būtų kitaip. Ji puikiai žinojo, kad jam esant gudriai surengtos Kranmerio pinklės nebūtų taip sėkmingai pavykusios, nes ne toks naivus ir ypač ne toks emocingas kaip Marijana Žolivalis iškart būtų supratęs žabangas ir būtų ėmęsis atitinkamų priemonių.

Bet blogis jau padarytas, ir dabar reikia kiek įmanoma stengtis jį ištaisyti ir nubausti tikruosius Nikolos Maleruso žudikus. Tokiuose reikaluose Arkadijus buvo nepakeičiamas pagalbininkas, nes niekas geriau už jį nepažinojo klaikių Paryžiaus padugnių gyventojų, tarp kurių anglas rinkosi bendrininkus.

Laiškas buvo patikėtas Fortiunė Gamelen, kuri kaip tik važiavo į Eks Liašapelį. Gražioji kreolė taip pat sužinojo, kad žavingasis grafas de Montronas atvyko į tą kurortą pasigydyti, ir jokia pasaulio jėga negalėtų sutrukdyti aistringai įsimylėjėlei susijungti su žmogumi, kuris kartu su Furnjė dalijosi jos meilės kupina širdimi. Kad Furnjė dar tebebuvo kalėjime, tai jos nesustabdė.

- Bent jau per tą laiką jis manęs neapgaudinės! - pareiškė ji nesąmoningai ciniškai, visiškai užmiršusi, kad ruošiasi susitikti su gražuolio generolo varžovu.

Taigi Fortiunė išvažiavo išvakarėse, prisiekusi, kad laiškas bus įteiktas Žolivaliui netgi anksčiau, negu ji pamatys Montroną. Šiuo atžvilgiu nusiraminusi, Marijana išvyko į kelionę. Ji turėjo atvažiuoti anksčiau už Taleiraną, nes šis ketino vieną dvi dienas sustoti savo žemėse Valensijoje, pasveikinti priverstinius nuolatinius svečius, Ispanijos princus, ir sutvarkyti su valdytoju piniginius reikalus. Neseniai subankrutavęs Simono bankas Briuselyje sudavė skaudų smūgį Benevento kunigaikščio finansams.

1810 metų liepos keturioliktąją Marijana liūdna išvažiavo iš Paryžiaus. Suprasdama, kad ji palieka Jasoną policijos rankose, ji su sunkia širdimi paliko ir namą, kuris tapo jai brangus.

Nepaisydama guodžiančių Savario žodžių, ji klausinėjo save, kiek laiko praeis, kol ji vėl sugrįš, nes gerai žinojo, kad anksčiau ar vėliau ji nepaklus imperatoriui ir kad jeigu nuteis Jasoną ir paaiškės, jog Žolivalio pastangos, iš kurių ji daug tikėjosi, bus beprasmiškos, tai jokia pasaulio jėga neįstengs sukliudyti jai būti tą akimirką su mylimuoju. Anksčiau ar vėliau ji užsitrauks Napoleono rūstybę, ir vienas Dievas žino, kur bus tos rūstybės riba! Imperatorius visiškai gali įsakyti kunigaikštienei Sant'Anai grįžti į Toskaną ir uždrausti išvažiuoti iš ten. Jis gali priversti užsidaryti viloje, tokioje gražioje ir kartu tokioje bauginančioje, iš kurios ji pabėgo rytą po košmariškos nakties...

Vien tik prisiminus ją, Marijanos kūnas iš siaubo pašiurpdavo. Nuo to laiko, kai neteko kūdikio, ji negalėjo be baimės įsivaizduoti tos akimirkos, kai kunigaikštis su balta kauke sužinos, kad taip laukiamo įpėdinio niekada nebus. Diena po dienos ji atidėliojo sprendimą siųsti lemtingą laišką - taip ji bijojo jo reakcijos. Kažkas jai kuždėjo, kad jeigu užrūstintas imperatorius išsiųs ją į Sant'Anos rūmus, ji nebepajėgs atsispirti jo kerams. Prisiminimai apie Matėją Damianį niekaip neišblėso iš jos atminties.

Ji dažnai klausė savęs, kas gi jam atsitiko. Jai išvažiuojant dona Lavinija pasakė, kad kunigaikštis Koradas uždarė jį rūsyje ir, be abejo, turi nubausti. Bet kokią bausmę jis galėjo skirti žmogui, kuris visą gyvenimą tarnavo jam, jo šeimai ir, be abejo, žinojo jo paslaptį? Mirties? Ji negalėjo tuo patikėti.

Tuo metu, kai arkliai risnojo keliu per Fontenblo, kur linksmai žaidė saulės zuikučiai, prasiskverbę pro virpančių medžių lapiją, Marijana nekreipė jokio dėmesio į slenkančius už karietos langų vaizdus. Ji giliai susimąstė, pasidavusi keistam susidvejinimo fenomenui: viena jos dalis veržėsi pas Žolivalį, o kita, didesnė ir jausmingesnė, be paliovos klaidžiojo aplink seną Laforso kalėjimą, kuris buvo jai gerai pažįstamas.

Kadaise apniukusią dieną Adelaidė atvedė ją į seną Marė kvartalą, norėdama parodyti buvusį savo namą, labai gražų Liudviko XIII stiliaus pastatą iš rausvų plytų ir balto akmens; jis buvo šalia de Sevinjė namo, bet baisiai subjaurotas ir nusiaubtas, nes Revoliucijos metu jame buvo sandėliai ir lynų

dirbtuvės. Laforsas buvo visai šalia, ir Marijana pasibjaurėjimo kupinu žvilgsniu peržvelgė žemą įėjimą po vieninteliu nusvirusiu aukštu, laiko suėstas, bet tvirtas sienas ir žemas, geležimi kaustytas duris tarp dviejų surūdijusių žibintų. Durys atrodė grėsmingos, jos buvo rausvos ir dėmėtos, tarsi dar nespėjusios sugerti kraujo, kurio latakai sruvo jomis per 1792 metų rugsėjo skerdynes.

Jos pagyvenusi pusseserė pasakojo jai apie tas skerdynes, nes ji stebėjo jas pasislėpusi savo namo mansardoje. Ji papasakojo apie baisią mielos kunigaikštienės de Lambal mirtį, ir dabar jos pasakojimas atgijo Marijanos atmintyje su visomis baisiausiomis smulkmenomis. Jaunoji moteris negalėjo įveikti bauginančio virpulio dėl lemtingai susiklosčiusių aplinkybių, kurios neišvengiamai stūmė Jasoną Boforą tragišku kankinės kunigaikštienės keliu. Jis taip greitai pateko iš jos namų į kalėjimą! Argi Marijana negirdėjo, kaip verkia jos šmėkla namuose, kuriuose ponia de Lambal ieškojo prieglobsčio, norėdama užmiršti karaliaus nedėkingumą? Jausmingas ir truputį prietaringas jaunos moters protas matė tame lemtingą įspėjimą. O kas, jeigu ir Jasonas išeis iš kalėjimo tik tam, kad pasitiktų mirtį?..

Šios mintys, taip pat supratimas, kad ji negali padėti draugui, ir dar tai, ką ji vadino "imperatoriaus žiaurumu", visai neguodė, ir po dienos atvažiavusi į Burboną Marijana, kuri nemiegojo nuo pat Paryžiaus ir prieš kelionę suvalgė tik truputį piene išmirkytos duonos, jautėsi tokia prislėgta, kad neliko nieko kito, tik paguldyti ją į lovą.

Burbonas-Laršambas buvo labai mielas miestelis. Iš plataus tvenkinio tekėjo sraunus upelis; ant tvenkinio kranto, didžiulio uolingo pylimo priedangoje stovėjo balti ir rausvi namukai; ant to pylimo kitados išdidžiai kilo į viršų septyniolika bokštų, priklausiusių hercogams Burbonams; dabar jų buvo išlikę tik keturi. Miestas buvo turtingas, galingas ir jame gyveno daug žmonių, kai Karolio Didžiojo laikais čia atvažiuodavo gydytis reumatizmo rūmų aštrialiežuviai. Bet ir čia teroras paliko savo kruviną pėdsaką. Poeto Skarono, ponios de Sevinjė ir markizės de Montespab, išdidžiai baigusių čia gyvenimą, šešėliai ištirpo migloje tuo metu, kai griuvo pilies bokštai, jos gražus korpusas

ir Šventoji Kapela. Bet Marijana net nepažvelgė nei į išlikusius bokštus, kurie taip nuostabiai atsispindėjo tyvuliuojančiame tvenkinio vandenyje, nei į aukštas kalvas, tarp kurių buvo išsidėstęs miestas, nei į miestiečius spalvingais kostiumais, smalsiai apspitusius elegantišką karietą.

Ją apgyvendino Sevinjė apartamentuose, žavingosios markizės kambaryje, bet nei Agatos pastangos, nei malonus galantiško ir geranoriško pensiono laikytojo priėmimas negalėjo įveikti juodos melancholijos, kurioje Marijana savanoriškai užsisklendė. Jos vienintelis noras buvo miegoti, miegoti kuo ilgiau ir, jei tai bus įmanoma, iki to laiko, kai kas nors atneš naujienų apie Jasoną. Be to, buvo beprasmiška kalbėti su ja apie ką nors kita, arba mėginti girti nuostabų peizažą. Ji apkurto, apako, pasidarė bejausmė. Ji laukė.

Taip praslinko penkiolika dienų. Tos dienos buvo gana keistos, nes vėliau Marijana jas prisiminė labai miglotai. Ji uždraudė leisti pas save bet ką, ypač gydytojus, kurie stebėjosi keistu kurortininkės elgesiu.

Taleirano atvykimas sutrikdė šią pilką kasdienybę ir pagyvino mažą miestelį, o Marijanai tai buvo nenumatyta kliūtis. Ji laukė atvykstant kunigaikščio be bagažo, su vienu sekretoriumi ir, pavyzdžiui, tarnu Kurtiadu. Bet kai gretimą namą užplūdo minia žmonių, jai teko pripažinti, kad Taleiranas turėjo visai priešingą požiūrį į tai, kokia turi būti kunigaikščio svita. Kunigaikštienė Sant'Ana tenkinosi viena kambarine ir vežėju, o Benevento kunigaikštis atsivežė su savimi armiją tarnų ir virėjų, savo virėją, sekretorių, įdukterę Šarlotę su beviltiškai trumparegiu auklėtoju ponu Ferkoku, brolį Bozoną, dešimčia metų jaunesnį, bet kurčią kaip kelmas, ir pagaliau savo žmoną! Beje, kartais pas jį būdavo ir daugiau pakviestųjų.

Marijaną užvis nustebino kunigaikštienės atvykimas. Matinjono namuose Taleiranas kiek galėdamas stengėsi išvengti bendravimo su savo žmona, apskritai nuo pirmųjų metų jis vasarai išsiųsdavo ją į jai priklausančią nedidelę Pon de Sen pilį, kurioje jis niekada nepasirodydavo, nes atiduodavo pirmenybę Kuršo hercogienės draugijai ir jos jaukiai vasaros buveinei Sen Žermene, bet jis visada reguliariai atsiveždavo ją į Burboną.

Dabar ji sužinojo apie Taleirano tradiciją bent tris vasaros savaites praleisti visiškai sąlygiškoje savo žmonos draugijoje. Be to, Marijaną sujaudino jos buvusios šeimininkės sutikimas: šeimininkė karštai ją apkabino ir nuoširdžiai apsidžiaugė, vėl ją pamačiusi.

- Aš žinau jūsų sielvartą, mano vaikeli, - pasakė ji, - ir noriu, kad jūs žinotumėte, jog aš suprantu jus ir visiškai palaikau.

- Jūs nepaprastai gera, kunigaikštiene, ir aš tai sakau ne pirmą sykį! Turėti šalia draugą - didžiausia vertybė.

- Ypač šioje skylėje! - atsiduso kunigaikštienė. - Iš nuobodulio galima mirti, bet kunigaikštis tvirtina, kad šios trys savaitės duoda didžiulę naudą visiems namiškiams. Kada pagaliau mes vėl galėsime leisti vasaras Valensijoje! - pasakė ji prislopinusi balsą, kad neišgirstų vyras.

Išvykti į Valensiją buvo jai kategoriškai uždrausta nuo to laiko, kai, tapusi prabangia, bet priverstine Ispanijos infantų rezidencija, pilis ir jos romantiška aplinka tapo šeimininkės ir žavingojo hercogo San Karlo idilijos vieta... Kunigaikštis galėjo to ir nepastebėti, jei Napoleonui nebūtų atėjusi į galvą mintis, jog reikia asmeniškai įspėti Taleiraną apie jo nelaimę, be to, labai griežtais žodžiais, kurie suteikė džiaugsmo piktiems liežuviams. Kunigaikštis buvo priverstas įsikišti, ir vargšė kunigaikštienė negalėjo nusiraminti, praradusi savo rojų.

Tuo metu, kai buvo nešami daiktai, trinksėjo durys, daužėsi dėžės, aidėjo tarnų žingsniai ir skambėjo jų balsai, pritraukę smalsių miestiečių dėmesį, Taleiranas išsirengė pas Marijaną neva sužinoti, ar ji gerai įsikūrė. Bet vos už kunigaikščio nugaros užsidarė raižytinės salono durys, iš jo veido išnyko nerūpestinga šypsena, ir Marijana su baime pastebėjo rūpesčio nubrėžtas raukšles kaktoje ir staiga iš nuovargio nulinkusius pečius. Norėdama įveikti apėmusį ją susijaudinimą, ji stipriai suspaudė krėslo, ant kurio sėdėjo, alkūnramstį.

- Negi... taip blogai?

- Daug blogiau, negu jūs galite įsivaizduoti! Dėl to aš ir užtrukau prieš atvažiuodamas pas jus. Norėjau kuo daugiau sužinoti ir todėl tik užsukau į Valensiją. Tiesą sakant, mano drauge, aš nežinau, nuo kurios iš blogų naujienų pradėti...

Sunkiai atsidusęs, jis atsisėdo pavargusio žmogaus poza, ištiesė nesveiką koją, atrėmė lazdą į kelį ir perbraukė ranka blyškų veidą.

- Pasigailėkite! Pasakykite man viską! Netausokite manęs, nes nežinia - didžiausia kančia. Štai jau penkiolika dienų aš merdėju nežinioje! Negi dar neįrodyta, kad Jasonas nekaltas?

- Nekaltas? - karčiai nusišypsojo Taleiranas. - Galima sakyti, kad kiekviena praėjusi diena jį vis labiau įklampina į kaltės liūną! Jei taip bus ir toliau, lieka tik vienas dalykas, kurio mums reikia pamėginti išvengti... jei pasiseks...

- Ką jūs turite galvoje?

- Ešafotą!

Siaubingai šaukdama Marijana pašoko iš krėslo, lyg nutvilkyta ugnies. Prispaudusi ledines rankas prie degančių skruostų, ji kaip išprotėjusi kelis kartus apibėgo kambarį ir galiausiai puolė ant kelių prieš kunigaikštį.

- Jūs negalėjote ištarti baisesnio žodžio, - pasakė ji dusliai. - Bet blogiausia pasakyta! Dabar pasakokite, maldauju jus, jei nenorite išvesti manęs iš proto!

Taleiranas švelniai uždėjo ranką ant lygių jaunosios moters plaukų. Jis palingavo galvą, o jo akyse, paprastai šaltose ir pašaipiose, įsižiebė užuojauta.

- Aš žinau, kad jūs esate narsi, Marijana! Ir viską pasakysiu, tik atsistokite. Eime ir sėskimės. Štai ant šios sofutės mes būsime visai šalia, a?

Kai jie atsisėdo vienas greta kito, kaip tėvas ir duktė, ant jaukios šiaudinės kanapos prie atidaryto į parką lango, kunigaikštis pradėjo savo pasakojimą.

Kaltinimą nužudymu, pateiktą Boforui remiantis tik anoniminiu pranešimu ir jūreivio Pereco liudijimu - jis ir toliau teigė, kad įvykdė korsaro įsakymą, - dabar patvirtino kai kurie faktai. Visų pirma jūreivis Džonas, kuris, Pereco teigimu, turėjo padėti jam išnešti lavoną, bet policijai pasirodžius pabėgo, po poros dienų buvo rastas tinkluose prie Sen Klu. Kadangi ant lavono nebuvo jokių smurto žymių, policija padarė išvadą, kad tamsoje bėgdamas iš parko Džonas įkrito į Seną, nes po lietaus status upės krantas buvo labai slidus.

- Kokia kvailystė! - pasipiktino Marijana. - Kiekvienas jūreivis, net naktį atsitiktinai įkritęs į Seną, nesunkiai išplauktų! Tuo labiau vasarą!

- Perecas pasakė, kad jo draugas nemokėjo plaukti. Tiesa, Jasonas teigia, kad Džonas, vienas geriausių jo žmonių, plaukiojo kaip žuvis!

- Ir, žinoma, visi tiki tuo menkysta?

- Kaltinamasis retai kada groja pirmuoju smuiku! - atsiduso Taleiranas. - Ir tuo labiau gaila, kad Džono liudijimas, paneigęs melagingus Pereco pareiškimus, galėjo išgelbėti mūsų draugą. Jeigu jūs norite žinoti mano nuomonę, Džonas niekada neturėjo ryšių su Perecu, kurį Boforas nubaudė ir išvijo. Tačiau tiems, kurie taip kruopščiai paspendė šiuos mirtinus spąstus, dar vienas lavonas nieko nereiškia! Be to, muitininkai ir žandarai surado laivo "Jūros burtininkė" triumuose krovinį, kuris smarkiai pablogina Jasono padėtį.

- Šampanas ir burgundiškas vynas! Tai bent nusikaltimas! Dėl to galima žmogui nukirsti galvą? Ir švenčiausioji blokada...

- Yra dėl ko kirsti galvas, kai randa ir netikrų pinigų!

- Negali būti! Tai netiesa!

- Aš ir pats netikiu, kad Jasonas padėjo juos ten, bet kad juos ten rado, deja, nėra jokių abejonių! Rado apie šimtą tūkstančių svarų sterlingų Anglijos banko bilietais, visiškai naujais! Kaip aš jums sakiau, smūgis buvo smogtas tiksliai!

- Gerai, reikia jį atremti! - sušuko Marijana. - Mes žinome, mes įsitikinę, kad ir tas nusikaltimas, ir visa, kas su juo susiję, yra policijai žinomos gaujos darbas; ta gauja viena, be abejo, turi galimybę gaminti netikrus pinigus. Štai nuo to ir reikia pradėti: surasti tuos, kurie darė šiuos svarus sterlingų! Bet galima pamanyti, kad policininkų akys nemato, o ausys negirdi. Kai aš norėjau pasakyti tiesą inspektoriui Pakui, jis vos nepalaikė manęs beprote, o hercogas de Rovigas apskritai nenorėjo nieko girdėti.

- Aš nepažįstu bukesnio ir kvailesnio žmogaus už hercogą de Rovigą... neskaitant pono Savario, a? - pasakė Taleiranas, kuris net sunkiausiomis aplinkybėmis negalėjo atsispirti pagundai ištarti naują "žodelį" arba pakartoti jį, kaip šiuo atveju. - Mūsų

žandaras gyvena nuolatinėje baimėje užrūstinti imperatorių. Bet šiuo atveju aš negaliu jam priekaištauti. Pagalvokite, mano vaike, kad Boforui pateiktų kaltinimų akivaizdoje jūs remiatės tik asmenišku įsitikinimu ir žodžiais... ir nė šešėlio įrodymų!

- O ko jie turi daugiau negu aš? - pasipiktino Marijana. - Jų įrodymai - tik šmeižtas, kurį skleidžia tokie niekingi subjektai, kad jų išvis nederėtų klausyti. Beje, aš niekaip negaliu suprasti, kodėl auka tapo Jasonas, o ne aš?

- Todėl, kad jis amerikietis. Brangusis vaike, - atsiduso Taleiranas, - aš prislėgtas, kad sugriaunu jūsų iliuzijas, bet jūsų nesutarimai su Kranmeriu šioje byloje yra antraeiliai! Kad atkeršytų jums, tam nereikėjo daryti tiek blogo. Bet sukelti diplomatinį incidentą su Jungtinėmis Valstijomis, sukompromituoti gana keblią padėtį, susidariusią dėl kontinentinės blokados, - beje, pastaruoju metu buvo pastebima tos padėties gerėjimo tendencija, - štai kas svarbu Anglijos šnipui, štai dėl ko verta negailėti jėgų!

Politika įsipainiojo į jos asmeniškus reikalus? Tai turbūt paskutinis dalykas, kurio Marijana galėjo laukti. Ji pažvelgė į savo pašnekovą tokiu sutrikusiu žvilgsniu, kad jis atlaidžiai nusišypsojo ir paaiškino:

- Jūs tuojau suprasite: nepaisant politinių nesutarimų, nuo praeitų metų buvo atkurti prekybiniai ryšiai tarp Anglijos ir Jungtinų Valstijų. Juos iš tiesų smarkiai sutrikdė Napoleono išleisti Berlyno ir Milano dekretai, ypač Milano, pagal kurį užsienio laivai buvo traktuojami kaip teisėtas grobis, nors jie tik užsukdavo į Anglijos uostus arba užmegzdavo kontaktą su anglų laivais. Lordas Velslis pasinaudojo amerikiečių nepasitenkinimu, ir šių metų pradžioje daug Anglijos komercinių laivų išplaukė į Jungtines Valstijas, kad atgaivintų prekybą, kuri visiškai nutrūko. Bet prezidentas Medisonas, Prancūzijos draugas, norėtų matyti atkurtus gerus santykius su La Fajeto tėvyne, ir jis būtų laimingas, jei bent Jungtinių Valstijų atžvilgiu Milano dekretas būtų panaikintas. Jis davė atitinkamų nurodymų savo ambasadoriui Paryžiuje, ir Džonas Armstrongas jau daug savaičių dirba šia kryptimi. Iš patikimų šaltinių žinau, kad jis neseniai nusiuntė Šampanjui, mano pavaduotojui užsienio ryšiams, paklausimą,

kokiomis sąlygomis galima anuliuoti Jungtines Valstijas liečiančią Berlyno ir Milano dekretų dalį. Ši su kontrabanda ir žmogžudyste susijusi byla veikiau atrodo kaip mėginimas sužlugdyti jų pastangas, negu... lordo Kranmerio kerštas. Jūs buvote dingstis, Marijana, o Jasonas - įrankis.

Marijana nuleido galvą. Anglo voratinklis buvo sumaniai suregztas. Jis meistriškai puikiai pasirodė kaip šnipas ir aukščiausios kategorijos plėšikas, nes jam pavyko dar ir pinigų išvilioti iš savo aukos. Marijana sumokėjo už susitikimą su Jasonu pačiame po jų kojomis Kranmerio paspęstų spąstų viduje. Ji dabar suprato panaudotų priemonių mastą, keistą šio Pereco neprotingumą: jis pats pasidavė, - be abejo, gavęs solidžią pinigų sumą ir įsitikinęs, kad jam niekas negresia, - kad patikimiau pražudytų savo kapitoną. Nuo tos akimirkos, kai buvo paliesti tarptautiniai interesai, Jasono šansai gerokai sumažėjo.

- Bet jūs minėjote Amerikos ambasadorių, - pasakė ji. - Jis negali padėti?

- Užtikrinu jus, kad Armstrongas jau padarė viską, ką galėjo. Bet jei Boforas apkaltintas šnipinėjimu, netikrų pinigų padirbinėjimu ir žmogžudyste, lieka prašyti imperatoriaus malonės.

- Imperatoriaus! - pratrūko Marijana. - Ką ir sakyti! Ar jūs bent žinote, kodėl jis atsisakė priimti mane? Per kelias audiencijos minutes jis galėjo viską sužinoti, ir Jasonas jau būtų laisvas!

- Aš nesu tuo tikras, Marijana! Tokiu atveju imperatorius gali veikti tik tada, kai byla bus visai aiški. Paliesti per daug svarbūs interesai! Be to, jam galėjo kilti noras jus pamokyti... ir nubausti už tai, kad jūs taip lengvai nusiraminote, netekusi jo favoritės vietos. Juk jis vyras, ko gi jūs norite! Be to, yra Jasono padėtį sunkinantis liudijimas, į kurį Napoleonas negali neatsižvelgti, jei nenori pasidaryti atviras visuotinai pripažintos moralės priešininkas, o jūs žinote, kaip labai jis vertina savo rūmų respektabilumą. Juk iš tiesų, jei anoniminio skundo autorius ir jūreivis Perecas yra tik atstumtieji, ar jūs galite tą patį pasakyti apie senjorą Bofor?

Kambaryje su gėlėmis įsivyravo mirtina tyla. Tarsi suakmenėjusi Marijana mintyse kartojo paskutinius Taleirano ištartus žodžius,

bandydama suvokti grėsmingą jų prasmę. Bet ji nesuvokė jos ir pagaliau paklausė truputį kimiu balsu, kuriame skambėjo nepasitikėjimas:

- Ar tik jūs nenorite pasakyti, kad...

- Kad Jasono žmona veikia prieš jį? Deja, kaip tik taip! Ši nelaimingoji yra iš pavydo ir įniršio tvirtai įsitikinusi, kad jūs esate jos vyro meilužė. Ji neabejoja jo kalte. Jos paklausius - o kai ji įniršta, jokia furija neprilygs jai, - Boforas dėl jūsų gali ryžtis viskam, net nusikaltimui.

- Bet... ji beprotė! Ją reikia surišti! Jos beprotybė nusikalstama! Ir po to galima patikėti, kad ji myli Jasoną?!

Taleiranas sunkiai atsiduso.

- Gali būti! Matote, Marijana, ji kilusi iš nesitaikstančios ir aistringos padermės, jiems įžeista meilė reikalauja kraujo, apgauta mylimoji nesudrebėjusi nusiųs neištikimą meilužį pas budelį ir pati save gyvą palaidos niūriausiame vienuolyne, kad ten sutiktų išvaduotoją mirtį! Taip, Pilara - baisi moteris, ir, nelaimei, ji žino, kad Boforas myli jus. Ji iškart jus pažino.

- Pažino? Mane? Bet kokiu būdu? Juk ji niekada manęs nematė!

- Jūs manote? Aš sužinojau, kad laivo "Jūros burtininkė" priekyje stovinti figūra nepaprastai panaši į jus. Galimas daiktas, Jasonas manė, kad Pilara niekada nesusitiks su jumis - nes jie Paryžiuje ketino būti neilgai, - arba kad panašumas nekris į akis...

Keletą akimirkų Marijana susikaupusi žvelgė į savo pagyvenusį draugą. Ji buvo sujaudinta šio meilės įrodymo ir nebežinojo, ar jai džiaugtis, ar pulti į dar didesnę neviltį, bet širdies gilumoje ji niekada neabejojo Jasono meile. Ji visada žinojo, kad jis myli ją, net kai ji nuvijo jį nuo savęs naktį Seltone, ir šis jo meilės liudijimas, naivus ir beveik vaikiškas, ją neapsakomai sugraudino ir sujaudino. Tik pamanykit: ji neapkentė to laivo, ji daug kartų priekaištavo dėl jo Jasonui, nes jis įsigijo jį už pinigus, kuriuos gavo pardavęs Seltoną! Ir štai, pasirodo, jis tarsi sudvejino jos egzistavimą, dar sykį atkūręs jos paveikslą...

Ji tyliai atsistojo, netrikdydama susimąsčiusio Taleirano. Jis nežiūrėjo į ją. Žemai nuleidęs smakrą į gausias kaklaraiščio

klostes, jis išsiblaškęs vedžiojo lazdos galu paprastus kilime išaustų rožių kontūrus.

Sugirgždėjo parketas, kai Marijana, gūždamasi nuo šalčio, užsimetė ant pečių šaliką ir priėjo prie atvirų durų, vedančių į nedidelį balkoną. Nors švietė karšta rugpjūčio saulė, ji smarkiai drebėjo ir jai nepasidarė šilčiau net tada, kai ji atsirėmė į šiltą turėklų geležį.

Tačiau lauke viskas dvelkė nerūpestingu aiškios vasaros dienos džiaugsmu. Iš gretimo namo atsklido skambus mažosios Šarlotės balsas; ji dainavo vieną iš tų skaičiuočių, dėl kurių vaikai iš proto kraustosi. Apačioje, prie fontano, trys moterys mėlynais sijonais viršum spalvingų apatinukų, kurie sudarė dalį valiūkiškai atrodančių jų burboniškų kostiumų, plepėjo vietine tarme, pratrūkdamos garsiu juoku; jų veidai po žavingomis skrybėlėmis "labas ir sudie" švietė džiaugsmu. Po medžiu žaidė vaikai; Benevento kunigaikščio tarnai vedė į arklidę nubalnotus arklius, o truputį toliau nematomas kurortininkas, įsitaisęs prieštvaniniame graudulį keliančiame portšeze su nuleistomis užuolaidėlėmis, traukė į maudyklę. Visur saulė liejo auksinius spindulius, ir Marijana negalėjo suprasti, kodėl net šioje ramioje vietoje jai reikia nešti kančios ir liūdesio naštą. Ji manė, kad stojo į kovą su saujele atstumtųjų, su policininkų kvailumu ir prasta Napoleono nuotaika, o paaiškėjo, kad atsidūrė didelės ir pavojingos politinės intrigos sūkuryje, kur nei Jasonas, nei ji pati neturėjo jokios reikšmės. Atrodė, tarsi ji, pasmerkta amžinam kalėjimui, žvelgė į gyvųjų pasaulį iš grotuotos vienutės gilumos. Ir galbūt todėl, kad ji nebuvo sukurta šiam pasauliui! Jos pasaulis - prievartos ir baimės pasaulis, atrodo, neketino palikti jos ramybėje. Reikia pamėginti ištrūkti iš jo.

Marijana iš balkono grįžo pas Taleiraną, kuris iš po pusiau nuleistų vokų įdėmiai stebėjo ją. Ji pamėgino sugauti jo šviesiai mėlynų akių žvilgsnį.

- Aš grįšiu. Man reikia pamatyti tą moterį, pasikalbėti su ja! Aš turiu priversti ją suprasti...

- Ką gi? Kad jūs mylite jos vyrą taip, kaip jis myli jus? Jūs iš tiesų manote, kad tai privers ją apsigalvoti? Bet ji tarsi kurčia siena, šita Pilara... Ir jūs net negalėsite prie jos priartėti.

Ją saugo visa Ispanijos karalienės sargyba; šita miesčionė Julija Klara laiminga galėdama vaidinti valdovės vaidmenį vienintelės iš valdinių, paprašiusių jos pagalbos, akivaizdoje. Mortfontene Pilara paslėpta, apjuosta rūmų damų ir kavalierių, kurie saugo ją patikimiau negu tvirtovės sienos. Ji prašė, kad jos niekada nepaliktų vienos, ir pasiekė to. Jokių vizitų. Jokių laiškų, jeigu jie pirma neparodomi karalienei. Jūs manote, - nuvargusiu balsu baigė Taleiranas, - kad aš nebandžiau patekti pas ją? Mane išvijo kaip įkyrų kaulytoją! Ir jums bus tas pats! Tai vienintelis dalykas, kurio galima tikėtis, nes šios šventos moterys ne itin vertina jūsų reputaciją!

- Tuo blogiau! Aš vis tiek eisiu tenai, eisiu nakčia, persirengusi, jei reikės - perlipsiu per sienas, bet aš noriu pamatyti Pilarą! Juk negali būti, kad niekas nemėgino priversti ją išgirsti blaivaus proto balso, leisti jai suprasti, kad jos elgesys blogesnis už bet kokį nusikaltimą.

- Aš manau, kad ji pati puikiai tai žino, bet jai nesvarbu. Kai Jasonas bus nubaustas, ji išpirks savo kaltę, štai ir viskas!

- Jai didžiausias nusikaltimas - tai neištikimybė jai, - staiga suskambėjo naujas balsas prie durų.

Marijana ir kunigaikštis kartu atsigręžė į jas, ir pirmą kartą po ilgo laiko jaunoji moteris džiaugsmingai sušuko:

- Žolivali! Pagaliau jūs atvykote!

Ji buvo tokia laiminga vėl pamačiusi savo ištikimą draugą, kad nejučia puolė jam ant kaklo ir garsiai pakštelėjo į abu skruostus, nekreipdama dėmesio į tai, kad jie tris dienas nematė skustuvo, o pats Arkadijus buvo siaubingai purvinas.

- Puiku! - sušuko kunigaikštis, tiesdamas ranką ką tik atvykusiajam. - Galite didžiuotis, kad atvykote reikiamu momentu! Aš nebeturiu daugiau argumentų, kad sukliudyčiau šiai jaunai damai iškrėsti eilinę kvailystę! Ji nori grįžti į Paryžių!

- Aš žinau! Aš girdėjau, - atsiduso Žolivalis ir griuvo, užmiršęs padorumą, į krėslą, kuris sudejavo nuo smūgio. - Bet jai nedera grįžti į Paryžių, ir dėl dviejų priežasčių: pirma ta, kad namas yra stebimas. Imperatorius ją gerai pažįsta ir verčiau sutrukdys jai nepaklusti negu paskui baus už nepaklusimą. Antra ta, jog bent kiek nuraminti kerštingą ispanę galima tik su

sąlyga, kad ten nebus Marijanos. Karalienė Julija turėjo jai įteigti, kad išvydamas savo buvusią favoritę Napoleonas kartu atidavė pagarbos duoklę išniekintai šeimos garbei.

- Pamanykit, anoks čia daiktas! - iškošė Marijana pro dantis.

- Galbūt. Bet jūsų grįžimas, brangioji, sukels ištisą seriją katastrofų. Ponas Boforas jaučiasi ramus kalėjime, bent jau atsikratęs įkyraus žmonos bičiulių dėmesio, ypač kažkokio dono Alonso Vskeco, kuris tikriausiai prisiklausė kalbų apie jo žemes Floridoje ir, matyt, nori grąžinti jas Ispanijai.

- Viešpatie! Arkadijau, - sušuko Marijana, - iš kur jums visa tai žinoma?

- Iš Mortfonteno, mano drauge, iš Mortfonteno, kur aš be jokios gėdos šnipinėjau jūsų priešą, šiaip taip karpydamas karalienės Julijos rožes. Taip taip, dėl jūsų aš ištisas tris dienas buvau Ispanijos karalienės sodininku!

- Argi jūs nežinote, kad liepos mėnesį rožės nekarpomos, a? - pusiau šypsodamasis paklausė Taleiranas.

- Kaip tik todėl aš ir išbuvau ten tik tris dienas! Įsiutęs vyriausiasis sodininkas išsiuntė mane kuo toliau! Bet jeigu jūs norite, kad aš tęsčiau pasakojimą, pasigailėkite, leiskite man išsimaudyti ir pavalgyti! Aš dūstu nuo karščio ir dulkių ir mirštu iš alkio ir troškulio, ir nežinau, kas iš jų mane anksčiau pribaigs.

- Aš palieku jus, - pasakė Taleiranas keldamasis, o tuo metu Marijana nuskubėjo duoti atitinkamų nurodymų. - Be to, aš pasakiau viską, ką galėjau, ir man reikia grįžti į savo namus. Ar neturite kitų naujienų? - pridūrė jis tylesniu balsu.

Arkadijus liūdnai palingavo galvą.

- Jokių! Atrodo, kad tikrieji nusikaltėliai kažkaip stebuklingai ištirpo ore, ir tai manęs nestebina. Fanšon - avantiūristė. Padariusi savo darbą, ji ir jos gauja kažkur pasislėpė. O dėl anglo,- tai jis taip staiga pradingo, kad galima patikėti - dauguma taip ir daro, - jog jis egzistavo tik mūsų draugės vaizduotėje. Ak, blogi reikalai... netgi labai blogi!

- Nutilkite! Ji eina! Ji ir be to tokia nelaiminga! Iki pasimatymo!

Po valandos Žolivalis, deramai apkuoptas ir pamaitintas, galėjo atsakinėti į Marijanos klausimus. Jis papasakojo, kaip paliko

Eks Liašapelį po to, kai Fortiunė Gamelen įteikė jam laišką. Nepraėjo nė valanda, ir jis kartu su Adelaide d'Aselna jau dūmė keliu į Paryžių.

- Adelaidė grįžo su jumis? - nustebo Marijana. - Kodėl gi jos nėra čia?

Žolivalis paaiškino, kad sena panelė, sužinojusi apie jos pusseserę užgriuvusius išbandymus, nė minutės nesvyravo. "Jai reikia manęs! Aš grįžtu!" - pareiškė ji, apimta kilniadvasiškumo. Be to, pastebimai sumažėjo savotiškas svaigulys, paskatinęs ją klajokliškam gyvenimui, kai ji panoro bent laikinai pagyventi kartu su klajūnu Bobešu. Nors keliaujančio akrobato amatas ir kartu slapto agento vaidmuo teikė daug žavesio, vis dėlto Adelaidė pagaliau suprato, kad daugiau nei dešimt metų amžiaus skirtumas tarp jos ir jos meilės objekto yra didelė kliūtis. Jos naująją išmintį dar labiau sustiprino ta aplinkybė, kad visai neseniai Bobešas pradėjo romaną su gėlininke iš Ekso vandens gydyklos parko.

- Žinoma, - pridūrė Žolivalis, - ji grįžo truputį nusivylusi, truputį įžeista, truputį liūdna, bet širdies gilumoje patenkinta, kad vėl atgavo savo padėtį, vėl gali normaliai gyventi ir turi... prancūzišką virtuvę. Ji mylėjo Bobešą, bet neapkentė raugintų kopūstų! Paskui, sužinojusi, kad jūsų reikalai prasti, ji nutarė, kad jos vieta šalia jūsų. Dar pridursiu, kad ji nepaprastai didžiuojasi jūsų kunigaikštienės titulu, nors verčiau sutiktų būti sukapota į gabalus negu pripažintų tai.

- Tai kodėl ji neatvažiavo su jumis?

- Ji mano, kad bus naudingesnė jums Paryžiuje, užuot atvažiavusi čia ir graudinusi jus ašaromis ir dejonėmis. Namuose žinoma, kad jūs esate ištremta, ir bus gerai, jei kas nors imsis tvarkyti ūkį. Madmuazelė Adelaidė šiame vaidmenyje nepakeičiama, ir jūsų namiškiai iškart nuščiuvo...

Jau seniai nusileido naktis, o du draugai vis dar kalbėjosi. Jie tiek daug turėjo vienas kitam pasakyti! Arkadijus nesirengė ilgai pasilikti Burbone. Jis ketino išvykti į Paryžių rytoj ir pasirodė čia turėdamas vienintelį tikslą - pranešti Marijanai, kad grįžo ir kad padės jai. Kartu ji norėjo iš pirmų lūpų išgirsti

išsamų pasakojimą apie visus įvykius, kad išgautų tai, kas svarbiausia.

- Jei aš teisingai supratau, - pasakė jis pusiau prisimerkęs, gurkšnodamas seną armanjaką, kurį Taleiranas atsiuntė pusryčiams, - nei inspektorius Pakas, nei Savaris nenorėjo jūsų išklausyti, kai jūs mėginote apkaltinti jūsų... žodžiu, lordą Kranmerį?

- Taip, keista, bet taip!

- Jų įsitikinimą sustiprino tas faktas, kad buvo neįmanoma rasti bent menkiausio jo buvimo pėdsako. Šis tipas meistriškai moka užtrinti pėdsakus! Tačiau jis juk buvo Paryžiuje, ir kas nors kur nors turėjo jį matyti.

- Man atėjo į galvą viena mintis, - staiga pagyvėjo Marijana. - O pas mūsų kaimynus neieškojo? Šita misis Atkins, su kuria draugavo Adelaidė ir pas kurią gyveno Fransis, turi pasakyti, ar jis dar pas ją, ar jau ne, ir jei ne, tai ar ilgam buvo pas ją apsistojęs!

- Nuostabu! - sušuko Žolivalis. - Štai dėl to man ir reikėjo atvažiuoti. Jūs laiške net neužsiminėte apie misis Atkins. Jūsų pusseserei bus lengviau įkalbėti ją pasakyti tiesą. Jos liudijimas bus labai svarbus, nes ji irgi anglė.

- Belieka sužinoti, - staiga paniurusi pasakė Marijana, - ar ji sutiks liudyti prieš tėvynainį!

- Vargu ar kas nors, išskyrus madmuazelę Adelaidę, įstengs pasiekti tai, tad, šiaip ar taip, reikia pamėginti. Antra vertus, lordas Kranmeris kurį laiką buvo Vensene po to, kai jį suėmė Nikola Malerusas. Galbūt pavyks rasti įrašą apie jį registracijos knygoje.

- Jūs manote? Jis taip lengvai iš ten išsikapstė! Galimas daiktas, jo net neužrašė.

- Neužrašė? Kai Malerusas pats nuvedė jį ten? Galiu lažintis, kad taip! Ir toks užrašas yra oficialus įrodymas, kokie iš tikrųjų buvo lordo Kranmerio ir jūsų vargšo draugo santykiai. Jei mes galėsime peržiūrėti kalėjimo knygą, mums atsiras šansas būti išklausytiems policijos prieš patenkant bylai į teisingumo rankas! Prireikus mes eisime ir pas imperatorių. Jis uždraudė jums artintis prie jo, mano drauge, bet man jis apskritai nieko

neuždraudė! Ir aš pasieksiu audiencijos. Jis išklausys mane!.. Ir mes laimėsime!

Tai sakydamas, Arkadijus pasidavė naujoms viltims. Jo mažos gyvos akys užsidegė kaip angliukai, o rūpesčių raukšles veide pakeitė šypsena. Marijaną šis užkrečiamas entuziazmas paveikė kaip tonizuojanti priemonė ir sukėlė džiaugsmo protrūkį! Ji staiga puolė draugui ant kaklo.

- Arkadijau! Jūs tiesiog stebuklas! Aš žinojau, kad jūsų atvykimas suteiks viltį ir sukels norą kovoti! Jūsų dėka aš dabar tikiu, kad ne viskas prarasta, kad mums galbūt pavyks jį išgelbėti!

- Galbūt? Kodėl galbūt? - parodė dosnumą Žolivalis, kurio pasitikėjimą savimi padvigubino kunigaikščio armanjakas. - Reikia sakyti, kad mes būtinai išgelbėsime jį!

- Jūs teisus, mes išgelbėsime jį bet kuria kaina! - pridūrė Marijana taip ryžtingai, kad dabar Arkadijus apglėbė ją; jis buvo laimingas, pagaliau vėl matydamas gerą jos nuotaiką.

Tą naktį, pirmą kartą po to, kai išvažiavo iš Paryžiaus, Marijana miegojo nejausdama slegiančio sunkumo ir bejėgiškumo, kurie buvo apėmę ją baigiantis dienai. Ji vėl tikėjo ateitimi ir dabar žinojo, kad net toli nuo Paryžiaus, net būdama tremtyje galės nuo šiol veikti Jasono labui, nors ir per tarpininką. Ta mintis ją labiausiai guodė.

Kai ryte Žolivalis išvyko į Paryžių, jis buvo ne tik žvalus - tas žvalumas teikė garbę jo laikysenai ir riteriškoms savybėms - bet ir vežėsi, be Marijanos laiško Adelaidei, visas sugrįžusias jo jaunos draugės viltis. Užtat jis paliko moterį, kuri vėl pajuto gyvenimo skonį.

Kitos dienos buvo Marijanai išganingo įkvėpimo laikotarpis. Patikėjusi bendrų Arkadijaus ir Adelaidės veiksmų sėkme, ji atsidavė mažo kurortinio miestelio žavesiui ir leido Kikangronės bokšto laikrodžiui ramiai skaičiuoti laiką. Ji net jautė savotišką pasitenkinimą, stebėdama kur kas laisvesnį negu Paryžiuje Taleirano namiškių gyvenimą.

Nuo ryto iki vakaro ji girdėjo mažosios Šarlotės juoką ir dainavimą; atrodė, kad ji užsibrėžė tikslą sugrąžinti griežtajam ponui Ferkokui jaunystę, versdama jį daugiau įsitraukti į žaidimus

ir pasivaikščiojimus gamtoje negu rūpintis lotynų kalba ar matematika.

Kiekvieną rytą Marijana susidomėjusi stebėjo, kaip kunigaikštis išvažiuoja maudytis. Pagal vietinę madą jis įsitaisydavo ant uždaro portšezo, prieš tai apsisukęs kaklą neįtikėtina daugybe įvairiausių flanelinių ir vilnonių šalikų, dėl to jis atrodė kaip didelis juokingas kokonas. Tačiau tai nė trupučio nekliudė jam rengtis kaip visi, kai ritualas būdavo visiškai atliktas. Nieko nejaudino režimo ir dietos klausimas, kai visi susirinkdavo prie stalo (Marijana visada pietavo su draugais), norėdami paragauti stebuklingų patiekalų, kuriuos Karemui pavykdavo sukurti labai kukliomis sąlygomis, - jos kiekvieną vasarą keldavo jam nuolatinį įniršį, ir jis nurimdavo tik grįžęs į prabangias Valensijos arba Matinjono namų virtuves.

Kurčias Taleirano brolis Bozonas, senamadiškas ir visiškai nenuoseklus, nes nesuprato pusės to, ką jam kalbėjo, santūriai rūpinosi Marijana. Beje, didesnę laiko dalį Bozonas praleisdavo įkišęs galvą į vandenį - jis vylėsi išsigydyti kurtumą.

Po pietų Marijana važiuodavo pasivažinėti karieta su kunigaikštiene arba skaitydavo su kunigaikščiu. Jie eidavo į Suvinjį - tai Burbonų hercogų Sen Denis - pasigrožėti abatija ir jos kapaviete, vaikštinėdavo miškinga Burbonės lyguma, kur medžiais apaugusiose ir apsodintose gyvatvorėmis pievose kilo didžiuliai balti tiltų taurai. Nepaprastai švelnus oras dovanojo šiai galingai ir turtingai žemei nerūpestingą klestėjimo džiaugsmą. Net ir vaikiškas ponios de Taleiran plepėjimas Marijanai atrodė protingas ir raminantis šioje tamsių intrigų, kuriose ji skendėjo, prošvaistėje.

Su Taleiranu Marijana skaitė, kaip jis jai pareiškė, ponios Defan "Korespondenciją", kuri labai patiko kunigaikščiui, nes priminė jam "... pirmą jaunystę, išėjimą į visuomenę ir visus tuos žmones, kurie tada atstovavo aukštuomenei..." Jaunoji moteris su nuostaba ir pasigėrėjimu pasinerdavo su juo į tą žavingą ir frivolišką XVIII amžių, kai jos tėvai išgyveno savo meilę. Beje, skaitymas dažnai baigdavosi pokalbiu; kunigaikštis mielai dalydavosi su savo jaunąja bičiule išlikusiais prisiminimais apie tą sutuoktinių porą, "pačią gražiausią ir harmoningiausią",

kurią jis gerai pažinojo, o ji, jų duktė, žinojo apie ją taip mažai. Klausydamasi nepaprastai jausmingų ir švelnių jo žodžių, Marijana priešais save išvysdavo savo motinos paveikslą: žavinga blondinė balta muslino suknele su ilga, kaspinais apsukta lazdele rankoje, vaikštinėjanti Trianono alėjomis arba sėdinti giliame krėsle kampe prie židinio savo salone ir maloniai priiminėjanti svečius, skubėjusius pas ją "angliškos arbatos", kurios gėrimą ji mokėjo padaryti mielą ir patrauklų net penkiasdešimčiai žmonių. Paskui Taleiranas priversdavo akimirkai atgyti Pjerą d'Aselną ir jo išdidžią gyvenimo taisyklę, - gyvenimo, kurį sudarė dvi aistros: beribis atsidavimas karaliui ir karšta meilė žmonai. Tada Marijanos vaizduotėje iškildavo karingo žmogaus iš Lilio gatvės portretas, kartu su susižavėjimu sukeliantis tam tikrą pavydą.

"Išgyventi tokią meilę, - galvojo ji, klausydamasi savo draugo, - taip mylėti ir paskui drauge mirti, nepabūgus srūvančio kraujo ir ešafoto! Bet pirma - keletas metų, bent keli mėnesiai neregėtos laimės!"

Ak, kaip ji suprato motinos įkarštį, kai motina, matydama savo vyrą suimtą, išdidžiai apgynė teisę kartu su juo pasitikti mirtį, net nepagalvojusi apie paliktą vaiką, kad išgyventų savo meilę iki galo! Ji pati daugybę naktų po dramos Pasyje tūkstantį kartų galvojo, kad neištvers be Jasono. Ji įsivaizdavo dešimtis tragiškų savo nelaimingo romano baigčių. Ji matė save išsiveržiančią iš minios ir puolančią po kulkomis mirties salvės akimirką, jei Jasonas turės teisę mirti kaip kareivis, arba persipjaunančią gerklę ešafoto papėdėje, jeigu jį laikys paprastu nusikaltėliu. Bet dabar, kai Žolivalis grąžino jai viltį, ji visą savo valią palenkė tam, kad pasiektų šią laimę, kuri, tačiau, taip atkakliai nuo jos bėgo. Išgyventi meilę su Jasonu, išgerti jos taurę iki paskutinio lašo, o paskui tegul nors visas pasaulis griūna!

Taip slinko dienos, ir niekas netrikdė jų ramios tėkmės, bet vienai aušrai keičiant kitą Marijana pajuto, kad vėl ima nervintis. Ji laukė kurjerio, stebėjo net Taleirano elgesį, tikėdamasi įspėti, ar jo gautame pašte neatsirado ko nors apie Boforo bylą.

Kartą rytą Marijana išėjo kartu su kunigaikščiu truputį pasivaikščioti ūksmingu keliu, kuris vedė prie tvenkinio šalia

pilies. Dėl nesveikos kojos Taleirano pasivaikščiojimai visada būdavo trumpi, bet oras buvo toks geras, rytas toks šviesus ir gaivus, kad abu panoro būtinai pasivaikščioti. Pieva kvepėjo šienu ir čiobreliais, dangus buvo baltas nuo balandžių, kurie nardė aplink tris pilkus pilies bokštus, o panašus į fėjos suknelę sidabrinis tvenkinio veidrodis tviskėjo vaivorykštės spalvomis. Kunigaikštis ir jaunoji moteris lėtai ėjo tvenkinio krantu, mėtydami į vandenį duoną antims ir grožėdamiesi, kaip smarkiai krykščia mama antis, mėgindama surinkti savo nenuoramas ančiukus. Staiga pasirodė liokajus; jis bėgo prie jų, laikydamas kažką baltą rankoje.

- Atvyko kurjeris, a? - pasakė Taleiranas su vos jaučiamu apmaudu. - Matyt, kažkas skubu, jeigu jis taip bėga!

Buvo du laiškai: vienas - Taleiranui, kitas - Marijanai. Laiškas kunigaikščiui su imperatoriaus antspaudu privertė jį iš nuostabos pakelti antakius, o jaunoji moteris čiupo savąjį, ant kurio pažino keistas keverzones, būdingas Žolivalio braižui. Ji karštligiškai perlaužė antspaudą su viską žinančio bajoro strazdais ir greitai perskaitė kelių eilučių laišką. Iš jos krūtinės išsiveržė nevilties šauksmas. Arkadijus rašė, kad misis Atkins paliko savo būstą Lilio gatvėje ir išvyko "į kaimą", į kokį būtent - nežinia, ir kaip tik tą dieną, kai Adelaidė sugrįžo į šeimos namus. O dėl Venseno pilies registracijos knygos, tai joje nebuvo kitų pėdsakų, liudijančių, kad Fransis Kranmeris sėdėjo valstybės kalėjime, išskyrus išplėštą lapą. Tie, kurie prisiekė pražudyti Jasoną ir sukomplikuoti Prancūzijos ir Amerikos santykius, matyt, nieko nepaliko atsitiktinumo valiai.

Pilnomis ašarų akimis Marijana nervingai suglamžė rankose Žolivalio laišką ir staiga išgirdo savo palydovo niurzgėjimą:

- Kam aš jam reikalingas tos niekam tikusios kolonos atidengimui? Štai kas verčia mane nutraukti gydymąsi! Aš visai nenoriu grįžti į Paryžių, a?

Bet iš viso to, ką jis pasakė, Marijana suvokė tik tris paskutinius žodžius.

- Grįžti į Paryžių? Jūs važiuosite?

- Deja, taip! Aš turiu būti ten rugpjūčio 15 dieną. Kaip jūs žinote, tai imperatoriaus gimimo diena. Tad štai šį kartą,

norėdamas suteikti šventei daugiau blizgesio, jo didenybė nutarė iškilmingai atidengti koloną Didžiosios Armijos šlovei. Tą bronzos koloną jis įsakė išlieti Vandomo aikštėje iš beveik 1250 patrankų, paimtų prie Austerlico. Nežinau, ar galima šį iškilmingą atidengimą laikyti tokia jau puikia idėja. Tai nesuteiks didelio malonumo naujajai imperatorienei, nes daugiau kaip pusė minėtų patrankų yra austrų. Bet imperatoriui taip patiko Senovės Romos stiliumi nulieta skulptūra, kuri papuoš kolonos viršūnę, kad jis, man rodos, nori priversti visą Europą ja žavėtis.

Tuo tarpu Marijanai visai nerūpėjo kolona Vandomo aikštėje. Ji net užmiršo paprastas mandagumo taisykles ir sausai nutraukė kunigaikščio postringavimus:

- Jeigu jūs grįžtate į Paryžių, vežkitės mane kartu!

- Vežtis jus, a? Bet kam?

Užuot atsakiusi, ji ištiesė jam Žolivalio laišką, kurį Taleiranas lėtai ir įdėmiai perskaitė. Kai jis baigė, jo kaktoje įsirėžė gili raukšlė ir jis, netardamas nė žodžio, grąžino laišką Marijanai.

- Man reikia grįžti, - pradėjo ji po neilgos pauzės užkimusiu balsu. - Aš daugiau negaliu likti čia, tyloje, užuovėjoje, kai virš Jasono telkiasi debesys. Aš... aš manau, kad išprotėsiu, jei liksiu! Leiskite man važiuoti su jumis!

- Jūs juk žinote, kad neturite teisės to padaryti, taip pat kaip ir aš paimti jūsų su savimi! Jūs nebijote sukomplikuoti Boforo padėties, jei imperatorius sužinos, kad nepaklusote jam?

- Jis nesužinos. Aš paliksiu čia savo žmones ir visą bagažą ir liepsiu uždaryti mano kambarį, sakyti, kad aš guliu lovoje, sergu... ir nenoriu nieko matyti! Tai nesukels nuostabos: kol jūs atvažiavote, aš kaip tik taip ir gyvenau! Be abejo, vietiniai laiko mane truputį kuoktelėjusia. Esu tikra, kad Grakchas ir Agata niekam neleis peržengti mano slenksčio ir atskleisti apgaulės. O aš grįšiu į Paryžių persirengusi... taip, persirengusi vyru! Aš vaidinsiu vieną iš jūsų sekretorių!

- O kur jūs apsistosite Paryžiuje? - papriekaištavo kunigaikštis, kaip ir pirma sziraukęs kaktą. - Jūs juk žinote, kad jūsų namą stebi policija. Jeigu jūs į jį įžengsite, tai būsite tuoj pat suimta!

- Aš maniau... - staiga nedrąsiai pradėjo Marijana.

- Kad aš priglausiu jus savo namuose? Aš irgi, velniai griebtų, iš pradžių pagalvojau apie tai, bet tai neįmanoma. Varen gatvėje jus visi pažįsta, ir aš niekuo nepasitikiu. Jūs rizikuojate būti išduota, ir tai pakenks ir jūsų reikalams, ir... mano! Turiu jums priminti, kad mano santykiai su jo didenybe ne per geriausi, nors jis ir kviečia mane į kolonos atidengimą!

- Tuo blogiau man! Apsistosiu kur nors, pavyzdžiui, viešbutyje.

- Kur jūsų maskaradas netruks nė valandos? Tai beprotybė, mano drauge! Ne, man atrodo, aš turiu geresnę idėją... Eikite ruoštis kelionei. Mes išvyksime iš Burbono šiandien vakare, kai sutems. Aš parūpinsiu jums vyriškus drabužius ir jūs iki atvykimo į Paryžių būsite mano jaunasis sekretorius. O ten aš jus palydėsiu, bet... tai paskui, jūs pati pamatysite! Dabar beprasmiška apie tai kalbėti! Vis dėlto pasiimkite su savimi vieną dvi sukneles. Jūs... iš tikrųjų pasiryžusi tokiai beprotybei?

- Pasiryžusi! - patvirtino Marijana, paraudusi iš džiaugsmo, kad sulauks paramos, kurios ji vos drįso tikėtis. - Man atrodo, kad, jei aš būsiu netoli jo, man pasiseks, ir aš galėsiu jam padėti.

- Tai jam pasisekė, - atsiduso šypsodamasis kunigaikštis, - kad jį taip myli!.. Eime, Marijana, matyt, taip jau lemta, kad aš negaliu jums nieko atsakyti! Be to, gal iš tiesų bus geriau būti arčiau veikimo vietos. Kas žino, kokia galimybė atsiras? Gal jūs galėsite ja pasinaudoti. O dabar grįžkime! Pirmyn!.. Ką gi jūs darote? - sušuko jis, mėgindamas ištraukti ranką, kurią Marijana su dėkingumu pakėlė prie lūpų. - Argi jūs man ne kaip dukra? Aš bandau elgtis kaip įtėvis, štai ir viskas. Bet aš klausiu savęs, ką apie tai pasakytų jūsų tėvas!

Ranka rankon šlubuojantis kunigaikštis ir jaunoji moteris lėtai nuėjo keliu, palikę tvenkinį ančių ir balandžių globai.

Kikangronės bokšto laikrodis išmušė 11 valandą, kai Taleirano vežėjas risčia paleido arklius keliu į Paryžių. Karieta pajudėjo iš vietos, ir Marijana pakėlė akis į savo kambario langą. Pro uždaras langines skverbėsi gelsva naktinės lempelės šviesa. Niekam negalėjo nė į galvą ateiti, kad lempa apšviečia nepaliestą lovą vidury tuščio kambario. Agata ir ypač Grakchas gavo griežtus nurodymus; beje, buvo gana sunku sutramdyti karštą jaunuolį,

kuris nenorėjo be savo galingos apsaugos išleisti į pavojingą avantiūrą brangiąją šeimininkę. Marijana turėjo pažadėti leisti jam kuo greičiau atvažiuoti ir bet kuriuo atveju iškviesti jį, kilus bent menkiausio pavojaus šešėliui.

Už karietos langų slinko nakties apgaubti laukai, ir karietos lingavimas netrukus užliūliavo jaunąją moterį. Ji užsnūdo, padėjusi galvą ant Taleirano peties, ir sapnavo, kad ji visiškai viena plikomis rankomis atidaro Jasonui kalėjimo vartus...

Devintas skyrius

Karalienių gerbėjas

Kai Taleirano lydima Marijana įėjo į namus, ten buvo tamsu ir tylu. Kandeliabru nešinas orus liokajus su griežta ruda livrėja nuvedė juos plačiais marmuro laiptais su labai gražiais paauksuotais kaustytos geležies turėklais į antrojo aukšto aikštelę, iš kurios ėjo durys į didelį kabinetą, taip užgriozdintą baldais, paveikslais, knygomis ir visokiausiais meno kūriniais, kad Marijana ir jos palydovas sunkiai surado ten dramblotą plikagalvio škoto Kroufordo figūrą.

- Tais laikais, kai aš gyvenau šiuose namuose, - pastebėjo kunigaikštis, stengdamasis kalbėti bent kiek linksmesniu tonu, - čia buvo mano biblioteka. Kroufordas pavertė ją visai kitokio pobūdžio šventove.

Neryškioje kelių kandeliabrų šviesoje nustebusi Marijana įstengė pamatyti, kad beveik visi paveikslai ir skulptūros vaizdavo vieną ir tą patį veidą. Bronzoje, drobėse, marmure - visur buvo žavingas išdidus Marijos Antuanetės veidas, žvelgęs į ką tik įėjusiuosius. Baldai irgi turėjo sudaryti dalį Mažojo Trianono aplinkos: beveik visi kambaryje buvę daiktai - tabokinės, vėduoklės, nosinės, knygos - buvo arba su herbais, arba su valdovės monogramomis. Ant sienų, aptrauktų pilku šilku, kartu su portretais ir miniatiūromis kabėjo keletas jos ranka rašytų laiškelių, įrėmintų auksiniais rėmais.

Kai Taleiranas amerikietiškai spaudė ranką Kventinui Kroufordui, šis liūdnai nusišypsojo pamatęs, jog Marijana aiškiai nustebusi dairosi aplinkui. Jo šiurkštus balsas su lengvu škotišku akcentu patvirtino:

- Nuo tos dienos, kai turėjau garbę būti jai pristatytas, aš dievinu karalienę kankinę. Aš padariau visa, kas įmanoma, kad išplėščiau ją iš priešų rankų ir sugrąžinčiau jai laimę. Dabar aš gerbiu jos atminimą!

Paskui, kadangi Marijana, priblokšta nepaprastos aistros, skambėjusios drebančiame seno žmogaus balse, nežinojo, ką sakyti, jis pridūrė:

- Jūsų tėvai mirė dėl jos, be to, jūsų motina buvo anglė. Mano namas jums bus neliečiamas prieglobstis, nes kiekvienas, kuris pamėgins išvesti jus iš čia arba pakenkti jums, nesuspės tuo pasigirti!

Jis parodė į stalą su didžiuliais pistoletais ir gulinčią skersai krėslo sunkią senovinę muškietą, kurios spindintis plienas rodė, kad yra rūpestingai prižiūrima ir kiekvieną akimirką gali iššauti. Tiesa, Kroufordo priėmimas buvo kažkuo melodramatiškas ir teatrališkas, bet Marijana negalėjo nepastebėti tam tikro jo didingumo ir neginčijamo nuoširdumo: šis žmogus greičiau leisis nužudomas negu... išduos savo viešnią.

Susijaudinusi ji vis dėlto ištarė keletą pagarbių padėkos žodžių, bet jis nutraukė ją.

- Nėra už ką! Jūsų tėvų kraujas ir kunigaikščio draugystė dvigubai patvirtina, kad jūs esate savo namuose. Prašom, mano žmona laukia jūsų.

Tiesą sakant, Marijana neapsidžiaugė, kai artėjant prie Paryžiaus Taleiranas pasakė jai, kad tikisi Kroufordo svetingumo. Nepaprasta pora, kurią ji tą vakarą pamatė kunigaikščio ložėje, paliko jai keistą ir truputį neaiškų įspūdį. Ypač moteris, intrigavusi ją ir kartu šiek tiek gąsdinusi. Jai buvo žinoma, kad iki morganatinės santuokos su Viurtembergo kunigaikščiu, paskui su anglu Siulivenu ir pagaliau su Kroufordu, ji pirmuosius savo gyvenimo metus praleido Lukoje ir negalėjo nepažinoti Sant'Anos šeimos... Bet ją ypač paveikė sunkus ir niūrus Eleonoros Krouford žvilgsnis, ilgai nepaleidęs jos tąkart teatro salėje. Tas žvilgsnis,

be abejo, buvo vertinantis ir kupinas smalsumo, jį sunkiai galėjai laikyti draugišku. Kaip tik dėl to žvilgsnio ji pajuto nevalingą nedrąsą, kai rugpjūčio 14-osios vakarą Taleirano karieta sustojo seno namo kieme Anžu Sent Onorė gatvėje; tai buvo nuostabus praeito amžiaus statinys, prieš dvejus metus dar buvęs Taleirano rezidencija, o tuo metu Kroufordas nuo 1806 metų gyveno Matinjono viloje. Mainai įvyko iš dalies asmeniniais motyvais - Matinjonas buvo pernelyg didelis Kroufordo šeimai, - iš dalies imperatoriaus įsakymu: imperatorius norėjo savo užsienio reikalų ministrą matyti jo padėtį atitinkančiame name.

Tačiau Taleiranas tebejautė tam tikrą švelnumą savo buvusiai būstinei Anžu gatvėje ir nebūtų galėjęs suprasti vidinio Marijanos pasipriešinimo būtinybei apsistoti čia ir atsiduoti priežiūrai žmonių, kurie buvo vieni seniausių ir ištikimiausių jo draugų. Jis pareiškė, kad Eleonora, kitados buvusi jo meilužė, prieš tapdama nelaimingojo grafo de Fersano meiluže, išreiškė XVIII amžiaus žavesio kvintesenciją, o tas amžius jam įkūnijo negrįžtamai praėjusio gyvenimo grožį.

Stengdamasi galvoti tik apie lovą, kurią jai tuojau pasiūlys ir kurioje ji norėjo kuo greičiau atsidurti, Marijana įkandin šeimininko nuėjo į gretimą saloną; ten, apšviesta ištiso pluošto ilgų rausvų žvakių šviesos, misis Krouford siuvinėjo kilimą. Juoda muaro suknele, užsimovusi baltą muslino kyką, kuris harmoningai derinosi su senamadiškai užrišta skarele ant dar gražios krūtinės, ant kurios leidosi aukštai sušukuotų sidabrinių plaukų garbanos, namo šeimininkė buvo tokia panaši į karalienės portretą, kad Marijana, išvydusi šį reginį, sustingo prie slenksčio, tarsi priešais ją būtų šmėkla.

Bet panašumas baigėsi pirmuoju įspūdžiu, nes atkreiptos į įėjusiąją juodos akys ir raudonas truputį griežtos burnos išlenkimas nebuvo Marijos Antuanetės, taip pat ir kur kas gležnesnis, trumpas liemuo ir rankos, kurios atrodė liesos ir kaulėtos, nepaisant juodų megztų puspirštinių ir pūpsančių ant jų puikių briliantų.

- O štai ir mūsų bėglė! - pasakė Eleonora Krouford, pakildama ir eidama prie Marijanos. - Aš laiminga matydama jus, brangioji, ir noriu, kad jūs laikytumėte šį namą savu. Jūs

galite išeiti ir ateiti, kai panorėsite, ir nors mes turime nedaug sargų, bet visiškai pasitikime kiekvienu.

Jos balsas, puikus kontraltas, kuriame dar girdėjosi toskaniškas akcentas, buvo žemas ir šiltas, nepaprastai nuoširdus. Jis skambėjo kaip tikros artistės.

- Jūs labai gera, ponia, - pasakė Marijana nežinodama, kaip pasisveikinti, todėl tik nusišypsojo ir lengvai nusilenkė. - Aš apgailestauju, kad suteikiu jums rūpesčio ir galbūt verčiu rizikuoti...

- Na na na! Kas čia kalba apie riziką? Mes rizikuojame visą gyvenimą, Kventinas ir aš, o ši rizika, jeigu jos esama, pernelyg menka, kad būtų galima lyginti. Beje, aš tikiuosi, kad jūsų nemalonumai ilgai neužtruks ir jūs greitai grįšite į savo namus. Juk jūs turėjote praleisti tik vasarą kurorte? O rudenį jūs jau būsite namie. Kol kas pagyvensite pas mus, o dabar pavakarieniaukite su brangiuoju kunigaikščiu. Jums to labai reikia. Paskui aš parodysiu jums jūsų kambarį.

Kadangi buvo vėlus metas, vakarienė buvo serviruota čia pat; ją sudarė labai skani žuvis, pieniški patiekalai ir Taleirano mėgstamas puikus sūris bri, apšlakstytas sumaniai pašildytu senu burgundišku vynu.

Bet abu svečiai buvo aiškiai nuvargę ir pokalbis nesimezgė. Jis pagyvėjo tik tada, kai Kroufordas tarsi tarp kitko pasakė:

- Atrodo, kad Šampanjis perdavė laišką Armstrongui.

Taleiranas pakėlė antakius, o Marijanos miegai kaipmat išlakstė, vos tik ji išgirdo Amerikos diplomato vardą.

- Laiškas, a? - paklausė kunigaikštis. - Ir apie ką jame rašoma?

- Iš kurgi aš galiu žinoti? Visa, ką sužinojau, - tai kad buvo laiškas iš užsienio reikalų ministerijos... ir taip pat kad ambasadoriaus kakta pašviesėjo po to laiško, išsiųsto, man rodos, rugpjūčio 5 dieną.

- Pašviesėjo? Ką jūs turite galvoje tai sakydamas, Kroufordai? Ar tai nereiškia, kad imperatorius nutarė būti atlaidesnis dėl Boforo bylos? Galimas daiktas, jis bus paprasčiausiai paleistas...

- Nesitikėkite to! Bylos neįmanoma pristabdyti. Jūreivis Perecas, - tiesą sakant, kaip bemokslis jūreivis, jis per daug nusimano

apie aukštąją politiką, - taigi Perecas pareiškė, kad Boforas nutarė sustoti Portsmute ir ten parduoti dalį šampano; remdamasis Milano dekretu, jis reikalauja kaip užmokesčio už savo pranešimą trečdalio krovinio. Beje, nuostabą kelia tai, kad šis reikalas, nors iš principo jis turi būti laikomas paslaptyje, sulaukė plataus atgarsio tarp suinteresuotų tarnybų. Aš klausiu savęs, ką apie tai mano imperatorius.

- Kaip tik tą ir derėtų sužinoti! - sušuko Taleiranas, pakildamas iš už stalo ir nekantriai plekšnodamas delnu per staltiesę. - Tiesą sakant, visa tai panašu į paskalą, ir per daug kalbama apie jūreivį Perecą! Nebijokite, Marijana, - pridūrė jis pastebėjęs, kad jaunoji moteris išblyško ir jos staiga išsiplėtusiose akyse sužibėjo ašaros, - aš pamėginsiu pamatyti jo didenybę, o jei tai nepavyks, parašysiu jam. Atėjo metas išgirsti ir padorių žmonių balsą! O kol kas eikite miegoti, mano vaikeli, nes jūs jau ant kojų nepastovite. Šeimininkė pasirūpins jumis, o aš rytoj rytą perspėsiu jūsiškius, kad jūs esate čia.

Tai buvo tiesa. Marijana laikėsi iš paskutiniųjų. Ir tuo metu, kai Benevento kunigaikštis išvyko namo, ji nuolankiai leidosi Eleonoros Krouford nuvedama į nuostabų, rausvai aptrauktą kambarį trečiame aukšte. Du langai išėjo į sodą, grožiu primenantį Marijanos.

Misis Krouford mikliai paklojo lovą ir uždegė ant stalelio galvūgalyje naktinę lemputę su kvepiančia alyva.

- Truputis ramunėlių jums bus kaip tik, - pasakė ji. - Padėti jums nusirengti?

Marijana papurtė galvą ir padėkojo nuvargusia šypsena. Dabar ji norėjo greičiau pasilikti viena, bet šeimininkė, atrodo, neskubėjo jos palikti. Ji perėjo per kambarį, pataisė gėles vazoje, patikrino, ar užuolaidos lengvai slysta, perstatė iš vienos vietos į kitą krėslą.... Jausdama, kad nervai gali neišlaikyti, Marijana jau rengėsi parodyti didžiausią nemandagumą ir tiesiog paprašyti ją išeiti, kai staiga misis Krouford atsisuko į savo viešnią ir pažvelgė į ją sutrikusi ir su užuojauta.

- Vargšas, vargšas vaikas! - pasakė ji tokiu užjaučiamu tonu, kad Marijanai ta užuojauta pasirodė nenatūrali. - Aš taip norėčiau, kad jūs būtumėt laiminga... bent jūs!

- Kodėl "bent aš"?

- Todėl, kad jūs žavinga, tokia gaivi, tokia graži, tokia... o! Dievas mato, jog sužinojusi apie jūsų jungtuves aš meldžiausi, meldžiausi iš visos širdies, kad prakeikimas, persekiojęs visas kunigaikštienes Sant'Anas, aplenktų jus!

- Pra-kei-kimas? - sunkiai ištarė Marijana, nes nepaisant net ir ją apėmusios depresijos, šis žodis pasirodė jai pernelyg rūstus. - Koks prakeikimas? Jeigu jūs turite galvoje doną Liusindą, kuri...

- O! Jūsų nelaimingo vyro senelė tam tikra prasme tik patvirtino tą liūdną padėtį, kuri siekia XV amžių. Nuo to laiko, kai vienas iš Sant'Anų žiauriai nužudė savo žmoną dėl neištikimybės, visos šios šeimos moterys - arba beveik visos - mirdavo ne sava mirtimi! Reikia didelės narsos arba didžiulės meilės, kad sutiktum nešioti šį garsų vardą... Bet negi jūs to nežinojote?

- Ne! Aš nežinojau! - patvirtino Marijana, užmiršusi miegą ir nevalingai klausdama save, ko siekia jos šeimininkė, nes buvo tikrai keista, kad kardinolas de Šazėjus galėjo nuslėpti nuo jos tokią tragišką legendą, jei tik jis nelaikė jos kvailu prasimanymu, nes nekentė visokių prietarų. Kadangi pastarasis spėjimas, be abejo, buvo teisingas, Marijana pridūrė:

- Beje, jeigu aš ir būčiau žinojusi, tai nieko nebūtų pakeitę. Aš tikiu vaiduokliais, bet... ne prakeikimais, kurie persekioja nekaltus žmones. O aš netgi nė karto nesutikau šmėklos kunigaikščio viloje! - pareiškė ji, nesibijodama sakyti tiesos: toks keistas jai pasirodė šis netikėtas pokalbis tuo metu, kai ji norėjo tik miegoti.

Tai buvo mėginimas pasukti pokalbį kita linkme. Bet misis Krouford nebuvo iš tų moterų, kurios lengvai atsisako tikslo, - beje, visai neaiškaus, - kurio ji siekė atkakliai užsimindama apie Sant'Aną.

- Nė vienos šmėklos? - paklausė ji, nepatikliai šypsodamasi. - Jūs stebinate mane! Negi net šmėklos...

- Kieno?

- Niekieno! - staiga atkirto Eleonora, priėjo prie viešnios ir pabučiavo ją į kaktą. - Mes apie visa tai pasikalbėsime vėliau... laiko mums užteks, o dabar jums reikia miegoti.

- Užtikrinu jus, ne! - šį kartą visai nuoširdžiai pasakė Marijana; dabar ji tiesiog mirtinai norėjo sužinoti daugiau... - Aš turėsiu pakankamai laiko išsimiegoti. Papasakokite...

- Daugiau nieko, mano vaikeli! Tai ilga istorija, ir... aš irgi noriu miegoti. Aš padariau klaidą, palietusi šią temą, bet nemėginkite manęs įtikinti, kad jūs nežinojote, kaip gimus kunigaikščiui Koradui, jūsų vyrui, jo tėvas, donas Ugolinas, nužudė jo motiną...

Taip pat tyliai, kaip viena iš tų šmėklų, kuriomis Eleonora Krouford, atrodo, irgi tikėjo, ji išėjo iš kambario ir atsargiai uždarė duris, palikusi Marijaną visiškai pasimetusią ir visai nenorinčią miegoti. Ji vis mažiau suprato šią moterį. Kam reikėjo pradėti tokį keistą pokalbį, jeigu ji nesirengė išsiaiškinti iki galo? Jeigu ji norėjo tuo atitraukti Marijanos dėmesį nuo liūdnų rūpesčių dėl Jasono likimo, tai šitai vargu ar jai pavyko, nes jokia istorija, net labiausiai gniaužianti kvapą, negalėjo išblaškyti jaunos moters - taip ji ilgėjosi mylimojo. Kaip galima galvoti apie prakeikimą, lydintį jos šeimos moteris ir užmiršti tą, kurį ji myli? Ir koks ryšys yra tarp donos Adrianos, Korado motinos, nužudymo ir keistos kunigaikščio lemties?

Nuo šiol nepajėgiantis rasti ramybės jos sudirgintas protas vis grįždavo prie šio klausimo, bet patenkinamo atsakymo nerado. Atrodė, tas nusikaltimas patvirtino versiją, kad donas Koradas buvo tiesiog išsigimėlis. Tačiau atmintis paslaugiai atkurdavo griežtą ir galingą naktinio raitelio figūrą ir atstumdavo šią mintį. Vadinasi, jo veidas buvo bjaurus? Bet juk moterys nežudomos dėl vaiko veido, net jeigu jis ir baisus! Žudomos dėl žiaurumo, iš pavydo, pagaliau iš įniršio. Gal vaikas buvo nepaprastai panašus į kitą vyrą? Bet Marijana išvis netikėjo, kad maži vaikai gali būti į ką nors panašūs, nes turint visai nedidelę vaizduotę galima rasti su kuo tik nori bendrų bruožų. Be to, jei taip, tai kodėl toks uždaras gyvenimas, kam reikalinga kaukė? Dėl to, kad norima visiems laikams užkirsti kelią bent menkiausiam įtarimui, galinčiam apjuodinti atminimą motinos,

kurios kunigaikštis negalėjo atsiminti, nes niekada nematė? Ne, tai neįmanoma...

Kai apie ketvirtą valandą ėmė aušti, Marijana sėdėjo krėsle prie atviro lango vis dar nesumerkusi akių, nes taip ir nerado atsakymo į savo klausimus. Jai įskaudo galvą ir ji jautėsi mirtinai išvargusi. Ji sunkiai atsikėlė ir žvilgtelėjo į lauką. Visur viešpatavo tyla. Tik suskambo pirmieji paukščių balsai, ir maži sparnuoti siluetai šokinėjo nuo šakos ant šakos, nesuvirpindami nė vieno lapelio. Rausvai oranžiniu dangumi nutįso aukso takeliai, skelbdami greit užtekėsiant saulę. Iš gatvės atskriejo geležimi kaustytų vežimo ratų dardėjimas grindinio akmenimis, lydimas nuvargusio prekeivio balso, siūlančio pirkti medžio anglį. Paskui kitame Senos krante nuaidėjo patrankos šūvis - kaip tik tą akimirką, kai pasirodė saulė, ir tuo pat metu suskambėjo pirmieji bažnyčių varpai, kviesdami rytmetinei maldai.

Jaudinantis triukšmas, kuris tęsis visą rytą, pranešė šauniems Paryžiaus piliečiams, kad jų imperatoriui šiandien sukako keturiasdešimt vieneri metai, kad šiandien - šventė ir reikia atitinkamai elgtis.

Bet Marijanai tai nebuvo laukiama šventė, ir norėdama atsiriboti nuo visuotinio džiaugsmo, kuris pamažu ėmė trykšti sostinėje, ji sandariai uždarė langus, užtraukė užuolaidas ir visiškai nuvargusi griuvo su drabužiais ant lovos ir užmigo kietu kaip akmuo miegu.

Rugpjūčio 15 dienos vakarą, kai visur aikštėse buvo šokama ir geriama į Napoleono sveikatą, Marijana susitiko su Arkadijumi; jų susitikimas buvo tragiškas. Žolivalio veide atsispindėjo daugelio bemiegių naktų nuovargis, naktų, kurias jis praleido klaidžiodamas visur, kur tikėjosi rasti kokių nors lordo Kranmerio buvimo pėdsakų. Jis karčiai papriekaištavo Marijanai dėl nepasitikėjimo.

- Ko jums reikėjo grįžti čia? Ir kam? Kad užsidarytumėte šiame name kartu su senu bepročiu, kuris gyvena vien prisiminimais apie karalienę, ir su šia intrigante, kuri gedi savo nužudyto meilužio ir praėjusios audringos jaunystės? Ko jūs bijote? Kad aš nepadarysiu visko, kas įmanoma žmogaus jėgoms? Tuomet nusiraminkite: aš darau tai. Aš ieškau... siautulingai. Aš ieškau misis Atkins pėdsakų, aš kiekvieną naktį klaidžioju Šajo

arba Templio bulvarais aplink "Geležinį žmogų" ir "Nupjautąją varpą". Aš persirengęs praleidžiu ten ilgas valandas, tikėdamasis susitikti ką nors iš Fanšon žmonių arba ją pačią. Bet aš veltui stengiuosi... Jūs manote, man reikia dar papildomo rūpesčio: dėl to, kad jūs čia ir kad kyla grėsmė, jog kas nors įskųs?

Marijana leido audrai nurimti. Ji puikiai suprato, kad jos draugas yra pavargęs ir nusiminęs, ir neįsižeidė dėl jo pykčio - jis pyko vien dėl to, kad buvo prisirišęs prie jos. Ji nedrąsiai ištarė:

- Nereikia man priekaištauti, Arkadijau! Aš daugiau negalėjau ten likti, nerūpestingai gyventi tuo metu, kai jūs kaunatės čia, o Jasonas kenčia Dievas žino kokias...

- Kalėjimas! - sausai nutraukė ją Žolivalis. - Politinis kalėjimas - vis dėlto tai ne katorga! Ir aš žinau, kad su juo elgiamasi gerai.

- Aš žinojau! Aš žinojau visa tai ar bent neabejojau, bet iš proto ėjau! Kai kunigaikštis pasakė, kad turi grįžti į Paryžių, aš neištvėriau - įprašiau jį paimti mane kartu.

- Jis padarė klaidą. Bet moterys visada pasiekia to, ko nori! Ką jūs ketinate dabar daryti? Ištisas dienas klausytis, kaip Kroufordas aukština Marijos Antuanetės dorybes arba pasakoja gėdingas Koljė bylos smulkmenas arba apie Templio ir Konsjeržeri baisumus? O gal jūs panorėsite išklausyti visą jo žmonos meilės nuotykių istoriją?

- Žinoma, aš klausysiu, kad suprasčiau kai ką, nes ji gimė Lukoje ir, atrodo, gerai žino Sant'Anos istoriją, bet aš grįžau, mano drauge, tik norėdama turėti galimybę sužinoti visas naujienas ir atitinkamai priimti vienokį ar kitokį sprendimą. Pono de Taleirano nuomone, viskas klostosi blogai, ir jis pasakys jums...

- Žinau! Aš neseniai mačiau jį. Jis sakė man, kad paprašys audiencijos pas imperatorių ir pamėgins šiek tiek nušviesti šią tamsią istoriją. Bet aš bijau, kad jam tai nepavyks. Jo padėtis šiuo metu ne iš geriausių.

- Kodėl gi? Tiesa, jis jau ne ministras, bet tebėra vicekancleris.

- Pompastiškas titulas, iš esmės visai tuščias! Girdėjau, kad kalbos apie jo finansinius sunkumus ir apie tai, kas juos sukėlė, pasiekė Napoleoną... Mūsų kunigaikštis daugiau ar mažiau

įpainiotas į Prancūzijos ir Anglijos Fušė-Uvraro-Lubušero-Velslio sandėrius. Prie to dar prisidėjo Simono banko bankrotas; Simono žmona, buvusi panelė Langė, yra jo sena pasija; tame banke jis neteko pusantro milijono... ir ypač keturių milijonų iš Hamburgo, kurie buvo padėti į jo sąskaitą už tai, kad jis padėjo jiems išvengti aneksijos. Tai štai, jeigu Napoleonas įgyvendins savo ketinimą aneksuoti Hamburgą, Taleiranas turės grąžinti pinigus. Todėl aš nemanau, kad jis gali turėti malonę!

- Tuo labiau vertos pagyrimo jo pastangos padėti Jasonui; beje, jeigu jam reikia pinigų, aš jam duosiu.

- Jūs manote, kad turite tiek? Aš nenorėjau kalbėti apie tai, kad nedidinčiau jūsų rūpesčių, bet štai jau penkios dienos, kaip šis laiškas atėjo iš Lukos... Vienas laiškas, beje, be trijų mėnesių pensijos, kuri turėjo būti po to atsiųsta. Tikiuosi, jūs atleisite man, kad aš nesivaržydamas jį perskaičiau.

Nujausdama naujus nemalonumus, Marijana atsargiai paėmė laišką. Ji priekaištavo sau, kad dar nepranešė kunigaikščiui apie įvykį, kurio auka tapo kūdikis. Ji bijojo savo nematomojo vyro reakcijos, nors neįsivaizdavo, kokia gali būti ta reakcija. Kažkas jai kuždėjo, kad laiške yra kaip tik tai, ko ji instinktyviai bijojo.

Iš tiesų keliomis pagarbiai šaltomis eilutėmis kunigaikštis Koradas pranešė Marijanai, kad jis sužinojo apie jų bendrų vilčių žlugimą, trumpai išreiškė nerimą dėl jos sveikatos ir pridūrė, kad laukia jos artimiausiu laiku "... drauge apsvarstyti naują situaciją, susiklosčiusią po nelaimingo atsitikimo, ir priemones, kurių reikia imtis".

- Notaro laiškas! - pratrūko Marijana, sulamdė laišką ir įniršusi sviedė jį į kampą. - Apsvarstyti situaciją! Imtis priemonių! Ką jis nori padaryti? Išsiskirti? Aš visiškai pasiryžusi tam!

- Italijoje nėra skyrybų, Marijana, - griežtai pasakė Arkadijus, - tuo labiau kad kalbama apie Sant'Aną! Be to, aš manau, kad jums jau gana keisti vyrus kas penkios minutės! Tad liaukitės kalbėti nesąmones!

- O ką įsakysite daryti? Kad aš važiuočiau ten, o tuo metu čia... ne! Tūkstantį kartų ne! Nė už ką!

Ją sukrėtęs pykčio priepuolis iš tiesų slėpė jos minčių painiavą. Dabar ji nekentė tolimojo nepažįstamojo, už kurio ištekėjo

tikėdamasi turėti visišką laisvę ir kuris dabar rodė savo valdžią kaip šeimininkas. Grįžti į Luką! Į pilną slaptos grėsmės namą, kur beprotis dievino statulą ir net aukojo jai žmones, kur keistas šeimininkas su kauke pasirodydavo tik naktį? Šiaip ar taip, dabar tam buvo ne laikas!

Juo labiau ne laikas, nes jai reikia nusipirkti ginklą, žmonių, galbūt visą armiją, kad išvaduotų Jasoną nuo neteisingo nuosprendžio. O šis laiškas slėpė kitą pavojų - jeigu jis pabuvo Juodajame Kabinete ir imperatorius susipažino su jo turiniu, jam galėjo kilti siaubinga jos atžvilgiu idėja: išsiųsti ją pas teisėtą vyrą ir tokiu būdu visiškai nušalinti nuo Boforo bylos. Ką galės padaryti ji iš ten, ypač kai ji, atrodo, rado šiame laiške kažką grėsminga. Kokios bus kunigaikščio žadėtosios priemonės? Ar nenori jis priversti ją vėl tapti Napoleono meilužė, kad gautų trokštamą įpėdinį? Tai vienintelė išeitis, jei kunigaikščiui skyrybos neįmanomos, o jeigu jis pats norėjo ar galėjo pratęsti savo giminę, tai nebūtų taip ilgai laukęs. Tada?.. Kam šis laiškas, kam vos užmaskuotas įsakymas grįžti į Luką? Kad ten ką padarytų?..

Marijanai blykstelėjo baisi mintis. Ar tik nelaukia jos tai, kas, Eleonoros Krouford žodžiais tariant, yra visų Sant'Anos kunigaikštienių lemtis? Smurtinė mirtis, kuri bus kerštas už "kontrakto sulaužymą"? Gal jis iš tiesų kviečia ją grįžti, norėdamas nužudyti?.. Kad pratęstų baisią savo šeimos tradiciją?

Negyvu balsu ji ištarė:

- Aš nenoriu ten grįžti, nes aš... bijau tų žmonių!

- Niekas to iš jūsų ir nereikalauja, bent šiuo momentu! Aš jau atsakiau, kad po išgyventos tragedijos jūs labai nusilpote ir imperatoriaus įsakymu buvote išsiųsta į Burbono kurortą, kur gydomas ne tik reumatizmas, bet ir moteriškos ligos. Lieka tikėtis, kad jūs galėsite parvažiuoti, kai visiškai pasveiksite. Bet dabar svarbu ne tai: noriu pranešti jums, jog jūs turite ne tiek jau daug pinigų, kad neapdairiai dalintumėte juos, ir kol jums negresia skurdas, vis dėlto reikia būti taupesnei ir neleisti vėjais to, ką jūs turite. Dabar, mano brangioji, aš noriu su jumis atsisveikinti.

- Atsisveikinti? - susijaudinusi sušuko Marijana. - Ar jūs norite pasakyti, kad jūs... paliekate mane?

Tai neįmanoma! Negi jos ištikimas Arkadijus galėjo taip įsižeisti, kad paliktų ją? Ir tik dėl jos neapgalvoto poelgio? Žolivalis neįstengė susilaikyti nesišypsojęs, kai pamatė, kaip ji išblyško ir jos dideles skaisčias akis užplūdo ašaros. Jis palinko prie jos, paėmė už rankos ir švelniai pabučiavo.

- Kurgi jūsų blaivus protas, Marijana?! Aš palieku jus tik kelioms dienoms ir dėl jūsų reikalų. Man atėjo į galvą, kad pilietis Fušė - jeigu jis panorės būti liudininku ir jei imperatorius panorės jį išklausyti - galėtų daug ką paaiškinti apie savo buvusius globotinius. Kadangi aš nesiryžtu patikėti paštui laiško, kuris, be abejonės, nenueis, tai ir vykstu ten pats.

- Kurgi?

- Į Eks-an-Provansą, kur mūsų Otranto hercogas yra ištremtas į savo majoratą. Aš labai daug iš jo tikiuosi. Jis neabejotinai yra jums palankus ir džiaugsis, galėdamas iškrėsti kiaulystę Savariui. Tad laukite manęs ramiai, būkite protinga ir ypač nedarykite jokių kvailysčių!

- Kvailysčių? Čia? Bet aš iš tiesų nematau, kokią kvailystę galėčiau čia iškrėsti.

- Kas jus žino, - nusivaipė Arkadijus. - Pavyzdžiui, išlaužti imperatoriaus duris.

Marijana palingavo galvą ir paėmusi savo draugą už parankės, norėdama palydėti iki durų, rimtai pasakė:

- Ne! Tokios kvailystės aš prižadu jums nedaryti... bent jau dabar. Bet jūs už tai prižadate padaryti viską greitai, labai greitai? O aš apsišarvuosiu narsumu ir kantrybe, nes esu įsitikinusi, kad jūs gausite reikalingą liudijimą. Aš būsiu protinga. Tik lauksiu...

Bet tai pasirodė daug sunkiau, negu Marijana įsivaizdavo. Vos Žolivalis išvyko iš Paryžiaus, virš kurio danguje skleidėsi šventinio fejerverko puokštės, jaunos moters širdį ėmė gnybti klastingi nerimo nagai, tarsi tik jos draugas savo buvimu galėjo išvyti demonus ir nustumti nelaimę. Laikas bėgo, ir darėsi vis blogiau.

Uždaryta Kroufordo namuose, kur vienintelė pramoga buvo šeimininko paveikslų galerija - beje, labai gera, - ir melancholiški pasivaikščiojimai po sodą, kai ji sukdavo ratu, lyg kalinė Sen Lazaro kieme, Marijana matė, kad jos svajonės sklaidosi kaip dūmas nuo žvarbaus blogų naujienų vėjo.

Pirmiausia ji sužinojo, kad imperatorius atsisakė priimti vicekanclerį, ir reikia laukti, kokių rezultatų duos laiškas, labai "diplomatinis", kurį vicekancleris nedelsdamas išsiuntė. Paskui tapo žinoma, kad Jasono byla bus pradėta nagrinėti pirmomis spalio dienomis Paryžiaus prisiekusiųjų teisme. Tai, kad jau paskirta data, nežadėjo nieko gera.

- Atrodo, - svarstė kunigaikštis, - teisėjai skuba išnagrinėti šią bylą neatsižvelgdami į naują Baudžiamąjį kodeksą, išleistą šių metų vasario 12 dieną, bet turintį įsigalioti tik kitų metų sausio mėnesį.

- Kitaip sakant, procesas baigsis ir Jasonas bus nuteistas iš anksto?

Taleiranas gūžtelėjo pečiais.

- Galbūt ne... bet šiems ponams senasis kodeksas yra daug... patogesnis, kaip sako anglai. Visada taip sunku išmokti atmintinai naują tekstą!

Marijana pamažu ėmė skęsti niūrių minčių verpetuose ir galėjo jomis pasidalyti tik su dviem senukais, kurie gyveno praeitimi. Kaip ir pranašavo Žolivalis, ji tapo savo šeimininkams idealia buvusių jų dramų klausytoja, kadangi ji pati pergyveno kažką panašaus.

Marijana be didelio susidomėjimo klausėsi prisiminimų apie Mariją Antuanetę, išskyrus tuos, kurie lietė baisų laikotarpį, kai jos tėvai nuėjo mirti už karalienę, tačiau ji mielai klausėsi Eleonoros istorijų, nes ši pasakojo tik apie Luką ir apie keistą šeimą, į kurią likimo užgaida ji pateko.

Nuostabu, kad ši moteris, kurios plepumą lėmė itališkas kraujas, visiškai nieko nepasakojo apie savo intymųjį gyvenimą ir ypač apie žmogų, kurį ji mylėjo labiau negu visus kitus, - apie Ferseną, kuris tokiai daugybei moterų, neskaitant karalienės, buvo jų neišsipildžiusių svajonių objektas. Vienintelė jausmų išraiška, kurią leido sau misis Krouford, buvo ta, kad ji suraukė

antakius ir truputį perkreipė burną, kai jos vyras vieno iš savo begalinių pasakojimų metu nupiešė žavų švedų grafo paveikslą. Bet pradėjusi eilinį pasakojimą apie Sant'Aną, Eleonora vėl tapdavo nepaprastai plepi ir jos kalboms nebuvo galo. Ji taip vaizdingai pasakojo, kad Marijanai, ištisas valandas tūnančiai giliame krėsle ant kilimo, virš kurio skraidė senosios damos rankos, atrodė, jog iš tamsių salono kampų vienas po kito iškyla jos balso pašaukti personažai.

Taip Marijana sužinojo, kad Eleonora gimė Sant'Anos vilos valdose. Jos tėvas buvo vyresnysis kunigaikščio arklininkas, motina - kunigaikštienės kambarinė, kaip ir donos Lavinijos motina; Lavinija - jos bendraamžė, dabar ekonomė, ir ją Marijana gerai pažįsta. Jai nebuvo sunku įsivaizduoti gražų, malonų veidą, tokį liūdną po žilais plaukais; atrodė, jame susitelkė visas begalinis paslaptingos buveinės liūdesys. Matyt, metai Lavinijos nepakeitė: ji visada buvo tyli, liūdna ir puiki šeimininkė.

Suprantama, Eleonora ir Lavinija buvo vaikystės draugės, bet kitoks buvo tas, kurį Marijana pažino kaip valdytoją Matėją Damianį, pašėlusį statulos garbintoją, ir kuris, matydamas, kad jo šėtoniška paslaptis atskleista, norėjo nužudyti ją tą prakeiktą naktį. Eleonorai buvo apie dešimt metų, kai gimė Matėjas, bet ji, kaip ir visos pietų merginos, sparčiai brendo ir netrukus sužinojo, kad neramus Sant'Anos kraujas teka gyslomis naujagimio, kurį žiemos vakarą atnešė į vilą jo motina, paslėptą po apsiausto klostėmis.

- Kunigaikštis Sebastjanas, jūsų vyro senelis, gavo jį iš Fiorelos, vargšės, bet gražios merginos iš Banji di Luko; ji kitą dieną po gimdymo nusiskandino Serčyje. Fiorela buvo truputį kvaištelėjusi, bet, atrodo, mylėjo gyvenimą, ir niekas negalėjo suprasti jos nevilties akto, jeigu jis buvo... savanoriškas!

- Jūs manote, kad jai padėjo?

Misis Krouford padarė išsisukinėjamą gestą.

- Kas gali žinoti? Donas Sebastjanas buvo baisus žmogus, ir aš manau, kad jūs negalėjote negirdėti pasakojimų apie jo žmoną, garsiąją Liusindą, burtininkę, venecijietę, tą, kurios grėsminga šmėkla dar tebeklaidžioja po namą.

Ramiame senosios damos balse staiga suskambo toks siaubas ir neapykanta, kad Marijanai akimirką pasivaideno, jog priešais ją maža kaimietė, nedrąsi ir prietaringa, - tokia ji tikriausiai buvo kitados. Bet ir ji pati neįstengė sulaikyti virpulio, prisiminusi jausmingą statulą, karaliavusią tarp griuvėsių. Ji nevalingai nuleido toną ir neatsispirdama smalsumui baugščiai paklausė:

- Jūs pažinojote ją, tą Liusindą?

Misis Krouford pritariamai linktelėjo ir akimirką užsimerkė, lyg norėdama prisiminti praeitį.

- Ji buvo vienintelė kunigaikštienė Sant'Ana, kurią aš pažinojau. Užmiršti ją... Aš manau, kad jeigu išgyvenčiau keletą gyvenimų, vis tiek niekas neištrintų jos iš mano atminties. Jūs negalite net įsivaizduoti, kokia buvo ta moteris!.. O aš niekada nemačiau tokio grožio - tokio nepaprasto ir nepriekaištingo, tiesiog velniškai nepriekaištingo! Be abejo, jūs graži, mano brangioji, bet greta jos jūs stačiai nublanktumėte! - šiurkščiai sviedė senoji dama. - Kai ji pasirodydavo, visi žiūrėdavo tik į ją. Pati Venera atrodytų paprasta valstietė šalia tokios grožybės!

- Jūs mylėjote ją? - atsiduso Marijana; ji taip norėjo kuo daugiau sužinoti, kad neįsižeidė dėl tam tikro atsainumo, su kuriuo Eleonora kalbėjo apie jos išvaizdą.

Atsakymas suskambėjo tarsi šūvis.

- Aš nekenčiau jos! Viešpatie! Kaip aš jos nekenčiau! Ir man atrodo, kad net po tiek metų ji man kelia pasišlykštėjimą! Tai dėl jos aš, būdama penkiolikos metų, pabėgau iš tėvų namų su šokėju neapoliečiu iš viloje koncertavusios trupės. Bet kai aš buvau maža mergaitė, visada slėpdavausi už krūmų parke, norėdama pažiūrėti, kaip ji vaikščioja, visada akinamai baltai apsirengusi, visada apsikarsčiusi perlais ir smaragdais, visada lydima savo vergo Hasano, kuris nešdavo jos šaliką, skėtį arba pintinėlę su duona, kuria ji maitindavo baltuosius povus.

- Ji turėjo vergą?..

- Taip, milžinišką gvinėjietį, kurį donas parsivežė iš Akros, iš vergų pakrantės. Liusinda padarė jį savo asmens sargybiniu, sarginiu šunimi ir, kaip aš vėliau sužinojau, savo... budeliu.

Misis Krouford balsas ėmė silpti, kaip lempos liepsna baigiantis aliejui. Paskui senoji dama pasirausė juodame šilko rankinuke,

visada kabėjusiame ant jos krėslo, išsitraukė iš sidabrinės saldaininės karamelę ir ilgai čiulpė ją pusiau prisimerkusi, o Marijana sulaikė kvapą, kad netrukdytų jai mąstyti.

- Tada man atrodė, kad aš myliu ją, nes ji žavėjo mane! Bet paskui...

- Kaip ji atrodė? - sušnibždėjo Marijana; jai šis klausimas tiesiog degino lūpas. - Aš mačiau tik jos skulptūrą...

- Ak, garsioji skulptūra! Vadinasi, ji dar tebėra? Žinoma, ji puikiai atkuria jos bruožus ir kūno linijas, bet nė trupučio neatskleidžia jos žavesio ir gyvenimo ugnies! Jei aš pasakysiu, kad Liusinda buvo ruda, jūs nusivilsite. Jos plaukai vilnijo kaip grynas auksas ir degė liepsna, taip pat ir didžiulės aksominės juodos akys, o oda buvo panaši į dramblio kaulą ir rožės žiedlapius. Jos burna buvo kaip kruvina žaizda, atidengianti švytinčius perlus. Ne, niekas negalėjo prilygti jai grožiu! Beje, taip pat ir pasileidimu bei žiaurumu. Kiekvienam jai nepatikusiam žmogui arba gyvuliui grėsė pavojus. Aš mačiau, kaip šaltakraujiškai užmušė geriausią arklidėje žirgą dėl to, kad ji nukrito nuo jo, kaip jos įsakymu Hasanas iki kraujų nučaižė vytiniu kambarinę, kuri lygindama sudegino nėrinį. Eidama prie jos, mano motina visada spausdavo pirštais rožančių prijuostės kišenėje. Net ir jos vyras, kunigaikštis Sebastjanas, trisdešimčia metų už ją vyresnis, nors ir mylėjo ją, aistringai mylėjo, tačiau dvasinę ramybę pajusdavo ir pailsėdavo tik išvažiavęs. Todėl jis tiek daug keliavo ir didesnę metų dalį praleisdavo toli nuo Lukos.

- Vis dėlto, - pasakė Marijana, - jie turėjo bent vieną vaiką?

- Taip, ir ji su tuo sutiko, nes pripažino, kad reikia pratęsti giminę, bet kai ji tapo nėščia, jos nuotaika pasidarė tokia niūri, kad kunigaikštis leidosi dar į vieną kelionę, palikęs ją vienintele rūmų šeimininke - tos šeimininkės ištisus septynis mėnesius niekas nematė.

- Niekas? Bet... kodėl?

- Todėl, kad ji nenorėjo, kad kas nors pamatytų, jog ji pasidarė ne tokia graži. Visus tuos mėnesius ji buvo užsidariusi, niekur nevaikščiojo, leido prie savęs tik savo kambarines: mano motiną, Aną Franči, ir Mariją, Lavinijos motiną. Ir net su jomis ji beveik nesikalbėjo! Aš dar prisimenu, kaip atsitiktinai girdėjau,

kai motina prislopintu balsu pasakojo tėvui, kad praeitą naktį dona Liusinda liepė gerai uždaryti langus ir uždegti žvakes visuose kandeliabruose. Ta nesuprantama nakties iliuminacija tęsėsi tol, kol žvakės visiškai sudegė... Kartą vakare aš nepajėgiau atsispirti smalsumui. Man buvo dešimt metų ir aš buvau apsukri ir mitri kaip katė... Įsitikinusi, kad tėvai užmigo, aš išlindau per savo kambario langą ir basa nubėgau prie namo. Be didelio vargo gebenėmis užsiropščiau į donos Liusindos balkoną. Širdis šokinėjo krūtinėje kaip ožiukas, nes aš buvau įsitikinusi, kad tėvai niekada nepamatys manęs gyvos, jei aš įkliūsiu. Bet aš norėjau žinoti, ir aš sužinojau!

- Ką gi ji darė?

- Nieko! Pro užuolaidų plyšį aš pamačiau ją. Ant grindų ratu stovėjo kandeliabrai, o vidury, priešais statulą, kurią jūs matėte, stovėjo ji, visiškai nuoga. Veidrodžiuose atsispindėjo abi figūros, balta ir rausva, ir Liusinda, išsidraikiusiais plaukais ir skruostais srūvančiomis ašaromis, ištisas valandas stovėjo ieškodama nėštumo sukeltų mažiausių pasikeitimų jos kūne, lygindama save su marmurine antrininke. Tas reginys, patikėkite manimi, buvo toks bauginantis ir kartu patraukiantis, kad aš daugiau niekada neišdrįsau pakartoti tokio išsišokimo! Beje, paskutinėmis nėštumo savaitėmis nė kalbos nebuvo apie žvakių uždegimą. Jos nurodymu veidrodžius uždengė, ir kunigaikštienės kambaryje įsivyravo tamsa...

Dusdama iš susijaudinimo, išplėtusi akis Marijana sekė nepaprastą savo šeimininkės pasakojimą.

- Ji buvo išprotėjusi, taip? - paklausė ji.

- Išprotėjusi dėl savęs, taip, be abejo! Bet, išskyrus beprotišką aistrą savo pačios grožiui, ji elgėsi gana normaliai. Antai, pavyzdžiui, jos sūnaus, dono Ugolino, gimimas buvo pažymėtas nesibaigiančiomis šventėmis. Tarnai ir aplinkinių vietovių valstiečiai buvo apipilti auksu ir vynu. Matyt, dona Liusinda švytėjo džiaugsmu daugiau dėl to, kad jos figūra vėl buvo tokia kaip anksčiau, negu dėl įpėdinio gimimo! Kurį laiką mes visi tikėjome, kad mūsų namuose pagaliau prasidėjo tikros laimės era. Bet po trijų mėnesių kunigaikštis Sebastjanas vėl išvažiavo į jau nežinau kokius tolimus kraštus ir ten mirė. Vos tik jam

išvažiavus, buvo pradėta statyti nedidelė šventykla. Praėjus truputį daugiau kaip metams, į vilą buvo atneštas Matėjas Damianis.

- Dona Liusinda pakentė jo buvimą?

- Ne tik pakentė, bet gimus jos kūdikiui ji praktiškai nesirūpino juo, o keistai prisirišo prie mažojo bastardo... Ji žaidė su juo, kaip su šunyčiu, stebėjo, kaip su juo elgiamasi, kaip jis rengiamas, bet ypač jai teikė savotišką iškreiptą pasitenkinimą ugdyti žemuosius vaiko instinktus: ji tai glamonėjo, tai kankino vaiką, stengdamasi pažadinti jo potraukį žiaurumui ir kraujui. Beje, padaryti tai buvo nesunku: grūdai krito į paruoštą dirvą. Kai aš palikau vilą, penkerių metų Matėjas pavirto mažu demonu, kuriame derinosi gudrumas ir žvėriškumas... Sprendžiant iš to, ką man paskui pavyko sužinoti, vėliau jis ugdė tik šiuos du savo charakterio bruožus. Tačiau malonėkite paskambinti, mažyle, kad mums atneštų arbatos! Mano gerklė sausa kaip pergamentas, ir jeigu jūs norite, kad aš tęsčiau...

- Taip, taip! Jūs neseniai minėjote, kad išvažiavote dėl donos Liusindos.

- Aš nelabai mėgstu tai prisiminti, bet nuo šiol jūs esate jos vietoje ir turite teisę tai žinoti! Vis dėlto pirma išgerkime arbatos!

Tylėdamos abi moterys ėmė gerti kinišką arbatą, kurią vikrus tarnas serviravo labai greitai ir be jokio triukšmo. Marijana, kaip ir jos šeimininkė, gėrė su malonumu, nes šiame dailiame ir jaukiame kambaryje kvapnus gėrimas žadino praeities prisiminimus. Ji vėl išvydo save, kai buvo maža mergaitė, paskui mergina, sėdinti ant taburetės prie tetulės Elisės kojų - abi jos atsiduodavo šventam ritualui, kurio ledi Selton nė už ką pasaulyje nebūtų atsisakiusi. Ši moteris su senovišku kyku, šie praėjusio amžiaus baldai ir net rožių kvapas, besismelkiantis pro atdarą langą, - visa tai priminė Marijanai laimingas vaikystės valandas, ir ji pirmą kartą po šitiek dienų pajuto atsipalaidavimą ir ramybę, kaip buvo jautusi seniai seniai, kai po kokio nors nusivylimo arba pykčio protrūkio tetulė Elisė glostydavo jos galvą ir bambėdavo.

"Užteks, Marijana! Tu turi suprasti, kad viską šiame pasaulyje galima pasiekti daugiausia tik savo ištverme ir ryžtu!"

Efektas visada būdavo magiškas ir buvo keista ir gera vėl pajusti jį su puodeliu arbatos, paduotu svetimame name! Statydama ant sidabrinio padėklo gėlėtą porcelianą, Marijana sugavo įdėmų misis Krouford žvilgsnį.

- Ko jūs šypsotės, brangioji? Man atrodo, kad pasakoju jums tokius liūdnus dalykus!

- Ne dėl to, gerbiamoji ponia... Tiesiog kai aš pradėjau gerti arbatą čia, kartu su jumis, man staiga pasirodė, kad aš grįžau į savo vaikystės namus, į Angliją! Bet, maldauju jus, prašom pasakoti toliau!

Liūdnas senosios damos žvilgsnis užtruko ant jaunos moters veido, ir Marijanai pasirodė, kad jame atsiranda simpatija ir švelnumas, kurių ji anksčiau nepastebėjo. Bet Eleonora Krouford nieko nepasakė ir nusigręžė į langą, atsukdama Marijanai savo profilį, pridengtą muslino kyko klostėmis. Ji tęsė savo pasakojimą, bet tokiu prislopintu balsu, kad Marijana iš pradžių vos suprato žodžius.

- Tiesiog nuostabu, kiek daug gali likti gyvų ir skausmingų pirmosios meilės prisiminimų, nepaisant begalinės praėjusių metų eilės! Jūs ir pati sužinosite tai, kai pasensite! Kai aš galvoju apie Pjetrą, man atrodo, kad tik vakar skubėjau į pasimatymą su juo prie San Kristoforo koplyčios gaubiama alyvinių sutemų ir gerdama ką tik nupjauto šieno aromatą... Man buvo penkiolika metų, ir aš mylėjau jį. Jam suėjo septyniolika. Jis buvo gražus ir stiprus. Jis gyveno vienas Kapanorio kaime, jo tėvas medikas buvo miręs. Jis norėjo mane vesti, ir mes susitikinėjome kiekvieną vakarą.... iki to vakaro, kai jis neatėjo. Vieną vakarą, kitą... ir niekas kaime negalėjo pasakyti, kur jis, bet aš iš karto pajutau baimę, pati nežinodama kodėl. Gal todėl, kad jis niekada nieko nuo manęs neslėpė! Trečią naktį, negalėdama rasti ramybės, aš klaidžiojau po parką, turėdama vienintelį tikslą - nuslopinti savo liūdesį. Buvo nepakenčiamai karšta. Net baseinų vanduo buvo šiltas, o arkliai arklidėse stovėjo nejudėdami. Ir tada, eidama pro paviljoną su nimfa, aš išgirdau dainavimą, jei tai galėjo būti vadinama dainavimu! Veikiau tai buvo monotoniškos aimanos, palydimos duslaus, nutrūkstančio būgno tratėjimo, kurį retkarčiais nustelbdavo keisti šūksniai. Aš niekada negirdėjau nieko panašaus,

bet, matyt, buvau kaip nesava, kad išdrįsau vaikštinėti taip arti namo ir ypač netoli paviljono, nes tarnams tai buvo kuo griežčiausiai uždrausta. Kas pastūmėjo tada mane pasukti draudžiamu keliu, vedančiu į laukymę ir nedidelę šventovę? To nežinau nė dabar. Vis dėlto aš nuėjau ten aklai, vogčiomis, rankomis kabindamasi už uolų ir taip spausdamasi prie jų, kad man atrodė, jog aš pati virstu į akmenį. Kai man į veidą tvykstelėjo šventovės šviesos, aš nevalingai atsitraukiau atatupsta, paskui labai atsargiai vėl iškišau galvą ir... tada pamačiau!

Vėl tyla. Visa įsitempusi Marijana vos kvėpavo, bijodama sutrikdyti tą užburtą būseną, kuri buvo apėmusi Eleonorą. Ji per daug gerai prisiminė savo panišką siaubą, kai išvydo griuvėsius ir Matėją Damianį, apsikabinusį statulą. Bet ji spėjo, kad išbandymas, tekęs šiai moteriai, buvo baisesnis negu jos, ir visai tyliai paklausė:

- Jūs pamatėte?..

- Pirmiausia Hasaną! Tai jis taip dainavo. Jis tupėjo ant marmurinių laiptų, suspaudęs tarp kelių nedidelį moliūgo formos būgną, ir daužė jį didžiulėmis juodomis rankomis, akompanuodamas savo stūgavimu. Pakėlęs galvą į viršų, jis, atrodė, veržėsi ten, į žvaigždes, ir šventovės vidų apšviečiančių fakelų liepsnoje juoda jo oda atrodė bronzinė, o paauksuotas klubų raištis ir barbariškos brangenybės degė kaip ugnis. Jis sėdėjo nugara į šventovę, už kurios kolonų aš pamačiau paauksuotą lovą, aptrauktą juodu aksomu. O lovoje - du kūnai, susilieję į vieną... Moteris buvo Liusinda, vyras - Pjetras!.. Mano Pjetras! Jie mylėjosi... Aš ir dabar dar nesuprantu, kaip tada nenumiriau vietoje... Kaip galėjau rasti jėgų pabėgti! Daugiau aš niekada nemačiau Pjetro gyvo! Kitą dieną rado jo kūną, kabantį ant medžio šakos kalvos viršūnėje. Po trijų dienų aš išvažiavau su keliaujančiais muzikantais!..

Šį kartą Marijana keletą minučių negalėjo ištarti nė žodžio. Ji taip gerai pažinojo tą dvarą, kurio vardą nešiojo, kad šį dramatišką pasakojimą išklausė taip, tarsi pati būtų tai išgyvenusi arba bent jau savo pačios akimis mačiusi su visomis smulkmenomis. Ji nenustebo pamačiusi, kaip senoji dama piršto galu nusišluostė neprašytą ašarą. Pajutusi, kad jos pašnekovė

atsipeikėjo, ji įpylė naują puodelį arbatos ir padavė jai, o paskui paklausė:

- Ir jūs niekada ten negrįžote?

- Taip, 1788 metais, kai mirė mano motina, kuri taip ir išgyveno visą gyvenimą dvare, niekur iš jo neišvažiavusi. Ji labai seniai atleido man, kad aš pabėgau. Iš esmės ji buvo net laiminga, kad aš ištrūkau iš to prakeikto namo, kur ji buvo tokios daugybės dramų liudininkė. Tai ji išauklėjo kunigaikštį Ugoliną. Jai dar gyvai esant kilo gaisras šventovėje, jame Liusinda rado baisią, nors ir savanorišką mirtį. Po gaisro ji tikėjosi geresnės ateities, kadangi pagaliau dingo šeimos demonas, įsikūnijęs toje moteryje. Kurį laiką įvykiai, atrodo, patvirtino tai. Praėjus metams po jos mirties Ugolinas, jos sūnus, vedė žavią Adrianą Malaspiną. Jam buvo devyniolika metų, jai - šešiolika, ir jau seniai aplinkui niekas nematė labiau vienas kitam tinkamos ir vienas kitą mylinčios poros. Ugolinas dievino Adrianą ir dėl jos jis sutramdė savo įgimtą nesivaldymą ir sunkų charakterį. Deja, jis daug kuo panėšėjo į savo motiną, bet dėl jaunos žmonos vilkas pavirsta ėriuku. Žinoma, mano motina tvirtai tikėjo, kad nelaimių laikas baigėsi. Kai praėjus vos metams po vestuvių Adriana pasijuto esanti nėščia, Ugolinas apgaubė ją tokiu rūpesčiu, kokį tik įmanoma įsivaizduoti, nesitraukė nuo jos nei dieną, nei naktį, net įsakė apvynioti arklių kanopas skudurais, kad jų kaukšėjimas netrikdytų jos poilsio. O paskui gimė vaikas... Ir vėl prasidėjo nelaimės. Prieš mirtį mano motina norėjo truputį palengvinti savo sielą ir atsikratyti ją slegiančios naštos, todėl prieš tai, kai priėjo išpažinties ir gavo nuodėmių atleidimą, ji atskleidė man paslaptį dvigubos dramos, įvykusios 1782 metų pavasarį.

- Dvigubos dramos?

- Taip. Tuo metu, kai gimė kunigaikštis Koradas, šalia donos Adrianos buvo tik dvi moterys: mano motina ir Lavinija. Bet nemanykite, - pridūrė ji, pamačiusi Marijanos akyse įsižiebusią ugnį, - kad mano motina atskleidė man to gimdymo paslaptį. Tai buvo ne jos paslaptis, ir ji turėjo prie Nukryžiuotojo prisiekti, kad niekada jos neatskleis, net per išpažintį. Ji tik papasakojo, kad kitą dieną po gimdymo Ugolinas pasmaugė savo

žmoną. Bet jis negalėjo net prisiliesti prie vaiko: būgštaudama dėl jo gyvybės, Lavinija išnešė jį ir paslėpė. Po poros dienų kunigaikštį Ugoliną rado gulintį arklidėje suknežinta galva. Aišku, mirtis buvo pavaizduota kaip nelaimingas atsitikimas, bet iš tiesų tai buvo žmogžudystė.

- Kas gi jį nužudė?

- Matėjas! Nuo to laiko, kai dona Adriana tapo Ugolino žmona, Matėjas aistringai pamilo ją. Jis gyveno tik dėl jos, ir jis nužudė savo šeimininką, norėdamas atkeršyti už tą, kurią mylėjo. Nuo tos dienos jis nepaprastai rūpinosi vaiku kartu su dona Lavinija.

Marijanos galvoje staiga švystelėjo netikėta mintis. Nepaisant to, ką Eleonora papasakojo apie donos Adrianos meilę vyrui, ar negalėjo ji atsiliepti į Matėjo aistrą? Galbūt vaikas buvo jo ir kaip tik panašumas į jį sukėlė vyro įniršį? Tačiau jei taip, tai kodėl jis anksčiau nenužudė Matėjo?

Ji nespėjo garsiai ištarti pastarojo klausimo. Salono durys atsidarė, praleisdamos Kroufordo lydimą Taleiraną, ir tragiškos Sant'Anos šmėklos kaipmat išnyko dabartinių rūpesčių akivaizdoje. Dėl podagros priepuolio škotas ėjo pasiramsčiuodamas dviem lazdomis, jo koja buvo storai aprišta ir jis atrodė veikiau juokingas, o niūri Benevento kunigaikščio mina aiškiai sakė, kad naujienos vėl buvo blogos.

Jis tylėdamas nusilenkė moterims, paskui ištiesė Marijanai atplėštą laišką, kurio gale grėsmingai vingiavo Napoleono parašas.

"Pone Benevento kunigaikšti, - rašė imperatorius, - aš gavau jūsų laišką. Man buvo sunku jį skaityti. Kol jūs vadovavote Užsienio reikalų ministerijai, aš daug ko stengiausi nematyti. Man apmaudu, kad jūs ėmėtės demaršo, kurį aš norėčiau ir noriu užmiršti..."

Laiškas išsiųstas iš Sen Klu išvakarėse, 1810 metų rugpjūčio 29 dieną. Netarusi nė žodžio, Marijana grąžino jį adresatui.

- Jūs matote, - karčiai ištarė jis, lankstydamas laišką, - aš užsitraukiau tokią rūmų nemalonę, kad esu kaltinamas mėginimu apginti draugą... užsienietį! Man skaudu, Marijana, nepaprastai skaudu...

- Jis nori užmiršti! - pratrūko jaunoji moteris. - Be abejo, jis nori užmiršti ir mane! Tačiau tai jam taip lengvai nepavyks. Aš neleisiu jam pražudyti Jasono. Nori jis to ar ne, aš jį pamatysiu, aš išlaušiu visas duris, net jei mane dėl to pasodins į kalėjimą, bet prisiekiu savo motinos atminimu, kad jo didenybė imperatorius ir karalius išklausys mane! Ir ne vėliau kaip...

- Ne, Marijana! - įsikišo Taleiranas ir sustabdė jaunąją moterį, pasirengusią bėgti iš kambario. - Ne! Ne dabar!.. Sprendžiant iš dabartinės imperatoriaus nuotaikos, jūs tik pabloginsite Boforo padėtį!

- O jūs norite, kad aš laukčiau, ramiai gurkšnodama arbatą, kol jį nužudys?

- Aš norėčiau, kad jūs palauktumėte bent iki teismo. Po to, kai prisiekusieji paskelbs verdiktą, laiko bus pakankamai ir bus galima imtis veiksmų. Patikėkite manimi! Jūs gerai žinote, kad aš taip pat, kaip ir jūs, noriu išlaisvinti mūsų draugą. Todėl maldauju jus: nusiraminkite ir laukite!

- O Jasonas? Apie ką jis gali galvoti kalėjime? Kas jį padrąsins? Jis turi žinoti, kad aš noriu pamatyti jį, aš noriu patekti į Laforsą!

- Marijana! - sušuko Taleiranas. - Kaip jūs tai įsivaizduojate?..

- Labai paprastai, - įsikišo Kroufordas, - aš turiu pažįstamų visuose Paryžiaus kalėjimuose!

- Jūs? - nuoširdžiai nustebo Taleiranas.

Kroufordas atsiduses sudribo krėsle.

- Naudinga atsargumo priemonė, kai kas nors iš draugų patenka už grotų. Aš jau seniai užsiimu tokia politika. Mano pirmieji... klientai buvo du Templio kaliniai, paskui iš Konsjeržeri! Nuo tol aš palaikau tokius ryšius ir plečiu juos. Tai su aukso pagalba taip lengva! Jūs norite pamatyti savo draugą, mažoji kunigaikštiene? Gerai, aš, Kroufordas, pažadu, kad jūs pamatysite jį!

Iš džiaugsmo virpėdama, Marijana tiesiog negalėjo patikėti staiga pažadėtu jai stebuklu: pamatyti priešais atsiveriančias kalėjimo duris, vėl susitikti su Jasonu, kalbėtis su juo, paliesti jį, pasakyti... O, ji tiek daug turi jam pasakyti!

- Jūs padarysite tai dėl manęs? - iš susijaudinimo verksmingu balsu paklausė ji, lyg stengtųsi įtikinti pati save.

Kroufordas pakėlė į ją savo mėlynas fajansines akutes ir nusišypsojo.

- Jūs taip kantriai klausėtės visų mano istorijų, mano vaikeli, kad nusipelnėte apdovanojimo! Ir dar: aš neužmiršau, ką mano Karalienė yra skolinga jums! Šis būdas ne blogesnis už kitus, kad bent iš dalies padengtų jos skolą!.. Aš viską sutvarkysiu!.. Netrukus jūs įžengsite į Laforsą!..

Dešimtas skyrius

Keistasis kalinys

Fiakras išvažiavo iš Sent Antuano gatvės ir pasuko už kampo į dešinę, į siaurą gatvės dalį, - trisdešimt žingsnių ilgio, dešimt pločio, - šalia niūraus žemo statinio, už kurio matėsi daug didesnis pastatas. Nakties tamsa gaubė keletą nusilaupiusių namų, kurie supo šį nelygų siaurą praėjimą, vadinamą Baleto gatve. Blausus žibintas, kabantis virš apvalaus akmeninio stulpelio beveik priešais kalėjimo įėjimą, apšvietė didelius grindinio akmenis, purvinus ir slidžius nuo nešvarumų, kuriuos čia sunešė pavakare praūžęs lietus. Gilus vandens nutekėjimo latakas vidury gatvelės buvo užkimštas atliekomis ir purvu, todėl nelygi gatvė buvo dar pavojingesnė. Karieta svirduliavo nuo vieno šono ant kito. Vežėjas sustojo šalia stulpelio su žibintu ir tingiai atidarė dureles iš Marijanos pusės.

Bet Kroufordas mikliai ištiesė lazdą ir rankena užtrenkė dureles.

- Ne! - sumurmėjo jis. - Jūs išlipsite iš mano pusės! Leiskite man išlipti pirmam.

- Kodėl? Šis stulpelis toks patogus...

- Šis stulpelis, - šaltai nutraukė ją senukas, - yra tas pats, ant kurio žudikai sukapojo ponios Lambal kūną!

Iš siaubo virpėdama Marijana nusisuko nuo šukėto akmens ir paėmė bendrakeleivio ištiestą ranką, stengdamasi nespausti jos. Kroufordo podagros priepuolis praėjo, bet jis dar sunkiai vaikščiojo.

Pamatęs iš fiakro išlipusius žmones, pakilo sargybinis su šautuvu, snaudęs būdelėje prie įėjimo.

- Ko jums reikia? Nešdinkitės iš čia!

- Paklausyk, kareivėli, - sumurmėjo Kroufordas, didžiausiai Marijanos nuostabai su stipriu normandų akcentu, - nešauk taip garsiai! Konsjeržas Diukatelis - mano kraštietis, ir jis pasikvietė vakarienės mane ir mano dukrelę Madleną.

Žibinto šviesoje blykstelėjo didelė sidabrinė moneta, ir sargybinio akys iškart sublizgėjo; jis garsiai nusijuokė ir įsikišo monetą į kišenę.

- Taip iš karto ir sakyk, seni! Tėtušis Diukatelis - šaunuolis ir nuo to laiko, kai jis čia, jis su visais sutaria. Ir su manim. Tuoj atidarysiu.

Galingu kumščiu jis pastukseno į geležimi kaustytas duris po aptrintais laiptais.

- Ei! Tėtuši Diukateli! Pas jus atėjo...

Tuo metu, kai vežėjas apgręžė fiakrą siauroje gatvelėje ir rengėsi važiuoti prie Šventojo Petro ir ten laukti, durys atsidarė ir už jų pasirodė žmogus su ruda kepuraite ir žvakide rankoje. Jis pakėlė žvakę beveik prie pat lankytojų nosies ir sušuko:

- Ak, svainis Gruvilis! Tu vėluoji! Be tavęs rengėmės sėsti prie stalo! Įeik, mano mažoji Madlena! Kaip tu išaugai ir išgražėjai!

- Sveiki, dėdule! - pralemeno Marijana, ji atrodė kaip nedrąsi provincialė.

Tebereikšdamas giminiškus jausmus, Diukatelis patikino sargybinį, kad atneš "gerą pintą kalvadoso" atsidėkodamas už jo gerumą, paskui uždarė duris. Marijana pamatė, kad atsidūrė ankštame prieškambaryje su keliais išėjimais. Kairėje buvo sargybinė, kurioje keturi kareiviai lošė kortomis. Nežemindamas balso, Diukatelis nusivedė "kraštiečius" į gretimą, visai tamsų kambarį ir sustojo prie slenksčio.

- Mano būstas išeina į Sicilijos karaliaus gatvę, - sušnibždėjo jis. - Aš nuvesiu jus ten, pone, ir paprašysiu truputį patriukšmauti, kad sargybiniai nesuabejotų, ar mes iš tiesų vakarieniaujame. Galėčiau nuvesti jus šiuo įėjimu, bet visada geriau, kai veiki atvirai, visiems matant.

- Aš ir pats tai padarysiu, mielas Diukateli, - sumurmėjo Kroufordas, linktelėjęs galvą. - Nuveskite greičiau ponią pas jums žinomą kalinį.

Diukatelis davė ženklą, kad suprato.

- Tuomet čionai... Kadangi šis kalinys ypatingas, jo neleido į naują pastatą. Jis Kondė kambaryje... beveik vienas...

Tai sakydamas, Diukatelis atidarė duris į kiemą ir nuvedė per jį Marijaną, o Kroufordas pasuko į kairę, į vadinamąjį virtuvės kiemą - tai patvirtino iš ten sklindantis smarkus pridegusių lašinių kvapas; ten buvo ir konsjeržo būstas.

Eidama paskui vedlį, Marijana su pasibjaurėjimu žvelgė į žemus pastatus, supusius šį kiemą, nuklotą sudaužytomis plytelėmis; jame nebuvo nė vieno medžio. Už jo kilo aukštos, nusilaupiusios, niūrios kalėjimo sienos su siaurais grotuotais langais. Pro juos sklido kažkoks murmėjimas, košmariškos dejonės, kraupus juokas, švogždimas - tai buvo garsai pavojingos ir šlykščios žmonių bendrijos, kurią čia suvienijo nusikaltimai ir baimė. Keturi aukštai sukčių, vagių, neišsigalinčių skolininkų, pabėgusių ir sugautų katorgininkų, žudikų, visų tų, kuriuos policijos agentai surankiojo iš Paryžiaus padugnių. Tai nebuvo feodalinis kalėjimas, kaip sąlygiškai kilnus Vensenas, tai nebuvo valstybinis kalėjimas, į kurį sodindavo už politinius nusikaltimus. Tai buvo šlykštus kalėjimas, kur kaliniai kankinosi neįtikimoje ankštumoje.

- Sunkoka buvo rasti jam bent kiek ramesnį kampelį, - pasakė Diukatelis Marijanai, vesdamas ją laiptais, kurių kaustyti turėklai liudijo, kad hercogo Laforso laikais jie buvo patogūs ir gražūs, bet dabar pakopos buvo aplūžusios ir slidžios, todėl eiti buvo pavojinga. - Reikia jums pasakyti, kad kalėjimas prigrūstas! Beje, jis niekada nebūna tuščias. Stokite, mes atėjome, - pridūrė jis, rodydamas duris gilioje nišoje.

Pro konsjeržo atidarytą langą skverbėsi truputis šviesos.

- Pas jus atėjo, sere Boforai! - sušuko jis į skylutę, prieš ištraukdamas skląstį.

Paskui, nuleidęs balsą, kreipėsi į Marijaną.

- Nors ir kaip jums norėtųsi, madam, bet aš galiu palikti jus šiek tiek mažiau negu valandai. Daugiau niekaip. Aš ateisiu jūsų prieš patikrinimą.

- Dėkoju, tiek visai užteks.

Durys atsivėrė beveik be garso ir į vidų įėjusi Marijana nustebo išvydusi tokį reginį: sėdėdami abipus grubiai sukalto stalo, du vyrai žvakės šviesoje lošė kortomis. Kampe, susirietęs ant vieno iš trijų gultų, neramiai per miegus dejavo trečiasis. Vienas iš lošėjų buvo Jasonas... Kitas - aukštas brunetas kokių trisdešimt penkerių metų; jis buvo stipraus kūno sudėjimo, turėjo gana gražų taisyklingų bruožų veidą, pašaipią burną ir juodas, gyvas, įdėmiai žvelgiančias akis. Pamatęs įėjusią moterį, jis tuoj pat pakilo, o apstulbintas jos pasirodymo jūreivis tebesėdėjo su kortomis rankoje.

- Marijana! - sušuko jis. - Jūs? Bet juk aš maniau...

- O aš manau, kad tau derėtų atsistoti, drauguži! - pašaipiai ištarė jo draugas. - Tavęs niekada nemokė, kad prieš moterį reikia atsistoti?

Jasonas vos spėjo mašinaliai pakilti, kai jo glėbyje atsidūrė Marijana - ji puolė jam ant krūtinės, juokdamasi ir kartu verkdama.

- Mano meile! Aš daugiau negalėjau iškęsti! Man būtinai reikėjo atvažiuoti!..

- Kokia kvailystė! Juk tu ištremta, galbūt tavęs jau ieško...

Jis piktinosi, bet jo rankos jau apglėbė jaunąją moterį ir prispaudė prie savęs. Jo veide, pernelyg nugairintame visų vandenyno vėjų ir per kelias įkalinimo savaites nė kiek neišblyškusiame, mėlynos akys švietė džiaugsmu, kurį jo burna, atrodo, atsisakė pripažinti... Jo išraiška, per daug širdį verianti tokiam stipriam vyrui, buvo panaši į nuskriausto vaiko, kuris nieko nelaukė ir kuriam Kalėdų Senelis atnešė krūvą gražiausių žaisliukų... Jis žiūrėjo į Marijaną, nepajėgdamas ištarti nė žodžio, ir staiga apipylė ją aistringais bučiniais. O jaunoji moteris nesipriešino: užmerkusi akis, ji alpo iš laimės. Ji nepastebėjo,

kad laikantis ją glėbyje žmogus labai nešvarus, blogai nusiskutęs, nes barzdaskutys retai pasirodydavo šiame baisiame viešbutyje, ir kad kameroje tvyro nemalonus oras. Matyt, net rojus negalėjo būti jai geresnis.

Stovėdami - vienas prie durų, kitas prie stalo - Diukatelis ir kalinys užgniaužę kvapą, tarsi sustingę žiūrėjo į šią netikėtą meilės sceną. Bet kadangi atrodė, kad ji nesibaigs, antrasis gūžtelėjo pečiais, metė kortas ant stalo ir pareiškė:

- Aišku! Aš čia nereikalingas! Diukateli, tu kvieti mane pavakarieniauti?

- Iš tiesų taip, vaikine! Stalo įrankiai jau padėti!

Šis pokalbis privertė įsimylėjusius tuoj pat paleisti vienas kitą, ir jie taip sumišę pažvelgė į čia esančiuosius, kad kalinys nusijuokė.

- Eime! Nesivaipykite taip! Meilė - tai svarbiausia, o į visa kita nusispjaut!

Bet įžeista Marijana persmeigė pokštininką žvilgsniu ir pasipiktinusi kreipėsi į konsjeržą:

- Negi reikėjo priversti poną Boforą būti kartu su žmonėmis...

- Tokiais kaip aš? Ką padarysi, ponia, kalėjimas prigrūstas, ir rinktis nėra iš ko! Bet mes ne tokie jau prasti vaikinai, ar ne, drauguži?

- Ne, - pasakė Jasonas ir neištvėręs nusišypsojo, matydamas nustėrusios Marijanos išraišką, - galėjo būti daug blogiau! Leisk pristatyti tau...

- Liaukis! - nutraukė jį kalinys. - Aš ir pats tai padarysiu. Priešais jus, mieloji dama, tikras katorgininkas, kaip mus vadina jūsų salonuose, Fransua Vidokas iš Araso, jau tris kartus nuteistas katorgai ir esantis pakeliui į ten! Reiškiu jums tikrą pagarbą, kaip rašoma laiškuose! Eime, Diukateli! Aš dvesiu iš alkio.

- O šitas? - sviedė įsiutusi Marijana, rodydama į tamsią masę, kuri kaip ir pirma blaškėsi savo guolyje ir nežinia ką murmėjo. - Jūs neimate jo su savimi?

- Ką? Abatą? Jis apskritai kvanktelėjęs, o kalba tik ispaniškai. Jis jūsų nevaržys! Pagaliau gaila jį ir žadinti: jo tokie gražūs košmarai! Iki greito pasimatymo!

Ir beveik pagarbiai lydimas konsjeržo keistasis kalinys, kuris, atrodo, jautėsi kaip namie, išėjo iš kameros vakarieniauti pas savo kalėjimo prižiūrėtoją, lyg tai būtų natūraliausias dalykas pasaulyje.

- Tai bent! - sušuko Marijana, su nuostaba žiūrėdama, kaip jis ėjo. - Bet kas šis žmogus?

- Jis juk tau sakė, - pradėjo Jasonas vėl apkabindamas ją, - užkietėjęs katorgininkas, nuolat pabėgantis ir vėl pakliūnantis, vienas iš tų, kuriuos čia vadina recidyvistais.

- Jis... žudikas?

- Ne, tik vagis. Žudiku čia laiko mane! - liūdnai pasakė Jasonas. - O dėl jo, tai jis linksmas vaikinas, aš jam dėkingas už išgelbėtą gyvybę.

- Tu?

- Deja, taip... Tu nežinai, koks čia kalėjimas! Tai pragaras, kuriame gyvena demonai! Visa, kas yra niekšiška, žiauru, šlykštu, uždaryta čia ir paklūsta tik vienam įstatymui: stipriojo teisei. Aš užsienietis, gerai apsirengęs, to užtenka, kad manęs iš karto imtų nekęsti! Jei ne Fransua, mane patyliukais būtų nužudę. Jis ėmė mane globoti, o čia jo reputacija labai gera. Jis moka sutramdyti visokius grobuonis. Beje, šis vargšas, kuris miega ten, irgi skolingas jam už savo egzistavimą! Galima sakyti, Fransua yra puikus pabėgimų meistras! Net kalėjimo prižiūrėtojai jį gerbia, beje, tu pati tai matei.

Marijana daug geriau suprato, negu Jasonas galėjo tai įsivaizduoti, kokio pavojaus jis išvengė atsidūręs Laforse. Vienintelė naktis, kurią ji praleido Sen Lazaro kalėjime, paliko atmintyje neištrinamą pėdsaką, ir kartais per blogus sapnus ji vėl matydavo baisų Rišėjos veidą - ta mergšė norėjo nužudyti ją vien todėl, kad ji buvo jauna ir graži. Ji prisiminė jos geltonas akis, piktą šypseną ir savo darbo peilį, kurį ji taip gerai valdė.

Staiga gulėjęs skurdžiame guolyje buvęs abatas šaukdamas pašoko ir atsisėdo. Marijana pamatė išsekusį, blyškų veidą su didele barzda ir degančias bepročio akis, kurios su siaubu žiūrėjo į ją.

- Tranquilo! - labai greitai sušnibždėjo Jasonas. - Es un'amiga!*

* Ramiai... tai draugas (*isp.*).

Abatas palingavo galvą, atsiduso ir nuolankiai vėl atsigulė, atsukdamas nugarą jaunuoliams.

- Štai, - pasakė Jasonas linksmai, - jis daugiau nepajudės! Šis žmogus gerai išauklėtas, jis... bet gana apie tai, eime, sėsk šalia manęs! Leisk atsižiūrėti į tave! Tu tokia graži!.. Patylėkime.

Jis nusivedė ją prie sukalto iš lentų gulto, tvarkingai užtiesto kandžių sukapota antklode, ir pasodino neatitraukdamas nuo jos godaus žvilgsnio. Tiesą sakant, kukli margo kolenkoro suknelė, visiškai uždara ir tipiškai kaimietiška, neatitiko jo susižavėjimo, bet niekada, net kai ji dėvėjo puošnius apdarus ir pasakiškas brangenybes, Jasonas nežiūrėjo į ją taip. Tai buvo kartu ir nuostabu, ir nepaprastai jaudino, taip jaudino, kad Marijana neištvėrė. Ji prisilietė lūpomis prie šiurkštaus skruosto.

- Juk aš, tiesą sakant, atėjau pasikalbėti! Mes turime tiek nedaug laiko...

- Ne! Patylėk! Aš nenoriu veltui gaišti šių minučių žodžiams, nes tokios galimybės mes turbūt daugiau niekada neturėsime... ir aš taip ilgai maldavau Dievą leisti mums susitikti bent vieną kartą!

Jis norėjo paslėpti veidą ant jos krūtinės, bet susijaudinusi Marijana jį švelniai atstūmė.

- Ką tu nori pasakyti? Kodėl mes nesusitiksime? Ši byla...

- Aš neturiu jokių iliuzijų dėl šios bylos, - paaiškino jis kantriai, nors jautė visai priešingus jausmus. - Aš būsiu... nuteistas...

- Kokia bausme? Juk ne...

Ji negalėjo ištarti žodžio, kuris šiame kalėjime buvo siaubingai apčiuopiamas. Bet Jasonas palingavo galvą.

- Visai galimas daiktas! Reikia būti pasiruošus net ir tam... Ne, nešauk, - pridūrė jis, greitai užspaudęs ranka jos audringą protestą. - Visada geriau žiūrėti tiesai į akis. Visi įrodymai prieš mane. Jei tik nesuras tikrojo kaltininko - o kad surastų, tai nelabai tikėtina, - teisėjai nuteis mane...

- Bet juk tai beprasmiška, kvaila! Dar ne viskas prarasta, Jasonai! Arkadijus išvažiavo į Eksą pas Fušė, jis pasistengs gauti jo paliudijimą. Fušė gali patvirtinti, kokie buvo mano ir Bleko Fišo santykiai.

- Bet jis negali patvirtinti, kad aš ne žudikas! Matai, ši byla atsirado kaip sudėtingos politinės intrigos rezultatas. Ir aš patekau į spąstus.

- Tuomet reikia, kad tave apgintų jūsų ambasadorius!

- Jis to nepadarys! Jis pats man tai pasakė, Marijana, nes jeigu jis mane gintų, dėl to nutrūktų derybos tarp prezidento Medisono ir Prancūzijos dėl kontinentinės blokados nutraukimo prieš Jungtines Valstijas. Visa tai... pernelyg sudėtinga tau...

- Ne, - įniršusi sviedė Marijana, - aš žinau! Taleiranas man pasakojo apie Milano ir Berlyno dekretus.

- Koks nuovokus žmogus! - blankiai šypsodamasis pasakė Jasonas. - Na, gerai, Prancūzijos sąlygos tokios: mano šalis turi išreikalauti iš Anglijos, su kuria mūsų santykiai gana blogi, kad ji panaikintų vadinamąsias "rezoliucijas", kitaip sakant, jos atsakomuosius veiksmus į dekretus, ir, žinoma, pirmiausia keliama sąlyga, kad Jungtinės Valstijos nedarytų jokių kliūčių teisingumo organams dėl manęs, nes ši netikrų pinigų byla labai rimta. Kadoro hercogas taip ir parašė Džonui Armstrongui. Ambasadorius labai susikrimtęs, bet... jis nieko negali padaryti. Jis beveik toks pat belaisvis kaip ir aš. Supranti?

- Ne, - užsispyrusiai pasakė Marijana, - aš niekuomet nesuprasiu, kodėl tu turi būti paaukotas!

- Bet, Marijana, gerai pagalvok: jei nebus atšauktos "rezoliucijos", mano šalis bus priversta pradėti karą su Anglija, norėdama įrodyti savo ištikimybę Napoleonui. Tuomet gyvybė nebebus man didžiausia vertybė. Ir aš savo noru ją paaukosiu. Supranti, brangioji, kiekvienas tarnauja kaip sugeba, o savo šalį aš myliu labiau už viską pasaulyje.

- Labiau už mane, ar ne tiesa? - sušnabždėjo Marijana, pasirengusi pravirkti.

Tačiau Jasonas neatsakė. Jo rankos apsivijo jaunosios moters kūną ir jis vėl ėmė ieškoti jos lūpų. Jo širdis plakė taip stipriai, kad Marijanai pasirodė, jog ji plaka jos krūtinėje. Ji juto, kaip virpa jo galingas kūnas, kaip jis nebegali suvaldyti pernelyg ilgai slopinto troškimo. Valandėlei paleidęs ją, Jasonas sudejavo:

- Maldauju tavęs, mano švelnioji, mano saldžioji!.. Galbūt tai bus vienintelis sykis... aš prašau tavęs leisti mylėti tave...

Marijanos širdis ėmė pašėlusiai daužytis. Ji atsargiai nuo jo atsitraukė ir, matydama jo kenčiantį veidą, sušnabždėjo:

- Tuojau, mano meile, vieną minutėlę.

Tuomet, pakylėta meilės, stipresnės už kuklumą ir drovumą, stovėdama už kelių žingsnių nuo nepažįstamo šventiko, kuris, atsigręžęs į juos nugara, gal miegojo, gal ir ne, neatplėšdama akių nuo klūpančio ir ištiesusio į ją rankas Jasono, Marijana ryžtingai numetė ant purvinų plytelių suknelę, marškinius ir kelnaites ir su išdidžiu begėdiškumu atidavė savo nuogą kūną maldaujančioms rankoms. Ir nešvarios, kietos lentos, tarnavusios Jasonui vietoj lovos, akimirksniu pavirto į prabangų, minkštą guolį, kuriam neprilygo jokia kita lova, netgi ta, stovėjusi kunigaikščio viloje, kurioje ji leido vienišas naktis. Jaunoji moteris laimino kalėjimo prieblandą - Jasonas užpūtė žvakę ir mėnulio šviesa vos vos smelkėsi pro langelį, - slėpusią nuo jos mylimojo rausvą randą, kurį jai paliko Černyšovas. Nesinorėjo nei meluoti, nei aiškintis - tai būtų tik sutepę tą beribį džiaugsmą, su kuriuo Jasonas užvaldė ją. Tomis stebuklingomis minutėmis, kai Marijana pagaliau suprato, ką reiškia tapti vienu kūnu, praeitis kažkur dingo, kaip ir grėsminga ateitis.

Kai po kurio laiko durys vėl atsidarė, žvakė jau degė ir Marijana, padedama Jasono, baigė tvarkytis savo tualetą. Tačiau atėjo ne Diukatelis. Ant slenksčio stovėjo kalinys Fransua Vidokas. Tingiai atsirėmęs durų rankenos, jis metė greitą žvilgsnį į knarkiančio tarsi prakiuręs vargonų vamzdis šventiko pusę, po to pašaipiai pažvelgė į jaunuosius žmones.

- Jūs tikriausiai be galo maloninga, ponia! - tarė jis, kreipdamasis į Marijaną. - Jūs padovanojote jam vienintelį dalyką, galintį pakelti jo... hm... moralinę dvasią!

- Ko jūs kišatės? - atrėmė smūgį jaunoji moteris, sunervinta jo įžvalgumo. Ji pajuto, jog nuraudo iki ausų, ir, likdama ištikima savo senam principui, nutarė išsisukti iš nemalonios padėties pykčio ataka:

- Jūs nesuvokiate, ką kalbate! Vienintelis dalykas, kuris, pasak jūsų, "gali pakelti jo moralinę dvasią", yra jo nekaltumo pripažinimas ir paleidimas į laisvę!

- Visi mes Dievo valioje! - dievobaimingu veidu pareiškė Vidokas, galbūt norėdamas pasirodyti esąs rimtas. - Niekas nežino, kas atsitiks rytoj, ir kaip pasakė poetas, "kantrybė ir darbas parodys, kas vertas..."

- "Ir nusprendė ąsotis eiti vandens - ten ir nulėks jam galva nuo liemens..." Jūs manote, aš atėjau čia mėgautis patarlėmis? Jasonai, - sušuko ji, pasisukusi į savo draugą, - Jasonai, pasakyk jam, kad tu pasmerktas ir kad vienintelė tavo viltis - pabėgimas! Ir jei jis yra tavo draugas, kaip jis sako, ir didžiulis pabėgimų meistras, jis privalo suprasti...

Marijanos žodžius nutraukė ilgas akiplėšiškas keistojo kalinio nusižiovavimas. Jaunoji moteris, suvaldžiusi savo jausmus, sviedė į jį triuškinantį žvilgsnį, į kurį jis atsakė, pirštu rodydamas į duris:

- Aš nenorėčiau trukdyti jūsų linksmybių, bet Diukatelis laukia jūsų, mieloji, ir... po penkių minučių bus patikrinimas!

- Reikia eiti, Marijana, - rimtai pasakė Jasonas, kai ji instinktyviai prie jo prisiglaudė. - Ir būk protinga! Tu padovanojai man... pačią didžiausią laimę pasaulyje! Aš nė akimirkai nenustosiu apie tave galvojęs. Bet mums reikia atsisveikinti.

- Atsisveikinti? Niekuomet! Blogiausiu atveju mes vienas kitam pasakysime "iki pasimatymo"! Aš grįšiu ir...

- Ne! Tai pavojinga, ir aš netgi galvoti tau apie tai draudžiu. Tu pamiršti, kad pati esi tremtinė! Aš noriu būti ramus bent jau dėl tavęs.

- Tu nenori vėl manęs pamatyti! - pasakė ji gailiu verksmingu balsu.

Jis švelniai pabučiavo jos nosies galiuką, po to akis, lūpas...

- Kvailute! Aš viską atiduočiau, kad vėl tave pamatyčiau... ir pasilikčiau su tavim visam laikui! Bet aš turiu būti tvirtas už mus abu, bent jau dabar, nes tai susiję su tavo gyvybe!

- Liko keturios minutės! - pasigirdo už durų konsjeržo balsas. - Reikia skubėti!..

Tuomet, sukaupusi visą savo tvirtybę, Marijana po paskutinio bučinio pagaliau atsiplėšė nuo Jasono. Ji puolė prie durų, tačiau Vidokas sugriebė ją už rankos ir sušnabždėjo:

- Jūs skaitėte persų poetus, ponia?

- N... ne! Bet...

- Vienas jų rašė kažkaip taip: "Kupinas liūdesio, niekuomet neprarask vilties, nes patys skaniausi smegenys glūdi kiečiausiuose kauluose..." Dabar bėkite.

Ji neryžtingai žvilgtelėjo į jį, po to, pasiuntusi oro bučinį, nuskubėjo prie Diukatelio, kuris tarsi lokys narve trepsėjo už durų.

- Greičiau! - šnipštelėjo jis, greitai užstumdamas sklendę. - Mes turime daugiausia tris minutes. Duokite ranką! Bėgte!

Abu pasileido prie laiptų, tuo tarpu iš koridoriaus glūdumos pasigirdo ritmingi žandarų žingsniai. Prasidėjo patikrinimas. Kalėjimas tarsi pabudo nuo sunkių kaustytų batų bildesio. Iš visur sklido keiksmai, prakeiksmai, siaubingi riksmai, sudarydami įspūdį, jog už kiekvienų durų vyksta tikras pragaras. Nemalonus kvapas, kurį buvo galima pajusti ir Jasono kameroje, čia darėsi tiesiog nepakeliamas, ir Marijana, atsidūrusi kieme, su pasimėgavimu įkvėpė gryno nakties oro. Dabar ji ėjo ramiai, ir konsjeržas pasakė:

- Aš manau, kad viena kita stiklinaitė nepakenks nei man, nei jums, madam! Išeidama jūs atrodėte baltesnė už popierių, o aš irgi pavirpinau kinkas!

- Atleiskite! Sakykite, tas... Vidokas... tikrai pabėgęs iš katorgos?

- Žinoma! Prižiūrėtojai gali stengtis iš paskutiniųjų, bet niekuomet jo nenusaugos. Kiekvieną sykį jis dingsta jiems iš po pat nosies. Tik tiek, kad jis nepataisomas, todėl įkliūna vėl už kokį nors menkniekį. Bet nesibijokite! Jis ne banditas, jis niekuomet nieko nežudė! Be to, jį vėl siunčia į katorgą. Jis visur pabuvojo: Tulone, Rošfore, Breste. O aš manau, kad tai jam tiesiog patinka. Ir šį sykį bus kaip visuomet: jį išsiųs tenai... ir jis, nutaikęs progą, pabėgs! Ir tai nuolat kartosis: kalėjimas, teismas, grandinės ir katorga, kol galų gale neįkyrės kokiam silpnų nervų prižiūrėtojui, ir tas nepribaigs jo!.. Beje, būtų gaila! Jis neblogas vaikinas!

Bet Marijana jo nebesiklausė. Ji stengėsi prisiminti kiekvieną keistojo kalinio žodį. Jis minėjo viltį... ir tai buvo vienintelis dalykas, kurį ji turėjo išgirsti, nors Jasonas apie tai neužsiminė.

Dar daugiau, jis siaubingai nuolankiai iš anksto susitaikė su bet kokia bausme, kad tik tai būtų naudinga jo tėvynei.

"Jis nemirs! - pagalvojo ji. - Aš nenoriu, kad jį užmuštų, ir jis nemirs! Jei teismas nuteis jį mirti, aš pasieksiu imperatorių, ir jis padovanos man jo gyvybę".

Tiktai tai turėjo prasmę. Netgi jei išgelbėjimas virs lėta mirtimi, kuri vadinasi katorga. Iki šiol ji laikė ją savotišku pragaro prieangiu, iš kurio niekas neištrūksta gyvas, bet tas žmogus, Vidokas, buvo gyvas įrodymas, jog tai netiesa. Ir ji puikiai suprato, kad jei Jasonas gyvens, ji, Marijana, pašvęs visą savo gyvenimą tam, kad padėtų jam išvengti neteisingo likimo smūgio. Dabar ji iš visų jėgų stengėsi nugalėti baimę ir liūdesį. Joje neliko nė vienos ląstelės, kuri nepriklausytų Jasonui, tačiau ją palaikė suvokimas, kad ir Jasonas priklauso jai ir tiktai jai. Todėl ji išgyveno tokį karingumo įkarštį, kokio dar niekada nebuvo patyrusi, netgi tuomet, kai su špaga rankoje reikalavo Fransio Kranmerio sumokėti už jos įžeistą garbę. Seno overnietiško kraujo aistringumas, sumišęs su nesutaikomu angliško kraujo atkaklumu, apdovanojo ją išdidžiu karingumu tų moterų, iš kurių ji buvo kilusi, ir kurios paliko istorijoje neišdildomus keršto ir meilės pėdsakus: Agnė de Vantadur, išvykusi į kryžiaus žygį tam, kad atkeršytų neištikimam mylimajam, Kotryna de Mansalvi, šimtą sykių rizikavusi gyvybe dėl savo vyro, Izabelė de Monsalvi, jos dukra, radusi savo laimę Baltosios ir Raudonosios Rožės kare, Lukrecija de Sadani, su ginklu rankose apgynusi savo Turnelio pilį, Sidonija d'Aselna, nukauta tarsi vyras Frondos laikmečiu, ir daugelis kitų. Kuo giliau Marijana skverbėsi į savo giminės moterų praeitį, tuo darėsi aiškiau, jog jas valdė vieni ir tie patys dalykai: ginklai, karas, kraujas ir meilė. Keitėsi tiktai likimai. Bet, eidama drėgnu koridorium paskui Laforso konsjeržą į jo buveinę, Marijana jautė, kad yra pasiruošusi perimti ant savo pečių šį niūrų palikimą, kad prisipažįsta esanti visų tų moterų dukra ir sesuo, nes ir ji pagaliau susirado savąją "priežastį", skatinusią ją kovoti ir gyventi. Liūdesį ir sielvartą pakeitė jaudinanti laimė ir kilnumas, gimęs tomis aistringomis minutėmis. Marijanos širdį užplūdo palaiminga ramybė. Viskas

tapo aišku ir paprasta! Jie su Jasonu turi vieną kūną ir vieną sielą. Jeigu mirs vienas, jį paseks kitas... ir tuo viskas pasakyta!

Išeidama iš kalėjimo, Marijana karštai padėkojo konsjeržui ir įspraudė jam į ranką keletą auksinių monetų, jausdama į veidą plūstelėjusį kraują. Po to, vėl imdamasi drovios provincialės, kuri gerai pavakarieniavo ir įsilinksmino nuo stiklinės vyno, vaidmens, pakibo Kroufordui ant rankos, nes reikėjo pėstute nueiti nedidelį gabaliuką iki šv.Petro bažnyčios, kur škotas įsakė fiakro vežikui jų laukti. Tai buvo padaryta tam, kad nebūtų patrauktas kalėjimų sargų dėmesys. Sargybinis linksmai jiems šūktelėjo "Labos nakties!", ir jie nuėjo atsargiai statydami kojas ant slidžių akmenų.

- Aš jaučiu, kad jūs laiminga! - sušnabždėjo Kroufordas, kai jie priėjo prie Sent Antuano gatvės. - Aš nesuklydau?

- Ne! Tai tiesa, aš laiminga! Tačiau Jasonas neįžiebė man jokios vilties. Jis laukia, kol jį nuteis, ir baisiausia, kad jis su tuo susitaikė, nes tai susiję su jo šalies interesais.

- Manęs tai nė kiek nestebina! Tie amerikiečiai surėdyti savo šalies pavyzdžiu: juose paprastumas derinasi su didingumu. Duok Dieve, kad jie niekuomet nepasikeistų! Tačiau, jeigu jis susitaikė, tai nereiškia, kad juo privalo pasekti visi kiti, ar ne? Taip pasakytų mūsų draugas Taleiranas.

- Ir aš taip manau. Bet aš norėčiau pareikšti jums... - Kventinui Kroufordui šį sykį neteko išklausyti Marijanos padėkos. Tuo momentu jie priartėjo prie senos jėzuitų bažnytėlės, ir škotas staiga suspaudė jos ranką.

- Tyliau! - pasakė jis. - Čia kažkas yra...

Pakilęs vėjas vijo dangum didžiulius debesis. Vienas jų uždengė mėnulį ir sutirštėjusioje tamsoje pasirodė, kad už medžių slapstosi kažkokios beformės figūros. Priešais bažnytėlę matėsi fiakro siluetas, tačiau ant pasostės vežiko nebuvo. Išgirdusi tylų žvengimą, Marijana pasuko galvą į dešinę ir pamatė gilumoje stovinčius kelis arklius. Netarusi nė žodžio, Kroufordui dar nespėjus išsitraukti pistoleto, Marijana suvokė, jog tai pasala, tačiau kas ją galėjo suorganizuoti, ji nenutuokė.

Medžiai tarsi pajudėjo iš savo vietų ir vienu akimirksniu kalėjimo lankytojai atsidūrė grėsmingų figūrų apsuptyje. Žmonės

vilkėjo ilgus apsiaustus ir plačiabryles skrybėles. Kroufordas pakėlė pistoletą.

- Ko jums reikia? Jeigu jūs plėšikai, aukso pas mus nerasite.

- Paslėpkite šaudyklę, senjore, - pasigirdo balsas su stipriu ispanišku akcentu. - Į jus nukreipti rimtesni ginklai! Ir mums nereikia aukso.

- Ko gi jūs tuomet norite?

Nesiteikdamas atsakyti ispanas, kurio veido buvo neįmanoma įžiūrėti pro užtrauktą ant akių skrybėlę, padarė ranka ženklą, ir škotas buvo tuoj pat sučiuptas ir surištas. Po to vyras kreipėsi į kaimyną:

- Tai tikrai ji?

Kaimynas, neaukštas smulkus žmogelis, žengė porą žingsnių į priekį. Jis išsitraukė iš po apsiausto mažytį žibintuvėlį ir įžiebęs jį prikišo prie pat veido Marijanai, kuri ir prie tokios menkos šviesos pastebėjo, jog tas žmogus buvo moteris, ir ne kokia kita, o pati Pilara.

- Tai ji! - pergalingu balsu sušuko ispanė. - Ačiū jums už visas bemieges naktis, mano brangusis Vaskecai! Aš buvau įsitikinusi, kad anksčiau ar vėliau ji ateis.

- Ar tik jūs nenorite pasakyti, - išdidžiai prabilo Marijana, - kad šis subjektas keletą savaičių budėjo prie kalėjimo, norėdamas suteikti jums galimybę pasimatyti su manim?

- Būtent tai aš ir norėjau pasakyti. Mes laukėme jūsų ilgiau nei mėnesį! Kaip tik nuo to laiko, kai iš Burbono-Laršambo sužinojome, jog kunigaikštis Taleiranas grįžo į Paryžių... ir kad kunigaikštienė Sant'Ana taip susirgo, kad daugiau niekur nebeišeina. Tada donas Alvaras išsinuomavo namą Baleto gatvėje ir įtaisė ten stebėjimo punktą. Mes taip pat sužinojome, kad jūsų nėra nei pas kunigaikštį, nei jūsų pačios namuose. Vadinasi, jūs turėjote būti kurioje nors kitoje vietoje. Sekti kalėjimą - štai kas mums beliko. Tai buvo vienintelė galimybė jus sugauti!

- Sveikinu! - pasakė Marijana. - Aš ir nemaniau, kad jūs tokia nuovoki ir tokia... plepi! Ir ką gi jūs ruošiatės su mumis daryti? Nužudyti?

Išbalęs Pilaros veidas priartėjo prie pat Marijanos. Juodos ispanės akys degė neapykanta, tačiau Marijana ramiai žiūrėjo į

šį veidą, švarų ir gražų, bet jau paženklintą sielvarto ir nevilties. Jei Marijanai buvo lemta išvysti mirtį, įbrėžtą kito žmogaus veide, ji matė ją dabar priešais save, tačiau Marijana jautėsi tokia stipri nuo užplūdusios ją meilės, jog nejautė nė krislelio baimės. Pilara sušvokštė:

- Tai būtų pernelyg paprasta! Ne, mes tik pasiimsime jus su savimi ir saugosime, kad nepadarytumėte kokių nors bjaurių dalykų. Negalima leisti, kad jūs sutrukdytumėt įvykdyti teisingumą. Iš pradžių aš ketinau jus atiduoti į policijos rankas, bet atrodo, kad Napoleonas jaučia jums silpnybę!

- Jumis dėta, aš kreipčiau didesnį dėmesį į šią "silpnybę". Jis nemėgsta, kai jo draugus kas nors įžeidžia, o tuo labiau - grobia!

- Jis apie tai nieko nesužinos. Argi jūs nesate... tremtinė? Nagi, ponai, užkimškite madam burną, nes, man rodos, ji ruošiasi pradėti šaukti.

Tai buvo tiesa. Marijana įkvėpė į plaučius oro, ketindama iš visų jėgų surikti, vildamasi atkreipti gretimų namų gyventojų dėmesį, tačiau ji nesuspėjo šito padaryti. Po akimirkos jai užkimšo burną, surišo rankas ir nuvedė į fiakrą, kuriame jau sėdėjo Kroufordas. Vienas iš žmonių užšoko ant vežiko pasostės, o Pilara ir Vaskecas atsisėdo šalia belaisvių. Atsisėdusi priešais savo auką ponia Bofor suraukė antakius.

- Būtų gerai jiems užrišti akis, mano drauge... Aš nenoriu, kad jie žinotų, kur mes juo vežame.

Ispanas įvykdė įsakymą, ir Marijanai, tapusiai nebyle ir nerege, vienintele paguoda buvo jos mintys, kurios staiga prarado bet kokį optimizmo atspalvį. Viskas buvo ne taip paprasta, kaip jai atrodė. Nuo to momento, kai paliko Jasoną, ji guodėsi apgaulinga viltimi, kad atsikratė baimės: ji nusprendė padaryti viską, kad išgelbėtų savo mylimąjį ir grąžintų jam laisvę, kuria, be jokios abejonės, ji trosko su juo pasidalyti. Nesėkmės atveju ji prisiekė nusižudyti - jei ne su juo drauge, tai jau bent vienu metu, kad kartu, ranka rankon, jiedu įžengtų į amžinos meilės šalį. Ji netgi įsivaizdavo laišką, parašytą Žolivaliui, kuriame jis prašomas sujungti jų kūnus vienoje kapo duobėje. Tarsi nuskriaustas vaikas, trokštantis numirti ir šitaip nubausti savo tėvus, ji jautė tam

tikrą pasitenkinimą, įsivaizduodama Napoleono atgailavimą ir sąžinės priekaištus, kurie jį apniks, kai sužinos, jog jo žiaurumas paskatino "lakštingalą" nusižudyti... Marijana karčiai pagalvojo, kad visos šios vizijos privertė ją pamiršti nemalonią tikrovę, kurią įkūnijo Pilara.

Iki šiol ji laikė ją šventeiva ir laukine, nesugebančia normaliai protauti, susirūpinusia vieninteliu dalyku - kaip jai pačiai išlipti sausai iš vandens. Ji laikė ją kvaila ir pikta, o taip pat niekšinga, nes kas gi ryžtųsi dėl kažkokio žemo keršto jausmo apskųsti savo vyrą policijai? Tačiau ji nė neįsivaizdavo, kad ši neapykanta gali pavirsti tokia siaubinga veikla. Ką pasakė išprotėjusi ispanė? Kad negalima leisti jai sutrukdyti įvykdyti teisingumą?.. Kitaip tariant, ji pagrobė Marijaną tam, kad ta negalėtų padėti Jasonui pabėgti!.. Akimirką belaisvei pasivaideno, jog ji girdi Taleirano balsą:

"Pilara priklauso niekuomet nenusileidžiančių giminei... pas juos apgauta mylimoji nė nemirktelėjusi išsiųs savo neištikimą mylimąjį pas budelį..."

Taip ir buvo! Ją uždarys į kokią nors landynę, iš kurios ji negalės išeiti, kol Jasonas nebus nubaustas, galbūt po to ir jai bus parodyta malonė, ir ją užmuš? Tuomet dievobaimingosios Pilaros nuodėmių išpirkimo kelias taps dar įspūdingesnis!..

"Jos vietoje, - pamanė Marijana, - aš be jokios abejonės užmuščiau konkurentę, bet nė už ką pasaulyje nė pirštu nepaliesčiau žmogaus, kurį myliu".

Virvės, kuriomis ji buvo surišta, skaudžiai veržė, o kamštis burnoje trukdė kvėpuoti. Ji pasimuistė, mėgindama rasti patogesnę padėtį.

- Sėdėkite ramiai! - pasigirdo šaltas Pilaros balsas. - Netrukus mes persėsime į kitą karietą.

Ir tikrai, fiakras greitai sustojo. Marijaną iš karto sugriebė keletas stiprių rankų ir iškėlė iš fiakro. Nespėjus kojomis paliesti žemės, jaunoji moteris atsidūrė kitoje karietoje ant minkštesnių pagalvių. Jos delnai prisispaudė prie švelnaus lyg šilkas aksomo. Ji iš karto pajuto, kad šalia jos sėdi ne Kroufordas. Tai buvo Pilara. Subtili Marijanos uoslė nustatė tirštą jos kvepalų mišinį: tai buvo jazminai ir gvazdikėliai. Į karietą daugiau niekas neįsėdo,

ir belaisvė ėmė rimtai nerimauti dėl savo palydovo, kurio prislopintas murmesys sklido iš kažkur toli. Šalia durelių kažkas paklausė:

- O ką mums daryti su tuo kitu?

- Aš juk jau sakiau, kur jį nuvežti, - atsakė Pilara. - Dedu galvą, kad policija jo ten tikrai neieškos, jei ji iš vis ko nors ieškos.

- Galite būti tikra, ponia Pilara, ji tikrai tuo užsiims. Kai jo žmona sužinos, jog jis negrįžo, ji sukels triukšmą!

- Nemanau! Tuomet jai teks prisipažinti, kad jie priglaudė tremtinę... Svarbiausia yra tai, kad jo nerastų iki mūsų nustatytos dienos. Po to mes jį paleisime. Elkitės su juo padoriai. Jis mums ne priešas. Beje, jūs užmokėjote fiakro vežikui?

Vietoj atsako Marijana išgirdo ne gerklinį žmogaus, vardu Vaskecas, balsą, o tylų juoką, kuris jaunajai moteriai pasirodė gana grėsmingas.

- Nereikėjo to daryti! Mes juk čia ne namuose.

- Tik pamanykit! Užtat vienu prakeiktu prancūzu tapo mažiau! O dabar važiuokite! Jus lydės trys mūsiškiai. Susitiksime tenai! Bet... leiskite jums patarti - būtų geriausia, jei jūsų palydovės niekas nepastebėtų! Jei jūs leistumėte...

Marijaną vėl sugriebė, įsupo į kažką šilto ir pūkuoto, kvepiančio arkliu, greičiausiai į gūnią, ir be jokių ceremonijų paguldė ant karietos dugno.

- Aš norėjau tai padaryti prieš išvažiuodama.

- Jūs per daug gera! Nejaugi jums patinka ši kekšė, pavogusi iš jūsų vyrą?

- Kaip jūs mane puikiai suprantate, brangusis donai Alonzai! - suburkavo Pilara tokiu angelišku balseliu, kad Marijaną suėmė pašėlęs noras jai įkąsti. - Dėkui! Tūkstantį kartų dėkui! Jūsų dėka ši kelionė bus labai maloni... bent jau man!

Gulėdama ant grindų ir neturėdama nė mažiausios galimybės pajudėti, belaisvė tučtuojau pajuto, koks tai bus sunkus išbandymas justi priešininkės kojas ant savo krūtinės. Tačiau nenorėdama suteikti jai malonumo, ji sulaikė iš gerklės besiveržiantį pasipiktinimą.

"Tu sumokėsi man už tai! - prisiekė ji sau. - Tu man šimteriopai sumokėsi už tai ir viską, ką esi padariusi! Niekšinga asilė! Kai tu pakliūsi man į rankas, aš parodysiu tau, ką sugebu!.. Purvina žudikė!.. Prakeikta kalė!.."

Marijana, apimta bejėgiško įniršio, apipylė Pilarą gana primityviais keiksmažodžiais, perimtais iš senojo Dobso leksikono. Šis Seltono arklininkas kadaise išmokė Marijaną sėdėti balne. Beje, ji gana miglotai nutuokė tų žodžių prasmę, nors ir savotiškai atsigavo, nes jai atrodė, kad nėra pasaulyje pakankamai bjauraus keiksmažodžio moteriai, kuri šaltakraujiškai leido užmušti nekaltą fiakro vežiką, nekalbant jau apie atkaklumą, su kuriuo ji stūmė Jasoną į budelio rankas.

Iškankinta smūgių, pusiau uždususi Marijana pajuto, jog arkliai bėga risčia. Vienu metu buvo aišku, jog karieta rieda grindiniu, po to jai pasirodė, kad jie pravažiavo vieną Paryžiaus užkardų, nes ji išgirdo ginklų žvangėjimą ir komandų nuotrupas. Tačiau karieta nemažino greičio, priešingai, vežėjas paleido arklius šuoliais. Netrukus jie išvažiavo į lygų kelią be jokių kliūčių.

Marijana išgirdo, kaip Pilara su palengvėjimu atsiduso, po to pajuto, kad nuo veido nuslinko uždanga, nuo akių - taip pat.

- Aš nenoriu, kad jūs uždustumėt, - su įžeidžiančiu rūpestingumu pasakė senjora. - Tai būtų pernelyg paprasta!.. Beje, galite pamėginti užmigti, mano brangioji. Mums prieš akis dar geros dvi valandos kelio.

Ispanė pastatė kojas ant grindų, tačiau Marijanai tik vargais negalais pavyko pasisukti taip, kad nematytų jos savimi patenkinto veido. Dabar ji galėjo ramiai pagalvoti.

Dvi valandos? Per šį laiką važiuojant tokiu greičiu galima nuriedėti apie septynias ljė, tačiau šis atstumas jai nieko nesakė, nes ji nežinojo, pro kuriuos vartus jie išvažiavo iš Paryžiaus. Ir vis dėlto dabar tapo aišku, kad jeigu jai pavyks pabėgti, reikės vogti arklius arba... eiti pėstute, nors tai neitin ją gąsdino. Vardan Jasono ji buvo pasirengusi nueiti be menkiausio skundo kad ir iki pat Marselio.

Nenorėdama veltui eikvoti energijos, Marijana pamėgino atsipalaiduoti, nors tai buvo gana sudėtinga tokioje nepatogioje padėtyje. Atminty jai iškilo senojo Dobso patarimai.

“Atsipalaiduokite, mis Marijana. Tai viena iš svarbiausių fechtuotojų ir šaulių paslapčių. Nervai nurimsta, protas tampa šaltas ir aiškus. Reikia išmokyti savo raumenis ilsėtis”.

Gerasis senis mokė ją atpalaiduoti rankas, kojas, giliai kvėpuoti. Nepaisydama virvių, Marijana pamėgino pritaikyti praktikoje savo senas pamokas. Tuo pačiu metu ji stengėsi apie nieką negalvoti, ypač apie Laforse patirtas stebuklingas minutes, nes tai ją be galo jaudino. Tai Marijanai puikiai pavyko, ir galų gale ji užmigo giliu miegu.

Pabudo ji tik tada, kai jai vėl užrišo akis ir užmetė ant veido gūnią. Netrukus pasigirdo geležinių durų girgždėjimas ir ginklų žvangėjimas, tarsi jie būtų atsidūrę priešais sargybinių būstinę. Po to nuriedėjo kažkuo minkštu ir lygiu, galbūt tai buvo smėliuku pabarstyta parko alėja... Suvaržyta Marijana daugiau nieko negirdėjo, iš paskutiniųjų gaudydama orą... Laimei, karieta pagaliau sustojo.

Jaunoji moteris tikėjosi, kad ją atriš, ištrauks iš burnos kamštį ir nuims nuo akių raištį, tačiau taip neįvyko. Dvi poros rankų išvilko ją iš karietos. Pasigirdo grandinių barškėjimas, po to kurtus smūgis - tarsi valtis daužytųsi į krantinės šoną. Po ją nešusių kojomis sugirgždėjo lentos, ir ji pajuto lengvą laivelio sūpavimą. Neliko jokių abejonių - ją ketinama perkelti per upę, jeigu tik... Marijanai šovė į galvą mintis, privertusi ją sudrebėti, tačiau ji tuoj pat ją atmetė. Po pagrobimo Pilara kartojo, kad jos neužmuš, nes ji turi kentėti kuo ilgiau!

Kažkas ėmėsi irklų, ir valtis nusliuogė vandeniu. Marijana įtempusi visą dėmesį klausėsi kiekvieno garselio, tačiau be lengvo irklų pliaukšėjimo ir irkluotojo alsavimo, girdėjosi tiktai tolimas pelėdos ūkavimas.

Valtis švelniai įsirėmė į krantą ir sustojo. Marijaną vėl sugriebė kažkieno rankos, bet šį sykį tam, kad be jokių ceremonijų persimestų per petį tarsi maišą miltų.

Žmogus, nešęs Marijaną, bjauriai dvokė arklide ir sugižusiu sviestu. Marijana nespėjo užbaigti savo tyrinėjimų; jie ėmė kilti laiptais, sprendžiant iš girgždėjimo ir siūbavimo, tai buvo kopėčios. Šitas lipimas virto tikra amžinybe, bet pagaliau jie atsidūrė ant lygaus paviršiaus. Tuo pat metu pro gūnią prasiskverbė šiaudų

ir šieno kvapas, užgoždamas vyro aromatą. Jis ją grubiai nutrenkė ant kažko minkšto, greičiausiai šieno. Marijaną veržusios virvės buvo tuoj pat atrištos. Kamštis iš burnos buvo ištrauktas, raištis nuo akių nurištas.

Naktinio žibintuvėlio šviesoje, kurį laikė vienas iš vyriškių, Marijana išvydo priešais save išsidraikiusį, alsuojantį lyg jūros vėplys, gigantą, kuris tikriausiai ir atnešė ją čia. Kitas vyriškis kaip ir anksčiau dėvėjo didžiulę skrybėlę, apsiaustą ir juodą kaukę. Pagaliau pro siaurą angą, atsiradusią išplėšus sienoje porą lentų, įėjo Pilara. Ši palėpė, kaip nusprendė Marijana, buvo virš daržinės arba grūdų aruodo.

- Štai jūsų vieta! - pasakė vyras. - Ir jums bus ne taip jau blogai. Čia bent jau sausa, o šienas minkštesnis už kalėjimo lentas.

- Galbūt man reikėtų jums padėkoti? - sviedė Marijana, sunkiai valdydama pyktį. - Man visuomet patiko šviežio šieno kvapas, bet vis dėlto aš norėčiau žinoti, kiek laiko jūs ketinate mane čia laikyti?

Vyras norėjo atsakyti, bet Pilara patraukė jį į šoną ir davė ženklą tylėti.

- Jūs jau žinote: jūs būsite čia tol, kol nebus priimtas teismo nuosprendis... ir kol jis nebus įvykdytas!..

- Ir jūs laikote save moterimi? - sušuko belaisvė, nebegalėdama daugiau pakęsti tokio nežmoniškumo. - Jūs drįstate save vadinti "jo" žmona, tuo tarpu kai esate tiesiog vulgari žudikė, melagė ir pusiau išprotėjusi fanatikė! Jūs šitaip atsidėkojate Jasonui už gerą darbą? Juk aš žinau, kodėl jis jus vedė: jis norėjo išgelbėti jūsų gyvybę, kuriai grėsė pavojus dėl proamerikietiškų jūsų velionio tėvo simpatijų!

- Tėvo simpatijos visiškai neatitiko manųjų. Aš nusprendžiau susieti savo likimą su tėvynainiais. Man visiškai nereikėjo, kad Boforas dėl šito mane vestų!

- Tuomet kodėl jūs ištekėjotę už jo? Prisipažinkite, jei turite drąsos! Na, nedrįstate? Tuomet aš pati jums pasakysiu: jūs privertėte jį vesti jus, apsimetusi nelaiminga bėgle, jūs meldėte jo pagalbos, nes tai buvo vienintelis būdas pasiglemžti jį sau!

Juk jūs buvote dėl jo netekusi proto, ar ne tiesa? Bet jūs puikiausiai žinojote, kad jis jūsų nemyli!

Pilara skaudžiai spyrė aštriu bato galu Marijanai į šoną. Pritūpusi nuo skausmo, jaunoji moteris buvo pasiruošusi užpulti skriaudikę, tačiau akimirksniu ją sučiupo dviejų puolusių į priekį vyrų rankos. Pilara nusišaipė:

- Aš jums sakiau, kad ji labai pavojinga! Neužmirškite, kad tai nusikaltėlė, kuri jau užmušė vieną moterį! Dabar jūs matote, kad aš buvau teisi, numatydama blogiausią atvejį. Sančesai, prigriebk ją...

Gigantas užlaužė Marijanai už nugaros rankas ir nuvilko ją per šieną prie storo balkio, kuriame buvo įtaisyta naujutėlė grandinė. Beveik dviejų metrų ilgio grandinės gale buvo geležinė apyrankė, užrakinama didele kabančia spyna. Po minutės dešinioji Marijanos ranka buvo apjuosta šiuo grubiu papuošalu, kietai suveržusiu riešą. Užraktas garsiai spragtelėjo ir Marijana buvo prirakinta.

- Na štai! - tarė patenkinta Pilara. - Dabar galima su jumis kalbėtis, nesibaiminant užpuolimo. Tačiau jūsų judesiai nėra pernelyg suvaržyti, ir jūs galėsite protingai sulaukti šio įdomaus romano galo.

- Kalbėtis su jumis? - niekinamai tarė Marijana. - Meskite šią kvailą viltį, senjora, nes aš nieko jums daugiau nepasakysiu, išskyrus tai: jūs teisingai pasakėte, kad aš užmušiau moterį, nes ji mane įžeidė, aš taip pat dvikovoje nukoviau vyrą, nes jis irgi mane įžeidė. Jūs išdrįsote pagrobti mane ir šiurkščiai su manimi elgiatės, norėdama sutrukdyti išgelbėti nekaltą - jūs tai žinote - žmogų, kuriam Dievo akivaizdoje prisiekėte ištikimybę...

- Jis pirmas sulaužė priesaiką, pamiršęs, jog aš esu jo žmona, ir tapo jūsų meilužiu! Jis - priesaikos laužytojas!

- Tai tiktai žodžiai, bet aš nežinau, ar atsirastų pakankamai griežtas vienuolynas, kuriame jūs galėtumėte nuslopinti savo nešvarios sąžinės priekaištus. Vienintelis dalykas, kurį dar noriu jums pasakyti: saugokitės, nes kai aš atgausiu laisvę, žiauriai jums atkeršysiu! O dabar išeikite ir palikite mane ramybėje. Aš noriu miego!

Ir iš tikrųjų, tarsi pagrobėjai būtų visiškai nustoję ją dominti, Marijana nerūpestingai nusižiovavo, po to, susigraibiusi aplink save daugiau šieno, susirietė į kamuoliuką, susidėjo po galva rankas ir užmerkė akis... Ji išgirdo, kaip vyras su skrybėle sušnabždėjo:

- Dabar geriau grįžti, dona Pilara. Gali pasirodyti keista... Jūs norite dar ką nors pasakyti šiai moteriai?

- Ne, daugiau nieko. Jūs teisus, grįžkime! Tiktai gerai ją saugokite!

- Nesirūpinkite, Sančesas įsikurs gretimoje daržinėje. Be to, aš neįsivaizduoju, kaip ji galėtų pabėgti, prikaustyta tokiomis grandinėmis.

Marijana pamanė, kad jos kankintojai pagaliau išeis, tačiau Pilara susigriebė ir parodė Sančesui į apsimetusią miegančia moterį.

- Minutėlę! Ištraukite jai iš plaukų visus segtukus! Norint atrakinti spyną nieko nėra geresnio už segtuką.

- Jūs numatote absoliučiai viską, brangioji dona Pilara, - įsiteikiančiai kvatodamasis nusistebėjo skrybėlėtasis žmogus. - Aš be galo laimingas, jog nuo šiol jūs esate viena iš mūsiškių.

Dūstančiai iš pasipiktinimo Marijanai norom nenorom teko leisti šiurkščioms Sančeso letenoms naršyti po savo plaukus ir ištraukti visus segtukus, tačiau, likdama ištikima savo pažadui, ji nepratarė nė žodžio. Po poros sekundžių darbas buvo atliktas... Visi trys išėjo pro skylę sienoje, trinktelėjo durys, pasigirdo užstumiamos sklendės cypimas, tarsi tikrame kalėjime, po to sausas čežėjimas, lyg slaptąjį praėjimą būtų ketinę paslėpti po šiaudais. Greičiausiai taip ir buvo, nes Marijana netrukus išgirdo skrybėlėtojo žmogaus balsą:

- Štai taip gerai! Durų visiškai nesimato. Bet tu, Sančesai, vis tiek būk budrus! Man sakė, kad iki žiemos čia niekas neateis, bet niekuomet negali žinoti...

Gulėdama savo kvepiančiame ir pakankamai minkštame guolyje, Marijana mintyse laimino savo tetulę Elisę, kuri atkakliai reikalavo dukterėčios mokytis bent keleto užsienio kalbų. Šį vakarą ispanų kalbos mokėjimas jai ypač pravertė, juo labiau, kad Pilara greičiausiai pamiršo, jog ji puikiai kalba Kastilijos tarme ir

suprato viską, ką pagrobėjai tarpusavy kalbėjosi savo gimtąja kalba. Viena buvo aišku kaip dieną: ją užrakino tokioje vietoje, kurioje jos greičiausiai niekas neras, ir atrodo, jog buvo imtasi visų atsargumo priemonių, kad niekas nesužinotų apie jos buvimą šioje daržinėje. Įkaitusiose Marijanos smegenyse ne sykį - iš pradžių kai ji sužinojo apie septynių ljė atstumą nuo Paryžiaus, ir po to, kai išgirdo ginklų žvangėjimą pravažiuojant užkardą, - sužėrėdavo mintis apie vietą, kurioje ji atsidūrė. Jeigu pridurti dar ir tai, jog greičiausiai jie pravažiavo parką, ir tą atsargumą, kurio buvo laikomasi siekiant nuslėpti Marijanos buvimo vietą, Taleirano ir Žolivalio pranešimus apie Ispanijos karalienės parodytą svetingumą donai Pilarai, kažkokio Alonzo Vaskeco asistavimą šiai ispanei, visai pagrįstai buvo galima spėti, jog Marijaną atvežė į Mortfonteną, į erdvų dvarą, kuriame gyveno Juozapo Bonaparto žmona, o karališkasis valdovas bandė tvarkyti reikalus Madride. Žinoma, įkurti kalėjimą vieno iš Bonapartų pašonėje buvo tikro akiplėšiškumo, visiško įžūlumo įrodymas, tačiau Marijana buvo įsitikinusi, kad nei Pilarai, nei jos bendrininkams šito iš tikrųjų netrūko. Be to, vieta buvo be galo saugi. Koks policininkas išdrįs šniukštinėti po vyriausiojo Napoleono brolio valdas! Vienintelis Fušė tai sugebėtų, bet jis buvo toli, ir Marijana pirmą sykį nuoširdžiai šito gailėjosi.

Tamsoje ji pajuto, kad kartu su beprasmišku gailesčiu pas ją sugrįžta baimė. Jai nevertėjo pernelyg daug galvoti apie tai, kokių pasekmių Jasonui turės jos pagrobimas. Kad būtų galima efektyviau kovoti, reikėjo išlaikyti blaivų protą. Visų pirma ji privalėjo gerai pailsėti, pamiegoti... Šito mirtinai reikalavo nuovargio sukaustytas kūnas ir degančios nuo įtampos akys.

Marijana įsirausė giliau į šieną ir vėl sumerkė vokus, bandydama tarsi vaikystėje maldomis atbaidyti gąsdinančius nakties šešėlius; tačiau jos mintys nuolat grįždavo prie Jasono, prie minučių, kurias jie drauge išgyveno, prie tos neapsakomos palaimos, prilygstančios stulbinančiai nuostabai arba kankinančiam skausmui, kurią ji patyrė jo glėby ir kuria jis dalijosi su ja, apipylęs skubrių bučinių medum atėjus atsipalaidavimui ir ramybei, buvusiai tiktai preliudija į naują jų bendro troškimo šėlsmą, o po to - į gelianti išsiskyrimo skausmą... Jie turėjo tiek mažai

laiko! Būdami laisvi, jie galėtų mylėtis dieną ir naktį, mirti iš laimės ir vėl prisikelti, kad vėl galėtų mėgautis savo meilės tobulumu...

Ir nepaisant pakibusios virš jos grėsmės, nepaisant prikausčiusios ją grandinės, Marijana užmigo tarsi vaikas, su patenkinta šypsena ant lūpų šnabždėdama:

- Aš myliu tave, Jasonai... Aš myliu tave, myliu, myliu, myliu...

Vienuoliktas skyrius

Racionalus šieno ir to, kas jame buvo rasta, panaudojimas...

Išaušusi diena leido Marijanai įdėmiau apžiūrėti savo nedideles valdas. Šieno buvo prikrauta iki pat stogo. Sprendžiant iš pagrindinio balkio ilgio ir įspūdingo stogo, daržinė turėjo būti labai erdvi. Šienas buvo ne šįmetis, sausas ir traškantis. Nuo vienos kibirkštėlės viskas būtų tuoj pat supleškėję, ir Marijana suprato, jog nakčiai jai niekas nepaliks jokios ugnies.

Dieną čia buvo gana šviesu, nes sienoje žiojėjo didžiulis tarsi ambrazūra plyšys, iš kurio buvo galima spręsti apie sienos storį. Stoge buvo įtaisytas nedidelis langelis su langinėmis, tačiau jis buvo pernelyg siauras, kad būtų galima pro jį išlįsti. Ir vis dėlto grandinė, prie kurios buvo prirakinta Marijana, leido jai pakankamai laisvai prieiti ir prie plyšio, ir prie langelio. Langelio stiklas buvo nešvarus, bet Marijana šiaip taip įžiūrėjo iškilusius virš medžių balto šiferio stogus, kaminus ir paauksuotas didžiosios pilies vėtrunges. Virš vieno bokšto plevėsavo Ispanijos vėliava, ir ji suprato, jog jos prielaida buvo teisinga: ji buvo Mortfontene. Toliau, už pilies, dešinėje pusėje, daugybė dūmelių, rūkstančių į dangų, liudijo, jog ten buvo kaimas.

Pro plyšį sklido gaivus ryto oras. Priėjusi prie jo Marijana pamatė lygų vandens paviršių, virš kurio tolumoje kyšojo miškais apaugusios salos, jau pasipuošę auksinėmis artėjančio rudens

spalvomis. Vanduo ir kylantis virš jo rūkas ryto šviesoje įgavo opalo atspalvį, o grakštūs aukštų šlamančių topolių ir pirmuoju auksu nubertų beržų kamienai atrodė tarsi sargai, saugoję kažkokią užburtą karalystę. Tolėliau matėsi nedidelės, vis dar padengtos žaluma kalvos, ir Marijana, atsirėmusi kakta į sieną, galvojo, kad labai retai yra mačiusi tokį nuostabų, tokį poetišką peizažą. Jeigu šios valdos priklausė karalienei Julijai, ji visiškai suprato, kodėl toji neskuba jų palikti ir iškeisti į griežtą Madrido didybę. Ši vieta pačios gamtos buvo sukurta laimingam ir taikiam gyvenimui, ir reikėjo turėti ypatingai iškreiptą ir piktą protą, kad įvestum čia prievartą ir neteisybę.

Daržinė greičiausiai stovėjo saloje, kitaip nebūtų prireikę valties, kuria čia perkėlė Marijaną.

Marijanos būstas buvo gana kukliai apstatytas - vienintelis baldas buvo šieno krūva. Pačiame tamsiausiame kampe stovėjo geležinis dubuo, didžiulis suskilinėjęs molinis ąsotis vandeniui, gabalėlis paprasto muilo, du beveik švarūs skudurėliai, be jokios abejonės turėję atstoti tualetines servetėles, ir didžiulis kibiras nešvariam vandeniui. Belaisvė turėjo būti patenkinta tuo, kad jos įkalintojai pagalvojo, jog ji gali užsimanyti nusiprausti.

Apie pusiaudienį Sančesas atnešė maisto: šaltos mėsos, juodos duonos, gabalėlį sūrio, tokio kieto, kad jo nė kirvis nebūtų įveikęs, ir keletą vaisių, kurie atsisveikino su savo gimtuoju medžiu gana seniai. Tačiau išalkusi Marijana nieko nepaisydama puolė valgyti. Tuo tarpu Sančesas išpylė nešvarų vandenį, atnešė naujo ir, įbedęs į ją piktą žvilgsnį, pareiškė:

- Šiai dienai viskas... ateisiu rytoj!

Taip jis davė jai suprasti, kad šis maistas skirtas visai parai. Ir vis dėlto Marijanai buvo malonu išgirsti naujieną, kad savo prižiūrėtoją ji matys tiktai kartą per dieną. Ji turės pakankamai laiko tam, kad pagalvotų apie pabėgimą. Beliko sužinoti, ar karts nuo karto čia nesilankys Pilara su savo palydovais.

Norint susigrąžinti laisvę, pirmiausia reikėjo išsivaduoti iš grandinės. Marijana kelis sykius išsimuilinusi ranką bandė ištraukti ją iš geležinio žiedo, tačiau bandymai buvo nesėkmingi, o į pavakarę gana stipriai įskaudo ir ištino riešas. Vienintelė galimybė išsigelbėti buvo atrakinti spyną. Bet kaip?.. Kuo? Ši graudi

realybė privertė jauną moterį apsipilti ašaromis, kurios šiek tiek apramino įsiaudrinusius nervus ir leido jai pažvelgti į situaciją šiek tiek optimistiškiau. Jau buvo praėjusi visa para nuo jų su Kroufordu pagrobimo. Eleonora be jokios abejonės jau įspėjo Taleiraną, o gal ir pačią policiją. Jie turėtų pradėti paieškas, o Taleiranas žinojo, kur prisiglaudusi Pilara. Tačiau ar jam ateis į galvą, jog pagrobimą suorganizavo ši tyli ir niūri jaunoji moteris, kuriai, rodos, niekas nerūpėjo, išskyrus tai, kaip pasislėpti galingos savo globėjos šešėlyje? Be to, jis galėjo pagalvoti, jog Kroufordas pervertino savo pažintis kalėjime ir kad neprašyti svečiai buvo atpažinti, suimti ir uždaryti į kalėjimą. Kadangi Marijana į Paryžių grįžo slapta, buvo gana sunku atvirai prašyti Savario pagalbos. O dėl Napoleono - laiškas, kurį Benevento kunigaikštis iš jo neseniai gavo, liudijo, jog kreiptis į jį šiuo atveju nebūtų jokios prasmės. Liko Žolivalis, tačiau jis negreitai grįš, ir netgi jei jis puls ieškoti jos dar nenulipęs nuo arklio, kiek turės praeiti laiko, kol jis užtiks nors menkiausią pėdsaką? Pagaliau, nustačius, jog pėdsakai veda į Mortfonteną, ar įmanoma bus gauti leidimą daryti kratą Ispanijos karalienės valdose? Puikiai apgalvotame Pilaros plane buvo numatyta absoliučiai viskas... Mąstymo logika sugriovė neseniai įsižiebusį optimizmą, ir Marijaną vėl apniko liūdnos mintys, su kuriomis ji ir užmigo.

Praėjo keletas beviltiškų ir nuobodžiai vienodų dienų. Sančesas reguliariai vykdė savo pareigas, pasirodydamas tik kelioms minutėms, bet jos tai nė kiek nejaudino. Atrodė, jog šio žmogaus smegenys buvo visiškai tuščios, nes, kai tik Marijana pamėgindavo jį prakalbinti, vietoj atsako pasigirsdavo neaiškus mykimas. Pilara su savo bendrininkais nė karto nepasirodė, sukeldama Marijanai prieštaringą reakciją: ji liko dėl to truputį nepatenkinta ir kartu jautė palengvėjimą.

Laikas bėgo, nusinešdamas su savimi viltį. Ji nematė jokios išsigelbėjimo galimybės. Pati ji nieko negalėjo padaryti, o prižiūrėtojas irgi neteikė jokių vilčių. Sujaudintos smegenys, siūlydamos vieną po kito įžvalgius situacijos apibūdinimus, pamažu įtraukė ją į keistą psichinę fatališko susitaikymo būseną. Nuo šiol ji, kaip ir Jasonas, išbraukta iš gyvųjų sąrašo. Jai beliks vienintelis dalykas - kai Pilara, nuo galvos iki kojų apsirėdžiusi

gedulu, pergalingai praneš apie Jasono mirtį, Marijana sukels kerštingos ispanės pyktį, kad galėtų kuo greičiau pati numirti. Šioje beviltiškoje situacijoje Marijana galėjo tikėtis geresnio gyvenimo tik aname pasaulyje...

Tačiau nepaisant visko, jos pasąmonė intensyviai dirbo. Šioje daržinėje buvo kažkas neįprasta, ir ji ilgai negalėjo susigaudyti kas. Iš esmės tas "kažkas" buvo susijęs su milžiniškais šieno kūliais, perrištais viela.

Lygindama tuos kūlius su durimis, pro kurias įeidavo Sančesas, Marijana suvokė, jog šienas negalėjo patekti čia pro tą kuklaus dydžio angą. Daržinės grindyse turėjo būti liukas.

Žinoma, netgi jei rastų tą liuką, ji negalėtų išsilaisvinti, nes grandinė liktų ant jos rankos, o dėl daržinės dydžio šuolis žemyn būtų neįmanomas. Ir vis dėlto tai buvo puikus užsiėmimas, nors ir teikęs mažai vilčių. Kiek leido grandinės ilgis, Marijana ėmė tvarkyti šieną, dėliodama kūlius iš vienos vietos į kitą, vildamasi prisikasti iki grindų.

Tai buvo ilgas, varginantis ir dulkinas darbas, tačiau trečią dieną priešais Marijanos akis išniro dvi didžiulės metalinės kilpos ant šarnyrų - tikriausias liuko egzistavimo įrodymas.

Artėjo Sančeso pasirodymo valanda, ir Marijana ėmėsi skubiai slėpti savo atradimą. Po to, dusdama iš nuovargio ir susijaudinimo, puolė į savo įprastą vietą ir apsimetė mieganti. Ispanas atliko ritualą ir išėjo. Marijana greitai suvalgė gabalėlį mėsos su duona, užsigėrė vandeniu ir vėl ėmėsi darbo. Pamažu pasirodė liukas. Tai iš tiesų buvo didelė anga, viršijanti kūlių dydį. Tačiau pamačiusi, jog grandinė neleidžia jai visiškai nuvalyti liuko, belaisvė graudžiai sudejavo.

Sukrėsta šito atradimo, ji krito ant kelių ir apsipylė ašaromis. Nors puikiai žinojo, kad grandinė stipriai ją laiko, Marijana puoselėjo širdy neaiškią viltį, susijusią su liuku. Žinoma, liukas egzistavo, bet kas iš to. Skaudančia nugara, pašinuotomis ir apdraskytomis rankomis ji ėmė mašinaliai krauti šieną atgal ant liuko lentų... Ir staiga ji užčiuopė kažką kieto.

Marijana ėmė karštligiškai draskyti šieną ir nustebusios akys pagaliau išvydo ilgą, nusmailintu galu geležies strypą: tai buvo

nulūžęs šakių dantis, kuris greičiausiai liko čia po paskutinio šieno krovimo... Netikėtas instrumentas!

Užmerkusi akis, Marijana pasiuntė dangui padėkos maldą. Jeigu jau Pilara bijojo paprasto sęgtuko, tai šiuo įrankiu tikrai bus galima atrakinti spyną.

Ji norėjo negaišdama laiko imtis darbo, bet staiga pasigirdo žingsniai... Grįžo Sančesas, ir šį sykį ne vienas. Už durų Marijana išgirdo įprastą triukšmą, todėl greitai paslėpusi po šieno kūliu savo atradimą, atsisėdo ant jo nieko nereiškiančiu veidu ir ėmė kramtyti kažkokią sudžiūvusią žolytę. Jos širdis stipriai plakė iš džiaugsmo. Įėjo Pilara.

Jasono žmona buvo apsirengusi juodai, ir tai nekėlė nuostabos, nes kitokių spalvų ji nepripažino. Šį kartą ji dėvėjo plačiabrylę skrybėlę, ant kurios buvo užmestas Šantiljos nėrinių vualis. Ji priėjo prie Marijanos, kuri net nepasuko į besiartinančią moterį galvos.

- Nagi, mano mieloji? Kaip jūs jaučiatės po ilgų apmąstymų?

Nutarusi užsispyrusiai tylėti, Marijana nė nekrustelėjo. Tuomet Pilara tęsė, tarsi šis pasimatymas būtų normaliausias dalykas pasaulyje.

- Tikiuosi, jums nieko netrūko. Beje, jūs atrodote neblogai, ir Sančesas sakė, jog jūs elgėtės labai ramiai. Aš atėjau atsisveikinti...

Šį kartą Marijanai teko sukaupti visas savo valios jėgas, kad iš burnos neišsprūstų nuostabos šūksnis. Pilara išvažiuoja? Galbūt tai gera naujiena ir visai galimas daiktas, jog ši diena bus jai laiminga? Tačiau ji tik kramsnojo savo žolytę, tarsi Pilara būtų neegzistavusi. Ji tetroško vienintelio dalyko: kad ši moteris greičiau išeitų ir leistų jai užsiimti savo pabėgimo, kuris dabar tapo visiškai realus, ruošimu. Tuo tarpu Pilara nė kiek nesiskubino. Ji išsitraukė iš rankinuko jazminais iškvėpintą nosinę ir užsidengė nosį, tarsi daržinės kvapas ją erzintų.

- Tikiuosi, jūs žinote, kad šiandien spalio pirmoji ir kad po vidurdienio prasidės... pono Boforo procesas. Todėl aš vykstu į Paryžių, kur rytoj turiu dalyvauti teisme kaip... liudininkė.

Marijanos ranka mėšlungiškai susigniaužė. Nepaisant tvirto nusistatymo, jai teko įnirtingai kovoti su nesuvaldomu noru

užpulti šią beširdę moterį, kuri kalba apie savo vyro teismą kaip apie malonų pasaulietišką pobūvį. Su kokiu laukiniu džiaugsmu ji suvarytų jai laisvę žadantį geležies strypą į šitą akmenimi virtusią širdį! Tačiau budrusis Sančesas stovėjo prie pat durų ir sekė kiekvieną jos judesį. Marijana pamažu aprimo.

Pilara patylėjo, mėgindama išskaityti belaisvės veide jos žodžių padarytą įspūdį, bet Marijana nerūpestingai nusižiovavo ir atsuko jai nugarą. Ji jau išbandė nebylaus protesto poveikį jos pagrobimo naktį ir tikėjosi, jog rezultatai šį kartą bus tokie patys. Ir tikrai, Pilara nesusilaikiusi piktai šūktelėjo ir ryžtingai pasuko prie durų.

- Kaip norite! - sušuko ji drebančiu iš pykčio balsu. - Pažiūrėsime, kaip jūs reaguosite, kai aš pranešiu jums, jog jūsų mylimojo galva nusirito nuo pečių, ir paduosiu jums nosinę, suvilgytą jo krauju!

Sukandusi dantis, užmerkusi akis Marijana iš paskutiniųjų meldė, kad jos pasipiktinimas neišsiveržtų į išorę.

"Dieve, pasigailėk! Priversk mane tylėti! Padaryk taip, kad ji išeitų! Pasigailėk!.. Aš nekenčiu jos! Aš jos taip nekenčiu! Padėk!"

Sukrėstas jos protas beviltiškai blaškėsi, ieškodamas pagalbos. Ji dar niekada nebuvo patyrusi tokios įtampos, kokią sukūrė ši negailestinga būtybė, sadistiškai besimėgaujanti virš Jasono pakibusio mirtino pavojaus detalėmis. Tarsi ji būtų jautusi nenumaldomą poreikį priminti apie siaubingą grėsmę, jau kelias savaites lyg Damoklo kardas pakibusią virš Marijanos. Jaunoji moteris degė troškimu sviesti ispanei tiesiai į veidą viską, ką apie ją galvoja, tačiau reikėjo tęsėti sau duotą žodį ir tylėti.

Ir vis dėlto, kai Pilara, apimta žiauraus noro išvysti jos veido išraišką, žengė kelis žingsnius artyn, Marijana perliejo ją lediniu žvilgsniu ir spjovė po kojom. Pilara iš karto sustojo, ir Marijanai pasirodė, kad ji tuojau puls ją - šitaip įsitempė visas ispanės kūnas. Belaisvė su laukiniu džiaugsmu laukė puolimo, pasiruošusi sudraskyti šį nekenčiamą veidą į gabalus. Tačiau nuo durų pasigirdo kurtus Sančeso balsas:

- Senjora sugadins savo tualetą! Be to, karieta laukia...

- Einu! Bet rytoj, Sančesai, o taip pat poryt tu pamirši atnešti jai valgio ir gėrimo! Iki mano sugrįžimo tu nieko jai neduosi! Supratai?

- Kur čia nesuprasi!

Jiems išeinant, Marijana niekinamai truktelėjo pečiais. Rytoj, jei Dievas jos neapleis, ji jau bus toli... Tačiau jai vis dėlto užteko kantrybės palaukti, kol grandinės žvangėjimas patvirtino, jog valtis išplaukė. Pilara išvažiavo. Ji išvyko į Paryžių, kad galėtų patenkinti keršto troškimą, o Sančesas grįš ne anksčiau kaip po dviejų ar trijų dienų, jeigu jau ispanė nusprendė, kad Marijanai derėtų pabadauti.

Įsitikinusi, jog liko viena, jaunoji moteris susirado savo instrumentą ir užsiėmė spyna, tikėdamasi ją atrakinti, o jei nepavyks, pabandyti išrauti iš balkio grandinę laikiusį žiedą. Atsargiai, stengdamasi nesijaudinti, kad nevirpėtų rankos, Marijana įkišo aštrų smaigalį į spynos skylutę ir ėmė ieškoti reikalingo liežuvėlio. Tai pasirodė ne taip jau paprasta, ir po daugybės bandymų ji pagalvojo, kad nieko neišeis: nors grandinė ir buvo nauja, spyna atrodė jau daug mačiusi ir gerokai užrūdijusi. Keletą minučių, virtusių jai tikra amžinybe, ji atkakliai kovojo su negailestingu beširdžiu metalu... Pagaliau pasigirdo dieviškasis spragtelėjimas, sutiktas džiaugsmingo šūktelėjimo. Spyna atsirakino...

Marijana per vieną sekundę nusiplėšė riešą veržusį žiedą ir, trindama ištinusią, įsiskaudėjusią ranką, pagaliau suvokė, jog tapo laisva. Šį faktą ji priėmė kaip vaikas - iš laimės ėmė voliotis po šieną, mankštindama sustingusius kaulus ir raumenis, šitiek dienų nieko neveikusius. Kai ji pakilo, buvo visa išpilta prakaito, užtat kraujas vėl linksmai sroveno jos gyslomis. Dabar reikia atidaryti liuką ir pažiūrėti, kaip iš čia galima išsikrapštyti, kol dar nesutemo, nes artėjančio rudens dienos darėsi vis trumpesnės.

Ji paskubomis ėmė krauti nuo liuko šieną, kol pagaliau pasirodė platus ir storas dangtis. Sprendžiant iš išvaizdos, jis buvo sunkus, bet didžiulis lyno žiedas, pervertas pro dvi skyles, turėjo būti skirtas atidarymui... Marijana įsikibo į jį, sukaupė visas jėgas ir truktelėjo. Liukas neatsidarė, bet netolimos laisvės pojūčio sujaudintais nervais belaisvė įtempė raumenis, ir vėl

truktelėjo, nekreipdama dėmesio į švelnią rankų odą draskiusį šiurkštų lyną. Pagaliau lėtai, be galo lėtai dangtis ėmė kilti, pasiekė vertikalią padėtį ir kurčiai trinktelėjęs nukrito, atidengdamas didelę skylę. Iškankinta Marijana suklupo ant jos krašto.

Apačioje buvo didžiulė daržinė. Grindys buvo taip žemai, kad Marijanai net truputį apsvaigo galva. Ji tikėjosi, jog po liuku bus kopėčios ir nusileidimas nesukels jokių problemų. Bet deja... nušokti žemyn nesusilaužius kojos arba sprando atrodė neįmanoma. Stipriai plakančia širdimi Marijana pritūpė ant grindų ir ėmė karštligiškai raustis atminty, mėgindama išsiaiškinti, kaip ji galėtų nusileisti žemyn. Virvės nėra, grandinė, kuria ji buvo prirakinta, pernelyg trumpa, o šieno kūlius veržusios vielos neišlaikys jos kūno svorio! Tačiau kalinė aistringai troško išsikrapštyti iš savo kalėjimo, ir išganinga idėja atėjo: juk tai buvo nusibodęs jai šienas! Ji primes jo į apačią, ir kai susidarys pakankamai didelė krūva, ramiai šoks žemyn...

Skubėdama, nes darėsi vis tamsiau, ji ėmė stumdyti šieną prie žiojėjančios skylės, savo įrankiu-išgelbėtoju traukydama kūlius veržusias vielas. Po kelių akimirkų daržinėje kilo tikra šieno audra. Jau kokį šimtąjį kartą Marijana grūdo pro skylę šieną žemyn, ir krūva apačioje ėmė pastebimai didėti.

Kai jaunajai moteriai ji pasirodė pakankamai didelė, ji suvilgė ąsotyje likusiu vandeniu degančią gerklę ir suvalgė paskutinį obuolį. Po to ji atsisėdo ant liuko krašto, persižegnojo ir nusliuogė žemyn...

Nukritusi ant šieno ji pašoko lyg kamuoliukas, ir negavusi nė menkiausio įdrėskimo ar sutrenkimo, nusirito iki pat grindų. Atsidūrus ant žemės beliko sužinoti, ar daržinės durys atsidarys lengvai, ar teks pasinaudoti geležiniu strypu, kurį ji apdairiai buvo numetusi ant grindų prieš šokdama žemyn. Bet pasirodė, kad Marijanos pagrobėjai, bijodami atkreipti aplinkinių valstiečių dėmesį, tuščios daržinės duris užkišo tik kaiščiu, įsitikinę, jog jų sumanymui negresia joks pavojus.

Marijana atsargiai pravėrė lengvai cyptelėjusias duris ir iškišusi galvą bailiai apsidairė. Visiškoje tamsoje, atrodo, nebuvo nė gyvos dvasios, tačiau tolumoje, už plytėjusio prieš Marijanos akis

vandens, didžiulė pilis žėrėjo ugnimis, kurių šviesa skverbėsi pro tankius medžius. Tuo pat metu ji pajuto smulkų lietų, kuris jai buvo staigmena, nes visą šį aktyvios išsivadavimo veiklos laiką ji nė karto nežvilgtelėjo pro langelį į lauką.

Čia buvo daug šalčiau negu viršuje. Atėjo spalis, ir šilta saulė, spindėjusi visą rugsėjį, užleido vietą žiemos pranašams. Marijana, vilkėjusi tik suknele, ėmė drebėti, tačiau ji privalėjo kuo greičiau palikti šitą vietą, todėl didvyriškai puolė į lauką, ketindama apeiti aplinkui daržinę. Kaip ir spėjo Marijana, pastatas stovėjo saloje, kuri buvo pakankamai didelė. Bėglės bandymas susirasti pakrantėje valtį buvo nesėkmingas.

"Teks palaukti, - visa virpėdama pamanė Marijana. - Reikia rasti pačią siauriausią vietą, kuri yra kuo toliau nuo pilies".

Iš pradžių ji manė pasukti tiesiai į pilį, prisistatyti ir atvirai paprašyti karalienės Julijos pagalbos, tikėdamasi, jog policija tuoj pat pareikš į ją savo teises. Šitokie veiksmai turėtų duoti neblogų rezultatų.

Tačiau Marijana pagalvojo ir apie tai, kad daugelis jos pagrobėjų priklausė karalienės svitai ir jiems bus gana paprasta apsimesti jos globėjais ir vėl kur nors "saugiai" uždaryti, iš kur ji šį kartą nebeturėtų jokios galimybės pabėgti. Be to, pamatę ją tokia purvina ir sudraskyta suknele, be jokios abejonės palaikys ubage, ir liokajai išvys ją nė neketindami įleisti pas karalienę. Visų geriausia būtų išsprukti nepastebėtai ir savo jėgomis nusikasti iki Paryžiaus, vengiant žandarų ir visų tų, kuriems moters klajoklės išvaizda galėtų sukelti kokių nors įtarimų.

Galutinai įsitikinusi, kad salą palikti galima tik plaukte perplaukus ežerą, Marijana išsirinko jos galva siauriausią vietą, po to išsirengė nuogai, susuko drabužius į kietą ryšulį ir diržu prisirišo jį virš galvos.

Lietus jau buvo sušlapinęs suknelę, tačiau kišti jos į vandenį nesinorėjo. Be to, Marijana žinojo, jog rūbai trukdo plaukti. Pagaliau ši vieta atrodė tokia laukinė, o naktis tokia tamsi, kad ji nelabai rizikavo nustebinti ką nors savo nuogumu. Greitai nusirengusi, ji nėrė į pakrantės krūmynus, rankomis sklaidydama tiršta lapiją. Kojos klimpo į lipnų dumblą, privertusį ją drebėti,

bet dugnas greitai žemėjo ir bėglė atsargiai paniro į vandenį. Stengdamasi nekelti nė menkiausio triukšmo, ji pamažu nusiyrė lygiu ežero paviršiumi. Vanduo pasirodė esąs ne toks jau šaltas, kaip atrodė iš pradžių, ir Marijanai netgi tapo malonu jausti, kaip jis glamonėja nuogą kūną, šitiek dienų praleidusį dulkėtoje daržinėje.

Marijana jau seniai neplaukiojo, tačiau jos rankos ir kojos instinktyviai atgavo judesių laisvumą ir švelnumą, kurio ją mokė senasis Dobsas. Nemaloniausias dalykas buvo virš ežero tvyrojęs dumblo kvapas, o susidūrimai su vandens gyvatėmis irgi neteikė didelio džiaugsmo. Tačiau atstumas buvo nedidelis, ir netrukus jaunosios moters kojos atsirėmė į kietą ir stangrų dugną. Šioje vietoje krantas buvo gana aukštas ir apaugęs dideliais medžiais, bet, kabindamasi į krūmus, Marijana šiaip taip išsiropštė iš vandens. Pakilusi į skardžio viršų, nugalėjusi siaubingą drebulį, ji apsivilko šlapius drabužius, apsiavė ir nėrė į mišką, eidama kur akys veda.

Naktis buvo pernelyg tamsi, todėl buvo sunku tikėtis teisingai susiorientuoti - svarbiausia buvo nueiti kuo toliau nuo pilies. Marijana vylėsi, jog jai neteks ropštis per įvairiausias užtvaras.

Eidama nosies tiesumu, braudamasi pro tankius krūmus ir medžius, Marijana pagaliau išėjo į takelį. Akys priprato prie tamsos, todėl ji galėjo saugiai apeiti pačias pavojingiausias vietas. Lietus vis nenustojo purškęs, tačiau tankiame miške jo beveik nesijautė. Bėglė ilgai ėjo kur papuola, tikėdamasi užtikti anglininko namelį, kuriame galėtų pasislėpti nuo lietaus ir truputį pailsėti. Ji sustiro nuo šalčio ir siaubingai norėjo miego. Tačiau vienintelė pastogė, kurią jai pasisekė rasti, buvo uola, kurios papėdėje buvo nedidelė įduba. Nors tai ir būtų buvę sunku pavadinti prieglobsčiu, bet Marijana įsliuogė į ją tarsi katė, atsigulė ant sausų lapų krūvos, susirietė į kamuoliuką ir akimirksniu užmigo.

Ją pažadino kažkas šaltas ir šlapias, liečiantis jos veidą. Ji atsibudo nosis į nosį su medžiokliniu šunimi, kuris tai urzgė ant jos, tai bandė lyžtelėti. Truputį toliau ji išvydo dvi kojas, apautas aukštais batais. Pakėlusi galvą, ji pamatė jauną žmogų,

kuris, užsikabinęs ant peties seną šautuvą, sutrikęs žiūrėjo į ją. Buvo jau visai išaušę ir lietus nustojo lyti.

Pastebėjęs, jog mieganèioji sujudėjo, jis pašaukė šunį:

- Čionai, Brike!.. Į vietą!..

Šuo paklusniai atsitraukė ir atsitūpė prie šeimininko kojų, o šis pasilenkė ir ištiesė Marijanai ranką, ketindamas padėti atsikelti.

- Laba diena, - maloniai tarė jis, - aš džiaugiuosi, kad jūs pabudote. Kai Brikė jus rado, aš iš pradžių pamaniau, kad jūs...

Jis nedrįso pabaigti minties, ir Marijana padarė tai už jį:

- Mirusi? Aš taip blogai atrodau?

- Jūs tokia išbalusi...

- Tai todėl, kad aš sušalau.

Taip, tai buvo tikra tiesa. Gaiviame ryto ore Marijana virpėjo lyg lapelis vėjuje, o pamėlusi oda darė ją dar labiau nelaimingą. Jaunuolis greitai nusimetė vilnonį apsiaustą ir apgobė Marijanos pečius.

- Eime namo. Mano senelė pasirūpins jumis... Mes gyvename visiškai šalia. Žiūrėkite, ten tarp medžių - pirmasis stogas kaimo pradžioje!

Marijana įsitikino, kad jie buvo miško pakraštyje, ir kaimelio dūmai kilo į dangų vos už kelių žingsnių. Ji taip prastai jautėsi, kad dėkingai priėmė naujojo draugo pasiūlymą, apsiribodama dviem klausimais:

- Kaip vadinasi šis kaimas?

- Luazi! Jūs ne vietinė?

- O... iki Mortfonteno toli?

- O ne! Apie lję į rytus.

Tiktai? Ji sunkiai nuslėpė savo nusivylimą. Naktį jai atrodė, kad ji ėjo gana ilgai ir įveikė nemažą nuotolį. Neliko jokios abejonės, kad ji klaidžiojo ratais vienoje ir toje pačioje vietoje. Ji greitai žvilgtelėjo į savo naująjį pažįstamą. Jis buvo panašus į Grakchą Hanibalą Pjošą. Tokie pat šiaudų spalvos plaukai, toks pats atviras žydrų akių žvilgsnis, tik bruožai buvo šiek tiek subtilesni ir ūgis didesnis. Kitaip tariant, jis jai patiko ir ji nusprendė atskleisti savo paslaptį.

- Jūs privalote žinoti! Aš pabėgau iš Mortfonteno pilies daržinės, kurioje Ispanijos karalienės svitos žmonės laikė mane įkalinę. Bet prisiekiu jums, jog aš ne nusikaltėlė, netgi ne vagilė.

Jaunuolis meiliai nusišypsojo.

- Jūs nepanaši į tokią. O be to, jeigu jūs būtumėt viena iš jų, jus pasodintų į kalėjimą, o ne į daržinę! Eime, papasakosite savo istoriją mano bobutei. Ji taip mėgsta visokias istorijas!

Pakeliui Marijana sužinojo, kad jos naujasis pažįstamas vardu Žakas Košiū, kad jis turi truputį žemės šiame kaime, kad jis čia gyvena vienas su senele, bet po keletos dienų ruošiasi vesti.

- Žinoma, aš galėčiau palaukti pavasario, - atvirai pasakė jis jai, - bet senelė atkakliai reikalauja, kad aš apsivesčiau anksčiau, nes tik taip išvengsiu ėmimo į rekrūtus. Man ir taip jau pasisekė, nes imperatorius savo vestuvių proga buvo atšaukęs ėmimą... Taigi, aš vesiu Etjenetę.

- Ir jūs neturite jokio noro dalyvauti mūšiuose? - paklausė truputį nusivylusi Marijana, nes vaizduotėje ji jau buvo apdovanojusi savo išgelbėtoją visomis riteriškomis dorybėmis.

Šypsodamasis Žakas atsakė jai atviraširdiškai naiviai:

- Aha, norėčiau! Kai aš klausausi pasakojimų apie senovės žygius, man skruzdėlės nugara bėgioja! Bet jei aš išeisiu, kas dirbs žemę?Ir kas maitins senelę... ir Etjenetę? Jos tėvai mirė praeitais metais! Taip kad... aš privalau likti.

- Žinoma! - sutiko ji. - Jūs teisus! Veskite kuo greičiau ir būkite labai labai laimingi!

Šitaip kalbėdamiesi jie priėjo nedidelę, spindinčią švara fermą, ant kurios slenksčio jų laukė sena moteris, tiesi lyg lenta, sukryžiuotomis ant vilnonės suknelės rankomis, nepatenkintu veidu stebėdama, kaip jos anūkas grįžta su apdriskusia nepažįstamąja. Bet Žakas labai greitai nupasakojo jų susitikimo aplinkybes ir pasakė, jog atsivedė Marijaną tam, kad ji galėtų pailsėti. Iš karto buvo parodytas Valua gyventojams būdingas svetingumas. Senutė pasodino bėglę šalia ugnies, atnešė jai didžiulį puodelį karšto buljono, storą duonos riekę ir nemažą dešros gabalą. Po to ji ėmėsi ieškoti sausų drabužių, o Marijana tuo tarpu pasakojo savo istoriją... ne tą, tikrąją, o tą, kuri,

Marijanos manymu, labiausiai tiko šioje situacijoje. Jai buvo nemalonu meluoti šiems geriems žmonėms, priėmusiems ją su tokia šiluma ir atvira širdimi, bet juk ji negalėjo pasakyti jiems savo išpūsto itališko titulo! Taip kad šį kartą ji vėl trumpam tapo Marijana Malerus.

- Mano dėdę, tarnavusį Napoleonui, užmušė, - pasakojo ji savo naujiesiems draugams, - o mane pagrobė žudikai, kad negalėčiau jų išduoti. Bet aš turiu kuo greičiau grįžti į Paryžių. Aš noriu atkeršyti... ir aš padėsiu išaiškinti svarbų nusikaltimą.

Tiesą sakant, ji truputį suabejojo, ar ši gana supaprastinta istorija atrodė pakankamai įtikinamai, tačiau nei senelė, nei Žakas neparodė jokios nuostabos. Senutė netgi pritariamai palingavo galva.

- Visi šitie gelsvo veido žmonės, kurie šmirinėja čia nuo to laiko, kai imperatorius padarė savo brolį Ispanijos karaliumi, man nuolat kėlė įtarimą. Anksčiau buvo daug ramiau! Jis neblogas žmogus, tas Juozapas! Visuomet malonus ir netgi dosnus! Jį mūsuose labai mylėjo ir gailėjosi, kad jam teko išvažiuoti pas laukinius! O jums, mieloji panele, padėsime grįžti namo visiškai nepastebėtai.

- Bet, - įsikišo Žakas, - kodėl nenuėjus tiesiai į policiją?

Ak! Klausimas buvo klastingas, ir Marijana karštligiškai ieškojo atsakymo, kuris atrodytų pakankamai pagrįstas.

- Aš kaip tik ketinu tai padaryti, - patvirtino ji, - bet aš noriu pasiekti patį policijos ministrą. Mane pagrobę žmonės priklauso karalienės Julijos svitai, ir jie turi ilgas rankas. Jie paleido gandą, kad dėl dėdės mirties kalta aš. Manęs ieško... ir aš privalau pateikti savo nekaltumo įrodymus. O jie yra Paryžiuje!..

Pasiaiškinusi Marijana lengviau atsiduso, vildamasi, jog viskas pakankamai įtikinama. Žakas su senele pasitraukė į virtuvės gilumą ir kelias minutes apie kažką šnabždėjosi. Po to jaunuolis grįžo pas Marijaną.

- Jums būtų geriausia pailsėti čia, - pasakė jis, - nes pas mus visiškai saugu. Po vidurdienio aš palydėsiu jus į Damartenangelį, pas savo dėdę. Jis yra miestelio meras ir kas trys dienos reguliariai siunčia į Paryžių kopūstų ir ropių vežimą.

Rytoj kaip tik ta diena, ir vežimas išvyks anksti rytą. Jūs galėsite grįžti į Paryžių kaimietės rūbais, nesibijodama policijos ir jūsų pagrobėjų... Rytoj vakare jūs būsite namie.

Rytoj vakare? Marijana sumetė, jog Jasono procesas prasidėjo vakar ir tebevyksta šiandien, o ji tuo tarpu sėdi čia, pas geruosius žmones, ir laikas nenumaldomai lekia į priekį. Ji droviai paprieštaravo:

- O ar nebūtų galima ten nusigauti kaip nors greičiau? Aš taip skubu!

- Greičiau? O kaip jūs ketinate tai padaryti? Žinoma, rytoj jūs galite sėsti Damartene į diližaną, važiuojantį iš Suasono, bet šitaip jūs išlošite kelias valandas ir... tai bus ne taip saugu!

Tai buvo neabejotina tiesa. Žinoma, ji norėjo susirasti kokį nors arklį, bet kur? Ir už kokius pinigus? Ji nebeturėjo nė sū, nes prieš pagrobimą ji paliko visus savo pinigus Diukatelio, Laforso konsjeržo, rankose. Išmintingiausia būtų buvę susitaikyti su esama padėtimi. Svarbiausia - grįžti, o Žako pasiūlytas būdas tikrai atrodė nepavojingas ir saugus. Geriau atvykti vėliau negu niekad, o toks svarbus procesas greičiausiai vyks ne porą, o keletą dienų... Galų gale ji dėkingai nusišypsojo šeimininkams.

- Aš sutinku, - tarė ji maloniai, - ir dėkoju jums iš visos širdies! Tikiuosi, kad kada nors galėsiu jums įrodyti savo dėkingumą!

- Nekalbėkite kvailysčių! - nukirto senelė Košiū urzgiančiu balsu. - Jeigu vargšai nepadės vieni kitiems, jie neturės teisės vadintis krikščionimis! O dėkingumas lai išlieka širdyje. Eikite dabar, trumpam prigulkite. Drėgna miško žemė - menka lova! O aš tuo tarpu nueisiu pas Etjenetę, Žako sužadėtinę, pasiskolinsiu apatinį sijoną ir megztinį. Jūs su ja beveik vienodo ūgio.

Dienos pabaigoje Marijana, apvilkta šiurkščiu vilnoniu sijonu ir juoda liemene, įsupta į vilnonį šalį - visa tai dovanojo dosnioji Žako senelė, - užsidengusi galvą didžiule gofruota kepuraite, atsisėdo ant arklio, tinkančio ir žemės dirbimui, ir kelionėms. Priešais ją atsisėdo Žakas. Šalia jaunuolio kelių, ant arklio sprando, kabojo du pinti krepšiai su vėlyvaisiais obuoliais.

Beveik visiškai sutemus jie pasiekė nedidelį, gynybine siena apjuostą miestelį. Netrukus Žakas atidavė Marijaną į savo antros

eilės dėdės, Pjero Košiū, rankas. Simpatiškas žilaplaukis senelis priėmė ją be jokių nekuklių klausimų, pilnas išdidaus širdingumo, būdingo žemę dirbantiems žmonėms. Ji buvo pristatyta kaip Etjenetės pusseserė, keliaujanti į Paryžių ir ketinanti ten dirbti skalbėja pas tolimą giminaitę. Todėl, kai atėjo atsisveikinimo valanda, namiškiai visiškai natūraliai sureagavo į tai, kad Marijana puolė Žakui ant kaklo ir išbučiavo jo abu skruostus. Tačiau niekas nė neįtarė, kokio dėkingumo buvo pilnas šis emocijų protrūkis, ir kodėl Žakas, apdovanotas bučiniais, išraudo iki ausų. Norėdamas nuslėpti sumišimą, jis garsiai nusijuokė ir pasakė:

- Greitai pasimatysime, pussesere Mari! Etjenetė ir aš po vestuvių atvyksime pasižvalgyti po Paryžių! Visiems bus smagu!..

- Ypač man, Žakai! Pasakykite Etjenetei, kad aš jūsų neužmiršiu...

Jai buvo gaila skirtis su juo. Nors ji pažinojo juos visai neilgai, jo senelė ir jis parodė jai tokį draugiškumą ir gerumą, jog Marijanai atrodė, kad ji apsilankė pas senus draugus. Staiga jie tapo jai tokie brangūs ir artimi, kad ji pasižadėjo sau, jei grįš geresni laikai, įrodyti jiems savo dėkingumą. Tačiau vos tik jaunuolis išvyko, Marijanos mintys vėl grįžo į liūdną realybę: ji galvojo apie Jasono likimą, kuris sprendėsi dabar, kai ji iš paskutiniųjų stengėsi grįžti pas jį.

Po trumpos, bet ramios nakties, praleistos mažyčiame kambarėlyje, kvepiančiame vašku ir mėtomis, rytą Marijana įsitaisė šalia mažakalbio tarno, kuris per visą kelią pasakė ne daugiau dešimties žodžių. Sėdėdami ant vežimo su kopūstais, jie tyliai riedėjo Paryžiaus keliu. Marijaną ši ramybė netgi truputį erzino, ji šimtąjį kartą pagalvojo, jog tuoj numirs iš nekantrumo.

Laimei, lietus nelijo. Oras buvo sausas ir gana šaltas. Flandrijos kelias pasirodė esąs lygus ir nuobodus. Marijanai nepavyko pasekti savo važnyčiotojo pavyzdžiu: jis, didžiuliam keleivės nepasitenkinimui, beveik visą laiką snaudė. Matydama, kaip jaunuolis mieguistai kinkuoja galvą, Marijana vos ne vos valdėsi neištraukusi iš jo rankų vadžių ir nepaleidusi arklių šuoliais, rizikuodama išbarstyti visus kopūstus. Tačiau tai būtų labai nedėkinga jai padėjusių žmonių atžvilgiu. Ir ji tylėdama tramdė savo nekantrumą.

Kai pagaliau iš rudens rūko išniro Paryžiaus varpinių bokštai, Marijana kone suriko iš džiaugsmo ir vos susilaikė nenušokusi žemėn ir nepasileidusi bėgte, tačiau žaidimą reikėjo tęsti iki galo. Siaubingas tvaikas, sklidęs iš Didžiojo Šiukšlyno, pro kurį jie važiavo, pažadino vežiką iš snaudulio. Iš pradžių jis pramerkė vieną akį, po to kitą ir pasuko į Marijaną galvą, bet taip lėtai, kad ji nejučia pagalvojo, jog šalia jos sėdi ne žmogus, o kažkokia mašina.

- O kur gyvena jūsų skalbėja? - paklausė jis. - Šeimininkas, atrodo, liepė pavežėti jus arčiau. O aš važiuoju tiesiai į turgų!..

Visos šios kankinančiai užsitęsusios kelionės metu Marijana turėjo pakankamai laiko, kad galėtų ramiai pagalvoti apie tai, ką jai daryti atvykus į Paryžių. Apie grįžimą pas Kroufordą negalėjo būti jokios kalbos, mėginimas grįžti į savo namus irgi atrodė rizikingas. Po to ji prisiminė, kad Fortiunė Gamelen turėtų pagaliau parsirasti iš Eks Liašapelio. Vandenų sezonas jau baigėsi. Kreolė turėjo būti grįžusi į savo mylimą Paryžių, jeigu tik ji nesugalvojo paaukoti šios didžiulės meilės dėl kito savo mylimojo, Kazimiero de Montrono, lygtinai nuteisto ir priversto gyventi flamandų mieste Anveryje... Jeigu ji tikrai bus išvykusi į Anverį, Marijana palauks nakties ir pamėgins slapčia įsigauti į savo namą. Todėl savo palydovui ji pasakė:

- Ji gyvena šalia Poršerono posto.

Blausiame vaikino žvilgsnyje kažkas švystelėjo.

- Oho! Tai nesunku. Na gerai, nuvešiu...

Po šių žodžių jis vėl ėmė snūduriuoti, tuo tarpu ant plataus tvenkinio kranto pasirodė grakšti Ledu rotonda ir raudonos Liavileto posto pavėsinės.

Niekam nekeldama įtarimo savo apranga, Marijana įdėmiai stebėjo, kaip darbavosi muitininkai. Po to jie pravažiavo Atpirkėjų sieną, Liašapelio postą, ir vežimas įriedėjo į Sen Deni priemiestį. Atsisveikinusi su tylomis linktelėjusiu galva vaikinu ir virpėdama iš susijaudinimo vėl atsidūrusi Paryžiuje, Marijana tokiu greičiu pasileido bėgti pas draugę, tarsi nuo to būtų priklausęs jos gyvenimas. Tačiau tai pasirodė esąs gana sudėtingas pratimas, nes Monmartro kalvos buvo labai stačios. Kad būtų lengviau bėgti, ji nusiėmė batus, prie kurių jos kojos niekaip negalėjo priprasti. Basomis kojomis, degančiu veidu, išsidraikiusiais plaukais,

vos kvėpuodama ji pribėgo prie balto namo, kur ją visuomet šiltai sutikdavo. Ji bijojo išvysti uždarytus vartus ir visa kita, kas būdinga tuštiems namams. Bet ne: vartai buvo atviri, kaminai rūko ir už vestibiulio lango matėsi vaza su gėlėmis.

Tačiau, kai Marijana įėjo pro vartelius ir pasuko prie namų, ji pamatė šveicorių, kuris bėgo prie jos kiek leido jo trumpos kojos ir mosuodamas rankomis davė suprasti, jog įeiti čia draudžiama. Ji nusivylusi pastebėjo, kad tai naujokas ir ji jo nepažįsta.

- Ei! Stok! Kur eini, mergše!

Marijana sustojo ir palaukė taip nesvetingai ją pasitikusio šveicoriaus.

- Aš noriu matyti ponią Gamelen! - tarė ji ramiai. - Ji manęs laukia!

- Ponia nepriiminėja tokių nuskurdėlių! Be to, jos nėra namie! Nešdinkis!

- Jei jos nėra, pakvieskite Žoną! Tikiuosi, jis namie?

- Nesiruošiu vargintis dėl kažkokios valkatos! - Jis pažvelgė į ją dvejodamas. - Gerai, pasakyk savo vardą, jeigu nori, kad jį pakviesčiau.

- Pasakykite: "madmuazelė Marijana"!

- Kokia Marijana?

- O tai jums neturėtų rūpėti! Tuoj pat suraskite jį ir žinokite, kad jis labai supyks, jei jūs priversite mane laukti.

Šveicorius su nepatenkinta mina pasuko į namus, murmėdamas po nosim kažką nepadoraus apie gatvės mergšes, kurios stengiasi įsibrauti į gerus namus... Po kelių sekundžių iš už stiklinių durų pasirodė Žonas. Spinduliuojanti šypsena padalijo pusiau jo malonų tamsų veidą. Jis bėgte pribėgo prie Marijanos.

- Madmuazele Mavijana! Madmuazele Mavijana! Dieve mano! Įeiti! Gdeičiau įeiti! Dieve, bet iš kur jūs į tokią išvaizdą!

Marijana nusijuokė iš džiaugsmo, šitaip draugiškai sutikta. Jai akimirksniu grįžo pasitikėjimas savimi. Pagaliau atsivėrė durys į išsigelbėjimą.

- Mano vargšelis Žonas, matyt, taip jau likimo lemta, kad iš dešimties kartų, kai jūs mane pasitikdavot, devynis kartus aš atrodžiau tikrai siaubingai... Ponia išvažiavo?

- Taip, bet gdeitai gdįš! Eikite ilsėtis!

Išdidžiu mostu išsiuntęs šveicorių, Žonas nusivedė Marijaną į namus, raportuodamas apie tai, kaip dėl jos jaudinosi jo šeimininkė, grįžusi iš vandenų.

- Ji jus laikyti midusia! Kai Benevento kudigaikštis pasakyti, kad jūs dingti, ir galvoti, ji eiti iš bdoto, gadbės žodis! O! Žiūrėkite! Štai ji!

Ir tikrai, kai Žonas jau norėjo uždaryti duris, į kiemą įriedėjo Fortiunė karieta, grakščiai apvažiavo aplinkui fontaną ir sustojo priešais priebutį. Iš jos išlipo jauna, bet gana liūdnai atrodanti moteris, ir pirmą sykį per visą jų pažinties laiką Marijana išvydo ją dėvint griežtą violeto spalvos suknelę iš labai tamsaus aksomo. Kitas keistas dalykas buvo tai, kad ji buvo vos vos pasidažiusi, o pro vualį žvelgusios paraudusios akys liudijo, jog ji ką tik verkė... Žonas nuskubėjo jos pasitikti.

- Madam Fodtiunė! Madmuazelė Mavijana čia!..

Ponia Gamelen pakėlė akis. Jos liūdname žvilgsnyje įsižiebė džiaugsminga liepsnelė ir netarusi nė žodžio, apsipylusi ašaromis, ji puolė prie savo draugės, stipriai suspausdama ją į glėbį. Marijana niekada nebuvo mačiusi nerūpestingosios kreolės tokios; gražindama jai bučinį, ji sušnabždėjo į ausį:

- Fortiunė, dėl Dievo, pasakyk, kas su tavimi atsitiko? Nejaugi tu taip pergyvenai dėl manęs?

Fortiunė staiga atsiplėšė nuo draugės, po to, uždėjusi rankas jaunajai moteriai ant pečių, pažvelgė į ją su tokia užuojauta, kad apmirusios Marijanos kūnu perbėgo siaubo šiurpuliukai.

- Aš atvažiavau iš teismo rūmų, Marijana, - pasakė ponia Gamelen be galo tyliai. - Viskas baigta...

- Ką... tu nori pasakyti?

- Prieš valandą Jasonas Boforas buvo nuteistas... mirti!

Žodis pervėrė Marijaną tarsi kulka. Tačiau ji jau tiek dienų šito laukė, kad nesąmoningas ruošimasis šiai žiniai pasireiškė gana efektingai, ir atvira žaizda labai greitai pavirto randu. Ji žinojo, kad išauš diena, kai jai teks išklausyti šiuos baisius žodžius, ir jos dvasia buvo pasiruošusi priimti kančią. Gresiančio pavojaus akivaizdoje nebuvo laiko nei ašaroms, nei baimei, nei silpnumui.

Fortiunė jau ištiesė rankas, tikėdamasi, jog netekusi sąmonės Marijana kris jai į glėbį, tačiau tučtuojau jas nuleido, su nuostaba žvelgdama į stovinčią priešais nepažįstamą moterį, įbedusią į ją

kietą lyg plienas žvilgsnį, pasiruošusią viskam. Marijana paklausė lediniu balsu.

- Kur dabar imperatorius? Sen Klu?

- Ne. Visa svita dabar medžioja Fontenblo. Bet ką tu ruošiesi daryti? Ar tik negalvoji...

- Taip, būtent apie tai aš ir galvoju! Nejaugi tu manai, kad man dar liks ko gailėtis šioje žemėje, jeigu Jasonas mirs? Aš prisiekiau motinos atminimu: jei jį nubaus mirties bausme, aš susivarysiu durklą sau į širdį ešafoto papėdėje. Todėl aš nebijau Napoleono pykčio! Norės jis šito ar ne, sutiks ar nesutiks, jis bus priverstas mane išklausyti!.. Po to jis galės daryti su manimi ką tik panorės! Tai jau nebeturės jokios reikšmės!

- Nekalbėk taip! - maldaujančiu balsu tarė Fortiunė, skubiai persižegnojusi, tarsi norėdama atbaidyti besiartinančią bėdą. - Juk egzistuojame mes visi, nuoširdžiai ir atsidavusiai tave mylintys ir pasiruošę padėti!

- Egzistuoja jis, tas, kurį aš myliu, ir be kurio atsisakau gyventi. Aš tavęs prašau vienintelio dalyko, Fortiunė: duok man karietą, rūbus, truputį pinigų ir pasakyk, kur galėčiau prisiglausti, nuvykusi į Fontenblo, kad manęs nesuimtų anksčiau, negu aš susitiksiu su imperatoriumi. Man rodos, tu puikiai pažįsti tas vietas. Jeigu tu tai padarysi, aš būsiu tau dėkinga iki paskutinio atodūsio ir...

- Gana! - neteko kantrybės kreolė. - Baik kalbas apie mirtį! Duoti tau pinigų, savo karietą... Tu šneki visiškas nesąmones!

- Fortiunė! - sielvartingai šūktelėjo sutrikusi Marijana.

Bet draugė švelniai ją apkabino ir nusivedė su savimi, meiliai šnabždėdama:

- Kvailiuke tu! Na žinoma, mes važiuosime ten kartu! Aš turiu tenai namelį nuošalioje vietelėje prie Senos, žinau visus miško takelius bei laukymes. Šito mums prireiks, jei tau nepavyks prasiskverbti į rūmus, nors Napoleonas žvėriškai pyksta, kai jam kas nors sutrukdo medžioklę. Bet jeigu nebus kitos išeities...

- Aš nenoriu, Fortiunė! Tu gali siaubingai susikompromituoti.... Tave gali ištremti...

- Na ir kas? Aš išvyksiu pas Montroną į Anverį, ir mes ten linksmai pagyvensime! Viskas bus gerai, širdele! Bet kuriuo atveju būtų ne pro šalį išsiaiškinti, kuo remdamasis jo didenybė

korsikietis leido savo teisėjams paskelbti tokį nuosprendį šiam nepaprastai žavingam žmogui... jis be jokios abejonės nesugebėtų padaryti nusikaltimų, kuriais jis kaltinamas! Niekšingas žudikas?.. Monetų padirbėjas?.. Tas išdidžios laikysenos ir jūrų erelio žvilgsnio žmogus? Gryniausia nesąmonė!.. Žonai! Tučtuojau liepk mano kambarinei paruošti vonią ir rūbus kunigaikštienei; po ketvirčio valandos - solidžius pietus, o po valandos kieme turi stovėti pašto karieta!.. Supratai? Bėgte!

Žonui skuodžiant laiptais į viršų ir šaukiant madmuazelę Klementiną, kuriai reikėjo perduoti šeimininkės nurodymus, Fortiunė neskubėdama nusivedė draugę į namus.

- Dabar tu turėsi pakankamai laiko papasakoti man viską, kas su tavimi atsitiko, gražuole.

Dvyliktas skyrius

Imperatoriškoji medžioklė

Ponia Gamelen įtempė vadeles ir sustabdė arklį kryžkelėje prie seno, samanomis apaugusio akmeninio kryžiaus, pasislėpusio gigantiško ąžuolo šešėlyje.

- Tai Suvrė kryžius, - pasakė ji, rodydama botkočio galiuku. - Aš sužinojau, kad pusryčiai įvyks netoli Reklozo, apie pusę lyė nuo čia. Medžioklės pradžios geriausia bus palaukti čia.

Kalbėdama tai, ji pririšo arklį prie storo pušies kamieno, po to, pasikaišiusi nukritusių lapų spalvos amazonę, ramiai atsisėdo ant kryžiaus laiptelių. Marijana nušoko žemėn, pririšo savo arklį prie to paties medžio ir priėjo prie draugės.

Kryžkelė buvo visiškai tuščia. Girdėjosi tiktai upelio, tekėjusio tarp tankių krūmynų, gurgėjimas ir standaus lapų kilimo traškėjimas po skuodžiančio kiškio kojomis. Tačiau kiek tolėliau į pietus miškas buvo pilnas to ypatingo klegesio, kurį skleidžia didžiulė besilinksminanti draugija. Jame buvo galima išskirti šunų skalijimą, ragelių balsus ir tolimą riedančių karietų bildesį.

- Kaip vyksta imperatoriškoji medžioklė? - paklausė Marijana, įsitaisydama šalia draugės ir tvarkydamasi savo tamsžalės suknelės

klostes. - Aš niekuomet joje nedalyvavau ir neturiu nė menkiausio supratimo.

- O, gana paprastai: nors visi rūmai skuba čionai, imperatorius medžioja beveik vienas, neskaitant vyriausiojo arklininko, generolo de Nansučio, pono Anekūro, medžioklės su šunimis vyriausiojo vadovo, oberjėgermeisterio ir Rustano, jo mameliuko, kuris visuomet seka jam iš paskos. Savaris, kol netapo policijos ministru, irgi dalyvaudavo, tačiau dabar jis privalo sekti savo šeimininko personą iš didesnio nuotolio. O ceremonialas štai koks: visa draugija, vyrai ir moterys, tarp jų ir jo didenybė, susėda į karietas ir išvažiuoja iš Pilies. Po to jie susirenka sutartoje vietoje, kur patiekiami gausūs pusryčiai. Po to, svitai virškinant valgį, nuobodžiaujant ir patyliukais grįžtant atgal, Napoleonas pradeda medžioklę. Štai ir viskas!

- Aš nežinojau, kad jis toks aistringas medžiotojas. Jis niekuomet man šito nesakė...

Fortiunė nusijuokė.

- Brangusis vaikeli, mūsų imperatorius kaip niekas kitas pasaulyje rūpinasi savo renomė ir teatrališkais efektais. Iš tiesų jis visiškai nemėgsta medžioklės, juo labiau, kad yra prastas raitelis. Jeigu jam nebūtų rūpestingai ruošiami arkliai, jo kritimų nebūtų galima suskaičiuoti... Bet visame, kas susiję su medžiokle, jis stengiasi tęsti Prancūzijos valdovų tradicijas, nes mano, jog tai yra privalomas dalykas. Visi žinomi karaliai, Kapetingai, Valua arba Burbonai, buvo užkietėję medžioklės su šunimis mėgėjai. Ir jis privalo užsiimti tuo vien jau iš pagarbos savo “dėdės”, Liudviko XVI, atminimui. Prašau nedaryti tokios rūgščios minos: šičia tu turi puikiausią galimybę pasikalbėti su juo beveik be liudininkų.

Norėdama pamaloninti Fortiunė, Marijana nutaisė blankią šypsenėlę, bet širdį spaudusi gėla buvo pernelyg stipri, kad ji galėtų pasidžiaugti draugės sąmojumi. Dieną ir naktį jos neapleido mintis apie būsimas minutes, nuo kurių priklausys Jasono gyvenimas. Trys dienos, praleistos žavingame name, gražiosios kreolės viengungiškame prieglobstyje, virto ištisa amžinybe.

Vos tik atvykusi į Fontenblo, ponia Gamelen nuskubėjo į rūmus, ketindama per Diuroką pasiprašyti audiencijos pas

imperatorių. Visuomet paslaugus Friulio hercogas perdavė šį prašymą šeimininkui, bet Napoleonas pasakė, kad nenori ponios Gamelen matyti ir patarė jai laisvalaikiu mėgautis savo valdų grožybėmis, nė nebandant artintis prie jo personos. Tai išgirdusi Marijana pajuto, kaip jai sugniaužė širdį.

- Mano vargšelė Fortiunė! Tu kartu su manimi patekai į nemalonę! Napoleonas nenori tavęs matyti, nes žino, jog mes esame draugės.

- Jis puikiausiai žino, jog pats mus supažindino, bet šį sykį aš manau, kad jis išvijo mane todėl, kad esu pernelyg prisirišusi prie Žozefinos... Mūsų taip vadinama Dunojaus didenybė siaubingai pavydi viskam, kas susiję su buvusia imperatoriene. O be to, aš beveik nesitikėjau, kad būsiu priimta. Aš netgi buvau tuo tvirtai įsitikinusi, nes negaišdama laiko susižinojau, kad rytoj imperatorius medžios Lemū. Tu būsi pasirengusi tam tikru momentu pasipainioti jam po kojom. Žinoma, jį gali ištikti pykčio priepuolis, bet aš būčiau labai nustebinta, jei jis apskritai atsisakytų su tavim kalbėtis.

- Jis privalo manęs išklausyti! Netgi jei aš būsiu priversta pulti jo žirgui po kojomis.

- O, tai jau būtų didžiausia kvailystė! Jis toks prastas raitelis, kad tikrai subjautorų tave, o tu privalai atsiminti, brangioji, jog stipriausias tavo ginklas yra grožis.

Taigi, dėl miško žygio buvo pagaliau nuspręsta. Marijana skaičiavo likusias valandas ir minutes, tačiau dabar, kai lemiamas momentas buvo visai čia pat, kovingą susijaudinimą ėmė atakuoti nepasitikėjimo ir baimės bangos. Ji iš patirties žinojo, koks grėsmingas būna Napoleonas, kai pyksta. O kas, jei jis neleis jai kalbėti, atstums ir netgi nenorės nieko girdėti?

Fortiunė išsitraukė iš amazonės kišenės plytelę šokolado ir pusę ištiesė Marijanai.

- Imk! Tau reikia pasistiprinti, be to, šiame miške pernelyg vėsu. Pusryčiai ilgai neužtruks.

Ir tikrai, pakilo vėjas, silpnas, bet veriantis, žerdamas lapus nuo Apvaliojo kelio, nuo Liudviko XIV laikų juosiančio Fontenblo ir masyvų miško plotą ir skirto medžioklinėms karietoms. Blyškiai pilkšvame danguje, su kai kur vos vos prasiskverbiančia mėlyne,

debesys ėjo lenktynių su juodu kregždžių pulku, skridusiu į šiltuosius kraštus. Žiūrėdama į lekiančius paukščius, greitus ir laisvus, Marijana pagalvojo apie Jasoną, jūrų erelį, įkalintą dvokiančioje kameroje, laukiantį, kol negailestingas vergiško teisingumo taranas sutraiškys jį, neleidęs nė žvilgtelėti į bekraštį, laisvą okeaną, ir jai širdį pervėrė skausmas...

Liūdnus apmąstymus nutraukė iš miško gilumos atsklidęs medžioklės rago garsas. Marijana gerai žinojo medžioklės taisykles, todėl jai pasidarė aišku, jog medžiotojai pagaliau susėdo ant arklių. Ji gyvai pašoko, mašinaliai lygindama rankomis sijoną.

- Ant balno! - sušuko ji. - Jie atjoja!

- Minutėlę! - pasakė Fortiunė, raminančiai mostelėjusi ranka. - Pirmiausia reikia sužinoti, į kurią pusę jie patrauks.

Abi moterys sulaikiusios kvėpavimą įsiklausė, stengdamosi susigaudyti šunų ir medžioklės ragelių keliamame triukšme, kuris ritosi link jų aido bangomis. Netrukus ponia Gamelen džiugiai nusišypsojo draugei.

- Puiku! Mes galėsime perkirsti jiems kelią. Jie juda Aukštojo Stulpo link! Pirmyn, aš parodysiu tau kelią, po to tu josi viena... jei jau jo didenybė nenori manęs matyti! Pirmyn!..

Akimirksniu abi jaunosios moterys atsidūrė balnuose ir, suraginusios arklius, šuoliais pasileido per mišką į skambėjusio medžioklės rago pusę. Iš pradžių jos šuoliavo miško takeliu, prigludusios prie arklių, nes tanki augmenija grasinosi nuplėšti jų puikias skrybėles. Tai buvo gana sunkus ir gražus kelias, apsuptas uolų. Arkliai tai šuoliais skriejo žemyn, tai kiek įkabindami ropštėsi aukštyn, tačiau abi moterys, ypač Marijana, buvo puikios jojikės, sumaniai, nemažindamos greičio įveikusios visas kliūtis. Kitu laiku Marijana būtų patyrusi didžiulį malonumą, strimgalviais šuoliuodama vienu iš gražiausių Europos miškų, tačiau šį kartą situacija buvo ypač rimta, su gresiančiomis tragiškomis pasekmėmis. Ji puikiausiai suvokė, jog nuo šių pramuštgalviškų lenktynių priklausė ne tik Jasono Boforo, bet ir jos pačios likimas.

Persekiojimas tęsėsi ilgai. Žvėris tarsi jautė malonumą keisdamas kryptį ir mėtydamas pėdas, ir praėjo daugiau nei valanda, kol pro apnuogintas šakas pasimatė balta skuodžiančios

kiek įkabina gaujos dėmė. Šunys, nė kiek nemažindami greičio, pradėjo skalyti - Marijana iš varovų signalų jau seniai suprato, jog persekiojamas žvėris yra šernas. Sudirgusi iki širdies gelmių, ji nejučia pasidžiaugė, jog tai ne stirna arba elnias, - šių gražių ir grakščių žvėrių medžioklė jai niekada nekėlė malonumo.

Staiga jos ausis pasiekė pristabdžiusios savo arklį Fortiunė balsas:

- Dabar jok viena... Jie ten.

Ir tikrai, Marijana pamatė šerną - didžiulis juodas, pasišiaušęs gyvūnas pralėkė mišku su iš paskos skuodžiančia ruja. Netrukus pasirodė pilki medžiotojų, iš visų jėgų pūtusių medžioklės ragus, arkliai... Imperatorius turėjo būti kažkur čia pat... Stuktelėjusi batu, ji privertė arklį padidinti greitį. Pralėkusi pro krūmyną, peršoko per didžiulį išvirtusio medžio kamieną ir... kaip bomba užlėkė ant šuoliais skriejančio Napoleono.

Vengdami susidūrimo, abu arkliai atsistojo piestu, ir tuo tarpu kai Marijana išsilaikė balne, prancūzų imperatorius iš netikėtumo išslydo iš balnakilpių ir nusirito į stangrias samanas.

- Tūkstantis perkūnų! - suriko jis. - Kas per... gyvulys!..

Bet Marijana jau buvo ant žemės ir klūpojo priešais jį ant kelių, baisėdamasi tuo, kas įvyko.

- Tai aš, jūsų didenybe... tai tiktai aš! O, susimilkite, atleiskite man! Dievas mato, aš nenorėjau! Jums nieko neatsitiko?

Napoleonas įsiutęs žvilgtelėjo į ją ir gyvai pašoko, išplėšdamas iš jos rankų savo skrybėlę, kuri nulėkė nuo galvos kritimo metu.

- Aš maniau, kad jūs ištremta, ponia! - pratarė jis tokiu lediniu balsu, kad jaunajai moteriai perbėgo per nugarą šiurpas. - Ką jūs čia veikiate?

Nė negalėdama pakilti nuo žemės ji įbedė į jį maldaujamą žvilgsnį.

- Aš privalėjau pamatyti jus, jūsų didenybe, pasikalbėti su jumis... bet kuria kaina!..

- Netgi mano nugaros kaina? - įgėlė jis. Po to su aiškiu nekantrumu pridūrė: - Nagi, kelkitės! Mes atrodome juokingai, ir jūs puikiausiai matote, kad čia jau atjoja žmonės...

Iš tikrųjų, trys raiteliai, kuriuos Napoleonas buvo aplenkęs, lėkė į juos tarsi uraganas. Pirmasis vilkėjo puošnią husarų generolo uniformą, antrasis - žalius imperatoriškojo varovo drabužius, o trečiasis, vienintelis, kurį Marijana pažino, buvo Rustanas, mameliukas. Generolas vienu akimirksniu atsidūrė ant žemės.

- Jūsų didenybe, - susirūpinęs pasiteiravo jis, - jums kas nors atsitiko?

Tačiau atsakymą jis gavo iš linksmai nusišypsojusios Marijanos:

- Tai man šis tas atsitiko, generole! Mano arklys pasileido šuoliais, ir aš atsidūriau čia vienu metu su jo didenybe. Arkliai stojosi piestu, ir maniškis nutrenkė mane ant žemės. Imperatorius buvo toks geras, kad suteikė man pagalbą. Aš padėkojau jam už tai...

Ji stebėjo, kaip jai diplomatiškai kuriant šį mažytį melą, įtempti Napoleono raumenys atsipalaidavo ir jo ledinis žvilgsnis palengva suminkštėjo. Jis atsainiai nusikratė nuo savo švarko skverno prilipusį sausą lapą.

- Niekai! - sviedė jis. - Nėra čia apie ką kalbėti, ir apskritai, jau metas būtų grįžti! Aš jau pavargau nuo šitos nesėkmingos medžioklės! D'Adekurai, susirinkite savo šunis su varovais, mes grįžtame į pilį. O jūs, ponia, sukite paskui mus: man reikia su jumis pasikalbėti, bet jūs turėsite palaukti angliškame sode. Jus palydės Rustanas...

- Atleiskite, pone, bet aš ne viena šiame miške. Mano draugė...

Pilkšvai žydrose Napoleono akyse įsižiebė liepsnelė, bet šį sykį ne pykčio, o pašaipos.

- Gerai! Susiraskite savo draugę, ponia, ir jokite į pilį. Pasirodo, yra žmonių, kuriais ne taip lengva atsikratyti! - pridūrė jis pašaipiu tonu, leisdamas Marijanai suprasti, jog jis žino, apie kokią draugę ji kalba.

Ji žemai nusilenkė, po to, generolo Nansučio maloniai padedama, užšoko ant balno. Ji tai padarė taip lengvai, kad husarų generolas nejučia šyptelėjo... Jis buvo pernelyg geras jojimo žinovas, kad patikėtų meilikaujamu Marijanos melu. Jei kas ir buvo nutrenktas žemėn, tai tik jau ne ši nepriekaištinga

amazonė... bet, puikiai suvokdamas situaciją, Nansutis pasitenkino šia šypsenėle.

Po poros minučių Marijana susirado Fortiunė ir papasakojo jai viską, kas atsitiko. Netikėta sėkmė įžiebė jai naują viltį.

- Svarbiausia yra tai, kad jis tave priims! - džiaugsmingai pasakė ponia Gamelen. - Ketvirtį valandos tu praleisi gana nemaloniai, bet jis vis tiek tavęs išklausys! Dabar tu gali tikėtis išlošti šią partiją.

Abi moterys negaišdamos nušuoliavo įkandin imperatoriaus. Pirmoje kryžkelėje jos išvydo Rustaną, laukusį jų po galinga pušimi. Jis atrodė tarsi didžiulė akmeninė skulptūra. Mameliukas davė ženklą sekti paskui jį ir, suraginęs arklį, pasileido į pilį aplinkiniu keliu, kad nereikėtų maišytis po kojomis grįžtantiems dvariškiams.

Po pusės valandos Marijana, perėjusi angliškąjį sodą, įėjo į Fontenblo rūmus. Pirmame aukšte Rustanas palydėjo Fortiunė į nedidelį saloną, o Marijanai atvėrė duris į erdvų, langais į sodą, kambarį. Nusilenkęs jis parodė ranka krėslą. Jaunoji moteris dar sykį atsidūrė Napoleono kabinete. Tai buvo ketvirtasis jo darbo kambarys, su kuriuo jai teko susipažinti, tačiau nepaisant Liudviko XVI laikų interjero ir keletos imperijos stiliaus baldų, kambarys dėl netvarkingai išmėtytų popierių, žemėlapių, raudonų safjaninių portfelių ir asmeninių daiktų Marijanai pasirodė be galo pažįstamas. Kaip Tiuilri, Sen Klu ir Trianone, tabokinė buvo atidaryta, žąsies plunksna numesta kaip pakliuvo, didžiulis žemėlapis išvyniotas, o skrybėlė ramiai ilsėjosi ant staliuko. Tai suteikė jai drąsos. Jaunoji moteris pasijuto tarsi savo namuose. Atsisėdusi į krėslą, ji jau su didesniu pasitikėjimu ėmė laukti to, kas turėjo netrukus įvykti.

Viskas vyko pagal įprastą ceremonialą: greiti žingsniai galerijos plytelėmis, trinktelėjusios durys, ryžtingas įsiveržimas į kambarį sudėtomis už nugaros rankomis, sustojimas prie darbo stalo, greitas, reveransą įvertinantis žvilgsnis, ir, pagaliau, staigus perėjimas prie reikalo.

- Taigi, ponia? Koks gi reikalas privertė jus nepaisyti mano įsakymo ir atvykti net čia? Juk puikiai žinote, kad įkyrėjote man!

Agresyvus, sąmoningai įžeidus tonas kitomis aplinkybėmis būtų sukėlęs lygiai tokią pat Marijanos reakciją. Bet ji suprato, kad vardan Jasono ji privalo paminti savo išdidumą, apsimesti nusižeminusia ir paklusnia, ypač priešais monarchą, kuris ką tik dėl jos kaltės buvo nutrenktas žemėn.

- Pone, - švelniai paprieštaravo ji, - jūsų didenybė pirmą sykį sakote man, jog įkyrėjau jums. Nejaugi jūs pamiršote, kad esu ištikima ir paklusni jūsų pavaldinė?

- Ištikima - aš tikiuosi, bet jokiu būdu ne paklusni! Jūs pati tikriausia maištininkė, ponia, ir jeigu aš nebūčiau laiku davęs įsakymo, jūs būtumėt sunaikinusi visą mano armiją. Jeigu dėl jūsų niekas nesikauna dvikovose, tai tuomet prasideda tiesiog žudynės!..

- Tai netiesa! - sušuko Marijana, apimta nuoskaudos, kuri buvo daug stipresnė už jos pastangas pasirodyti paklusnia. - Niekas niekuomet nieko nėra užmušęs dėl manęs, ir tie, kurie taip kalba...

- Ne taip jau ir klysta! Netgi jei jūsų garbei nebuvo įvykdytas nė vienas nusikaltimas, aš tikiuosi, jūs neišdrįsite neigti, kad per vieną naktį du žmonės metė vienas kitam iššūkį, o du kiti kovėsi būtent dėl jūsų.

- Ne du kiti, jūsų didenybe, o vienas: abiejų dvikovų iniciatorius buvo vienas ir tas pats žmogus.

Napoleonas pliaukštelėjo delnu į stalą.

- Nebandykite manęs suklaidinti, gerbiamoji! Aš šito nemėgstu! Viena yra neginčijama: mano žandarai sučiupo du kovotojus nusikaltimo vietoje jūsų namuose... Tiesa, vienas pabėgo, bet kitas - ne. Nuo kada jūs esate Furnjė-Sarlovezo meilužė?

- Aš nesu jo meilužė, pone, - su pasibjaurėjimu atsakė Marijana, - ir niekuomet ja nebuvau! Ir jūsų didenybė tai puikiausiai žino, kaip ir tai, kokiais stipriais ryšiais šis ponas susijęs su mano drauge madam Gamelen... Bet aš maldauju jūsų didenybės palikti nuošaly šį menką reikalą. Juk aš atėjau visiškai dėl ko kito.

- O man norisi kalbėti būtent apie jį, nes aš privalau išsiaiškinti viską iki galo. Generolas Furnjė kalėjime visą laiką vengia prisipažinti ir kalbėti atvirai, atkakliai kartodamas kvailą

versiją, kad tai buvo... draugiškos varžybos su draugu užsieniečiu. Kaip galima tuo patikėti, jei Černyšovas, gavęs kunigaikščio Kurakino įsakymą skubiai išvykti su paketu pas carą, buvo priverstas atsisakyti dvikovos su tuo prakeiktu Boforu! Ne visai tinkamas momentas fechtavimo pratyboms!

Vadinasi, tą naktį į jos sodą įsiveržę žandarai atpažino rusų kurjerį ir riteriškas Furnjė poelgis netenka jokios prasmės? Ji pakėlė galvą.

- Tai jūsų didenybė žino, jog buvo kalbama apie grafą Černyšovą?

Napoleonas pasiuntė jai pašaipią šypsenėlę, kuri jaunajai moteriai pasirodė tikru velniško žiaurumo blykstelėjimu.

- Iki šiol aš abejojau tuo, bet dabar, gerbiamoji, man viskas išaiškėjo!

- Pone! - pasipiktino Marijana. - Apgaudinėti tam, kad sužinotumėte tiesą - negarbinga!

- Gerbiamoji ponia, leiskite man spręsti, kas garbinga, o kas ne! Ir prašau jūsų nuleisti balsą, jeigu norite, kad išklausyčiau jus iki galo! Dabar, - pridūrė jis po trumpos tylos, kurios metu atidžiai tyrinėjo paraudusį jaunosios moters veidą, - dabar aš laukiu trumpo ir teisingo pasakojimo apie tai, kas įvyko tą naktį jūsų namuose! Jūs girdite: aš noriu žinoti tiesą, visą tiesą! Ir nesumanykite meluoti, nes aš per daug gerai jus pažįstu, kad iš karto šito nepajusčiau.

Marijana sutriko. Papasakoti, kas įvyko jos kambaryje? Pavaizduoti žmogui, kuris kažkada buvo pats aistringiausias jos meilužis, žeminančią prievartos sceną, kurios iniciatorius buvo Černyšovas? O ne, šis išbandymas pranoktų jos jėgas! Bet Napoleonas jau išėjo iš už stalo, atsirėmė į jį sukryžiuotomis ant krūtinės rankomis ir įsmeigė į jaunąją moterį valdingą žvilgsnį.

- Taigi, ponia, aš laukiu!..

Staiga Marijanai šovė į galvą išganinga mintis. Jis norėjo sužinoti “viską”, kas įvyko jos namuose tą naktį? Bet juk tai puikiausia proga iš pradžių papasakoti apie šlykštų šantažą, kuris buvo preliudija į velniškai suktą kombinaciją, kurios auka tapo Jasonas! Tokiu būdu jos savimyla ir gėdingumas netenka jokios

reikšmės... Ji drąsiai pakėlė galvą ir išdidžiai pažvelgė Napoleonui į akis.

- Jūs norite žinoti viską, pone? Aš jums viską pasakysiu, ir prisiekiu motinos atminimu, tai bus tiktai tiesa.

Ir Marijana pradėjo pasakoti. Iš pradžių jai sekėsi gana sunkiai, tačiau ji stengėsi kalbėti paprastais ir įtikinamais žodžiais. Pamažu ją užvaldė jos asmeninė drama. Ją vėl apėmė tos birželio nakties siaubas, teikdamas jos skubiems žodžiams ilgesio ir gėdos atspalvį. Ji papasakojo viską: apie sandėrį su Kranmeriu, apie jo melagingus prisipažinimus, apie išgyventą baimę dėl Jasono likimo, apie ruso, nusigėrusio iki žemės graibymo, įsiveržimą, apie bandymą išprievartauti ir kankinimus, apie išganingą Furnjė įsikišimą, dvikovą, žandarų pasirodymą ir apie generolo suteiktą savo priešininkui pagalbą, vengiant nepageidautinų diplomatinių pasekmių. Imperatorius jos nė karto nenutraukė, tačiau pasakojimui pasibaigus jis atrodė visas įsitempęs, o pilkšvai žydros akys įgavo grėsmingą metalinį blizgesį.

Pabaigusi šią liūdną istoriją, Marijana staiga pasijuto siaubingai išsekusi ir užsidengė savo veidą virpančiomis rankomis.

- Dabar jūs viską žinote, pone! Ir aš tvirtinu, jog mano pasakojime nebuvo nė vieno neteisingo žodžio! Aš noriu pridurti, - suskubo ji, nuleisdama rankas, - kad... lordo Kranmerio vizitas reiškė pradžią dramos, kurią...

- Minutėlę! - sausai nutraukė Napoleonas. - Jūs prisiekėte, kad jūsų lūpomis byloja pati tiesa...

- Aš galiu dar sykį tai prisiekti, pone!..

- Ir be reikalo! Jeigu viskas vyko taip, kaip jūs pasakojote, ant jūsų kūno turėjo likti žymės, parodykite jas man!

Marijana nuraudo iki pat ausų ir sutrikusi sumirksėjo akimis.

- Jūs norite pasakyti... tą nudegimą? Bet, pone, jis yra ant mano klubo!

- Na ir kas! Nusirenkite!

- Tiesiog čia?

- O kodėl gi ne? Niekas neįeis! Ir man atrodo, jog tai bus ne pirmas kartas, kai jūs priešais mane nusirenginėjate! Dar ne taip seniai tai darydama jūs jausdavote netgi tam tikrą malonumą.

Marijanos akyse sužėrėjo ašaros, išgirdus Napoleoną tokiu kandžiu tonu prabilus apie akimirkas, kurios visuomet buvo saugomos tarp pačių brangiausių atsiminimų, nors dabar ir atrodė tarsi kito gyvenimo dalis.

- Pone, - pratarė ji sunkiai, - tie laikai nutolę daug labiau, negu įsivaizduoja jūsų didenybė...

- Aš nepripažįstu šitokio požiūrio! Ir jei jūs norite, kad patikėčiau jumis, gerbiamoji, pateikite įrodymus. Priešingu atveju galite važiuoti namo: aš jūsų daugiau nebelaikau.

Marijana lėtai atsistojo. Gerklę gniaužė neapsakomas liūdesys ir gailestis, neleisdami laisvai kvėpuoti. Nejaugi jis taip mažai ją mylėjo, kad pareikalavo paaukoti gėdingumą ir praėjusią meilę? Jis teisus, kad dar neseniai jai patikdavo atskleisti jo žvilgsniams savo apnuogintą kūną, bet juose būdavo tiek švelnumo! O dabar jis žiūrėjo į ją šaltai, tarsi darbo jėgos prekeiva, vertinantis gyvą prekę. O be to, buvo atsiradusi didžiulė praraja tarp moters iš Biutaro ir Trianono ir tos, kuri ant kalėjimo lentų aistringai atsidavė mylimam žmogui, kurio gyvenimas galbūt priklauso nuo šios intymios dramos.

Nukreipusi į šalį akis, ji pradėjo segtis biustą palaikiusią žalią šilko liemenę. Pirštai, narstydami juodus šilkinius raištelius, drebėjo, bet trumpa liemenėlė netrukus nukrito žemėn. Ilgas amazonės sijonas nuslydo nuo klubų, po jos - marškiniai. Sukryžiuotomis rankomis prisidengusi krūtis, ji atkišo į priekį sužeistą klubą.

- Žiūrėkite, pone, - pasakė ji bespalviu balsu.

Napoleonas pasilenkė. Kai jis atsitiesė, jo paniuręs žvilgsnis įsisiurbė į jaunosios moters akis ir keletą nebylių sekundžių laikė jas savo valdžioje.

- Kaip tu jį myli! - pagaliau sumurmėjo jis.

- Jūsų didenybe!..

- Ne! Patylėk! Matai, tai ir yra tai, ką aš norėjau sužinoti. Tu daugiau manęs nebemyli, ar ne?

Šį sykį ji pati susirado jo akis.

- O, pone! Prisiekiu, kad aš myliu ir visuomet mylėsiu jus, tik kitaip!

- Tai yra tas pats, ką pasakiau aš. Tu manęs nemyli... kaip gaila.

- O jūs pats, pone? Argi jūsų jausmai man išliko nepakitę? Ir imperatorienė neužima visos jūsų širdies?

Atsakomoji šypsena buvo nuostabiai meili.

- Taip! Tu teisi! Ir vis dėlto... man atrodo, kad praeis begalės laiko, kol aš galėsiu žiūrėti į tave be susijaudinimo... Renkis!

Tuo metu, kai ji karštligiškai vilkosi savo rūbus, Napoleonas ėmė raustis popierių krūvoje, suverstoje ant rašomojo stalo. Jis kažko ieškojo. Galų gale jis ištraukė didelį popieriaus lapą, prirašytą gražiu braižu, su imperatoriškuoju antspaudu, ir ištiesė jį Marijanai.

- Paimk! - pasakė jis. - Tikriausiai tai ir yra tai, dėl ko tu čia atvykai, rizikuodama sulaužyti mūsų abiejų sprandus: malonės raštas Jasonui Boforui! Kaip matai, aš pagalvojau apie tai dar prieš tau atvykstant. Jis pasirašytas!..

Netikėtas džiaugsmas persmelkė Marijanos širdį lygiai taip pat skausmingai, kaip ir neseniai patirtas nusiminimas.

- Jūs pasigailėjote jo, pone? Dieve! Kokią laimę jūs man suteikėte! Vadinasi, košmaras baigėsi? Jis bus paleistas?

Napoleonas suraukė antakius ir atsiėmė atgal malonės aktą. Švelnusis draugas staiga vėl išnyko ir vėl pasirodė imperatorius.

- Aš šito nepasakiau, gerbiamoji. Aš pasigailėjau mūsų pirato amerikiečio, nes žinau - beje, neturėdamas jokių formalių įrodymų, - jog jis nenužudė Nikolos Maleruso. Tačiau kontrabandos faktas išlieka, kaip ir tie netikri angliški svarai sterlingų, juo labiau, kad visose ministerijos kanceliarijose apie tai tik ir šnekama, ir aš negaliu nuleisti negirdom tokių rimtų kaltinimų. Taip kad Boforas nelips ant ešafoto, bet... bus išsiųstas į katorgą!

Laimės ugnis, ką tik įsiplieskusi Marijanos širdyje, virto silpna liepsnele.

- Pone, - sušnabždėjo ji, - aš galiu jums prisiekti, kad jis niekuo nekaltas...

- Jūsų žodžiai - niekas prieš nepaneigiamus įkalčius.

- Jeigu jūs leistumėt paaiškinti visas detales, susijusias su tais įvykiais, aš...

- Ne, gerbiamoji, atleiskite! Nereikalaukite per daug! Sutikti su tuo neleidžia mano galimybės! Pasitenkinkite tuo, jog aš išgelbėjau jo galvą! Aš pripažįstu, jog katorga - ne tinkamiausia vieta poilsiui, bet ten gyvenama ir... kartais iš ten... grįžtama! "Arba pabėgama!" - pagalvojo Marijana, prisiminusi nerūpestingą keistojo Jasono kameros draugo elgesį. Bet imperatorius tęsė:

- O jūs, gerbiamoji, dabar galite ramiausiai grįžti į savo namus. Jūsų laukia pusseserė ir tas įdomusis personažas, kuris jums yra beveik dėdė - kažkas panašaus buvo nutikę ir Bretanėje - ir kurį jūs išsiuntėte pas poną Fušė! Man pranešė, kad jis jau sugrįžo! Slapstytis jums nebėra prasmės... Beje, kur jūs leidote laiką po to, kai savo tremties vieta buvote pasirinkusi Laršambo?

Atsikračiusi svarbiausio rūpesčio, Marijana leido sau nusišypsoti.

- Jūsų didenybe, ar yra pasaulyje kas nors, ko jūs nežinotumėte? - paklausė ji.

- O, be galo daug!.. Ypač nuo to laiko, kai aš buvau priverstas nutraukti santykius su Otranto hercogu. Taigi, apie jus. Kur jūs susiradote prieglobstį?

- Tai buvo ne prieglobstis, pone, tai buvo... kalėjimas! - pareiškė jaunoji moteris, nusprendusi kiek įmanoma slėpti Kroufordo ir jo žmonos bei Taleirano vaidmenį šiame reikale. - Jasono Boforo žmona, susiradusi prieglobstį pas jos didenybę Ispanijos karalienę, pagrobė mane ir laikė įkalinusi vienoje iš Mortfonteno salų. Su Dievo padėjimu man pavyko pabėgti...

Staiga Napoleoną apėmė pyktis. Jo kumštis su trenksmu nusileido ant grėsmingai sugirgždėjusio apvalaus stalo.

- Ne pirmą kartą girdžiu, kad mano brolienės rezidencija be jos žinios naudojasi visokio plauko niekšai ir valkatos! Ji yra gera iki iškvailėjimo. Tereikia tik paprašyti, ir ji atidarys savo duris ir piniginę bet kam! To jau per daug, aš įvesiu ten tvarką! Dabar jūs galite eiti, ponia kunigaikštiene, - tarė jis, išsitraukęs iš liemenės kišenės laikrodį ir metęs į jį greitą žvilgsnį. - Netrukus pas mane ateis ponia Monteskjū, kuriai bus suteiktas Romos karaliaus... arba Venecijos princesės guvernantės titulas. Keliaukite pas savo draugę. Tikiuosi netrukus jus pamatyti.

Audiencija buvo baigta. Stebima geranoriško šeimininko, Marijana padarė gilų reveransą. Po to ji pasuko prie durų, pagal etiketą stengdamasi neparodyti nugaros imperatoriui, kuris jau timpčiojo virvutę, kviesdamas Rustaną.

Pasiekusią slenkstį Marijaną Napoleonas sustabdė rankos mostu.

- Beje! Jūsų draugas Kroufordas irgi sugrįžo į savo lizdelį! Jį užrakino apleistoje fermoje netoli Pontuazė, o po to išleido nepadarę nieko blogo, išskyrus tai, jog namo jis turėjo kulniuoti pėsčiom. Neypatingai malonus užsiėmimas podagrikui...

Sutrikusi Marijana nežinojo, ką atsakyti. Napoleono veidas buvo rūstus, bet akys juokėsi. Jis tęsė:

- Ponia, tikriausiai jūs apdovanota talentu susirasti draugų netgi tarp tokių žmonių, kuriems nėra būdinga ištikimybė. Kad ir tas pasileidėlis Taleiranas! Nepraraskite jo!.. Suvedžioti tokį seną vienišių kaip Kroufordas - nemaža pergalė! Iki jūsų atvykimo jis garbino tiktai mūsų vargšę tetulę, Mariją Antuanetę, bet jūs akimirksniu sužadinote jame potraukį nuotykiams ir jaunystei. Branginkite tokius draugus, ponia! Kada nors mums jų... gali labai prireikti!

- Aš pasistengsiu, jūsų didenybe!..

Vėl valdingas rankos mostas, bet tikriausiai jau taip buvo lemta, kad šį kartą Napoleonas niekaip negalėjo užbaigti pokalbio su Marijana, nes jis sulaikė ją dar sykį.

- Aš visai pamiršau! Galite pasakyti tai nenuoramai, besikankinančiai geltonajame salone, kad jos brangiausias Furnjė jau prieš mėnesį buvo paskirtas į Ispaniją! Dėl to, kad ji nesusiviliotų galimybe praleisti su juo žiemą Anveryje. Ir pagaliau... dėl grafo Černyšovo. Kai jis grįš į Prancūziją, aš pasistengsiu, kad jis sužinotų, ką aš apie jį galvoju! Duodu žodį! Aš niekuomet neleisiu, kad būtų skriaudžiami tie, kuriuos aš myliu! Ir jūsų atvejis ne pirmutinis. Taip būdavo visada.

- Pone, - prabilo Marijana, iki ašarų sujaudinta tokio netikėto prieraišumo įrodymo, - kaip aš galėčiau jums...

- Nereikia! Iki greito pasimatymo, ponia kunigaikštiene!

Šį kartą tikrai buvo viskas. Tarp Napoleono ir kunigaikštienės Sant'Anos užsivėrė durys, tačiau Marijana išsinešė su savimi didžiulį paguodos jausmą, kurį sukėlė pirmiausia tai, kad Jasonui

bus leista gyventi, o be to, ji vėl atgavo imperatoriaus draugystę. Tiesa, jaunoji moteris negalėjo nuspręsti, ar tai buvo draugystė, ar vis dėlto meilė, su kuria ji, beje, dabar nebežinotų, ką daryti. Napoleono prisipažinimas atrišo jai rankas, ir šia laisve ji, be abejo, pasinaudos.

- Nagi? - su nerimu paklausė Fortiunė Gamelen, kai geltonajame salone pasirodė jos draugė.

- Malonės aktas Jasonui pasirašytas! Imperatorius pripažino, jog jis nenužudė Bleko Fišo, bet liko istorija su tais netikrais pinigais... Jis... siunčiamas į katorgą!

Kreolė suraukė antakius, susimąstė, po to gūžtelėjo pečiais.

- Žiaurūs išbandymai, bet šitokios sveikatos galiūnas gali iš ten išeiti gyvas. Ar tu sužinojai, kur ir kuriam laikui jis išsiunčiamas?

Ne, Marijana nežinojo. Iš nusiminimo ji pamiršo pasidomėti šiais elementariais dalykais, bent jau pirmuoju. Nes antrasis neturėjo reikšmės - ji nusprendė padaryti viską, kad Jasonas pabėgtų, todėl ar jis bus nuteistas dešimčiai, ar dvidešimčiai, ar trisdešimčiai metų, ar iki gyvos galvos - visa buvo vis tiek. Marijana paėmė draugę už parankės ir nusivedė paskui tarną, kuris atėjo palydėti jų į kiemą, kur jau laukė arkliai.

- Jokime iš čia, - tik tiek tepasakė ji. - Pasikalbėti bus patogiau pas tave.... Aš turiu tau kai ką pasakyti...

Tirštėjančiose sutemose jodama risčia šalia savo draugės į jos namus, Marijana bandė įsivaizduoti, ką jai atneš ateitis. Visų pirma reikėjo kuo greičiau grįžti į Paryžių! Nuo to laiko, kai sužinojo, jog jos laukia Žolivalis su Adelaide, Marijana užsidegė nekantrumu kuo greičiau atsidurti namie. Arkadijus buvo vienintelis žmogus, kurio išradingu protu ir nuosekliu pasaulio ir žmonių pažinimu ji galėjo dabar pasikliauti. Tik jis galėjo padėti sudaryti Boforo išvadavimo planą. Kai ji įsitikino, kad mylimojo gyvybei nebegresia pavojus, viskas nusidažė rausva optimizmo spalva. Kadangi šis optimizmas buvo truputį perdėtas, susirūpinusi Fortiunė bandė jį šiek tiek numalšinti. Marijana buvo tikra, jog nuo šiol viskas eisis kaip sviestu patepta, o tai buvo gana pavojinga pozicija.

- Marijana, negalvok, kad suorganizuoti pabėgimą bus taip paprasta, - pasakė ji minkštai. - Žmones, siunčiamus į katorgą, saugo ypač griežtai. Tokios operacijos ruošiamos ilgai ir rūpestingai, ypač norint turėti nors šiokių tokių sėkmės garantijų.

- Tas žmogus iš Laforso, Fransua Vidokas, bėgo jau dievažin kiek sykių! Tai neturėtų būti labai sudėtinga!

- Iš tikrųjų, jis pabėgdavo, tačiau ar jo nesugaudavo kiekvieną kartą? Jasonas turi vienintelį šansą - jeigu tau pavyks išplėšti jį iš sargybinių ir įsodinti į laivą, plaukiantį į Ameriką, jūroje žandarai bus bejėgiai... Taip kad reikia viską gerai paruošti, o pradėti reikia nuo laivo.

- Visa tai smulkmenos, kuriomis mes pasirūpinsime paskutiniu momentu. Aš tikiu, jog tai, ką padarė tas Vidokas, padarys ir Jasonas...

- Marijana! Marijana! - atsiduso kreolė. - Tu dabar mąstai kaip maža mergytė. Aš sutinku su tavimi, jog svarbiausia - išgelbėta gyvybė, bet turėk omeny, kad katorgoje mažiausia klaida gali tapti lemtinga, ir Jasono negalima lyginti su tuo patyrusiu kalėjimų ir katorgos žinovu Vidoku! Būk atsargi ir nedaryk kvailysčių!

Jaunoji moteris, per daug laiminga, kad leistųsi kieno nors sutrikdoma, tik nerūpestingai gūžtelėjo pečiais, įsitikinusi, jog ateitis pasitiks ją ir jos draugą išskėstomis rankomis. Dabar ji įsivaizdavo katorgą kaip kažką panašaus į jūros kalėjimą, kuriame kaliniai ištisą dieną dirba gryname ore ir kur pinigai net patį griežčiausią prižiūrėtoją padaro nuolaidų ir sukalbamą. Šis paskutinis dalykas - pinigai - jos nė kiek nejaudino: jeigu tolimasis vyras jų nebeduoda, jai dar lieka pasakiškos brangenybės, su kuriomis ji be gailesčio išsiskirs, kad išgelbėtų Jasoną.

Tačiau, kai kitos dienos vakare ji išgirdo lygiai tą patį iš Arkadijaus lūpų, Marijana pajuto, jog vėl grįžta nerimas. Žolivalis nuoširdžiai apsidžiaugė sužinojęs, jog Jasonas išvengė baisiosios grėsmės, tačiau neslėpė nuo Marijanos, kad katorga - tai vieta, kurioje mirtis gali ištikti bet kurią minutę.

- Katorga - tai tikras pragaras, Marijana, - pasakė jis, - o vedantis į ją kelias - siaubinga Golgota; mirtis randa tūkstančius galimybių kirsti savo lemtingą smūgį: badas, išsekimas, ligos,

neapykanta, bausmės, pavojingas darbas. Vargu ar mirties nuosprendžio pakeitimą katorga galima pavadinti malone, ir jeigu mes bandysime suorganizuoti pabėgimą, turėsime tai daryti be galo atsargiai, apsišarvavę didžiule kantrybe, nes šitokie kaliniai paprastai saugomi ypač griežtai ir bet kokia nesėkmė gali būti lemtinga. Ar jūs leisite man vadovauti šiai operacijai?..

Marijana nustebusi pagalvojo, jog po keletos išsiskyrimo savaičių Žolivalis stipriai paseno. Jo veidas, paprastai toks džiaugsmingas ir gyvybingas, sunyko, o smilkiniai pražilo. Kelionė į Eksą atnešė vien tik nusivylimą, nes Otranto hercogas kategoriškai atsisakė kištis į Boforo bylą. Jis gana šiurkščiai pareiškė, kad žmonės, kadaise priklausę imperatoriaus aplinkai, gali patys viską išsiaiškinti. Jis netgi pasakė apie Marijaną tai, ką Žolivalis buvo priverstas nutylėti.

"Kunigaikštienė ji ar ne, bet ši moteris turi tokį veidą ir kūną, kurio pigiai nenupirksi. Jeigu jau ji suviliojo Napoleoną, tai gali ištraukti iš jo viską, ko tik panorės, netgi dabar, kai jis yra žmonos įtakoje! Kišdamasis į šią istoriją aš rizikuoju dar labiau pagilinti nemalonę, į kurią patekau".

Nieko nepešęs nusivylęs Arkadijus grįžo į Paryžių ir čia sužinojo apie Marijanos dingimą. Diena iš dienos jis su Taleiranu ir Eleonora Krouford stengėsi sužinoti, kas nutiko jaunajai moteriai ir jos palydovui. Ištyrę aplinkybes, susiklosčiusias prieš dingimą, jie atsidūrė prie kalėjimo, tačiau pėdsakai čia ir pranyko. Žmonės iš kalėjimo matė, kaip tariamas normandietis su dukra už parankės ramiai nužingsniavo Baleto gatve, pasuko už kampo ir... dingo, tarsi išgaravo ore. Visa, kas po jų liko, - tai Senoje rastas vežėjas perpjauta gerkle.

- Mes laikėme jus mirusiais! - pridūrė Adelaidė, kurios paraudusios akys liudijo išgyventą sielvartą. - Kas galėjo garantuoti, kad su jumis nepasielgė lygiai taip pat? Ir mes bijojome... iki tos dienos, kai Kroufordas pagaliau grįžo namo ir pranešė apie pagrobimą, įvykdytą moters ir užsimaskavusių ispanų. Jo manymu, jūsų neketino žudyti, bent jau iki proceso pabaigos.

- Nuosprendis įstūmė mus į neviltį! - įsikišo Žolivalis. - Aš spėjau, kad Pilara paslėpė jus Mortfontene ir nuvykęs ten visur

jūsų ieškojau, bet veltui. Beje, tuo metu jūs jau buvote pabėgusi, juk aš ten buvau praėjusią savaitę.

Žvelgdama į veidus su išgyvento sielvarto žymėmis, Marijana juto sąžinės graužimą. Žinoma, grįžusi į Paryžių ji turėjo, privalėjo įspėti pusseserę, bet sužinojusi, jog Jasonas nuteistas mirti, ji tegalvojo, kaip jį išgelbėti. Visa kita pasaulyje jai nebeegzistavo.

Stengdamasi išpirkti savo kaltę, Marijana elgėsi su jais taip švelniai ir dėmesingai, kad netrukus viskas buvo pamiršta. Arkadijus nusprendė padėti tašką:

- Jūs čia, jūs laisva, ir mes laimingi, kad Jasonas išvengė ešafoto. Tai svarbiausia! Tokioje situacijoje burnoti prieš dangų būtų tiesiog nedėkinga. Reikia išgerti už jūsų sugrįžimą, Marijana, - džiaugsmingai pridūrė jis ir paskambino Žeromui, kad atneštų vyno.

- Jūsų manymu, mes galime laikyti šią dieną švente, - pratęsė Marijana, - nors ką tik sakėte, jog Jasonui vis tiek gresia mirtis?

- Vadinasi, tai ne šventė, o tiesiog trumpas atokvėpis prieš naujus rūpesčius, į kuriuos mes netrukus panirsime iki kaklo. Pasakysiu jums iš karto: atėjo naujas laiškas iš Lukos! Jūsų sutuoktinis reikalauja, jog jūs nedelsdama grįžtumėt pas jį, kitaip jis kreipsis su skundu į imperatorių, kad šis, kaip siuzerenas, suteiktų pagalbą ištikimam vasalui ir pristatytų jus į Luką!

Marijana pajuto, jog staiga išblyško. Ji nesitikėjo tokio grubaus reikalavimo, ir Eleonoros pasakojimų kontekste šis ultimatumas įgijo grėsmingą atspalvį. Greičiausiai kunigaikštis palaikė ją avantiūriste ir dabar nusprendė atkeršyti už patirtą nusivylimą...

- Tegu jis daro ką nori, aš nevažiuosiu! Manęs neprivers pats imperatorius. Beje, artimiausiu laiku aš be jokios abejonės būsiu priversta išvykti iš Paryžiaus.

- Vėl? - priekaištingai paklausė Adelaidė. - Bet, Marijana, kur jūs norite važiuoti? Aš jau maniau, kad mes pagaliau galėsime ramiai pagyventi šiuose namuose, su kuriais mus sieja tokia daugybė prisiminimų.

Marijana meiliai nusišypsojo pusseserei ir švelniai paglostė jos petį. Būsimoji avantiūra greičiausiai labai sujaudino seną panelę.

Gyvybinės jėgos, neapleidusios jos daugiau nei keturiasdešimt metų trankantis po pasaulį ir nuolat kovojant už save, dabar išblėso, o gal ir visai užgeso. Adelaidei norėjosi tylos ir ramybės, ir žvilgsnyje, kuriuo ji permetė gražius baldus ir subtilius daiktus, puošusius elegantišką saloną, buvo matyti pagalbos šauksmas, nukreiptas į virš židinio kabojusį markizo d'Aselnos portretą.

- Jūs nevažiuosite su manim, Adelaide! Jums reikia poilsio ir ramybės, šiems namams - šeimininkės, didesnės namisėdos negu aš. Aš iš tikrųjų dar sykį išvažiuosiu, bet tegu tai jūsų nejaudina. Paryžiuje nėra katorgos, o aš noriu sekti paskui Jasoną. Beje, - kreipėsi ji į Arkadiją, - ar žinoma, kur jį išsiųs?

- Be jokios abejonės - į Brestą.

- Tai maloni naujiena. Aš gerai pažįstu tą miestą. Gyvenau ten keletą savaičių su nelaiminguoju Nikola Malerusu nedideliame jo namelyje Rekuvranse. Jeigu pakeliui nepavyks suorganizuoti pabėgimo, manau, tai man bus lengviau padaryti Breste, negu Tulone arba Rošfore.

- Mums bus lengviau tai padaryti, - patvirtino Žolivalis, akcentuodamas žodį "mums". - Aš jau prašiau, kad jūs leistumėte man vadovauti operacijai.

- Tai jūs paliekate mane vieną? - suinkštė Adelaidė įsižeidusios mažytės mergaitės balsu. - Bet ką aš darysiu su jūsų vyro atsiųstais žmonėm, jei jie pasirodys? Ką aš jiems pasakysiu?

- Viską, ką tik norite! Geriausias atsakymas būtų toks... kad aš keliauju! O be to, aš pati parašysiu jam laišką ir paaiškinsiu, jog imperatoriaus paprašyta esu priversta išvykti į vieną nuošalią vietą, bet kai tik būsiu laisva, tuojau pat pasinaudosiu vyro kvietimu, - pasakė Marijana. Mąstydama balsu, ji kūrė savo būsimo laiško turinį.

- Tai nesąmonė! Jūs ką tik sakėte, jog nesiruošiate grįžti į Luką.

- Ir negrįšiu! Brangioji, supraskite mane, aš noriu išlošti laiko... tam, kad galėčiau išplėšti Jasoną iš katorgos. O po to aš išvyksiu kartu su juo į jo šalį, kurioje gyvensiu šalia jo, jo šešėlyje, kad ir skurdžioje lūšnoje, nes aš nebenoriu daugiau su juo skirtis.

Staiga įsikišo Žolivalis. Jo mažytės juodos akytės siurbte įsisiurbė į išsiplėtusias nuo susijaudinimo Marijanos akis.

- Tai reiškia, kad jūs mus paliksite?

- Visiškai ne. Jums patiems teks pasirinkti: likti čia, šiame name, kurį aš jums atiduosiu, arba vykti kartu su manimi, pasiėmus su savimi viską, kas įmanoma.

- O jūs pagalvojote apie tai, jog Boforas susituokęs su ta harpija? Kaip jūs jos atsikratysite?

- Arkadijau, - pradėjo Marijana staiga surimtėjusi, - kai ši moteris išdrįso paversti mane kilimėliu kojoms ir ypač kai išgirdau negailestingą jos nutarimą pasiųsti vyrą ant ešafoto, aš prisiekiau, kad kada nors ji užmokės man už tai. Jeigu ji išdrįs grįžti pas Jasoną, aš ramia sąžine ją pašalinsiu. Ramia sąžine! - pridūrė ji įsikarščiavusi. - Aš daugiau niekam nenusileisiu! Aš išsikovosiu jį sau vienai. Aš pasiryžusi netgi žmogžudystei, kuri po viso šito bus tik teisinga bausmė Dievo akivaizdoje! Aš neleisiu išprotėjusiai Jasono žmonai sugriauti vienintelės mano gyvenimo meilės!

- Jūs tapote baisi moteris, Marijana! - suriko Adelaidė su siaubu, kuriame buvo juntamos susižavėjimo gaidelės.

- Brangioji, aš esu jūsų pusseserė! Jūs nepamiršote, jog mes susipažinome naktį, kai jūs norėjote padegti šį namą, kad jis neatitektų į rankas būtybei, kurią jūs laikėte to neverta?

Pokalbį nutraukė Žeromas, įėjęs į kambarį su uždegtu kandeliabru. Visi trys, apimti karšto ginčo, nepastebėjo, kaip atėjo naktis. Salono kampuose tvyrojo tamsa, ji pamažu tvino po užuolaidomis, sėmė paveikslus, kildama į palubį. Vienintelis šviesos šaltinis buvo židinyje spragsėjusi liepsna.

Jie tylėdami stebėjo, kaip tarnas įžiebė žvakes, užliejusias visą kambarį švelniu auksu. Kai Žeromas, niūriai pareiškęs, jog vakarienė bus greitai padengta, iškilmingai išėjo, Adelaidė ištiesė į žvakes liesas rankas ir ėmė mąsliai stebėti šokinėjančias liepsneles. Marijana ir Arkadijus pasinėrė į savo nelinksmas mintis, viena - sėdėdama prie židinio, antrasis - prie jo stovėdamas, tarsi laukė iš pažįstamų namo garsų atsakymo į klausimus, kuriuos jie sau kėlė, nedrįsdami išsakyti garsiai, kad tam tikra prasme nepaveiktų kitų nuomonės, lėmusios ateitį.

Pagaliau Adelaidė pasisuko į Žolivalį ir pliaukštelėjo delnais.

- Kalbama, jog Amerika - puiki šalis, - tarė ji ramiai, tuo tarpu pilkose jos akyse suspindo mažytis kadaise žėrėjusios liepsnos žiburėlis. - Taip pat kalbama, jog pietų žemėse niekuomet nebūna šalta... Man atrodo, jog malonu niekuomet nejusti šalčio. O jums, Žolivali?

- Man irgi, - rimtai atsakė vikontas, - aš manau, kad man irgi bus malonu ir...

Netikėtai atsivėrė durys.

- Jūsų skaisčiausioji šviesybe, vakarienė paduota! - pranešė ant slenksčio sustojęs Žeromas.

Marijana švelniai paėmė už parankių Žolivalį su Adelaide ir apdovanojo juos spindinčia šypsena.

- Man regis, čia man teikiamas didesnis dėmesys, negu aš nusipelniau, - pasakė ji.

Tryliktas skyrius

Kelionė į Brestą

Lapkričio rytas buvo pilkas, bjaurus ir drėgnas. Nesibaigiantis smulkus lietus jau daugelį dienų nedavė Paryžiui ramybės. Senoji Bisetro prieglauda su savo didžiuliais stogais, aukštu portalu ir griežta pastatų geometrija gelsvame rūke vėl įgavo kadaise turėtą žavesį. Rūkas paslėpė sienų įskilimus, nutrupėjusius stogų žirgelius, išmuštus langus, drėgnas išgraužas aplink išvirtusius akmenis - viso to nesimatė. Pastatas, kažkada priklausęs karaliui ir skirtas gailestingumui, tapo pačiu šlykščiausiu teisingumo kūriniu nuo to laiko, kai 1796 metais iš Liaturnelio čia buvo perkeltas galerininkų kalėjimas. Tai buvo paskutinis atstumtųjų prieglobstis, pragaro prieangis, primenantis Konsjeržeri, vedantį ant ešafoto. Iš čia žmonės išeidavo į ne tokią greitą, bet niekingesnę mirtį, nes iš aukos buvo atimama ne tik gyvybė, bet ir žmogiškumas.

Paprastai šie nelemti namai, stovėję vidury dykynės ant kalvos, galėjo pasigirti visiška tyla ir ramybe, tačiau šiandien, nepaisant

ankstyvo ryto, po apsilaupiusiomis sienomis ūžė susijaudinusi minia, skleisdama niekingą džiaugsmą ir nesveiką smalsumą, minia, visuomet atrodanti vienodai, susirenkanti čia keturis kartus per metus, trokšdama dalyvauti išvykstant "grandinei". Tai buvo tos pačios visuomenės padugnės, kurios, įspėtos kažkokių slaptų ženklų, bausmės dienomis susispiesdavo aplink ešafotą - savotiška žinovų asambleja, susirinkusi pažiūrėti ypatingo spektaklio, kėlusio neslepiamą susižavėjimą. Jie trankė uždarytas prieglaudos duris, tarsi nekantrūs žiūrovai, trypiantys kojomis teatre, reikalaujantys spektaklio pradžios. Marijana su siaubu stebėjo šį klaikų reginį.

Nuo galvos iki kojų įsisupusi į juodą apsiaustą su gobtuvu, ji stovėjo šalia kažkokios sugriuvusios lūšnos grimzdama kojomis į šlapią purvą. Šalia jos Arkadijus de Žolivalis nervingai kramtė ūsą.

Jis norėjo išgelbėti Marijaną nuo būsimo tragiško reginio ir iki paskutinės minutės bandė ją atkalbėti. Veltui. Ištikima savo meilei jaunoji moteris norėjo žingsnis po žingsnio praeiti kartu su mylimu žmogumi visą Golgotą, užsispyrusiai kartodama, kad kelyje gali pasitaikyti galimybė pabėgti, kurios jokiais būdais negalima praleisti.

- Kol ešelonas yra kelyje, - ne pirmą sykį pasakė Arkadijus, - nėra jokių šansų pabėgti. Jie sukaustyti grupėmis po dvidešimt keturis, ir prieš išvykstant juos kruopščiai apžiūri, norėdami įsitikinti, kad nė vienas neturi nieko, kuo būtų galima perpjauti grandinę. O be to, sargyba labai griežta, ir jei nors vienas, nepaisydamas jokios logikos, bandys bėgti, bus... užmuštas vietoje.

Arkadijus keliolika dienų prieš šį išvykimą smulkiai susižinojo viską apie katorgą, kaip ten vyksta gyvenimas, būdingas būsimos kelionės ypatybes. Persirengęs valkata, jis lankėsi bjauriausiose landynėse, dažnai apmokėdamas išgertuves, dažniau klausydamasis negu kalbėdamas. Ir, kaip jis ir buvo įspėjęs Marijaną, įsitikino, kad pabėgimas turi būti paruoštas ypatingai kruopščiai, iki pačių smulkiausių detalių. Jis neslėpė nuo savo draugės, kad abejoja jos ištverme žiaurios realybės akivaizdoje, realybės, kurią bus priverstas patirti Jasonas. Arkadijus patarė jai iš karto važiuoti į Brestą ir laukti ten, tuo tarpu pats jis ryžosi keliauti drauge su katorgininkais. Tačiau Marijana nė girdėti nenorėjo: Jasonui

palikus Bisetrą ji lydės jį kiekviename žingsnyje. Jos niekas neprivers atsitraukti!..

Žolivalis nepatenkintas apmetė žvilgsniu nykų peizažą. Retai išsimėčiusių namų kaminai kur ne kur jau leido dūmus. Šalia kelio, atokiau nuo minios, stoviniavo keletas tamsių figūrų, iš kurių nedrąsios laikysenos ir elgesio buvo galima spręsti, jog tai - šiandieną išeinančių katorgininkų žmonos, giminės ir draugai. Vieni jų verkė, kiti, kaip ir pati Marijana, atgręžę veidus į prieglaudą sustingusiais, suakmenėjusiais bruožais, išgrynintais jau išsekusių ašarų, išplėstomis akimis nebyliai laukė...

Staiga minia sustaugė. Sunkūs vartai siaubingai girgždėdami atsidarė... Pasirodė raiti žandarai, susigūžę nuo lietaus, čiurkšlėmis besiliejančio nuo trikampių jų kepurių, ir ėmė vaikyti triukšmaujančią minią. Marijanos kūnu perbėgo šiurpuliai, ji žengė žingsnį į priekį... Tačiau Žolivalis greitai sugriebė ją už rankos ir ryžtingai sustabdė.

- Likite čia! - nelauktai rūsčiai tarė jis. - Neikite ten!.. Jie praeis pro pat mus.

Pasirodė pirmasis vežimas, sutiktas žiaurių džiaugsmingų šūksnių, keiksmų ir pašaipų. Tai buvo savotiškas ilgas suolas didžiuliais geležiniais ratais, ant jo iš abiejų pusių sėdėjo po dvylika žmonių, susirėmusių nugaromis ir nukorusių kojas, pilvo aukštyje prilaikomų grubių grotų. Visų šių žmonių kaklai buvo apkaustyti trikampiais, tvirtai surakintais geležiniais antkakliais, trumpomis grandinėmis sujungtais su ištisine, išilgai vežimo nusidriekusia grandine, kurios galas buvo prikabintas prie ginkluoto prižiūrėtojo kojų.

Tokių vežimų iš viso buvo penki. Kalinių niekas nesaugojo nuo lietaus, jau kiaurai permerkusio jų rūbus. Kelionei jie buvo aprengti kalinių uniforma, dryžuota ir suplyšusia, pabėgimo atveju turėjusia išduoti katorgininką.

Suspausta širdimi Marijana žiūrėjo į plaukusius pro šalį išbalusius, išsekusius barzdotus veidus neapykanta degančiomis akimis. Jie svaidėsi prakeiksmais ir keiksmažodžiais arba dainavo visiškai netinkamas šiam momentui dainas. Visi šie sukaustyti žmonės atrodė pasiekę skurdo ir pažeminimo ribą. Jie drebėjo nuo šalčio po lediniu lietumi. Kai kurie jų, ypač jaunieji, sunkiai

tramdė ašaras, kurios, išnirus iš rūko artimam veidui, imdavo lietis upeliais.

Pirmajame vežime jaunoji moteris pažino Fransua Vidoką, apimtą išdidžios paniekos. Jis atrodė gana įspūdingai. Nieko nematančios akys, abejingai nuslydusios minia, staiga atgijo, sustojusios ties Marijana. Ji pamatė, kaip jis lengvai šyptelėjo ir galvos linktelėjimu parodė į gretimą vežimą. Tuo metu Žolivalis suspaudė jos ranką ir daugiau nebepaleido.

- Štai jis! - sušnabždėjo vikontas. - Ketvirtas nuo pradžios.

Tačiau Marijana pati pamatė Jasoną. Jis sėdėjo kartu su kitais, išsitiesęs, pusiau primerktomis akimis, rūsčiai sučiaupęs lūpas. Sukryžiuotomis ant krūtinės rankomis jis atrodė nebylus ir abejingas viskam, kas aplinkui darėsi. Buvo aišku, jog šis žmogus nieko nenorėjo nei girdėti, nei matyti. Užsidaręs savy jis tausojo savo gyvybines jėgas ir energiją. Skarmalais virtę rūbai vos vos dengė plačius pečius. Pro daugybę skylių švietė tamsi oda, tačiau atrodė, jog jis nejaučia nei šalčio, nei lietaus. Jis nė nesujudėjo, patekęs į patį šėlstančios gaujos sūkurį, atakuojamas grėsmingų prakeiksmų, kumščių grūmojimų ir bjauriai išsiviepusių veidų grimasų. Marijana, nepajutusi, kaip atsidūrė minioje, neišdrįso pašaukti šio suakmenėjusio žmogaus vardu.

Tačiau ji vis dėlto nesusilaikė nesurikusi iš siaubo. Suerzinti katorgininkų sukelto triukšmo prižiūrėtojai išsitraukė ilgus botagus ir ėmė pliekti jais nelaiminguosius kur pakliuvo. Kai viskas nurimo, vežimai vėl pajudėjo.

- Niekšų gauja! Džiaugiasi galėdami pademonstruoti savo valdžią prieš vargšus vaikinus! - Marijanai už nugaros nuskambėjo įtūžęs balsas.

Atsigręžusi ji pamatė Grakchą. Jaunasis vežikas paliko jų karietą Žantiljos kaimo aikštėje, kur Marijana su Arkadijumi išlipo ir atėjo čia pasižiūrėti katorgininkų išvykimo. Jis stovėjo plika galva, sugniaužęs kumščius, skruostais riedėjo didžiulės ašaros, maišydamosi su dangaus lašais. Marijana tuo metu lydėjo akimis vežime tolstantį Jasoną. Kai jis dingo rūke kartu su kitais vežimais ir virtuve, Grakchas pažvelgė į savo šeimininkę, raudojusią ant Žolivalio peties.

- Tai ką, negi jį ten ir paliksime? - prašvokštė jis pro sukąstus dantis.

- Puikiai žinai, kad ne, - atsakė Žolivalis. - Mes ne tik seksime paskui jį, bet, pasitaikius progai, padėsime pabėgti.

- Tad ko mes laukiame? Kad ir kaip jus gerbčiau, madmuazele Marijana, bet nuo ašarų grandinės nesutrūkinės. Reikia kažką daryti! Kur bus pirmasis sustojimas?

- Sen Sire! - pasakė Arkadijus. - Ten bus atlikta įprasta krata.

- Mes atsidursime ten anksčiau! Eime!

Karieta, kukli kelioninė berlina be jokių išorinių prabangos požymių, pakinkyta stipriais pašto arkliais, uždegtais žibintais laukė šalia tilto per upę. Auštant dienai ant upės kranto stovintis odos fabrikas, skleidžiantis šioje gražioje vietoje nemalonų kvapą, ėmė busti. Marijana ir Žolivalis tylėdami užėmė savo vietas, o Grakchas vienu šuoliu atsidūrė ant pasostės. Arklių ausis pasiekus rimbo švilpesiui sugirgždėjo ašys, ir karieta pajudėjo. Prasidėjo ilga kelionė į Brestą.

Priglaudusi skruostą prie šiurkštaus apmušalo Marijana verkė. Ji liejo ašaras be jokio garso, be raudos, ir jai darėsi lengviau. Tarsi kartu su ašaromis iš jos akių tekėtų susikaupę siaubingi vaizdai. Pamažu jaunosios moters širdyje atgijo valia ir pasiryžimas pasiekti pergalę. Šalia sėdėjęs Arkadijus ją taip gerai suprato, kad neaušino burnos užuojautos žodžiams. O be to, ką jis būtų galėjęs pasakyti? Jasonas privalėjo išgyventi šį sunkų išbandymą. Kelias į katorgą vedė taip pat ir prie jūros, iš kurios jis nuolat semdavosi naujų jėgų.

Marijana paliko Paryžių be jokio gailesčio, negalvodama apie sugrįžimą, nors širdis gniaužėsi, pagalvojus apie ištikimąjį Taleiraną, Kroufordą ir ypač Fortiunė Gamelen... Tačiau žavingoji kreolė puikiai nuslėpė savo jausmus. Ir netgi tuomet, kai pilnomis ašarų akimis paskutinį kartą apkabino draugę, ji su užkrečiančiu pietietės entuziazmu sušuko:

- Iki pasimatymo, Marijana! Kai tu tapsi amerikiete, aš irgi atvažiuosiu pažiūrėti, ar iš tikrųjų vyrai ten tokie gražūs, kaip

apie juos kalba. Beje, sprendžiant iš tavojo korsaro, tai turėtų būti tiesa!..

Taleiranas pasitenkino tuo, kad pasakė esąs įsitikinęs, jog jie kada nors būtinai susitiks šiame plačiame pasaulyje. Eleonora Krouford teigiamai įvertino tai, kad tarp jos vyro ir Marijanos tyvuliuos ištisas okeanas. Pagaliau Adelaidė, perėmusi namų šeimininkės vaidmenį, griebėsi filosofinių išvedžiojimų. Jos manymu, būsimieji įvykiai neturi nieko jaudinti: jei pabėgimas nepavyks, Marijana turės paklusti likimui ir grįžti namo, o jei po pavykusio pabėgimo ji su Jasonu atsidurs Karolinoje, Adelaidei neliks nieko kito kaip susirinkus daiktus paslėpti raktus po durimis, lipti į pirmą pasitaikiusį laivą ir išplaukti į kelionę, kurios nuotykių dvasia ir naujumas jau dabar ją viliojo. Juk ne veltui sakoma, kad viskas šiame geriausiame iš pasaulių linksta į gera!

Prieš išvykdama iš Paryžiaus, Marijana gavo iš savo advokato be galo malonią žinią: vargšelis Nikola Malerusas po to, kai ji, pabėgusi nuo Morvano, pagyveno pas jį, paskyrė ją savo vienintele įpėdine. Mažytis namelis Rekuvranse tapo jos nuosavybe "vardan atminimo, - rašė Nikola testamente, - tų dienų, kuomet jos dėka aš pajutau, kad vėl turiu dukrą".

Šis testamentas sujaudino Marijaną iki širdies gelmių. Senasis draugas palaimino ją, stovėdamas ant mirties slenksčio... Ji jautė, jog tai įvyko ne be Apvaizdos sutikimo. Ir iš tikrųjų, kas jai galėjo būti šiuo metu reikalingiau už tą mažą namelį ant kalvos, nuo kurios iš vienos pusės matėsi beribės jūros tolumos, o iš kitos - arsenalo pastatai su katorga tarp jų?

Būtent apie tai mąstė jaunoji moteris, arkliams lekiant risči: į kitą pašto stotį. Oras vis dar buvo darganotas, nors lietus i nustojo lyti. Nelaimei, jį pakeitė kiaurai košiantis vėjas, turėję suteikti nemažai kančių tiems, kuriuos šlapiais rūbais vežė atviruose vežimuose. Marijana keliasdešimtą kartą iškišo iš karietos galvą, tikėdamasi išvysti katorgininkų vilkstinę, tačiau veltui. Netgi lengva ristele traukiama berlina judėjo daug greičiau už nelaimingųjų vežimus.

Į Sen Sirą jie atvyko gerokai anksčiau už vilkstinę, kaip ir nuspėjo Žolivalis, galėjęs dabar ramiai išrinkti kambarį Marijanai

ir sau gana kuklioje, bet padorioje karčiamoje. Be to, jam teko susiremti su savo bendražyge, kuriai svarbiausia buvo išsiaiškinti, kur apsistos katorgininkai. Jai parodė didžiulį tvartą, stovėjusį už miestelio, ir Marijana ryžtingai atsisakė kambario, tvirtindama, jog ji ramiausiai gali miegoti karietoje arba tiesiog lauke. Šį kartą Arkadijus pratrūko:

- Ko gi jūs siekiate? Norite peršalti? Susirgti? Iš tikrųjų, to tik ir betrūktų - pasilikti čia aštuonioms dienoms ir gydyti jus!

- O ne! Net jei aš susirgsiu karštlige, apie tai negali būti jokios kalbos! Aš eisiu su juo iki galo, mirdama...

- Kokia iš to nauda, drįstu paklausti? - sugriaudėjo įtūžęs Žolivalis. - Po galais, Marijana, baikite vaidinti romano heroję! Jeigu jus šioje prakeiktoje kelionėje pakirs mirtis, Jasonui Boforui tai neduos nieko gero, greičiausiai atvirkščiai! O jei jūs iš solidarumo norite kentėti kančias, tuomet, mano brangioji, patariu jums užsidaryti į patį griežčiausią vienuolyną: ten jūs badausite, miegosite ant ledinių akmenų ir triskart per dieną plaksite savo kūną! Tuomet jūs bent nesudarytumėt sunkumų, jei Jasonui Boforui vieną sykį pasitaikytų galimybė pabėgti!

- Arkadijau! - sušuko įžeista Marijana. - Kaip jūs su manim kalbate!

- Taip, kaip privalau kalbėti! Jeigu norite žinoti, aš laikau save idiotu, nes leidau jums keliauti kartu su katorgininkais!

- O aš jau tūkstantį kartų sakiau, kad nenorėsiu su juo skirtis. Jeigu jam kas nors atsitiks...

- Aš būsiu ten, kad iš karto tai pastebėčiau! Jūs pasielgtumėt daug protingiau, jei važiuotumėt tiesiai į Brestą, sutvarkytumėt palikimo dokumentus ir pradėtumėt gyvenimą, ieškodama bendros kalbos su vietiniais gyventojais! Jūs nepamiršote, kad mums būtinai reikalingas laivas ir įgula, sugebanti perplaukti okeaną? Bet ne! Jums labiau patinka vaidinti šventuolę, keliaujančią į Golgotą, jūs velkatės katorgininkams iš paskos, tikėdamasi atlikti Magdalenos vaidmenį arba, kaip šventa Veronika, nušluostyti vualiu iškankintą draugo veidą! Bet, po galais, aš galvą dedu, kad jei būtų buvęs nors mažiausias šansas išgelbėti Kristų, nė viena šių moterų nebūtų veltui švaisčiusi laiko senose Jeruzalės gatvėse! O ar jūs bent pagalvojote, kad imperatorius greitai

sužinos, jog kunigaikštienė Sant'Ana vėl išdrįso jam nepaklusti ir keliauja paskui katorgininkus į Brestą?

- Apie tai jis nieko nesužinos. Mes keliaujame labai kukliai ir aš visiems prisistatau jūsų giminaite.

Tai buvo tiesa. Saugumo dėlei Žolivalis, padedamas Taleirano, pasidarė pasą, kuriame buvo įrašyta jo giminaitė Marija. Tačiau vikontas tūžmingai patraukė pečiais.

- O jūsų veidas? Manote, kad jo niekas nepastebės? Nelaimingojo eskorto prižiūrėtojai jau prieš tris dienas jus įsidėmėjo! Todėl aš maldauju: jokių teatrališkų scenų, jokių veiksmų, galinčių patraukti dėmesį. Taigi, norite to ar nenorite, miegosite su visais karčiamoje!

Sutramdžiusi nepasitenkinimą, Marijana nusileido, tačiau išsikaulijo, kad į karčiamą jie eis tik atvykus katorgininkams. Mintis, jog nepamatys Jasono, jai buvo nepakenčiama.

- Manęs nepastebės, - pasakė ji. - Ten susirinko tiek daug laukiančiųjų...

Ir tai buvo tiesa. Kaimuose buvo žinomos tikslios vilkstinės atvykimo datos, ypač dominusios valstiečius. Jie suplaukdavo iš visos apskrities, dažnai lydėdami "grandinę" iki kelio galo. Kai kurie iš užuojautos duodavo katorgininkams maisto, senų drabužių arba keletą smulkių monetų, tačiau dauguma susirinkdavo tam, kad pasilinksmintų ir rastų šiuose atstumtuose vargšuose pateisinimą savo kasdieniam padorių žmonių nuoboduliui.

Mažas miestelis knibždėte knibždėjo žmonių, o patys pikčiausi arba geriausiai informuoti jau laukė prie daržinės. Prieš nakties poilsį visi katorgininkai būdavo nuodugniai apieškomi, nes tai prižiūrėtojams palengvindavo naktinę sargybą. Kitu metu buvo tenkinamasi apkaustų patikrinimu ir apčiupinėjimu. Marijana ir nuo jos nė per žingsnį nesitraukiantis Žolivalis šmurkštelėjo į minią.

Iš tolo pasigirdo vilkstinės garsai. Vėjas atnešė triukšmą, riksmus, dainavimą, sumišusį su padoriųjų Sen Siro gyventojų šūksmais. Netrukus iš už galinių namelių pasirodė du raiti žandarai baltomis ant krūtinės sukryžiuotomis juostomis. Niūriais veidais, jie į nieką nežiūrėjo, tuo tarpu paskui juos sekę

sargybiniai šypsojosi miniai, tarsi būtų nepaprastai linksmo spektaklio herojai. Po jų pasirodė pirmieji vežimai.

Kai visi penki sustojo vidury lauko, kaliniams buvo liepta lipti žemėn, ir prasidėjo krata. Kaip tik tuo metu, tarsi laukęs ženklo, vėl pasipylė lietus.

- Jūs iš tikrųjų ketinate likti čia? - sušnabždėjo Žolivalis Marijanai į ausį. - Įspėju, kad šis reginys ne jums, ir būtų geriau...

- Kartą ir visiems laikams! Arkadijau, prašau palikti mane ramybėje. Aš noriu matyti, ką jie jam darys.

- Kaip jums patinka! Jūs pamatysite! Bet aš jus įspėjau...

Ji piktai gūžtelėjo pečiais. Tačiau po kelių akimirkų ji užmerkė akis ir nuleido galvą, degdama iš nepakeliamos gėdos. Nepaisant šalčio ir lietaus, kaliniai buvo priversti išsirengti nuogai. Stovėdami basomis kojomis purve, geležimi apkaustytais kaklais jie buvo pasmerkti iškęsti papildomą bausmę - žeminančią kratą... kol vienas sargybinis tikrino drabužius ir avalynę, kitas apžiūrinėjo burnas, ausis, šnerves ir netgi kai kurias intymias vietas... Katorginінkai iš tikrųjų mokėjo slėpti mažyčiuose futliaruose dildes, peiliukus ir laikrodžių spyruokles; šiais daikčiukais greičiau nei per tris valandas galėdavo perpjauti grandines.

Iki ausų nuraudusi Marijana žiūrėjo sau į kojas ir žolę, šiurenusią apačioje. Tačiau aplinkui vyko neįtikėtinos linksmybės - moterys tarsi nuobodžiaujančios kūmutės aptarinėjo anatomines kalinių ypatybes tokiais žodžiais, kurių pasigėdytų patys grenadieriai. Sutrikusi Marijana nusprendė grįžti ir pasisuko į Žolivalį, norėdama paprašyti išvesti ją iš čia, tačiau susijaudinusi minia išskyrė juos, ir jaunoji moteris pasijuto atsidūrusi pirmosiose žiūrovų eilėse. Spūstyje galvą dengęs gobtuvas buvo nutrauktas, ir staiga tiesiai priešais save ji išvydo Jasoną.

Atstumas tarp jų buvo ne toks jau didelis, jis negalėjo jos nepažinti. Marijana netrukus pamatė, kaip išsikreipė jo veidas. Jis visas papilkėjo, o pilnos neapykantos ir gėdos akys tapo tiesiog baisios. Padaręs nevalingą judesį, vejantį šalin, Jasonas, nekreipdamas dėmesio į ant nugaros pabirusius rimbo kirčius, suriko:

- Nešdinkis!.. Tučtuojau nešdinkis!..

Marijana norėjo atsakyti, kad vienintelis jos noras buvo kentėti drauge su juo, tačiau kažkieno geležinė ranka sugriebė ją ir nutempė šalin. Gavusi porą smūgių ir gerokai apkumščiuota Marijana netrukus atsidūrė staugiančiai miniai už nugarų. Priešais ją stovėjo pažaliavęs iš pykčio Žolivalis.

- Na štai! Jūs patenkinta? Jūs pamatėte jį? Jūs pasirodėte prieš jį kaip tik tuo metu, kai jis greičiau būtų sutikęs mirti, negu susitikti su jumis! Ir tai jūs vadinate "kentėjimu drauge"? Užteks jam ir to, ką jis jau išgyveno!

Marijanos nervai neišlaikė ir ji prapliupo konvulsyviai raudoti.

- Aš nežinojau, Arkadijau! Aš negalėjau žinoti, aš nė neįtariau, jog tai gali būti taip žema, taip niekšinga! Minia susijaudino... mane išstūmė į priekį, nors aš ir nedrįsau daugiau žiūrėti...

- Aš jus įspėjau! - negailestingai tęsė Žolivalis. - Bet jūs užsispyrusi labiau už mulą! Nenorite nieko nei girdėti, nei suprasti! Iš tikrųjų, galima pagalvoti, kad jums patinka save kankinti!

Vietoj atsako ji puolė jam ant kaklo ir taip beviltiškai pravirko, kad jis susigraudino.

- Na! Na! Nusiraminkite, mažyle! Atleiskite, kad pratrūkau, bet aš negaliu žiūrėti, kaip jūs brendate vis gilyn į sielvartą ir kančias!

- Aš žinau, mano drauge! Aš žinau... O, kaip man gėda!.. Jūs nė įsivaizduoti negalite, kaip man gėda! Aš įžeidžiau jį, aš priverčiau jį kentėti... aš... aš, pasiruošusi paaukoti už jį gyvybę.

- Ak, ne! Nepradėkite iš pradžių! - užprotestavo Žolivalis, atsargiai plėšdamas Marijaną nuo savo peties. - Aš visa tai seniai žinau, ir jei jūs tuoj pat nenusiraminsite, jei jūs nenustosite draskiusi peiliu savo žaizdos, prisiekiu savo garbe, duosiu jums tiek antausių, kiek pokštelčiau savo dukrai! Eime, grįžkime į kaimą, tpfu, - į karčiamą!.. Jūs man visai susukote galvą!

Vėl sugriebęs Marijaną už rankos, jis privertė ją eiti paskui, nekreipdamas dėmesio į silpnus bandymus pasipriešinti ir atsisukti į daržinės pusę. Tik priėjus pirmuosius namus jis ją paleido.

- Dabar pažadėkite, kad tuoj pat eisite į karčiamą, ir be jokių pokštų!

- Viena? Bet, Arkadijau...

- Jokių "bet, Arkadijau"! Aš sakau: eikite! O aš grįšiu ten!

- Grįšite? Bet... kodėl?

- Galbūt man pavyks, įbrukus pinigų prižiūrėtojui, pasakyti Boforui keletą žodžių! O taip pat įduoti štai šitą!

Atidengęs apsiausto skverną, Žolivalis parodė duonos kepalą, kurį laikė po pažastimi. Marijana, pakėlusi žvilgsnį nuo duonos, susidūrė su keistai blizgančiomis savo draugo akimis. Jai vėl kilo noras pravirkti, tiesa, dėl kitos priežasties, tačiau ji susitvardė ir netgi nusišypsojo. Tai buvo šypsena žmogaus, iš paskutiniųjų drąsinusio save nelaimės akivaizdoje.

- Aš einu į karčiamą! Pasižadu jums!

- Sėkmingos kelionės! Pagaliau jūs parodėte sveiką protą.

- Tiktai...

- Na kas dar?

- Jeigu jums pasiseks su juo pasikalbėti... tegu jis man atleidžia... pasakykite, kad aš jį myliu.

Žolivalis gūžtelėjo pečiais ir pažvelgė į viršų, šaukdamasis dangaus būti tokio atviraširdiškumo liudininku, po to įsisupo į apsiaustą ir nueidamas riktelėjo:

- Jums neatrodo, kad tai beprasmiška?

Laikydamasi duoto žodžio, Marijana nubėgo į karčiamą, virš kurios durų tarnas jau buvo uždegęs žibalinę lempą. Lietus vėl trumpam nustojo, tačiau horizonte susitvenkę debesys žadėjo ne vien tamsą. Jaunoji moteris užsidengė rankomis ausis, kad negirdėtų pragariško triukšmo, ir bėgte įbėgo į vidų, tarsi ją kas būtų vijęsis. Ji iš karto užsidarė savo kambaryje. Bendrojoje salėje žmonių buvo nedaug, beveik visi vyrai, kurie gėrė karštą vyną ir aptarinėjo ką tik matytą reginį. Marijanai nieko nesinorėjo.

Kai po valandos prie jos prisijungė Arkadijus, ji sėdėjo prie lango ant šiaudinės kėdės sudėtomis ant kelių rankomis taip ramiai, tarsi būtų netekusi sąmonės. Tačiau įėjusio sukeltas triukšmas privertė ją pakelti akis su nebyliu klausimu.

- Aš sugebėjau paduoti jam duoną! - pasakė Arkadijus, gūžtelėdamas pečiais. - Tačiau pasikalbėti mums nepavyko, katorgininkai buvo pernelyg įsiaudrinę. Krata juos tiesiog įsiutino... Nė vienas prižiūrėtojas nenorėjo rizikuoti ir nors akimirkai

atrakinti grandinę, netgi už auksą. Aš pabandysiu vėliau. O dabar, Marijana, galite manęs išklausyti?

Prisitraukęs kėdę prie židinio, jis atsisėdo priešais ją, atsirėmė rankomis į kelius ir pažvelgė jaunajai moteriai į akis. Ji teigiamai linktelėjo galvą. Jis paaiškino:

- Aš noriu, kad jūs išklausytumėte manęs... ramiai. Kaip paklusni mergaitė. Ar jūs sugebėsite?

Marijanai dar sykį teigiamai linktelėjus galvą, Žolivalis tęsė:

- Rytoj rytą jūs su karieta ir Grakchu išvažiuosite. Aš liksiu čia. Manau, kad Grakchas bus pakankamai patikima apsauga. Šis jaunuolis dėl jūsų leisis sukapojamas į gabalus! Ne, leiskite man pabaigti, - pridūrė jis, pamatęs, kaip Marijanos akys išsiplėtė ir ji pasiruošė protestuoti. - Jeigu jūs ir toliau seksite paskui vilkstinę, greitai teks jus slėpti ne tik nuo sargybos, kuri jus tuoj pat įsidėmės, bet ir nuo paties Jasono Boforo. Jūsų buvimas padidins jo kančias! Nė vienas tikras vyras nenori, kad mylimoji matytų jį priverstą taikstytis su tokia šuniška padėtimi! Taigi, jūs išlošite laiko, o aš tęsiu kelionę raitas, kad galėčiau pradėti rengti pabėgimą...

- Aš žinau, - pavargusi atsiduso Marijana, - jūs norite, kad aš važiuočiau į Brestą ir...

- Ne! Jūs neįspėjote! Aš noriu, kad jūs vyktumėte į Sen Malą!

- Sen Malą! Dėl Dievo, o ką gi ten veikti?

Žolivalio šypsenoje ironija sumišo su užuojauta.

- Pats nemaloniausias dalykas, Marijana, yra tai, jog jūs nepaprastai lengvai pamirštate apie pažintis, kurios galėtų būti... gana naudingos. Man rodos, kad jūs esate pavadinusi savo draugu kažkokį Siurkufą, kuriam jūs išgelbėjote gyvybę?

- Taip, tai tiesa. Bet...

- Baronas Siurkufas, mano brangioji, jau nebe korsaras, o turtingas laivų savininkas. Gal jūs galėtumėte pasakyti, - be galo švelniai pridūrė Žolivalis, - kas mums pasiūlytų geresnį laivą su patikima įgula už šį jūrų didvyrį? Taigi rytoj iš pat ryto vykite į Sen Malą ir sužinokite, kokios šio žmogaus galimybės. Mums reikia gero laivo ir stiprios įgulos, kuri sugebėtų mums padėti ištraukti Jasoną iš Bresto katorgos.

Šį kartą Marijana neturėjo ką pasakyti. Žolivalio žodžiai atvėrė jai viliojančias perspektyvas, kurių fone išniro didžiulė, energinga ir kartu be galo raminanti barono korsaro figūra! Siurkufas! Kaip ji anksčiau apie jį nepagalvojo? O, jei jis sutiktų jai padėti! Bet ar tai įmanomas dalykas?..

- Jūsų idėja puiki, - tarė ji truputį dvejodama, - tačiau jūs pamiršote, kad imperatorius neturi ištikimesnio tarno už Siurkufą... ir kad Jasonas nuteistas pagal įstatymą! Jis atsisakys!

- Galbūt. Bet pamėginti vis dėlto verta, nes aš būsiu labai nustebintas, jei jis atsisakys pagelbėti kokiu nors mažmožiu. O gal legenda ir tikrovė - du visiškai skirtingi dalykai? Bet kuriuo atveju jūs galite pasiūlyti jam nupirkti laivą su įgula. Jeigu tik plėšikai pakeliui nepasirūpins jumis, už tai, kas yra šioje dėžutėje, galite nusipirkti visą karalystę! - užbaigė vikontas, durdamas išdžiūvusiu didžiuoju pirštu į vieną Marijanos kelioninių krepšių.

Marijana pažvelgė rodoma kryptimi, ir jos akys džiaugsmingai suspindėjo. Išvažiuodama iš namų ji pasiėmė Sant'Anos brangenybes, ketindama panaudoti jas įgyvendinant pabėgimo planą. Jeigu jai pavyks pasiekti Ameriką su tuo, kurį ji myli, ji išsiųs šią dėžutę į Luką. Tai, ką bus panaudojusi, ji grąžins vėliau. Tiesiog puiku, dabar ji turėjo galimybę nusipirkti ne vieną, o daugybę laivų!

Žiūrėdamas į išraiškingą jaunosios draugės veidą, Žolivalis sekė jos minčių eigą. Kai jam pasirodė, kad ji sutinka su jo pasiūlymu, jis tyliai paklausė:

- Nagi? Jūs važiuojate?

- Taip! Šį kartą jūsų viršus! Aš važiuoju, Arkadijau.

Kai Marijanos karieta įvažiavo į Silono užtvanką, siaurą žemės juostą, Sen Malą jungusią su kontinentu, vėjas virto tikru uraganu, ir Grakchas sunkiai nulaikė arklius, išgąsdintus tykštančių vandens purslų. Kitoje užtvankos pusėje, saugiai įrengtame uoste, ištisas miškas laivų stiebų lingavo nuo staigių vėjo gūsių. Netrukus tolumoje pasirodė miestas korsaras, tarsi milžiniškas tortas iš pilko granito, apjuostas gynybine siena, virš kurios kyšojo mėlyni namų stogai, bažnyčių ir galingos viduramžių pilies bokštų smaigaliai.

Šalia Silono šėlstanti žalsva jūra atakavo miestą milžiniškų bangų putotais purslais, primenančiais baltakarčius žirgus. Marijana pažino ją. Tai ji dar neseniai grasinosi įtraukti ją į šėlstančius sūkurius, tai ji pražudė Bleko Fišo laivą, o po to išmetė juos nuogus ir mirtinai sudaužytus prie apgaulingų pakrančių piratų žiburių. Tai ji skalavo Morvano valdų krantus. Ji, ši jūra, buvo klastinga ir nerami, impulsyvi ir veidmainiška, ištikus nesėkmei sugebanti staiga pademonstruoti savo galybę: mirtinas pasalas seklumose, virš povandeninių akmenų ir išdavikiškuose sūkuriuose. Vėjas stūgavo, pro nematomus plyšius languose į karietą veržėsi aitrus jūros oras, prisodrintas druskos ir dumblių kvapo.

Permirkę arkliai įsiveržė po aukštais didingų Sen Malo vartų skliautais ir iš karto nurimo. Šios galingos miesto sienos atlaikydavo smarkiausius audrų ir uraganų antpuolius, neleisdamos jiems įsiveržti į vidų. Už jų viešpatavo sąlygiška ramybė, ir Marijana nustebusi pamatė, jog miestiečiai ramiai tvarkė savo reikalus, tarsi oras būtų buvęs kuo puikiausias. Niekas nė neatkreipė dėmesio į veržlų jų atvykimą. Tiktai prie vartų stovėjęs sargybinis išsiėmė iš burnos molinę dūdelę ir geraširdiškai kreipėsi į Grakchą, kračiusį nuo savo skrybėlės vandenį:

- Ei, vaikine, truputį sulijo, a? Nordvestas užpūtė!.. Arkliukai jo nemėgsta!

- Aš ir pats tai pastebėjau, - nusišypsojo vaikinas, - malonu sužinoti, kad tai nordvestas, bet būtų dar maloniau, jei pasakytumėt, kur gyvena ponas Siurkufas!

Jis paklausė šito tarnaitės, tačiau vos jis ištarė ieškomo žmogaus vardą, aplink karietą susirinko krūva žmonių, prakalbusių vienu metu. Moterys su kepuraitėmis, pasistačiusios ant žemės krepšius, rodė kelią rankomis, jūreiviai plačiomis skrybėlėmis, seni žvejai raudonomis kepurėmis, taip apaugę barzdomis, kad matėsi tik mėlynos nosys ir pypkės, - visi siūlėsi parodyti kelią. Užlipęs ant pasostės Grakchas mėgino juos nuraminti.

- Ne visi iš karto! Nustokite! Tai jis gyvena ten? - pridūrė jis, pastebėjęs, jog visos rankos rodo viena kryptimi.

Tačiau žmonės nenurimo. Susitaikęs su padėtimi, Grakchas nutarė palaukti, kol susijaudinimas atslūgs. Pagaliau du ryžtingesni vyrai paėmė iš abiejų pusių arklius už apynasrių ir, minios

lydimi, ramiai nusivedė juos gatve, vingiuojančia tarp miesto sienų ir aukštų namų. Nieko nesusigaudanti Marijana iškišo galvą pro langą ir paklausė:

- Kas čia vyksta? Mus suėmė?

- Ne, madmuazele Marijana, mus veda! Atrodo, ponas Siurkufas čia gerbiamas tarsi pats karalius, ir visi šie žmonės tik ir galvoja, kaip jam pasitarnauti.

Pasivažinėjimas truko neilgai. Karieta pravažiedėjo pro dvejus vartus, po to pasuko į dešinę, ir kortežas pagaliau sustojo priešais didelį griežto stiliaus pilko granito namą, kurio aukšti langai, herbas virš įėjimo ir bronziniu delfinu puoštos durys dvelkė kilnumu. Savanoriškas Marijanos eskortas draugiškai pareiškė, kad "jis yra čia", ir Grakchui nieko kito neliko, kaip numesti kelias monetas, kad labiausiai ištroškę išgertų į barono Siurkufo ir jo draugų sveikatą.

Pralinksmėję palydovai išsiskirstė, ir seni jūreiviai pasuko į artimiausią taverną, nusprendę išgerti po bokalą karšto sidro, kuris - visi tai žino - yra pats geriausias gėrimas, padedantis atsilaikyti prieš nordvestą. Rimtai nusiteikęs Grakchas kelis sykius timptelėjo bronzinį delfiną. Pasirodžius senam tarnui, aiškiai į pensiją išėjusiam jūreiviui, jis paklausė, ar jo šeimininkas galėtų priimti madmuazelę Marijaną d'Aselną. Iš daugybės vardų, kuriuos nešiojo Marijana, korsaras galėjo žinoti tik šį.

Jaunajam vežėjui buvo atsakyta, kad ponas Siurkufas šiuo metu yra sausajame doke, tačiau ilgai ten neužtruks, ir kad "jeigu dama panorės, galės jo palaukti kajutkompanijoje". Šie žodžiai patvirtino Marijanos spėjimą apie ankstesnę senojo tarno profesiją. Jis pagarbiai įvedė ją į vestibiulį, išklotą baltomis bei juodomis plytelėmis ir išmuštą seno ąžuolo paneliais. Pagrindinė vestibiulio puošmena buvo ant antikinės konsolės stovėjęs puikus fregatos pakeltomis burėmis, atvertais liukais ir iš jų kyšančiomis patrankomis modelis, iš kurio abiejų pusių stovėjo po bronzinį kandeliabrą. Šonuose sargybą ėjo du ąžuoliniai krėslai aukštomis atkaltėmis.

Visi namai kvepėjo šviežiu vašku, iš to atvykėlė padarė išvadą, jog barono žmona yra gera šeimininkė. Šiuose namuose viskas spindėjo švara, bet kurioje vietoje pabraukęs balta pirštine

apmauta ranka nebūtum radęs nė dulkelės. Tai darė įspūdį ir netgi šiek tiek jaudino.

Kajutkompanija, išmušta lygiai tokiu pat tamsiu medžiu kaip ir vestibiulis, buvo gana jauki. Čia galėjai pajusti, jog namų šeimininkas buvo veiklos, jūros, nuotykių ir gyvybingo gyvenimo žmogus. Ant rašomojo stalo mėtėsi kompasai, žemėlapiai, popieriai, pypkės ir žąsų plunksnos, raitytoje žvakidėje stovėjo žalia žvakė, kurios vaškas buvo naudojamas antspaudams. Ant ryškiaspalviu kilimu dengto parketo ilsėjosi milžiniškas gaublys su bronzinėmis ekvatoriaus ir meridianų linijomis. Ant sienos aplinkui didžiulę vėliavą kabėjo gražiai įrėminti senoviniai herbai, išsaugoję aiškius kulkų pėdsakus, baldai, išskyrus sausakimšą knygų spintą, buvo nukloti įvairiausiais pistoletais, žiūronais ir navigacijos prietaisais.

Vos Marijana suspėjo atsisėsti į senuko nurodytą krėslą, pasigirdo trepsėjimas, sutrinksėjo varstomos durys ir į kambarį kartu su jodo prisodrintu jūros oru įsiveržė Siurkufas. Šitas pojūtis buvo be galo panašus į tą, kurį ji patirdavo kiekvieną sykį būdama kartu su Jasonu. Šiuos du jūros vaikus jungė įstabūs bendri bruožai, jie buvo savotiškai panašūs, tarsi broliai. Beliko sužinoti, kokie dideli buvo tie panašumai...

- Tai bent siurprizas! - sugriaudėjo korsaras. - Jūs Sen Male? Negaliu patikėti savo akimis!

- Ir vis dėlto prieš jus ne vaiduoklis! - nusijuokė Marijana, leisdama jam kaimietišku papročiu stipriai pabučiuoti ją į abu skruostus. - Tai iš tikrųjų aš! Tikiuosi, aš jums nesutrukdžiau?

- Sutrukdėte? Tik pamanykite! Ne kiekvieną dieną tenka garbė bučiuoti kunigaikštienę! O kadangi tai velniškai malonu, aš pabandysiu dar kartą!

Tuo metu, kai korsaras vykdė savo ketinimą, Marijana pajuto, jog rausta. Juk ji prisistatė mergautine pavarde...

- Bet... kaip jūs sužinojote, kad aš tapau...

Siurkufas taip garsiai nusikvatojo, kad suskambo krištoliniai sietyno kabučiai.

- Kunigaikštiene? Ak, mano brangusis vaikeli, jūs tikriausiai laikote mus, bretonus, taip įklimpusiais į provincijos banalybę, kad naujienos iš Paryžiaus mūsų smegenis gali pasiekti tik po gerų trijų keturių metelių? Ne jau! Mes žinome visus naujausius

sostinės ir pačių rūmų įvykius! Ypač kai turi tokį artimą draugą kaip baronas Korvisaras. Jis gydė jus ne taip seniai, iš jo aš ir sužinojau viską apie jus - štai ir visa paslaptis. Dabar sėskitės ir papasakokite, kokie geri vėjai jus čia atpūtė! Tik iš pradžių - gurkšnelis portveino, reikia deramai atšvęsti jūsų atvykimą.

Kol Marijana, įsitaisiusi krėsle, ruošėsi būsimam pokalbiui, Siurkufas iš raižytos spintelės ištraukė raudono Bohemijos krištolo grafiną ir gražias aukštas taures, kurias pripildė auksinės spalvos skysčio. Marijana, teigiamai paveikta gero sutikimo, su malonumu stebėjo užtikrintus jūreivio judesius.

Siurkufas išliko savimi. Bakenbardų įrėmintas platus veidas švytėjo lyg žalvarinis, jis, kaip ir visuomet, neslėpė savo aiškių, mėlynų akių žvilgsnio. Galbūt jis šiek tiek priaugo svorio, ir nepakeičiamas mėlynas švarkas vos vos laikėsi ant jo galingo kūno, sukabintas vis tomis pačiomis auksinėmis sagomis, kurios, didelei Marijanos nuostabai, pasirodė esančios pragręžtos ispaniškos monetos.

Laikydamasis ritualo, Siurkufas pirmąją taurę pakėlė į imperatoriaus sveikatą. Jie užsikando biskvitiniais sausainiais, kurie buvo tokie trapūs ir lengvi, kad keliauninkei pasirodė skaniausi saldumynai pasaulyje. Po to Siurkufas prisistūmė kėdę, atsisėdo ir pažvelgė į atvykėlę skatinančia šypsena.

- Aš paklausiau, kokie geri vėjai jus čia atnešė, bet pamatęs jūsų veido išraišką pamaniau, jog tai tikriausiai buvo vėtra! Taip?

- Jei pasakytumėt: uraganas, būtumėt netoli tiesos! Aš priekaištauju sau, kad ryžausi čia atvažiuoti. Dabar aš sudarysiu jums sunkumų arba priversiu blogai apie mane galvoti!

- O, tai neįmanoma! Kad ir kokia būtų priežastis, atvedusi jus čia, aš iš anksto sakau, jog jūs pasielgėte teisingai!.. Greičiausiai jūs per daug subtili, kad pasakytumėte tiesiai šviesiai, kad esu jums reikalingas, tačiau aš nepasijusiu nepatogiai primindamas, jog esu skolingas jums gyvybę!.. Taigi kalbėkite, Marijana! Jūs puikiausiai suprantate, kad galite manęs prašyti visko!

- Netgi... padėti suorganizuoti pabėgimą iš Bresto katorgos?

Nepaisant jam būdingos savitvardos, jis staigiai atsilošė atgal, išduodamas susijaudinimą, ir jaunoji moteris pajuto, kaip smarkiai ėmė plakti jos širdis. Jis pakartojo tęsdamas žodžius:

- Iš Bresto katorgos? Jūs turite pažįstamų tarp tų padugnių?

- Dar ne. Žmogus, kurį aš noriu išgelbėti, yra kelyje į katorgą, Bisetro vilkstinėje. Jį nuteisė už nusikaltimą, kurio jis neįvykdė. Jis buvo netgi nuteistas mirti, bet imperatorius jo pasigailėjo, nes buvo įsitikinęs, jog šis žmogus nedalyvavo žmogžudystėje... o galbūt sprendimą lėmė ir tai, jog nelaimingasis yra užsienietis. Tai sunki, paini istorija! Aš turiu jums viską paaiškinti...

Sutrikusi Marijana dvejojo. Ji buvo taip pavargusi ir susijaudinusi, kad nesugebėjo netgi žiūrėti Siurkufui į akis. Tačiau jis ryžtingu judesiu nutraukė ją ir paklausė:

- Minutėlę! Užsienietis? O tautybė?

- Amerikietis! Jis irgi jūreivis.

Korsaro kumštis trinktelėjo į kėdės atlošą.

- Jasonas Boforas! Tūkstantis nelabųjų! Kodėl jūs iš karto man nepasakėt!

- Jūs jį pažįstate?

Jis staigiai atsistojo, ir kėdė nuvirto žemėn.

- Aš privalau žinoti abiejų pusrutulių laivus ir kapitonus, vertus savo vardo! Boforas geras jūreivis ir ištvermingas vyras! Jo procesas daro gėdą visam prancūzų teisingumui! Beje, dėl jo aš parašiau imperatoriui laišką!

- Jūs? - sušuko Mariana, jausdama kaip jai suspaudė gerklę. - Ir... ką gi jis jums atsakė?

- Nesikiškite ten, kur nesate reikalingas! Ar kažką panašaus... Jūs gi žinote, kaip jis švaistosi žodžiais! Tačiau iš kur jūs pažįstate tą šaunuolį? Aš maniau, kad jūs... hm... pakankamai gerai sutariate su jo didenybe? Aš netgi norėjau prašyti jūsų padėti, bet, sužinojęs apie padirbtus banknotus, nesiryžau velti jūsų į šią istoriją! Ir štai, jūs ateinate prašyti manęs padėti Boforui pabėgti, jūs...

- Jūs, Napoleono meilužė! - liūdnai užbaigė Marijana. - Po mūsų paskutinio susitikimo daug kas pasikeitė, mano drauge: aš netekau jo malonės.

- Jūs galite man viską papasakoti? - pasiūlė Siurkufas, keldamas nuo grindų apvirtusią kėdę ir ruošdamasis vėl atidaryti raižytinę spintelę. - Kaip tikras bretonas, dievinu visokias istorijas.

Atgaivinta naujos tamsaus vyno porcijos ir biskvitų, Marijana ėmė truputį padrikai pasakoti apie savo santykius su Jasonu ir imperatoriumi. Tačiau portveinas ją padrąsino ir ji gana garbingai atlaikė šį išbandymą. Jai pabaigus Siurkufas savo ruožtu pareiškė:

- Jis turėjo vesti jus, nevykėlis! O ne tą bevaisę puošeivą iš Floridos! Greičiausiai ją motina pagimdė nuo kokio nors seminolo, ryjančio aligatorių mėsą. Jūs, tik jūs galite būti tikra jūreivio žmona! Aš iš karto tai pastebėjau, kai tik tas senas velnias Fušė ištraukė jus iš Sen Lazaro kalėjimo.

Marijana susilaikė nepaklaususi, ką būtent jis pastebėjo, tačiau šį pareiškimą ji priėmė kaip daug žadantį komplimentą ir jau labiau pasitikinčiai paklausė:

- Vadinasi... jūs sutinkate man padėti?

- Kas per klausimas! Dar truputį portveino?

- Kas per klausimas! - linksmai pakartojo Marijana, jausdama, kaip pamažu grįžta gyvenimo džiaugsmas.

Draugai išgėrė už projekto sėkmę. Marijana pajuto saldų svaigulį, tačiau Siurkufui reikėjo daugiau nei trijų taurių. Išlašinęs paskutinius vyno lašus, jis pareiškė Marijanai, kad apgyvendins ją geriausiame miesto viešbutyje, kuriame ji galės kaip reikiant pailsėti, o jis tuo tarpu imsis darbo.

- O gal jūs norėtumėt pasilikti čia? - pasiteiravo jis. - Aš dabar gyvenu vienas. Žmona su vaikais yra mūsų namuose Riankuryje, netoli Sen Servano... todėl beprasmiška važinėti ten ir atgal. Be to, ponia Siurkuf, nors ji ir solidaus amžiaus moteris, gali pasirodyti jums ne itin įdomi. Ji pakankamai griežta, nors mėgsta švaistytis žodžiais...

“Nuobodybė!” - pagalvojo Marijana, garsiai pasakiusi šeimininkui, jog labiau trokštų apsistoti viešbutyje. Juk ji keliavo inkognito, todėl geriausia būtų likti nepastebėtai, o be to, ji nejaukiai jaustųsi korsaro šeimoje. Viešbutis viliojo ją labiau.

Šitaip sutarę jie išsiskyrė. Siurkufas patikėjo Marijaną savo senam tarnui, Žobui Goa, buvusiam jūreiviui. Žobas gavo įsakymą palydėti atvykėlę į geriausią visame mieste “Hercogienės Anos” viešbutį. Pats Siurkufas sakėsi ateisiąs iš karto, kai tik ras “reikalingą žmogų”!

Ar dėl svaiginančio portveino poveikio, ar dėl džiaugsmo taip lengvai radus sąjungininką, Marijanai viešbutis pasirodė tikrai žavingas, kambarys jaukus, o iš valgomojo sklindantys kvapai - be galo viliojantys. Pirmą sykį po ilgo laiko ji pajuto, jog gyvenimas turi ir malonių spalvų.

Už miesto sienų vėjas blaškėsi su vis didėjančiu įniršiu. Artėjanti naktis žadėjo štormą, uoste ant stiebų įžiebti žiburiai lingavo tarsi įkaušę jūreiviai. Tačiau tarp keturių kambario, kuriame apsigyveno Marijana, sienų buvo šilta ir ramu. Lova su nuostabiai lengva pūkine antklode ir puikiai išdžiovintais baltiniais viliote viliojo jaunąją keleivę. Ir jei portveinas su biskvitais nebūtų sužadinęs apetito, Marijana nė negalvodama būtų į ją griuvusi. Jaunoji moteris buvo alkana kaip vilkas, o kvapai, sklidę iš virtuvės į visą viešbutį, ne juokais erzino tuščią skrandį. O be to, Siurkufas patarė jai valgyti valgomajame, kad jam nereikėtų eiti pas ją į kambarį, kai atsives reikalingą žmogų. Viešbutis buvo pakankamai padorus, todėl bet kuri dama galėjo ramiai vakarieniauti valgomajame viena, tačiau Marijana dėl viso pikto pasikvietė su savimi jaunąjį Grakchą, kuris turėjo palaikyti jai kompaniją laukiant Siurkufo su draugu.

Įsikūrę netoli židinio, kuriame tarnaitė gražia nėriniuota prijuoste kepė blynus ant keptuvės ilga rankena, kunigaikštienė Sant'Ana ir jos vežėjas mėgavosi austrėmis ir didžiuliais krabais, užpiltais lydytu sviestu ir kvapniomis žolelėmis. Po to jie pasigardžiuodami sukirto tradicinius auksaspalvius blynus, užsigerdami putojančiu sidru.

Marijanai su Grakchu pradėjus gerti aromatingą kavą, aplinkui pasklido skanūs tabako iš Puerto Riko dūmai. Staiga žemos valgomojo durys atsivėrė, ir į salę įžengė Siurkufas. Jį pasitiko džiaugsmingi sveikinimo šūksniai, taip ir nepasiekę Marijanos ausų. Visas jos dėmesys buvo nukreiptas į žmogų, atėjusį kartu su korsaru. Jo veidą dengė stati apsiausto apykaklė, tačiau Marijana pernelyg gerai pažinojo šią fizionomiją, ir būtų nesuklydusi, net jei ji būtų aplipinta dirbtine barzda arba paslėpta po plačiabryle skrybėle.

"Reikalingas žmogus" pasirodė esąs Žanas Ledriu!

Keturioliktas skyrius

Devintoji žvaigždė

Sėdėdama mažame Rekuvranso namelyje, paveldėtame iš Nikolos Maleruso, Marijana nekantriai laukė pasirodant vilkstinės, kurios dvidešimt dienų trukusi kelionė turėjo tuojau pasibaigti. Antras dalykas, kėlęs jai nerimą, buvo "Sen Genolė", greitaeigė Žano Ledriu škuna. Šiuo metu ji plaukė iš Sen Malo palei krantą. Pirmiausia škuna turėjo sustoti mažame Konketo uoste, o po to plaukti Bresto kryptimi. Nepaisydamas blogo oro, jaunasis jūreivis leidosi į jūrą su dešimties ištikimų žmonių įgula tą patį rytą, kai Siurkufas priešais "Hercogienės Anos" viešbutį įsodino Marijaną į karietą ir karštai palinkėjo sėkmingos kelionės.

Tačiau išvakarėse, supratusi, jog Žanas Ledriu vėl braunasi į jos gyvenimą, Marijana smarkiai abejojo negalėdama nuspręsti, ar saugu patikėti šiam žmogui, gana nemaloniu būdu padariusiam ją moterimi, Jasono likimą. Tada Siurkufas, išvydęs sunerimusį Marijanos veidą, nusikvatojo ir stumtelėjo Ledriu prie jaunosios moters.

- Praėjusių metų kovo mėnesį jis grįžo pas mane su asmenišku laišku nuo imperatoriaus, kuris... jūsų prašomas teiravosi, ar negalėčiau priimti Žano atgal. Taigi mes susitaikėme, ir nuo to laiko jis yra jums be galo dėkingas. Nepaisant jo didvyriško elgesio, karas Ispanijoje netiko mūsų Žanui, nes ant žemės jis jautėsi kaip žuvis, išmesta iš vandens. Aš labai nudžiugau, kad šis puikus jūreivis grįžo pas mane!

Marijana truputį sutriko, prisiminusi, kokie audringi kažkada buvo jų santykiai, tačiau susitvardžiusi ji ištiesė ranką buvusiam nelaimės draugui.

- Laba diena, Žanai, aš džiaugiuosi vėl jus matydama.

Jis paspaudė jos ranką be mažiausios šypsenėlės. Jo šviesios akys, panašios į du neužmirštuolių žiedus po jūros nugairintais antakiais, atrodė susimąsčiusios ir gilios. Šis veidas įdegusia oda ir trumpa šviesia barzdike vis dar buvo jai savotiškai artimas, ir Marijana nejučia pagalvojo, kaip vis dėlto šis žmogus elgsis.

Ar jis tebetrokšta jos kaip anksčiau? Staiga sustingęs jūreivio veidas atgijo, tarp ūsų ir barzdelės suspindo šypsena.

- Aš irgi džiaugiuosi! Aš esu laimingas galėdamas atsidėkoti jums už viską, ką esate man padariusi.

Puiku! Viskas bus gerai! Ji pabandė įspėti jį apie gresiantį rimtą pavojų už nepaklusimą imperijos teisingumui, tačiau jis, kaip ir Siurkufas, nenorėjo nieko girdėti.

- Žmogus, kurį reikia išgelbėti - jūreivis, ir Siurkufas sako, kad jis niekuo nenusikalto. Šito man pakanka. Reikia tik sugalvoti, kaip mes tai padarysime...

Ilgas valandas jaunoji moteris ir trys vyrai, užsikvempę ant valgomojo stalo, apkrauto indais su kava ir blynais, aptarinėjo savo plano detales. Reikia pasakyti, kad planas buvo labai drąsus. Jei žaliose Marijanos akyse karts nuo karto plykstelėdavo baimės žiburėlis, tai abiejų bretonų ir paryžiečio mėlynuose žvilgsniuose šėlte šėlo entuziazmo ugnelės, galų gale privertusios Marijaną nusileisti. Ji pasitenkino tuo, kad išreiškė abejonę dėl škunos.

- Škuna pernelyg maža. Mano manymu, pasiekti Ameriką su ja bus neįmanoma. Ar jums neatrodo, kad didelis laivas...

Ji vėl priminė Siurkufo anksčiau atmestą pasiūlymą pirkti laivą. Tačiau korsarų karalius geruoju davė jai suprasti, kad apie tai nėra ko svajoti.

- Ši škuna - tiesiog ideali tam, kuris nori greitai ir nepastebėtas išplaukti iš Bresto. Laivas puikiai gaudo vėją ir laikosi ant vandens. Skubant jis turėtų lengvai įveikti sudėtingas Fromverio ir Iruazo platumas. Už visa kita atsakau aš! Būkite rami, reikiamu momentu atsiras laivas, plaukiantis į Ameriką.

Kadangi ginčytis buvo beprasmiška, Marijana pasitenkino tuo paaiškinimu, ir jie išsiskirstė, ketindami truputį pailsėti. Visą šį laiką Marijana įdėmiai stebėjo Žaną Ledriu, stengdamasi iš jo nejudraus veido išskaityti, ar jis pagaliau išgijo nuo fatališkos meilės, atnešusios tiek rūpesčių jiems abiems. Tačiau jai nieko neišėjo. Jūreivis pats jai viską paaiškino. Atsistojęs jis užsimetė ant pečių apsiaustą ir kreipėsi į Siurkufą, savo žodžius iš tikrųjų skirdamas jaunajai moteriai.

- Jūs grįšite pats, kapitone? Rytoj pakelsiu bures per atoslūgį, todėl šį vakarą turiu atsisveikinti su Marija Žana! Kas gali žinoti, kiek laiko truks ši kelionė, o jūreiviui nepridera išplaukti į jūrą nepabučiavus savo sužadėtinės.

Tardamas paskutinius žodžius, jis šelmiškai mirktelėjo Marijanai. Viskas tapo aišku kaip dieną. Tai reiškė: "Galite nesijaudinti, tarp mūsų viskas baigta! Mano gyvenime atsirado kita moteris..." Tai ją labai nudžiugino. Plačiai nusišypsojusi, ji spustelėjo kietą jaunojo žmogaus ranką. Rami dėl būsimų jų santykių Marijana pliaupiant lietui išvyko su Grakchu į Brestą.

Atvykusi į tą didžiulį uostamiestį, Marijana stengėsi neatkreipti į save dėmesio. Grakchas nuvažnyčiojo karietą tiesiai į Septynių Šventųjų pašto stotį ir paliko ją ten: karietą jie buvo tik išsinuomavę, ir dabar ji turėjo grįžti į Paryžių su pirmu pasitaikiusiu keliautoju. Po to, sukrovęs bagažą į vežimėlį, Grakchas su kukliai apsirengusia Marijana nusileido prie jūros, ketindami persikelti į Rekuvransą. Šį kelią Marijana, gyvendama pas Nikolą, gerai įsidėmėjo. Jis buvo daug trumpesnis už kelią per tiltą, be to, eidamas juo galėjai išvengti būtinybės eiti palei niūrias katorgos sienas bei lynų dirbtuves.

Žvejys mėlyna Gulvano gyventojų kepure atidėjo į šalį adomą tinklą ir įsodino juos į savo valtį. Tą dieną oras buvo gana neblogas. Šaltas, bet nelabai stiprus vėjas pūtė į raudonas link Gulos plaukiančių žvejų valčių bures ir žaismingai sklaistė virš aukštų apvalių pilies bokštų iškeltas vėliavas. Plaukiant žvejys turėjo kaip reikiant padirbėti irklais, nes reikėjo praleisti nemažą laivą, tempusį fregatą susuktomis burėmis, spinduliavusią karine didybe. Laivo irkluotojai dirbo pagal prižiūrėtojo švilpuką, su jėga nardindami irklus į vandenį. Tai buvo katorgininkai, apsirengę raudonomis striukėmis ir skrybėlėmis. Kai kurie dėvėjo žalias kepures, rodančias, jog ją nešiojantis pasmerktas kalėti iki gyvos galvos; ant kepurių buvo prisegta metalinė lentelė su registracijos numeriu. Marijana, sėdėdama ant grubaus tašymo skersasuoslių, žiūrėjo į tuos žmones su keista baime ir pasibjaurėjimu. Galeros daugiau nebeegzistavo, tačiau šie žmonės vis dėlto buvo

galerininkai, ir Jasonas greičiausiai greitai taps vienu iš jų. Grakchas ryžosi pažadinti ją iš niūraus susimąstymo.

- Nežiūrėkite į juos, madmuazele Marijana! Iš to nebus jokio džiaugsmo!

- Kur jau ten! - įsikišo žvejys, vėl užgulęs irklus. - Šis vaizdas ne jaunoms damoms! Tik štai, katorgininkai beveik viską čia daro! Tie, kurie nekrauna laivų, dirba burių arba lynų dirbtuvėse. Kai kurie tvarko šiukšles arba tampo statines su paraku. Šičia vien juos ir tematai!.. Nieko, greitai jūs nebekreipsite į juos dėmesio!

Tačiau Marijana suabejojo, ar taip atsitiks, netgi jei ji liks čia dešimčiai metų.

Gavęs užmokestį geraširdis žmogelis palinkėjo jiems labos nakties ir pasakė, jog jis visuomet jų paslaugoms.

- Mano vardas Konanas, - pridūrė jis. - Šūktelkite nuo tos uolos, ir aš tuoj pat prisistatysiu.

Lydima Grakcho, ant pečių nešusio lagaminą, ir berniuko, tempusio du kelioninius krepšius, Marijana pasinėrė į painių Rekuvranso gatvelių tinklą, ketindama pasiekti Mot Tangi bokštą. Buvo praėję beveik metai nuo to laiko, kai ji išvyko iš Bresto, tačiau ji vis dar puikiai susigaudė šiame miestelyje, tarsi būtų palikusi jį prieš savaitę.

Marijana iš pirmo žvilgsnio pažino netoli bokšto stovėjusį nedidelį Nikolos namelį granito pamatais, baltomis sienomis, aukštu trikampiu priekiniu langu ir nedideliu sodu su nužydėjusiomis gėlėmis. Niekas nebuvo pasikeitę. Ponia Legilvinek taip pat. Ši moteris, Nikolos kaimynė, ilgus metus buvo šeimininkė slaptojo agento namuose, nė neįtardama, kokį darbą jis iš tikrųjų dirbo.

Kai Marijana su savo eskortu pateko į jos stebėjimo lauką, laišku įspėta garbioji moteris išėjo iš namų išskėstomis rankomis. Jos truputį vyriškas pailgas veidas švytėjo džiaugsmu. Ji dėvėjo labai savotiško kirpimo kepuraitę, - tokias paprastai nešiodavo moterys iš Pon Krua. Abi moterys apsikabino ir apsipylė ašaromis, prisiminusios gerąjį žmogų, kuris kažkada jas supažindino.

Peržengus slenkstį, Marijaną nusmelkė įstabus jausmas - tarsi ji būtų grįžusi į tėvų namus. Seni, gerai įtrinti vašku baldai,

spindintys variniai indai, pypkių kolekcija, mažytės Septynių Šventųjų statulėlės ant lentynėlės, senos knygos ir pritvirtinta prie žemų lubų balkio nedidelė galera, įtaisyta į plačiakaklį butelį - visi šie daiktai buvo pažįstami ir artimi. Ji jautėsi čia netgi jaukiau negu atstatytuose prabangiuose d'Aselnų rūmuose. Ji dažnai vaikščiodavo ištuštėjusiame sode, o kai būdavo geras oras - pasisukiodavo krantinėje, stebėdama laivus.

Beliko viena - laukti. Siurkufas buvo tvirtai apsisprendęs dėl laivo. Grakchui, kurį ji nedvejodama pristatė kaip savo tarną, nebuvo ką veikti šiame mažame namelyje. Jis kiekvieną dieną išeidavo į miestą, slampinėdavo aplinkui katorgą arba vaikštinėdavo Keravelio vargšų kvartalais. Sukrypusios lūšnos ir kreivos gatvelės buvo susigrūdę tarp turtingų prekeivių gatvės ir niūrių tvirtovės sienų. O Marijana, kai ponia Legilvinek nesėdėdavo jos kambary priešais židinį ir nemegzdavo, tenkinosi katytės draugija. Susisukusi į kamuoliuką, ji mėgo snausti prie Marijanos kojų.

Laikas tarsi sustojo. Prasidėjo gruodis ir grėsmingos audros vis dažniau šėlo pilkoje jūroje, įsiūbuodamos vandenį iki pat Gulos. Vakarais, kai vėjas imdavo stūgauti aršiau nei įprasta, ponia Legilvinek dėdavo į šalį mezginį ir, paėmusi į rankas rožančių, mintyse melsdavosi už jūreivius ir žvejus, esančius jūroje. Marijana, prisiminusi Žano Ledriu škuną, meldėsi drauge...

Vieną vakarą, kai blyški saulė pamažu tirpo virš salų tvyrančiame rūke, mieste kilo triukšmas, užgožęs uosto gaudimą, prižiūrėtojų komandas ir švilpukus. Į šį neaiškų triukšmą Marijana sureagavo kaip karo žirgas į trimito signalą. Sugriebusi savo didįjį apsiaustą su gobtuvu ji puolė iš namų, nekreipdama dėmesio į šeimininkės šauksmus. Šokinėdama nuo akmens ant akmens, siaurais daržų takeliais ji nusileido į krantinę kaip tik tuo metu, kai iš Siamo gatvės išsukęs pirmasis vilkstinės vežimas įvažiavo į krantinę ir nuvažiavo katorgos kryptimi.

Nepaisant didelio atstumo, ji iš karto atpažino prižiūrėtojų mundurus ir ilgus vežimus, kuriuose sėdėję žmonės atrodė dar labiau susigūžę ir nelaimingi negu prieš kelionę. Tačiau nakties šešėliai ėmė pamažu tirštėti ir apgailėtinas kortežas greitai dingo nuo upės pakilusiame rūke. Sustingusi po plačiu apsiaustu Marijana grįžo namo, tikėdamasi, jog netrukus turėtų pasirodyti

Arkadijus. Kadangi vilkstinė jau buvo čia, vikontas neturėtų būti kur nors toli. Ji norėjo eiti pasitikti jo ant Rekuvranso tilto, tačiau apsigalvojo, nusprendusi, jog jis gali pasinaudoti valtimi.

Jis atėjo kartu su Grakchu, pasitikusiu jį prie katorgos vartų. Kaip tik tuo metu ponia Legilvinek uždarinėjo langines, o Marijana, palinkusi virš ugniakuro, maišė verdančią sriubą su mėsa.

- Pagaliau pasirodė mano dėdė iš Paryžiaus, ponia Legilvinek, - pasakė jaunoji moteris bretonei, šokinėjančiai aplink atvykėlį. - Jis nukeliavo ilgą kelią ir labai pavargo!

Arkadijus iš tikrųjų atrodė labai iškankintas, ir niūrus jo žvilgsnis labai sujaudino Marijaną. Jo tylėjimas kėlė nerimą. Padėkojęs gerajai moteriškei už priėmimą, jis nuvijo šalin katę ir atsisėdo į jos vietą prie ugniakuro. Ištiesęs virš ugnies rankas, jis kurį laiką tylėjo, netardamas nė žodžio. Marijanai stebint sunykusį Arkadijaus veidą, ponia Legilvinek ėmėsi skubiai dengti stalą, tačiau Grakchas ją sustabdė.

- Nesirūpinkite, gerbiamoji. Aš pats tai padarysiu.

Kad ir būdami dideli plepiai, bretonai niekada neperlenkdavo lazdos. Našlė kaipmat suprato, kad jos kaimynai nori pasilikti vieni. Pasiteisinusi, jog dar nori suspėti į gretimos bažnyčios vakarines pamaldas, ji palinkėjo labos nakties ir išėjo, sugriebusi už pakarpos savo katę. Tuo tarpu Marijana atsiklaupė ant kelių priešais Arkadijų, nuleidusi ant rankų galvą.

- Arkadijau! Kas atsitiko? Jūs susirgote?

Jis pakėlė galvą ir nusišypsojo, bet taip gailiai, kad tik patvirtino Marijanos spėjimus.

- Kas nors atsitiko Jasonui? - paklausė ji, staiga apimta baimės. - Jie jį...

- Ne, ne... Jis gyvas! Bet sužeistas, Marijana, ir gana sunkiai.

- Sužeistas? Bet kaip? Kodėl?

Arkadijus papasakojo, kaip visa tai įvyko. Apsistojus Pontorsone, Jasono kaimynas, jaunas aštuoniolikos metų vaikinukas, susirgo karštlige ir paprašė vandens, norėdamas numaldyti kankinantį troškulį. Vienas prižiūrėtojas dėl įdomumo spyrė jam koja į šoną, o po to išliejo ant galvos visą ąsotį vandens. Šis reginys sukėlė Jasonui įsiūtį. Jis puolė niekšą ir

nutrenkė jį vienu kumščio smūgiu. Prispaudęs keliu prie žemės, jis ėmė jį smaugti, tačiau kiti prižiūrėtojai tuoj pat puolė draugui į pagalbą. Sušvilpė bizūnai, o vienas iš žandarų išsitraukė kardą.

- Jį sužeidė į krūtinę, - pridūrė Arkadijus. - Tie žvėrys būtų jį užmušę, jeigu Vidokas, vienas iš kalinių, nebūtų pasišaukęs pagalbos. Tačiau po to įvykio kelionė virto tikru pragaru...

- Nejaugi jo niekas neprižiūrėjo?

Žolivalis papurtė galvą ir tęsė:

- Sustojimuose jo draugai darė ką įmanydami, tačiau už bausmę turėdavo du etapus eiti pėsti. Aš bijojau, kad jis nepasieks Bresto gyvas...

- Tai siaubinga! - bespalviu balsu sumurmėjo Marijana.

Staiga ją apleido jėgos ir ji nieko nematančiu žvilgsniu įsižiūrėjo į grindis. Prieš akis jai iškilo lietaus merkiamas kelias, kuriuo brido grandinėmis apkaustytas sužeistas žmogus, prilaikomas kitų šešėliais virtusių žmonių, lygiai tokių pačių išsekusių, kaip ir jis. Staiga ji pasakė:

- Jis šito neištvers! Jį užmuš! Tokiems atstumtiesiems tikriausiai nėra net izoliatoriaus?

Šį kartą atsakė Grakchas:

- Katorgoje yra. Bet man rodos, kad vilkstinė turėjo būti apžiūrėta ligoninėje, esančioje netoli nuo čia?

- Prižiūrėtojai nesutiko jo ten palikti. Iš ligoninės gana paprasta pabėgti. Žandaras, kurį jis buvo užpuolęs, užsispyrė ir neatidavė jo gydytojams. Jis pasakė, jog katorgoje jį pagydys tam, kad jis sugebėtų atlaikyti bausmę, kurios užsitarnavo... Tas žmogus tikras niekšas. Jis nusiramins tik tada, kai pasieks savo.

- Kokią bausmę jis turi galvoje?

- Lazdas ir karcerį, į kurį Jasoną gali įkišti keliems mėnesiams, jei jis nepalūš nuo lazdų! O iš karcerio niekas nėra pabėgęs.

Sąlygiškai ramus laukimas, kuriuo gyveno Marijana, Sen Male atgijus vilčiai išgelbėti mylimąjį, vėl užleido vietą baimei. Tik dabar ji suprato, kad Jasonas buvo belaisvis siaubingos mašinos, iš kurios bus sunku jį išplėšti ir kuri grasinosi sunaikinti jį. Dabartinė jo būklė anuliavo bet kokią pabėgimo galimybę. O pasveiks - jeigu apskritai pasveiks - tik tam, kad atsidurtų dar baisesnėje padėtyje.

Kol ji šitaip niūriai mąstė, Grakchas keiksnodamasis užsivilko apsiaustą, kurį jis specialiai nusipirko pasivaikščiojimams po didžiulį uostą, užsitraukė ant akių vilnonę kepurę ir greitai nužingsniavo prie durų.

Marijana sustabdė jį:

- Kur jūs einate tokiu metu?

- Į Keravelį. Ten netoli nuo katorgos vartų yra taverna, kurioje geria prižiūrėtojai. Aš dažnai ten užsukdavau ir susipažinau su vienu seržantu, Lavioletu, kuriam nieko, išskyrus butelį, nereikia. Sugirdęs jam gerą romo porciją, aš ištrauksiu iš jo viską, ko man reikia. Aš noriu žinoti, kas atsitiko ponui Jasonui.

Apsiblaususiose Žolivalio akyse plykstelėjo žaibas.

- Štai mums reikalinga pažintis! Tu gerai padirbėjai, mano berniuk! Eik šį vakarą vienas, o rytoj aš padėsiu tau nugirdyti tą kareivą!

Kai jaunuolis po dviejų valandų grįžo, Žolivalis ir Marijana vis dar sėdėjo valgomajame. Jis tylėdamas rūkė šalia ugnies, o ji baigė nudengti stalą. Barškindama indais, Marijana trumpam atsikratė sunkių minčių. Naujienos, kurias seržantas Lavioletas išspaudė iš savo stiklinės romo, iš esmės patvirtino Žolivalio žinias, tačiau su kai kuriais maloniais papildymais: vieną iš kalinių, sunkiai sužeistą vyrą, tuoj pat paguldė į izoliatorių. Jo laimei, jaunas chirurgas, prižiūrėjęs kalinius, tuo metu dar buvo neišėjęs. Vienas iš naujai atvykusių, ne sykį kalėjęs šioje katorgoje ir gerai pažinojęs daktarą, iš karto jį pasišaukė. Šis apžiūrėjo sužeistąjį ir suteikė jam pagalbą. "Fransua Vidokas, - pagalvojo Marijana. - Vėl jis!"

Šį sykį ji su dėkingumu prisiminė keistąjį kalinį, taip erzinusį ją Laforse. Dabar ji melsis ir už jį, nes jo dėka Jasonas dabar gyvas. Bet ar ilgam? Žmogaus, kurį užpuolė Jasonas, neapykanta nė minutėlei nepaliks jo ramybėje, o jaunąją moterį privers nuolat nešiotis širdyje baimę.

Pašaliniam stebėtojui šios dienos būtų pasirodžiusios ramios ir panašios viena į kitą, monotoniškai slinkusios aidint varpams ir kiekvieną vidurdienį iššaunant pilies patrankai. Mažojo namelio gyventojai gyveno tyliai, užsiiminėjo buitiniais reikalais, kuriuos

paįvairindavo ilgi pasivaikščiojimai, organizuojami dėdės ir jo giminaitės. Susikibę už parankių jie vaikštinėdavo palei pilį, apsilankydavo uoste ir senuosiuose kvartaluose. Jaunasis tarnas, kaip ir pridera jo amžiui, veltėdžiavo. Jis valandų valandomis trynėsi krantinėje, spoksodamas į katorgininkus, kurie krovė į karinius laivus paraką arba granatas, vijo naujus lynus, remontavo sugedusius laivus, kartu su kariniais dailidėmis skaldė sakais kvepiančius milžiniškų pušų kamienus. Tačiau visi šie iš pažiūros nekalti pasivaikščiojimai turėjo dvejopą tikslą: sužinoti kaip galima daugiau naujienų ir nepražiopsoti "Sen Genolės" atvykimo.

Dėl nežinomų priežasčių škuna vėlavo. Žolivalio apskaičiavimais ji turėjo pasirodyti prieš savaitę. Tai labai sujaudino Marijaną. Paskutiniu metu jūra buvo nerami. Kas galėjo garantuoti, kad mažytė škuna be kliūčių perplauks Fromverio įlanką, nebus užnešta ant akmenų prie San Matjo iškyšulio ir laimingai pasieks Konketo uostą? Žvejai šiomis dienomis nesiryžo plaukti į jūrą, o krantinėje ir tavernose buvo kalbama, kad iš salų jau dvi savaitės nebuvo gauta jokių žinių. Įsišėlusi jūra, kaip tai dažnai būdavo žiemą, atkirto Moleną ir Vesaną nuo kontinento...

Tačiau kai užsidarydavo mažojo namelio langinės ir durys, jo gyventojai imdavosi ne tokių jau nekaltų užsiėmimų. Žolivalis leido laiką rūpestingai gręžiodamas didžiulius varinius sū ir slėpdamas tose skylutėse auksines monetas, nes tam tikra suma katorgininkui būdavo tikras ginklas. Jis taip pat padarė tikslią geležėlės, ant kurios būdavo užrašomas kalinio registracijos numeris, kopiją, iškalęs joje iš seržanto Lavioleto sužinotą Jasono numerį. Šia geležėle buvo galima perpjauti apkaustus, nes Žolivalis jos kraštuose buvo išrantęs vos vos įžiūrimus dantukus. Marijana išmoko kepti duoną, ir du dideli kepalai padedant Lavioletui jau buvo perduoti į katorgą. Kiekviename iš jų buvo paslėpta drabužių.

Atėjus vakarui, Žolivalis su Grakchu išeidavo iš namų ir pasukdavo į "Jamaikos dukters" taverną, kurioje jie jau būdavo laikomi savi. Naujienos, kurias jie išgirsdavo, kėlė ūpą: sužeistasis sveiko lėtai, bet užtikrintai. Tai lėmė jo jaunystė ir galingas organizmas. Užsikrėtimo pavojus praėjo. Arkadijaus, beje, ir kalėjimo chirurgo nuomone, žaizdos gijimą spartino palankus

jūros klimatas. Tačiau Marijana kiekvieną sykį sudrebėdavo, pabandžiusi įsivaizduoti savo mylimą žmogų, sužeistą ir apkaustytą grandinėmis, gulintį siauroje, jūros augalais išklotoje lovoje.

Artėjo Kalėdos. Tais metais jos turėjo būti antradienį. Todėl, kaip ir kiekvieną penktadienį prieš Kalėdas, ponia Legilvinek kartu su Marijana išsiruošė į Siamo gatvę, kur kiekvienais metais vykdavo kalėdinė Bresto mugė. Moterys ketino šio to nusipirkti artėjančiai didžiulei šventei, labiausiai bretonų gerbiamam metų įvykiui. Jeigu naujieji Rekuvranso gyventojai būtų pasielgę kitaip, negu jų kaimynai, būtų sukėlę nepageidaujamą įtarimą.

Oras buvo geras, nors miglotas. Siamo gatvė, pagyvėjusi, kaip visuomet turgaus dienomis, atrodė gana neįprastai. Ji mirgėte mirgėjo gražiais spalvingais valstiečių rūbais, tarp kurių išsiskyrė dryžuoti jūreivių kostiumai. Leono dukterys aukštais galvos apdangalais, susisupusios ilgais šaliais, atrodė panašios į pasakų fėjas, o Pluarė gyventojos raudonais ir auksiniais siūlais siuvinėtais rūbais priminė iš paveikslų nužengusias madonas. Labiau pagyvenusios moterys buvo apsirėdžiusios tamsiai, tarsi būtų atvykusios iš amžių glūdumos. Reginiui šventiškumo teikė ir vyrai siuvinėtais švarkais, dėvintys trumpas plisuotas kelnes ir vilnones kojines.

Marijana, kartu su ponia Legilvinek apžiūrinėdama ant prekystalių išverstus kalnus austrių ir kopūstų, staiga pamatė atvažiuojantį dviratį šiukšlių vežimą. Jį traukė keturi katorgininkai, kurių vienas dėvėjo žalią kepuraitę. Juos lydėjo abejingas prižiūrėtojas, žingsniavęs šalia užriesta nosimi ir sudėtomis užpakaly rankomis. Jis, atrodė, nekreipė jokio dėmesio į prie šalies prisegtą tabaluojantį kardą. Ši grupelė nieko nedomino. Bresto gyventojams dirbantys katorgininkai buvo įprastas vaizdelis. Daugelis netgi truputį jų gailėjosi, tarsi senų pažįstamų.

Prekeivis, stovėjęs priešais Marijaną už prekystalio ir rūkęs ilgą pypkę, padarė draugišką judesį ranka katorgininkui žalia kepuraite. Pastarasis atsakė mostelėjimu, ir tuo momentu Marijana pažino Vidoką. Dabar jis buvo visiškai arti. Traukiama tarsi magneto, ji negalėjo ištverti likti nepastebėta. Ponia Legilvinek kaip tik sustojo prie žalumynais nukrauto prekystalio ir ėmė

plepėti su kažkokia senute, nežiūrėdama į Marijanos pusę. Tuomet jaunoji moteris ryžosi iškelti ranką.

Greitas katorgininko žvilgsnis tuoj pat išskyrė ją iš minios. Jis lengvai šyptelėjo, duodamas suprasti, kad ją pažino, ir mostelėjo galva į artimiausios gatvės kampą, kur savo eilės laukė šiukšlių dėžė. Po to jis mirktelėjo į užpakaly žingsniavusį prižiūrėtoją ir didžiuoju pirštu patrynė rodomąjį. Marijana suprato, jog galės su juo pasikalbėti, jei ką nors duos prižiūrėtojui.

Ji greitai nėrė į minią ir, pasiekusi nurodytos gatvės kampą, ėmė laukti vežimo. Išsitraukusi iš piniginės sidabrinę monetą, ji ištiesė ją prižiūrėtojui, sakydama, jog nori pasikalbėti su žmogumi žalia kepuraite.

Vyras gūžtelėjo pečiais ir pašaipiai nusikvatojo.

- Velnias griebtų tą Vidoką! Kur tik jis jų nesusiranda! Nagi, gražuole, greičiau, duodu tau vieną minutę, ne ilgiau!

Gatvėje už kampo buvo tamsu. Tai buvo greičiau siauras praėjimas, paskendęs rūke. Kai Marijana įžengė ten, katorgininkas, žvangindamas grandinėmis, atsišliejo kampinio namo sienos. Dusdama, tarsi būtų ilgai bėgusi, Marijana paklausė:

- Ar yra kokių nors naujienų?

- Taip. Aš mačiau jį šį rytą. Jam jau geriau, bet jis dar nepasveiko.

- Kiek dar reikės laiko?

- Ne mažiau savaitės, galbūt dešimt dienų.

- O paskui?

- Paskui?

- Taip... man sakė, kad jam bus paskirta bausmė.

Katorgininkas, nutaisęs fatališką miną, gūžtelėjo pečiais.

- Jis jos nusipelnė! Viskas priklausys nuo žmogaus, kuris jį muš. Jeigu muš nestipriai, Jasonas išlaikys.

- Bet aš negaliu apie tai nė pagalvoti. Jis turi pabėgti... iki bausmės! Kitaip jis gali būti tiesiog subjaurotas, jeigu ne baisiau!

Katorgininko ranka tarsi gyvatė iššoko iš raudonosios striukės kišenės ir apsivijo Marijanos riešą.

- Tyliau! - sušnypštė jis. - Jūs kalbate apie tai kaip apie sekmadieninį pasivaikščiojimą! Apie tai galvojama, būkite rami! Ar jūs jau turite laivą?

- Aš manau, kad taip! Bet jis dar neatplaukė, ir...

Vidokas suraukė antakius.

- Be laivo pabėgimas neįmanomas. Pasigirdus iš katorgos pavojaus signalui, visi apylinkės gyventojai puls gaudyti bėglį. Už vieną pabėgėlį jie gauna šimtą frankų... Be to, šalia katorgos yra čigonų stovykla, o jie tik tuo ir užsiima! Niekingi kalės vaikai!.. Kai tiktai iššauna patranka, jie griebia šakes su dalgiais ir bėga į medžioklę.

Katorgininkai baigė krauti šiukšles ir iš už vežimo išlindo prižiūrėtojo galva.

- Vidokai, baik, važiuojame!

Kalinys klusniai pasuko link gatvės.

- Kai jūsų laivas atplauks, duokite žinią Kremeriui, "Jamaikos dukters" šeimininkui. Bet turėkite omeny, kad jo prireiks ne vėliau kaip do dešimties dienų ir ne anksčiau kaip po savaitės. Iki!

Pamiršusi apie ponią Legilvinek, kuri jau buvo kažkur dingusi, Marijana nusileido prie pilies. Ji norėjo kuo greičiau grįžti į Rekuvransą ir papasakoti Žolivaliui viską, ką sužinojo. Nepaisydama stataus skardžio ir šlapių nuo drėgmės grindinio akmenų, ji bėgo kone tekina. Vidoko žodžiai aidėjo jos galvoje tarsi varpo dūžiai: "Ne vėliau kaip po dešimties dienų, ne anksčiau kaip po savaitės". O Ledriu vis dar nesirodė ir galbūt niekada nepasirodys!.. Reikėjo nedelsiant kažką sugalvoti, surasti kokį nors laivą... Ilgiau laukti nebebuvo galima!.. Greičiausiai Maluenoje kažkas įvyko, todėl planą teks pakeisti.

Laimei, senasis Konanas laukė kaip tik šioje upės pusėje. Jis nejudėdamas sėdėjo ant akmens, rūkė pypkę ir spjaudė į vandenį. Marijana atbėgo tokia susijaudinusi, kad buvo pasirengusi plaukte perplaukti upę, kad tik greičiau pasiektų namus. Ji šoko į valtį, o valtininkas nė nepastebėjo, kad atsirado klientė.

- Greičiau! - šūktelėjo ji. - Perkelkite mane!..

- Na na! - pasakė geraširdis žmogelis. - Jūs ką, skubate mirti? Tai bent jaunimas! Visuomet bėgte...

Tačiau jis užgulė irklus energingiau nei paprastai, ir Marijana netrukus jau stovėjo kitoje kranto pusėje. Metusi jam monetą, ji pasileido tekina per uolas į namų pusę. Uždususi nuo greito

bėgimo, jaunoji moteris tarsi viesulas įsiveržė į mažąjį namelį. Žolivalis kalbėjosi su žveju, kuris buvo pastatęs ant stalo pintinę žuvų. Kambary sklandęs degančių malkų kvapas susimaišė su šviežios žuvies aromatu.

- Arkadijau! - sviedė Marijana. - Reikia kuo greičiau surasti kokį nors laivą... Aš sutikau...

Ji užsikirto. Abu vyrai atsigręžė į ją ir ji pamatė, kad žvejys buvo visai ne žvejys, o Žanas Ledriu.

- Laivą? - ramiai paklausė jis. - O kam? Mano laivo jums neužteks?

Marijanai pakirto kojas. Ji griuvo ant suolo, prasisegiojo smaugusią ją apsiausto apykaklę ir nusimetė nuo galvos gobtuvą.

- Aš maniau, kad jūs neatplauksite, kad jums kažkas atsitiko! - atsiduso ji.

- Ne ne, viskas ėjosi puikiai! Tiesiog man teko kelias dienas užtrukti Morle. Vienas iš mano žmonių... susirgo.

Jis truputį sumišo, tardamas šiuos žodžius, tačiau Marijana pernelyg džiaugėsi jo pasirodymu, kad atkreiptų dėmesį į tokią smulkmeną.

- Svarbiausia, kad jūs esate čia, - pasakė ji. - Ir jūsų laivas čia?

- Taip, prie Magdalenos bokšto. Bet dabar aš plauksiu į Konketą.

- Jūs išvykstate?

Žanas parodė į krepšį su žuvimi.

- Aš esu paprastas žvejys, pardavinėjantis savo laimikį, ir savaime suprantama, kad Bresto uoste aš neturiu daugiau ką veikti. Bet nesijaudinkite, rytoj aš grįšiu. Viskas paruošta, kaip buvom sutarę Sen Male?

Iš pradžių Arkadijus, po to Marijana keliais žodžiais supažindino jį su esama padėtimi: Jasonas sužeistas, todėl ko nors imtis galima bus tik po savaitės, be to, jam grėsė bausmė, kurią jam paskirs vos tik jis pasveiks, todėl laiko pabėgimui bus labai nedaug... Žanas Ledriu išklausė visa tai suraukęs antakius ir nervingai timpčiodamas ūsų galiukus. Kai Marijana baigė pasakojimą neseniai įvykusiu pokalbiu su Vidoku, jis su

tokia jėga trinktelėjo į stalą, kad keletas žuvų lėkte išlėkė iš pinto krepšio ir nukrito ant stalo.

- Jūs pamiršote svarbiausią dalyką - jūrą. Joje ne visuomet gali daryti tai, ką nori. Po savaitės oras bus toks nepakenčiamas, kad perplaukti Iruazą bus tiesiog neįmanoma. Kalinys vėliausiai po penkių dienų turi atsidurti laivo denyje.

- Laivo? Kokio laivo?

- Koks skirtumas? To, kuris perkels jį per okeaną! Jis atplauks į Vesaną po trijų dienų ir negalės ten ilgai užtrukti nepastebėtas pakrantės sargybos. Mes išplauksime Kalėdų naktį.

Marijana ir Žolivalis susirūpinę susižvalgė. Ledriu buvo arba ne visai sveiko proto, arba nieko nesuprato iš to, kas jam buvo pasakyta. Jaunoji moteris ryžosi pakartoti:

- Žanai, mes jums aiškiai pasakėme, kad Jasonas tiktai po savaitės įgaus tiek jėgų, kad galėtų užlipti ant sienos, nusileisti virve ir taip toliau.

- Bet aš manau, kad jam turėtų užtekti jėgų perpjauti prie lovos jį prikausčiusią grandinę? Ypač jei jis, kaip jūs man sakėte, turi gerą instrumentą ir pinigų, už kuriuos jis gali neblogai maitintis.

- Mes visa tai padarėme, - įsikišo Arkadijus. - Bet šito nepakanka. O ką norite padaryti jūs?

- Pagrobti jį! Aš žinau, kur yra izoliatorius: pačiame pakrašty, beveik išorėje. Sienos ten ne tokios aukštos, jas daug lengviau perlipti. Mano dvylika žmonių įpratę audrų metu laipioti stiebais. Įsiveržti į izoliatorių, paimti jūsų draugą ir perkelti jį per sieną - tai tiesiog vaikiškas žaidimas. Mes pritrenksim visus, kurie priešinsis, ir, patikėkite, viską atliksime labai greitai. Kalėdų naktį didysis atoslūgis įvyks vidurnaktį. Mes išplauksime kartu su juo. “Sen Genolė” stovės išmetusi inkarą Keravelio papėdėje. Be to, - pasakė jis netikėtai nusijuokęs iš sutrikusių Žolivalio ir Marijanos, - prižiūrėtojai irgi mėgsta švęsti Kalėdas. Jie prisigers kaip batsiuviai, ir mes be vargo pasieksime savo tikslą! Ką jūs pasakysite?

Marijana giliai atsiduso, tarsi po ilgo buvimo po vandeniu būtų įkvėpusi oro. Po ilgų dvejojimo ir baimės dienų ramus

Žano Ledriu pasitikėjimas savimi truputį pritrenkė ją. Ir vis dėlto tai skambėjo labai įtikinančiai!

- Aš nedrįstu prieštarauti, - nusišypsojo ji, - bet jūs ir nepriimtumėt jokių prieštaravimų, ar ne tiesa?

- Jokių! - rimtai pasakė jis, tačiau bekeliant nuo stalo krepšį su žuvim, jūreivio akys susiaurėjo.

Plykstelėjusi jose linksma ugnelė liudijo, jog bretonas ypač gerai nusiteikęs.

- Įspėkite kalinį, kad tai įvyks pirmadienio vakare. Vienuoliktą valandą grandinės turi būti perpjautos. Visa kita - mano reikalas. O jūs laukite atvykstant škunos. Pamatę ją prieplaukoje, sulaukite nakties ir ateikite!

Mostelėjęs ranka, Žanas Ledriu išėjo, perėjo sodą ir dideliais šuoliais nusileido į uostą. Kurį laiką girdėjosi linksmai švilpaujama Siurkufo jūreivių dainelė, kurią Marijana pirmą sykį išgirdo tą baisųjį rytą, kai tapo Morvano belaisve.

... Štai, vėjo genama
Iš Anglijos
Į mus atskrieja
Fregata...

Likę dviese prie stalo, ant kurio Žanas paliko keletą žuvų, Marijana su Žolivaliu susižvalgė, nežinodami, ką vienas kitam pasakyti. Galų gale Arkadijus patraukė pečiais, išsiėmė iš mėlyno olandiško porceliano dėžutės cigarą, gerokai pabraukė juo sau po nosimi ir, pasilenkęs prie ugnies, užsidegė jį. Malonus cigaro dūmas užgožė kambaryje tvyrojusį keistą žuvies kvapą.

- Jis absoliučiai teisus! - pasakė vikontas. - Tokioje situacijoje išlošia tik patys akiplėšiškiausi. O be to, mes neturime pasirinkimo.

- Jūs manote, kad jam pavyks? - neramiai paklausė Marijana.

- Aš tikiuosi! Priešingu atveju, mano brangusis vaikeli, mūsų niekas neišgelbės: visus pakars ant kokios nors fregatos stiebų, jeigu prieš tai nenušaus. Jeigu mus sugaus, pasigailėjimo nėra ko tikėtis! Tai jūsų negąsdina?

- Gąsdina? Mane gąsdina vienintelis dalykas: gyvenimas be Jasono. Visa kita man vienodai nerūpi, ar tai būtų virvė, ar kulka...

Žolivalis išpūtė kelis dūmų kamuolius, po to įdėmiai pažvelgė į raudoną cigaro galiuką.

- Aš seniai pastebėjau, kad jūs sukurta didžiulei meilei, didžiausiam žygdarbiui, arba didžiulei... beprotybei! - pasakė jis švelniai. - Aš pats per daug myliu gyvenimą, todėl paprašysiu Septynių Šventųjų, kad ta linksmoji Kalėdų naktis, kurią mums pažadėjo aistringasis kapitonas, netaptų mums... paskutinė!

Arkadijus išėjo į sodą, ketindamas ten baigti rūkyti cigarą, o Marijana ėmėsi valyti žuvį.

Gruodžio 24-oji prasidėjo nykiai. Vėlyvą rytą tvyrojo toks tirštas rūkas, kad Rekuvransas su retais medžiais ir pilko akmens tvoromis atrodė tarsi nerealus laivas, plaukiantis pasroviui į apsiniaukusią begalybę. Vienintelis šiek tiek aiškiai įžiūrimas dalykas buvo Mot Tangi bokštas. Visa kita: miestas, pilis, krantinė ir uostas - buvo dingę.

Marijana, šią paskutinę naktį nė minutės nesumerkusi blakstienų, žvelgė į šį rūką nevilties pilnomis akimis. Atrodė, kad pats likimas mėgavosi galimybe sutrukdyti jiems įgyvendinti planą. Jaunoji moteris pyko ant jo, ant gamtos, ant pačios savęs už tai, kad be galo nervinosi, ant visų, tuo metu ramiai užsiimančių savais reikalais. Ji nuolat kartojo, kad "Sen Genolė" atplauks į uostą nepastebėta, jei škuna apskritai sugebės prisiartinti prie kranto. Vidurdienį Žolivalis pasiuntė Grakchą užlipti ant uolų šalia pilies ir stebėti atplaukiančius laivus.

Truputį atslūgus susijaudinimui, Marijana nusprendė nors išoriškai atrodyti rami, šią kritišką dieną sprendžiantis jos likimui. Ir vis dėlto, ji jau šimtąjį kartą klausė kantrybe apsišarvavusio Žolivalio, ar jis įsitikinęs, kad Jasonas įspėtas, kaip ir Fransua Vidokas, kuris turėtų padėti amerikiečiui išnaudoti netikėtą galimybę pabėgti. Marijana buvo tikra, kad katorgininkas niekuomet nieko nedaro veltui...

Ponia Legilvinek, susiruošusi praleisti šventąją naktį pas savo giminaitę Porzike, nuo pat ankstyvo ryto rūpinosi tuo, kad jos kaimynė turėtų šiam vakarui visko, kas pridera. Ji atnešė jai tradicinę balaną, kuri iki pat vidurnakčio mišių turėtų degti židinyje. Balana buvo papuošta gražiomis raudonomis juostelėmis,

lauro ir erškėčio šakelėmis. Tai sujaudino Marijaną iki širdies gelmių - juk ji buvo pasiryžusi šią naktį visiems laikams palikti Brestą. Tačiau vis dėlto ponios Legilvinek išvykimas jai pasirodė siųstas paties dangaus.

Gerajai moteriai taip nesinorėjo palikti savo draugų, kad ji porą kartų klausė, ar jie nenorėtų, jog ji pasiliktų su jais, o gal jie galėtų eiti kartu su ja pas giminaitę? Tačiau sutikusi švelnų, bet tvirtą atsisakymą, ji po daugelio atodūsių "deja!" vis dėlto ryžosi pagaliau išeiti, įpareigojusi Marijaną griežtai laikytis vietinių tradicijų: gražiai sutikti vaikus, kurie ateis šlovinti Kristaus, neužmiršti sukalbėti maldą už mirusiuosius prieš einant į vidurnakčio mišias, paruošti gaidį ir blynus kukliai Kalėdų vakarienei ir taip toliau. Be to, ji griežtai prisakė jai iki vakaro pasninkauti.

- Nieko nevalgyti? - užprotestavo Žolivalis. - Juk jos ir šiaip tiesiog neįmanoma priversti normaliai maitintis!

Ponia Legilvinek pamokomai dūrė pirštu į pajuodusį lubų balkį.

- Jeigu ji nori išvysti išpranašautus šventosios nakties stebuklus, arba, paprastai šnekant, jeigu ji nori, kad išsipildytų jos norai, ji neturi nieko valgyti iki pat nakties, iki to laiko, kai danguje įsižiebs devynios žvaigždės. Jeigu ji ištvers nevalgiusi iki devintosios žvaigždės pasirodymo, neabejotinai bus apdovanota Dangaus!

Arkadijus ėmė nepatenkintas murmėti, nes filosofiškas jo protas atsisakė priimti domėn bet kokius prietarus, bet Marijana, suviliota pranašysčių romantikos, švelniai žvelgė į našlę, savo juodais rūbais primenančią antikinę Sibilę.

- Devintoji žvaigždė! - pasakė ji rimtai. - Aš lauksiu, kol ji patekės. Bet per šitą rūką...

- Rūkas pasitrauks kartu su atoslūgiu. Tesaugo jus Dievas, panele, ir tegu išpildo visus jūsų norus! Nikola Malerusas gerai padarė, kad paliko jums savo namą.

Šitai pasakiusi, ji paglostė savo katytę, palikdama ją kaimynams, ir išėjo. Kurį laiką Marijana, apimta keisto atgailos jausmo žiūrėjo, kaip kelyje, vedančiame į bažnyčią, pamažu dingsta juodas šios moters apsiaustas. Kaip numatė ponia Legilvinek, rūkas greitai buvo išsklaidytas stiprių vėjo gūsių, o vidurdienį

jo neliko nė pėdsako. Peizažai vėl atgavo savo rūstų grožį. Nepraėjus nė valandai į Penfeldo uostą įplaukė puiki raudonburė škuna. Tai buvo "Sen Genolė". Nuotykis prasidėjo...

Kai visiškai sutemo, Marijana, Žolivalis ir Grakchas tylėdami išėjo iš namų, rūpestingai užrakinę duris ir langines. Vienintelį langą paliko pravirą tam, kad ponios Legilvinek katytė galėtų laisvai išeiti, jei jai nusibostų pienas ir žuvis, kurią paliko dosnūs kaimynai. Grakchas peršoko per tvorą ir po kaimynės namo durimis pakišo raktą ir laišką, kuriame buvo paaiškinta, jog dėl netikėtų aplinkybių Marijana su savo dėde turėjo skubiai grįžti į Paryžių.

Pilies patranka ir didysis katorgos varpas jau seniai buvo įspėję apie darbo dienos pabaigą. Dabar bažnyčių varpai skelbė mišių pradžią ir miestas visai nesiruošė miegoti, kaip kad tokiu laiku būdavo įprasta. Švariai nublizginti kariniai laivai įžiebė signalinius žiburius, o apšviestos kajutkompanijos žadėjo karininkams šventinę vakarienę. Tavernose užkimusios gerklės traukė kalėdinius himnus ir senas jūreivių dainas, gatvėse ištisos šeimos spalvingais šventiniais rūbais skubėjo pas draugus ir giminaičius, ketindamos ten praleisti vakarą iki iškilmingosios valandos. Vyrai nešė rankose žibintus arba degančius fakelus. Būreliai paauglių juostelėmis išpuoštomis šakomis daužė į duris, visa gerkle šlovindami Kalėdas. Už tai jie gaudavo porą monetų ir šiokių tokių vaišių. Visas miestas kvepėjo sidru, romu ir blynais.

Niekas nekreipė dėmesio į tris praeivius, nors Grakchas pasikišęs po apsiaustu nešė nedidelį lagaminą su Marijanos rūbais ir brangenybėmis, o jaunosios moters rankose buvo kelioninis krepšys. Apskritai, jie beveik niekuo nesiskyrė nuo kitų gatvėmis vaikštinėjančių gyventojų.

Perėjusi Rekuvranso tiltą, trijulė ėmė sutikinėti išgėrusius jūreivius. Iš Siamo gatvės jau matėsi juodame vandenyje atsispindinčios uosto tavernų ugnys. Visur jautėsi šventiška nuotaika. Tiktai keliose valtyse krutėjusios žmogystos buvo užsiėmusios kažkokiu darbu.

Marijana, įsikibusi Žolivaliui į parankę, visą kelią žvilgčiojo į tamsų dangų, skaičiuodama retas įsižiebiančias žvaigždes. Iki

šiol jai tepavyko surasti šešias, ir jos pastebimai susirūpinęs veidas kėlė Žolivaliui šypseną.

- Jeigu užslinks debesys, jūs rizikuojate numirti iš bado, mano brangusis vaikeli.

Bet ji tylėdama papurtė galvą, virš aukšto fregatos stiebo pastebėjusi septintąją žvaigždę. O dėl alkio - kol ji nepamatys Jasono, ji jo nepajus.

Tuo momentu Keravelio gale ji pamatė škuną, kurios denyje stovėjo Žanas Ledriu ir kviečiančiai mosavo ranka. Šalia didžiulio brigo "Tridanas" ir dviejų fregatų "Sirena" ir "Armida" škuna atrodė visiškai mažytė, tačiau šis nedidelis laivelis su kukliu žibintu ant stiebo žadėjo didžiulę laimę... Į krantinę buvo permesta ilga lenta.

Bėgliai akimirksniu atsidūrė denyje. Gelsvoje žibinto šviesoje Marijana pamatė, jog atsidūrė tarp nebylių veidų, tarsi išskaptuotų iš raudonmedžio, tik barzdos ir ševeliūros beveik visų buvo šviesios. Vienodomis tamsiomis striukėmis, užsmauktomis ant akių kepurėmis Žano Ledriu žmonės labiau panėšėjo į plėšikus, negu į dorus jūreivius, tačiau jų veidai alsavo atkakliu ryžtingumu, o po rūbais galėjai nuspėti esant tvirtus raumenis.

- Jūs atėjote pačiu laiku! - pasakė Žanas. - Leiskitės į kajutę, Marijana, ir laukite mūsų... Jūsų... dėdė palaikys jums kompaniją.

Marijana su Žolivaliu vienu balsu užprotestavo.

- Negali būti jokių kalbų! - šūktelėjo Arkadijus. - Aš eisiu su jumis.

- Aš irgi! - aidu atsiliepė Marijana.

Vienas iš žmonių, rusvaplaukis, panašus į lokį, tuoj pat atmetė šį pareiškimą.

- Užteks mums ir to, kad denyje yra boba! Jeigu teks vilkti ir ją...

- Manęs nereikės "vilkti", - pasipiktino Marijana, - o eidama su jumis, aš mažiau būsiu jūsų škunoje. Be to, žmogus, kurio jūs einate parsivesti - mano! Aš noriu rizikuoti drauge su jumis.

- Ir kabarotis ant sienų su visais sijonais?

- Aš palauksiu apačioje. Aš saugosiu jus. Beje, aš žinau, kaip elgtis su šiuo daikčiuku! - pridūrė ji, atskleisdama apsiaustą ir parodydama užkištą už juosmens vieną Napoleono pistoletą.

Rusvaplaukis nusikvatojo.

- Po galais! Na, jeigu taip, eime, gražuole! Jei jūs ne zyzeklė, nuo pagalbos niekuomet neatsisakysim!

Žanas Ledriu, šio pokalbio metu dingęs kajutėje, vėl išlipo į denį, rūpestingai segiodamasis striukę, tačiau Marijana spėjo pamatyti, jog aplink liemenį jis buvo apsivyniojęs storą lyną.

Jis greitai apmetė žvilgsniu savo būrį.

- Visi pasiruošę? Žoeli, virvę turi? Tomai ir Gulvanai, kabliai yra?

Paminėti žmonės, tarp jų ir rusvaplauskis, vienu metu atmetė striukių skvernus. Vienas buvo apsivyniojęs liemenį lynu, kaip ir pats Žanas, kitiems dviems už diržų kabojo ilgi geležiniai kabliai, kurie turėjo būti užmesti ant sienos.

- Tuomet pirmyn, - pasakė kapitonas. - Tiktai nedidelėmis grupėmis ir pasistenkite atrodyti kaip galima natūraliau! Jūs trys, - kreipėsi jis į atvykėlius, - sekite truputį atsilikę, tarsi eitumėte į šventę pas draugus. Tik pasistenkite nepasimesti Keravelio užkaboriuose.

- Nėra ko baimintis, - suburbėjo Grakchas. - Aš pažįstu šitą velnio miestą kaip savo penkis pirštus. Eisiu užmerktomis akimis!

- Geriau palik akis atviras, vaikine! Šitaip išvengsi galimų siurprizų!

Vienas po kito jie išlipo į krantinę. Denyje liko tiktai senis, vardu Nolfas, ir junga Nikola. Marijana su savo eskortu paliko škuną paskutinė. Jaunosios moters pirštai nervingai sugniaužė Žolivalio ranką. Nepaisant šalčio, jai darėsi tvanku. Kai jie įsuko į dvokiančių Keravelio gatvelių raizgalynę, jai pasivaideno, kad beformiai, netvarkingai susigrūdę namai ketina užgriūti ant jų. Ji niekada nevaikščiojo po šiuos Dievo užmirštus kvartalus, todėl šios išsiraičiusios kloakos atmosfera ir žmonės bei už nešvarių langų degantys raudoni žiburiai kėlė jai siaubą. Kažkur toli priekyje, tunelio gilumoje, girgždėdamas ant tarp dviejų landynių įtempto lyno, blausiai švietė žibintas, kurio atšvaituose Marijana matė žiurkes, šmirinėjančias po šiukšlių krūvas. Viršuje matėsi siauras lopinėlis dangaus, kuriame nespindėjo nė viena žvaigždė.

- Jums reikėjo likti denyje, - sušnabždėjo Žolivalis, jausdamas, kaip ji virpa.

Tačiau ji tuoj pat suėmė save į rankas.

- Ne! Nė už ką!

Reikėjo daryti lanką, vengiant didžiųjų katorgos vartų, prie kurių budėjo sargyba, tačiau mažasis būrys greitai išsitęsė palei didžiulę juodą sieną, už kurios girdėjosi ritmingi sargybinių žingsniai. Jie praėjo pro katorgos lynų dirbtuves, ištuštėjusias šią vėlyvą valandą, po to pasuko į dešinę ir čia, už daug žemesnės sienos, pamatė kelis grotomis apkaltus langus: tai buvo izoliatorius. Už langų silpnai mirgėjo rausva šviesele, greičiausiai tai buvo naktinė lemputė.

Žanas Ledriu kaip tikras vadas paskirstė žmones, nusiėmė striukę ir ėmė nuo liemens vynioti virvę. Tuo metu Žoelis darė lygiai tą patį, o Tomas ir Gulvanas išsitraukė kablius. Marijana nedrąsiai parodė į langą:

- Juk ten grotos, ką jūs darysite?

- Tikiuosi, jūs nemanote, kad mes nutarėme eiti būtent pro čia? - pašaipiai sušvokštė bretonas. - Iš kitos sienos pusės yra durys. Nušokę žemyn, mes apsvaiginsime sargybinį!

Netrukus lynai buvo pritvirtinti prie kablių. Jūreiviai atsitraukė, atstumdami Marijaną su Žolivaliu atgal. Žanas ir Tomas išsirinko patogesnę vietą ir ėmė lėtai siūbuoti kablius.

Jie jau buvo pasiruošę mesti, kai Žanas Ledriu staiga nuleido savąjį ant žemės ir parodė Tomui ženklą pasielgti lygiai taip pat. Už sienos kilo kažkoks triukšmas. Pasigirdo kojų trepsėjimas, po to įsižiebė ryški šviesa, vienas po kito nušvito langai. Staiga visiškai arti - Marijanai net pasirodė, kad sprogo siena, - vienas paskui kitą nugriaudėjo patrankos šūviai. Vienas, antras, trečias...

Nebebijodamas būti išgirstas, Žanas Ledriu griebė savo įrankius ir beviltiškai nusikeikė.

- Kažkas pabėgo! Dabar visą katorgą apvers aukštyn kojomis, po to imsis miesto ir pakrantės. Tuoj pat visi į škuną, ir kuo greičiau...

Marijana į tai suriko:

- Tai neįmanoma! Mes negalime pabėgti! Palikti Jasoną...

Tačiau žmonės it pamišę leidosi atgal į painias senųjų kvartalų gatveles. Žanas greitai sugriebė Marijaną už rankos ir nusitempė su savim, nieko nenorėdamas girdėti.

- Šį kartą mums nepavyko. Jei būsite užsispyrusi, mus sugaus!

Netekusi galvos, jaunoji moteris bandė beviltiškai priešintis, grįžčiodama į tolstančius langus, už kurių sukruto kažkieno siluetai. Tačiau katorga jau buvo sukelta ant kojų. Girdėjosi kaustytų batų trepsėjimas, atlaužiamų gaidukų traškėjimas. Nenutildamas skambėjo katorgos varpas, užgoždamas šventinę uosto atmosferą pikta lemiančiais garsais.

Marijana bėgo kone tekina, iš vienos pusės prilaikoma Žolivalio, iš kitos - Žano Ledriu. Jos širdis daužėsi kaip pašėlusi, o kojos, slysčiodamos grindinio akmenimis, visiškai atsisakė jos klausyti. Pilnomis ašarų akimis ji pažvelgė į dangų ir sudejavo. Tirštoje tamsoje nė vienos žvaigždės!

- Greičiau! - ragino Žanas. - Dar greičiau! Mus gali pastebėti.

Juos prarijo tamsios Keravelio gatvės. Atsidūręs jų šešėlyje, Arkadijus sustojo, priversdamas tai padaryti ir Žaną Ledriu, prilaikiusį Marijaną.

- Ką jūs sugalvojote? - suriko šis. - Mes dar neatėjome!

- Ne! - ramiai pasakė vikontas. - Bet jūs galite man pasakyti, kuo mes dabar rizikuojame? Mums ant kaktų neparašyta, kad mes ketinome išlaisvinti katorgininką. Kuo mes skiriamės nuo padorių gyventojų, skubančių į mišias?

Žanas tuoj pat nusiramino. Jis nusiėmė kepurę ir persibraukė ranka sulipusius nuo prakaito plaukus.

- Po galais, jūs teisus. Tie patrankos šūviai išmušė mane iš pusiausvyros... Iš tikrųjų, geriau grįžti ramiai. Nelemtas šis vakaras... Aš labai susikrimtęs, Marijana! - pridūrė jis, matydamas, kaip springstanti nuo ašarų jaunoji moteris užsikvempė Žolivaliui ant peties. - Galbūt kitą sykį mums labiau pasiseks...

- Kitą sykį? Jis numirs anksčiau, jie... užmuš jį.

- Nekalbėkite šitaip! Galbūt viskas bus ne taip blogai, kaip jūs galvojate. Niekas nekaltas, kad kažkokiam vargšeliui šovė į galvą mintis pabandyti ištrūkti į laisvę būtent Kalėdų naktį.

Jis nevykusiai bandė ją paguosti, tačiau Marijana netroško užuojautos. Ji bandė įsivaizduoti Jasoną, gulintį ant vargingos izoliatoriaus lovelės perpjautomis grandinėmis, laukiantį pagalbos, kuri neateis. Kas su juo bus rytoj, kai prižiūrėtojai pastebės perpjautas grandines? Ar Vidokas sugebės jam kuo nors padėti, kad būtų išvengta blogiausio varianto?

Mažoji grupelė tęsė savo kelią. Dabar Ledriu ėjo priekyje, susigūžęs, sukišęs rankas į kišenes, trokšdamas kuo greičiau pajusti po kojomis savo škunos denį. Įsikibusi Žolivalio, Marijana ėjo lėčiau, karštligiškai galvodama apie visus įmanomus pagalbos Jasonui variantus. Jai atrodė, kad kiekvienas žengtas žingsnis, vis labiau tolinęs ją nuo katorgos, nenumaldomai tolino ją nuo žmogaus, kurį ji mylėjo. Užsitraukusi ant akių gobtuvą, ji tyliai raudojo.

Priėjęs uostą, Žanas nubėgo prie škunos, metęs neramų žvilgsnį į žandarą, vaikštinėjantį pirmyn ir atgal su tokia veido išraiška, tarsi jis būtų ko nors laukęs. Pamatęs jį, Žolivalis sušnabždėjo Marijanai į ausį:

- Mažyte, mums geriau grįžti į Rekuvransą. Palaukite manęs čia. Aš nueisiu paimti daiktų ir sužinosiu, kur dingo Grakchas. Jis turėjo grįžti su jūreiviais.

Ji padarė ženklą, kad viską suprato, ir, Žolivaliui nuskubėjus į škuną, liko stovėti nuleistomis rankomis, praradusi bet kokį didvyriškumą ir sugebėjimą blaiviai mąstyti. Žandaras, praleidęs Žolivalį, staiga puolė prie jos ir sugriebė už rankos, nepaisydamas jos silpno protesto.

- Dieve mano! Ko jūs čia šlaistotės! Jūs manote, kad esate saugi? Dėl Dievo, greičiau į škuną! Jau gerą ketvirtį valandos mes laukiame jūsų tarsi ant adatų!

Ji akimirksniu atsigavo nuo išgąsčio, po trikampe kepure pažinusi Vidoko veidą. Staiga ją ištiko pykčio priepuolis.

- Jūs?..Tai jūs pabėgote? Tai jūsų dabar visur ieško, o Jasonas tuo metu...

- Jūsų Jasonas seniai škunoje, nelaimingoji! Gyviau, gyviau!..

Pribėgęs prie laivo, jis taip stipriai ją stumtelėjo, kad ji kone nukrito Žolivaliui į rankas. Komandai ruošiantis išplaukti, Vidokas ramiausiai įšoko į denį ir visu ūgiu atsistojo laivūgalyje, žibinto šviesoje, kad nuo kranto gerai matytųsi žandaro uniforma, kurią jis vilkėjo.

Mieste nesijautė jokio kito pagyvėjimo, išskyrus tą, kuris kyla prieš kiekvienas naktines Kalėdų mišias. Iš pradžių reikia pagerbti gimusį Dievą, o jau po to imtis persekioti išsigelbėjusį žmogų!

Tuo metu iš kambūzo išlindo dar vienas žandaras, kurio išsekusiame, barzda apaugusiame veide spindėjo gyvos, besijuokiančios akys.

- Marijana! - pašaukė jis tyliai. - Eikš čia! Tai aš...

Ji norėjo kažką pasakyti, net surikti iš džiaugsmo, tačiau nuolatinė baimės, siaubo, vilties, nusiminimo ir nuostabos kaita palaužė jos tvirtybę. Jai užteko jėgų tiktai tam, kad nukristų į tariamo žandaro glėbį, kuris, pats vos besilaikydamas ant kojų, vis dėlto sugebėjo gana stipriai prispausti ją prie savęs. Jie ilgai šitaip stovėjo, susilieję į vieną, nepratardami nė žodžio, iš laimės ir susijaudinimo netekę žado. Aplink juos plakėsi ant stiebų kylančios burės. Jūreiviai basomis kojomis be garso bėgiojo po denį. Stovintis prie vairo Žanas gūžtelėjo pečiais ir nusisuko nuo poros, užmiršusios viską pasaulyje.

Tačiau Vidokas, stovėdamas savo stebėjimo punkte, neišlaikė ir pasakė:

- Būdamas jūsų vietoje, aš atsisėsčiau kur nors borto šešėlyje! Netgi kvailiems policininkams, bukiems muitininkams arba girtiems kareiviams gali pasirodyti keista, jog pabėgusį katorgininką žandaras gaudo su moterimi glėbyje!

Jie tylomis pakluso, susirado nuošalią vietelę ir pasislėpė joje tarsi du laimingi paukšteliai lizdelyje. Marijana švelniai nuėmė kvailą trikampę kepurę, ir Jasono plaukus pagavo laisvas jūros vėjas.

Iš įpratimo ji pakėlė į dangų akis: žvaigždės ryškiai spindėjo, ir jų buvo daug daugiau nei devynios...

Stebuklų naktis išsipildė.

Penkioliktas skyrius

Teįvyksta teisingumas...

Tuo metu, kai "Sen Genolė", valdoma patyrusios Žano Ledriu rankos, atvira jūra skriejo link Sen Matjo iškyšulio ir Konketo, o Bretanės krantai lyg nebylūs šešėliai tirpo nakty, Fransua Vidokas pradėjo savo pasakojimą.

Baigiantis dienai katorgos remonto dirbtuvėse atsitiko siaubingas įvykis. Dėl neteisingo manevro ant sausajame doke dirbusių katorgininkų užvirto stiebas. Vienas buvo užmuštas, keli

sunkiai sužeisti. Katorgos izoliatorius akimirksniu tapo taip perpildytas, kad Jasoną Boforą, kuris jau buvo šiek tiek pasveikęs, tučtuojau perkėlė į bendras patalpas. Laimei, per skubą jį užmiršo pritvirtinti prie kaimyno, kaip tai paprastai daroma. Jasonas buvo prikaustytas tik prie bendrųjų gultų.

- Žinant, kad jūs jau pasiruošę, man beliko kaip galima greičiau jus įspėti, kad viskas pasikeitė. Tačiau aš vis dėlto negalėjau prisiversti atsisakyti tokios puikios galimybės pabėgti. Jasono apkaustai netrukus buvo perpjauti... Aš turiu šiokią tokią patirtį šiuo klausimu, - pridūrė jis, pusiau šypsodamasis. - Savo grandines aš buvau perpjovęs iš anksto. Beliko susirasti galimybę išeiti iš katorgos pro duris. Boforas jau galėjo vaikščioti. Tačiau tam, kad perliptų sieną, jis dar nebuvo pakankamai pasveikęs... Todėl aš nusprendžiau priploti du žandarus, surišti juos, užkimšti burnas, gerai paslėpti ir užsivilkti jų uniformas.

- Matyt, jums nepavyko jų "gerai paslėpti", - nepatenkintas sumurmėjo Žolivalis. - Juos greičiausiai rado iš karto jums išsinešdinus, nes netrukus nuaidėjo pavojaus signalai.

Vikontas sirgo jūros liga. Visu ūgiu išsitiesęs prie takelažo krūvos, stengdamasis vengti bereikalingų judesių, jis atkakliai spoksojo į tamsų dangų, puikiai žinodamas, kad jei žvilgtelės į vandenį, šleikštulys taps nebepakeliamas.

- Aš įsitikinęs, kad jų iki šiol nesurado, - kategoriškai teigė Vidokas. - Jie lynų dirbtuvėse, į kurias niekas ligi ryto nekiš nosies. Patikėkite, aš puikiai moku surišinėti ir užkimšinėti burnas!

- Tačiau pavojus vis dėlto buvo paskelbtas...

- Taip, bet ne dėl mūsų! Greičiausiai Kalėdų naktimi nutarė pasinaudoti kitas katorgininkas, norėdamas išmėginti laimę. Mes tiesiog apie tai nepagalvojome, - pasakė jis, gūžtelėjęs pečiais, - o be to, mes nepretendavome į pabėgimų monopoliją.

- Bet tuomet, - sušuko Marijana, - jūsų galbūt niekas neieško?

- Visai galimas daiktas! Tačiau jeigu žandarų vis dar nerado, mūsų jau turėtų būti pasigedę. Jeigu jau pavojus paskelbtas, mūsų draugams nebeverta tylėti. Laimė, kad mūsų ieško pakrantėje ir apylinkės kaimuose. Katorgininkui praktiškai neįmanoma gauti laivą, ypač tokį, kaip šis. Juk tarp jų nėra turtingų žmonių.

Jis toliau dalijosi pabėgimų organizavimo patirtimi, tačiau Marijana jau nebesiklausė. Sėdėdama prie borto vėjo išdraikytais plaukais ji švelniai glostė Jasono galvą, gulėjusią jai ant kelių. Jis buvo dar labai silpnas, ir ši negalia jaudino ir žavėjo Marijaną, nes šitoks jis visiškai priklausė jai, tiktai jai vienai, tarsi būtų buvęs jos kūnas ir kraujas - vaikas, kurio ji neteko, arba kūdikis, kurį ji jam dar padovanos.

Nuo to laiko, kai išplaukė iš Bresto, jie nieko nekalbėjo, galbūt todėl, kad nuo šiol jiems priklausė visa ateitis. Ji plytėjo priešais juos begalinė, tarsi šis okeanas, teliuskuojantis į mažytės škunos bortus, karts nuo karto giliai atsidusdamas lyg didžiulis naminis gyvulys, besigerinantis iš ilgos kelionės grįžusiam šeimininkui. Vienu metu Marijanai pasirodė, kad Jasonas užsnūdo, tačiau pasilenkusi ji pamatė, kaip blizga jo plačiai atvertos akys, ir suprato, jog jis šypsosi.

- Aš buvau pamiršęs, kaip puikiai kvepia jūra! - sušnabždėjo jis, spausdamas prie šiurkštaus skruosto jos ranką, kurios nepaleido nė minutei.

Vidokas išgirdo jo šnabždesį ir nusijuokė.

- Ypač po troškaus orelio, kuriuo teko kvėpuoti paskutinėmis savaitėmis! Žmogiškas purvas, žmogiškas skurdas - aš nežinau bjauresnio kvapo už šį, netgi puvimo kvapas jam neprilygsta, nes puvime yra būsimos gyvybės užuomazgos. Tačiau apie tai neverta galvoti: su katorgos aromatais baigta!

- Tiesa, Fransua.

- Bet kas gali žinoti... Aš sutvertas ne bekraštei visatai, o uždaram pasauliukui, kuris vadovauja žmogiškoms mintims ir instinktams. Stichijos - tai puiku, bet aš labiau vertinu panašius į save... Tegu tai ir ne taip gražu, tačiau pakankamai įvairu.

- Ir pavojinga! Nesipūsk, Fransua. Tu visuomet gyvenai laisvei. Tu atrasi ją mūsų šalyje.

- Reikia tik išsiaiškinti, ką reiškia žodis “laisvė”.

Po to, pakeitęs toną, jis paklausė:

- Po kiek laiko mes būsime Konkete?

Atsakė Žanas Ledriu:

- Mus neša palankus vėjas. Aš manau, po valandos... Liko kokios šešios ljė.

Iš tikrųjų, iškėlus paskutines bures, mažytis laivas skriejo bangomis tarsi žuvėdra. Iš dešinės pusės driekėsi krantas, kuriame kartais iškildavo varpinės arba keistos formos dolmeno kontūrai. Žanas parodė Marijanai pirštu vieną jų:

- Legendoje sakoma, kad Kalėdų naktį, kai muša vidurnaktį, dolmenai ir mengirai puola į jūrą, norėdami atsigerti, ir tada lobiai, kuriuos jie saugo, iškyla į žemės paviršių. Tačiau su paskutiniu varpo dūžiu jie grįžta į savo vietas, sutraiškydami drąsuolius, pasiryžusius juos apiplėšti.

- Bretanėje tikriausiai daugybė legendų?

- Begalinė daugybė. Daugiau negu riedulių.

Staiga nakties tamsą perskrodė švyturio spindulys, geltonas kaip spalio mėnulis, viešpataujantis virš stataus kranto uolynų. Kapitonas parodė smakru į švyturio pusę.

- Sen Matjo švyturys. Šis iškyšulys - vienas kraštinių kontinento taškų. Sen Matjo vyskupystė kadaise buvo turtinga ir galinga.

Iš tikrųjų, blyškioje mėnulio šviesoje, sklidusioje pro tamsius debesis, priešais švyturį išniro pusiau apgriuvusios bažnyčios sienos, teikusios šiam plikam iškyšuliui kažką grėsmingo. Tai išvydę jūreiviai ėmė nejučia žegnotis.

- Konketas yra už keturių ljė į šiaurę, ar ne? - paklausė Vidokas Žano Ledriu, kuris nieko neatsakė, įbedęs žvilgsnį į jūrą.

Tuo momentu nuskambėjo šaižus jungos balsas:

- Tiesiai prieš mus burės!

Visi krūptelėjo ir įsisiurbė akimis į nakties tamsą. Už keliolikos kabeltovų ryškėjo puikaus brigo kontūrai. Laivas iškeltomis burėmis visu greičiu skriejo šiomis pavojingomis vietomis tarsi vietinių žvejų valtis. Žanas tuoj pat sukomandavo:

- Signalinį žibintą! Atidenkite žibintą! Tai jie.

Kaip ir kiti, Marijana sekė gražaus laivo manipuliacijas, supratusi, jog tai Siurkufo žadėtasis išgelbėtojas. Vienintelis Jasonas, nuovargio arba svajonių belaisvis, nejudėdamas žvelgė į dangų. Tuomet Ledriu nekantriai tarė:

- Boforai, pažiūrėk ten! Štai tavo laivas.

Korsaras krūptelėjo, vienu šuoliu pašoko ir sustingo, įsikibęs borto. Plačiai atvertomis akimis jis ryte rijo besiartinantį brigą.

- “Burtininkė”, - išdžiūvusia iš susijaudinimo gerkle sušnabždėjo jis. - Mano “Burtininkė”!

Pamačiusi jį tokį, Marijana prišoko prie mylimojo ir karštai prisiglaudė.

- Tu nori pasakyti, kad tai tavo laivas?

- Taip... mano! Mūsų, Marijana! Šią naktį aš vėl atgavau tai, ką tariausi amžinai praradęs: tave, meilę... ir ją!

Šiame trumpame žodelyje iš dviejų raidžių buvo tiek švelnumo, kad Marijana staiga pajuto pavydą tam laivui. Jasonas kalba apie jį kaip apie savo vaiką, tarsi jis būtų sutvertas ne iš medžio ir geležies, o iš jo kūno ir kraujo. Amerikietis žvelgė į savo laivą kaip tėvas į mylimą sūnų, kuriuo jis iš tikrųjų didžiuojasi. Jos pirštai apsivijo jūreivio pirštus, tarsi ji būtų instinktyviai mėginusi grąžinti jį į savo įtakos zoną, tačiau Jasonas, įsisiurbęs akimis į "Burtininkę", nekreipė į tai dėmesio. Jis pasuko galvą į Ledriu ir susirūpinęs paklausė:

- Žmogus, kuris vairuoja mano laivą, tikras jūrų valdovas! Tu jį pažįsti?

Žanas Ledriu pergalingai nusijuokė.

- Tu juk pasakei: jūrų valdovas! Tai pats Siurkufas. Mes pavogėme tavo laivą iš po pat Morlės muitininkų nosies... Todėl aš ir atvykau į Brestą vėliau, negu buvom sutarę.

- Ne, - pasigirdo užpakaly ramus balsas, - jūs jo nepavogėte! Jūs gavote jį... imperatoriaus sutikimu! Tą naktį muitininkai ypač stipriai miegojo, ar ne?

Jeigu Vidokas troško padaryti teatrališką įspūdį, jis tai pasiekė. Užmiršę apie brigą, iš kurio sklido leidžiamo į vandenį inkaro grandinės žvangėjimas, Marijana, Jasonas, Žanas ir netgi staiga atsigavęs Žolivalis vienu metu atsigręžė į jį. Jasonas išreiškė visus apėmusį jausmą:

- Imperatoriaus sutikimu? Ką tu nori tuo pasakyti?

Sukryžiavęs ant krūtinės rankas, Vidokas, atsirėmęs į stiebą, nužvelgė paeiliui sužiūrusius į jį veidus. Po to neįtikėtinai švelniai pasakė:

- Kad ne taip seniai jis suteikė man šansą, paimdamas pas save dirbti... ir kad aš gavau įsakymą bet kokia kaina suorganizuoti tau pabėgimą! Tai nebuvo lengva, nes, išskyrus šią jaunąją moterį, ir žmonės, ir aplinkybes buvo man ypatingai nepalankios. Tačiau tu nė įsivaizduoti negalėjai, kad aš turiu tokį įsakymą!

Po šitokio smūgio visiems atėmė žadą. Iš nuostabos niekas negalėjo ištarti nė žodžio, akimis mėgindami nustatyti, kas staiga pasikeitė šiame paslaptingame žmoguje. Laikydamasi Jasono rankos, Marijana beviltiškai bandė suprasti situaciją, ir galbūt todėl, kad tai buvo anapus jos supratimo ribų, ji pirmoji atgavo amą.

- Imperatorius norėjo, kad Jasonas pabėgtų? Bet tuomet kam buvo reikalingas teismas, kalėjimas, katorga?..

- Viską, ponia, jis jums paaiškins pats, nes man nepridera kištis į tai, kas vadinama didžiąja politika.

- Jis pasakys man pats? Bet juk jūs puikiai žinote, kad tai neįmanoma! Po kelių valandų aš visiems laikams paliksiu Prancūziją.

- Ne!

Jai pasirodė, kad blogai išgirdo.

- Ką jūs pasakėte?

Jis pažvelgė į ją, ir jaunoji moteris išskaitė jo akyse gilią užuojautą. Kiek įmanoma švelniau jis pakartojo:

- Ne! Jūs neišvyksite, ponia! Bent jau šiuo momentu! Kai tik Jasonas Boforas atsidurs atviroje jūroje, aš būsiu priverstas parvežti jus į Paryžių.

- Apie tai negali būti jokios kalbos! Aš imu ją su savimi! Beje, būtų pats laikas išsiaiškinti. Visų pirma, kas jūs esate iš tikrųjų?

Sugriebęs Marijaną už rankos, Jasonas privertė ją atsitraukti atgal, tarsi norėdamas užstoti ją savo kūnu nuo gresiančio pavojaus. Ji instinktyviai prie jo prisiglaudė. Vidokas patraukė pečiais ir atsiduso:

- Tu tai puikiai žinai: Fransua Vidokas. Iki šios nakties aš buvau kalinys, katorgininkas, persekiojamas laukinis žvėris. Bet šis pabėgimas - paskutinis ir pats geriausias, nes po jo aš pradėsiu visiškai kitokį gyvenimą.

- Šnipas! Štai kas tu!

- Dėkui už nuovokumą! Ne, aš ne šnipas. Tačiau maždaug prieš metus ponas Anri, seklių policijos viršininkas, pasiūlė man darbą kalėjimuose - aš turėjau padėti išsiaiškinti pačius šlykščiausius nusikaltimus. Mano vikrumas buvo žinomas daugeliui: tai patvirtino nesuskaičiuojami pabėgimai. Intelektas taip pat: visi mano spėjimai būdavo tikslūs. Aš dirbau Laforse, ir, kai

tu ten pakliuvai, man užteko vienintelio žvilgsnio, kad supraščiau, jog tu nekaltas, užteko pavartyti kaltinimo aktą, kad suvokčiau, jog tu tik žaislelis nešvariose rankose. Imperatorius greičiausiai manė lygiai taip pat, ir aš netrukus gavau įsakymą užsiimti tavimi ir tavo reikalais. Instrukcijos man liepė elgtis pagal aplinkybes, taip kad jei ne tavo donkichotiškumas, pabėgimas būtų įvykęs kelionės į Brestą metu.

- Tuomet kam visa tai? Tu juk kartu su manim kentėjai katorgoje...

Rūsčiu Vidoko veidu nuslinko šypsena.

- Aš žinojau, kad tai paskutinis sykis, nes tavo pabėgimas buvo ir mano pabėgimas. Jasono Boforo, kaip ir Fransua Vidoko, niekas nebūtų ieškojęs. Išlaisvinęs tave, aš gavau teisę daugiau nebedirbti slaptu agentu už kalėjimo grotų. Nuo šios minutės aš atvirai priklausau imperatoriaus policijai. Ir visa, kas buvo padaryta tavo pabėgimui, buvo padaryta mano įsakymų dėka. Mano žmogus sekė tariamą madmuazelę de Žolival iki Sen Malo, o po jos išvykimo supažindino Siurkufą su imperatoriaus įsakymu pasiimti iš Morlė brigą "Jūros burtininkė" ir atplukdyti ten, kur nurodžiau, tačiau jis turėjo padaryti viską taip, tarsi tai būtų tikras pagrobimas. Tu pasakei tiesą, teigdamas, jog aš viską iškentėjau drauge su tavimi. Ir vis dėlto tu manai, kad tai šnipo darbas?

Jasonas nusisuko. Jo akys susitiko su Marijanos akimis. Moteris, drebėdama visu kūnu, prigludo prie jo peties.

- Ne, - pagaliau tarė jis karčiai. - Aš, be abejonės, niekuomet nesuprasiu Napoleono. Tačiau aš dėkingas tau už tai, kad išgelbėjai mano gyvybę. Dėkui tau iš visos širdies. Bet... ji? Kodėl tu nori išvežti ją į Paryžių? Juk aš myliu ją labiau už...

- Už gyvybę, laisvę ir visą pasaulį! - nuvargusiu balsu nutraukė jį Vidokas. - Aš visa tai žinau... ir imperatorius tai žino! Bet ji ne laisva, Jasonai, ji yra kunigaikštienė Sant'Ana. Ji turi vyrą, tegu tai būna šešėlis, bet šis šešėlis yra labai galingas ir jo nuomonės įprasta paisyti. Jis reikalauja savo žmonos, ir imperatorius negali atimti iš jo šitos teisės, nes didžiosios Toskanos hercogienės, jo sesers, valdose gali kilti sukilimas, jei imperatorius nuskriaus tokį žmogų kaip Sant'Ana...

- Aš nenoriu, - suriko Marijana, stipriau prisispausdama prie Jasono. - Aš niekuomet ten negrįšiu! Išgelbėk mane, Jasonai!.. Išsivežk su savimi! Aš bijau to žmogaus, kuris turi į mane visas teises, tačiau niekuomet nebuvo man artimas! Dėl Dievo, neleisk jiems atimti manęs iš tavęs!

- Marijana, mieloji mano! Maldauju tavęs, nusiramink. Ne, aš tavęs nepaliksiu! Aš pasiryžęs grįžti į katorgą, užsidėti grandines, dar ką nors padaryti, bet aš atsisakau tave palikti!

- Tačiau tai būtina! - liūdnai pasakė Vidokas. - Štai tavo laivas, grąžintas imperatoriaus, Jasonai. Tu privalai gyventi jūroje, o ne prie ištekėjusios moters kojų. Konkete karieta jau laukia kunigaikštienės Sant'Anos...

- Tegu ji važiuoja, nelaukia veltui! - sugriaudėjo įtūžęs balsas. - Marijana lieka čia!

Ir Žanas Ledriu su pistoletu rankose atsistojo tarp Vidoko ir įsimylėjėlių.

- Čia mano laivas, policininke! Kad ir koks jis mažas, aš esu jo šeimininkas prieš Dievą! Mums po kojomis jūra, o šalia - mano žmonės! Mūsų keturiolika, o tu vienas! Jeigu nori ilgai gyventi, patariu netrukdyti Marijanai pasilikti su žmogumi, kurį ji myli, nes jie abu šito nori... Priešingu atveju, patikėk manim, žuvys nepajus skirtumo tarp policininko ir pabėgusio katorgininko mėsos! Nagi, traukis atgal į kajutę! Kai jie atsidurs brigo denyje, aš išsodinsiu tave į krantą.

Vidokas palingavo galva ir parodė į priartėjusį laivą. Jo bortas vis labiau ryškėjo virš nedidelės škunos denio.

- Tu pamiršai Siurkufą, jūreivi! Jis žino, kad ši moteris ištekėjusi už kito ir kad tas kitas reikalauja jos. Siurkufas garbingas žmogus ir paklūsta tiktai pareigai ir jūreivių solidarumui.

- Jis įrodė tai, nuspręsdamas padėti Marijanai, nors galbūt laikė mane kaltu, - nutraukė jį Jasonas, - tačiau jis ir dabar mums padės!

- Ne! Tavo vietoje aš neprašyčiau jo pagalbos. Ponia, - pridūrė jis, nekreipdamas dėmesio į du šautuvų vamzdžius, nukreiptus jam tiesiai į krūtinę, - aš kreipiuosi į jus, į jūsų garbę ir sąžinę: jūs ištekėjote už kunigaikščio Sant'Anos gera valia ar jus privertė?

Marijanos kūnas įsitempė Jasono glėbyje. Ji iš visų jėgų bandė atitolinti bėdą, užgriuvusią ją kaip tik tuo momentu, kai ji tarėsi pagaliau sugavusi laimės paukštę. Veidu įsikniaubusi į Jasono krūtinę, ji sušnabždėjo:

- Aš ištekėjau... savo valia. Bet aš jo bijau...

- O tu, Jasonai, argi tu neturi žmonos?

- Tai ragana, kuri norėjo pražudyti mane ir Marijaną! Ji man nieko nereiškia!

- Bet ji yra tavo žmona Dievo ir žmonių akivaizdoje! Paklausykite manęs, sutikite dabar išsiskirti. Jūs susitiksite vėliau. Ponia, aš neprivalau jūsų nuvežti pas vyrą, aš nuvešiu jus pas imperatorių, kuris reikalauja, jog atvyktumėt pas jį.

- Aš neturiu jam ką pasakyti! - sviedė ji.

- Tačiau jis - turi! Ir aš atsisakau patikėti, jog jūs neturite apie ką su juo pasikalbėti. Juk būtent jis galėtų padėti jums abiems nusimesti jus slegiančius saitus... Na, būkite išmintingi... ir neverskite manęs naudoti jėgos! Jasonas gali išplaukti tiktai vienas, ir su sąlyga, kad jūs paklusniai važiuosite su manimi į Paryžių.

Žanas Ledriu nenuleisdamas pistoletų, nusikvatojo ir sviedė greitą žvilgsnį į juoduojančius "Burtininkės" bortus.

- Jėga kaip tik mūsų pusėje, policininke! Ir aš sakau tau, kad Marijana išplauks su Jasonu, o Siurkufas padės nugramzdinti tave į dugną, jeigu tu neatsisakysi savo beprotiško sumanymo! Nagi, daryk tai, ką pasakysiu: leiskis! Jūra ima nerimauti! Mes nebegalime daugiau gaišti laiko. Čia, Iruazo sąsiauryje, neįprasta ilgai derėtis, o ta sala, Vesanas, pagimdė patarlę: "Kas mato Vesaną, pamatys savo kraują!"

- Jėga ne tavo pusėje, Ledriu! Pažvelk...

Marijana, kuriai tvirta bretono pozicija teikė šiokią tokią viltį, gailiai sudejavo. Iš už Sen Malo iškyšulio grėsmingai išniro fregata. Mėnulio šviesa krito ant patrankų vamzdžių, kyšančių iš liukų.

- Tai "Sirena", - pareiškė Vidokas. - Ji gavo įsakymą užtikrinti, kad viskas vyktų taip, kaip liepė imperatorius. Nors ji, atrodo, nelabai žino, kas būtent turi įvykti. Jeigu jos kapitonas negaus sutartinio signalo, jis turės atidengti ugnį į brigą.

- Aš jus sveikinu! - pasakė Žolivalis, tylėjęs iki šiol vykusios žodžių dvikovos metu. - Kaip buvęs katorgininkas, jūs visai neblogai viskuo pasirūpinote!

- Pone, imperatorius yra visagalis! Aš viso labo kukli figūra, laikinai patekusi į jo traukos lauką! Jūs puikiai žinote, kad jis nepakenčia, kai nevykdomi įsakymai, ir be to, jis greičiausiai turi rimtų priežasčių abejoti ponios Sant'Anos paklusnumu.

Žolivalis niekinamai truktelėjo pečiais.

- Karo laivas! Patrankos! Viskas vardan to, kad iš nelaimingos moters būtų atimtas jos mylimasis! Paskandinę "Jūros burtininkę", jūs nusiųsite į dugną ir patį Siurkufą!

- Po minutės baronas Siurkufas atsidurs škunos denyje. Žiūrėkite: jis leidžiasi...

Iš tikrųjų, nuo brigo borto buvo numestos virvinės kopėčios, ir didžiulė korsaro figūra nusliuogė jomis greičiu, dariusiu garbę jo vikrumui.

- O dėl ponios, - tęsė Vidokas, - ji ne nelaiminga moteris, o kilminga dama, kurios vyras gali padaryti didžiulių nemalonumų. Ir aš nesutinku su Boforo teiginiu! Jeigu jis būtų buvęs nežymus žmogelis, imperatorius nebūtų gaišęs laiko jo išgelbėjimui! Vardan gerų santykių su Vašingtonu Boforas turi grįžti į savo šalį sveikas ir savo laivu, netgi jei jis ir būtų pasiryžęs supūti galerose. Nagi, garbioji ponia, ką jūs nusprendėte?

Siurkufas nušoko į denį ir pribėgo prie šalia stiebo stovėjusių žmonių grupės.

- Kuo jūs užsiimate? - sušuko jis. - Reikia nedelsiant išplaukti! Vėjas stiprėja, jūra šėlsta. Žmonės laukia jūsų, pone Boforai. Jūs pakankamai patyręs jūreivis, todėl turite žinoti, kokie pavojingi Vesano pakrančių vandenys, ypač esant tokiam vėjui...

- Duokite jiems dar minutę, - įsikišo Vidokas, - tegu atsisveikina.

Marijana užmerkė akis, spazmos sugniaužė jai gerklę. Ji iš visų jėgų įsikibo į Jasoną, tarsi tikėdamasi iš dangaus stebuklo, kuris paverstų juos viena esybe. Ji pajuto tvirtai ją apglėbusias rankas, karštą alsavimą ant savo kaklo ir skruostu nuriedėjusią ašarą.

- Aš nenoriu skirtis! - meldė ji nevilties kupinu balsu. - Aš niekuomet negalėsiu...

- Aš juo labiau! Mes vėl susitiksime, Marijana, prisiekiu tau, - sušnabždėjo jis jai į ausį. - Šį kartą jėga ne mūsų pusėje ir mes privalome paklusti! Bet, jei tu turi važiuoti į Italiją, mes susitiksime...

- Susitiksime?..

Ji taip kentėjo, kad netgi šių, tokių viltingų žodžių prasmė sunkiai pasiekė jos sąmonę.

- Taip, po šešių mėnesių Venecijoje! Mano laivas lauks sutartu laiku...

Pamažėle jis pažadino joje karingumą, niekuomet jos neapleidusį. Jis taip energingai šnabždėjo jai į ausį viltį teikiančius žodžius, kad ji pagaliau visiškai atgavo pusiausvyrą.

- Kodėl Venecijoje? Artimiausias uostas - Livornas...

- Todėl, kad Venecija priklauso ne Prancūzijai, o Austrijai. Jeigu tau nepavyks išsituokti su vyru, tu pabėgsi ir atvažiuosi pas mane. Venecijoje Napoleonas nebegalės tavęs sučiupti! Supratai? Tu atvažiuosi? Po šešių mėnesių...

- Aš atvažiuosiu, bet, Jasonai...

Jis užspaudė jai lūpas bučiniu, į kurį sudėjo visą savo aistros karštį. Ši glamonė buvo kupina širdį draskančio išsiskyrimo skausmo, beprotiškos vilties ir valios, sugebančios apversti pasaulį aukštyn kojomis, ir Marijana atsakė visa savo karštos meilės jėga. Pagaliau atsiplėšęs nuo jos, jis dar sykį sušnabždėjo, žiūrėdamas į ašarų pilnas akis:

- Prisiekiu prieš Dievą, kuris mane girdi, kad niekuomet tavęs neatsižadėsiu, Marijana! Aš noriu tavęs, ir tu būsi mano! Netgi jei man teks eiti tavęs ieškoti į žemės kraštą!.. Žolivali, pasirūpinkite ja! Pažadate?

- Aš niekuomet nieko kito ir neveikiau! - pasakė vikontas, atsargiai traukdamas prie savęs virpantį kūną tos, kurią jai patikėjo. - Būkite ramus!

Jasonas ryžtingai žengė prie Siurkufo ir pasveikino jį.

- Aš nemoku gražiai dėkoti, - tarė jis, - bet jūs galite pasikliauti manimi visur ir visada, pone barone!.. Aš jūsų paslaugoms.

- Aš esu Robertas Siurkufas! - atraportavo korsaras. - Eik šen, aš apkabinsiu tave, mano berniuk! Ir, - pridūrė jis visiškai tyliai, - pasistenk sugrįžti ir susirasti ją! Ji to verta.

- Aš jau seniai tai žinau, - lengvai šypsodamasis atsakė Jasonas, paskęsdamas galingame didžiojo bretono glėbyje.

Po to jis pasisuko į Vidoką ir nuoširdžiai ištiesė jam ranką.

- Mes per daug išgyvenome kartu, kad netaptume broliais, Fransua, - pasakė jis. - Tu tiktai atlikai savo pareigą. Tu neturėjai pasirinkimo...

- Dėkui! - paprastai atsakė policininkas. - O dėl jos gali nesijaudinti - jai neatsitiks nieko blogo. Aš irgi ja pasirūpinsiu. Eime, aš padėsiu tau užlipti į viršų! - pridūrė jis, rodydamas į medinę sieną, ant kurios plakėsi virvinės kopėčios.

Tačiau tuo metu keli žmonės iš amerikiečių laivo nusileido žemyn ir paėmę ant rankų nusinešė savo kapitoną tarsi tai būtų buvęs paprasčiausias maišas. Žano Ledriu žmonės, kuriems Jasonas pakeliui paspaudė rankas, prilaikė kopėčias, kad jos per daug nesiūbuotų. Prisispaudusi prie Žolivalio, Marijana lydėjo akimis kylantį į viršų Jasoną. Jo laukė tuzinas galvų, susispietusių "Burtininkės" denyje. Įžengusį į mylimą laivą kapitoną pasitiko griausmingas "Valio!", suskambėjęs lyg patrankos šūvis. Marijanos širdy ši salvė atsimušė bloga lemiančiu aidu. Jaunajai moteriai pasivaideno, kad tai nuaidėjo tolimos šalies balsas, šalies, į kurią ji neturėjo teisės plaukti kartu su Jasonu, kuri atėmė iš jos mylimąjį.

Vidokas, atsistojęs "Sen Genolės" laivūgaly, tris kartus sužibino žibintuvėliu, ir ten, prie uolėtojo iškyšulio, fregata apsisuko, ketindama grįžti į Brestą. Tuo metu rytuose nušvito dangus. Tačiau vėjas sustiprėjo, įtempdamas vėl išskleistas bures. Jūreiviai geležiniais strypais stengėsi atstumti škuną nuo brigo. Žanas Ledriu vėl stojo už vairo, ir vandens juosta tarp dviejų laivų ėmė pamažu didėti. Škuna skrodė bangas į priešingą pusę nuo didžiojo burinio laivo. Apsipylusi ašaromis, Marijana pamatė viršuje, tarp dviejų bronzinių žibintų, jūreivių prilaikomą aukštą Jasono figūrą. Ji iškėlė atsisveikinimui ranką. Dabar jis atrodė toks tolimas, toks beviltiškai tolimas, kad netekusi galvos Marijana pamiršo, jog pasižadėjo sau būti tvirta, kad šis "sudie" buvo ne kas kita, o "iki pasimatymo"... Vienu akimirksniu ji virto

skausmuose paskendusia moterimi, kurios geriausią dalį vėjas nešėsi kažkur į tolį. Ištrūkusi iš Arkadijaus rankų, ji beviltiškai puolė prie borto.

- Jasonai! - suriko ji, nekreipdama dėmesio į virš galvos besiliejantį vandenį. - Jasonai!.. Sugrįžk! Aš myliu tave!

Jos šlapi pirštai įsmigo į lakuotą medį, nevalingu judesiu atmesti atgal plaukai sudrėkusia sunkia mase užgulė nugarą. Denis išslydo iš po kojų ir ji vos nenukrito, tačiau visos jos jėgos susikoncentravo į mėšlungiškai sugniaužtus pirštus, o akyse, lydinčiose tolstantį Jasono laivą, atsispindėjo visas jos gyvenimas...

Dvi stiprios rankos sugriebė ją už juosmens, išgelbėdamos nuo pavojaus.

- Jūs išėjote iš proto! - suriaumojo Vidokas. - Jūs vos neįkritote į vandenį...

- Aš noriu vėl jį pamatyti... Aš... noriu būti su juo!

- Jis taip pat! Bet jis nori matyti ne jūsų lavoną, o jus gyvą! Dieve! Nejaugi jūs norite žūti jo akyse vien tik tam, kad įrodytumėte savo meilę? Gyvenkite, po galais, bent iki pasimatymo, kurį jis jums paskyrė.

Ji pažvelgė į jį su nuostaba, vėl apimta noro gyventi ir kovoti. Ji privalo pasiekti tikslą, kurį ką tik iš jos išplėšė.

- Iš kur jūs tai žinote?

- Jis per daug jus myli! Kitaip jis nieku būdu nebūtų sutikęs su jumis išsiskirti! Eime į pastogę. Kyla rytinis rūkas, ir jūs jau beveik peršlapote. Nuo plaučių uždegimo galima lygiai taip pat lengvai mirti, kaip ir nuo kelionės į jūros dugną.

Marijana nuolankiai leidosi nuvedama į užuovėją. Ji susisupo į storą burinį audinį, tačiau leistis į kajutę atsisakė: norėjo iki paskutinės akimirkos matyti tolstantį Jasono laivą.

Ten, pro salų virtines, apsupta pavojingų rifų, "Jūros burtininkė" užtikrintai skriejo į atvirą jūrą, gracingai linguodama nuo milžiniško baltų burių svorio. Pilkšvo ryto brėkšmoje ji buvo panaši į žuvėdrą, šluožiančią jūra tarp juodų uolų. Vienu momentu Marijana pamatė laivą iš šono - jis laviravo tarp dviejų nedidelių salelių. Ji pastebėjo laivo nosyje išdrožtą moters profilį ir prisiminė, ką jai sykį pasakė Taleiranas: tai jos atvaizdas, Jasono įtaisytas laive, ir ji aistringai panoro pavirsti ta medine moterimi, kurią jis greičiausiai dažnai glamonėdavo žvilgsniu...

Po to amerikiečių laivas pasuko kita kryptimi, ir ji matė tiktai laivūgalį ir žibintus, pamažu išnykstančius rūke. "Sen Genolė" irgi pakeitė kryptį, pasukdama į mažąjį Konketo uostą... Sunkiai atsidususi, Marijana prisijungė prie Siurkufo ir Žolivalio, besikalbančių ant takelažo. Aplinkui šlepsėjo basos manevrus atliekančių jūreivių kojos. Netrukus ji riedės karieta į Paryžių, kuriame, kaip sakė Vidokas, jos laukia imperatorius. Bet ką jis ruošiasi jai pasakyti?.. Beveik pamiršusi, kad ji mylėjo jį, Marijana galvojo tik apie tai, kaip jai nesinori vėl susitikti Napoleoną...

Kai po trijų savaičių karieta įriedėjo po Venseno pilies skliautais, Marijana sviedė į Vidoką nerimo kupiną žvilgsnį.

- Vadinasi, jums vis dėlto buvo įsakyta uždaryti mane į kalėjimą? - paklausė ji.

- Dievas mato, ne! Tiesiog imperatorius paskyrė jums audienciją būtent čia! Aš nežinau, kokie jo motyvai. Viskas, ką galiu jums pasakyti, yra tai, jog mano misija baigiasi.

Jie atvažiavo iš Bretanės vakar vakare, ir Vidokas, išsodinęs ją Lilio gatvės namo kieme, pranešė, kad atvyks jos paimti kitos dienos vakare ir nuveš pas imperatorių, tačiau pridūrė, kad jai nederėtų vilktis prabangių drabužių - šiuo atveju labiau tiktų kas nors šiltesnio ir paprastesnio.

Ji ne visai suprato šios rekomendacijos priežastis, tačiau buvo tokia pavargusi, kad nė nemėgino ieškoti paaiškinimo ir nepasiteiravo Žolivalio nuomonės. Ji įsiropštė į savo lovą kaip skęstantis į laivo nuolaužą, trokšdama atgauti jėgas ir pasiruošti tam, kas jos laukė ir kas jai taip mažai rūpėjo. Vienintelis dalykas buvo neginčijamas: jau buvo praėjusios trys savaitės, trys slegiančios kankinančio trankymosi begaliniu keliu savaitės. Šlapiame kelyje atsitiko įvairiausių nemalonių dalykų: sulūžo ratai, nutrūkinėjo diržai, dvėsė arkliai, krito uragano išplėšti medžiai... Ir vis dėlto, tai buvo trys savaitės iš tų šešių mėnesių, kuriems praėjus Jasonas lauks jos...

Kai ji galvodavo apie jį, o tai vykdavo kiekvieną valandą, kiekvieną sekundę, kai nemiegodavo, jaunąją moterį apimdavo keistas vidinės tuštumos jausmas, kažkuo panašus į nepasotinamą kankinantį alkį, kurį ji stengėsi apgauti, iššaukdama atmintyje tas trumpas artumo akimirkas, kai jie galėdavo pabūti vieni,

kai ji galėdavo jį paliesti, laikyti už rankų, glostyti plaukus, jausti jo odos kvapą, sklindančią iš jo raminančią šilumą, jėgą, dar ne visiškai atsistačiusią, su kuria jis prispaudė ją prie krūtinės, padovanodamas tą paskutinį bučinį, vis dar liepsnojantį ant jos lūpų ir vertusį virpėti.

Paryžius pasitiko ją baltu apdaru. Šaltis sukaustė balų ir nutekamųjų griovių vandenis, gnaibė už ausų, raudonu teptuku braukė nosis. Pilka Sena plaukė ledai, ir sklido kalbos, kad neturtinguose namuose kiekvieną naktį nuo šalčio miršta žmonės. Viską padengęs baltas standus kilimas, sodus ir parkus aprėdęs spindinčiais kailinukais, pavertė gatves pavojingomis ledinėmis kloakomis, kur nusisukti koją buvo paprasčiausias dalykas. Tačiau specialiai pakaustyti Marijanos arkliai be vargo įveikė ilgą kelią nuo Lilio gatvės į Venseno pilį.

Buvusi Prancūzijos karalių tvirtovė netikėtai išniro naktyje, grėsminga ir apleista, su kone visiškai sugriuvusiais bokštais. Sveikas išliko tiktai sargybinių bokštas, kuris stūksojo virš senovinio pakeliamojo tilto, ir Parako bokštas, aukštai virš išdžiūvusių medžių kamienų iškėlęs savo juodą, keturkampį kūną su keturiais bokšteliais iš šonų. Čia buvo kariniai parako sandėliai ir arsenalas, saugomi invalidų ir kelių kareivių. Tačiau Vensenas taip pat buvo ir valstybinis kalėjimas, ir šita jo dalis buvo ypač saugoma.

Pilis stūksojo nebyli, išskleidusi kontraforsų ir arkų vėduoklę. Dešinėje buvo milžiniškas baltas kiemas, kur sniegu padengti rieduliai priminė puikius pyragėlius su kremu. Centre į dangų šovė apleista varpinė, išpuošta ažūriniais nėriniais, iškaltais akmenyje; jie buvo aptrupėję, tačiau niekas nė negalvojo pasirūpinti šiomis Šventojo Liudviko brangenybėmis tikėjimą praradusiame amžiuje. Pusiau apgriuvusioje grėsmingos reputacijos tvirtovėje Marijana veltui bandė įspėti šios keistos audiencijos priežastis. Kodėl Vensenas? Kodėl naktį?

Truputį atokiau stovėjo du puikūs paviljonai dvyniai. Jie priminė Didįjį Šimtmetį, tačiau jų būklė nebuvo itin gera. Vietoj langų žiojėjo tuščios skylės, grakščios mansardos buvo beveik sugriuvusios, sienos suaižytos daugybės plyšių. Būtent prie paviljono, stovėjusio varpinės dešinėje, Vidoko nurodymu Grakchas ir pasuko arklius.

Pirmame aukšte už nešvarių lango stiklų matėsi silpna švieselė. Karieta sustojo.

- Prašom! - pasakė Vidokas, nušokdamas žemėn. - Jūsų laukia.

Pakėlusi akis, Marijana nustebusiu žvilgsniu apmetė šį varganą pastatą, tvirčiau susisupo į kailiu apsiūtą apsiaustą ir iki ausų užsismaukė kailinį gobtuvą. Po neaprėpiamą kiemą šėlo aštrus šiaurės vėjas, pustydamas sniegą ir spausdamas iš akių ašaras. Jaunoji moteris neskubėdama įėjo į plytelėmis išklotą vestibiulį, išlaikiusį buvusios prabangos pėdsakus, iš ir karto pamatė Rustaną. Plačiu rausvu apsiaustu stačia apykakle ir nepakeičiamu baltu tiurbanu mameliukas žingsniavo nelygiomis plytelėmis, pliaukšėdamas sau per šonus. Pastebėjęs Marijaną, jis skubiai atvėrė jai duris, kurias taip rūpestingai saugojo. Marijana atsidūrė priešais Napoleoną...

Jis stovėjo prie liepsnojančio židinio, užkėlęs koją ant vieno iš akmenų, vieną ranką užkišęs už nugaros, o kitą - už pilko švarko skverno, ir žiūrėjo į ugnį. Didžiulis jo šešėlis buvo nutįsęs iki pat lipdytų figūrų, puošusių lubas, kur ne kur išlaikiusias paauksavimo žymes. Tų figūrų vienų pakako šitos milžiniškos salės puošybai. Ant sienų matėsi gobeleno likučiai, o grindis dengė šiukšlės.

Jis abejingai atsigręžė į reveransą darančią Marijaną ir parodė į ugnį.

- Prieik, pasišildyk! - pasakė jis. - Šią naktį siaubingai šalta.

Jaunoji moteris tylėdama priėjo ir, galvos judesiu atmetusi atgal gobtuvą, ištiesė nuogas rankas į ugnį. Kurį laiką ji stovėjo, įdėmiai stebėdama šokinėjančią liepsną, atsiduodama jos veriančiai šilumai. Pagaliau Napoleonas metė greitą žvilgsnį į savo kaimynę.

- Tu pyksti ant manęs? - paklausė jis, su tam tikru nerimu žvelgdamas į nejudrų subtilų profilį, pusiau nuleistus vokus ir kietai sučiauptas lūpas.

Nepasisukdama į jį, Marijana atsakė:

- Negalėčiau sau šito leisti, pone! Ant Europos valdovo nepykstama!

- Tačiau tu elgiesi būtent taip! Tu ruošeisi išvykti, ar ne? Sutraukyti saitus, siejusius tave su gyvenimu, kurio tu daugiau nebenorėjai, užbraukti praeitį, paleisti vėjais viską, kas buvo!

Staiga ji įbedė į jį savo žalių akių žvilgsnį, kuriame sužėravo gyvybingos liepsnelės. Koks jis vis dėlto buvo neprilygstamas aktorius! Ta jo įprastinė maniera ieškoti pateisinimo pykčiui, kurį jis norėdavo savy sukelti, kai jausdavosi kaltas!

- Nemėginkite sužadinti savy pykčio, kurio jūs nejaučiate, pone! Aš pernelyg gerai pažįstu... jūsų didenybę! Ir jei jau aš čia atėjau, tegu imperatorius pamiršta, ką aš norėjau padaryti, ir paaiškina tuos keistus paskutinių kelių mėnesių įvykius. Drįstu prisipažinti, kad aš nieko nesupratau ir dabar nesuprantu.

- Man atrodė, kad tu pakankamai nuovoki.

- Aš laikiau save nuovokia, tačiau pasirodė, kad politiniai jūsų didenybės sprendimai pernelyg sudėtingi moters protui. Todėl nejausdama nė menkiausios gėdos pripažįstu, kad nesugebėjau suvokti, kokia gi yra jūsų teisėjų ir laikraščių aprašytos "Boforo bylos" esmė. Man aišku tik viena - nekaltas žmogus nežinia už ką kentėjo, galėjo šimtą sykių numirti vardan to, kad suteiktų vienam jūsų slaptųjų agentų galimybę išgarsėti suorganizavus jūsų palaimintą pabėgimą, sergstimą karinio laivo. Beje, aš pati vos nenumiriau iš nevilties! Pagaliau, jūs liepėte jėga atgabenti mane čia...

- O, taip jau ir "jėga"!..

- Jei jums labiau patiks, pasakysiu, kad tai įvyko prieš mano valią! Kam visa tai?

Šį sykį Napoleonas pajudėjo iš savo mąstytojo pozos, pasisuko į Marijaną ir griežtai pasakė:

- Kad įvyktų teisingumas, Marijana, ir kad jūs būtumėte jo liudininkė.

- Teisingumas?

- Taip, teisingumas! Aš visuomet žinojau, kad Boforas niekuo nekaltas - jis nenužudė Nikolos Maleruso, jis nepadarė nieko blogo... Jis neišvežė iš Prancūzijos šampano ir burgundiškojo vyno žmonėms, kurių aš neturiu jokio noro pradžiuginti! Tačiau man reikėjo kaltų... iš tikrųjų kaltų, nesuardant subtilių mano tarptautinės politikos ryšių. Ir vardan to aš turėjau lošti iki galo...

- Ir rizikuoti išvysti Jasoną Boforą žuvusį nuo prižiūrėtojų smūgių?

- Aš daviau jam agentą sargą, kuris - Dievas mato - padirbėjo ne taip jau blogai! Aš kartoju, kad man reikėjo kaltų... ir dar ta byla su padirbtais angliškais svarais, kuri įpareigojo mane nubausti jį, nes kitaip aš būčiau pasirodęs juokingas ir atskleidęs visas savo kortas.

Pamažu budo Marijanos smalsumas, skatinęs paklausti:

- Jie jau sugauti?

Napoleonas teigiamai linktelėjo galva. Tačiau Marijana neatlyžo.

- Jūsų didenybė žino, kas užmušė Nikolą, kas padirbo pinigus?

- Aš žinau, kas nužudė Nikolą Malerusą, ir žudikas sugautas, o dėl pinigų padirbėjo...

Akimirką jis svyravo, nepatikliai žvelgdamas į jaunąją moterį. Ji paragino jį:

- Tai kas gi jis? Argi ne tas pats žudikas?

- Ne! Pinigų padirbėjas... tai aš!

Netgi senos lubos, užgriuvusios Marijanai ant galvos, nebūtų jos labiau apstulbinę. Ji žiūrėjo į jį taip, tarsi negalėtų suprasti, ar jis sveiko proto.

- Jūs, pone?

- Aš pats! Kad nusmukdyčiau anglų prekybą, aš liepiau patikimiems žmonėms slaptoje spaustuvėje atspausdinti tam tikrą kiekį netikrų angliškų svarų ir paleisti juos į apyvartą. Aš nežinojau, kokiu būdu tiems niekšams pavyko gauti juos ir paslėpti Jasono Boforo laive, tačiau aš neabejojau, jog tie pinigai mano, bet nebuvo jokios galimybės tai paskelbti. Štai kodėl tuo metu, kai kalėjimuose ir kitose Prancūzijos vietose mano slaptieji agentai bandė išsiaiškinti tiesą, aš nusprendžiau pateikti kaltinimą tavo draugui. Todėl aš iš anksto parašiau pasigailėjimo raštą ir kaip galima rūpestingiau paruošiau jo pabėgimą. Jis negalėjo neįvykti: Vidokas apsukrus žmogus... ir aš buvau įsitikinęs, kad tu jam padėsi!

- Jūsų didenybe, mes tik žaisliukai jūsų rankose, ir aš nevalingai klausiu savęs, ar genialus žmogus yra dangaus siųsta dovana, ar... tikra nelaimė! Ir vis dėlto, pone, šis kaltasis, - pridūrė ji neramiai, - arba... šie kaltieji...

- Tu teisi, sakydama “šie”, nes jų daug, tačiau jie turėjo vadą... Bet geriau eikime ten.

- Kur?

- Į bokštą. Aš noriu tau kai ką parodyti... Tiktai susisupk geriau į kailinius.

Švelniai, kaip neseniai prabėgusių Trianono pasakos dienų metu, jis padėjo jai užsitraukti ant galvos gobtuvą ir padavė pirštines, kurias ji buvo nusviedusi ant akmens šalia židinio. Po to taip pat, kaip ir anksčiau, paėmė ją už parankės ir nuvedė prie išėjimo, davęs Rustanui ženklą sekti paskui juos.

Lauke juos pasitiko ledinis vėjas, bet jie, prisiglaudę vienas prie kito, leidosi per didžiulį kiemą, iki kauliukų grimzdami į girgždantį sniegą. Artėjant prie bokšto priestato, Napoleonas praleido savo palydovę į priekį. Po žemais skliautais stovėjo sargyba, greičiausiai suakmenėjusi nuo šalčio. Jiems ant ūsų kabėjo varvekliai. Imperatorius prilaikė Marijaną. Geležiniu žiedu prikaustytas prie sienos žibintas apšvietė jo pilkai mėlynas akis, kurios tapo labai rimtos ir griežtos, bet ne rūsčios.

- Tai, ką tu dabar pamatysi, siaubinga, Marijana, ir beveik neįtikėtina. Tačiau aš kartoju - teisingumas privalo įvykti! Ar tu pasiruošusi išvysti tai, ką tau parodysiu?

Ji nė nemirktelėjusi atlaikė jo žvilgsnį.

- Aš pasiruošusi!

Jis paėmė ją už rankos ir nusivedė su savim. Jie praėjo pro dar vienas žemas duris ir atsidūrė ant tilto per didžiulį griovį, juosusį bokštą. Į griovį leidosi mediniais laiptais, ir Marijana nevalingai žvilgtelėjo žemyn, kur mirgėjo žibintų ugnys. Tačiau ji tuoj pat loštelėjo atgal ir iš siaubo suriko: ant sutrypto purvino sniego, saugoma dviejų sargybinių, į viršų kilo grėsminga konstrukcija, šlykštūs mediniai raudonos spalvos rėmai su trikampiu peiliu viršuje: giljotina!

Marijana išplėstomis akimis žiūrėjo į šėtonišką mašiną. Ji taip stipriai drebėjo, kad Napoleonas švelniai ją apkabino ir prisitraukė prie savęs.

- Tai siaubinga, ar ne tiesa? Aš tai žinau, patikėk manim! Ir nėra pasaulyje žmogaus, kuris neapkęstų šitos žiaurios mašinos labiau už mane!

- Tad kodėl gi...

- Kad būtų galima nubausti už nusikaltimus! Dabar čia mirs žmogus! Jis laukia bokšto karceryje, ir niekas, išskyrus keletą

kruopščiai parinktų patikimų žmonių, dalyvausiančių bausmės įvykdyme, nesužinos, koks teismas jį nuteisė! Tačiau šis žmogus - ypatingas nusikaltėlis, tokių niekšų retai sutiksi. Praėjusią vasarą, įviliojęs į spąstus, jis šaltakraujiškai užmušė Nikolą Malerusą ir su bendrininkais atvežė į Pasį, kur surištą ir užkimšta burna paliko Jasono Boforo namuose. Ten jis perpjovė jam gerklę, tačiau tai tik vienas iš daugybės jo nusikaltimų. Keletas dešimčių žmonių, mano kareivių, kalėję anglų pontonuose, žuvo, sudraskyti šunų, kuriuos šis pabaisa išmokė medžioti žmones...

Nuo to laiko, kai Napoleonas pareiškė, kad nusikaltėliai yra jo rankose, Marijanos neapleido nuojauta, kad ji išgirs ir tai. Ji seniai žinojo, kas užmušė Nikolą. Tačiau ji niekaip negalėjo patikėti, jog šis velniškai gudrus žmogus gali būti sugautas.

Paskutiniai Napoleono žodžiai tarsi ryški šviesa išsklaidė abejonių tamsą.

Ir vis dėlto Marijana sušuko:

- Pone! Jūs tikras, kad šį sykį neapsirikote?

Jis krūptelėjo ir sviedė į ją staiga atšalusį žvilgsnį.

- Ar tik tu nesiruoši prašyti pasigailėjimo tam padarui?

- Teatleidžia Dievas, pone, jei tai tikrai jis!

- Eime! Aš tau parodysiu jį.

Jie įėjo į bokštą, praėjo kordegardiją, pakilo laiptais į antrą aukštą ir atsidūrė gotikinėje salėje, kurios keturi skliautai susibėgo ties centre juos prilaikančiu pilonu. Čia budėjo kalėjimo prižiūrėtojas ir... Vidokas, kurio aukšta figūra imperatoriaus akivaizdoje nejučia susitraukė. Patalpos kampuose geležimi kaustytos durys vedė į kameras, įrengtas bokšteliuose. Napoleonas rankos mostu pasikvietė prižiūrėtoją.

- Atidaryk langelį. Tik be jokio garso. Ponia nori pamatyti suimtąjį.

Žmogus pasuko į kampą, atidarė pinutėmis apkaltą langelį ir nusilenkė.

- Prieik, - pasakė Napoleonas Marijanai, - ir pažiūrėk!

Pilna pasibjaurėjimo, Marijana priėjo prie durų, bijodama ir tuo pačiu trokšdama to, ką turėjo išvysti. Ji ypač baiminosi pamatyti nepažįstamą veidą, veidą kurio nors nelaimėlio, apkaltinto tuo, ko jis nepadarė.

Ant kėdės stovėjusi lempa apšvietė apvalios kameros vidų. Aukštame konuso formos židinyje linksmai traškėjo malkos, o ant gulto tysojo žmogus, nuo galvos iki kojų apkaustytas grandinėmis. Iš pirmo žvilgsnio Marijana suprato, kad tai būtent tas žmogus, kurį ji tikėjosi ir bijojo išvysti. Priešais ją buvo Fransis Kranmeris, vyras, kurio pavardę ji kurį laiką nešiojo.

Jis miegojo neramiu, karštligišku miegu, miegu žmogaus, apimto baimės, kankinančios jį netgi sapnuose... Priešais Marijanos akis švystelėjo balta plona ranka ir atsargiai uždarė stebėjimo langelį.

- Ir ką gi? - paklausė Napoleonas. - Šį sykį tai tikrai jis?

Nepajėgdama ištarti nė žodžio, ji teigiamai linktelėjo galva ir tuoj pat atsišliejo sienos - jaunoji moteris buvo nepaprastai susijaudinusi. Jos viduje siautėjo niūrus džiaugsmas, sumišęs su savotišku siaubu ir nuostaba, kuri ją apėmė išvydus šį žmogų, vos nesugriovusį jos gyvenimo ir pagaliau pakliuvusį į šėtono spąstus... Kai ji truputį atsigavo, pakėlusi akis išvydo priešais save imperatorių, neramiai žiūrintį į ją, o toliau - apmirusį Vidoką.

- Vadinasi, - tarė ji kiek patylėjusi, - tai, ką aš mačiau apačioje, skirta... jam?

- Taip. Ir aš kartoju tau, kad neapkenčiu šito prietaiso, po kurio peiliu mačiau žūstant daugybę nekaltų žmonių, jis man tiesiog kelia siaubą. Tačiau šis žmogus nevertas teisės žūti nuo kulkos kaip tikras kareivis. Juk ne dėl tavęs ir netgi ne dėl Nikolos Maleruso aš aukoju jo galvą - aš ją aukoju vardan savo vaikinų, sudraskytų šito mėsininko, atminimo.

- Ir... kada tai įvyks?

- Dabar! Beje, štai ir kunigas...

Iš po laiptų šešėlio išniro pagyvenęs žmogus juoda sutana ir maldaknyge rankose. Marijana papurtė galvą.

- Jis nenorės. Juk jis ne katalikas.

- Žinau, bet buvo neįmanoma rasti pastoriaus. O be to, koks skirtumas, iš kokių lūpų mirties minutę bus pasiųsti Dievui vilties ir atgailos žodžiai, svarbiausia, kad jie būtų ištarti.

Lengvai linktelėjęs, kunigas pasuko prie uždarytų durų paskui vikriai į priekį nuskubėjusį prižiūrėtoją. Marijana nervingai čiupo Napoleoną už rankos.

- Pone!.. Eime iš čia! Aš...

- Tu nenori šito matyti? Manęs tai nestebina. Beje, aš nė neketinau versti tavęs stebėti šį reginį. Aš tiktai norėjau, kad tu įsitikintum, kad mano teisingumas šį kartą yra tikras ir niekas negalės jam sutrukdyti. Leiskimės žemyn, o gal tu nori su juo atsisveikinti?

Ji parodė ženklą, jog nenori, ir kone tekina pasileido prie laiptų. Ne, ji nenorėjo dar sykį susitikti Fransio, ji nenorėjo demonstruoti savo pranašumo jo mirties akivaizdoje, kad nors šią valandą žmogaus, kurį ji kadaise mylėjo ir nešiojo jo pavardę, sielos neteršų neapykanta. Jeigu šis žmogus sugebės atgailauti, ji nedrįs nustumti jo nuo teisaus kelio.

Palikusi imperatorių užpakaly ji nusileido laiptais, perbėgo tiltą, stengdamasi nežiūrėti į baisiąją mašiną ir atsidūrė baltoje didžiulio kiemo dykynėje. Stiprus vėjo gūsis atnešė palengvėjimą. Ji atkišo jam liepsnojantį veidą. Vėl ėmė snigti. Keli didžiuliai kąsniai užkrito jai ant lūpų. Ji su pasimėgavimu įkvėpė šalto oro gaivos, po to pasisukusi palaukė, kol priartės ne toks vikrus Napoleonas. Jis vėl paėmė ją už parankės ir jie neskubėdami pasuko prie karalienės paviljono.

- O kiti? - staiga paklausė Marijana. - Juos irgi sugavote?

- Senė Fanšon ir jos gauja? Nesirūpink, jie visi už grotų. Be šios bylos yra dar begalės nuodėmių, už kurias juos be vargo nuteisime mirties bausme arba išsiųsime į katorgą iki gyvos galvos. Juos teisime nustatyta tvarka, pagal įstatymus, ir jiems bus atseikėta pagal nusikaltimus. Tuo tarpu su ką tik matytu subjektu to padaryti būtų neįmanoma. Jis pernelyg daug žino, ir Anglijai greičiausiai pavyktų suorganizuoti jo pabėgimą. Mes priversti elgtis taip, kaip elgiamės, kad išsaugotume paslaptį.

Jie grįžo į tuščią salę, kurioje Rustanas kurstė ugnį. Napoleonas atsiduso ir nusiėmė apsnigtą trikampę.

- Dabar pakalbėsime apie tave. Kai keliai šiek tiek pradžius, tu išvyksi į Italiją. Aš priverstas patenkinti tavo sutuoktinio

reikalavimus, nes jie yra teisėti. Imperatorius negali atsisakyti patenkinti kunigaikščio Sant'Anos norą pamatyti savo žmoną.

- Aš jam ne žmona! - užsiplieskė Marijana. - Ir jūs tai puikiai žinote! Jūs žinote, kodėl aš už jo ištekėjau! Vaiko daugiau nebėra, ir manęs niekas nejungia su tuo... vaiduokliu!

- Tu esi jo žmona, netgi jei tai tuščias žodis. Ir aš nesuprantu, Marijana, kodėl tu nenori vykdyti savo pareigos! Tu, kurią aš visuomet laikiau tokia tvirta! Tu sutikai padėti tam nelaimingajam, nes jis negali gyventi normaliai... ir dabar, kai tu nepajėgi tęsėti savo sutarties, tu netgi nemėgini atvirai su juo apie tai pasišnekėti? Tu mane stebini...

- Geriau sakykite, jog jus nuvyliau! Bet aš nieko negaliu su savimi padaryti, pone, aš bijau! Taip, aš bijau tų namų ir visko, kas juose yra, šito nematomo žmogaus ir vaiduoklių, slankiojančių aplink jį. Visos moterys iš tos giminės... mirė prievartos mirtimi! O aš noriu gyventi, gyventi dėl Jasono!

- Buvo laikas, kai tu troškai gyventi dėl manęs! - su liūdesio šešėliu balse pratarė Napoleonas. - Kaip viskas nepastovu: kokios neištikimos moterys... Atvirai šnekant, man atrodo, kad aš mylėjau tave labiau, nes manyje dar ne viskas užgeso, ir jeigu tu norėtum...

Ji padarė protestuojantį judesį...

- Ne, ne, pone! Tiktai ne tai! Po minutės jūs pasiūlysite visiems patogią išeitį, kurią man vieną sykį išpranašavo Fortiunė Gamelen. Ji, be abejo, patenkintų kunigaikštį Sant'Aną, bet aš noriu išsaugoti save tam, kurį myliu, ir niekuo nerizikuoti!

- Gerai, užteks apie tai! - sausai pasakė Napoleonas, duodamas Marijanai suprasti, kaip ji įskaudino jį.

Vyriškas išdidumas vertė jį galvoti, jog užteks vienos meilės valandėlės, praleistos su juo, kad prisiminimai apie Jasoną taptų nebe tokie deginantys. Jis tikėjosi susigrąžinti ją ir suteikti jos gyvenimui savo paties nustatytą kryptį.

- Tu privalai ten važiuoti, Marijana, - tęsė jis po trumpos tylos, - šito reikalauja politika ir garbė. Tau reikia pasimatyti su savo vyru. Ir nesibaimink, jis nieko tau nepadarys.

- Iš kur jūs žinote? - pamiršusi, su kuo kalba, karčiai paklausė Marijana.

- Aš pasirūpinsiu tuo. Tu važiuosi ne viena! Be to keisto žmogaus, tave beveik įsidukrinusio, tave lydės eskortas... ginkluotas eskortas, kuris visur tave saugos ir klausys tavo nurodymų.

Marijana išpūtė akis.

- Eskortas? Mane? Bet kodėl?

- Na, kad ir... todėl, kad tu būsi nepaprastoji įgaliotinė! Aš tave išsiųsiu pas savo seserį Elžbietą, ir ne į Luką, o į Florenciją. Iš ten tu galėsi puikiai reguliuoti santykius su savo vyru ir būsi apsaugota nuo visų galimų pavojų, nes aš įteiksiu tau įgaliojimo raštus, kuriuos tu perduosi didžiajai Toskanos hercogienei. Aš noriu, kad ir ten tu jaustum mano globą ir kad apie tai visi žinotų!

- Kaipgi aš galiu būti įgaliotine? Juk aš tik moteris.

- Aš dažnai naudojuosi moterų paslaugomis. Mano sesuo Polina šį tą žino apie tai! Ir aš nenoriu atiduoti tavęs surištomis rankomis ir kojomis tam, kurį tu... pati išsirinkai savo vyru!

Užuomina buvo pernelyg aiški. Jis norėjo pasakyti, kad jei Marijana būtų nors truputį protingesnė, turėtų vėl atsiduoti savo buvusiam mylimajam ir šitokiu būdu užsitikrinti sau ateitį, vengiant bet kokių avantiūrų... Nutarusi, kad geriausia bus nieko nesakyti, Marijana padarė gilų reveransą.

- Aš paklūstu, pone! Ir dėkoju jūsų didenybei už tokį rūpinimąsi manim.

Mintyse ji sumetė, kad iš Florencijos patekti į Veneciją bus gana paprasta. Ji nė nemėgino įsivaizduoti, kaip ji susitaikys su kunigaikščiu Koradu ir kokią sutartį jis jai pasiūlys. Tačiau viena buvo aišku kaip dieną: ji daugiau niekada nebegyvens baltojoje viloje, puikioje ir nuodingoje tarsi vienas tų egzotinių žiedų, kurių aromatas svaigina, o nektaras žudo.

Tiesa, ją lydės eskortas, bet ji pasistengs jo atsikratyti...

Staiga durys atsidarė. Pasirodė Vidokas. Neištaręs nė žodžio, jis iškilmingai nusilenkė. Imperatorius krūptelėjo. Jo akys susitiko su Marijanos akimis. Jaunoji moteris atlaikė šį žvilgsnį, tačiau pajuto, jog mirtinai išbalo.

- Teisingumas įvyko, - tepasakė jis.

Marijana suprato, jog Fransio Kranmerio galva nusirito nuo pečių. Ji lėtai atsiklaupė ant ugnies sušildytų plytelių, nuleido

galvą, sudėjo rankas ir ėmė melstis už tą, kuris daugiau niekuomet nebepadarys jai nieko blogo... Nenorėdamas trukdyti jai melstis, Napoleonas pasitraukė išnykdamas salės tamsoje...

Virš Paryžiaus griaudėjo patranka. Stovėdama savo kambaryje prie lango kartu su Žolivaliu ir Adelaide, Marijana klausėsi jos, skaičuodama salves.

- Keturios... penkios... šešios...

Ji žinojo, ką tai reiškia: Napoleonui gimė kūdikis! Jau vidurnaktį didysis Notrdamo ir kitų Paryžiaus bažnyčių varpai kvietė prancūzus melsti dangaus sėkmingo gimdymo, todėl sostinėje tą naktį niekas nemiegojo. Juo labiau Marijana, nes ši naktis buvo paskutinė, kurią ji praleido savo namuose.

Supakuoti lagaminai jau buvo sukrauti į kelioninę berliną, beliko sulaukti žadėtojo karinio eskorto, ir tuomet prasidės ilga kelionė į Italiją. Ant komodos gulėjo imperatoriaus laiškai, kuriuos ji turės perduoti didžiajai Toskanos hercogienei. Jie puikavosi gražiomis juostelėmis ir raudonais antspaudais. Baldai jos kambary jau buvo aptraukti užtiesalais, vazose nebebuvo gėlių. O Marijanos širdis jau buvo seniai palikusi šiuos namus.

Susijaudinęs ne mažiau už Marijaną Žolivalis garsiai skaičiavo:

- Septyniolika, aštuoniolika... devyniolika. Jeigu tai mergaitė, kalbama, jog ji nešios Venecijos princesės titulą.

Venecija! Po trijų mėnesių Jasono laivas išmes inkarą jos lagūnoje! Ir šis pavadinimas, trapus ir spalvingas, tarsi žėrintis jos meistrų stiklas, spinduliavo viltimi ir meile.

- Dvidešimt, - skaičiavo Žolivalis. - Dvidešimt vienas!..

Stojo tyla, labai neilga, bet tokia įtempta, kad visa imperija sulaikė kvėpavimą. Po kelių minučių bronzos balsai atnaujino savo pergalingą skambėjimą.

- Dvidešimt du! Dvidešimt trys! - Žolivalis paraudo. - Jie išmuš šimtą vieną! Berniukas!.. Tegyvuoja imperatorius! Tegyvuoja Romos karalius!

Stebuklingu būdu jo riksmas nuaidėjo šimtais balsų. Visur atsidarinėjo langai, trinksėjo durys, skambėjo linksmi paryžiečių šūksniai, žmonės ėmė plūsti į gatves. Tik viena Marijana apmirė ir užmerkė akis. Pagaliau Napoleonas gavo sūnų, kurio šitaip

troško! Rausvoji Austrijos telyčaitė išpildė giminės tęsimo pareigą. Koks jis dabar turėtų būti laimingas! Ir išdidus!.. Ji pabandė įsivaizduoti, kaip rūmų koridoriais ritasi metalinio jo balso bangos, kaip girgžda parketas nuo skubių jo žingsnių... Kūdikis gimė, ir tai buvo berniukas!.. Romos karalius!.. Gražus vardas, kuris reiškė pasaulinę imperiją. Ir pernelyg sunkus tokiems gležniems petukams.

- Marijana, pagaliau! Reikia išgerti už naujagimį!

Arkadijus iššovė į lubas šampaną, pripildė taures ir pakvietė moteris prie stalo. Keliant krištolines taures su putojančiu auksaspalviu vynu, jo džiaugsmingos akys klaidžiojo nuo vienos moters prie kitos.

- Už Romos karalių!.. Ir už jus, Marijana! Už tą dieną, kai mes gersime į jūsų sūnaus sveikatą! Jis nebus karalius, bet jis bus gražus kaip motina, stiprus ir drąsus kaip tėvas!

- Jūs tuo iš tikrųjų tikite? - paklausė Marijana, kuriai nuo minties apie šitokią didžiulę laimę sudrėko akys.

- Aš ne tik tikiu, - rimtai pasakė Žolivalis, - aš tuo esu įsitikinęs...

Ir užsimojęs jis trenkė taurę į židinio atbrailą.

- ... kaip ir tuo, jog ši taurė sudužo amžiams!

Viena po kitos abi moterys pasekė jo pavyzdžiu, sužavėtos šio keisto papročio. Po to Marijana pasakė:

- Sukvieskite visus šeimynykščius, Arkadijau, ir pavaišinkite šampanu! Mano išvykimo proga, nes aš vėl išvysiu juos tiktai būdama laiminga, arba... niekuomet... Aš einu rengtis.

Ir ji išėjo ruoštis ilgai kelionei, kuri turėjo netrukus prasidėti. Mieste toliau griaudėjo patranka, užgoždama paryžiečių riksmus ir sveikinimo šūksnius...

Aušo 1811 metų kovo dvidešimtoji.

Žiuljeta Benconi
MARIJANA
Romanas

/

Redaktorius K. Vitkus

Leido UAB "Gamta", A. Jakšto 9, 2600 Vilnius.
1994 07 21. SL 522, Užs. nr. 3001
Spausdino "Vilties" spaustuvė, Viršuliškių skg. 80, 2056 Vilnius.

[redacted]

Žiuljeta Benconi

MARIJANA d'ASELNA

I

...Vėl nauji Marijanos d'Aselnos nuotykiai. Vedybos su kunigaikščiu Sant'Ana neatnešė nei laimės, nei ramybės. Tik susitikusi savo jaunystės mylimąjį Jasoną, Marijana suprato kur jos laimė...
Tačiau iki jos dar ilgas, pavojingų nuotykių kupinas kelias, kuriuo žengti Marijanai d'Aselnai padeda tvirta valia ir moteriškas žavesys...